A 8983

I.

A· 86

I

ACADEMIA ROMANA

FILIALA CLUJ

BIBLIOTECA

1998

FILM: 1

8 1 9 2 5

Losonczi

Báró Bánffy Jánosné

leadadi

Báró Wesselényi Józéfa

Naplója.

Első kötet.

1848 november 1-től 1862 decemberig.

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

Lasonczi

Báró Bánffy Jánosné

Hadádi

Báró Wesselényi Józéfa

Naplója.

Első kötet.

1848 november 1 től 1862 deczember 14ig.

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

Évmutató.

Év.	Lapszám
1848.	1 – 18.
1849.	18 – 48.
1850.	48 – 86.
1851.	86 – 161.
1852.	161 – 236.
1853.	236 – 316
1854	316 – 360.
1855	360 – 378.
1856	379 – 382.
1857	383 – 392.
1858	393 – 397.
1859	397 – 421.
1860	421 – 450.
1861.	450 – 481.
1862.	481 – 524.

9

...gu sörgést vittek arról felől hallani.
...metéséről jövök haza, egy ora alatt
...tisztek
...ten gaz
...Pestre
...hidánál
...tökéll
...Fejérvár
...a mind
...seledek
...utatja
...at s az
...szkával
...nak
...láadni
...ha pana
...em nyer
...bb rabok
...zott lova
...ngitni

November 1848.
~~October~~ M. Wásárhely.

Na ugy vélem sorsunkat eldöntö csata lefoz Urbán s a székelyeig
közt. Beszéllik hogy a Régeniek kivonultak volna a városból, Szé-
be és Dedrádon keresvén menhelyet, és Urbán a Marsárnál felölle
volna fel táborát, ágyuval talám csak kellövel bír, de [illegible] nagy
számu chevegux legers jöll segitségére, egyébaránt egen ügyes [illegible]
s a székelyeké, ezredes Sombori se elmetehetséggel se hatarozatság
gal nem mérkőzhetik vele. Tegnap estve egy örményt azt a hirt
hozá hogy székelyeink kiverék Sárpatakból az oláhságot [illegible]
támogato [illegible] katonaságot, s hogy a Gezsnyeszegi révig [illegible]
öket, ott sokan a vizbe fultak volna, de [illegible] kosza [illegible]
miképpen se lehet hitelt adni mert sokszor a bgellenkezőbb [illegible]
ságok kerengnek. Éppen most telepede le gráditsunkon egy [illegible]
lándzsás székely, látván hogy kedélyek levert s mindegyik [illegible]
lett egy egy siro nő, kérdém hogy honan jönek, beszéllik hogy
Kutyfalvánál megszalaszták öket, a polákok katonaság és [illegible]
s a köteles hajot is elbocsáták a közösülés gátlása végett. Radnotta
talám keményebb lefoz részünkről az ellentállás mert ott két szaz

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorica
FILIACA CLUJ

4

könyü huszárságból állott s nem nagy számú székelek tánczolás
ből állott, különböző helyeken körülvesződött de ütközet csak a
Iványi erdőnél történt, s Régenbe minden ellentállás nélkül meh
be sereginek. Ma Kükülő Magyére indul egy sereg székely, jövő
s ódaszegyen s újra megkisérli honvéd őrsereget felállitni, gondo
nem nagy sükerrel, de emberek elvadtak puskával, több nemtsegün
s székely számu lelkes szegény sorsu lelkes fiatalságunknak meg
dés és szeggyen ád erőt, de a nagyobb számu aprobb nemtség
lás nélkül megvallja gyávaságát, a parasztság pedig, csak fe
be tart a magyar ügyel, mert el lévén árulva, úgy szeri mi
nemtségnek az ők vétsztonti elnyomásáért iszonyú kárezát.

5dik November Éjja nyughatatlan éjjet töltünk. A Polák katonák
sláksággal együtt Nyárádtőnél vannak, úgy mondják a városi ő
landok. A székely katonaság elejökbe ment s az egész város fog
ragadt. Sétjem s kiment székely számu Kükülő Magyeiek. E már eg
pár hetből fogva negyedik pánicum tásárhelyt en bizony már szám
se vesszen, csak azon könyörgök, hogyha vesnni kell, ne láspam
tatlan gyermekeim magam előtt kinoztatni. Mindenütt az orosz

[illegible] sorról vették arról felül hallani
meteséről jövök hozza, egy ora alatt
tisztek,
félelmeket állnak ki. Sjók Kolozsvárról hogy ott a hasonló
ülés volt de oda már hat ágyu érkezett Magyarországról s ap
töröknek egy rézre bátor g'alkalmaint jól be van tanitva.

[illegible] November Nem folytathatom mostanáj naplom miatt a mitől
ig csak nem is félhetünk a vaj erővel, nagy történt, tőrtek
Vásárhelyt a szászvári katonák oláh segitséggel.

[illegible] November Mult vasárnap éjjel ujra voltak a lármadobot de
ből csak egy kis okszág volt nevu fiu, mert nem is lehetett
képzelni hogy az ott lévő sok székely katonaság ellent is tud
an állani. Helyzetünk is naggon kedjenő volt s'nincs alig
kinde az ellenség az ágyuzáshoz mindjárt szakadhatnának
ett a székely sereg, ezt a landzsásoktól várni lehetett
a rendes katonaságnál [illegible] a tiszteknek vérnéül áll
egy legalább gyávaságnak kelle lenni. Délutánn naggon
a ágyunás s'hallok hogy a város feladá magát. Dana
volt szegény városi népnek állapotja ki már minden
illanatba várá az ellenség bevonulását. Minden fel
aladás szóra hallatszott, sokaim kértek vasszoltak
kjök, de nekem f. ki a csatába ment volt azt paran
ja hogy ne mozduljak, azért imádkozva várám egy szob

ba ~~vinnek~~ hát gyermekemel a vinnek mert csapást, h
szerve csak belépik S. ke'a csatából jött s'mondja hog
szaladjunk mert már minden veszve van. Mi is elté
lánk tehát s'négy napi nyomoruságos bujdosásunk a
végtere kénytelenek voltunk visjsza kerülni. Ha aaz
ai katona tisztek kevés kivétellel humánusok de bo
to a vad sereg oláhságot minden házunál beszálle
látni. Nem tudom mit ségyeztek felöllünk. Ma h
v.m. Kemény P. S. L. Gy. D. L. pe Sö s'még nem
kiket elfogtak éjjel, s'vittek Szebenbe kenyszerek a
ros bértosságáért. Ma elindultak az oláhok és szá
katonaság, egy részük kolosvarta vegtámadandó
12dik A legnagyobb tudatlanságba élünk a szebeni postán kívü
más nem érkezik, annak pedig nem lehet hinni. Szívem, Kiki
csüng hol annyi kedves embereink vannak, ha meggyőzték bo
tsón sorsa, mert tudom nem adja oly gyáván fel magát m
Vásárhely, s'akkor a vizsgát kell al az országnak.
19dik Hidog elsőrenek állattak be, ma kellett Sofdára érkezni az ellens
táborunk, de gondolom el lesznek kényszerülve az idö miatt. Nagy
szültséggel várjuk Kolosvar elsönti sorsát mert onnan függ az e

tisztek

ll az ellenségnél, tegnap alkuju vágyot vittek arrol felöl katonai
dik Mostanteri Gyermekem temetéséről jövök hazza, egy ora alatt
Postre
ten gon
tsi
ha para
nem nyer
bb ra
zott ora
engetni

kelyé pillanatilag, mert szent meggyöződésem hogyha szabaon me
ditnak ugyan annyinor kivánja Magyarország szabadságunkat.
t mondják hogy székely földön rosz insultatal daznak a menekü
ant, nem vettem észre sirket mindenütt a hol nagyobb csoportok
gadtak, hanem angi igaz hogy ok is nagyon elitepedtek p communi
tsek ezmek.
A' postát elfogják s'még jó hirek szerencsénk Kolosvárrol, hogy
kereskedö ki onan állitakon nagy bajjal de jutva art a hirt hozá
egy tetemes álgya és ember segetség jött érkezett Magyarországról k
sóvárra, kötve is hogy a Kiraztas mezejéri tonkre tették volna a Sze
ubol ellenünk küldött seget. De innen indult katonaságot s egy
lottuk Egerbegyen felfogják tartoztatni, s'az oláh és szász se
vonakodott Radnotnál tovább menni. Reken berzasnto alka
tom vagyonunktol megfosztva, f. t üldözött földönfutó, szeren
meke kézi szerencs cholera ba, szeldeimtöl elhagyatva, küzdem
nge nö tetemre balsorsom ellen, s'még kicsin a mindenhatot
y nyujtja nyomoruk életemet, mert akkor ni bene hét gyámoltal
gyermekemből?
Már ötödször fosztak ki Berenteltki jószágunkat, gubyát, ménest
hajtattak, a házba levö portékákat összetumboltak, egy és gunyadémö
hoztak egy szóval mit annyi szorgalmával gyüjtének tizennégy

évig a Régeni szászok elpusztották, és tudom addig fogják pu
tetni a míg csak egy szem gabona lesz a csűrbe. Legintabb
sokan hogy némely Berczentelki emberek is részt vettek a pre
pedig látja az Isten mint szeretem mindég a földnépét o
egy szines falunkba, kivel jót ne tettünk volna, az igaz hogy
jómelyek piszt is hűségesek, azokat ha valaha ujra nyomam
meg is jutalmaztatom.

Hétfő Legnagyobb bizonytalanságba élünk, feszült figyelemel várjuk Kolo
eldöntő sorsát. Ma azt beszélik hogy csak a hídat akarta
az elákok elrontották volt, állitá helyre generális Gedeon, s egy re
mulnak Kolosvár fele. Viadarafelöl csak rombolás és pusztitás lát
rémitő lesz a télen az inség. A fegyvereket mind elvették volt a kato
igérvén hogy később visszaadja, azonban most midőn visszakérjük e
a selyéfelöl várják, mire megtartották a javát magoknak.

Pedig Kisi szerencsém volt rabbal van, Istenem sok nyomoru
fordítsd el a poharat tőlem; [illegible]imélő családom tagjait, h
ök egyről egyre boldogságom kiegészitő részei.

22dik Megtörtént a vagdás elvesztém szerencsém. Istenem legyen ve
a le akaraloc
fő[illegible]bözö hirek szerencsénk. Tegnap azt beszélték hogy Kolosvá
hivette és felgyujtatta volna egész Óvárig az ellenség, ma pedig h
a miénknek egy tábora van felállitva Bonczidánál mely sokka

ll az ellenségével, tegnap álgyu eörgést vettek arcal felöl. kalan
dik Megtartott Gyermekem tematéséről jövökorara, egy ora alatt
egy szárnadot szenvedtem.
– Bées bővebb szomorusan igaz, ott vagy fenyiteket tartottak a tisztek
mind csak aval biztatták a honvédi rendeket hogy magyar Pestra gya
gy példára kaprak. Egyáltalyába most az abiolutismus mind Pestre
nekedik.
Tegnap reggele arra a szép kilátásra hirt hallok hogy Kolosi Apatiánál
Galiciából jött Wardein generált, Habánt, a Kivesztevel Sankat tőbbi
sen tőrre tettek, ma ujra, hogy Nasrod felasta volna magát, s most fejüvé
strombolnak a miénkek. Ez a bizonytalanság borzasztó állapot. Még a mind
api élet is nehezült, a nemzetség majd mind kivan pusztitva, a családok
em akarnak többet függni, s a legcsekélyebb hálátlanságot mutatja
inket elhagyott szülékhelyökről vándorlásunkba, a hosszu kitiszonhat s az
ros kitiszenket évek takott volt nálunk.
ik Kedja az Isten mi lesz belőlünk, a nemzet kétlapok még a Muszkával
fenyegetnek. Sokan annyira megrémültek hogy más menedéket nem látnak
ént az Ausztriai kormány utasitásának minden feltétlenül alázat
magunkat.
Borzasztó fejetlenség uralkodik, élet, vagyon nincs biztositva, s ha para
nal az ember a katona kormánynak drép igéretnél egyebet nem nyer
ent gyakran a katonák sokat örömetünkre küld, a legnagyobb ra
tiszteket és össze vásároljak egy pár forintot a legdrágább arzott lova
at. Egy látsmok a kormánynak erélyt minden képpen meggyengitni

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

s talám még kevés okunk az értelmesebb részét nemzetünknek, kiserv
hogy Kossuth eretlen politikájával ily örvénybe sodra, ha a sok nag
sravak helyett, elsomerve gyengeségünket, felvállalok vala a reánk
bün igazságtalanul volt státus adósság részét, most talám nem vol
ránk e szomorú dilemmába.

3dik Az országos ipar legalább ötöd ertendőre hátravan téve az ér
tato rombolások miatt. A bányászat tönkre van téve, csaszári mint eg
szek bányájába a sok száza érműnek öspnetörettek.

4dik Ha meggondoljuk hogy a II József emberszerető rendelményeinek nem
vetë magát alá a magyar nemzet, részint a nemesség szükkeblüsége, de rés
arroknak önkényes szine miatt, kimondhatlanul fájhat, hogy most e jó
tu pulya nëmetü kormánynak, legyünk kénytelen minden feltétel n
kül hodolni. De lehetetlen hogy az igazság végtere ne győzzön, a pilla
nyi elgyengülés után, majd uj erővel, s'adná az Ég talám több o
ággal felébredünk. Igaz, hogy szomoru volt látni a gondolkozo e
bernek ki Csánora kint csak tak jószolkata a nemzetet veszedelem
rohani látni. Közülünk, érettenül, játszodt a nagyobb rész a forrada
mal, minden áldomásnál ember gyanusitva, helyenkedésével szitette a k
mányt, s'felbőszitette a nemzeti gyülölségeket.

9dik Decemb Ma tizenhat egyént vittek katonai kisérettel a várba, mert az
beszéltek volt egymás közt hogy fejérvárt visszavették a magyarok.
és bosszantó rizarnokságot követ ez a katonai kormány el. Ma elemelyedtem mi
tani sárga feketére festeni az órtanyát.

dik December Ma egy utazo azon hirrel jöve Szebenből, hogy Pest
nem csak hogy még nincs bévéve, de Windischgrätzet visszavetet
volna, továbbá hogy Kolosvár azon feltétellel adá fel magát
hogy az landrosok oláhokat be ne vigyék a városba, és onnan kémény
semmi vétetődött volna mint kenes Szebenbe.
Az oláh és szászság czivakodik kezd egymás közt, A katonaságnak
akarnak már az oláhok engedelmeskedni, Kolosvár mellett egy falubá
gy mondják megjent volt le a katonaság. Jövünk napavolna meg el
k mint Bábel epitésénél, hiszen a mind ők mag mit ezelőtt ők csak
tüstek ki magok
laborte vélkes valálat, mert a camarilla e szerencsétlen ország szaka
ságát akarja letiporni, a szász és oláh nemzet pedig régé ideigsóvá
botránkozását és kapzsiságát akarja rajtunk kiöntepi.
Tegnap ért a valóban hiet hallok, hogy Klausenbe bevülön a szász
olahok, három csatába vissavonva melybe csupa katonaság 300 ágyuval
tetten, körülök 1000 megöltetven, visszavertettek.
Lovik bubt Kolosvárral, sa menyire megnyugnek hogy jó emberein ha
nagy nincs kevés kivétettel majd mind eltávoztak ; az ott lévőknek ingen
sü bantodások nem történt, anyira bhangola azon tudat, hogy ott is
semmi, vagy igen csekély ellentállás nélkül adá fel magát a város.
Szomoru vétek magyar nemzetünk ügyan gyávák vagyunk. De nálunk ho
dagával és Bálozásával nagyon rutul bánt volna Kolosvár, azután
kuban bémenvén a városba a fellegvárba vitette volna őkit fogly
tul sőtön Vay elsőkuen, az önkéntesek kezébe kerülé Gyalubá a kir

ötet felakasztották volna. Nekem ily barbárismus iránte tehetlen
nek tetszik, de annyi igaz, hogy most a gyanusítások korába elér
sértetlen, tapasztalatlan emberek gyakran a leg derekabb em egy
nekel vádolnak s a leg sötétebb pártcsükről elvakítva jogokat k
zelik birásukoni feletteck.

9dik Mint bizonyost beszéllik hogy Káromnéken a székely katonaság
derekasan megverte az oláh és szásznokat 200 százan Bucu em a
chi czimü[?] befegyverkeztek.

9dik A Szebenbe ve mint pótlóvár mint fiscalis részéről vitt kere
kel ágyon bafrantolag bának. Egyáltaljába ijesztő most Erdély á
lapota, nincs se szemely se vagyon biztonság, s ha a katonai kormány ho
folyamodik az ember, a'vagy elégtelen igazságot szolgáltatni, vagy gy
kan magok tesik a legnagyobb erőszakot is tolvajságot. A Kolo
ri, Vinczi, Egyedi örökösök nagy mondják a Kirdlyhágon tul vonul
s'most is folynak az Urbánal volt csatározások.

10dik Beszéllik hogy Pestre Jobinbe Sa Zeumat tartották volna Pest bel
tele miatt. Borzasztó volna ha ez a hir valósulna, igy ada volna megnem
és a magyarnak, a'kormánynyutat nemzetiségünket eltéporva, sajtónk is
mint a szerencsétlen Galiczián hatálytalanul szapnakoskodna. Kaszt
Módon a magyar táborbol Jánka Windischgrätzhez alkudozás végett kü
detettnek volna csak azt a büszke választ nyerni hogy „Lanádokkal nincs a

dik Petem. erül vissza" Káromnék ellen, úgy mondják hogy az itt
lévő katonaság ü ágyustal együtt, és a Mikás serege 10,000 is ada fog
mene elébbol álló serge és oda fog menni. Itt a nyárs polgárok újra
rebegnek Mikás bolondjától, ki itt volt vásárhelyt hagyva, s csak alig
menthatódott menekedhetett egyszer a székelyek dühétől. Beszéllik
hogy Wlassics hadügy minister Olmützbe menet volna, a csaszárral
magyar ügyek eránt egyenkedni.

9dik Ma sok mindenféle valósmenüléseken hirekt nálunk, hogy Windis
grätz megverettetett volna Pestről kolosvart vissza fogallták serge
Káromsznéken, mind megölték volna az ellenük küldött rendes katon
ságot, s'igy azt, hogy terván megverte volna sergeinket Nagybányán
Már hogy menyi igaz, nincs ezekből kitudná kiszemelni. Hanem anyi
tudok hogy mi úgy érezzük kimagunkat mint az egér az egérfogóba,
de vajak s'janok s elegek sikunk a szabadság nem oly nélkülözhe
telen s egész örömet ennek vissza régi Passaussagokba, egyáltaljába
városi hatóság és polgárság ok emelyitő arca fekete.

Azt is beszéllik hogy az Austriai nép Bécs bevételét megbosznak
kitt volna fel és verte volna szétyét a Windischgrätz táborát fe
hiszem, hiszem jámbor sogorunk nem sokat tünödve szabadság es
mindenek nyugan elegülve mit kaiserre tiszen, a nyug sir dövén
vallomába.

rizeméről semi értesítést vallomást nem vettek, eddig is Sopkin kocsi-
nö's a camarilla uralkodott a felség neébe, s csalás se hagynak el bé-
nyosan csalárdságnyek s absolutismusokból a mellyek ezek tanácsosok-
nak árnadájokra.

15ök Sajnálatra látni mennyi a puritanus jellemü ember, ki tudnak béke-
ni ével a bosznia szerencsétlen katona kormányával napról napra tudja u-
ki fejét a pecsovicsmus, a perjelek csekély hivatalért is az arisztok-
mulatságért el örömel bele adják magokat a legtörvénytelenebb á-

16ik Lehetetlen hogy még ne unja a fölséges ert az erőltetett katonaskodást
egy pillanat biztonságos nyugalma nincs nyerezoljak őket az oláh táborba,
személyesen nem mehet, sok pénzen helyettest kell hogy fogadjon. A mell
a magyar parasztot ki akarja tiszt a szászok és oláhok szabadítani bantalmá-
és forrongatásának.

17ök Az új király Ferenc József nevé alatt jön ki egy manifestum mely nekünk
magyaroknak semmi szerencsét nem nyujthat, úgy ember mint pártütőket s a leg-
tételbe int, a székely úgy elégedetlenségre provocálja, Miko Imre kinevezésével
sabi, kinek ha nem sikerülni azt békés uton elégedetlen akarja tudni pártütőnek
ben felhatalmazva, azt katonai erővel és szigorral végtelen hajtani.

18ök Sopron tobbat ennél a pulya béke nem katonai és városi pecsovics
pranynál még képzelni se lehet. Sarak napok hol kedvek szatiyan
ezeket kutatni, úgy nem lehet biztos az ember legbizalmasabb
körébe, nem szeretői kémkedésektől, szükség tanúság feltételbe

Itni.

A Magyarokat ősz menekült rosnyik huszárok és önkéntesek, minden

sokból állhatatlan még Béke szomszédjaikkal is, viszálkodnak magokat,
ségjök külföldi katonai erő, oltalmok, és szászok ellen.

Most tisztábban látat Kolosvár bevételét tudni. Az Urbán serge
amos falvánál derekasan véjszaverekedtek a kolosvári önkéntesektől
fegyvergyarmubii kerekedett, de azonban Wardeiner balfelől érkező fölbe volt
olosvárt megtámadandó, s a hős polgárok úgy megrettentek hogy nyak
akatjával, jöttek a béke részlet Urbán után, ki azt jelvén hogy ürik
án Sklonyig távozott volt. A város feladodott azon feltétel alatt
gy a tanczosok nem bocsátodnak be, de a mi különbséget se tett
ezek dolgába, mert a dese véjen ausztriai sereg jól megtanulta szövet-
geseji vagyis inkább ellenkosai szokásait úgy lopnak mint a varjú
tiszteket különös hajlamal viseltetnek a szép lovak és fegyverek iránt.
,000 pengő forint sarcot vetettek Kolosvárra, azon okot adván, hogy
alába az önkéntesek lőfegyverekkel egy szárnyas rendes katonaságot, s'a
nács oly bőlcsen osztá fel ezen öszegöt, hogy a nagyobb terü a főbb
utségre esett. Pedig azok vérekkel is fizetnek, mert nagyobb része miatt
kinte kivonulvan Magyarországra, Fekete Tonál derekasan harcolnak
ekek mint biztosabb fülyre kivitettek Váradra.

a conservativ vagyis inkább retrograd szellemü kormány vasorral talál
ki el mint menekedjék minden szabad elvü mozgalomtol, midőn az
lmesebb és vagyonosabb osztályára kinek leginkább érdekébe áll a
fenálló rend fentartása réa ussziá a proletárcsusak bárbár sergét,

kik mindég mindent fenekestől szeretnek felforgatni, mert nyerni valojok so
de veszteni valojok semi sincs. Még az ö gonosz politica volt a n
zetiségeket egymás ellen izgatni, mert már ö az óták annyira fanátic
van hogy egy ujj román birodalomrol álmodoznak, fa bevetenek Kár
országgal, a generál umánsotol nem akarnak függni, s'a szászok
agyarkodnak, kiknek igazán eben evik, mert az ök pénzekkel b
togaták fel az unio és maggarság ellen. Részemrol magunkat is
vádolom, mert bár törvényutjáu semi elnyomás nem történt, mégis K
és sok magyar, tulhevébe szünteln sértegeti a hazánkba bevö idegen ren
zetiségeket, igy ébresztek fel nagy mértékbe féltékenységeket. Ha
nemzetiségek harczába a mienknek el kellene enyészni, mit remélem
nem de, akkor nem volna más menedékünk mint a német elemben
folyamodni, mert az legalább a cívilisatio utjáu jár. Vagy ha a Szláv vivná
ki a prépondérántiát, akkor se aggodnék az alkotmányosság tekintetébe
mert bejárt már Europaba az absolutismus ideje, nem a muszka, hanem
a szabadelvü eta esek pártnek volna uralkodo befolyása. Hihetöleg
Pellachichal a czámarillának meg fog gyülni baja, mert ö nagyravágyo
ber lévén egy szláv királyságrol álmodozik, s'mi lene az Ausztriá nyomán
vég. szemjeböl, melyért a kormány annyi vért áldoz, s'annyi alacsony
ra vetemedik. Rosnul esett a büszke Pának hogy menekutána ölyk
nevezte ki az udvar sáskár szerbi föparancsnokának sak hamar azu
Windischgrätznek adta ezen hivatalt, pedig még annál nagyobb következ
leneséget is követett el a kormány, midön megerösitette Magyarorszá

[illegible] független ministeriumnál s'az annak, s'azután egy néhány hoznappal pár
ütésnek nevezi.
[illegible] December A'guberneum Miko Imrét és Bánffe Miklost küldötte Olmu
be alkudozni a felséggel. Ebből a látszik hogy nagyon percsovics szellemb
[illegible]olgozik, mert B. Mik. egy a leg szervilisebb jellemek közül ki az unio
[illegible]ly megfoztá hivatalától bizonyosan gyülölte, imost mindent el fog
követni alattomba annak megsemmisitésére, Miko ámbár ö tökélletlen és
nagyravágyo, mégis sokkal becsületesebb s szabadabb erzü és jellemü, s'az
nál fogva átlátja hogy nem csak ha a nélkül nem sak hogy végromla
a jól szervezett rendes hadsereg rendet tart de soha a rend helyre és békesség helyre nem áll. Csak
agy megnyugvásunkra szolgálhat az idösb Bethlen Jánosnak is ott
ete, ki nem csak hogy ezen de igazi becsületes ember, nézetjek igen nagy
elinkséggel vágyják politicába, megtelet hogy valamenyire igaz, de tal
inkább elöreláttásnak lehetne nevezni, mert mikor ideje a cselekvésnek sz
[illegible]a se hibázik nálla az energia
[illegible] Lekete Sora vonult fegyveres erönek igen kedvező állása van, szünte
[illegible]n nevek vesza az öket megtámadando katonaságot, a minap egy nagy
[illegible]erig tanozado olahot küldtek ellenek, kiknek közikbe rohanván ijszon
[illegible]usztitást tönek, erre a rendes katonaság mely vetből el volt rejtve, tü
[illegible]ben elöre tört de volt idejök nevek öszintepeinknek vekély veszteséggel
[illegible]szavonulni sánczaikba. A nemeti ujság irja hogy Pest körül tökéllete
[illegible] megvette Windischgrätz serggenkel, remélem hogy mint gyakran tez

BIBL. ACADEMIEI
Archiva istorică
FILIALA CLUJ

most is harudottgot irt rovásunkra.

26dik A Kolósváriak helyezete aggaszto, a rendes katonaság csekély s
mal lévén, kivonult a városbol máshelyt folytatni a hadat, Bányas
kön pedig egy 6000 ből álló oláh tábor tanyázik, egy, a polgárok lé
tökélletesen fegyverkeztetve, minden pillanatba kivanak téve a vad
da kegyetlenségének.

28dik A Szebeni ujság azt irja hogy a
magyarok béütöttek Brucknál Ausztriá
ba, és Galiciába, a honan visszavérték.
Sollachich rögtön akarja Pestet megtá
madni, Windischgrütz pedig alkudozás utján
~~akarja~~ probálni a magyar ügyek elintézését.

29dik Mindenfelöl száguld a hir hogy Ma
gyarországrol segedelmünk jött, de bizonyost
semit sem tudhatunk, anyi igaz, hogy a
várba nagy mozgás van, s'költözödnek in
nen a katonák.

1849. 3dik Januari Nagy baj van a cseléd fo
gadással, az urasság elszegényedvén nem igér
heti a régi nagy fizetéseket, ök pedig nem
akarják a körülményekhez alkalmazni ma
gokat. Egy úgy nevezett cselédszerzö vátal
ja a szerzést ajándék igérete mellett magá
ra, s'jöt nevetek rajta, midön egy szakács
re keveselvén az igért fizetést, aval akará

á veni egész ékes szollással hogy
agyobb szerencse ~~egy~~ bárónöt mint
olgárnöt szolgálni bizony gondolám,
l teszi a szegény cseléd ha efélébe talál
ár potlást, mert erszényünk nem
elibb s'bizonyosan nem pontosabb
polgárnökénél.

ár öt napja hogy kivonult a várbol
császári örsereg, s'várjuk a Magyar
szági segitséget, némelyek a mező
ig felé mások Séke felé mondják
özelitendönek, már elisindult a
möség felé egy husz vagy harminoz
nberből álló csapat elajökbe, a mely
mint most tudám meg már a város
en csak hatra olvadott.

Turcsa volt látni mint takaro
tt ki az örsereg, A ~~sor~~ német tisztek
nden szabadkozások és czifra sza
k mellett jól értenek a lopáshoz, kü
nösön egy Auguszt nevü vár parones
k és neje sokat ezüstet és egyéb
tékét össze szerzett, s'szekeresin
ibb egy rongyszedö bidoéhoz, mint
di emberéhez hasonlitott.

Pest Június 6 Egy táborát hagy a magyar
országi sereg győzelmesen tovább
Egyedül kimenult a [illegible] nincsen sereg előt
tök, hisz foglyot vivén magával. Az
oláhság megrémülvén és azután a tábor
zást kerdi mondogatni, hogy az imperá
tor megvalta kibéli vitte a bajba meg
valta, nem tanogatván őket többetka
tonával. A kőrösöki Kolosvárról né
mileg helyre állott, kivéven Ludasnál
hol most is fosztogatnak az oláhok
s a kerestúl menőket Csintosi táborjok
ba hurczolják, ámbár egyik magyar ser
get Szerendrül mondják államasztanódnak.
Besztercéről szeredán bévették a magya
rok Ujbán bizonyosan Galiczián ke
resztül sergével. A Sz. Régenieknek megijedtek
volt de a magyar sereg egy proclamátio
jában azt jelentvén ki, hogy vagyont és
életet biztosit, csendesedni kezdtek és szán
ja költözködésel.

Julius 7 Ma nagy örőm nap van a magyar tábor
érkezendő fegyverünk készülnek elejébe. Eppen
ma vasárnap kilencz hete, hogy ostromla a
vár, s más nap elfoglalá a császári sereg
a várost. ki tudja ujra menyi időre fordul
a koczka mint ez a polgári fejszabon

Háború

[illegible] és vallásos szenvedésével fog járni
[illegible] Igen hasznár vártuk a magyar
tábort, Generál Bethlen vezérlete alatt
minekutána Besztercéről bévették, ma
[illegible]odon akarják az oláh határőrö
[illegible] le fegyverezni, csakugyan elöjök
[illegible]ár Tekébe vannak. Egy halmos ma
gyar ujságot hoztak Kolosvárról
[illegible]pen oly független s'mondhatni hu
[illegible]ely illedelmetlen hangon beszélve
[illegible]int ezelőtt, mint bár fejedelmi
[illegible]san igaz, hogy velünk az austriai
[illegible] al versenyük bánt, még sem illik
[illegible]ha törvényes király ellenségesked
[illegible]dására vetemedni, s'nállunk kik
[illegible]n értünk még meg rá valami üd
[illegible]sőbbet előállitni, bolo oktalan
[illegible]g a királyságot zsákba huzni.

[illegible] A Hármonvéthek egyenesre léptek
[illegible]neral comandoval. 50 fegyvereseket meg
[illegible]ják a tara ellen nevi lognak szol
[illegible] a general comandonak vakugy
[illegible]tornak engedelmeskedni ha az a
[illegible]gyar ministériumával nem ellenke

[illegible]mulatom magam az emberek pi
[illegible]nasságán, voltak olyanok kik minthe

ragaszos bekegyeinek lét vadna hogy kel-
tek. 's most hogy közeledek a magyar
tábor egész tiszteletel jöttek fejemben
udvarolni mint főispányjokkal.

9dik hogy most jött Magyarországból, pedig
ott a táborunk a Frankh, an Arad várat
se tudak még valoszinüen szegedtől, Baljon
nem Moszka bekekegyedestől felnek? e
ott mindent elhagyva, minket mindan
aron igyekezzek megmenteni.

10dik Ma nagy nap van, éppen most sajá-
tat be a' magyar sereg, a nép örömsugarzo
arczal kiséri, be jött van fegyverkezetbe,
tartva katonai fenyitték uralkodik
körtök. Vérejek Bekan lengyel szüle-
ü, az 1840 beli szabadság háborúba mint
major kitüntette volt magát, a mostani
Bécsi dologba vezérje volt a szabadelvüek
nek, és most magyar szolgálatot vállalt.

11dik Dorzsolo tudositás jöve Enyedről,
Midön a császári katonaság kénteleni
volt a magyarok tábor közeledte miatt
kivonúlni, akkor az olahokkal együtt,
barbár módra, megyéltették a lakosokat.

15dik Irtoz látni a magyar sereget, ki
készült, vidám, harczias kinézésü, 's oly ör-
mes reményeket önte a körönségben, hogy
gyözni egyébnél most győzedelem még álmod

[illegible] se tudnak. Kivált kik nem tud-
nak tovább arroknál gondolni 's kik
hiszem a balsorsba legjobban elszok-
tak csüggedni, most egyiből se akar-
nak hallani mint az olahok végkép
veni kiirtásáról, 'ha mondja az em-
ber, hogy nem csak igazalmatlan
de hanem roszz politica is volna,
nivel fordulhat még a koczka, úgy
tekintik mint hazaárulót, 's forom-
dalmakkal halmoznák.

Az ausztriai sereget Mosonynál,
Győrnél decemb 15dikán Görgei verekedt
meg verte, de csak hamar azután ébre-
nek annyira győzedtnek váltona a
dolgok szerencse, hogy az országgyülés
Debrecenbe láta Pestről Debrecenbe köl-
tözni. Csakugyan aron örvendetes hir
terjedt hogy végparancsot rendelletése
folyvást, és Windischgrätznek Petényről
visszavonulni kezdtünk.

Hajdan Fejérvárnak is van
Windischgrätz által, sokan aval
mentették magokat, hogyha beljebb
Magyarországba bizonyosan ve-

tét találja, mindenfelöl ellenséges nép-
pel lévén körülvéve. E Még talám foly
a csata Gálfalvánál magyar sergeink
és tábornok Gedeon közt. Futár által
tudosíttattunk hogy a császári sereg szá-
ma 2000, ~~és~~ két álgyu ~~és~~ szász és oláh
segítséggel, ~~s vissza~~ ~~s hatalma~~ s'keményen
vissza nyomattak Abosfalvárol. Egyéb-
aránt ~~az at~~ viadal nyakas lehet, mert
tegnap delutántol fogva, két orai
szünetet kivéve, ma délig méglta vet-
tük a tudosítást, még mind tartott
volt.

18dik E Két sebesitett húszar azon hir-
rel jöve a Gálfalvi csatatérröl hogy
közzüllök csak kettő, de az ellenfélből
számos oláh, szász, és katonaság hullott el,
mindég hátrálva a magyar sereg elöl.

19dik Megyes bévan véve a magyar sereg
által mely gyözelmesen halad Szeben
felé, hol ha Isten is úgy segít mégma holnap
felütik tanyájokat. Bém artszokta
mondani hogy ö elöre halad, s'nem akar
hátrálni, még eddigelö nállunk ugyan

beváltá szavát, mert Sekete Ivan kerü-
ve egész Nasszodig üzé Urbánt, ki
onan Bukovinába szalada.
Itt ujra nagy rémülés van a város-
ba, az a hir terjede hogy Keité
császári katonákkal Advarhely-
falöl érkezendö Wásárhelyt
megtámadni, más felül pedig az
oláhok keszülnek ríánk törni
s'meggyilkolni mint a szerencsét-
len Enyedi lakossokat.

[illegible]dik Bém megrohaná talám igen
is vigyázattanul Szebent nem vár-
ván be a Erecz sergit, s'kemény
álgyuzas által visszataszitatott.
Vesztesége tetemes volt, különösen
sajnáljuk Mikes Kelement kinek
~~ott~~ fejét egy álgyu golyo szétkordatt.

[illegible]dik Február Bém még mind Szeben e-
lött, vár Magyarországrol és Székely föl-
deröl segitséget.

[illegible]5dik Február Sokáig nem irhatik mivel
ujra gyermek ágyba fekvék. Az Isten

megálda egy léányal s'nem győzök
éléggé hálálkodni hogy legalább csen-
desen maradhaték ideiglenes hajlé-
komba betegségem alatt, mert midőn
a várt idő közelgete, éppen ugy nem
tudám hová hajtsam árva fejem
mint hajdan Mária Thérézia ha-
sonlo esetbe, akkor vecettetvén vissza
Bém Szeben alol, s'itten remületes
hirek terjedvén, hogy a Heite serge
és oláhság minden orán megtáma-
dandok a várost.

24dik Szeben még nincs bévéve, Puchner
kirohanván örsergével vissza nyomta
Bémet, ki igazán a sokkal nagyobb
erő elől mesterileg hátrált egész
Piskiig, hol ütközet történvén csu-
dákat mivelt a magyar vitézség, kü-
lönösön kitüntette magát a 11dik
zászlvalj. Részünkről, áldozatává
tön vakmerő bátorságának az ifiu
Horváth kit mint derék honfit
mindnyáján sajnálunk. Bémnek is
elhordá egy golyo egyik ujját, s'ő igazán
katonáson vévén a dolgot még ott

helybe levágatá s'béköté sebkendőjével.
Azonban megérkeze Beke Magyar-
országrol 8000 emberrel, s'egyesül-
vén a csatatéren a Bém csekély
számu sergével fényes diadalt
vivának ki a császári sergen, s'tem-
méntelen oláhot legyilkolának.
Azután Puchnert ~~szü~~ fáradatlanul üz-
ték Szebenig.

dik Mártzius Urbán az oláh határörök
s galicziai sergek segítségével ujra bén-
tött Borgo Pronkunál s'vissza foglalta
Besztercét. Sokan ugy vélekednek hogy a
magyar örsereg vezére Riczko árulása állal
segíttetett volna, ez nem valoszinü, mert
ő maga anyira megvolt lepetve a vélet-
len megtámadáson hogy az~~zürz~~ ejji zür-
zavarba halálos sebet kapott, némely-
ek azt mondják hogy egy mi részünkről va-
lo filmos huszártol, ki árulását észre-
vette volna.

dik Mártzius Bém személyesen sietett

Besztercze felé melyet minden ellen-
állás nélkül vissza foglalt. Azután
üzöbe vétteszt az Urbán sergét a honvédek
és székely gyalogság által, későbbre
pedig Szentkereszti Zsigmondra bízta
hogy a székely huszárokkal üldözze,
de ezek úgy tudom messze nem mehettek,
mivel ~~úgy tudom~~ a pompás Terencz
hidat az Mensig ágyuval ölsze rom-
boltatta csak hogy ez által menekül-
hessen.

7 dik Márczius Alig érkeze Bem sergé-
vel Besztercziéről Megyesre, midőn
ott megtámadtatott* Puchner által,
kit azonban visszaverven Segosvárra
hazta magát mint kedvezőbb hadi
állomásra.

Keservesen érezteti magát a zsarnoki
ausztriai kormány felső Magyarországon,
~~mert hazánk~~ mert hazánk jobbjait
rabságra veti. Így fogatott s ítéltetett
el Károlyi István, Battyáni La-
jos, Szentkirályi Moricz és Bonis.

* a vászári katonaság

Ekét utolsot oly gyáváknak monda-
nak, hogy megtagadván elveket Win-
dischgraetztől ~~for~~ koldultak kegyel-
met, különösön Szentkirályit ~~aval~~
vádoltatik azon gyalázatos ígérettel,
hogy ö a Kunokat a kormány részére
fogja hajtani, de Windischgraetz
nem adván hitelt neki, mégis tizenkét
évi fogságra ítélte. Ha igaz gaz szán-
deka, úgy hitszegése mélto bérét nyerte,
ellenkező esetbe pedig szánom, hogy szen-
vedését még rágalom tetézze. Battyá-
ni férjfiasan szilárdul viselé magát,
nem akarván elismerni az itelőszéket
mely eleibe álliták mondván hogy ö
csak a magyar nemzetnek tartozik
tetteiről felelősséggel, s tovább bírái-
nak minden faggató kérdéseire álha-
latosan halgatott.

dik Márczius Nagy vezért bírunk Görgeybe
valóságos ~~X~~ Xenophoni ~~hátrálást~~ mü-

ködött a Windischgraetz sokkal nagyobb
ereje ellöl. Magyarországon bár Pest
még mind ellenséges kézbe még sem áll-
nak rosszul dolgaink. A' Schlick tábor
Görgeytöl megverve, Kassa vissza-
véve, a Dánya városok az ellenség-
töl kitisztitva, s'a mi ezeknél mind
fontosabb a nép m a magyar ügy iránt
lelkesülve.

9dik Márczius ~~Az ej Sch~~ Magyarország-
rol sok löpor, nagy ágyuk, és katona-
ság érkezett tegnap városunkba,
mind Szeben alá viendök.
Fájdalmas látni mint elvadult a
nép, különösön itt Vásárhelyl semi
féket nem esmernek, A foglyokat leöl-
dösik, A minap vérfagylaló látmány
volt a piaczon 24 h meggyilkolt szász-
fogoly, s'a szekérbe agyonvert Ro-
mán Constantin s'a Nagy Pénteki pap.
10dik Nagy eseményekkel nézünk a

...pokba szembe. Tetemes erö érkezett
Magyarországrol, s'ügy látszik a
készületekböl hogy Bem ujra egy
elhatárazo probát akar tenni Szeben-
el. Telenley Puchner Megyesen van-
...n sok katonaság mint részünkröl
Gálfalvára, hihetösen ott fog történ-
ni az összeccapás.
Mint minden forradalomba ugy nálunk
sok csekély elmetehetségü tudallan
ember jutott hatalamhoz, már ezek-
nek ~~stata~~ politicájok tovább nem
tujed, mint mentöl több szászot és
oláhot legyilkoltatni, falvaikat vadá-
sapataink által kiraboltatni, s'min-
den más orránál tovább s'emberib-
ben gondolkodó egyint embert gyanusitni.
Különösön gyülölséget mutatnak az
áristocrátia ellen, kiket henyéknek
rágalmoznak, már az igaz hogy körtünk
is temérdek a gyáva ember, de Erdély-
be az oppositiót mégis ök kezdték, még
pedig azon idöbe midön füleket se

merlek bizonyosra a dolog procedúrát
urak,
9dik Irsolnokat vélgraveznék serguik
Egyen vidékén a Sarna völgyén 26dik
Febrúr délután nagy ütközet tör,
tént, a Dembinskyt vezérlet alatt ki
be akará várni más napra a Gör,
gy segítségét, megtámadá az ellenség,
de ő végraverte, s'a miénk két oráj,
zad üzedést a szó szoros értelmé,
be összevagdaltak. 28 Február jokor
reggel a nagyszerü ütközet ujra
kezdödött, Windischgraetz maga
vezérlett, Schick, Jultzig serege is
támadolag vonult Vérpelét felé.
Vitéz seregeink nyolcz ora hosszant
álltak s'ellenszeltek, hol védöleg
hol támadolag az összevegyalos
tüzet, a nélkül, hogy az ellen,
ségnek a harcztérből egy talpa,
latnyit engedtek volna. Délután
3 ora tajban a fövezér Kápolnán

kegyelt két ízben ostromlá s'gyözedel,
mesen be-dvette, ekkor midön a gyö,
zelmet már csak aratni kellett volna,
a Zamini olasz vászonbalját ki szakad,
ság szerencsétnél fogva nekünk kaczag
német tisztjei gyalázatos árú árulás által
az ellenségben átalvittek. Ekkön mi,
kön már az ellenség közt voltak vivék
ezre az abbizottak az árulást, ekkor
legyilkolák tisztjeiket, s'az vazuhalj a leg
nagyobb vitézséggel három szárnak vesztes
kurucz
el magok köré elhullva vágá magát ki,
ova a magyarokhan. De ezen esemény
által mégis fölbe tön szakasztva a gyö,
zelmes csata s'csak 29dikén ujitodott meg
a midön az ellenség hátrálva folytatá
néhány falut.
30dik Tegnap azon hir terjede hogy Szeben
vé van vétve a magyarok által,
Megvalosula a hir, Szebent igazán be,
vevé Bém 9dik vizsgadolag. Az ellenség
állás makacs volt, mert Puchner ki sze,

x Nem volt a tisztek részéről is
mi árulás, hanem a hazaszeretettől el
va nyomultak ugyan előre az ellenség
csak kisére vevék észre hogy elvan
szakadva a magyar seregtől, ekkor
igen nagy veszteséggel kel tértjek
majd mind'körülállák s igen sokan
hullván el, megadhatlek ki az el
ség körül.

BIBL. ACADEMIEI
Archiva istorica
FILIALA CLUJ

gének egy részével kivonult ~~a város~~
Bémet körülveendö, ott hagya 2000
ausztriai s 5000 muszka örsarget.
Mondják hogy Brassot is muszkák örze-
nék.

15dik Március Ma ünepelik a szabadság év-
napját. Keserves a visszapillantás egy
nevezett szabadságunkra. Hazánk a leg
borzasztobb belháboruba keverve, a musz-
ka interventio a nyakunkon, s a mi
leg fájdalmasabb, s ~~a mi leg fájdalmasabb~~
köztünk meghasonlás s rébublicánus
zsarnokság. De a szabadság drága
malaszt, a kik eszkörlik ritkán éldel-
ketik, Mint az édes anyának kedves
magzatját fájdalamal szüli, s ö gyakran
hálátlan, bánatot hoz ösz fejére, igy
kik ~~min~~ a szabadságnak mindent fel-
áldoztak, többnyire annak ocsmán kinö-
vésének a zsarnokságnak lesznek
áldozatai. Miért is várnonk jutalmat?
hiszen lehet é valami szentebb, magasz-
tasobb mint delvünkért, meggyözésünk

meggo

kert szenvedni?

6dik Bém egy levelébe az idevalo tér parancs-
noknak Torronak jelenti, hogy Szebenbe
sok munitiot, fegyvert katona ruhanemut s ételmet
kapott. De a mi ezeknél mind inkább
meg örvendeztette, a Szebenbe levö jelenvolt
ángol consul biztositása, hogy kormánya
átala szemel tartatván a muszka fegy-
veres interventiot, bizonyosan erélyesen
fel fog lépni azt gátlando, és tudomása
szerént már tétettek is ez ügybe lépések.
A francia és ángol kormány eddig is ki-
jelentette, hogyha a muszka ki nem viszi
sergeit Oláhország és Moldovából, azt
casus Bellének fogja tekinteni, Adhatnak
már nyomatékot fenyegetödzéseknek, mert
láttuk meñyire vette tekintetbe a Musz-
ka kormány téltakozodásokat. Francia
ország részéröl indult és volt már sereg
az Alpesek felé, de kormánya azt az okát
adván, hogy otthon van szükség reá, azt
visszahivtva. E szerént dolgaink oly fordu-
latot vettek hogy Europai háboru lessz

belölle, csakhogy majd azután béke
kötéseknek fel ne áldoznának az
Angol kereskedelmi előnyöket a Fran-
czia pedig Lombardiát kötvén ki magá-
nak.

18dik Március Az ellenség már Szolnokig ha-
tott volt, de sñan sergeink szerencsésen
visszaverték.

Dembinsky lemondott a fővezérségrol,
mert sergeink ~~csak~~ inkább Görgeyt ohaj-
ták vezérjöknek. Szerencsések voltak
é választásokba? még kétes, ~~do~~ ugar hogy
Görgey táléntomos vezér, a másik a mel-
lett még tapasztalt is. Minden esetre
Dembinsky hálát érdemel töllünk, ~~kik-~~
~~nek ügyét elösegitendö~~, ki ~~mint~~ élet veszélyel
~~álruhál~~ mint czukrász, is hajfodrász jö-
ve Párisbol Ausztrián keresztül, a
magyar ügyet elösegitendö.

19dik Igen jó hireket hallonk. Hogy
egy eldöntö csata történt volna ~~kortünk~~
az ellenséggel, melybe mi nagyon meg
vertük, Pestet Damiánovics vissza
foglalta volna, s végtére hogy a

Bein

császár ~~el~~ részünkröl oly kedvező fel-
tételeket ajántott béke~~ség~~ kötésül hog
Kossuth maga elfogadhatoknak ta-
láltá, s hogy alkudozás végett már
Wessenberg és Schwarzenberg már
Debrenczenbe is volnának.

6dik ~~Maga~~ Még az ausztriai hirlapok is
hibáztatják kormányjokat a muszka
beavatkozásért. Igen helyesen okoskod-
nak hogy kár volt mezöt nyitni a mus-
ka nagyravágyásnak mely mindég terjesz-
teni kivánja hatalmát.

Bémtöl tudositás jött hogy Fogarast bi-
vette, s március 19dikin Brassoba szán-
dekszik leni, még nem tudhatjuk ha va-
losult é tegnap terve. Mostanába nagyon
meggyengült a császári erö Erdelybe,
Puchnert még nem tudjuk merre szala-
dott sergével, Heyte is ártalmatla-
nul bolyong valamerre.

21dik Tegnap a kormány bizlos Csányi
városunkba érkezett, eszes jó szivü em-
bernek mondják. Elötte valója Pötyi, da-
rabos parancsoló modjáért nem nyeré
meg a szíveket.

A mostani szomoru kor egyik jelleme,
hogy még a gyermek is rablásról, bosszú-
ról, fecseg, s' játékaik vérengezők. Így
történt Debreczenbe, hogy egy gyermek
sereg a két ellenséges tábort játszodván,
egyik fiu a Kossuth's másik a Windisch-
graetz szerepét vivén, az első fényes gyöze-
lem után ~~köt~~ halálra ítélé a másikat,
s' a kötelet maga rendje szerént nyakába
huzák, midőn azonközben dobszót halván az utszán,
a gyermekek mind oda szaladnak, s' a
kisded ál Windischgraetz is hasonlot
kivánván teni, vigyázatlanul kirugja
a széket maga alol s' igazán megfojlodik.
A szerencsétlen ~~apja~~ panaszt teszen a
valodi Kossuthnál, ki mondván hogy
gyermekeket nem lehet ítélőszék elejébe
hazni, ~~meg vigyenyesz~~ kiengeszteli pénzel,
s' az ál Kossuthatskának kiről megtudja
hogy árva gyermek ~~[illegible]~~ segedelmet s' nevelést
igér.

22dik A kezesek s' foglyok kiszabadul-
tak Szeben bevételével, nehányat kö-
züllök elhurczolt magával a császári
tábor, mind igen sokat szenvedtek, még

hezték is, a meddig megtudta volna egy
becsületes magyar mészárosné, ki azután
össze álván öt polgár társnéjival rendre
küldtek nekik eni. E valóságos szégyen
Beldi Györgynek, ki mint tehetős ember
elnézheté hogy szegényebbek segitsenek éhe-
zö hazafiain, de hivatal vágy s' félénk-
ség elfojt minden nemesebb ésirát az
emberi szivbe.

23dik Bém látván hogy a Naszodi ~~[illegible]~~ határ-
ötökbe nem lehet bizni, közelebbi
árulások után küüzte öket háznépes-
től, s' helyettök ~~egy~~ székely telepet
akar alakitni, földjeiket házaikat a
székelyeknek adván.

24dik Teketehalomnál Brasso mellett összeüt-
köztek sergeink a császáriakkal s' győztek,
Vidombákkal ~~vettek~~ nyomultak, s' eddig bizo-
nyosan Brassot bevették.
Szebenbe Bémnek minden parancsa ellené-
re is történtek rablások. Begninit a hir-
lap szerkeztöt meggyilkolák a magyarok,
kar volt oly ferdek cselekedettel, mert kü-

x nálla is mint soknál

x bépiszkolni magokat

lömbön is ~~oly~~ magas akasztofát érdemlett × a Hámánéhoz hasonlo
volna az az ember, ki vétkes bujtogatá-
saival félrevezeté a szász nemzetet.
Ebbe a pillanatba érkeze Bemtől
tudositás hogy Brasso minden feltétel
nélkül feladá magát, s'egyszer s'mint
jelenti hogy ezenel bé van fejezve
erdélyi táborozása mert Kalolyvár
bevételét csekély ~~munkának lehet tekin~~
feladat.

26dik Dorzaszto visszaélések történek
az ~~vadász~~ ugy nevezett vadász csapa-
toknál. Ki küldik öket falukra a bü-
nösök befogására s'vagyonjok elkobzá-
sára, de ök nem sokat járván végére
a dolognak, boldog boldogtalant ha
csak oláh, kifosztanak s'gyakran meg
is gyilkolnak.

27dik Az uj császárral a camarilla ujra
egy balfogást tétete. Olmützbe eppen
a templomba lépki ö felsége, midön Win-
dischgreatztölet elhamarkadott tudo-
sitás érkezik, hogy a magyar sergek
szélyelverve, Debreczen bevéve

a fobb pártosok fogva vanak. Elbizo-
magat kudva a camarilla hogy már le-
nyügözhetté a szabadságot, hirtelen paran-
csot ády a Kremsieri országgyülés elosz-
latására s'egy néhány szabad elvü követ,
ugy mint Schuselka s'még mások bé-
fogására. Ez önkényes lépés természete-
sen felingerle minden ~~szabe~~ jobb érzé-
sü embert még ausztriába is, s'midön
futár érkeze a Szolnoki csata, s'az
~~ausztri~~ császári sergek visszanyomata-
sárol, csak akkor vevék észre hogy
igen hamar adák el a medve börét.
Bizony, bizony észrivehetné már a leg
vastagabb kuponyáju camarilla is, hogy
az absolutismus ideje lejárt.

9dik Furcsa ~~k~~ dolog mint vetik egy más
szemére a szász és oláh a sok elköre-
tett fertelmességet s'a muszka békivását,
holott eddig abba vetélkedtek, hogy melyik
mondott elöbb ~~ellene~~ mint ö felsége
hüségesebb alattvaloja az unionak
ellene.

~~Terras~~ császárral

× nemzet

A Konvédi bizotmány ellene mondott a
Bemtöl igért ámnestiának a szászokra
nézt. Felfogásom szerint nem kellett
volna a derék tábornokat kinek Erdély
nyugalmát köszönhetjük compromitálni.
Azután ~~nem lehet~~ nem kell eltaszítni
a megtéröt, hiszen a kétségbeesés még
a nyulnak is bátorságot ád, s'talán csak
nem is tarthat végnélkül ez a kiérto
háboru.

1sö April Bem egy ide irt levelébe mondja
hogy egy török ágensel értekezödott, ki
biztositotta hogy kormánya ~~fegyveres erö~~
tettlegesen fel fog lépni a muszka inter-
ventio ellen. A török pedig bizonyosan
nem mérne igy nyilatkozni, ha nem unszol-
tatnék hatályason az ángol és francia
kormányaktol. Isten s'a magyar lelkesült-
ség utan van reményünk legyözni kül
elleneink, de belviszályak fenyegetik sze-
rencsétlen hazánk, mert egy hatalmas
de éretlen párt köztársaságrol álmado-
zik, gyülölve irigyelve az arístocratiát
s'nem gondolva meg tarva kivihetellenséget.

dik April. Magyarországon a föld népe az
urbér által valamenyire hamarébb
felszabadulván, inkább érti érdekét
s'nem hiszen a német kormány jésuitai
igéreteinek, de egészen más vala Erdély-
be az eset. Itt rögtön t nyerve szabad-
ságát, úgy néze azt mint a császártol
jött ajándékat, ~~s'gyo~~ s'gyanakadva volt
földesurára, könyü vala elámitni Ur-
bának s'több hozzá hasanto camarél-
la v. soldossainak, hogy a nemesség nem
akarva lemondani kiváltságairol, öket
vissza helyhezteti elöbbi állapotjakba.
Könyen el lehete hitetni egy néhány
~~néhány~~ nagyravágyo, vagyonlesö ~~s'talám~~
~~mégx~~ ábrándos, kicsapott clericussal,
kik azután mint praefectek és tribunok
a fanatizált népet vezérlék, hogy egy
Daco Román birodalmat alapithatnak,
hol a magyarokat elnyomva, az övék
lessz a hatalom és ~~go~~ vagyon az országba.
~~Igy~~ Imperatorjába bizva gyilkolt,
rabolt a buta nép, s'most borzasz-

x fanaticus

x alkothatnak

toan lakol s'még hatszazan lakolni
fog büntetjeiért, mert a megcsalt nemes
ember jogaitva érni magát a legkegyet-
lenebb uzsoratorlásokra, mellett hogy
a törvenyek irántak szükségos képpen
nagyon szigoruak, ki vannak téve a nonyi-
ség mello bosszujára, s'a vadászcsapatok
kegyetlen rablo eljárásaira.

8dik Elonlatá Bem és Kányi a három
honapig Maros széke idoigtenes vadászcsa-
patot. Egyenes csak három honapra kö-
telezvén magokat, s'a predára tágas
mezö nyilvan, a népnek a seregtoból
jéból alakult, tiszteji nagy tolvajok
levén, sémi fegyelem nem tetetett korlátok
Saj volt annak a falunak hová ök betevék
lábokat, kadi oarta üzügye alatt még a
majorságtol is kéjsorlák, sitten revenük
ökel ganybol tjuskázzanak.

8dik A honvédelmi bizotmány nagy kerez-
tet küldé Bémnek, ki átvételeket mond
újra kitüntetté emberszeretö örzéstelen
elkülelet, „Minden megtisztelteté és

gyalásra[illegible] jobb nincs keresem, mondá
„ha a honvédelmi bizodmány ot helybe
hagyja az általam igért áruzetáat.„
Görgey arra kért hogy ünnepelhessen
ugorásfalu a Hatvanál kivivott gyözelem
ul. Megjeni 11,000 emberrel a Zsiltik
Sacco ból álló sereg, s'elvevé hat ágyut
ál, s'lobaságát semmivé tevé. Az ütkö
nel elött Napoleon ként csak e rövid
mondatot tartá „a Sz. Jellért hegye
nén vártok, elöre.„
Beszélik hogy Pestett vitéza foglal
tak újra magyar kézbe lőve de hivatalos
tudositás nem jött meg volna. Tüz ontás nem
volt, mert midön seregeink hatvanál meg
érnek Pestre, gondolván hogy Budáról
ágyuznak, akkor követség érke
zéjök ágyuznak, akkor követség érke
zett onan, hogy ezredeik kivonultak, x császári katonaság kivonult
s'a Budaiak tart kapukkal várják.
Sz. Tamás bevétele. Perenel tábor
ok április 3-ról következö jelentést küld
Reggeli 8 orától 10 s'fél orág tartott
ágyuzás után Sz. Tamás rohamal

vethesse. Dár mint majd minden tevékeny és
felsőbb elmetehetségü embert öt is nagy„
ravágyonak gondolom, mégis oly tiszta x leni
haza szeretettel mint ő soha se képzelhetem hogy
hazáját magany érdekének feláldozhassa.
Ő hibás theoriából akarhat köztársa„
ságot, de nemtelen diesvágybol soha.
Meglehet hogy még egy más közt ke„
serves elv vitát vivunk, de Isten ki
mindent igazgat, végtére az értelmessé„
get hagyja győzni.

19dik Sergeink x elfoglalák veront's nél„ x vissza foglalák
kül Váczat, így tehat a Budai öri„
zet el van szakasztva az ausztriai se„
reg többi részétől. Hasonlo eset van Ká„
rolyfejervárt, hol kevés számu német örsereg
bezárva. Prodán praefect ki Enyedet
felégette, börtönöztetik a nemet tisztek
által mivel itas korába kibeszélte, hogy
az ők paranosolatjak következtébe történt
az enyedi meszárlás.

9dik Ki van mondva a nagy szó, Magyar„
ország függetlensége az osztrák kormánytol.
Szép lehetett hallani midőn Kossuth
egy lelkes beszédbe kimondá a Habsburgi
dynastia elüzését, mint harsogák vissza
a Debreczeni nagy templom falai, mely
zsufolva volt halgatokkal, egy x Helyesbe x Eljenbe
a magyar nemzet három százados keserv
telyes bosszúját.

9dik Hamerstein a Galiczíai helytartó
[illegible]000 osztrák katonával ujra beütött
Magyarországba, s' Eperjest elfoglalta.
Valáhára megvalosult a régen szív„
szakadva óhajtott hír, hogy fővárosunk
ujra miénk. Sergeink csufosan megverék
Welden osztrák fötábornakot (mivel Win„
dischgraetzet mint szerencsétlen vezért szar„
ok kormánya x hadi törvényszék elejébe idé x meg fosztá hivatalától.
[illegible]) sö eszeveszetten futott a Budai
[illegible]rserget magával vive, sergeink pedig
minden ellentállás nélkül vissza fogla„
lak a fővárost. Pest lakossai az [illegible]
[illegible]llenséges hatalom alatt se csüggedtek el,

minden nap nép tömeg volt a Geller
ten, midőn a magyar tábor a Rákos
terén volt. Tellachich fenekedett, hogy
ha Budát ostromolják a magyarok,
ő akkor onan Budát Pestet bombardiroz-
tatja, Jó tehát, hogy megszalaszták
s' keresztény szándékát veghez nem
vihetè.

4dik Május Egy Brown nevü ángoly
kapitányt, kit futárnak küldtek
Pulgky Londonbol s' Teleki Laczi Pa-
ríbol, a Honvédi bizotmányhoz, beszél-
li, hogy Lord Palmerston kinek nagy
többsége van a* házba* egészen a magya-
ügy mellett nyilatkozott. De továbbá mé-
azt is mondá, hogy akkor még nem mon-
dok ki az Ausztriai háztol valo füg-
getlenségünköt, mely hirtelenkedett lépés,
félö hogy az egész okos Europa* rokon
szenvétöl megfoszt. Egyebaránt az angol
hajok a Dárdanéllákba és Balticumba
vanak, figyelemel tartandók a tovább-
bi muszka interventiot és szükség ese-
tébe tettleg fellépendök.

Debreczenbe

* felsö házba

* sympáthiájától

10dik Ez egy nagyszerü országos mystifi-
catio vala hogy Budapest a miénk, mert
csak Pestet vettük bé, Buda még az ellen-
ség kezébe.

A' katonai korházakat nö felügyelet alá
tettek. Egy országos á polonön társaság
alakult, melynek fö felügyelöje Mu-
lényiné, Kossuth Susána. Megvallom
nekem egy kissé Napoleon fogásnak
tetszik Kossuttol, növérét szerepeltetni,
de se baj, hiszen a nagy embereknek is
megvanak gyengéik, s'a fö dolog, hogy sze-
gény betegeink jól el legyenek látva. Ha-
nem azt nem tudom ha czélt érhetünk
?? Mert a Vásárhelyi nö röl itélve nem
sok okost vihetünk ki, félre értve kö-
telességeket, a helyet hogy szerényen, ke-
resztényileg kivánának az emberiségért
munkálni, pártérdekkel eltelve, érétlen
politizálásba, s'még cortes kedésbe is cresz-
tednek, az ékesen szollás korság bántja
ket. A minap Berzenczeinek egy mélto
növére nagy pathossal azon javallatat

teni, hogy a ki valaha főpusztából
kibaztatta az ne lehetsen tagja ezen
társaságnak, Igazán kedvem lett volna
mondani hogy magam is főbíró nagy is Kol
sut sértés bünébe estem, különösen ak
kor, midőn Bezerczett annyi sok ezer ál
tadalomnak ob sok pénzével bizta
meg, melyből ő azután, 50,000 ürt vesz
tada számolni. Egyátaljába sokan a
magyari hazafiak közül, azt hiszik,
hogy leg bizgalb konfiak, ha főpa
lot égig magasztalják, s azonban az
álladalom pénzét bezsebelik.
Igaz Kutul küldöttek Budarul Sel
tel. A Krényi, Vákoha, Lapsina s több
más nagy épületek romba. Ma az ellyged
a Pesti nap, ki töltözött nagyobb részé
re a majorokba, s nyugodtan álloz
za fel vagyonját.
Ferenc József Sopronba jött sereget
a magyarok ellen kuldeni, de kette
en nyiva, hogy ő inkább ne
ládni, mert eppen akkor nemzőt az
Ferenc József Soprony

Pesten
vették mellette mi vagyunk a győztesek.
Ezek Lamorú tudosit-ként olvasonk a
Konstitucióba. Pestnek nagy része elégve. Kan
nizsa, Budai várparancsnok pogányul bom
bázta Pestet. Egy néhány kán folyvást
ágyuban s'a sült hozzá jövén, a régen Duna
sor kamuvá égett. Tehát vérrel kiirtolnak
Magyarország s'Ausztria kárt, ők tovább
is akarnak kegyetkodni, mi azokat
önálló nemzet akarunk lenni, tehát ki
örökke az igazság mellett van, megvédendi
nemzetünket, mert jogunk volt ne
künk elszakadni az Ausztriai Kártól,
ki atyaszkodó szivü kormánya alatt mi
dég mostohán bánt velünk, jogunk
volt Csobrini akkan uralkodó házat
ki a legsértelmesebb ármánya elegyen
ve polgárt polgár ellen fegyverezett
fel, ki minden erkölcsi érzületet fel
nakitva a butaságát az értelmesség
elen jánátéralta, csak hogy megszakott
önkényes kormányát minden ellenörködés
nélkül folytathassa. Jogunk, sőt szorosz
jogunk volt ezt tenni, csak az a kér
dés alkalmas volt-e?
folynak
folynak
folynak

29dik Május. Valahára Buda igaz[ára] mieink. Post de siegény Post mezsangála[s] s'mente elpuszt[ulva]. Henri az ütközet be ütközötte halálos sebet kap[ott] van s'hatalmunkba kerülven, vezér[ök] által[ok] tanstojára tétetett a mi végh[ez] is ha[za] tatott x Én ezen bárbár eljárásoknak nem vagyok barátja, mindazonáltal azt mondom, hogy némiképpen megen[ged]ni sorsát, mert ötr nem lehet kö[zön]séges hadifogolynak tekinteni. Öt a magyar ministerium mint szakértőt kinevezé a várak vizsgálására, később összevéven hogy a Péterváradat az ellen[ség] kezébe akará játorani keresztülvetteté. ekkor kiürítá valamiképpen kimenté magát de később általszáke az ellenséghez. S mint a[z] vétenül viselte magát, miként már a ma[gya]rok a várba hatoltak kétségbe esetten védte magát, és sebet kapván, az ujjabbi hirek szerént kivégzé magát, mindazon által nem halt mindjárt meg. A hor[vát]hok és igen derekul verekedtek egy[ik] rával nem csekély bajjal jutánk Bu[da]

A Körlöny azt mondja, hogy seb[ét] miatt halt meg.

sre a magyar kormányhoz tétetett volt

dhoz; boo hullott el a mieinkből. A
rászolnak vetélkedtek, kik legyenek elsők
a rohamra menendők. Görgey sorsot hura,
ta valók, a tizenhetedikei találá a szo[rt]
nosa. A Csopiczi ezrednek egy része
még a rácz császáriak közt a Búdai
vészeggel kört vált, de anyjára vonzá
hajlamok a szabadság ügyéhez, hogy,
nidőn a mieinkek a falat másznák s'laj[t]
torjaik nem volna elég hosszu, ők pus[kát]
kájokat benyujták felsegitők horaj[ra]
dcinket, és azután együvétt erővel, a
horvátok ellen fordultak. Görgey a
Budai várat biztositá, védelemre nem
lúán alkalmas, s'magát Pestnek kárt
okvatás, ha ujra ellenség beirná.

10dik Május Borzasztó esemény történik ujra
Abrak Dingán. Sank van csendőrivel meg[ér]
vahná, a magyar táborságot, mely mintegy
3000 ből állott s'felkonczolá; s'egy 1000ből
álló Katonán revéü igen ügyetlen vezér alatt
lévő magyar sereget semmivé tevé. Sank a

x melyik

legveszedelmesebb pártütökkel a ha„
vasakon tanyázik, s'oñan időnként
lecsap, a magyar vidékeket fosztogatni.

12dik Nagy híre van a muszka bravat„
kozásnak. Mélyen mértékbe fog történ„
ni még nem tudatik. Kirlapok szerint,
Magyarországnak felsőbb részébe Gali
czia felől már be is ütött és vissza is
veretett. A kormány keresztes hadat
és böjtöt hirdetett a muszka háboru„
ért, Teszemről elhibázott lépésnek
tartom, mert oly komoly előkészületek„
kel, csak elijesztik a föld népét, ki
azon kívül is valami rettenetesnek kép„
zelte a muszkát. Igen jó hatást tett volt,
a Szebeñél lévő muszka sereg megveretése,
és a foglyok jó kedvel sorosztatták bé
magokat a magyar szolgálatba, látván
az emberébb bánásmodot és nagyobb
zsoldot. Egyébaránt gombostút nyelne
a muszka czár ha valahogy meg is ho„
ditná ideiglenesen Magyarországot,
mert a szabadság szelleme mint gyú„
anyag topjedne erőszakkal összeala„

és kevés császári katonákkal

[illegible] beitanak a

kitott roppant birodalmába s'nem
lehetne tiz esztendőt adni önkényen
alapult uralkodásának.

6dik Juni A Muszkák viszont beü„
tötték, tőbbal felől az országba.
Brassoba bementek volt s'az ott
lévő csekély számu magyarsörsereg
a várba vonult.

Nagyfalu 30dik Juni. Nehan napot
útba töltik, mert a muszka beü„
sén Brasso és Borgo Prund felé,
férjem félt hogy az oláhok és szé„
szak erre a hirre ujra feltámadnak,
azért bátorsagosabbnak látta,
ha magyar helységbe telepedünk.

1sö Julius. A székelyek Brassobol,
Bem Borgonál visszaverték volt
a muszkákat, de rijjabb hirek sze„
rint beütöttek ujra s'már Tekéig
nyomultak. Sul felől magyarország

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorica FILIALA CLUJ

legveszedelmesebb pártütőkkel, ha „ és kevés császári katonákkal
vasakon tányérik, s'ónan időnként
tecsap, a n
Pöltk Nagy
konásnak
ni még ne
Magyarors
ezeä fel
vezetett.
é bajtot
ért, Ete
tartom, n
kal, csak
azon kívü
zelte a m
á Tebenél
és a foglyo
magokat
az embe
zooldol.
a mizsk
dítná id
ment a szá
anyag top

nyugtalanitó hirek jöttek, az ellen„
ség Debreczen körül van, dak„
ugyan hallottuk ant is, hogy Kap
ka oldalba támadván meg, a Fi„
szán tul verte.
Pöltk Julius Nagy rémülés az országba.
Mindenfelöl jöttek menekülte
családok Somlyora, s'a nép ingerült
miatta, azon Kolosvárt meg is akarták
akadályozni azon elutazásokat de
Szentiványi kormánybiztos bele avat„
kozván megtiltá az erőszakoskodá„
sokat.
8dik Mindenfelöl Sagnap beszél„
ték Somlyon hogy az ellenség De„
brecenbe sok ekszéget szedett fel.
9dik Komáromnál Görög ragyog meg„
verte a muszkákat, Bem pedig Ber„
tzenzénél, ellenben is Brassonál ök
vertek meg minket. Hallatszik hogy
az oláhok békülni akarnának velünk.

Szamosujvárt hogy mellénk áll, ha er„
redetnek tenni és 4000 fegyveres
oláhot hagynak parancsra alatt.
Kolosvár 4dik Szeptember. Mint a kö
latto mint magány éltembe nagy dol„
gok szakasztaták félbe ezelem napjam.
Másadizon ragadá ki a halál egy kiváltsa
nyomorúságos év alatt egy imádott fiát
gyermekeim köréből. Megkala Fejsáin
á chollerába, s'én szegény anya vége„
talhatatlan vagyok, mert oly sok
szép vala abba a gyermekbe„ bár
csak tiz éves, de igazi férfiui jellem
mel bírt, mely jövendöi volt, benne
helyzénu öregségem reményjét. Büszke
i boldog anyának képzelik egykor bár„
de a sors elkarvázotá reményem, s'talán
avára szegény fiunak, nem érnéi az
szentek sebigát, mely kimondhatat„
lan gyötrelmére válhatott volna fiatal
korának. Ezeke hajthatatlan termé„
szetének Önéo öt szeatnom, hiszen

legvendégszeretőbb pártütőkkel-a ha„ és kevés császári katonákkal
városon tanyázik, ’sonan időnként

leczap, a’

2dik Nagy,
’konásnak
ni még ne
Magyaroni
czia felé
vezetett. ’
’s bajtot
ért; Eltesz
tartom, ne
kel, csak
arom kívül
szette a mu
a Szebenél
és a foglyo
magokat
az emberi
zoodot. ’
a miszka
dítná idő
ment a szá
anyag tapp

bo szabad

ha nem lehetett magyar, másoda sors
várhatott ria’ büszke hajthatatlan
jelleme megtört de nem hajolhatott
volna meg. Nyugodj hát az égan„
gyalai kört kedves gyermek, ’s ha
szülőid vérkönyeket hullatnak
hazájuk sorsa felett, ha szegény
anyád szerető szivébe bosszúságot
gyűlöletet gerjed a szüntelen el„
nyomás igazságtalansága miatt, oh!
akkor engeltse meg szellemed
gyötrelmeit, nyujtsa vigaszt, reményt
neki.

5dik Eljátszódék a nagy dráma
’s magyarhon lenyügözve. ~~Egyakaa,~~
~~gyakorjátszák~~ A szabadság ügye
megszuka, az értelmiségen butaság
győze, ’a „szabadságot szomjuzo
büszke magyar nép osztrák rabságba
Miszka, jobb fegyelem alatt levő

reg, nagyobb szám, ’talám még
örgeynek árulása most egyszerre„
győze, de rabságunkba régi bajait
’uj erőt gyüjtve, viszont megoz„
unk az Osztrákkal, ’akkor ármány
és miszka segítség daczára lejön„
szak, mert nyomorunkba még„
edzve, sokat tanulunk még, és
el, mit kell, okosabbak leszünk
a szerencsétlenségbe, türelmesebbek
szerencsébe. Bár ha most ’s tiszta
tudattal azt mondhatnak hogy
ak a bal sorsnak hajótörnk meg
De fájdalom magunkat ’s vádoljuk
lesmerhetjük, hogy gyakorta sem
kosak sem nagylelkűek nem vol„
tunk szerencsénkbe, azonkívül
magyar kormány sok alkalmi mód
alkalmazása, ’s Kossuth embersors„
et kiáltyától sok szűri embert
biza meg fontos dolgokkal ’s tenér„
dek pénzzel, kiknél a pénz kezetlen

legveszedelmesebb pártütőkkel, a ha„ és kevés császári katonákkal
vasakon tanyázik, sőnap időnként

lecsap, a

12dik Nagy
konásra
ni még re
Magyaror
ezia fel
vezetett.
és bajtot
ért; Eles
tartom, n
kel, csak
azon kívü
selte a ma
a Szebeől
és a foglyo
magokat
az ember
zsoldot.
a miszka
dítná id
ment a sz
anyag tap

temerdek fecsérléssel és minden számolás
nélkül történt. Voltak fájdalom oly
hivatalnokok kik rövid hatalmukat
felhasználva erőszakoskodások ál„
tal kivan gandagultak. Nagy botrányt
okozott különösön Madarász Jó„
suthnak egy teremtvénye, ki a Lichy
Dönn elkobzott gyemántjait igen ha„
mísan kezelte. Ez a Madarász ultra
republicanus márciusi hős volt,
ki nagyon szerepelt a tulságos pár„
ton, s'ezért tornyák elő s'kapálták
oly nagyon rajta a tulságos mérsékelt
párt, gaz tettei által történt meg„
bukásáth. De már ezeken mind tul
vagyunk, most ősi vend van a már„
ciusi hőzök közt, részint mert fel„
nek, részint schwarzgelb irányt
vett működések, mert a ki egy hata„
lomnak bokol gyűlva s'agy alja„
módal a bizonyosan megtesszi

an ellenkezőnek is részint fájda„
lom igen vékely számuak, kik
rajtaskodásból szent erélnek vélték
dolgozni, vagy bujkálva vagy fa„ az osztrák önkény elől
va tartva ~~az osztrák önkény~~.
általa, keserűvesen siratja el„
szett szabadság álmait.

odik Szap Kolóvár Az utolso, darabacska foltocska
föld mit a magyar ~~mit a magyar~~
míg szabadnak mondhatott Petrová„
s'a még addig szün x Komárom, fel„
dák magokat. A Pesti német ujság„
bol tegnap olvasok hogy a Kossuth
családját letartóztatták. Lehet e
ről bárbárabb eljárás? mint nőket
ártatlan gyermekeket fogatni? En
am ismerem őket, mondják hogy
nyja tiszta szép asszony, növére
Mentlényiné különös szép, és neje
ar volna, de határtalan naggyávágyá
kkal, káros befolyásal lettek

x Komárom egész octoberig mind
tartá magát, és ekkor is fegyver
feltételek alatt adá fel. Amnestiát
kért a beleső ő'rszeregnek, és tiz
nap időt kért, ate tovább kuszta„
sára, minden magyar katonaiskt
számára, ki az ellen ~~ellen~~ szolgá„
latba volt.

x gyakran

legerendeletesebb pártütökkelra ha„ és kevés császári katonákkal
vasakon tanyáik, 's onan időnként
leesap, a

Rók Nagy
konásra volna kosuthra nézt, Ilegen hibát
ni még n tattam őket érte, de most csak saj„
Magyaror nálatai tudom, mert keserveson bün„
cziá fel hődnek érte, d'szeretek férjfil halálra
veretek üldözn × látni, s'minden jövője szám„ × tudják
s bajtót üzés vagy vérpad; Szantatot pedig
ért; Ilen Kosuthnak leendő árvái; kikarc
tartom, a átyátok csak tövis koronát hagyja„
kat, csak igazi anyai módra ünnek, s'minden
azon kívü magyar nőnek egy kell ünni, mert
zette a ma átyátok a magyar szabadság mártyja.
a Szebenél Ő hibás számító vala, s'ta fim mint
és a foglyo ember tele gyarlosággal, de nágy
magokat lelke alja indeket nem ismert
az ember s'hazáját mint ifjú szerelmes
zsoldot. szerelme tárgyát, forron, feledha„
a misztka zolag gondolatlanul szerette. Ezért
dítná ide csak gyáva ember lehet az, ki öt most
mert a szi balsorsába kísérbiti, s'pedig vajmi
anyag tap sokan tűnik a rugást a beteg orvos„
lányan.

ítéle, és midőn végrehajtanak a

gyék Szeptember hólnapján Ma meg„ × csak későbbre érkezne meg
érkezne Wohlgemuth az osztrák
kormányzó, és fog elsőnaken és
hóltakan ítélni, helyenkén pesti„
ezer × pártoltjait a maga jóbbjai, kedveltjeit
's tanúitván a Gellértbe a hanfi
ünnepélyt. Mondják hogy min„
den tisztviselő perbe fog idéztetni„ × le
ni. képzelhetni mily igazsága„
sak lesznek az elítéltetéskor
midőn országok értesítik a dol„
gok felől, már is anyira hóltak„
vár ellen ingerlettek Szebenbe,
hogy csak bajjal sikerült Kemény
Zsenen és Gyulainak a városbíró„
nak, ezt azért hogy ide jöjjön.
gyék Szeptember hónapján Minekutánna
az osztrák erőt mint Magyarország„
ba, mint Erdélybe tökéletesen meg„

Engen

legveszedelmesebb pártütökkel a ha„ és kevés császári katonákkal
vasakon tanyázik, s'oñan időnként
lecsap, a
12dik Nagy
kozásna
ni még n
Magyaror
czia fel
veretett.
és bőjtöt
ért, Tesz
tartom, n
kel, csak
azon kívü
zette a mu
a Szebeñél
és a foglyo
magokat
az ember
zsoldot.
a mieszka
ditná ide
ment a sz
anyag top

gyözte volna a magyar rögtönözött
gyakorlatlan hadi erö, az osztrák
császár muszka segitséghez folya„
modott, De is ütének az ország„
nak külömbözö részeibe, Magyar
országba Paschkevich Erdélybe En„
gelhardt vezérlete alatt. Bem
kinek csekély erejét központo„
sitni kellett volna, azt a balfo„
gást teve, hogy szélyel szórá, s'szo„
kott vakmerö bátorságával meg„
támadá a nálánál sokkal szá„
mosabb ellenséget, melytöl tökél„
letesen szélyel veretett, ugy hogy
alig szaladhata el nehány emberé
vel, s'még most se tudják hol
létét. Ebbe a csatába sokan hal„
lattak, vagy tüntek el, a többek
kozt Petöfi, Kurcz és Zeyk
Domokos azota nem láttatták
magokat.
Görgey pedig Magyarországon

itélé, de midön végrehajtanak a

feladá az egész magyar hadi erö!
Kénytelen volt é azt teñi? vagy
alacsony önérdek vezeté? itélje
az ég. Ötet közönségesen árulo„
nak tartják, ha úgy van jaj ne„
ki! mert egy nemzet átka nehe„
zül emlékén. —

7dik October Itt sok ~~bofo~~ elfogások
történtek, különösön üldözik a
vérbirókat kik Roth tanárt
elitélték. Ezeket csak añyába
sajnálom mint az osztrák kormány
üldözötjeit, külömbön ök igen
egyoldalulag és bárbár modra itél„
tek a Roth perébe, s'a mi több
némelyek oly gyávák voltak, hogy
meggyözödések ellen csupán a nép„
töl valo féltekbe mondák ki felette
a bünöst. El vañak fogva, Sombo„
ni Sándor ezredes, Lázár Moricz„

ingen

laguenadelmesebb pártütökkel va ha, és kevés császári katonákkal
vasakon tanyázik, sőtan időnként

lecsap, a

12dik Nagy 64

konásra, vo

ri még n

Magyaror

erzia fel

veretett.

s bőjtöt

ért, Eter

tartom, n

kat, csak

azon kívül

zette a mu

a Szebenél

és a foglyo

magokat

az emberi

zoodol.

a miszka

Siltná id

ment a sz

anyag top

Haller Józsi (a két utolsó gyujtogatással vádolva) Silep főbiró a Roth perébe) Bölöni Sereney a volt Dobokai főispány, két kézre szabadon bocsátottak, és még talám harmincznál többen, mind a Lyceumba bezárva. Vagyon és személybátorság nem léteznek az országba, elsőpettetek a katonák számára a gabonát rabolt, sőt olákok most is erőszakoskodnak kilönösön Zárand megyébe. Az elfogások oly gyakoriak és önkényszerüek, hogy minden család reszket hogy egy tagját kiragadják köréből. Az én fiam is bujócskol a Szeklágyba, és még sok más alkalmatt.

17dik October. Szalmatolmal s talajnyal bánik az osztrák kormány velünk. x. Batyányit akarták fogsága Batyányi Lajost a miniszterelnök

tételi, de midőn megtagadták a borravaló ételtől, ő halálosan megsebzi magát a nyakánál egy törvel, melyet beteg nejétől egy papjától kapott, gyilkosai látván hogy vérzik s fogy ereje vélhetőleg börtönébe, de hogy el ne vala el ne vala, hagyák predájokat, vakúgyan még az nap főbe lövik az utczán, s'ott hagyják holt testét mint valami dögöt, négy napig fogva kihencsig. Neje réá borult, sokáig nem tudák elszakasztani kesves halottjától, most ő is beteg tartatva a miként a többi adá férjét Csányit, Perényiket, Dániéit, x és sok más derék embereinket kitéllel végzék ki. Így halmozá bűnt, gyülöletet maga ellen, a szerencsétlenek kacagtja, de ha létezik igazságos Isten eljön még a számitás napja.

x Kossey, késő Ernő, Lajtsegen

20dik October Borzas napjainkba egy re

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

mény sugár villant. Minden hirlap
hangosan kürtöli a török háborut
ángol és francia közbenjárást.
Londonban cábinet gyülés tartat,
ván a Porta eljárását hogy Kos,
sutot, Bémet, s a többi magyar és
lengyel menekvöket az Osztrák és
muszka kormánynak ki nem ad,
ta igen helyeseltetett, s rögtön
hasonlo hangulatu sürgöny kül,
detett Constánczinápolyba Sratford
Caninghez. Francia ország is
mindenben sajátjának vallá
Anglia nézeteit s eljárását
a magyar ügybe. Az Ost Deu
tche Post szerént az ángol flot,
ta x tüzesen szereltetik fel, Lisa,
boñál össze gyülendő, és oñan
a középtengerbe kész a mükö,
désre. Bémet is Kossuttal együtt
5000 emberből álla sereggel Wid,
dinbe mondják leni. Ez a 5000

x erélyesen

igazi válagatott sereg, mert midőn
Bem ~~segítséget~~ hasztalanul várta
segétséget Görgeytől, x csekély számu
sergét oly leverve találtá, hogy nem
~~vált~~ képpes összeütközni a roppant
muszka erővel, katonáihoz fordulta
és mondá, „ki szeret engem s bizik
beñem kövessen visszavonulásom,
ba Oláhországba, és igy válta
külön 5000 hös, ki ~~tüz~~helyét, min,
denét mi drága feláldozva jobb
reménybe hogy még onthatja vérét
a szabadság szent ügyebe kész
vala a veszélyes válalatra.
15dik October A sok biztato hirre
nem igen lehet vérmes reményeket
épitni, ~~mert~~ A tegnapi ujság Wid,
dinből egy Palmerstoñhaz irt le,
velét közli Kossuthnak, melybe
panaszol; ~~Hogy ele~~ a Porta bánás
modján. „Eleinte, ugy mond, „szi,
vesen fogadtattak a magyar menekek,

legvesz
vasak
lecsap,
12dik Ra
kozás
ruj még
Magyar
erèn
veretet
è bajt
ért; E
tartom
kel, va
ezen k
zelte a
a Szeb
és a sz
magok
az ezr
zoodol
a mies
dilná
ment a
anyag

vök de kesöbbre kiadások fel„
tételül türetett a mákomédánis„
musra való átállás, „már„ egy mond
tovább, „ö más örökséget mint becsület„
tét nem hagyhat gyermekeinek, s'az
ismentül meg fogja érezni.

29dik October Miután megtudolta az
országok kormány, az elsö teendöi közt
volt, a fegyverek és kósout bánkok
beszedése, igérvén hogy a mi nem
katonai használatra való fegyver,
kesöbbre visszaadodik, a bánkok
pédig országok bánkjegyekkel fol„
váltodnak. de mint minden igé„
ret je Ausztriának ez is hazugság
vala. Ezért a városi nép és a szegény„
nép, és sok önnök, kiknek alkot„
mányunk abszolutsége nem vajgot
volna annyira, ezzo ellenanyú dökbe
jöttek. Igy tudja Ausztria boldogá„
sai által, begyakabb s'a kusos fazék„
hon sirtó imádoit is, eltaszitni egy„ x elidegenitni

magától. Még egy nagy botlást
[illegible]
a magyar tisztelkedésekor az ausztriai
szerencsében mint közlegényeknek
való besorozásáig nem tudom ha
ügyességet igen, de bosszút bizo„
nyosan minden magyar szivvel az
országba schlagon systéma alatt.

29dik Oktober Ismét egy kivégzés!
Perényit felakasztak, s'an elfogott
Nyáriva is hasonló sors vár.

1sö November Legnap borzasztó napunk
vala. Besorozások tizennégy egyéni„
ségek közt az oroszlány bátorsággy In„
rédi Jánu a 44dik hós 11dik zászlaalj
szerdé vala. Oly véletlen történt az
egész, hogy nem vala idö elökészüle„
tekat tenni. Hálálkodom hogy nin„
nagy sziam, mert nem annyira a sa„
nyargatás, fájna nékem kivolna téve,
mint hogy kamiszan esküvé kiséget
kazuojon ajka mikor kebleznak gyü„
lölségét érezhet.
Jos. Ed Marschall Klám Gallas el„

x „önnagyra vagy szeredese

x bosszúl forral

legvesz
vasar
lecsap
12dik Ra
kornás
ni, nág
Magya
erzia
veretes
és bájl
ért; k
tartom
kel, es
azon k
zette a
a Zrebe
és a fog
magoka
az em
zsoldo
a mise
dítná
ment a
anyag

indula ének. A Pacsirajára fáklyás
menetet csinálták a katonák, nem volt
an hasonlo élenk arokhan melyet
a nép szivéből szárnarcza gyakran
érdemetlen kedvenczének sirat.

7dik Egy osztrák kormánylap jellemzi
nagy hamárkfiait s főbb forradalmi
vezetőink, itéletei képzelhetni nem
mindég igazságosak. Sándyit vérembe,
rének, Szechényit Lear királynak ne,
veri, Lehet e aljasabb érzme mint
embertársunk szerencsétlenségéből
gunyt üzni? Dembinsky bevochoroo,
Görgey Tivolán, Deáknak érdemét
még ő is elismerese ezt jegyzi meg rolla, rendkivül müvészi, mint szinjátszom,
5dik November estéjén. Visszaemlékszem
éppen ma esztendeje Gedeon bevéve
Waizhelyt, futtunk onan, az ellenség,
, legiutább a vad oláh csorda elől.
Soha se feledjem el mint vesznek kö,
rül ártatlan gyermekeim benem pár,
fogol, támasztemetve, s mint vérzek

x Megismerve

rémem, arra gondolatra hogy talám
egy pár pezer mylva tétlen kell
élnünem mint kinozna őket így vad
oláh, mert hogy ~~én kivagyok arra~~
ingen és hasonlo sors érhet annyi fel,
lemi valo tárgy mellett, ioha egy pilla,
natig se juthata eszembe.
8dik Mint elveszett gyermekéről szi,
telen ~~tap~~ ~~átmado~~ gondol a szerencsét,
len anya, úgy minden magyar elmél,
kedésibe, beszélgetésibe, nyilvanitásiba
jobbithetlen Bathyáninkra. Ellen
emével, ~~oppa~~ cselekvő erővel, tiszt,
ta jelemel birt, s azon kevesek közül
tartozott
volt kiket a forradalom terén nem
nagyravágyási, önérdek, vezetett.
A forradalom előtt Magyarhonban ő
volt az ellenzék vezetője s Márczius ba
lelkesen ~~ölelé~~ fel az franczia események x erőlyesen x karzsnálá
által nyujtott alkalmat Magyarhon, x torvényes
nak ~~önállyasa nyujtani~~ kivokorunt igaz,
ságos követeléseit az osztrak kormány,
tól és életbe léptetni a magyar consti,
tutiót, mely addig elé jóbbadán sak
kelt betü volt. Sörönyös úton

legesz

vasak

lecsap,

12dik Na

"korás

ri, még

Magya

erzéa

vereter

é bájt

ért; E

tartom

kal, es

aron k

zelte a

a Szeb

és a fog

magoka

az em

zoldol

a miss

ditná

ment a

anyag

vált erélle érni, és nagyon rosszalá
Lamberg megöletését. A nép mint
szokott tenni, kijött leggyelmeiből arra,
hi mars kocsiról forró selekvés
mogját, és ő látván hogy nem bír több
bé a körbéradatnak monda mint,
teri pályájáról, s'rokpála karája
ügyébe mint körnézte, de itt elbuk,
ván lovával eltöri karját s'kis elan
vala falun jószágába vissavonulni,
mely kényulményt felhasználának
politicai ellenei gyalázatos gyanusítá,
rokra, mintha elhagyta volna karaja
szant ügyét melyért oly hőn dobogott
sziva. Később Deák szerencsét együtt,
fel lépe mint körbenjáró a magyar nem,
zet s'Ausztriák karmány kört, és végre ki,
vetségbe küldetének, de Austria a nép,
jogot eltaposva, börtönbe csukatá őket,
Deákat később kibocsátá de Baty,
tyánit, csak a halál szabadítá ki.

Xbris Decamber Sajátságos kivedelem van a
népbe, hogy Bem győzelmes seregivel itt
hon tartózkodása. Ehhez egyéb oka

nem lehet, csak hogy nagyon okajt,
jók, és tavaly is arron időtájba jött,
pült szabadítónk. Egy szegény hoz,
lálló a porzon már megü főzé a hó,
dósári képosztát számokra, de pén,
kúdi direktor püspök brutálitás
ü tulmyzná vendégszeretetét, megkö,
vásoltatá szegényt, de ő bizony vere
kömbe és mind csakazt erröpsétette
, hogy megvendégeli bíz ő a magyarokat,
gyébaránt oly rumü működésbe a,
tellál püspök ür, nem telik nap
hogy ne vacsoren, még a gyermekek ne
rüntetésére is kiterjedő figyelme. Nac
lég fájdalmasabb ezen szarnoki
nászmodba, annak erkölcsrontó
tása, alattamosság, bosszúvágy,
t tágas út nyitva. A rokonság
szentebb lisznyai szét tépve.
ka oly undorító tárgy lehet

56

legvesz…
vasak
lecsap,
12dik R…
kozás
ni, még
Magya…
czia
verete…
és böjt
ért, …
tartom
kel, es…
azon k…
zelte a
a Szebe…
és a fo…
magok…
az em…
zsoldot
a miss…
ditná
ment a
anyag

46

vélt ezélt érni, és nagyon rosszalá
Lamberg megöletését. A nép mint
szokott teni, kiejté kegyelmeből azt,
ki meré korholni ferde selekvés
modját, és
bé a közbe…
teri pálya…
ügyébe mi…
ván lovává…
vala falu…
mely körny…
politicai e…
sokra, mint…
szent ügyé…
szive. Kés…
fel lépe m…
zet s Osztra…
vetségbe ki…
jogot eltapo…
Déákat ké…
tyánit, csak…
16dik December
népbe, hogy …
lesz Karác…

× köteles

válhat nevetségessé, ugy igazán
eléggé mulattathatott egy oly n…
furcsa történet. Férj s feleség öss…
vész, a nő mint mérgesebb fela…
urát hogy fegyvert rejt, s el fogj…
érte, de abeli bosszujába az is k…
kiáltja, hogy neje ládájába Kossu…
bánkok vaňak, akkor a most az eg…
méltányos policia egy szobába zára…
a két veszekedőt, s ott folytathatják…
conjugális enyelgéseket.

1850ben 10. Január Kolósvárt. Egy rendelete…
volt Pesten Heynaunak, s Erdélybe…
gemuthnak, hogy minden, ki hivatalt ve…
fegyvert viselt a pártütő magyar korm…
alatt × tartozik bejelenteni magát és…
zolni magát, egy arra a végre felál…
törvényszék előtt. Képzelhetni mi…
rehajlo lehet egy ily osztrák zsold…

mint ángol alattvalot

79

bol összealkotott törvényszék, az
auditor a vádlo és mentő egyszer
mint, s bár minő haragassának
tetszik panaszt teni az ember
ellen, rögtön elfogják, s azután
mentse ki magát ha tudja. A
hivatalnakoktol rendesen azt
kérdik, hogy ki nevezte ki hivata…
lába? erőltették é? és hogy a
régi törvények értelmébe folytatták
hivatalokat? Egyátaljába egészen
az auditor kedélyétől függ, a bünös
vagy nem bünösnek, kimondása, fel…
mentés vagy elitéltés.

…dik Január Ki nem fogy a remény,
nép közt legmesésebb hirek ke…
ngenek. Az ángol francia flot…
tákat a Dardanéllákba teszik, Bemet
Kossuthot győzelmes török sereggel

legeo…

…vasat

…lecsap,

12dik R…

…konás

…ni még

Magya…

…erèa /

…vezete…

…é bőjt

…ért, …

…tartom

…kel, co…

…aron k…

…szte a

…a Szebe…

…és a fő…

magok

az em…

…zoldot

a mise…

…ditná

…ment a

anyag

…elt erélle érte, és nagyon reformálá

…Lamberg megöletésével. A nép mint

…szokott lenni, kiejté kegyetlenségből azt,

…ki nagy kerekedni fogva selekedé

…magát, és

…bé a kör…be

…teri pálya

…ügyébe mi…

…dán lovász

…vala falu…

…mely k…n

…politicai e…

…szakra, mi…

…ismant ügy…

…sziue. Kö…

…fel lépe m…

…zet s'Cent…

…vetségbe ku…

…jogot elleg…

…Szákat ka…

…tyánit, va…

…Dcik Decembe…

…nyibe, hogy

…lépe Kérdé…

Pánczovára, Pozsonyt a Dunán túl,

…do másod ezen hatja hírekből

…anyát ki lehet venni, hogy a szép

…szünetlen remélt, tehát erőt

…sakaratot érez még egyszer meg-

…kerdeni a szabadság kűrdést.

…edik Februar Külföldről nincs hí-

…nagyon bizonyos tudositásunk, kér-

…lap s'magány levél csak olyan

…énekekről, midőn a fölséktes ész-

…Trák polizeia bebarsál, mégis vélnék

…ésre, hogy a héleti új Német Orszá-

…gi kérdés forrongásba van, s'valo-

…szinüleg eldöntő befolyásával lesz

…karánk irányába is. Egyik belföldi

…lapunk, a Leggelnező Pénzügyről

…letve, mostani fönnyülönegeinek,

…lan mérve, igen jól indult volt.

A hajdani conservativek je ezik,

…kelt irtak Magyarországnak a

Lgyesült Monarchiába beolvasztá-

…sa ellen, különösön egy igen jó ha-

…mint ángol alattvalot

…nlo irángut szerkesztett Somsich,

…fel azért mint kirlek két éven ván,

…ntek, s'a Leggelnezről betöltöttek.

…Pálágyi a Magyar Hirlap szerkes-

…löje, mint eddig is, egy gyalázatos

…kormány még gyalázatosabb orga-

…numa.

…ek Februar Tegnap az Egyedba olva, x Lyst Irányitó Pozsba

…ek, hogy az osztrák kormány

…ltalában, a Magyarországgal ár.

…Lgyesült Monarchiába Ostrogyirto

…Ministerium ugy mint volo kormány,

…dása önkényüségét, lemondol-

…ki tervéről, ősszahelyezi régi álla-

…natába, s'Hegyau helyébe Wen-

…dischgraetzet nevezi helytartonak.

…országgyülésének pedig meghagyja a

…felső házat, mivel az egy kamarai

…rendszer nem alkalmazható kör-

…ülményei miatt. Még eddig az

x egy néhány

legyen-
varas
lecsap,
Rdik R
kozás
ri rég
Magya
ercia,
vereté
è bej
ért; z
tartom
kel, c
arion k
rete a
a Szeb
és a fo
magok
az em
rosdol
a miss
dítná
ment a
anyag

volt csalódva, és nagyon reformalá
Lamberg megöletésével. A nép mint
szokott tenni, kiejté kegyetlenből azt,
hi mert kerekedni fenye selekedés
nyomját, és
bé a körbe
tési pálya
ügyébe mi
sain kovácsa
vala falu
mely kön
politicai e
rokra, mi
szent ügye
sziva. Hő
fel képe m
zet i Csáte
retségbe ku
jogot elkap
Lévákat ka
tyánit, esa
5dik Decembe
nyobe, hogy
Első Ferdi

a magokat conservatívoknak
de vulgo piecsovicsoknak neve
zett párt, jól vévéli magát,
nem találván hivatalt, így az
elnyomásnak nem nyujtván
segédkezet, ségébaránt ők is nagyon
elkeseredtek, részint, látván hogy
tökélletesen kivanak a hatalomból
rázva, részint igazi konfi érzelm
ből, mert sokan voltak köztök is
kik meggyőződésből, előítéletből,
azaz, bona fide voltak piecsovicsok
a nagyobb rész pedig, fájdalom al
jas önzésből,

25dik Február Egy Lipcsében kiadott
német naptárt látek, melyben két év
től fogva naprol napra feljegyezve
az osztrák kormány minden tettei
nek, minden napja melyben az olyan
kado kormány erkölcsökkel ne jár

mint angol alattvalót

volna működéseit különböző tar
tományaiba. Sírás mit irígyeljen
egymástól, Lombárdia, Galicia,
Csek s Magyarország, mindenütt
egyenlően kijelelé elárado ore
rutetét, városok bombázásap helye
jegek felprédálása, ágyon lövés,
bitofa, nehéz rabságra itélte
tes által, valójába, József Ferenc
fiatal czisár, nem tehet ismerve
hányást magának mint hajdan
Titus, hogy csak egy napot is
elmulasztott volna képei boldo
gitására.

9dik Márczius Ismét reményt nyujtó
hirek. Egy Pongrácz nevü osztrák
katona tizet erkezett ide, ki azt be

legvesz-
vasat
tecsap
Sik Re
kónás
ni pág
Magya
eria,
veretc
és bój
ért; t
tartom
kal, c
arion k
zette a
a Szebe
és a foj
pragok
az esm
zoldol
a mias
dítná
ment a
anyag

vált erélli érme, és nagyon roppantá
Lamberg megöletésél. A nép mint
szokott lenni, kiejté keggyelosből arl,
ki mert kacsalai fene selekvés

inogjál, és
bé a kör-be
teni pálya,
ügyébe mi
ván tovább
vala falu
mely k-n
politicai e
rokra, mint
isent ügye
sziva. Kö
fel lépe m
zet s Csate
vetségbe ku
jogot eltap
Lépkat ka
tyánit, esa
sőbb Decembe
nyibe, hogy
Ősz Karác

orélli hogy Bem megütközött
az ovatákokkal, a Jelasicsics × Oláhországba
és Kal-Ferdinand ezredbe rop-
pant kárt tett, csak a nagy
hó akadályoztatta a Temesi sza-
vosan, benyomulását.

Május Március Egy Cathon nevü ár-
gal nyelvmester, ki a magyaroknál
nál mint sapeur szolgált, vasalt
a városon. Őtet Szebenbe a töb-
bi magyar fogolyal be akarták sz-
rozni, de arra hivatkozván hogy
ángol alattvaló felmentődött. Ma
itt Urbán ujra elfogatta s amint
hallám, még meg is akarta veretni.
Kivánesi vagyok tudni, hogy vég
ződik ez adalog, mert az ember
ügyes, és bizonyosan ha csak

módot talál könnyűszer fog folyamo
ni, ki bizonyosan × erélyesen pártolan
ja, s bántodásáért elégtételt enyerkezik.
A szóba levő egyén most vala nál
lam, beszerontak sicsiszék a Komárom
ezredbe (Wurstenguinnak,) beszélli hogy
tától összeszállalkoztak Urbánál.
Szerédit hasa bocsátották, mondja hogy
hosszas erélyetlenkedő vizsgálgatás után
Galicziában kerestük, végtére Komarom
ban találtak, hol még fegyvert is mertek kezök
be adni, hanem néha néha gyakorolták,
Helyesen jegyzé meg, jóran ezredet ő
kostári ember, „hogy ők bizony inkább
félnek tőlünk, mint mi tőlök. „Ma
gam is ártoznak csizmáink a beszorozástol,
t mondják, hogy az öreg Bem előtt
több
ál kedvetlebb találnak, ha felfegyver
nek s gyakorlatba találandja őket.„

Május Április A német hirlapok azt mondják
gy az angol minister ium de sa volonté
lmerston Corfut Görögország irányá

× mint angol alattvalót

ba tett lépéseket, egyátalyában békés
áton kívánja elígazítni a dolgot, mint
ha erőszakkal nem akar ujjat húzni.

29dik Március A Szapolyai grofot Sop
sipovichot fogva hozák ide Kőrösvárra.
Elfogatása igy történt. Ő Zára körül
Margitán bujkált, a hol egy csapat
gensdarme, őt nem gyanítva senkit keresett,
hanem személyes leírása szakugyan ott
is körözteték. Egy bérekeren utazott mi
dőn megpillantotta egy csapat gensdarmat,
kikről gyanítva hogy ötet keresik, hirtelen
megfordult szekerével, mi által feltünte,
utána eredtek s'ovizsgálni kezdték úti
leadét, melybe mint egy uradag vadászra volt megyen
vezve, de a finom ing s'ora láncnán csüggő
jószon megharaptolja, kezekbe akad szeme
lyes leírása s'rá ismernek a szép magas szőke
fejjsúba, a Szapolyai grof Sobijpovichra.
De Kőrösvárra hozák, s'ott tartják egy pár
napig, a nálla levő sok arany pénzt elvevek
Teleky Sankoné gondviselett ott léte alatt,
stole, fejérnemü s'egyéb müjéről, kinek szép

megkötésére, mondván „hogy a szerelmesek
ö. kedves emlékezet fognak ki lenni az általa
tapasztalt jóság„ Midőn ismét elvivék,
szólla le szekeréből a Feketykuti határ
ából, s'feltöltötték hozzá egy pár pilla„
natra, egyébaránt itt szigorán bántak
vele, vasan volt.

6dik April Szerédit felmentek a katonai szo
gálat alól, mondják hogy a többi beszorult
takat is, kara fogják bocsátni. Úgy látszik
hogy nem igen bíznak bennek a' notalán
kitörendő háború alkalmával. Egyébaránt
oly pontosan vészik kötelességeket (s'kép, telyesítik
zelhetni nem minden arúcre pensée nélkül)
hogy maga Metternich azt mondá ne
ként is s'ép s'tősnna sies s'Jadnarlis gyalrság
dik Ujra háborui hirekkel tele az ujságok
Az Eszaute birodalmi gyülésbe fog hiva
tésen Ausztria sorsa eldöntődni. De mi
szegény erélyiektül a külföldi dolgok
ról nem sokat tudhatunk, kanem
ert mélyen érezzük hogy a jelenről

alig lehet rosszabbul volgunk. Szemely,
vagyon bátorság nem létezik. Most is
meggyilkolának az oláhok Bogáton
egy magyar családot, és mégis erőszítik
a német tisztviselők hogy tökéletesen
helyreállíták a rendet, ilyes eseteket egyes
kihágásoknak nevernek, melyekért azon-
ban nagyon szekély elégtételt adnak, még
mindég legyezgetve az oláhokat, az által
féken ~~tartan az oláhu~~ akarva a magyar birtokosságot. × szükség esetébe

18dik Az ~~disunitus~~ püspök Lemény ma-
indula Bécsbe. Ötet az ~~nem~~ osztrák × azért × kormány
bünteti, miért nem kártékonyan használ-
ta hitsorsosain valo befolyását ebbe
a borzasztó oláh forradalomba, hol Sága-
na egy Zaw Romániával, s'a főbb vezetők
többnyire, a birtok felosztásal, oly ~~borzasz-~~ × nagy mértékbe
~~tolag~~ fánátizálák népjeket. Leményt le-
tevék hivatalából, számüzék hazájából,
s'valoságos osztrák jésuitai politicábal
hogy a külszint megmentsik, két ezer pengő-
nyugdíjt igézének neki, s'azt kívánák tőlle
hogy aláírja önkéntes lemondását. Ezt csak

...tolagnor... hat réá
...lya? Mentik magukat aval, hogy sok
...öröttnek használnak általa. Ez nem áll,
...t azért üdvös befolyást gyakorolhatná-
...k, ha ~~mint ill~~ komolyan mint illik hon-
...tett magyar nőknek lépnének fel, engesz-
...ő angyalok ként, méltosággal kérve, hol
...lérjfiu büszkesége nem hajol, nem pedig
...zöikkel kaczérkodva, azok mulattato-
...knak aljasítsák magukat.

Május Wesselényi Miklos nincs többé.
...eghala Pesten Graefenbergből hazatértéle
...ámúltam öt mint közönség emberét,

56

legvon-
vasat
lecsap,
12dik R.
'konás
ni néj
Magya
ezéa
uerete
s bajc
ért, z
tarton
kel, c
azon
nelte a
a Zebe
és a fo
magok
az em
zoológ
a mias
dilná
ment a
anyag

s'iránt, mint barátai, Mint
kívánság emberébe egy szent kitünőbb jellem
vonása van akarata, s'ritkán tanusgot, sa
bír inculatojája a vele való közel érint
keréstt gyakran tekintés s'tette, mígis egy
re erőnek bírt sok jóság, mind a szép érzést
forró érzelme, s'magas elmatehetsége, Hogyha
egy felől irígyei szeszélyei veltak u ente,
tulsfelől imádóival határos barátokkal
s'barátokkal bírt. Ez is egy vagyok azok
közül kik forrón szerettétek, s'kiraknak
ságánál s'helyzeténél fogva sokat tud
hatok életviszonyairól.
Ő szüleinek tizenharmadik, s'mégis egyet
len életbe maradt gyermeke, ép testel
s'nagy lélekkel áldatott meg, Atyja ki
érők hanafi, de tenérnek gyengeséggel
bíraember volt, első feiától kezdve némi
legyen nevelést ada neki. Nagy embert
akarva nevelni fiából, az igen jókor kezdé
érezteini jövendő fontosságai, ez által a
nagy emberek gyakori hibáját az arcul

s kimondhatlan

s gyermek korától
s hibás

ja vagyat nyerette, s'magány életbe gya
kran önnö volt. De ha anyjának
nokul tolta fel célmények, s'mint ne
velő szeretett fel lépni, úgy élet és bőu
ségébe annak szükvegos tulajdonaival,
mert forró hazaszeretete lelke s'nagy
lelke, magos eszmékét nyujtá neki, mely
ből tulyra vette ezre vas akarata ki tá
dúni, s'tolyra vitt ezre gyakorlatba
léptetni. Gyermek kerát az atyai ház
nál töltötte, később, úgy tudom mint
nublicus a Kálvaviri iskolába tanult,
levelének egyik ágát testi gyakorlat
ult, tették, mire kánom évei korába
jára állteté atyja, igen jó lóvagló, vas
lövő lett belőle, Atyját korán el
vesztő, s'tán nem vala egészen kárára,
ert akkor, anyja ki egy valóságos
ves derék nő vala, nagyobb befolyást
gyakorolt reá. Anyagi szerencsejét
nagy mértékbe köszönheté anyjának,
ert az, atyjá által tetemes adosoá,
kkal terhelt birtokait, még kiskó
ja alatt nagyobbára kitisztázá,

legeur-
vasat
leszap
Pedig R.
konád
ni még
Magya
cziá,
verete
s bájc
ért; z
tartón
kal, c
azon n
zete a
a Szeb
és a fo
magok
az em
zoldo
a miss
délná
mert a
anyag

Így lépe ő a világba mint sors kedvenc-
sétje, dúsan, erőteljesen, kimüvelten.
De őtet a elragadá egy pillanatig
arja, s tova sok boldogságot, mit fia-
tal korokba szoktak tenni az emberek.
Kanem magosra termett lelke, nem ta-
lálhata kosrasan táplálékot hasz-
talanságokon, komolyabb tárgyalat-
vett elkülöle, tanúlt szebb nemöt tenni, s tágasabb
kenységre, harczjárat szentelé magát,
inkább burgolab leventa soha
nem létezett, talán soha egy pillanatig
se vezérel tanúlo szent ügyét szeme
elől, s ittene nem vesztegzár számú lánc-
tört a mostoha osztrák kormánnyal,
Külföldi útjába sokat tanult, melyet
Szechényivel tett, sokat tapasztalt,
s bizonyosan jun mind a két nagy ma-
gyarnak jövendő pályájára jótékony
befolyással volt együttlétek. Haza
jövetele után kezdodött valodiag
politikai pályája. Ekkor Erdély

sal tölt a mostoha osztrak kormánnyal

vatosságos léthagyiába gált, ő riasztá
fel mély álmából. Mert akkor az
Isteni parancsoknak szolgailag bókolt
a gübernium, s még eszébe se jüta sen-
nek hogy a ezer megyékbe ne teljesit-
sék minden ellenmondás nélkül. Ő mint
hatalmas agitátor fel lépe, sőtet de
minőség a törvény paizsa megett, zál-
tet be helle a zsibvadt megyei nemes-
zetbe, Igy születének törvényes jogaik
mellett vala felterjesztések, ellenmonda-
sok. Igy tagadák meg tettleg a megyék
a katona adást, mig végtére kénytelen volt
a felség ez előbb csak ohajtott, azutá-
kat, s késöbbre követett országgyülést
megadni. Megnyittatik az 1825-ikbeli
országgyülés Ofenn Ferdinánd, mint
a császár teljhatalmu biztosa által.
Itt Wesselényi mint az ellenzék vezé-
tője vivé a szószerepet, s nagy többség-
gel, s a mangdöröö királyi leiratok da-
czára sok többségü sok fényes óhajtott

s nagyon ingadozónaka helyetesitett (substituált) tiztviselőkért.

vivott ki, a Jósika Samu által veze-
tett kormánypárt ellen. A Fegyzőkönyv
s Naplo nyomtatásait betéltá a kormány,
de azonban Wesselényi titokba egy kiss
sajtot állit fel. Stuhlerz a gyorsiroval,
s az országo gyülésének, melyet egy nehány
nyomtatott naplo példányal meglep, mint
magány tulajdonát ajándékozza. E me-
rész tettre, e vakmerő ujjhúzására a kor-
mányal mindenki elbámult, veszedelmet
üldözést joslának személyére. Azonban
a kormány megbosszankodva az ország-
gyüles több rendbeli szilárd ellentállá-
sán véletlenül rögtön felosztatja.
Képzelhetni az ingerültséget melyet
ezen erőszakos lépés szült, s bizony
Wesselényi nem tartozott a türelme-
sebbek közé, mert midőn Nopcsa a
státum praesidens felolvasá az elosz-
lást parancsolo menydörgő királyi leira-
tot, bár tudva volt hogy az országos

terem, szurony és töltött fegyveres
katonaságoval
van körülvéve, mégis Wesselényi
érez hangjával felkiálta, s mások
utána, „hogy nem akarnak a törvény-
telen parancsnak engedelmeskedni, s to-
vább folytatandják a tanácskozást."
D. Nopcsa ~~elhag~~ felemelkedik el-
nöki székéből, s jobbra, balra hajlong-
va mosolgogva, kardcsörletések, s heves ki-
törések daczára, elhagyja az országos
termet, s utána menyen a sokaság. Ez
az összeütközés lesimula tehát min-
den személyes bántodás nélkül, de most
kivitele katonai kormány alatt, s vé-
vödvén minden dolog törvényes sarká-
bol, félni lehete hogy elkezdődnek a sze-
mélyes üldözések, s mindenek felett,
Wesselényit féltök bosszújoktol.
Ötet törvényes kereset nélkül nem
mervén elfogni, Stuhlert kezdék nyo-
mozni, de öt kit elvbarátai csakúgyan
tovább állitának. Wesselényenek nem
volt tehát tanácsos tovább Kolósvárt
mulatni, azért szép csendesén elme-

ne Sibora s'oñane Magyarországra.
Már most kezdődének egész erélyesség-
gel a törvényes nyomozások Wésselé-
nyi ellen, hogy legyen minél fogva tr
kereset alá vetni. Egy Izatmár megyébe
mondott beszédjéért beléakadának,
s'a hétszemélyes tábla, s'köztök fáj-
dalom Váy Miklos is, elitélék három
évi fogságra. Azonban Erdélybe is
aljas modokhoz ~~nyula~~ folyamoda
a kormány Wésselényi megbuktatásá-
ra, tulajdon Sibai alattvalvik vesz- × közül
tegetéknek még, kik mint hamis tanúk,
ötet az emberszeretöt, rossz földes-
úrnak vallák. Elitélé a királyi tábla
× több évi fogságra, s'a fiscális director × tolám hét
Gáál, ki bár kormány embere, mégis mint
igazságos ember, nem akará megkezdeni
ez igazságtalanságon ~~keres~~ alapult keresetet,
letétetek hivatalából. Magyarország-
gon végre is hajtaték az itélet, Wésselé-
nyi befogaték, s'fogságra tétetek Bu-
dán. Mindazonáltal szelid volt a vele
bánásmod, inkább csak ijesztés akart

az egész dolog leni, mert minek után-
na a kormány számos kisérleteket el-
probált, de minden siker nélkül, Wés-
selényivel elveit megtagadtatni, végtére
kéntelen volt a közkívánatnak ennaz
ö kérésére hajolni, ideiglenes szabad-
ságot adván neki, a Graefenbergre
menetelre, fájos szemeit gyogyittatni.
Ez Salám kapott a kormány is rajta,
hogy gyogyittatás szín alatt, félbe sza-
kaszthatja további compromissio nél-
kül, az üldözést a most még népsze-
rübbé vált Wésselényi ellen. Mert
beñe ~~öt~~ most a közönség nem csak ~~mint~~ a ha-
zafit, tisztelte, hanem a közbejött
Pesti árvíz alkalmával kimútatott,
magát feláldozo emberszeretetéért,
hol saját élete veszedelmeztetésével so-
kakat megmente a haláltól, csak nem
imádta. Tehát gyogyittatás ürügye
alatt, felfüggesztetett a büntetés,
s'későbbre ~~kegye~~ megkegyelmeztetett.

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorică
FILIALA CLUJ

legvo
vasar
lecsap
Deák F.
kozás
ni még
Magya
ereia
veretés
i bajo
ért, z
tartom
kel, c
arom
zelte a
a Szeb
és a fo
nagob
az em
zsoldo
a misz
sítná
mult a
anyag

Szemei csakugyan napo[n]kénkénkénk

Minden befolyás nélkül látva ma-
gát, elkeseredve, hazája sorsán ag-
godva, Graefenbergbe ~~ne~~ ne gyengél-
kedő egéssége ~~helye~~ ápolni, s'ott lepé
ötet a magyar forradalom. E körül-
ményt Wesselényinek rágalmazói arra
~~hasz~~ magyarázák, hogy ő a magyar
ügyet eldobvá, az ellenségnél keresz
oltalmat, még aval is vádolák, hogy ő
az ósztrák kormány hírlapokba elle-
münk ir, s'mind ezen hazúgságokat ma-
gyar hírlapok kürtölik, mit az éretlen
közönség mohon elnyele, s'kit hajdan
nagy hazafinak, most árulonak neve-
ze. Egyátaljába az akkori magyar idő-
szaki sajto rútul visszaélt a sajto sza-
badsággal, erkölcstelen sophististisálásával a
véleményeknek ferde irányt ada, a leg
tisztább erényt bemocskola, s'gyakran
a középszerűséget dagályos szavakkal
égig emeli. De hagyjuk szegény forra-
dalmi hírlap szerkeztöket, eléggé la-

kolnak ök mostanába, mert ül-
döztetnek, s'a mi talán még na-
gyobb büntetés nekik, halgat-
niok kell, Zichy még annyira is
ment hogy egy kancsukás leczkét
ada Debreczenbe a hírlap szerkez-
tönek, s'pedig kár volt, mert hír-
lap nélkül is tudhatja a leg egy-
ügyübb is, ő méltoságárol, mint
minden más magyarrol, ki elég
vétkes volt hazája ellen fegyvert fog-
ni hogy gazember. Térjünk vissza
Wesselényire, ő csak a forradalmi
dráma eljátszása, után 1850 be Április
jöve vissza honjába, útközbe Pes-
ten megbetegedve, ugyan azon hó-
napba meg is hala, Házasságából két
kisskóru fiat hagya hátra. Pes-
ten temetetett el, későbbre talán
Sibora fogják tetemeit hozni.

Minden befolyás nélkül látva ma„
gát, elke
godva,
kedő eg
ötet a
ményt
~~hasz~~ m
ágyot
oltalmat
az ószt
münk ir,
gyar hirt
közönség
nagy ha
ze. Egyát
szaki sa
badságga
véleménye
tisztább
a közép
égig eme
dalmi hi

102

Három igen jeles munkát irt.
Erdélyi ménesekről, Dalitélekről,
s'a
Wesselényi nincs többé, nyugodjának
porai. Minden gyengeségei mel„
lett nagy volt, bár követhék fiai
nyomdokát.

23dik Augusztus Kolósvárt ~~Julius első~~
~~nap~~ Wohlgemuth meglátogatván
Kolósvárt, itt tako nőkül, fel
akarok használni ezen alkalmat,
az itt lévő politicai foglyok va„
lóságos sáralmas sorsán, némü
könyülést eszközölni. Elmenünk
a végre sergestól a G. Seleky Pál„
né vezérlete alatt a Wohlgemuth
~~hazlására~~, könyörögni, ő udvaria„
san fogadott, igéreteket tett, a
sok szép szó egymást üzte, s'még„
is, nagy úri tettetésén, ~~aly~~ tisztán

atlátszott a nemzetünk s'ügyünk
irant valo gyülölség. Csak úgyan
enyhült azután a foglyok sorsa,
hanem kisszerü bosszúból el„
huzták töllek a husravalo pénzt,
s'tartásokat a kenyeret kivéve,
merőbe a kolósvári polgárok„
nak átadták, mit mi igen szi„
vesen is teszünk, addig is sok
eni valot küldöztünk a fog„
dába, de most egy Csikyné nevü
kereskedőné magára válalta a
gazdasszonyságot, és igy jól el
van rendezve az étel hiosztás.
Más tekintetbe is enyhült sor„
sok. Az Aradon fogva lévő honvéd tisztek
sorsa is türhető, megengedtetik ne„
kik hogy el foglalják magokat,

Minden befolyás nélkül látva ma-
gát, elke
godva,
kedő eg
ötet a
ményt
ha m
ügyet
altalmat
az ószt
münk ir,
gyar hirt
közönség
nagy har
ze. Egyát
szaki raj
badságga
véleménye
tisztább
a közép
égig eme
dalmi hir

a többek közt sok szép aprosá-
gokat faragnak fából. Külom-
bön a befogások még mind foly-
nak, s'amnestiához nincs remény.

4dik Szeptember Kolósvár. Pesten cra-
vál volt, Alkalmat nyujtott reá,
a szinházba eljátszott Lyott na-
lottn, melyre fütytyinteni kezdett
a halgatóság; erre az inspection
lévő katona tiszt tulhévvel de
añál kevesebb okossággal, közik-
be rohan, vagdal kardjával jobbra
balra, boldog s'boldogtalant bánt
ki útjába esik. A következése
elég szomoru lett, mert bezárták
a szinházat, és többeket elfog-
tak. Ishát áldo Hymnust erő-
szakolnak a nemzettől a fejede-
lem irát, mikor csak átakat
forr szivébe.

közönség

dik Szeptember Kolósvár. Tegnap
egy tizenkét foglyot, vivének kiket
Kufsteinba utaztatnak, vivé-
nek keresztül a városon. Leg
forrobb részvét kiséri minden-
ütt őket. Itt, és Sordán is, megvén-
ségeltettek. Kedélyek nem volt
levert, mindegyik remélli hogy
változás történik a politicai
világba, s'nem lesz kéntelen ki-
ülni fogsága idejét.

dik Szeptember Kolósvár. Sok po-
liticai üldözött menekült Angliá-
ba, hol igen vendégszeretőleg fo-
gadtattak. Pulszky, Tosika Mik-
los, Bötyi, ki a Cobden vendége
Kemény Farkas ki a Paget ven-
dége, mind ott vañak, és meg más
pskélyebb jelentősségüek, kik mind
hol egynél hol másnál szives elfo-

elitéltetések után, rendelte-
tések helyére

Miniden befolyás nélkül látva ma„
gát, elke
godva,
kedő eg
ötet a
ményt
~~hasz~~ m
ágyot
oltalmat
az ósztr
münk ir,
gyar hirt
közönség
nagy has
ze. Egyát
szaki raj
badságga
véleménye
tisztább
a közép
égig eme
dalmi hi

106
~~106~~

gadásra találtak.

27dik Szeptember Beresztelke. Haza
kerülék két évi bujdosás után
feldult lakomba. Rakott há„
zat hagyék itt, hol ha fényüzés
nem is, de bövség kényelem urat„
kodott, számos jó akarokat vél„
tem itt hagyni, mert nem volt ta„
lám egy ember a falúba kivel
jót ne tettünk volna, de ők na„
gyobb részint elcsábitva, felhasz„
nálák az alkalmat s'a rablok„
kal raboltak, s'most a szives
elfogadás helyett melyet szoktak
málszor. adni hosszasabb távol
tétünk útan, szánszándekkal
kikerülnek, s'bünös öntudatokba,
félvén hogy még kérdőre vonat„
nak bünkvonak, honba lértünkön.

107. ~~77~~

Azután a mi legfájdalmasabb,
négy szép fiúval indúlék iñen el,
s'kettő meghala vándorlásomba.
Hol vagy kiss angyal Ferenczem?
ki mint egy szép tünemény három
évig örvendeztetét szegény anyád
szemeid, hát te szivem gyerme„
ke Tejzám, ~~érted?~~ ~~látod? érted é~~
~~anyád fájdalmát mint hajdan~~, ki„
vel egyek valánk, látod, érted é
anyád fájdalmát mint hajdan?
te birád leginkább, érzelmeim,
ajátságaim, s'tán gyarlóságaim
Oh! legyen meg az Isten szent
karatja, hiszen talán tulárado
szeretetembe csak neveltem volna
szokat beñed, s'úgy bizoñyal bol„
og ember nem lettél volna, mert
ki mélyen érez, añak mélyek fájdal„
mai is.

Minden befolyás nélkül látva ma„
gát, elke
godva,
kedő eg
ötet a
ményt
ágyot
oltalma
az ószt
münk ir,
gyar kir
közönsé
nagy ha
ze. Egyá
szaki sa
badságga
vélemény
tisztább
a közép
égig eme
dalmi hi

108

29dik Szeptember Beresztelkén Feltettem
magamba mentől kevesebbet
gondolni politicai sérvünkről,
mely örökös lázba tartja lel„
kületem, hat gyermek, s terhes
házam kormányzására pedig,
higgadt megfontolás, s folytonos
munka szükséges. A magyar
parasztok igazán örülnek hon„
tértünkön, a nők közül sokan
meglátogattak s ajándékot hoz„
tak, de az oláhok kerülnek,
a czigányok kik legtöbbet lop„
tak, se oly bátrak mint régen.
Részemről nem neheztelek riá„
jak, hiszen ők félre vezettetek,
~~s nem~~ sa Jézus szavai szerént
„nem tudták mit cselekesznek„

Eleinte fel voltam gerjedve elle„
nek, de későbbre meg gondolva a dol„
got, hogy a kormány mily alacsony
modokat felhasznált rőfset a
vagyonosabb osztály ellen felinge„
relni, s mily ~~hasan~~ hozzá illendő
derék eszközre talált generál
Urbánba, ki Erdélybe oly mesterileg
fel tudá ingatni a nemzetiségeket
s minden rossz szenvedélyeket a
~~por~~ népbe, akkor nem csudállom
a mit tettek, s azokra kik nem gyilkol„
tak, még neheztelni se tudok.

dik Szeptember Beresztelkén Az oláhok
úgy látszik felvaňak fuvalkadva,
egy pár azt jellemző furcsa, tör„ jelenetnek
tinetnek valék tanuja a Mezősé„
gen átjöttembe. Vasárnap lévén, ittak,
tánczoltak, kurjongattak, szidták Kos„

juthot, sokat parancsoltak, de a ma-
gyar korcsmárosok bizonyos lenézes-
sel szolgáltak nekik, és sok furcsa
megjegyzéseket tettek mormogva ma-
gakba, A többek közt valami oláh
irnok beakart jöni szobámba, hová
a korcsomáros nem akarta bocsátni,
mondván „hogy nem illik benyitni
egy báronéhoz„ hiszen talán nem
császár„ felele amaz gorombán, nem
bizony viszonzá a korcsomáros go-
nyosan felnevetve, „de a császárig
még sok nagyobb úr van nálladnál„

4dik Szeptember Beresztelkén. Nagy meg-
terheltetést fog érezni a nép a do-
hány abaldo, és bélyeges papiros be-
hozatala által. A kötlevelek csak úgy
lesznek érvényesek ha arra érvednak,
s'még a vásár czedulákra is olyana-

kat kell használni. Biztatnak hogy
az uzbériség kárpotlásának, két évi
kamatját elölegesen megadják, de
már oly rég mondják, hogy nem lehet
hini, s'ha megis adják, talán akkor se
lesz köszönet beñe, ugy le fog egyszer-
z a pénz becse szálni. Diválvátiótol
is lehet félni, mert a bizonyos, hogy az
osztrák fináncza rosszúl áll.

dik November. Heynaut ugyan
megszalaszták a Londoni serház-
ba. Egy kocsis kezdé meg a tréfát,
egy porczio szénát dobván ~~réája~~ fejébe,
a többé serhordo kocsis s'a gyárba
lévö legények követték orditván
neki, „nesze ~~hol~~ magyarok hohérja,
mészárossa„ bekenték, megtaszigál-
ták, ostorral csapdosták, kiáltván
eki „nesze érezzed teis mint ésik a nöknek

~~mikor~~ ~~kiket~~ mikor korbácsoltatod ö„
ket„ s a jelenet nagyon komoly szint
~~öltött~~ váltott volna, ha a rendörség
hatályosan közbe nem lépett volna.
Azután hangosan kivánta a nép hogy
távozzan Heynau Angliából, s ki„
jelentette a serfőzőnek „hogy ha megbün„
teti légeñyeit, nem vesznek többet sert
tőlle„ Heynaut utjába Hañovérába
is ~~ehez ha~~ kissebb mértékbe, hasonlo
jelenet fogadá. Ezen esetekbe az a
nevezetes, hogy az ángol nép ~~oly~~ añyira esme„ x a nép külföldön
retes minden apro környülméñyel Ma„
gyarországon.

12dik October Beresztelkén. A lefolyt két
év, sok keserves tanusággal vala tele,
s valjon tanultunk, okultunk é? a má„
sok példáján s magunk nyomorján.
Bizony ha öszintén akarunk, úgy nem„
mel kell felelnünk. Részemről érzem
hogy nagyot csökkent beñem, határ

talan bizalmam s szeretetem az
emberiség iránt. Nem csak gonosz„
ságot, erőszakot, s minden képzetet
felyül halado undok vétkeknek nyi„
tott a forradalom mezőt, hanem az
úgy nevezett derék s nagy emberekbe añyi
önzést, ~~s nagy emb~~ szereplést vágyat
ébresztett fel, hogy valosággal un„
dorral, gunyos mosolyal, fordult
a gondolkozo ember a pompás sin„
mütől el, s gyakran jutott eszébe,
„hogy „nem mind arany a mi fénylik„
Voltak ellenben, tiszta, egyszerü, ma„ x szilárd
gokat feláldazo hazafiui jellemek,
kik kszük, vagy tágos körbe, valo„
ságos romai, s görög ~~jellemet~~ erényeket fejtet„
tek ki. Ilyeñek tartom Csányit, kit
bár sok tekintetbe hibáztatok, ~~s~~
s igen nagy szégvejét károsnak tar„

tottam, de kinek mégis ~~réplubtánu~~ républicánusi
ot erényei elött meghajlak, kiben,
egy valóságos Brutust, Cássiust bá-
mulok. Ö meggyözödésből, tiszta hon-
szeretből tette a mit tett, anyira el-
szánva magát a ~~vérpadra~~ halálra, hogy meg-
vetette szökés által menekülni; gyen-
ge betegeskedö testen anyira erőt vett
lelki ereje, hogy vidámon lépett a
vérpadra, ~~s minden kiér~~ s'leg cseké-
lyebb környülménybe mutatkozott
lélek jelenléte. Köpenyét midön a bi-
tófához érkezett, rendesen össefogta,
s'a betegségtöl ingadazo léptei egyszer-
re serények ruganyosak lettek, midön
a fátális lajtorján felmászott. Me-
nyire képzelte Csányi szomorú végét,
hogy ha a dolgok nem ütnének jol ki,
e mondása jellemzi. Kolósvárt meg-

látogatja egy ismerösse, midön ö ép-
pen fogfájással szenved, s'hihetö-
sen rossz kedélyébe volt, s'annak
resztvevö kérdésére, hogy mint
érzi magát, azt feleli mogorván:
Mint a ki vjra egy nappal közelebb
az akasztofához.

8dik October Beresztelkén. Londonba és
Párisba a magyar menekültek requie-
ret tartottak, a Battyáni ~~halála~~ × 6dik october
~~évnapján~~ és többi vezéreink halálak
évnapján. Az osztrák kormány tavaly
a 6dik octobert, a Décsi forradalom
és Latour meggyilkoltatása évnap-
ját, cánibáli modon tartá fel, a mi
mártyrjaink drága vérek kiontá-
sával. Mi viszont gyász misékkel
tinepeljük e szomorú napot, ~~s~~ még
azt is csak külföldön, elszórva, mint

hajdan siratták a sídok Jerusalem
romlását. A jövö és még sok más szo-
morú évnapot, viszont csak sirva
inepeljük é? sirva s mindég csak sir-
va? Nem e nem lehet.

22dik Nagy mozgás van a katonaság
közt, nagyobb része kivonúlt Er-
délyből. A Porosz háború köz be-
széd tárgya, de szinte lehetetlen, hogy
Ausztria kimerült kincstára ~~s élé-~~
~~gedet~~ s békételen alattvalóival,
merjen háboruba bonyoladni.

26dik A háborúra való kinézés elmult.
Porosz~~ország~~hon le monda német ország
egységét illető ~~kivanso~~ követeléséről.
Tehát elmúlt e közelebbi kinézés is,
magyarhon sorsa jobbúlásának. A
magyar sergek már készen állattak
az ellenséghez átmenetelre. Itt men-

tek székely huszárok, s nyiltan be-
szélék hogy csak az első alkalomra
várnak az átszökésre.

1851

[illegible]dik Március Egy magyar fogolynak
kit Galiczia felé hoztak sikerü-
le Gernyeszegen elszökni. Mozzánk
vetödött, mi rejtegettük s bár két-
szer probálok Moldovába átszál-
litni még se történhete meg a ha-
vason ~~utána~~ ört álló ofáhok
miatt, hanem csakúgyan Magyar-
ország felé küldök hol talám
nem nyomozzák. Internáltnak,
s Battyáni Olivernek adá ki ma-
gát, mind két állitásáról vala
okunk kétkedni, mert Derzenczeit,
Katona Miklost kik bizonyosan
Kiutáliába vannak nem ismeri, se
niveltsége nem ~~felel meg~~ illő e fő

család sarjadékához, hanem
láttuk hogy igazán bajba van,
üldözözötje az osztrák kor-
manynak, s'ez elegendö volt rész-
vétünket telyes mértékbe meg-
nyerni. Sokat mondott minek nem
lehet hitelt adni, biztatott hogy
~~csak hamar~~ mentöl elöbb szabadu-
lunk e gyülölt kormánytól, hogy
májusba nagy Europai háború
fog kiütni, mikor Ausztria bi-
zonyosan bukni fog, s'a Muszka
czár úgy el lessz foglalva fellá-
zadt alattvalvi s'a cserkeszek-
kel hogy nem ~~emellati viszont~~ + ~~nyu~~
~~ki a bajbol~~, nyujthat viszont
segedelmet. Továbbá mondá hogy
a magyar émigrátio nagy mun-
kásságot fejt ki Moldova és
Oláh Ország fellázasztásába

muszka hatalom ellen, Magát
is ezen dologba járo émissárius-
nak ~~valla~~, ki Moldovába egy mus-
ka émissárius által réá szedetvén,
muszka fogságba esett, s'csak Gyika
fejedelem közbenjárása által meg-
nyerheté, meg hogy mint osztrák alatt-
valo osztrák öriz et alátétessék.
Egy hozatott Bukovinán keresztül
Erdélybe, hogy Bécsbe vitessék, de
tt használván az alkalmat, mihelyt
az elsö magyar faluba Gernyeszegen
hált, megszökött. Továbbá azt is
állitá hogy az internáltak felszaba-
ultak, s'Kossuth már el is indult
Angliába. Fegyverröl, pénzröl, min-
denröl biztosita, s'a ki hisz nekiva-
la, azt kepzelhetné, hogy a Habs-
burgiak egy pár hó mulva csalha-
tatlanul lesujtva, s'a szabad ön-

+ viszont

× ki maga feje és [illegible]
Dojárok nagyobb [illegible]
Moldovába alakulando [illegible]
dalomnak.

állo magyarhon ujra felvirúland.
Mind ezekből csak anyit tartok
igaznak, hogy a magyar émigrá-
tio nagyon munkás az Europai
liberális propágándával együtt,
Moldova és Oláh Országot Cros-
ország ellen felzaklatni, s ez ál-
tal egy europai háborút elöi-
dézni. Az idevalo oláhokat isfö-
nökök is leveleznek Franczia ország-
gal, s Moldovából intetnek hogy
ha viszont kiütne a háboru honunk-
ba, akkor ne a császárral tartsa-
nak, ki irántak se telyesité tett
igéreteit.

17dik Március Tegnap kedvetlen napom
volt. Egy fiatal embert ki mint kö-
csis szolgált s ki szökött katona volt, x nállunk
elfogának előttünk, ha tudtam
vala környülményeit segithettünk
volna rajta, de előttem csak x akkor a 6ba pillanatba

gyilványlt a dolog midőn már a
Land dragoner réa tevé kezét. Min-
dég ijedség van a háznál, mikor vagy midőn császári egyenruhát látunk
egy land dragoner vagy gendarme
belépik az udvarba, mint a vészt
joslo madarak, nyomort jelentnek. x mindég uj nyomort

dik Kiutáliába a magyarok közt sza-
kadás támadt, a Perczel pártaskado
zelleme okozza. Kossuthnak egy há-
rom orát tarto beszédje-után sikerült
kibékitni őket.
Egy sok tekintetbe igen derék mun-
kája jött ki Kemény Sigonak ezen
czim alatt á Forradalom után.
Megmutatja minden pártok bötlásait,
a conservativeket hibáztatja hogy
nem lépték fel meggátlására a for-
radalomnak, a Batthányi szabad-
elvü pártot, hogy nem volt elég eré-
lyes azt a törvényes ~~törzöl~~ teren

megtartani, a radicálokat pedig
hogy hanyat homlok vitték az
harat a veszedelembe. Egyátal-
jába hibéztatja a magyar mi-
nistériumat hogy nem volt egy-
ség beñe, s'különösön Kossuthot
ki a köztapsnak ellene nem ál-
hatva magát mindég tovább
×sodotatta, s'a népszerüség véd × ragadtatta
paizsa megett, ministertársain
zsarnokoskodott. Szépen s'helye-
sen fejti, hogy a magyar nép szeg-
lemébe nincs a comunismus, s'bár
félre vezetve, még se fajult semi × azzá
mozgalma azzá a forradalom
alatt, s'hogy a királyság iránt
valo kegyelet mélyen a magyar
jellembe van oltva. E mind igaz ha-
nem oda lehetné hogy nem a Habsbur-
gi ház iránt, Mert kivált, a népnek

proléksz bosszantó házi politi-
cájával úgy meggyülöltette ma-
gát az osztrák kormány, s'a ma-
gat értelmesebjei közt is, kiknek
meggyőződések az osztrák hatal-
mal egyesülést parancsolt, oly ma-
gas közt falt emelt vérpadai s'baj-
togato politicájával, hogy azt se
dő se okosság benem ronthatja,
hiába tart a kényszerítés vaske-
vével a bé utján, hiába fog
egykor az ész hidegen oda intem,
mert mihelyt rest alkalmat ta-
lál ki fogtörni a gyülölség szen-
vedélye, bárha pusztitó árja vi-
szont romlásba is döntené a nemze-
tet. Hibásan mondja Kemény Sigo-
hogy még csak a Kossuth neve varázsza

tartja felizgatva a kedélyeket,
nem, ö csak a deszka darab mihez a vész-
be hányatott kapkodik, kétség-
be esett állapotja tüntet a nép-
nek csudás szabadulást elébe,
török, ángol, s'mit tudom? még
talám holdbeli segedelem által
is. Lett volna szerényebb Aus-
tria muszka segedelem nélkül
soha kinem vivott gyözelme után,
lett volna nagylelkü (e kiptele-
ség paradox, nagylelküség s'osztrák
kormány) s'ne bosszúlta volna
oly kisszerüleg vaiglenes le gyöze-
tését, ne büntette volna oly
zsarnokilag a nemzetnek nem
anyira szabadságra törekvö mint
magat védö mozgalmát, akkor
talám minden elkövetett fer-
telmessége mellett is lehetséges
lett volna a kibékülés, de most

minekutáña a nemzet élte eleve-
nébe vágott, minekutáña büszke-
ségét porba alázá, s'már két éve
hogy se személy se vagyon bátor-
ságat helyre nem állitottatt, nincs
mondom még egy magyar is, a leg
több osztálytol a napszámosig
ki személyes sérelmet ne érezné,
s'nem kell egyéb csak egy uj for-
dulat, mozgalam, az europai po-
liticába, akkor sajnosan de ké-
sön fogja Ausztria átlátni, hogy
nemzetet soha nem lehet bün-
tetlenül büszkeségébe sérteni.
Erröl nekünk keserves tapasz-
talásunk lehet, mert ne akartuk
volna a magyar nyelvet réá
erőszakolni a többi nemzetiségekre
e gunyolodtunk volna hirlapi-

lag társadalmilag vet szüntelen
velek, akkor nem ~~kell~~ támadt volna, Kor-
váth, Szász, Oláh oly dühvel el-
lenünk, nem vezettették volna
félre uzon kéz által magokat ki
őket is elnyomja. Már most azt mond-
ják hogy hasonlo alkalomal más-
képpen cselekednének, oly ~~nagy lett~~
nem hiszem, oly hasonlást szült a
gyülölség a nemzetiségek közt, hogy
azt talán, közös érdek se forraszthat-
ja ~~talán~~ többé össze.

18dik Sört szivvel kelle a jó, a derék,
a kedves Bethlen Sánosnak meghal-
ni, s mi kik szerettük még nem is saj-
nálhatjuk, mert ő oly nagyon élet-
ünt volt, mit halálá~~val kevesse~~ előtt
kevéssel irt ~~versei~~ ezen versei is bi-
zonyitnak.

És életem vigassza volt ~~eddig~~ a remény,
Keblemből ezt kioltva érzem én,
Csalá~~lá~~dom koldusbotra van jútva
Nyög a haza, telánczolva, felosztva
Kinaimbol jö halál — csak te menthetsz
Várva várlak — mikor tetszik el jöhetsz.

Bethlen Sános az erdélyi el-
lenzéknek igen hasznos fönöke
volt. Neki köszönhetni, hogy
minekutána a 34beli ~~az~~ országgyü-
lés elvszlatodott s Erdély meröbe
kivevödött törvényes sarkából
mégis megtudá némileg tartani
önállóságát, és az ö munkája
volt, hogy a Szebeni országgyü-
lésen megtagadván magát az el-
lenzék, inkább az anyira gyülölt

Jósika Jánosnak a kormányzói
hivatalra szabadatját, ~~csak hogy~~ mintsem hogy
az arra vágyó Estei Ferdinándot
kijátszhassa belölle, essék belé
a választattok hármas számába.
Minekutána Wesselényi ~~az~~ Erdélyi
politica szinpadáról mint ági-
tátor lelépett, vagy is inkább
perbe idéztetése s szerencsétlen
megvakulása által lelépetett,
Bethlen Jánosnak mint csalha-
tatlanul akkor az ország leg-
mélyebb belátású férjfiára, ja-
szálla a vezéri szerep, Bécsbsá-
sa nem anyira közhelyeken mint
magány conferencziákba nyilvánult,
s ámbár ritka szonoki tehetséggel
bírt, ~~s már~~ mert már ~~[illegible]~~ szép

lakja, nemes magatartása, s kü-
lönös bájos szozatja, valóságos
riábeszéllő erőt gyakorolt, ki-
vált mivelt közönség előtt, még
is igen ritkán szonokolt s akkor
is röviden. Ő az egy mostoha kor-
mány alatti kényes állásunkat
ismerve, mindég kiegyenlitő, hor- méltányolva
zá simulo, a környülményeket fel
okosan felhasználó politicát
követett. Igen jó tapintattal
tudá mindég a meddiget elha-
tározni, bár meglehet hogy előre-
látása gyakran igen ovatossá
tette. Igy történt hogy előre
látván az oláh zendülés bor-
zalmait, Urbánhaz ment Nas-

szodra egyezkedni s'hajlando
volt felbontani az Uniot. En
magam sem helyeslem ezen lépést,
mert egy nemzetnek még önfentar-
tásáért sem szabad feláldozni
becsületét, s'ha mindent is elvesz-
tettünk, legalább büszkén elmond-
hatjuk I Ferencz franczia kirá-
lyat „mindent elveszett a becsületen
kívül„ De jól tudom hogy ezt
Bethlen a legtisztább honfi ér-
zelemből tette, s'mégis mennyi ocsár-
lói támadának, kik gonoszságból,
kik köngenhivöségből. Igen gonosz-
ságból, mert Brassai tanár, Mi-
norics, s'több szerepelni vágyo s'za-
varasba halázzai vhajto egyének orrol-

...k réá, Még pedig azért hogy
...ndjáró a franczia forradalom
...bereit
...at majmolva szonaklataikba
...szüntelen, mert ő befolyásokat káros
...obbadán, igen ügyesen paraly-
...álni képpes vala. Ezen embe-
...ek a franczia forradalom fir-
...iait majmolva szüntelen az
...ristocrátia ellen izgattak,
...ayt, a kormányzó Teleki Sósefet
...Kemény Ferenczet, ~~s'minde~~ s'egyá-
...taljába igen sok másokat, gyani-
...itottak, ~~Népgyüléseket tar-~~
...~~tottak~~ Egyátaljába monopoli-
...~~áttak~~ umat akartak csinál-
...i a hazafiságból. Bethlen
...ános pedig már az első pesti tudositásra
...március 17dikén ügyen megraga-
...

a dolgok vezetését. A rálla tar-
tott conferenciába meghivatta
Sósika Lajost az akkori erdé-
lyi kormánypárt fönökét, s kön-
kivánatra mind ketten aláirták
a felséghez az Unio iránt valo
kérelmet. Egyátaljába Beth-
len az erdélyi forradalmat nagyon
igyekszett a törvényes teren tar-
tani, azért ~~nem volt mindenkép-~~
pen ~~igyekszett~~ törekedett megsemisitni
a népgyüléseket s nem volt ba- ügy nevezett
rátja az ottan tartott kedélyt
izgato heves szonoklatoknak.
Képzelhetni tehát menyire volt
önszeretetök megsértve a ma-
gokat rádical vezéröknek vallo

egyéneknek, s menyit gyanusiták
Bethlen Sánost, s mint mon-
dák a felülegesen itélö éretlen
illiuság az árulo nevet ~~atának~~
réá. E nagyon fájt Bethlen-
nek, bár nagy vigaszt találha-
tott tiszta öntudatába s a
jobbak, értelmesebbeknek be-
szülésébe. Csakugyan talám min-
denki átlátá a rágalmak alap-
talanságát, midön ötet is kemé- + anyira
nyen sujtá az osztak kormány,
hogy kéntelen vala eladni há-
zát, a réá vetett sarcz kifizetésére.
Családi dolgait zavarba hagyta,
de rendett az ég néki sok házi
keresztjei mellett egy derék

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

feleséget kinek sikerülend remél-
lem talentum dus apro árváiból
hozzá hasonló derék embereket
nevelni.

10dik Május Schwarzenberg Károly
van teljhatalmu erdélyi kormány-
zonak kinevezve. Nem tudom mi-
ért? talán csak azért hogy már
rosszabbul nem mehetnek a dolgok
de minden ember kedvező vál-
tozást reméll. Dizony ideje is,
mert a mostaninál rosszabb
administrátio még Törökor-
szágba se lehet, ez a sok ide-
gen tisztviselő merőbe esmeret-
len a belviszonyokkal, sáz egy-
átaljába inkább szász, és oláh,

hokból álló tisztség, igen részre-
hajló nemzete iránt, kihágásait
nem korlátolja, erőszakoskodásai-
kért ~~el~~ nem bünteti, képzelhet-
ni tehát, mily szép rend uralko-
dik s meñyire sérthetetlen a tulaj-
don szentsége.

14dik Május Wohlgemuth ki Bécs-
be menő utjába megbetegedett
meghaltlo Pesten, s erdélyről
tett tudositásába véghagyo-
mányként ~~rendelé~~ ajánlá a
császárnak, a magyarakkali
kibékülést, mert úgy x a más x mond
két nemzettel nem ~~lehe~~ képpes
semi üdvest kivini, az oláh

miveletlen csak vérengezni rabol-
ni tud, a szász pedig tökéllet-
len s mindenben csak önérde-
két nézi; a magyar egyedül
~~kit~~ ha vele bánni tudnak, kiben
lehet bízni. Részemről az ola-
szak szavai jútnak réá eszem-
be, × ~~kiknek midőn megtagadtat-~~
ván ~~ték~~ ~~az alkotmány~~ × ~~fegyverhez~~
~~fogtak~~ akkor ~~igérteték~~ meg
azt ~~válaszolák réá~~, „troppo
tardi." A közmondás szerint
„békélünk de nem fefejtünk."

18dik Egy pesti gyolcsárus kinála
tegnap portékáival, külsője, beszéd-
je miveltebb kereskedőre mutatott,

× ~~s csak midőn~~
× kiknek megtagadtatván
sőbben az alkotmány, csak
kor igérteték meg midőn
már fegyverhez fogtak
mire ők azt válaszolák
„troppo tardi."

zért egy kevéssé megütközém is,
nételt ajánlásaiba, mit ő talán
eszrevévén, némü zavarral mon-
dá „hogy a tollakodás nem szo-
kása, de most bár csekély áron
is akar menekedni árvitol mer-
mert pénzé akarja mindenét
teni mivel távozni akar az
országból." Deszéllé hogy ~~több~~
ötvened magával ~~kivándorol~~
~~Amérika~~, többnyire kereskedők
egy néhány földesbirtokos ki-
vétellel, kivándorol~~nak~~ Amé-
rikába, hol ha üzérkedések nem
is menyen több haszonal, de
legalább szabad emberek lesz-
nek.

× portékái

× hol bajos megélni a nagy
adóért, ~~mivel~~ a jövedelmi ado-
száztol öt, mi tönkre teszi a
kereskedőket, és a mellett a va-
gyonasabb osztály is annyira
meg szegényedett hogy a luxus
árticulusak nagyon nehezen
kelnek.

24dik Május Herczeg Schwarzen„
berg megérkeze Kolósvárra.
Diadal iv s'egyéb ily alkalmakkal
szokott pompával várták. ~~A mint~~
~~a piaczon befordult~~ ~~középutszáro~~.
A városba felfordult szekere de
nem történt semi sérelme. Diz„
tatta a nálla ~~lev~~ megjelenö tisz„
telgö férjfi serget hogy teljes
igyekezettel lessz sok nemaï sérel„
meink orvaslásába. Püspök Ko„
vács Miklos belészövé idvezlö
beszédjébe, hogy engedékenységre
van szükség, mivel az idök olya„
nak voltak a forradalom alatt
hogy sokan tántorodtak el„ Mi„

a biblia szavaival felett,
Hogy vesse az, az elsö követ, ki so„
ha se hibázott„. Ságunának pe„
dig ki panaszlá hogy a kormány
elfelejtve a Román nemzetnek
érdekébe tett nagy szolgálatait
nem tartja meg igéreteit, azt fe„
lelé, „legjobb is öñöknek ha
elfelejtödnek tetteik, mert azok
bizony ~~mert azok bizony~~ nem
jutalomra méltok„ Egyátaljá„
ba pazér a szép mondatokba,
vagyis inkább mi kölcsönözzük
neki, félek hogy csak aval kell
megelégednünk, s'szegény kiss
hoñunk megmarad ujra veszett
állapatjába.

14dik Junius Egy furcsa kiss ese-
mény történt mely a forradalom
szellemét nagyon jellemzi, s'mely
szájrol szájra jár, s'melynek ve-
leje s'csipössége, hogy a császár
maga lopott lovan lovagol.

A történetecske így van.
Mikes Sánosnak volt egy tarka
vérbeli lova melyet eladott
volt Lázár Moricznak, kitöl
Bilakon a forradalom elején
nem tudom szász, oláh, elégaz
hozzá császári csapatok által
elraboltatott. Igy a ló császári
hü szolgák s'tisztek kezén Oláh-

országba került, s'ott meglátá
Jósika Janko, ki megvevé meg-
lehet tudatlan a lopott joszá-
gat, kitöl ismét megvevé derék
pogora, ~~az útalsa erdély~~ a leg
ujabb erdélyi báró Petritye-
vich Horváth János, ki honfiai
ellen harczolt, s'ki mint osztrák
ellenség vezér midőn bévevé
Pozsonyt, akasztás büntetése
alatt parancsolá a magyar tisz-
ségnek mely hazafi érzelem-
mel lemonda hivatalárol, hogy
folytassa azt. S'ez a hős magyar
addig daczogtatá, béczegteté tar-
ka lovát a bécsi setányakan,

az osztrak császár
mig az ő felsége ~~Ferencz Jósef~~
szemébe akada, ki gyorsan meg
is vevé tölle. S'oh sors mélto bos-
szúja! a fiatal Caesar lopott
lován lovagol, a Jósikáék
~~által kerüle oda~~ kezéhöt ~~kerü-~~
~~le~~ mene keresztül. Valoban ez
a lo historiai nevezetességet
nyert mint a hajdani Bucepha-
lus, s'mint ez jellemzé a Nagy
Sándor fiatalkori bátorságát,
ugy amaz x a Ferencz Jósef
aljab politicáját, ki alatt rab-
lás, gyilkolás s'a legszörnyebb
vétkek, mintegy kiváltsággal
birnak, s'ugy felfordult min-

x vagy is inkább az osztrák kormány

en birtok vifszony hogy ma-
a a császárig, császári tisztek
ttal jüthat a lopott josság.
l'már most közmonda lett, az
országba „hogy maga a császár
s lopott lovan lovagol„ s'fran-
hirlapok
zia esmert ~~ölenet~~ nemzeti
élezer hirdetik a nevetsé-
ges történetet. Gondolom hogy
a semit és semiről se tudo
kiss caesar, erről se tud semit,
s'nem gyanitja midön ártat,
ban önhitséggel ~~pe~~ mutogatja
magát tarka lován hogy ~~tagas~~
alattvaloi
~~birodalmai~~ gunytárgya.

17dik Junius. Teleky Blánczát
falusi birtokából Váradra vit„
ték őrizet alatt. Ezen elfogás„
nak azon együgyü okát adják
hogy tiltott könyvet találtak
nálla (a Mysteres du Peuple
Suetöl) de valodi oka, hogy a
külföldön levő magyarakkal leve„
lezett. Bécsből pedig Piacsé„
vicset leútasitották mivel nem
süvegett Ferencz Károly her„
czegnek, kit a sétányan polgári
öltönybe talált. Aval vádolták
hogy szivar füstjét a herczeg
orrába bocsátotta, de es csak ha„

ugság, mivelt ember nem szok„
ta ily gyerekies moddal ellen„
szenvét kimútatni. Midőn
a policziánál kérdőre vona„
tott, azt felelé „hogy ő a her„
czeget ki polgári ruhába volt
nem tartozott megesmerni,
külömben ő csak azoknak
szokott köszöni kikhez von„
szodik„ A kicsi császár pedig
azt mondá, „hogy ha vele tör„
tént volna elnézni, de az atyja
iránt valo tiszteletlenséget
nem tu akar megbocsátni„
dik Julius Herczeg Schwarzen„

berg beutazá az országot,
mindenütt a magyaroknál
szép reményeket hagyva ma„
ga után. Igazságos, becsüle„
tes embernek mondják, de a
Lynsaint Monárchia és abso„
lut elvei mellett, annál vesze„
detmesebb~~nek~~ embernek tartom,
már is varázs erővel bír azon
szava, „hogy senki se nyug„
talanitassék adosság miatt„
Az igaz, hogy eddig a fundá„
tionális adosságért szün„
telen háborgatták az ura„
kat, midőn ellenben ~~az ök~~

...oktol kik nekik tartoztak
kivált oláh vagy szásztol,
semiképpen se ~~k~~vevék fel
a leg tisztább adosságat is.

Julius 10kén. Egy Patton nevü án„
gol útazott 50be ~~Erdélybe~~ ha„
zánkba, s'adott ki egy munkát
Magyarországrol. A Többnyire
osztrák katona tisztektöl,
és osztrák gondolkozásu ma„
gyaroktol vevén tudositásait,
...neki magának is egyóldalu
...téletei lévén, meröbe fekete
...árga szellembe irt, de ügyé
...ek nem sokat használt ~~mi~~,

mivel nagyon csekély tálentu„
mu ember, s könyve semi bé„
nyomást se csinált. Paget is
ir a Magyarhoni dolgainkrol,
bizonyosan jeles s mindenek
felett részrehajlatlan igazsá„
munka lessz, azért gondolom
sokan fogják rosszalni, mert
kevés a világos fö, s az ügyünk
mellett túlbuzgok, nem csak
hogy hasznosnak nem látják hi„
bánk kimutatását, hanem szint„
úgy hazánk ellen valo vétek„
nek tekintik, hát az osztrák
kormány? mily gyülölséggel
néni, ki fertelmeit felfedezni
meri.

dik Nem akarom elmöllitni
mlitni x az Osztrákok Musz„
ka segedelem által vissza fog„
lalák az országot, helyenként
öket veretének meg. Salám
g visszatorlásbol hogy férj„
fiaink öket kiverék az ór„
szágbol, vagy hogy megmutas„
ák, hogy segitség nélkül is
tudnak ök, is legalább korbács„
sal verni. Ezt tevé egy ember„
telen katonatiszt Madersba„
chernével a Bánátba, egy igen
derék mivelt növel. Ö ~~nem tu~~
bévadoltatott egy ellensége
ltal, hogy nemzeti zászlot

x hogy minekutána

és kokárdákat osztott volt ki,
külömbön is megjegyzett volt
aschwarzgelbektől mint ma,
gyar érzelmü nö, s'talám leg,
inkább azért, mivel fia a ma,
gyaroknál szolgált. Volt tehát
ok elég miért bosszankodjan
egy sárga sinvros hös, s'az al,
kalom oly kedvező volt kiön,
teni bosszúját, hiszen egy le,
győzött nemzetet lábbal le,
het tapodni, s'mily védtelen
teremtés mindenkor egy nö?
~~azkor~~ ügyét felvevő férjfiak,
nak pedig ostrom állapotba
nem szokás elégtételt adni.
Azért tehát hösies tüzzel

~~kezdte vere~~ korbácsoltatni
kezdte az angyali Maders,
bachernét. Képzelhetni a férj
gühét, keservét, szeretett nejét
kinoztatni látni, s'ha nem
vala hatalmába ezen, meg,
alázlatástol védni, legalább
túl nem akará élni s'föbe
lövé magát. Nejének látok
azután egy külföldi német
hirlapba kijött levelét mely
szép lelkét tükrödzi. Olasz,
országba ir egy barátnéjának
kinek ajánla ott levő beso, államásaz
rozott fiát. Mondja leveli,

be, hogy mint férje talán ö
se élhette volna túl meggya-
láztatását ha anyai kötelés-
sége nem parancsolta volna
tovább élni, s'ha nem ö vol-
na mindene szerencsétlen ül-
dözött fiának, kit barátné-
jának az idegen földön szi-
vére köt.

27dik Julius. Egy hasonlo törté-
net, mely szerencsére nem vég-
zöde ily szomorúan, ese most
minden környülményeivel
tudtomra. Vásárhelyt egy Nagy
Pálné nevü ügyvédnénél szál-
lasaza katona szénát, zabot
követelt lova számára, a

ö mesztegetödzik, mondván,
hogy a hol nincs a csaszár is
elveszti jogát. A katona
ezt talám felség sértésnek vél-
vén bepanaszlá az ügyvédnét
hadnagyának, ki magához
hivatá s'igen illetlenül le-
megpirongatá. Nagy Pálné,
kinek külömben az ~~ragado~~
szokott bragadva leni nyelve,
bosszankodva ezen méltat-
lan bánásmodért, nyiltan ki
mondá, hogy igen kicsiny neve-
lést és lovagiasságot mutat
ily gorombául bani növel-
tere dühbe jött az érdekelt x anyira

hadnagy úr, kit Hertelendynek
neveznek s' nagyobb gyalá-
zatjára magyar, hanem az
esmert rossz szellemü székely
lovas ezredbeli osztályhoz
(división) tartozott, s' hogy
még inkább igazolja a Nagy
Pálné szavait, bankra hu-
zatja szegényt, s' nyitott ka-
punál nyilvánosan kötéllel
megvereti, úgy hogy a nö
útána több napokig ágyba
fekvö volt. A férj nem merte
bévádolni az embertelen had-
nagyat, s' a magisztrátus is

elig gyáva ~~volt szót~~ ámbár több
tagjai felszolitodtak érte, szót
se teni az egész dologért. Egyébaránt
nem is ~~ka~~ nyertek volna semi
elégtételt, mert az élhetetlen
Wöhlgemuth volt akkor kor-
mányzo, Vásárhelyt pedig
helybeli parancsnok, úgy
tudom, egy Boeck nevü,
Julius sodikán Beresztelke.
Mostanság Kolosvárt, a kö-
zönség nagy mulatságára
összeverekedénet a katona-
ság. Egy ezred érkeze Kolos-
várra melybe sok Magyar fiú
Országi

volt, s'mely szellemébe me„
röbe ellenkeze az ott államá„
sazo oláh hátáröri ezreddel,
Gyakoriak voltak a szóvál„ köztök
tások, Rébélliseknek és Jé„
lachich katonáinak csúfol„
ván egymást, végtére tettre
kerüle a dolog, s'oly kemény
csata keletkeze a piaczon
köztök, hogy ágyut kelle
elöljárviknak szegeztetni el„
lenek. Láthatni hogy nem ép„
pen oly nagy az egység, a hü„
séges osztrák ármádába is.

dik Augusztus. A Kormány fel„
osztá Erdélyt, Magyar, Oláh
és Szász kerületekre, de ez is
talám csak ideiglenes rend„
szabály, mert egy bizotmány
dolgozik Szebenbe egy uj
felosztás tervezésébe, Mand„
ák hogy az egész felosztás
Szász cselszövény kohol„
mánya, s'még Bécsbe lévö
Vertrauensmann (Mandertjünk)
csak a hirlapok által vevé„
nek elöbb rolla tudomást.
Schwarzenberg is nehéztelt, hogy

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorica PRIALA CLUJ

az ö beléegyezése, és a nélkül,
hogy csak még meg is tehette
volna Erdélyről tett jelenté-
sét, határozák el a fontos dol-
got.

6dik Augusztus. Mint szász el-
ménczség példányát elmon-
dom: Hogy Sz. Régenbe egy
medve tánczoltato német med-
véjét Kossuthnak nevezte,
s'bezzeg vanak hahoták mi-
kor Kossúthot az orránál
fogva ránczigálják! Hanem
csak a hahotákkal mutatják
ki kedvteléseket, azért nem

spülnek sürübben a garak
hitvány német sapkájába,
Egyátaljába anyira elfoglal-
ja a szász nemzetet az anya-
i érdek, hogy szellemi érzemé-
nyeknek hely nem marad. Neve-
netes példáját tapasztalám
nek, midőn Rothnak gyer-
mekeihez intézett végrendel-
ményét ohajtván megkapni,
természetesen egy szász es-
merösemhez folyamodtam, ki
em csak Sz. Régenben hanem
ég Segesvárt is meg nem kap-
hatta. Mi elhunyt mártyr-

jainknak szent malasztként
tartjuk meg végszavait, s'ha
valamelyik nyilvánosan haggott
volna végrendelményt, nem
lenne bizonyosan oly magyar
városka, hol több példányok„
ba meg nem lenne található.
12dik Augusztus. Olaszhonba mind
csak tart az osztrák kormány
a nyugtalanságoktol, mert Rá„
déczky egy ujabb rendelményt
bocsátott ki, melybe az ostrom
állapotat előbbi szigorusága„
ba nyilvánitja. A dohány és
tezobe lévö selyem monopolium

al és sok helyt éltével lakott.

röss titkos ellenszegülést
szült. Az utszán ki sziva„
razik kiütik szájából, s'a
nökön a selyem ruhákat
vitriollal leöntik. Denszu
Olasz egy sem dohányozik,
hanem tisztviselök és kato„
nák probálgatják olykor hü„
ségek kimutatására, de gyakran
helsülnek vele, mert ha ele„
gendö számal nincsenek még
a torkakba is ütik a szivart.
Még gyilkolások is történek.
Egy bérot ki Mazzininek

jainknak szent malasztként
tartju
valam
volna
lene
város
ba m
12dik A
csak t
a nyug
déczky
bocsál
állapo
ba ny
terobe

egy émissáriusszát elétélé át-
dölve kapák az utszán.
15dik Augusztus. A hirdetésbe
mely Erdély felosztását nyil-
vánossa teszi, az áll, hogya
szélbeli faluk 15dik augusz-
tusig kérelem utján folya-
modhatnak a nekik ké-
nyelmesebbnek tetszö ke-
rülethez valo csattoltatá-
sért, és ez egy ~~ujabb~~ ujabb
mezöt nyitott a szász és
oláh ~~ere~~ ármányoak. A,
mi vidékünkbe az oláhok

...al és sok helyt éltével lakott.

nagyon ágitálnak hogy né-
mely faluk, úgymint Ger-
nyeszeg, Abafája, Beresztel-
ke s'hihetösen másak is, nyil-
vanitsák hogy a Görgényi
kerületbe (Oláh) akiváñak
megmaradni. Itt Beresztel-
kén eljött az oláh falusbiro
férjemhez 14dik augusztus
és kérdeztete nagy alázato-
san az iránt valo akaratját,
mert ök úgy mond kényelme-
sebbnek találják Görgénybe
mint oly távol mint Vásarhely

jainknak szent malasztként
tartju
valam
volna
lene
város
ba m
Rdik
csak t
a nyug
déczk
bocsá
állapo
ba ny
terobe

meni peres dolgaikba, s'a
végre falu gyülést is akar-
nak tartani. Már hogy hatá-
rozatjak a lett hogy az obék
kerületbe maradjanak kép-
zelem, mert csak azért ha-
taszták a végső napra a dol-
got hogy ne lehessen rajta
változtatni, s'csak szinből
jelenték volt földes urak-
nak. Egyátaljába a vidék-
beli magyarság egészen
alávetette magát, a csekel-
lyebb számu de hatalma-

val és sok helyt éltével lakott.

kado oláhságnak, s'ámbár
nem gonosz emberek, de
megis nagyon hibásak hogy
megtagadva a mélto nem-
zeti büszkeséget oly gyá-
ván viselik magokat. Igy
selekede Erdélybe a Szilá-
gyat kivéve az egész magyar
pornép a forradalom alatt,
Midán a magyar ministérium
a katona kiállítást rende-
t, már akkor hitegeték ve-
k az osztrák camarilla

jainknak szent malasztként

tartju

valam

volna

leñe

város

ba m

12dik

csak

a nyug

déczk

bocsá

állapo

ba ny

terobe

émissáriussai (többnyire oláh
papok és cléricusak) hogy
a birtokos~~ság~~ osztály csak azért
kivánja a katona kiállitást
elösegitni hogy ~~felhasznál~~
ja fegyveres erövel vissza
helylyezze magát az urbéri
jogokba; miröl ~~a~~ csak a
által
császár kényszeritve mon
dottak le, s'mit mindenkép
per törekedik visszanyerni.
Hogy ezen ámitgatásak köny
nyen hitelt kaptak az pa

val és sok helyt éltével lakott.

erdélyi pornépnél ki még
semi engedményekbe nem
észesülve nem volt elkészül
e mint Magyarországon
egy helyes urbér által,
orsa hirtelen változása
lfogadására igen természe
tes s'hogy nem volt bizal
a a nemességhez mely a
rbeli országgyülésen a
osszabbnál rosszabb urbért
lkotá számára az is igen
rmészetes. S'ezt tartom

jainknak szent malasztként

tartju

valam

volna

leñe

város

ba m

12dik

csak

a nyug

déczk

bocsá

állapo

ba ny

terobe

leg nagyobb vétkének, a ma„
gát hibásan conservativ,
gúnybol pécsovicsnak neve„
zendő, de igazába kormány
pártnak, melynek feje Tósika
Lajos vólt, ki az apro neme„
séget pillanatnyi önérdeké„
től vakitva, köñyen réábirá
minden ezélszerü reform ellen„
szegülésére. De hagyjuk a ke„
serü visszapillantásokat, az
vagyontalanabb nemesség ha„
bünös volt, borzasztolag is
bünhödött, nem csak helytelen
kiváltságaival hanem valo„
di szabadságával, vagyon já„

val, és sok helyt éltével lakolt.
Azt is akarom hiñi, hogy Tósi„
kaék s' követőik ökulva ~~rajta~~
hogy mit lehet várni egy ellen„
séges idegen kormánytol, ha
bár szabadabb elvü ~~hazifiaik~~„
konfitársaik véleményébe
nem is osztoznak, még sem fog,
ják talám magokat csak hogy azoknak magokat
ellene szegülhessenek, a bécsi ca„
marilla eszközeivé aljasitni.
Máz is úgy látszik hogy Tósika Samú
minden személyes érdeket félre
téve, erélyesen munkál magyar„
ország egysége visszanyerésébe.
Hogy mit vivhat ki pártja, mely„
nek jelenleg ideje munkálni, még

nem tudhatni, czéljak az or-
szágot, a márczíusi törvények
előtti régi állapotjába vissza-
helyczni.

17dik Szeptember Az úgy nevezett
conservátivok ellen egy kormá-
nyi rendelet jött, melybe szoros
felügyelet parancsoltatik, hogy, köztök
minden politicai gyülekezet meg-
gátoltassék. Az a különös hogy
ezen rendelet szinte egy időbe köt
Ferencz József nyilatkozatával,
hogy a felelős ministérium~~nak~~
~~vog~~ megszünt leni, és ezentul
a tulajdon tanácscsával (Mnin
Rath) fog kormányozni. Úgy
látszik Bach nem angira elvé-

hez mint hivatalához ragaszko-
dik, mert democrata, és absolut
kormány rendszerhez egyformán
alkalmazva magát, fő czélja
tárczája megtartása. — ministeri

[illegible]dik A bécsiek nép furcsán elmén-
kedik Bachról, ki vízkórság-
ba sinlődve fel vagyon dagadva.
Azt mondja, : der ~~Bach~~ Bach
ist aufgeschwollen er soll
bald austreten;
Nagyon beszéllik hogy olaszor-
honba ~~uj~~ vészont kiütött a for-
radalom. Hogy mi történik
külföldön bizongossággal nem
tudhatjuk, de hogy a kormány

engedékenyebb, ~~most~~ jelenleg aňak valami oká„
nak kell leni, A dohány törvényt
most nem veszik szigoruan,
az ültetek dohányt ~~vidék~~ (mely
az igaz nagyon kevés) nem ir„
ták még vidékünkbe fel s'még
azt is elnézik ha egyes emberek
dohányt árulnak.

22dik Szeptember. Metternichet
meg hivták a kormányzásra.
Ö igazán magára illesztheti
igy modositva a XIVdik Lajos
szavát „la maison d'Autriche
c'est moi„ Ö tudá egyedül fen„
tartani a hétérogén elemekből
szerkéztetett Ausztriai biro„

dalmat, Nagy mestersége ta„
lán abbol állott, hogy bár
gyakran önkényesen, de mégis
minden tartományon aňak
tulajdon szellemébe kormány„
zott, Legalább a magyar nem„
zet szabadalmait látszolag
tisztelte.

...ik Az Agyagfalvi gyülésen
...gy furcsa jelenet × történt. Egy × adá magát elö
...ttas székely, pálinka és hara„
...fi tüztöl hevülve, fel lépik
~~...gy arr~~ ~~az arra~~ a szonokoknak készült magas
...llásra, s'heves beszédjét aval
...lejezi bé „hogy ha le szökik az
...llászol és baja nem történend, ~~mint~~ egy
...kedvező jelnek tekintödjék
...hogy a Magyar nemzet dörsö„

ül vivja ki szabadságát, s'el
hobortos mondatot mindjárt
tett követi, s'az egész gyüle-
kezet bámultára sértetlen
érkezik le székely kalandorunk
a mugasrol.

24dik. A Lambert halálát ~~rész~~
részletesen hallám. Egy Kolo-
zsi nevü ki ~~előbb~~ régebben az osztrákok,
azután a magyaroknál kato-
náskodott, gyilkolá meg. Ö
úgy mond, tettének egyetlen
indito oka a haza képzelt
java volt, barátai beszéllök
réa hogy idves hazafá tettet
követne vele el. A Pesti hidan

gyilkoltatott meg. Az oda tódult
nép leszaggatta ruháját, sö-
röm rivalgások közt vivék a
holttestét magokkal, több ut-
szákan keresztül. Kolozsi hos-
szason bujkált, ötödször láto-
gatá meg mátkáját Pesten
álnév alatt midön elfogatott,
ily merész volt, hogy úti levelét
~~tula~~ maga vitte a policziához
még végre réá esmertek. Kolozsi-
nak sok testvérei vanak. Egyik
közzüllök catholicus pap
most börtönbe van, mert mint
Kükölló megyei nemzetőr ve-
zér még akkor se tevé le a fegy-
vert mikor a muszkák már az
országba voltak. Ezszánt, férjfiás
ember.

27dik Szeptember. Heynau mint
magyar földesúr gyengén
prospérát, ~~az takarm~~ idei
takarmányját mind elégették.
Különös gondolat is ~~volt~~ tölle
azon nemzet közé telepedni
melynek egy ideig hohérja volt,
s'a mi még különösöbb hogy rög„
eszméjé vált nálla hogy ~~ölt a magyar~~ hon„
nunkba népszerüséggel bír, most
talán kiábrándult egy kevéssé ezen
~~rögeszméjéből~~ x csalfa képzeté„
ből. Egyébaránt azt mondják hogy
egy kevéssé meg lenne zavarodva.
elméjébe
29dik Az osztrák kormány nemelé„
gedvén meg a valóságos akasztá„
sokkal, most azzal bibelődik

hogy huszonkét magyar egyén„
nek kik külföldön vannak ké„
peket akasztassa fel. Ezek közt
tudnivaló, első Kossuth,x Bat„
tyáni Casimir, Mészáros, Stein,
Kméty, Szemere, Andrási, Jo„
sika Miklos, s, t, Erdélybe fog
itáltatni Berzentzei, nek ki„
betösen képe Maros Vásárhelyt
fog elégetödni. Deszéllik hogy
Teleky Blancának levele„
zése Mazzini, és Louis Blan„
nal bébizonyosult volna,
Senki más nem compromitá„
lodott, de öt szegényt húsz
évi börtönre itélték melyet
talán nyolczra modositottak.
Ez képtelen kegyetlenség egy
gyánoltalan nő irányába.

x következik

18dik October Ausztria fénán-
cziális vonaglásából legalább
darab időre ujra életre
kapott. A hirdetet nyolczvan millio × 80,000
kölcsön betölt, a Sina és
Rothschild több segedelmé-
vel, Oly hirtelen ~~bet~~ gyüle össze
a kivánt öszveg hogy azután
még sok jvakaratu aláiro
vissza utasitatott, a többek
közt a modenai herczeg is.
Fájdalom voltak a kölczön-
zök közt magyarok is,
h. Eszterházi Pál ki oly nagy-
lelküleg oda ajánlá volt ~~ma~~

uppant értékü drágaságait
a magyar kormánynak. Még
a koldus erdélyből is ada
Bánffi Ádám egy pár ezeret,
Teleky Tanko, kevesebbet, s'So-
pikáék hogy egyszesmint meg-
mutassák pénzbeli tehetetlen-
segeket s'ö felsége iránt valo
hüségeket 100 Cftot.
gdik October Párisba, a jelenlegi
kormány ellen egy ujj forradal-
mi terv fedeződött fel. Delé
vaňak talán elegyedve néhá-
nyan ott lévö magyarjaink
közül.
Ujjabb elitéltetések történ-
tek, Boczkot a forradalom

alatt volt útolso erdélyi kor„
mánybiztost talán 16 évi,
Hunyad megyei főispány Kun
Gotthárdat 6 évi, Dobozi
Maros széki kormánybiztost
4 évi, Nyári Pált 6 évi fog„
ságra itélték, és vaňak még + elitéltek
kéknek neveket még nem tudom.
20dik October. A mostani tiszt„
viselőkről ezen furcsa tör„
ténetetske helyes fogalmat
adhat. Egy oláh kitől a biz„
tosrol tudakazodnák fele„
li. „Dizony az előbbi meg„
szökött, de a kit helyébe
hoztak derék embernek néz
ki; eňek jo csizmája is van„

5dik Nagy vadászat készül
Görgénybe a Bornemisszáék
uradalmába, a herczeg Schwar„
zenberg tiszteletére. Nem tu„
dom ha ~~egyebet szem~~ köz
vagy csak személyes hasznat
hajthat a hatalmasoknak va„
lo bókolás, de részemről soha
se tudnám elvemet s' kedélye„
met aňyira elnyomni, hogy
elnyomoinkal kellemetesen
társologhassak.
dik November. Kiszabadulának vég„
tére Kiutáliából internált ma„
gyarjaink. Már hirdetik is a hir„
lapok a programat mely szerint
fog történi Kossuth elfogadá„

sa Angliába.
11dik October Nagy inepélyel tör-
téne Southamtomba Kossuth
elfogadása. Angliába menekült
magyarjaink mind a parthoz
seregeltek, ezek közt, Vetter,
Gál Sándor, Pulsky nejével
Czecz, Bethlen Gergely, Feleky
Laczi vannak megnevezve. Kép-
zelhetni mily érzékeny lehetett
a kelet s Nyugotba elszort
konfiaink ~~magyarjaink~~ találkozása,
Kossuth karjaik közé vele magát
s alig tuda felindulása mi-
att szollni. Magyar nemzet
örök kisérék szállására,
s nemzetünk lobogoja tüze-
ték a hajora. Nem csak

Kemény Farkas

boldogito tulajdonal bir-
képzelhetni hogy mindnyá-
jan a gyürüre vágyának,
de mely nagy vala csudál-
kozásak midőn atyjak
halála után három egy
tökélletesen ~~egyforma~~
hasonlo gyürüre akadá-
nak. Mindegyik elveve
egyet, s'kiki[illegible]zon hitbe
hogy a boldogito tálismán-
nal bir valosággal is bol-
dog emberré lön. „Igy van-
nyé a kormányal is, ha
~~nap bir~~ nemzetnek meg-
bizalmát lehet ráspu-
[illegible] egya

alatt volt útolso erdélyi kor„
mánybiztost talán 16 évi,
Hunyad megyei főispány Kun
Gotthárdat 6 évi, Dobozi
Maros széki kormánybiztost
4 évi, Nyári Pált 6 évi fog„
ságra itélték, és vaňak még + elitéltek
kiknek neveket még nem tudom.
20dik October. A mostani teszt„
viselőkről ezen furcsa tör„
ténetetske helyes fogalmat
adhat. Egy oláh kitől a biz„
tosrol tudakazodnák fele„
li. Bizony az előbbi meg„
szökött, de a kit helyébe
hoztak derék embernek nér
ki, ennek jo csizmája is van„

néplöt de az értelmesseb sva-
gyonasabb osztálybol is te-
merdeken seregeltek össze
Kossuth látására, ki án-
golul beszédet tarta nekik.
~~erke~~ szállása erkelyérol. Egy-
gyik a halgatok közül x hogy x felszollala
gyermekeit is ohajtanák látni-
ski ~~kozo~~ s'meg jelenének két
fiai s'leánya és szépen meg
hajták magokat a közönség-
nek. Dámulták különösön
Kossuth ügyességét az án-
gol nyelvbe, mert bár gyakor-
latság hiánya miatt szavakat
látszott néha keresni mégis.
meglepö volt jó kimondása.

Szokott ékesen szollásával be-
szélt. Mondá hogy ~~ba~~ nem
lehet meghatározni melyék
kormány forma a ~~be~~ nép bol-
dogito, monárchia vagy respu-
blica egyaránt alkalmas
réá, a környülményektől függ
idves vagy idvetelen alkalma-
zásak. Egy keleti regét hoza
fel például. „Egy atya, vigy mond,
„véghagyonványábe eképp szo-
la három fiaihoz. Minden
~~vagyon~~ javaim közt leg
becsesebb egy gyürü a me-
lyiteknek a jút osztály részé-
be a lefsz legdúsabb szeren-
csésebb, mert a birtokossát

boldogito tulajdonal bir-
Képzelhetni hogy mindnyá-
jan a gyürüre vágyának,
de mely nagy vala csudál-
kozásak midőn atyjak
halála után három ~~egy~~
tökélletesen ~~egyforma~~
hasonlo gyürüre akadá-
nak. Mindegyik elveve
egyet, s'kiki azon hitbe
hogy a boldogito tálismán-
nal bir valosággal is bol-
dog ember~~é~~ lön. „Igy van-
egyé, a kormányal is, ha
~~egy nep bir~~ nemzetnek meg-
nyerte bizalmát, lehet réspu-
blicai vagy monárchicus, egya-

ránt boldogito.

2dik Décember. Kossuthnak kül-
~~fol~~ Angliába valo fogadtatá-
sa nagy hatással volt a ma-
gyar népre. Sökélletes hie-
delmek a nem éppen mély poli-
ticusoknak de a világ állapat-
járol mégis valamicskét tudok-
nak hogy europai háboru fog
támadni ~~a~~ Magyar ~~org~~ ország
helyreállitásáért, a merőbe
tudatlan köznép pedig, ~~mely~~
a hallott, előtte értetlen szava-
kat vérmes reményéhez al-
kalmazva igen furcsa követ-
kéztetéseket huz. A napok,

ba egy székely vásárra ment
volt s midőn haza tért
falujába, nagy hirrel be-
szélte, hogy Kossuth jön
a Dárdánéllakkal elkerget-
ni az osztrákokat. Wásár-
nelyt a böles procátor
nép se sokkal ~~jobban~~ bélye,
sebben okoskodik a keleti
kérdésről, mint bizonyost
állitják, hogy Anglia már
prochámálta Kossuthtal
együtt, a magyar réspubli-
kat melyet erős véd falul
akar felállitni a minden
nap terjeszkedő muszka

ránt boldogíto.
Kossuthnak kül-
~~fol~~ Angliába valo fogadtatá-
sa nagy hatással volt a ma-
gyar népre. Sökéllétes hie-
delmek a nem éppen mély poli-
ticusoknak de a világ állapat-
járol mégis valamicskét tudok-
nak hogy europai háboru fog
támadni ~~a~~ Magyar~~ság~~ ország
helyreállitásáért, a merőbe
tudatlan köznép pedig, ~~mely~~
a hallott, előtte értetlen szava-
kat vérmes reményéhez al-
kalmazva igen furcsa követ-
kéztetéseket huz. A napok,

ba egy székely vásárra ment
volt s midőn haza tért
falujába, nagy hirrel be-
szélte, hogy Kossuth jön
a Dárdánéllakkal elkerget-
ni az osztrákokat. Wásár-
nelyt a böles procátor
nép se sokkal ~~jobban~~ bélye,
sebben okoskodik a keleti
kérdésről, mint bizonyost
állitják, hogy Anglia már
proclámálta Kossuthtal
együtt, a magyar réspubli-
kát, melyet erőss véd falul
akar felállitni a minden
nap terjeszkedő muszka

hatalom ellen. Jámbor mo-
nárchicus táblabiráink pe-
dig titok teljesen suttogják
hogy Victoria királynénak
egyik fia van magyar ki-
rálynak kinézve, s'nem
telik három honap belé hogy
ángol protectio alatt vissza
nyeri Magyarország függet-
lenségét. Mind ezekből
csak a látszik hogy a kedé-
lyek felvaňak izgatva, s'hogy
sikerüle a messzeláto bőles x az az oránál nem igen tovább láto
Osztrák kormánynak,
a monárchicus s'valoság-
gal hosszasan törvényes
teren maradni ohajto

Magyarországbol éppen oly fel-
szgatott gyúanyaggal telyes
elemet alkotni mint ~~Magyarorszá~~
Olaszhonbol.
Nyitik December. Midőn várako-
zás teli ~~voltak szemeink a f~~
s mintegy magunk sorsát oňan
következtetőleg, leňének szeme-
ink a franczia leendő esemé-
nyekre függesztve, akkor ~~ta~~
Bonaparte Lajos a dictátor-
ságat ~~mag~~ megragadva halá-
lost döfést ád a szabad elvü-
ségnek. Különös fajdalmas,
~~hatással~~ vérmes reményeket
sorba sújto hatással volt

ezen esemény réánk szegény
magyarokra nézt is. Emigrán
sáink ~~ok~~ kiktöl bizonyos tü-
dositásokat nem lehet veni
anyit méges észrevétettek velünk
honlévökkel hogy ~~tavaszt~~ jö-
vö tavaszra a ~~kü~~ földön tör-
ténendö változások nagy ha-
tással lesznek ön sorsunkra
nézt is, s most a Fránkhoni
események által mintegy le-
sujtva érzik reményeket. Tud-
ja Isten mi fog történi, Bá-
lunk szegény ~~turcsh~~ türelem
hez szoktatott erdélyieknél

csak suttomba lévö sopánko-
dásokba, de Magyarországba-
szinte a kitörésig nyilvánul
az ~~b~~ elégületlenség. Félö hogy
bár mily kétes kimenetel mel-
lett is az elsö alkalomal vis-
szont kitörendö a forradalom.
Ódik Január 1852 Kocsikázva
láttunk, a hohátán kicsinál-
va Magyarország czimerét,
nem de jellemzi ezen csekély-
ség is a jellen idö epedö
fájdalmát, sovár ohajtását?
Még egy jellemzö furcsa
kiss ánécdota kereng Vásár-
helyt. Beszéllik hogy egy

1852.

csizmadiát becsuktak volna
elmés álmáért melynek tar„
talma következő. Csizmadiánk
azt álmodá hogy a Minden„
hato elébe panasz mene Ma„
gyarhontol ~~hogy~~ mily veszett
rosszúl ~~menu~~ folynak dol„
gai. A Mindenhato ~~elszollit~~ meg paran„
csol)
ja Sz. Péterhez hogy ~~nézné meg~~
ki ~~belőle a jelenlegi Magyar~~ a protocolumbol
~~király nevét ki egyedül fe„~~
~~lelős a hibáért~~ czitálná
szine eleibe a jelenlegi ma„
gyar királyt ki egyedül
felelős ~~mind~~ a sok hiányért.

Simé az Úr szentséges szine
eleibe ~~m~~ lépik egy hitvány ki„
nézésű iffiutska. „Sévedesnek
kell a dologba leni„ szoll a Min„
denhato „nézd csak Péter a proto„
columba két tevék én jo akara„
tambol magyar királynak?
V Ferdinándat olvassa Péter
Takarvdy hát szemem elöl nyo„
morult kölyök „nincs semi„
közöm veled„ szoll haragra
gyúladva a Mindenhato. Rö„
vid idő múlva fellépik Péter
mint szószolló, mondván, „oly
nagyon sir az az ügyefogyott
fiutska hogy elüzéd magad
elöl. „Szollitsd hát vissza„

hogy lássuk mit mondhat
mentségére; s' midőn beboesát„
taték a siro fiucska kegye„
selben kérdé tőlle hogy mi
birhatá réá Magyarország
királyának nevezni magát; Oh
en nem tudok semit rolla zoko„
ga közbe a fiucska mindent
a ~~Ma~~ ~~M~~ Din Mamma igazi„
tott: „Ne merészkedj hát tovább
országlásba elegyedni ha
nem vagy ara valo„ szolla
dorgálolag a Mindenhato,
„már is kontárkodásad által
dicsö muvem gázolád össze,
tudd meg hogy Magyarhont

kormányozni csak erőss férj„
li akarat s'elme képpes,
nem pedig egy ingatag pápa
kormány alatt levö német
liú.„

dik Márczius 1852. Tizedik gyer„
mek ágyam hosszasan akadá„
lyoztata naplo irásomba. Fi„
am született adja Isten hogy
mélto és szabad fia legyen egy„
kor szerencsétlen hazánknak,
Sánosnak az apja nevére ke„
reszteltük. Szerettem volna
nagyon Lajosnak nevezni fö„
képpen elfelejthetetlen Battyá„
nyink emlékéért és Rossuthért

is kihez minden tévedései s'gyen„
gei mellett is szivből vonszodak,
hanem oly nagy rokonaim közt
az ellenszenv iránta hogy nagyon
ellenzettek s'nyiltan, szép mod„
dal ki nem tudtam volna viv„
ni, aprolékos női ravaszsághoz
pedig undorodam folyamodni.
Se baj, úgy is f. a forradalom a„
latt egy Bánffy se viselé dere„
kasan magát a két Sánoson
kivül, egyik mint Küküllö (férjem)
Megyei fiispány a másik mint
ezredes. Fájdalom az útolso egy
pár héttel ezelött meghala, mél„
tol tehát hogy fenmaradjan
emléke, mélto hogy megmaradjan

név a családba. Vigasztalásom„
ra pedig a nép sok Lajost ke„
resztel, kivált Székelyföldén
az ujdon születtek majd mind
Lajosak és Jósefek. (Bemért)
Egy Sancso nevü családatya igy
iratá bé a mátriculába gyer„
meke nevét Bem Jósef, Bat„
tyányi, Kossuth, Sancso Lajos.
ik Márczius. Bánffy Sános ezredes„
ről egy pár szót. Atyja minden va„
gyonját eltokozolván szegény jokor
szvegyen maradt anyjának nem
vala modja sok apro gyermekeit
neveltetni, azért szánakado roko„
sok magokhaz vevék öket, s'a töb„
bek közt Sánost Bánffy György

neveltété tulajdon fiával
s'még nagyon fiatal korába
katonának adá. Mint kadét
kezdé a szolgálatot s'kapi-
tányságig vivé midőn kiütött
forradalom, akkor mint jó
hazafi mindjárt a magyar
ügyhez szegődött, melynek tu-
dománya, ügyessége, s'vitézsége
által nagy szolgálatakat tett.
Érdemeit elesmerve Bem ezre-
desnek nevezte ki. Különösön
kitünteté magát Szeben, Besz-
tertze és Piskinél, ~~de a mi~~
Emberszerető becsületes jelle-
mével minden ember által
szerettetté magát, aňak köszön-

heté részint menekülését az osz-
trák kötéltől, mert osztrák
katona tisztnék szollaltak fel
mellette bizonyitván hogy ~~őket~~
~~leg~~ velek legnagyobb gyöngéd-
séggel bánt Arad várossa bé-
vételekor a Magyarok által.
Ő ki oly merészen szembe néze
a halállal csudálatos-képpen
meneküle golya és kötéltől,
s'egy csekélység ~~véget~~ által vezte él-
~~tétek~~ melyre még nagy szük-
sége lehet a hoňak. Evés közbe
egy csont akada torkán s'azt
letaszigálva semibe se vette
a bajt, azonban gégéje megsértöd-

vén gyúladásba esett, mi-ből
következett halála, mely 5dik
Január történt. Ugyan az nap
mula ki Angliába Kemény
Farkas ezredes kiben visszont
derék katonát vesztett a hon
Neki lehete köszöni, föként a
Piskijó nap győzelmét, a Ka-
vasi hadjáratába nem volt
oly szerencsés bár ott sem mult
vitézségen s vezéri belátásán,
de a hely fekvése a Moczóknak
volt kedvező, magos szikláik-
rol büntetlen üldözhettek a ki-
merült magyar serget, melyet
csak × biztatása s'példája menté-
nek meg a vég pusztulástol.
Halála nagyon érdekes, öt

× Keménynek

nfiai Angliába a számokra be-
gyült pénz tárnokrágá tettek.
Egy nap a Daily News-t olvas-
tatvan magának azt magyará-
zák belölle hogy egy Tomlyn
Smith nevü hirlap szerkeztö
gáncsoskodik hogy miképpen ke-
zeltetik a pénz. Ezen becsüle-
tén ejtett vélt homályért Ke-
mény ügy megütközött hogy
rögtön halva rogygyat le. A
Coroners Inquest azt nyilváni-
tá hogy szive a fájdalmas fel-
ándulás miatt megrepedt s'valo-
ságos gyilkosságnak lehet ha-
lálát tekinteni. Ez a közönség
be igen nagy bényomást csinált,
mert bár szabad a sajto Ang-

liába azt anál inkább korlá„
tozza a közvélemény, de a je„
lenlegi esetbe nem volt hibás
az emlitett czikkiro, mert a
koránt sem irt semi olyast
mi kitelyt ébreszthetett volna
a Kemény, becsületébe, hanem × becsülete irant
vagy az olvaso nem volt elég
jártas az ángol nyelvbe vagy
magyarázatát
Kemény értette balul, elég
az hogy egy keserves értetlen„
ségből történt halála. Teme„
tése pompás volt, az első lor„
dak vivék koporsoját × ~~s min~~, × köztök lord Stuart Dud
den hirlap a Temse at kivé„
ve ~~mint Piskii höst~~ s fejedel„
mi öseit emlité. Ez ~~szegénynek~~ × s mint Piskii höst

ha a halottak mi történik kö„ × tudják
rültek elégge inye szerint volt
mert nem Csekély adag dicsvágy
és ösi büszkeséggel birt. Pénzt
nem hagyott hátra mánd kiosz„
totta a szüköldö s ötgyakran
réászedö magyaroknak. Szegény
× honfiaink valyon igy múlnak × számüzött
é ök rendre ki minekelötte sze„
retett honjakat vissront lát„
hatnák?

16dik Március Tegnap vala forra„
dalmunk negyedik évnapja,
s századoknak tetszö szenve„
dések, s megaláztatáson, ment
azota keresztül nemzetünk,

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorică FILIALA CLUJ

17dik Március. Mázzini proclámátiói
honunkba is eljútának, még türelmet
s'az események elvárását java-
solja, továbbá ajántja hogy min-
denki dolga után lássan hogy
s'igyekezzék finánczia'ját helyre-
állitni hogy añak idejébe pén-
zel ~~is segithessen~~ s'minden te-
hetségével segitsen ügyünken.
A ~~Talam~~ Ha csak ok nélkül féltek
a németek ~~kik~~ ~~hogy~~ a mult
décemberbe kitörendő forra-
dalomért mit csak a Napoleon
Lajos coup d'état ja gátolt
volna, meg vagy igazán lett volna
~~egy~~ honunkba egy elágazott
öfszecsküvés, bizonyossággal

nem tudhatni, hanem añyi igaz
hogy az elégületlenség ~~a tetö~~
~~pontig~~ áthatott minden osztá-
lyu s'véleményü emberbe s'va-
lami váratlan eseménybe bizott
mindenki. ~~Külföldi magyar~~-
jaink nagyon is ~~biztak~~ remél-
ték hogy oly események törté-
nendnek Frankhonba mely vi-
szahatással fog birni honunk-
ba is, midön menyköcsapásként
jöve közbe Napoleon Lajos
~~meres~~ absolitisticus merénylete.
~~M.~~ Azonban ~~tett hiányaba~~ az
osztrák kormány, tett hiányá-
ba a puszta ohajtásokat,

ményeket is keményen bünte,
ti mert országszerte uj elfoga,
tások történtek. Heyté tábor,
ak egy a végre tett körútjá,
ba, Váradon, Kolósvárt, M. Vá,
árhelyt különböző személye,
ket elfogatott, mind Mazzini
s'tudja Isten micsoda poko,
li öszeesküvést büzölvén
nállak, de igazába talán
még egy fanésika magokat
compromitálo ~~papir~~ irást + irományt
se kapván nállak, hanem a
még se gátolja hogy igen ke,
ményen ne bánjának velek
s'igen szoros felügyelet alatt
ne legyenek. Az elfogattak

közül csak a következőknek
neve esmeretes előttem, Kolós,
várról ~~eg~~ Lugosi, Cziriákné,
egy nő ki a magyar időbe a
koszorus és lobogos inepélye,
ken ~~nagyo~~ sokat szerepelt, a
korháznál pedig nagy szolgá,
latakat tett) Vásárhelyről
Nagy Samú (volt honvéd tiszt,
réformátus lelkesz Albert,
ügyvéd Dobay, s'több mások.
Kedik Március. Furesa ánécdoták,
szójátékak kerengnek Bécs,
a ministerekről. Schwarzen,
berg jelen szokott leni az os,
kolai examenek, s'egy ilyes

alkalomal azt a kérdést teszi a
tanito egyik tanitványának
hogy ki találta fel a puskaport?
a gyermek ki nem emlékszé réá
midőn a ministert megpillantá
eszébe júta hogy valami hasonlo
nev, s'nagy örömel felkiált, hogy
Schwarzenberg, A tanito ~~ezt al~~
~~kalomma~~ egy ügyes bokat vél,
vén alkalmazhatni ~~igy felelé~~
megjegyzé a tanitványá~~nak~~,
„Nein mein Kind Fürst
Schwarzenberg ist zwar ein
mächtiger Herr hat aber
doch das Schießpulver nicht
erfunden, Mondhatott volna
é gonoszabbat, bosszujába a
leg elmésebb hamis száju

nagyar mint jambor együgyü
ségébe a hitvány osztrák ta,
nito?
A Bach nevére pedig egymás,
a csinálják az szójátékakat. ilyes
Was für ein Unterschied
ist zwischen den Elsterbach
und den Minister Bach?
felelet réá; Wenn der Erste
austritt so macht er schaden,
der Zweite in gegentheil macht
den Schaden wenn er nicht aus,
tritt. A nevezett minister viz,
torságba lévén ezt mondják
réá. Der Bach ist aufgeschwol,
len nun muß er doch bald
austreten.. Hanem látom csak
emenezkedéssel kell még megelé,

gednünk — silány elégtétel oly
~~temérdek~~ keserves elnyomátta-
tásért!

6dik April A Pestiek se marad-
nak hátra az elménczkedésbe.
A kormány gyanakodása s ~~min-~~
~~den csekélységért~~ nagyon nevet-
ségesen mutatkozik, ~~a~~ minden
~~ok nélküli~~ csekélységnek politicai
jelentőséget költsönözvén, egy-
másra történek a papir motozá-
sok s'egyének letartoztatása.
~~Mely~~ E bosszanto környülményre
egy igen furcsa anécdotát kohol-
tak a fővárosiak, mely igy hangzik
„Egy tanult mátyást ki kiál-
tozta „éljen a Magyar a Neu-
gebäudba záztak, gazdájá-

ak pedig megtiltatták eledel-
viñi neki félvén hogy mega-
karja mérgezni azon okbol,
hogy büntársait ki ne ad-
hassa.„

April Reikén Viszont keserü csapás
re, ujoñan született fiatskámel-
vesztém, és añál keservesebb mi-
el terhes betegségből kigyogyul-
a már örültünk jobban létén
dön éjjel ijedve jelenti a dajka
gy a gyermek nem szúszog, hoz-
ája ugrak s'halva találom, az
lött ~~egy~~ egy pár orával még ne-
tett, azután csendesen nyugodt,
ki ágyamba még ébrem feküdtem
hangot se hallék melyből sejt-

kettem volna hogy szenved. Tíz
gyermeket szültem, négy leányt
hat fiut, azokból csak kettőél,
négyet elveszték, egy szebb volt
a másiknál, szeretett angyalaim!
imádkozzatak értem.

16dik April. Schwarzenberg Félixet
a ministerelnök guttaütésbe meg„
halálazott. A jelenkor nem sirat„
ja a jövendő oszlopat nem emel
neki, ha nagy embereinknek nem
irta volna alá halálos ítéleteket
örök feledékenységbe esne.

17dik Deszéllik nagyon hogy Kos„
suth uj magyar bánkjegyeket
adott ki melyeknek kelendösé„
gek leñe külföldön, meñyi igaz

belölle nem tudhatni hanem
a bizonyos hogy kemény kor„
mány rendelet jött ki mely tilt„
ja (mindenkinek) régi és uj magyar bánkjegye„
ket magánál tartani.

19dik A császár ki megtevé Gáli„
ciai s'Lombárdiai körútját
hogy bévégezze az általa bol„
dogitott tartományai látoga„
tását Erdélyt is fogja szerencsél„
tetni jelenlétével. Mondják
hogy marcharouteja ki van ~~est~~
már csinálva oly moddal hogy
kikerülje Enyedet s'egyátaljá„
ba az oláhoktol elpusztitott
vidékeket, hanem e bajosats„
ka lessz mert Brassol Sze„

bent Wásárhelyt, Kolósvárt
meglátogatva csak nem kerültet-
hetik ki vele Téjérvárt egyetlen
várát
holy fentarthatta magát az osztrák
örsereg a forradalom alatt, de
mi lehetetlen mi ő felsége ostoba-
ságára van épitve?
2dik Az ángoly hírlapak közül csak
a Times és Globe emlitik Schwar-
zenberg halálát. Magyar kivándor-
lattaink Man szigetébe huzták
magokat, mivel ott vám nem léte-
vén olcsobban lehet élni.
3dik Május Bécsbe a télen két tag-
ját a revolutionaire propagándá-
nak lefejezlek, lengyeleknek véltek
leni, az egyig Potoskynak adá
ki magát holott magyarhoni fi
és igazába Pataky nevezetü volt.

körül sokan

ak mint missionáriusak működtek
a Magyarhonba alakitando forra-
dalom ügyébe. A terv ügyesen volt
~~kigondolva~~ elintézve, addig minden
csendesen maradt volna mig kül-
földről nem történik vala a lö-
kés, akkor nagy rendzavarás nél-
kül ragadhatták volna ki az
osztrák kormánytol a hatal-
mat, mert el volt már rendezve
mint a katonaság mint a polgá-
ri hivatalnokak kinevezése, s'ak-
kor minden rázkodás nélkül
működhetett volna az állam
gépezet. Hallatszik az is hogy
Kossuth uj bankjegyeket adott
volna ki, melyeknek kelendőségek
leñe külföldön de ez ~~lehetetlen~~,

valoszinútlen s'nállunk mégis
nagy hitelre talál, mert sokan
reméljük felválthatni vele el-
rejtett magyar bánkjegyeinket.

25dik Május. Egy osztrák lap nagyon ne-
vetségesnek találja hogy Kossuth
a Magyarországba csempészett 40,000
fegyverrel képzéli megkezdhetni me-
rényét. A közönség nem tud sem-
mit rolla hogy csak egy fegyver
is bejött volna külföldről, de
ha a fenemlitett szám igaz leñe
akkor ~~bi~~ añak idejébe iñen is
kerülne jocska meñyiségbe szem-
világra, mert Kossuth bánko s'fegy-
ver ~~osztrák~~ jó gensdarme szaglás
daczára is, még sok van elrejtve.
Székelyföldön, jol megkenve a sza-
rufákba ~~rejtellék~~, rejtegetik;

[illegible]dossak csak az alkalmat
[illegible] hogy visszont ügyibe hasz-
[illegible]alkassák.

[illegible]ik Fiatal emberekkel beszéllék
[illegible]ik külföldön jártak, s'fájdalam-
[illegible]al hallám meñyi derék hazánk,
[illegible]ia szenved ott legnagyobb szükség-
[illegible]e, keserves tudni hogy egy Vétter,
[illegible]gy Czecz a minden napi kenyere-
[illegible]ért aggodnak, az utobbi hadi
[illegible]udományt tanit valami urfiacs-
[illegible]káknak, mindegyik igyekszik te-
[illegible]elségét élelmes szerzésére használ-
[illegible] de vajmi nehéz magyar úrnak a
[illegible]pes Párió vagy Londonba élet-
[illegible]odra verekedni. Kéz alatt pénzt gyüj-
[illegible]tenek felsegéllésekre, s'igazán
[illegible]inden magyarnak szent kötelessége bár
[illegible]iképpen mi szegény is légyen,

fillérjével a kegyes adományhoz
járulni.

15dik 6dik Junius belépe az osztrák
császár a magyar földre, ágyulövé-
sek jelenték az eseményt, föher-
czeg Albert nevü uj görös vi-
vé Pestre. Hirlapjaink telvék
a pompás elfogadás s'a mi tobbott
a közszeretről, pedig hazudnak mint
a nyomtatás, mais c'est ainsi qu'on
écrit l'histoire. Szerentsétlen
fejedelem mert az Istentöl réá
házott bizott hatalmat soha se hasz-
nálta jotékony gondviselés (pro-
videnczia) gyanánt, az igazságat
felfedezni, a bolgogtalanak sor-
sán enyhitni, szerencsétlen fiatal
ember mert soha se érezhete a
teremérzet minden fiatal

öltott
belbek ajándékat, em-
bertársaink szeretete sovárgását,
lvét. Nem zengett még fiatal
jkán a kegyelem szó, tollvoná-
virágzo
sok családakat örök gyászba bo-
lá, könyet talán még egyet se tö-
ill hanem záporként árasztott,
a miatta, s'általa kiontott vér pa-
takokat képezne. Jer hát szeren-
sétlen iffiu, moderne Ré-
gyönyörkedj müvedbe hissz nem
lesz kellemetlen útad a magyar
amzet sirhalmán, oly gazdagon lesz
minden léptad
tad virággal hintve hogy nem
láthatod a vérfoltokát, a Lyott
szétrájeszke, zsivio elné-
mitja a sopajt, s'a pompás vilá-
gitásak nem tünik ki a közön-
kál
éges gyász. Hissz szuronyaid

s'a szolgaiság (servilismus) miért
nem ~~mivelhetne~~ varázsolhatná
elő a megelégedés szinét ~~egy~~ a sza„
badság romjain gyászolo ~~hon~~„
ra, mint Potémkin vala képpes
~~egy~~ hajdan czárnője útjába x
~~bak~~ népes helységeket a sivatag„
ra.

18dik A mult vasárnap katonaság
vevé körül M. Vásárhelyt a
reformatum collégiumat. Nagy
motozások történtek még a cszi„
ma talpokat is felbontották.
A szörnyü csetepatának ered„
ménye egy nehány déák elfoga„
tása lön, kiket mindjárt a vár„
ba vittek, okát pedig mint min„
den eljárásoknak tisztán nem
tudhatni, nehány ~~elszort~~ utszára kor„

mány elleni gungiratat képzet„
nek e roppant ~~osztrák erő~~ inditojának x inditojának
még pedig mindem, maszka segit„
ség nélküli osztrák erőn kifej„
tésnek.

2dik Junius. Hogy képzetek leggen ~~a~~
~~maradekna~~ útodainknak a jelen„
legi katona kormány kicsinyszerü
eljárásának felhozok egy peldát
ná. Kolósvárt Bethlen Paulina,
egy fiatal leányka, elmélyedve, vagy
hamisságból, ablakjába az osztrák
kormányt ~~fuvja~~ danolja, azon„
ban a háznál szállásalo kato„
ratiszt, ki a családdal már hábo„
rúságba volt szakácsnéjakkal
szeveszvén egy kiss kutya felett,
meghalja, s'azt véli hogy ~~bo~~ ötet

kivánja bosszantani a léányka,
nagy ingerültséggel felkiált
s'fenyegetödzik. A léányka meg-
döbbenve becsukja ablakát s'véli
hogy már elegendöleg megbüntetö-
dött csinjáért, de nem számitott az
osztrák kitartasra a győzelem
kivivásába, mert lovagias tisztünk
feladja, s'ö a hadi törvényszék elibe
idéztetik. Az anya rimánkodása
ezredes Chávánt elött mit sem
használ egyébet mint ~~hogy~~ hogy ötet
lepirongatja hogy nevelte volna
jobban léányát. Midön megkellett
jelenie a ~~torv~~ be törvenyszék elött
atyja, s'más jo embere elkisérék
de bé nem bocsáttattak, s'alig tudák
megnyerni hogy egy nénje jelen

legyen s'feleljen az elfogult léány-
kákaz intézett kérdésekre. S'el hi-
szitek é szép kiss unokáim, hogy ~~vett~~
lehetett oly alatson katona tiszt
hogy felado legyen, lehetett oly ki-
sinyszerü törvényszék, mely nem
sak hogy egy ily nevelséges vádat
felvegyen hanem még egy fiatal
léánykát, egy Bethlen kisasszonyt,
tizenöt vesszö csapás és két
héti börtönre iteljen, s'végtére, o!
képtelenség, egy huszonkét éves
fejedelem, ki oly lovagiatlan le-
hessen, ~~kinek~~ hogy uralkodása alatt
~~napi renden legyen~~ a nök korbá-
soltatása, s'vesszöztetése napiren-
en legyen.? Már tudom kiván-

játak tudni minő eredmenye
lön a dolognak, tehát tudjá-
lok, hogy ebbe a minden ille-
delmet legázoló democratico
absolutisch korba, se merék
ezen botor itéletet végher haj-
tani, s'a ~~kis~~ mert cacsar kegyelmessé-
get jelét adá, megbocsátván egy
gyermekes csint, ha belé avatkozik még a kisded-
óvókba is szeliditni a fegyelmet,
akkor bezzeg megérdemle a clémens
nevet.

24dik Junius. Dár hangosan kür-
tölik a hirlapok mindenütt a
Frátz Joseph utjába a harsány
éljeneket, s'tuája az ördög még
minő köz szeretet nyilvánulásokat,
azért mégis oly felötlő hideg

[illegible] el[illegible]dás, hogy azt még ő fel-
[illegible]ge is nem éppen rendkivüli
[illegible]les belátásaval (pénétrátiojával)
[illegible]rzevevé, mint gyermekies duzzo-
[illegible]saival nyilvánit is. Károlyi
[illegible]hajos volt megbizva az úrnak ut-
[illegible]it egyengetni, ~~a~~ az az a nemzettől szíves elfo-
[illegible]dást eszközölni, de Pestre érkezvén
[illegible]látta a kör lendületből hogy sükertelen lenne fára-
[illegible]zása s'azért fel is hagya vele.
[illegible]ankheim Déla kit felszollita
[illegible]lt hogy állitsan a magyar ne-
[illegible]ségből bándériumat azt fele-
[illegible] hogy nincs kiből, mivel egy
[illegible]t felakasztatták, a másikat
~~[illegible]mustek~~ bebörtönöztek s'mind-
[illegible]ájakat elkoldusitották. Pes-

ten Angira is bosszus vala ő fel-
sége ezen elmulasztáson hogy Pes-
ten még az alsobb rendü hivatal-
nokokat is előbb fogadá el mint
a nemességet. Eszterházy Pálhaz
nem szolla de anál többet a Kets-
keméti bizohaz, kitől tudakola ha
hon lessz é midőn Ketskeméten keresz-
tül utazik? s'kéré hogy eszközölne
ki egy kakadalmat jelenlétébe
mivel ~~még~~ vagyon vágyna látni
egy falusi menyegzőt. Egyátaljába
a nép alsó osztályába vadássza a
népszerüséget, de nehezen sükerü-
lend neki elámitni a jozan gondol-
kozásu, magyar éxzelmü, éxtelmes
magyar parasztat, nem ugy lessz
majd az idevalo oláhokkal, kik

...ndjárt ő felsége választott né-
...nek fogják magokat képzelni
...a vét nyájaskodik egy kevéssé
...elek.

...dik Sun. Ugy látszik hogy nem
...pen oly gyenge fő s'akaratlajó bir
...felsége mint mi elfogultakul kép-
...zeltük, s'ez anál inkább nehezíti
...mzetünk sorsát, mert ha igazak
...on mondások melyeket hirlelnek
...lo, ugy nem sok reményünk lehet
... alkotmányosságra. Hirlik hogy
...primásnak ki beszédjébe, a mul-
...kért felejdékenységét esdekelt sajó-
...e hüséget igért, azt felelte volna,
...in Vergangenheit ~~fab~~ ich vergess-
... und für die Zukunft bürgt
...ir einen Säbel, s'viszont

egy sételmeket előadó követség-
hez eként szolla, „Ich bin nicht
gekommen um Beschwerden
~~zu führen~~ anzuführen sondern
um mein erobertes Reich
in Empfang zu nehmen.„
15dik Julius ~~Nagy vadász~~ Kaesmán
Löwenthalnál, nagy medve va-
dászat van készülöbe, az ő fel-
sége számára, ezt nem anyira
alattvalói küreg, mint a Schwar-
zenberg parancsa eszközli.
16dik Julius Aponyi volt cancellárnak
panaszlá néhai minister Schwarzen-
berg hogy Schleswig Holsteinnak a illetőleg
zon útasitást adá „hogy tartsák
magokat a historián épült legi-
timitáshaz, „s még sintsenek megelé-
gedve oll is, tevé hozzája, „Mon-

ek egy módat, mi viszonzá
Aponyi, „mi által két fél lesz
kielégitve „iserélje fel ön a Hol-
teini utasitást a Magyarhon-
ba küldöttel, s'akkor mind a
két országat tulajdon elemébe
helyezi.„
dik A napokba berándulék Vá-
sárhelyre. Egyebet se hallott,
látott az ember, mint a császár
jövetelére tett készületeket.
Tele voltak a boltak czéhmes-
terekkel kik külömböző zász-
lóikra szalagokat vásároltak.
Minden ablakba lobogat pa-
rancsoltak ki-tüzni, hát nem
~~el~~ a szinével, ~~mely hon-~~ honunkba lako

Bibl. Academiei Arhiva istorica Filiala Cluj

18dik Julius. Mindenütt hol lo-
vakat vált ö felsége ötven
rendbeli négyes fogat várja, képzel-
hetni tehát mily munka lehet
oly kiss városba mint Sz. Ré-
gen, hol csak kettös fogatak
léteznek, összeállitni ~~a~~ kivánt
minö, és mennyiségbe. Ma e
végre nagy proba szekerezést
is tartottak, furcsa látmány lehetett
t az ötven szeker szolgalok-
~~kal~~ s'réá csipkedö utszagye-
rekekkel terhelve, ~~mert vasár-~~
~~nap~~ lévén, mert vasárnap lé-
vén, bizonyosan el nem mulat-
ták felhasználni az alkalmat,

szokatlan szekerezés élvét
elvezni.
dik Julius. Szabo ~~ki~~ ni a hajdani
magyar kereskedelmi társaság pénz-
tárnoka, ~~s~~ ki megbukván megszö-
kött volt, késöbre Amériká-
ba ismét üzérkedvén, ott tetemes pénz
öszveget szerzett, melyet kifi-
zette a hiányt a társaságnak;
~~most~~ nem régibe egy derék ma-
gyar historiát adott ki franczia
nyelven, gyonyörü képekkel
diszitve. Ö jelenleg nagyon bél-
gonulva, ál név ~~alat~~ mely alatt-
dá ki munkáját is, Párisba él,
kerüli az émigráns magyarok,

kal valo érintkezést, kihetö-
sen áttalván a némüleg hely-
rehozott hibáját.

22dik Kossuth mit igazithatott
az Egyesült Státusoknál nem
tudhatni. A hirlapok melyek
hozzánk jütnak csak anyit mon-
danak hogy (nem tudom melyik)

— Status segedelmet szavazott
a magyar ügybe, de hogy tetemes
pénz segedelembe részesült Kos-
suth azt tudjuk, mert London-
ba pompás szállást fogadott,
s'rendes fizetést ád azoknak kik-
ket alkalmaz, mint Bethlen
Gergelyt is, ki kisérte volt

[illegible] kinnes valik csen-

[illegible] Egyesült Státusoknál valo
követségbe.

[illegible] Vay Miklos minekutána
az osztrak kormánytol Magyar-
ország helytartoságával meg-
kináltatott volna, hogy azt el
nem fogadta, a forradalom
alatti cselekedetjiéret perbe
[illegible]ztetett. A kinézések igen
[illegible]szak réá nézt, s'aligha el
[illegible]m itéltetik. Neki is, mint
más
[illegible]ok derék, másoknál tovább
[illegible]láto embernek, ~~sok~~ külomböző telöl kel-
[illegible] méltatlanságot türni. A for-
[illegible]dalom alatt mint erdélyi
[illegible]ormány bizlos mindenképpen gyanusitatott

a dologba bé nem avattattak
által, ~~gy~~ vádolták hogy Sejér-
várra mikor még tehette volna
nem tett magyar őrserget,
hogy nem akar fegyvereket kiosz-
tani a nemzetőrök számára,
s'még aval is hogy a général-
comándotol nem kiván katonai
segedelmet kieszközölni a már
~~fellazzadt~~ kegyetlenkedő olá-
hak ellen. Mennyibe ~~voltak~~ a-
laptalanak voltak ezen vádak
legyjobban bebizonyiták a tör-
téntek, és haöfelfidarit akkor volna
~~akkor~~ hogy szavának semi
hatása ~~sincs~~ a général comán-

... á kénnes valék csen-

...ál, akkor Erdélynek kétség-
...sett állapatja feltünt, mi-
...bizonyosan általános leve-
...ség következett volna bé.
...gtére midőn az osztrák se-
...első izben közelgetett Ko-
...vár ellen, egy néhány gaz, vagy
...lán inkább éretlen ember,
...ira felingerlé a népet, ~~hogy~~
...y ellen hogy „árulonak" kál-
...k, kázából erőszakkal ki-
...ák szitkakkal, s'még ütéssel
...illették, mit azonban a mel-
...állo Zeyk Károly és Fele-
Samu nem ~~tekintve~~ félve a nép
...két igyekeztek felfogni.

206

~~Kesobbre~~ Vay ezen eseményt ba„
ráti körbe ~~eg kesöbbre~~ tréfásan
emlitvén, igy nyilatkozott.
„Mihelyt szóhaz juthattam
kérdém hogy mi a kivánsá„
gok töltem„? „Vezereljen„ ordé„
ták közbe. „Sol van„ mondám,
„s már kiki figyeljen vezéré
parancsomra„ „En azonba„ foly„
tatá tovább elöadását „szem„
ügyre vevém hogy az egész
ingerültséget ellenem egy né„
hány szájhösnek déclámatiója
okozza azért azokat rendre
külömböző postakra elhelyezém
vagy valami lesn dolog ürügye
alatt elküldözém, s igy csak

kesöbbre

× államásokra

lamar, helyre a képpes valék csen„
det s rendet eszközölni„

Augusztus. Mult vasárnap délbe
mene a császár Sz. Régenen át.
Nagyon rosszul esett a szászok,
nak hogy nem mulatott tovább, s hogy
ujra magok kéntelenek ~~magok~~ meg„
ni pompás ebédjeket, mint ~~mikor~~ tavaly
Schwarzenberg számára készi„
tettett ~~volt~~. A sedékbeli több ne„
mességből nem jelent senki meg,
részint hon nem levén, részint
szánszándékkal Kolosvárra
utazván hogy ott a többivel lisz„
telkedve ne legyenek kénytelenek
ott szászok s oláhok közt leni;
részint pedig ~~kenye~~ mint férjem
kényelmesen otthon ülve

gaetett még egy pillanatig is
ttetést szinleni. A szegényebb
ség melyet beparancsoltak volt
ág vágybol, de ~~még se~~ nem igen számosan
lamenyire csak összegyüllt, hanem
, különösön oláh volt elég. A
erőség s'havasrol mindenün
n összeseregeltek. A szászak
y kiss bándériumal állitottak
i s'kisérték a városbol ki a csá
rt, de az oláh~~ok kinek sokkal~~
~~g~~ bándérium mely sokkal több
asbol állott elejébe vágtatott
öszakkal elfoglalta a helyet
ászár szekere körül, ki cos
tskán lévén, képzelhetni nem
n kellemetesen nyelte hüségbe
etélkedö alattvalói porát.

Augusztus. Furcsa, hogy nemze
ti hajlamak szerint, magyar s'o
láh egyénekbe mely külömböző bé
yomást tett a császár jelenléte.
Az oláh valóságos kegyelettel
bámulta, s'több vén oláhné szájá
bol lehet hallani „~~hogy~~, mily szép,
gyenge fiatal szegény, bizony csak
nagy úr lehet hogy ily pompát
inálnak érette„. Végetlen is volt
szetrájeske impérátu nost kiál
tások, a míg a magyar, közbe,
közbe egy egy egjen nel vegyitett
jen csak hamar elhalt. Nemely
t a magyar népbe közt furcsa hie
lem keletkezett, a többek közt
y kömives beszélle nékem „hogy
soha se hiszi hogy az a király

t volna hanem valakit megfo„
tak helyébe, s'kerdésemre,
ogy hol van hát az igazi ki„
ly? azt felelé, „hiszen nincsen is,
t a régi lemondott s'nem is ko„
ázhattak mást mert a korona
es elé.„ Valojába nem csak a
~~g~~ magyar törvény, de a nép jel„
nébe is kiírthatatlan gyökeret
t a Sz. István koronája, ha
nemzet a hozzá kötött feltéte„
k alol el nem akar állni, a tu„
tlan népnel belézögzött szokás ál„
l, csak azon fejedelemnek
n érvényessége ki aval ko„
náztatott.
bdik Augusztus. A Szász nemze„
t jellemző todolog történt

szterezén a császár keresztül
tazása alkalmával. Fáradtan
kezvén oda mindjárt szobájába
onul, s'megparancsolja hogy za„
a és kivilágitás ne legyen, mivel
szul érezvén magát nyugalomra
an szüksége, erre, a Beszterczeick
ik mint ~~mind~~ szászak nem szeret„
k hasztalan költeni zugni kez„
nek, „hogy mily sokba került ne„
k az Ö Felségéért tett készület
már meg sem méltoztatja tekin„
i. Ezt mindjárt béviszik a csá„
rának a mellette lévő fiatal
ztek, kikaragra gyúlad ~~ezte~~
öglön kifizetteti cassájából
tanácsnak az ézte tett költsé„

et. A lanács megdöbben egy kevés-
é, se az ~~számito~~ inkább számito
ment dicsőségre vágyo nép ~~örül~~ nagyon
rajta. Így ölik a rákat a vizbe,
így nem ismeri Ferencz József
népek jellemét melyeket kor-
manyoz, büntetés, jutalom, mind
oly szellembe történik, hogy ~~nem~~ nincs × nem lehet
semi hatása.
dik szeptember. Sánkat csak hamar
a császár Erdélyi utazása után
elfogatá a kormány Sopánfal-
ván, s'ha igaz a mint beszéllik,
vitték
vasan Fejérvárra, ~~vitték~~. Képzel-
hetni mily nagy ~~bényomást~~ s'kü-
lömböző bényomást tett ez a
sokaságra, s'mennyi sejtelmekre
ád alkalmat. E tényinek

kát ~~kuto~~ következőleg beszéllik,
szenban ezen homályba s'kétértel-
müleg működő kormány eljárá-
ját soha se tudhatni bizonyos-
sággal.
Midőn a kormány mérnökei a
Sopánfalvi havasakat akarák
felmérni ellenes szegültek az olá-
hak s'Sánk mint szoszolloják
szabadkozott hogy nem ~~lehet a~~
a Fiskus hanem a Román nép
birtoka, mit ha vérével öntözött,
a mérnökök feljelentvén a
dolgot, mindjárt katonaság
ment Sánkat elfogni, a népnek
kedve lett volna meggátolni
a nem mert a fegyveres erővel

kikölni. Sánk egész elszántság-
gal ~~azt mondá~~ úgy nyilathoza
hogy kész ~~hogy kes~~ nemzetiért,
hasonlo halábal kimúlni melyet
honfiai szenvedtek a forradalom
alatt.

Vydik Szeptember. Deszéllik hogy Sán-
kat Fejérváron megpálezárták vol-
na, mire ő ~~azután~~ megörült azután. E na-
gyon valoszinütlen hir, mert e még-
is hallatlan aljasság tene a kormány-
tol, anyira lealacsonyitni ki neki
oly tetemes szolgálatakat tett,
de nem is merné anyira megsérteni
az oláh nemzetet. Azt is beszél-
lik nagyon hogy a császár Er-
dély organisátiojábal Sásika Sa-
mut bizta volna meg.

Vydik Szeptember. A császári el-
fogadásnál különösön Kolós-
várt látszott az erőltetés,
mindenből mi nem volt előre
elintézve kitünt ő felsége
népszerütlensége, az éljenzé-
sek nem igen harsányak vol-
tak s'többnyire az utsza köly-
köttől tölt ki, kiknek serge
szekere után futamodott
s'szüntelen rikotazta az él-
ent. A hovas bándérium
ez igen népes volt, csak tiz
személyt s'az is csak inkább
Pécsovics urakbol állott.

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorica FILIALA CLUJ

A vén bajusz Bethlen Pál
vezette őket, s'oly szűkébe
voltak az egyéneknek hogy
egy mészárost kértek meg, Te-
leky Sankonak egy szép
tarka lován páradirozni.
A mészárosok~~nak~~ sá Jordai
polgár katonaságt is alko-
tott egy kiss csapatot, de
ez mind parancsból tör-
tént. Itt is oly tolakodok
voltak az oláhok hogy ~~alig~~
csak bajjál játhattak a
magyar úrak a császár

a forradalom alatt
zetőri egyenruhájá
jelenvén meg.

közelébe. Egy pillanatra
elbámészkodva a lovagok
szokatlan fénynyén helyt
adának nekik, de mintegy mag-
emlékezve feltett szandékjak-
a anál inkább kezdének
gyomulni a császári szekér
közelébe, mig a magyar urak
látván hogy szántszándék-
an ki akarnak rekesztetni,
türelmet vesztve az oláh
ereg közé sarkantyuzák
ezes paripáikat, melyek, kü-
nösön a Kemény Istvané
obbra balra rugva nem

egy oláhot teritének az út
árkába.

14dik October. Különös volgakat
~~egy~~ hallék egy Magyarország-
ról jött esmerősemtől. Azt
beszélé hogy Kossuthnak
számos missionáriussai kobo-
rolnak minden felé s érteke-
ződnek titokba az értelme-
sebb emberekkel.

15dik Nagyon beszéllik hogy
a Pestnél tartott nagy kato-
nai gyakorlat alkalmával
merény történt volna a csá-
szár élete ellen. A kiálli-

tott katona sorból lövés
esett, mely a császár mellett
állo segédtiszt Grünénak
kezét éré. Jó hogy így tör-
tént, bár mint is kiván-
nánk változást, ily moddal
még sem. Nincs a magyar
jellembe az alattomasság
s bár elnyomva még se fajul-
hat annyira el.

2dik November. Drévdába a poli-
zia lefoglalá a Pagetnek
minden irományait, két két
nulva az igaz. vissza adák
neki de azért még se kevésbé
minden igazság és népjog el-

teni eljárás vala. Az ott lévő
ángol követ (megszolitva er„
te a sax ministereket aval men„
tegetőztek hogy nem az ők tud„
takkal történt. Silány ment„
ség, úgy látszék a Sax~~onia~~ ~~úgy~~
kormány úgy járja mint az Osz„
trák fújja. Az ángoly lapok
mérgesen kiköltek ezen eljá„
rás ellen. Szilágyi Ferencz pe„
dig a volt erdélyi ellenzék epés
ellene, hírlapjába helyteleñek
mondja az angoly lapok kifa„
kadásait, mivel Paget úgy
mond, „nem ángoly hanem osz„
trák alattvaló„ s az ausztriai

sászárnak esküdt volt hüse„
get. Továbbá, Szilágyi azt
jegyzi meg Pagetről, hogy
Hungary and Transilvany ne„
vü hajdani munkájába, ellen„
séges indulattal s'añál fogva
alfogúltan ir ~~Au~~ Ausztria
ellen.
dik November Macskási Antal
i a forradalom alatt mint
honvéd ~~nac~~ s'másképpen is, nagy
szolgálatokat tett a magyar„
gynek, különösen mikor a Bem
jövetele elött egész hont el„
foglalta volt az osztrák
katonaság, Háromszéket ki„

véve, hová vonulva egy sereg
honvéd szinte addig t vala
képpes ellentálni míg Bem
nyomult győző sergével, Mi
Midőn kétségbeesetten folyt ott
a harcz, körülvéve éllenségtől,
minden közösülestől többi ré„
szétők a hoñak megfosztva,
már már fegyőzletételről volt
szó, Macskási álútakon hírt
tud nekik viñi a közelitő se„
gedelemről, s'ha tovább nem
is folytatodhatik a tusa leg„
alább képpesé teszi a három„
székieket feltételesen adni
fel magokat, s'kikerülték

hogy földjéket ellenség nem
tapodta. Tudni valo hogy
mind ezek után, neki őrizked„
ni kellett nem kerülni osztrák
kézbe, mit két évig ~~ki is kerul~~
Magyarországon ál név alatt
lappanga szerencsésen ki is ke„
rüle, de végtére rajtavesztett,
s'Pesten elfogák. Midőn leg
inkább aggodnánk miatta Ko„
lósvárra hazabotsátják, apere
még igaz nem folyt le, mind„
azonáltal mint bizonyos ke„
gyelem jelének lehet tekinteni.
Ezt meg kell vallanunk, mert
ellenségről is mindég igazat

kell mondani, e gyjedül a csá-
szárnak köszönhetjük, ki
megsajnállá a nálla fiáért könyörgő
szerencsétlen anyát Macská-
sinak, s'még akkor mindjárt
megjegyezte a kérlevelet, hogy
különös figyelembe vehesse.

22dik November. Dozsa kiért a con-
sistorium, Kemény Ferencz,
a Brasso várossa, felesége s'min-
den jó embere kének legkis-
sebb befolyása van kért, vég-
tére megszabadult. Ellenben
ujjabb elfogatások történ-
tek. Többek közt Bethlen

Lajost, Bardotzat ~~s'egy fel~~
s'Rauber Ferdinándat, kiket
hihetösen valami hazúg hir
terjesztéséért fogtak el, mert
fontos ók ily léha emberek-
nél nem léterhet. Azt útob-
binak csak fél kere van s'azt
hirlik ~~rolla~~ hogy fogsága alatt
az és eltört, s'nem bocsátnak
sebészt hozzá békötözni, meny-
nyibe igaz nem állok jót érte,
mindazonáltal bizonyos, hogy
sok embertelenség történik a
foglyokkal valo bánásba.
Bethlen Lajosnál az a furcsa,
hogy tulzo beszédjéért s'gondo-

latlan levelezéséért a magyar
kormány alatt is gyanúba
esett, s Csányi policziai felü-
gyelet alá tétette volt Kolósvárt,
24dik Midőn a császár Ko-
lósvárt audiéntziát osztott
egy különös jelenet adta
elő magát az előszobába,
mi mondják, ő felsége tudo-
mására is jutott, s'mély bé-
nyomást csinált beñe,
Sokan voltak az előszóbába
bébocsátásra várandok, tö-
bek közt egy Véressné nevü
patikáriusné kinek az enye-
dé mészárlásnál meggyilkol-
ták szüleit s'közel roko-

naét. Ez a szerencsétlen nő
megpillantja ott Ákszintyét
az egyik ~~enyedi~~ rablo vezért,
elsikoltja magat sösszeómlik.
Az ott sürgölödő császári
magyar segéd tisztek kérde-
zöskednek, s'midőn megtúd-
ják a szegény nő felindulása
okát, haragos tekinteteket
vetnek Ákszintyéri s'intik
hogy távozzék, s'midőn a,
törödést nem esmerve ott ma-
rad, nagyon mondják, a nem ked-
vező megjegyzéseket rolla.
Az egész jelenet országszerte
híres lett, s'nem kevéssé szol-

gáll megesmerkedtetni a császár
körül valokat az erdélyi bor„
zadályakkal.
27dik Turcsa ánécdotátskák
kerengnek a császári körútrol„
A Gyöngyösi szekeres midőn a kisé„
retbeli fogatokat messze el„
hagyva nagy sebességgel vis„
szi ő felségét, hátra fordúl,
s mintegy diadalmosolyal
kérdi tölle, „ugyé hátra ha„
gyok a németeket?
Egy más helységbe Magyarór„
szágon kérdi a császár a
falusbirotol „Ha volt é ott
helybe csata„ „Csata nem volt
éppen„ felelt amaz, „de

Menség járt földünken„ Mi„
féle ~~kérd~~ ellenség„ kérdi a csá„
szár„? Hát a német„ volt
réá az öszinte felelet.
A nevezetes kolozsvári szeke„
res Biluska pedig igen jól
vivén ő felségét, a megelé„
gedését jelenté ki érte. Bilus„
ka térdre borulva azt mondá,
„Van nekem egy öcsém ki még„
egyszer ély sebesen viné felsé„
gedet szabadittsa ki mert bé
van sorozva„ Hol és melyik
ezredbe? kérdi a császár„ Di„
zony nem tudom én„ viszonozza
Biluska, csak anyit tudok

hogy akaratja ellen katona„
„Már igy bajos lesz segitni raj„
ta„ mondja a császár„ de vala„
hogy csak megtudjuk hol
szolgál.„

28dik A kemény censura, vagy
mi okozza, de irodalmunk
nagyon silány. A sok rossz
mű közt Garay Arpádjai,
oly, mint szemét közt a drá„
ga kő. Különösön a feulle„
tonnak nagyon hitványak,
de mint is lehet ne egyébként
evel a lélekölö rendszerrel?
Görgey naplojánál, képzelhetni,
nem lehet magyarnak érdeke„
sebb olvasmány, de hozzánk

nem júlhata még egy példány
is, tiz évi rabság néz arza
ki bé hozza.

2dik December. Rozsa Sándor
csapatjával, úgy szolva üt„
közetet tartott a Bánátba
két compágnia katonaság„
gal, melyet ö tökélletesen szély„
lyel vert, ámbár csak hetve„
ned magával volt. A rab„
lás Magyarhonba nagyon
napirenden van, s'ezek a né„
metek semiképpen nem kép„
pesek fékezni, az ellenek
küldött gensdármak már

félnek is, mert nem egy kétszer
tréfálák meg őket, még az is
történt hogy midőn rablok
ellen-kuldöttek úgy eltüntek
hogy soha hireket nem hal„
lák többé.

3dik December. Bem alatt szol„
gált tisztekket beszélgeték.
Bámulok nagyságát s'nevetők
sajátságait. Ő a csatába legsü„
rübb golyozáporba érzé ma„
gát igazi ellemébe, mátszor
zsimbes mindenkivel elégedet„
len öreg volt, csatába, mit az
ő báljának nevezett megjött
kedve, mintegy megifjiadatt,

szüntelen tréfált.

4dik December. Bem azt mondá
mikor el kelle menni, hogy hazá„
ja Lengyelország nem liter„
vén többé Erdélyt választá
masodik hazájának, s'addig
meg nem halhat míg ~~ajta~~ jobb
környülmények közt visszont
nem jön közinkbe. Ezt oly erős„
en hiszik sokan, hogy könyü
volt egy Törökhonszágbol jött
embernek a következő regét
folyamatba hozni. „Ő úgy mond
Bem szolgálatjába volt,
a muszka kormánytol egy nagy
szeg pénzel kináltatott meg

hogy méreg által láb alol el„
legye, mit ő mindjárt fel is fe„
dezett Bemnek, ki neki paran„
csolta hogy szinlelje elfogadni
a vétkes ajánlatot és hirdesse
is halálát, mert ő ez által ki
akar menekülni Törökország„
ból hol nem képzi biztosan ma„
gát„ Igy történt tehát szinlett
halála s'pompás temetése, mi„
nél fogva nem lévén többé kém„
lelve sikerült neki a Cserkeszek„
hez szökni, hol csak hamar ki„
tünt magoss haditudománya
a Cserkeszek győzelme által
vezérsége alatt.

gdik December. Nagyon beszél„
lik hogy a Keleti kérdés
megoldásához közelit.
Muszka Ország s'Ausztria
megegyeztek a Dunaparti
Török vidékeket magok
közt felosztani, hogy azt
nyugodtan nem nézi el Ang„
lia képzelhetni. Egyébaránt
a magyar ügy folytonas mun„
kálatba van Angliába,
nagyon sokan kik mellette
mañak Hungarian Sympa„
thiser név alatt irják ma„
gokat alá. Batthány Cá„

simér förendezője s'alakitója
a társulatnak, Irják Angliá„
bol hogy mind a mellett is hogy
a magyar ügy ott nagy rokon„
szenvel bír, Kossuthnak nép„
szerüsége naponta csökken.

1853

1853. 4dik Január Beresztelkén.

~~Népszelhet~~ Hiñi lehetet hogy
a Napoleon tron foglalása
europai háborut idézend elö,
de még eddigelö semi jelensége.
A szabadelvü párt folytatja
müködését, közelebbröl Lon„
donba nagy gyülések volt,

hol az olasz, lengyel és magyar
ügy ~~képviselve~~ tárgyaltatott.
Mazzini szonoklata után fel„
zolitá a nép Kossuthat is hogy
szoljan, mire ö azt viszonza „hogy
neki még csak egy mondani va„
loja lesz majd anak idejébe,
„talpra legények„

6dik Január. Fejervárt élelem
szerekkel látják el, s'a vidékbe„
li birtokosság tartozik a végre
beadni gabonáját a rendes pia„
ci áron, mindazonáltal meg
lehet hogy csak hir, mert nekünk
van ott birtokunk, s'még sem
tudunk semit a parancsbol.

Mértéken alol lévő remonda lo-
vakat is szednek bé. Mind oly
környülmények mik háborura
mutatnak. Egyik oláh hírlapba
irják hogy a császár Berlinből
a magyar kivándorlattak ~~ta~~ ügyé-
be azon rendeletet bocsátá ki,
hogy mindenki vissza térhet
Magyarhonba, a nélkül hogy
továbbá személye vagy ~~vagyo~~
tulajdonába háborittatnék.
Valjon használják é sokan ezen
engedelmet? a nagyon compro-
mitáltak bizonyal nem. Bei-
zenezei, minekutána Angliát,

az Egyesült státusokat, Cáli-
forniát,* Ujj Hollándot, Chi-
nát, Thibetet, az Indiákat
megjárta, sóñan szárazan Con-
stánczinapolyba vissza tért
volna, irja hogy felfedezése-
ket tett volna a magyarok
eredetéről.

dik Január. Váy Miklossal meg-
gyült a kormánynak baja,
szeretné elenyésztetni egésszen
az ellenex ~~tett dolgot~~, azért
értésére adá hogy csak folya-
modjék kegyelem~~ben~~ útjáhaz mert bi-
minden bizoñyal elengedöd-
nék fogsága ideje, de ő azt

* hol S. Tránecscoba Váss Sa-
munál három nap mulatott.

—

x hozott itéletet

semiképpen se akarja teñi.
Nagy tekintettel vañak egyéb„
aránt iránta, látogatokat fo„
gadhat, szabadon mehet jöhet
a fogdába, sañak inkább urá„
nak mint foglyának tetszik len„
ni.
18dik Egy nem kevéssé furcsa je„
lenet mely ~~nem kevéssé~~ nagyon
jellemzi az ~~akkori~~ forradalmi ~~isöt~~ kort adá
magát elö a Professor Dorsa
házánál Vásárhelyt. Egy ma„
gyar serget kelle ~~a~~ bészállá„
solni a városon, s'a Professor
megkéré a szállás rendezöt

hogy hozzá egy bizonyos örna„
gyot tegyen ki neki barátja.
De csak kevés idö mulva a várt
barát helyet belépik egy me„
röbe esmeretlen fiatal had„
nagy, ki mindjárt igen is ott„
hon érezve magát leül a
terített asztalhaz, s'hangosan
felkiált, hogy nem talál pers„
göt ott. „Ez igen jó hoñi bor„
szolla közbe a Professor, „mátszor
e szoktunk persgövel élni,
s'ezen szük pénz idejébe añál
inkább nem„ Mi szük pénz?
szoll hevesen a hadnagyocska,

× nagy kardcsörtetéssel

„papiross van elég, Kossuth
nyomtattat bánkjegyet bö„
ven, s'mi katonákul meglöjjük
ki el nem veszi„ ~~Mindjárt~~ s'á„
lig mindjárt ujjabb követelés„ — lelekzelve
sel áll elö, szénát, zabot pa„
ranesol lovainak. „Azt nem
a gazda tartozik adni„ mondja
a professor, „hanem küldjen az
úr egy czédulát a város házához
melybe meghatározza a kívánt
meñyiséget, s'azoñal kifogják azt
szolgáltatni„ Pöszöllitja hadna„
gyocskánk fuvarossát ki Tekei
szász volt s'kivezer félelmet ál„
lott ki mig oñan elhozá hatal„

maskodásai által, s'kérdi tölle
„Wie viel Portionen Heu
braucht er für seine Pferde?„
A szász ki mindég fontolva szá„
mit egy kérdi feleletet. „Wenn
kaiserliche Portionen sein so—
de ~~körbe mer~~ szamitásaiba
közbe menydörgött a hadnagy
neki riaszkodva„ ~~Wie~~ Schurk
wie untestest du dich von kai„
serliche Portionen zu sprechen? ~~Sage gleich republi~~
es giebt jezt nur republi„
kanische„ Meinetwegen
als republikanische oder kai„
serliche sein, mondá réá az

eszélyes szász, nincs gyvyd fol-
lnu sin sniu.

16dik Március. A császár élete
ellen merény történt. A mint
Béesbe a Bástya falán setál-
va, segéd tisztjei elmaradva, a
fal párkányzatra lekönyökölt,
hátulrol nyakszirtbe egy kés
döfést kapott, de csattos lévén
~~a~~ nyakravalója nem mehetett a
csattol mélyen a kés, mindazon-
által nagy lázzai vanak sebével,
~~az~~ tminek okát abba látják hogy
talán meglett volna mérgezve
a kés. A tettet egy magyar szü-
letésü Székesfejervári szabo inas

követé el, már fel is akasztak
érte. ~~Hog~~ Valoszinüleg fáná-
tismusbol tevé, vallomása
szerint már négy éve ota
volt ezt szándéka teni, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ tagadá hogy büntársai
leñének. Nagyon beszélték
hogy azon reggel mikor a tet-
tet végher vivé egy nehány ezer-
gi pénz öszveget vett volna
[illegible] egy bánkból, ~~[illegible]~~ mi Anglia-
[illegible] volt számára útalványoz-
[illegible], ~~[illegible]~~ e nagyon sok
[illegible]zá vetésekher ada alkal-
[illegible], a külföldi szabad el-

vüektől mondák a kormánylapok
megvesztegettetnek leñi, Ezeket
mind nem hiszem mert oly
szent czél nem használhatfel
oly bünös eszközökül, azután, csak
haszonvágy soha se adhat oly veszélyes
merényhez bátorságot. Jozan,
jámbor életü ember volt, azon
nap is egy mellényen vart szorgal„
mason ~~egész add~~ s'mühelyéből me„
ne egyenesen a veszélyes merényt
veghezviñi. [illegible]
17dik Március Olaszhonba külöm„
böző ~~helye~~ városokba ~~egy~~ úgyan egy
időbe mozgalmak történtek, de
talán már el is nyomattak. A
Maylandba történt úgy látszik

nem oly csekélység mint a kor„
mány szeretné elhitetni hírlap„
ai által, melyeknek ily formán
hangzik tudosítások. „A mozga„
lom három napig tartott, de
a nép nem vett lészt beñe, (mely
ellenmondás, hogy három napig
tartott s'még sem vett a nép részt
beñe) továbbá mondja a hír„
lap, hogy a csaszári sergek ké„
onültak (bihetösen kiverettek)
városból hogy azt korülvé„
e megakadályozzák az elil„
añi akaro pártütöket.
dik Április Mindenfelölről fáj„
alom dugába dült lázadasi
hírek. Oroszhonba egy nagy

Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

összecskűvés melybe ~~az~~ ~~első~~ sok
générálisok vettek részt fedező-
dött fel, köztök volt a nagy tekin-
télyű générál Zász s'a Paskiewitch
fia, kiért atyja könyörögvén a
czárnál s felhozván tetemes szol-
gálatait, azon kegyelmet nyerte,
hogy halálos büntetés helyett örök-
re számüzetett Szibériába.

13dik Április. Mint a fenebb érintett
orosz, mint a következő honunkrol
valo hirek, részint igazak, részint
valoszinüetlenek, hogy valami ~~ako~~
ujjabb merény akart torténi, a sok
bifogások s'kettöztetett szigorbol,
látszik, de a tényeket legnagyobb
homály fedi, a hir rolla ez. Hogy
három főbb várainkat, Komáromat,

Budát, Temesvárt tervezve volt
ugyan egy időbe magyar kézbe
játszani, még tpedig a benek lévő
osztrák örszeg melynek nagy ré-
sze besorozott magyar, munkálo-
dása által, már is sok fegyvert
sempésztek bé magok az osztrák
tésztek Komáromba, hogy menyi
valo menyi nem, ezen hirekből
nem képpes kiválasztani, hogy egy
szünet nélküli forrongás létezik
magokat felszabadítni akaro
pek, s'egy szünet nélküli gyana-
kodás az önkényesen úralkodo
fejedelmek közt anyi szent igaz,
hogy idővel melyik fél győz az
szinte bizonyos, de ha idvességé-
lessz é a jobbaknak kétes,

mert félreértett szabadság, comu-
nismus Europa szerte elharapod-
zott.

14dik Április. Furcsa hogy a megme-
nekült császárért mintalán igazá-
ba senki se örül, népei hálá jeléül
egy Pantheont ~~építtenek~~, ~~A felszo-~~ ; epnelnek
legalább a felszollitás réá, meg-
történt Máximilián August a
császár öcsese által, össze is gyült
már 300,000 Cs. forint még csak
Cseh Ország és Ausztriából, majd
meglátjuk ha elgyöttett Classzai
s' Magyarjai félnek é anyira ö
Felségétöl hogy adakozzanak,
mert hogy valaki jószántából ad-
arzol
jön szó sincsen. Az épitési terv
nagyszerü, Bécsbe fog létrejöni,
kiékitésére már számos müvész

válalkozott, egy oltárkép, két
kehely, az egyik Mayerhoffer-
töl, ajánltatott.

15dik Az ujbol elfogattattak közt
van Szentkirályiné a Berzenczei
növére s' Professor Törökné, hogy
mivel vádoltatnak? folyamatba
van é perök? telyességgel nem
tudhatni, egyátaljába minden a
legnagyobb titokba történik a
politicai foglyak körül, a közö-
sülés rokonaikkal mérőbe el van
tiltva. Minthogy foglyokrol
van szó, emlitnem kell Radák
Istvánét ki oly sokat enyhit
borsokon, az igaz, hogy nagy bir-
tokkal bir, de nagyszerüen is se-
git a szenvedőken, s' magától min-
ant megvonva s' úgy szollva

szú jo megérlele, mert neki is
felakaszták egy fivérét a
másikat pedig besorozák,
s'anyja abeli bánatjába meghala.
20dik A császár megmenekülésért
országszerte Te Deumak tartoé„
tak. A bécsi nép* ezen komoly
eseményre is, egy jo szóbeli játé„
kat csinálta, Wie kann man
mit einem Stich einen Kaiser
(caputh) machen? Nállunk
az salonokba is nagy tréfa (vitakozni felette) ha jol
vagy rosszul tette a szabó? – de a nép
egész öszinte durvasággal kimond„
ja, „hogy ette volna meg a – –
kezét ki tette, hogy miért nem
szurta jobban.
21dik Többeket végzének ujra ki,

* szokása szerint

* Welcher Schneider kann mit einem Stich einen Kaiser machen?

köztök egy fiatal embert ki a
Kossuth gyermekei mellett neve„
lö volt, Ezek mint émissariusak
működtek a magyar ügybe, fegy„
vereket csempésztek bé, s'a szegény
legény csapatokat organizálták,
hogy majd aňak idejébe folytathas„
sanak velek guerilla háborut.
[illegible]dik Április Mesés dolgokat beszél„
nek a szegény legényekről. Min„
denütt vaňak és sehol se lehet
[illegible]ket látni, még gensd'arme ruhába
[illegible] járnak, s'a kiket ellenek külde„
[illegible]k sokszor úgy ellüszek hogy
[illegible]g a nyomok is elvész. Ha iga„
[illegible]án történik a féle, inkább csak
Magyarországon a Dakony

körül, s'mégis nállunk is hirlel-
ték hogy már Kolosvár mellett
vaňak s'a bányász hivataloknál
Zalatnán és Zaránd megyébe
éppen féltek megtámadásoktol:
Egy Nagy Albert nevü fiatal em-
bert ki közzüllek valo volt, elfog-
tak s'felakasztattak Pesten,
fia volt azon Nagy Sánosnénak
kit Hertelendy Vásárhelyt meg-
korbácsoltatott.

27dik Április Mazzini s'Kossuth közt
egy kiss egyenetlenség történt. Kos-
suth ellene mondott a Mazzini ál-
litásának hogy ö az osztrák császár
sergeit bujtogatná x, Mazzini pedig
bébizonyitá állitása igazságát
Kossuthnak egy tulajdon x levele

x proclámátiói által

x irománya

ltal. Menthetetlen hiba Kossuth-
ba hogy aňyira nem úra szavának.
Az ösiség eltörlése nem monda-
tott még ki de már bizonyos. Sokan
gy tekintik mint a magyar áris-
tocrátia tökélletes tönkre jutását
a nagyobb vagyonoknak mint há-
zasság, mint zálogositás által valo
alidegenitését. Az igaz hogy nagyon
kezdenek a németek házasodni
közinkbe, s'ki hiňé? hogy még
a mostani időbe midön szent
kötelességünk fentartani a nem-
zetiséget legyenek oly köňyelmü
bányok s'oly gyáva szülök kik
ily egy egy császári katona tiszt
vagy hivatalnokkal valo házas-

ságtol ne irtozzanak. Minden
magyar hivatalnokok Béesbe
az ösiség eltörlése ellen nyilatkoz„
tak Kabos Dániell kivéve, a
miért is nagyon gyülölt ember„
ré vált köztünk. Mint anya
örülnék ezen törvényen, mert hi„
szen egyformán szeretem gyerme„
keim, de mint magyar nö aggodom
rajta mert igen jól átlátom
káros voltát nemzetemre nézt.

25dik Április Az ezredeket egésszítik ki,
Székelyföldön nagyon keményen
folyt a sorozás majd minden fegy„
verfoghato embert elvittek. Több
helységbe beszedték a gendármak
fizetés mellett a vásznakat a ka„
tonaság számára. Mind ezekből

háboru készületet következtet
a közönség, hollott lehet az útol„
so egyes tisztviselö erőszakos„
kodása, a sorozás pedig rendes
idöbe s'nállunk rendes számal
is történt.

[illegible]dik Április A császárról beszéllik,
hogy midőn Magyarországi útjára
készült intette az anya „hogy ü„
gelne magára mert ellenségei köré
mengen„ Béesbe haza érkezte
után pajzánan összeüté bokáját
elhitséggel kérdé, „Mutter wo
sind deū meiun vaiuūn? A
szabo legény egy kissé gorombán
mutatá meg ö felségének hogy hol
láteznek, azután az a pánczél

ing viselés, még se valami csen-
des megnyugvást bizonyit népei
szeretetébe.

28dik Április. Az említett nevezetes
tarka ló tulajdonossa kérleve-
let ~~ist~~ nyujtott ~~bér~~ iránta;
és azon választ nyerte hogy az
elado Horváth János ezredes
jogos tulajdonossa lévén a ló-
nak követelésének nincsen helye.
E végre kért is Horváth bizo-
nyitványt a Deszterczei tanács-
tol, mit azok meg is adtak em-
litvén egyszer s'mint az Urbán
oláh csapatjai által elkövetett rab-
lásokat. De mind a mellett is
alig kaphata egy egy magát

Bethlen-Tanosi

... ...

földig megalázó ugy nevezett
Bút gnfiut esekély kárpot-
lást rabloitol, s'most a tör-
tént rablást napirenden van
elkeresztelni Kringsbnutn nak.
Történt az az eset, hogy az ifiabb
Bethlen Jánosnak elrabolván
~~mindjárt kez~~ a Segesváriak bir-
ka nyáját, férjem mint főispány
visszaadatta velek, de az osztrák
itölöszek ujra vissza itélte a
rablaknak.

...dik A mostani Kerfőrezésnek
...gy jellemző vonását irom ide.
... Péterfi nevü vadász csapat ve-
... mint anyi más hasonloja, igen
...kat rablott a forradalom alatt,
...ért ölet még a magyar kormány

kézdöre vonta volna ha ~~kor~~ be-
nem következett ~~volna~~ az osztrá-
kok visszajövetele, mikor megérez-
vén a sültet jó korán tovább
álla. Vagyonát ~~zár alá~~ t mely na-
gyobb részint rablott marhából
állott zár alá tellék. Azonban ö
gyakran látogata haza mit sejté-
nek is nyomozai de soha rajta
nem kaphaták, neje pedig maka-
csul tagadá. Látogatásai mind-
azonáltal nyomot hagyának mert
neje várando leve, mely alkalmat
megragadá~~nak~~ az ételöszék ske-
ményen kezdé vallattatni férjé-
röl, állapotát hozván fel bizo-
nyitványul hollété tudásának,
A ~~nö~~ szorongatott nö készebb

volt gyalazatot vallni magára,
mint férjét elárulni. Most ál-
név alatt csendesen élnek egy más
vidékbe. Nem de furcsa? hogy
az osztrák kormány oly dolgok után is
nyomozodik mi~~nek~~ a madár rep-
tével együtt, IV Henrik kint, semi
nyomot se hágy maga után.
[illegible]ik Május. Közöztetik, Rosza Sándor,
feleki Blánca, Harai Victor és Ma-
gyárfi Sándor. Blánciárol ki már
ég fogva van, az a hir hogy Rozsa
Sándor szöktette el, volna de e nagyon valo-
szinetlen mert a Budai várba nem
oly könyü behatni. Harai pedig ki
mint százados szolgált a magyarok-
nál s ki azota háboritatlanul csen-
desen élt Nagy Bányán hogy miért

ülööztetik rögtön nem értem, s'mégis
valonak kell leni, mert az ö neve
nem oly nevezetes hogy regéljenek rol„
la. Magyárfitot nem hallottam
mostanig emlitni, talán valami
megszökött fogoly. Teleki Blánczát
egy fiatal leány kit ö nevelt adta
volt fel. Megleste hogy egy fal rej„
tékbe egy tükör háta megett gya„
kran irományokat rejtegetett el.
A feladása következtébe történt
nyomozás alkalmával megis ta„
lálták a szóba lévö irományo„
kat, de chifre ekkel lévén irva mely„
nek kulcsát ki nem találák, nem
jöhetett semi világra.
5dik Május. Sz. Régenbe az egész tán„
czolo oláh ficsor serget becsukták

gensdármak a miért a Rozsa
Sándor notáját muzsikáltatták.
A ménap viszont egy rendelést bo„
csátottak közre, melybe kemény fe„
nyités alatt megtiltatik, a császár
Kossuth és Bem nevét emlit„
ni. Midön a császár élete ellen valo
merény történt több egyéneket
fogtak el, kiknek vagy arczak igen
vidám, vagy nyilatkozatak igen
öszinte volt.
6dik Május A fársángon Kolozsvárt
bált adott généralis Chavant s fájda„
lom többnyire majd mind ott volt a
magosb körü társaság kivevén csak„
ugyan a tánczosokat, mert a fiatal
emberekröl átaljába meg kell vallni
hogy igen szép nemes büszkeséggel
viselik magokat, pedig majd mind

besorozva volt s'nem csekély szénve-
désekben ment sok által de még sem
hajolt egy is meg. Sot vém fogadtak
el ~~sorsoka~~ semi könyebbülést sorso-
kon mi bár mi csekély megalázás-
sal történhetett volna. Sosika San-
ko dühébe a forradalom ellen
a többek közt azt mondá vala
„hogy majd midőn azon úrfiak kik
most a császár ellen szolgálnak be-
sorozlatnak ~~megfogja~~ ha kezére
kerülnek megtanitja őket; De
későbbre midőn fájdalom betölt
baljoslata, s'anyi esmerőjse, ro-
kona, volt a fiatal besorozottak
közt, jobb érzésre tért s'ezené
nekik hogyha kieszközlendik hogy
alatta szolgáljanak mindent elkö-
vet hogy enyhitse sorsokat, de oly

bertől kit mint hazafit meg-
tnek egyik se fogadá el az ajän-
latot unoka testvére Kálnoki
Pálin kivül, ki csakúgyan később
nem fogadá el a tisztségre valo elölép-
tetést, s'kiválta magát a szolgálatbol
a többekkel együtt, mihelyt megen-
gedtetett.

Az alsó ház interpéllálta Pal-
merstont hogy miért mondta, hogy
midőn kikeresték Kossuth lakását
nagy mennyiségü lőport és fegyvert
találtak ott, Mire Palmerston
azt felelte hogy „fájdalom igen is
igaz állitása, mindazonáltal más
nap visszahuzta, aval mentvén magát
hogy neki hibásan tették a feljelen-
tést. Kossuth pedig ~~nyiltan~~ eként
nyilatkoza, „hogy neki szándéka

x holott nem igaz

az ösztrák hatalomal hadat folyitat-
ni mihelyt ~~megengedik a kornyülmé~~
alkalmat talál réá, s'azért sok fegy-
vert és löport gyüjtött össze, ha-
nem ~~nem Angliába~~ máshol és nem
Angliába léteznek.

2 rdik Május. Már hogy mivel vette volna
a sok fegyvert? Egy nagy kölcsönözés-
ről beszélnek mit a magyar nem-
zet számára vett volna fel. A tényt
igy beszélik, de hitelt semiképpen
nem adok réá, mivel mint valoszi-
nütlen, mint világosan kitetszik,
hogy a Kossuth számos ocsárloi
koholták. Amérikába, úgy mond-
ják egy bankárhoz folyamodott
ki neki tetemes összeget költsö-
nözött ~~a Kossuth~~ az ujdonon általa ~~készi~~-

igy fejtik meg.

kiadott magyar bánkjegyeket
beváltva, mindazonáltal azon
feltétellel hogy Kossuth az ö párt-
ján működjék a békövetkező ~~pre~~-
~~sidens~~ preasidens választáskor.
De Kossuth reméllvén hogy folya-
matba hozhatja bánkjegyeit, ~~töb~~-
~~kétszer anyit~~ s'nem gondolván a
következésre, az igért pénzöszveg-
gét sokkal felyülmúlo bánkjegye-
ket bocsátott ki, mit észrevévén
zinte egy ~~más~~ bankár az ellenfélből rög-
tön bévállt~~ja~~ja mind a magyar
bánkjegyeket s'azonal követeli
Kossuthtol azaknak érczpénzeli
kifezetését azon esetbe ha el ~~nem~~
állana rögtön a másik féltől.
Már most Kossuth ellenei hagy-

nak úgyan anyi szabad játékat
becsületességének hogy azt mond„
ják „hogy nem akarta megszeg„
ni szavát, de nem emlitik, hogy
miképpen szabadulhatott ki a
hinárbol.

26dik Május. Ünnapja, gensdármak
szágulonak mindenfelé hogy a
munkát tiltsák. Képzelhetni meny„
nyire bosszankodik a kálvinista
lakosság hogy neki catholicus
iñepet kell tartani, s'még a mel„
lett számba se veszi, mert házunk„
nál bizony mindnyájan munká„
lodunk. A császár születés nap„
ját is szinte ily erőszakosan fen„
megiñepeltetik, hogy minél fogva
nem tudjuk mert ő felsége tudtunk„
ra még nincs cánonizálva, s'ha

megvárják az arra végre szük„
séges száz évet, nagyon kétsé„
ges, ha ő felsége akkor a historia
által, nem inkább a Néro, Cali„
gula, s'több ily szörnyetegek,
mint a szentek közé, soroztatik,

Junius
Az asztal tánczoltatás egész dühve
mált, felsőbb, alsobb körökbe, min„
denütt, még a czigánysoron is probál„
ratják, s'nem ritkán teszik azt a
kérdést az asztalhoz, hogy hány
évet fog még Ferencz Jósef ura„
lkodni? mire az mint kedvező jós
(lebetül)
mindég csak egyet koppan, Magam
nem látván éppen nem kezeskedem
dolog igaz voltárol, de annyirol
gen, hogy a közbhajtás a lehető
leg csekélyebb szám, s'talán csak

azért egyezik oly jól a közön-
ség a tény előadásába.

12dik Szenicus A szerencsétlen Dobayné-
val beszéllék kinek férje fogva van.
Mondja hogy minden fáradsága után
se mehete annyira hogy férjét láthas-
sa vagy csak hogy levelezhessen is
vele. Havanként harmincz Eftot
kell küldeni tartására s'ha valamire
szüksége van a hadi törvényszék
útján tudatják vele. Topler meg-
hala Szebenbe a fogházba. Kükül-
lő megyébe nagy motozásak tör-
tek, az okát még tisztán nem le-
het tudni, annyi mesés környülmenyt
beszélnek hogy nem lehet hini.
Sokay Mor egyik jelesebb irónk

tarik Erdélybe, neje pedig egyné-
hány (Laborfalvi Rozália) egy né-
hány vendégszerepet adott a Kolozs-
vári színházba. Sokay a Délibáb-
ba nagyon dicséri az erdélyi magyar
vivességet, vendégszeretetet.

dik Szenicus Also Fejér Megyébe is nagy
kutatások t'sanak következtébe
ok elfogások történtek. A köznép
t véli hogy Rozsa és Gál Sándort
keresik. Nem árt ha az oláhság közt
magyar mamus létezik mert azok
bizony ~~szünteleni part~~ a tisztvi-
előknek szünteleni pártfogására
támaszkodva nagyon is elbizták
agokat, s'a nagyobb erőszakosko-
stol csak is a terrorristicus

magyar kormány emléke tartoztatja
vissza.

14dik Junius Az ~~europai~~ aňgira előre
látott europai háboru kiütés pontján
van a keleti kérdés miatt. Menzikoff
muszka követ a portánál oly magoss
követelésekkel állott elő hogy az Án-
gliára támaszkodva, nem fogadta el.
Az egész török ministériumat meg-
kívánta változtatni s minister elnök-
nek oly egyént nevezett, ki merőbe
az orosz érdekbe működnék, megta-
gadt követelései követbeztébe pedig elhagyta
Constántzinápolyt. Mindazonáltat
kétséges a háboru mert Menzikoff
helyébe a czár Nesselrodet küldte, ~~a czár~~
ki már el is kezdte szokott kiegyen-
lítő alkudozásait. Az ángol flot-

a hadi lábra ~~helyezodo~~ tétetett,
a franczia hatalmosság részt veend
talán az orosz elleni háboruba,
a magyar nemzet sorsát pedig ~~me-~~
ezőbe a szerént határazodna ~~attal függ~~ ha Ausztria semle-
gesen viselné magát, vagy ha a két
párt közül valamelyikhez csatla-
kozna. Adja Isten hogy sok balfo-
gásait folytatva jelenleg is az oros-
zzal czimborálna, mert akkor fel-
kelésünk Angliába hatalmas tá-
maszra akadna, mely ellenkező eset-
be nyugodtan elnézné alkotmánytalani állapotunk.

15dik Az osztrák kormány úgy lát-
szik nagyon tart a ben kiütendő
zavartol. A sok gendárme járás,
kelésnek a Rozsa Sándor hajhá-

szását adják okul, de valoszínü„
leg valami valodibb okrak kell lé„
terni, mert also Sejér Megyebe még
a lárma fák is fel voltak állitva, s'kü„
lönösön Sejérvárt úgy mint más
várokat is az országba nagyon öriz„
nek.

16dik Junius. Ha kormánya alatt levö
nemzetekbe nem bizik az osztrak csá„
szár, bizony sergeibe se sokat bizhat,
mert a ~~besoro~~ magyar besorozatt~~ak~~
ha csak szerit tehetik mindjárt
át állnak az ellenfélhez, mert Ausztriát
nézi nemzete ellenének, és barátjának
mindenkit, ki az ellen harczol.
Tavaly midön a Prusszusal volt
Ausztria szinte hadólában, egy

meglepö s'tanuságos példa~~y~~
történt, mint a császárra nézt
ki tanulhatta belölle, hogy erö„
szakkal nem lehet a mai idöbe
a katonai hüséget fentartani;
mint a magyar katonákra nézt,
kik keserves tapasztalásokbol
okulhattak hogy nem kell elhi„
delenkedni az ~~átszot~~ elpártolás
pillanatát. A tény e volt. Az
osztrák és porosz sergek elö örei
már ki voltak állitva s'csak az
ütközet jelre vártak, a tüzérek
azonban vétségböl elsütnek egy
már ágyut, s'az osztrák elöörek
kik magyar huszárakbol álltak
az ütközet kezdetének vélvén meg
ugadni akarják az elsö alkal„

mat s'egy pillanatba átszöknek
a porosz seregher. Az alkudozá-
sok azomba a két hatalmasságok
közt még mind folytak. s'kiegyenlitöd-
vén a nehézségek, egyik feltételeab-
~~bol állott~~ Ausztriának abbol állott
hogy az átszökött katonásága ki-
adassék, mi meg is történt. A réjak
mért büntetés súlyos volt, mert az
ezred legénysége megtizedeltetett, tisztjeivel
pedig mi történt nem tudhatni,
oly homály fedi az ellenekbe valo
eljárást, egyiknek is hirét azota
senki se hallotta.

25dik Junius. ~~Zémédof~~ ~~eg~~ x Ménzikoff
egy sajátságos mudját találta
fel a költsön megadásnak. A'
Persa követ ~~szoba horván~~ követelven az Orosz

x Nem Ménzikoff hanem egy m[illegible]
örösz ügyvivő.

kormánynak tetemes pénzbeli tar-
tozását a Persa kormány irányá-
va, szabol, szó kerekedvén, annyira
nem diplomáticai modon felelt
neki az orosz ügyvivő hogy csak
amugy muszkáson, egy pofot nyi-
ra neki. Már ebből azt is megta-
nulhatjuk hag egy pof, casus belli
[illegible]dik. Minden környülmények há-
borus készületekre mútatnak. A
haza bocsátott ~~katon~~ bésorozattakat
ujbol ezredeikhez parancsolták,
Haller Ferenczet a vólt Horváth-
országi bánt ki erdélyi joszágai-
ba megvonva magát élt, ezred parancs-
nak nevezték ki s'már el is parancsol-
ták rendeltetése helyére.

30dik A Brassonál (Segesvárnál) elesett órosz

général Skáriátin temetési szer„
tartása nagy pompával fog
mostanság végbezmeni, boo musz„
ka katona fog a végre Brassoba
~~meni~~. Oláhországbol bejöni.

1sö Julius A háborurol ezt jegyzi
meg egy német lap. „Gestern war
der Krieg sicher, heute ist er
unbestimmt und Morgen wird
keine Rede davon.„

2dik M. Vásárhelyt a Professor Török
vagyonát zár alá tevén a kormány
árverezteté, de az oláh esperesten
s'egy néhány tisztviselön kivül
egy vevö sem mutatkozott. A
polgárság szép egyetértéssel nyil„
vánitá ez által az confiscatiók
ellen való undorát. A forrada„

m alatt M. Vásárhelyt egy Foga„
ási Démeter nevü kereskedönek + görög
i reactionárius volt s'el is sza„
lat Oláhországba a császári
ereggel boltját árverezteté
z álladalom, de boltos tegényei
pontosan feljegyezték a vevök
neveit a vett portékák árjegy„
zékével s'most mindenkitöl
ssza követelik a portekák
valodi árát.

eik julius. ~~A mo~~ A jelenkorú kö„
ép szelleme s'a birák eljárá„
ának jellemzésére, egy pár vo„
ást hozok fel. Nem igen mu„
k el nap hol vagy udvarunk
e különösön földeink s'erdeink„

Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

be kárt ne teñének a falusiak.
de elégtételt soha se kapunk, ha
vagy egyszer tetten kapodik a bü„
nös, akkor oly csekélynek becsüllik
a falusi bírák a kárt hogy valosa„
gos nevetség s még azt se fizettetik
soha meg a bünössel. A napokba
viszont, hihetösen pajkosságból
köveket kezdenek dobálni éjfél„
kor a kerten bé a falusi legények,
az ott hálo inast czélozták. Már
a sok csinyt megeligelve panaszt
tettünk miatta, de tartván tölle
hogy a biztos szokása szerint
semit sem igazit a gensdarme
káplárhoz is folyamodott egyszer„
smint a tisztartó. A két tekin„

ly vetélkédve igyekszett erélye„
n járni el a dologba, de oly
dolyt a vallatás hogy bár egyik
m tagadhatta hogy ne lett volna
len az elkövetett csinan mégis
ind egyik tagadta hogy ö nem
obott követ és nem is látta a ki
tette s'ily esetbe úgy mond a biz„
os nem lehet büntetni mivel arra
tulajdon vallomása kivántatik
bünösnek. Furcsa magyaráza„
a törvénynek, tehát a ki ma„
kacsan tagadja a bár mily vilá„
osan réá bizonyitott hibát, a
feloldoztatik a büntetés alol.
A gensdármak eljárása már egy
kissé erélyesebb ha ki se tudják
bonyolitni a dolgot de minden

csetre osztanak egy pár pofot.

21dik Julius. Isszonyu jég járt na-
pokba határunkon, porrá tette
minden termésünk.

29dik julius. Egy magyar ki a forrada-
lom után a többekkel Törökor-
szágba menekedett s'azon felté-
tellel bocsátatott el hogy többé
oda vissza ne térjen, most Kossuth-
tal eljövén Amérikából vissza
ment Török Országba bujtogat-
ni a Muszka hatalom ellen, mit
megtudván az orosz követ kiá-
datását követelte mint osztrák
alattvalonak, de a Porta vona-
kodott azt teni s'az ángol ügy-
vivő belé elegyedvén azt hatá-
rozta, hogy a Franczia kor-

Koszta nevü

Bethlen-tanoda

mánynak mint közönbös hata-
lomnak adassék át, a mig ügye
elláttatnék.

dik Augusztus. Testvérem Pagetné
rja Génévából hogy ott sok hon-
fiakkal találkozott, Teleky
Laczi, Karacsay, Battyáni La-
josné, Károliné és úgy tudom
Klapka és sok másokkal kik-
nek neveit nem árta mivel nem
ismerem őket. Wass Samu
haza jöve de csak látogatout
Californiából, sok készpénzt,
szép kiházasitást férjhez menen-
ő leányának és temérdek aján-
kot hozott. Különös szépek

a chinai portékák, én is része„
sültem egy gyönyörü munká„
ju ezüst tütartoba, mit Wass
oly meghagyással ada, hogy min„
dég a nagyobbik léány gyermek
maradékra száljon, de tudni
valo kedves kiss unokáim hogy
igy modosittatik a hagyomány,
„Hogy azon léány ki varroi szor„
galmával nem érdemesiti ma„
gát réá, kirekesztetik belölle.„
3dik Augusztus. Közönségesen hi„
szik hogy nagy események elö nap„
jain vagyunk, de itt nállunk
mégis oly nagy ~~p~~ pangás, oly
sötetségbe tartanak hogy

gyebet mende mondánál nem irhat„
nik, azért vissza térek a forra„
valom elején valo eseményekre
és az akkori személyes visszo„
nyainkra, mik elöttetek unokáim!
bizonyosan nagy érdekkel fognak
birni.
dik Augusztus. Kezdem tehát
elbészéllésem.
Az 1848dik évnek március
elején olvassuk a hirlapokba
a februári ~~franczia~~ Párisi eseménye„
ket, ~~az~~ mindjárt nem ~~kiss~~ csekély
feszültségbe tartá a mindég
politicával bibelödö férjem
alég várva az érkezendö pos„
tát bélovagol Sz. Régenbe

a hírlapokat kihozando. Pisztán
emlékembe maradt, hogy midőn
nagyon olvasva férjem a magyar minis-
tériumat tárgyazó javallathoz
júta hangosan felnevetik, mire
ö mintegy nehéztelőleg kérdé,
„hogy mi van abba mi nekem oly
képtelenségnek tetszik? nem de
joga van é a nemzetnek alkotmá-
nyánál fogva a magány kormány-
zásra?„ Nem azért nevetik, fe-
lelém, „mintha nem szivemből
ohajtanám s mintha egyezményé-
nél fogva nem lenne joga ahoz
a nemzethez, de jelenleg oly
erős még az Ausztriai ház,

hogy önkéntesen bizonyosan sem-
mi egedményt nem fog tenni.„
Miszen nem is úgy értem hogy
szöglön megtörténendő hanem tíz
hol alatt nevezetes változások
lehetnek, s ki tudja ha a köze-
lebbi Párisi események nem
adnak é nállunk is más lendü-
letet a politicának?
Mely nagy volt tehát meglepe-
tésem midőn egy barátunk kör-
ü velünk Kemény Sigonak
egy levelét, melybe a már kine-
vezett magyar ministérium név-
egyzékétül ~~közli~~. s a történtek-
ről igen röviden tudositja né-
hely barátjait. Nem igen mertünk
ni ezen váratlan örömet, s mi-

dön egy néhány nagyon hosszu„
nak tetszö nap eltölt mig falu„
si magányunkba semi bizonyo„
sabb tudositás nem hatott már
kétkedni kezdönk, s férjem ki
nem állván tovább a bizonyta„
lanságot Kolósvárra útazott,
honan a 19dik március történt
dolgokrol mindjárt tudositott.
Eppen ekkor esik névnapom, mit
tizennyolcz év óta mióta ~~egy~~
elvett ~~még~~ ezt az egy esetet
kivéve, még mindég együtt
töltenk. Az ezt megelözö nap
érkeze ~~nag~~ ~~at~~ egy sürgöny úgy tudom ~~Beth~~„
valamely barátja által Beth„

Bethlen-tanoda

len Pálnak küldetve, mely a
Bécsi és Pesti cseményekröl
tudositotta. Villámsebességgel
terjede el a hír s'mintegy ösz„
tönszerüleg sankitöl nem hivat„
ba gyülének a hon értelmeseb„
ei id. Bethlen Sánoshaz össze
ki az erdélyi ellenzéknek ~~igazi~~
teje volt. A gyülésböl hiány„
zott Sósika Lajos ki a kor„
mánypártnak volt vezetöje,
Bethlen mindent felfogo
szével gyorsan mindjárt meg„
hivatá. A magyar ministérium
felszolliást küldött Erdélyhez
az Unio iránt. Sanácskozni

kezdének tehát a röglön teendök-
röl, s'megálliták hogy egy kiss mor-
gást, lelkesedést ébresszenek az
unio tárgyába, mely czélt a külöm-
böző oskolák iffiuságával mi-
helyt csak elnézettel ~~nekik tüstént~~
~~kivitetett~~. s'nem fékeztettek öröm-
kitöréseik. Ez alkalomal Beth-
len Tános ujra kitünteté rend-
kivüli eszét azon nagyon jeles
politicai fogással, hogy Jósika
Lajost mint a kormánypárt fö-
nökét felszollitá az együtt mun-
kálásra, s'még a gyülésből bo-
csátának egy nyilatkozatat ki,
melybe az unio szükséges vol-
tát elöterjesztik s'kieszközli-

vajmi könyü volt elérni

...l sürgetik. Ezen nyilatkozat
... kitö pártvezér a Bethlen és
a Jósika aláirásával bocsá-
...latott közre. Az útolso ~~ma~~ csak
...hamar meg báná mint mondá
...elve elleni tettét s'hajlando-
...nak mutatkozott nyilatkozo-
...tát visszavenni, de abba barát-
...ságos reábeszéllések s'föképpen
...a környülmények rohama meg-
...gátolá. Mert a forradalmi
...szellem gyorsan elterjedve,
...utszai csoportozások s'szenve-
...dély kitörések történtek, a
...népnek melynek ilyes esetbe

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorică FILIALA CLUJ

mindég imádni vagy gyülölni
kell, a Sosika családot mely
mint kormány pártan lévö,
eddig sem bírt népszerüséggel
választá ki gyülölsége tárgyá-
ul, s' más tagja ~~annak~~ ~~nem~~ lé-
vén Kolósvárt jelen ~~Sosi~~ mint
Sosika Lajos, réá nehezede an-
nak egész terhe. Hangosan
kezdék kiábálni s' falokra
firkálgatni, s' ~~le~~ a Sosikák-
kal, vesszen el minden mara-
dékok. Lajos ki terhes nejét
kimélni kivánta s' talán
~~nagyobb ki~~ ~~réá~~ magára nézt veszé- ~~réá nézt~~

yesebb kitörésektöl tartott el-
hátárzá Bécsbe, utazni hol akkor
anyja és bátja Samu laktak.

dik Szeptember. A korona megta-
lálása, mint nevezetes ~~to~~ ese-
ény miatt, félbeszakasztam
lőbeszéllésem. Megtaláltatott
korona Orsován elásva, hogy
történetből vagy miképpen tör-
ént? sémi bövebb magyaráza-
t nem tudnak még a hírlapok
ni rolla. A Budai várba nagy
ompával vitetett be, s' ki fog
gy párt hétre tétetödni kör szem-
létre, azután mi fog vele

292

296

történi nem tudatik, hihetö-
sen mint régiségi czikk a
Décsi muzéumba vitetödik.
Szivemből fájlalom hogy ezen
historiai nemzeti kincs mely-
hez vallásos kegyelettel visel-
tetünk, most régi fontosságá-
tol megfosztva oly érdemet-
len kezekre jütott. Mintegy sors
intését láttam benne, hogy a ki
Sz. István müvét öszszerombol-
ta ne birhassa annak koronáját,
s a népnél közönséges okosko-
dás volt, hogy nem lehet a tör-
vényes király kinek még koronája
sincs. Ennek legjobb bizonyit-
ványa azon ~~anecdota~~ mely

297

...ságszerte kerenget midön a csá-
...szár Magyarhoni körútját tette.
...n egy közönséges székely szájából
...hallottam, mit, mint a népvéleményt
...ginkább jellemzöt, az ö sajátsá-
...s egyszerü elöadásával ~~mondom~~
...széllek elö. „A császár, ugy mond
...valamelyik városba a rabokat
...ga eleibe vitette s megparan-
...olá hogy veněk le rollak a lán-
...ot, de egy öreg pap nem engedte
...g hogy levegyék rolla, s midön
...császár kérdené tölle hogy ezt
...iért cselekedte? ugy felele réá,
...ért mert a rabot a lánczrol
...erik meg, a királyt pedig a
...ronárol. „A császár pedig

megértette hogy mire czélozz„
~~foly~~ jegyzé meg székelyem, „mert
úgy sarkon fordult mintha po„
fon kapták volna.„

5dik October. A császár házasodik,
a bajor király leányát veszi nőül,
Mint minden tette, e se bír közér„
dekkel, tudjuk hogy ez alkalom„
mal se ád ámnéstiát mert kegye„
lem még tölle nem folyt ki, s mi
közünk nekünk egy népszerüt„
len fejedelem személyes érdekével?
A koronát felvitette volt a csá„
szár szemlélés végett Décsbe,
de mindjárt vissza küldötte Da„

ára. Ugolcz magyar mágnás kisér„
te a koronát, neveik nincsenek
mlitve, hihetösen nem a tekin„
télyesebb közül valok.

dik October. Semi nevezetes, tehát
jra folytatom előbeszéllésem.
nika Lajos nehéz szivvel indu„
ki a honbol, aggaszto sejtel„
k s talán magával valo elé„
detlenség, s még egy ~~elind~~ útjá„
történt kedvetlen eseméng
angolák le kedélyét. Midőn
vesija B. Hunyad felé haladna,
vai levertékek lábárol egy gye„
ket ki útjokba állott, s ki
által telemes sérelmet

292

300

kapott. Sósika a gyermek szü-
léit megajándékozá, s mit csak
~~hatalmába volt~~ tehetett megtett
akaratlan hibáját, vagy is inkább
a bal esetet. helyre hozni, de mégis
nagyon kedvetlen benyomást
tett réá, s professor Méhesnek
kivelt ott találkozott, keser-
vesen panaszolta, hogy minden
jo szándéku törekvése hazája
dolgába károssá vált, s mint
egy átok kiséri léptcit, még
mikor azt tán örökre elhagyan-
do, akkor is egy ártatlanak
szenvedésével történik.

25cik October. A jelenidöt ve-

bethlen-tanoda

387

310

...m elö, mely legnagyobb fe-
...ültségbe tartja egész Euro-
...át. Elhatároztatott, s kimon-
...alott tehát az anyira várt
...háboru. Török Országba
...atalmas párt alakult a
...ely sürgetis az Orosszal valo
...háborut, egészen hadi lábra
...tétettek a török sergek, s a
...szekeszekhez 70,000 böl állo
...egéd serget küldöttek. A
...irlapok változtatják nyilat-
...kozatakat s egymással nem
...kissé ellenkeznek. Elöbb
...int tényt mondák, hogy Án-
...lia, Frankhon, és Svécziá

Oroszország ellen nyilatko„
zott, Ausztria pedig melette.
Már most ujra alkudozások„
rol s'a költsönös követelések
kiegyenlitéséröl van szó.
Orosz Ország nem ragaszkodik
oly szorosan a Bécsi határa„
zatokhaz, s'Ánglia se kiván„
ja oly rövid idö alatt az orosz
sergek kitakarodását Moldo„
va és Oláh Országbol, Ausztria
pedig meggondolkozván jobbnak
látja semleges szerepet viñi,
(igen ha tehetné) a netalán ki„
törendö háboruba.
VIdik October Suttomba egy ujonan
tervezett de dugába dült merény„

öl beszélnek a császár élete
ellen. Bécsbe négy elökellö
fiatal ember megegyezett s'hit„
tel le is kötelezte ~~egymásnak~~ kölcsönösön
magát hogy ~~valamelyik a~~
~~sasza~~ egyik közzüllek a
ászárt megölendi, Hogy
melyik legyen a sorsra biz„
ták határozni, de a kire a
ors esett gyenge jellemü volt,
okat habozott magába s'vég„
ére felfedezi atyjának a
itkot. Rettegvén társaitol
ik az ellenek elkövetett
itszegést bizonyosan meg„
losszulandok kiveté magát

az ablakon, minek következ-
tébe mindjárt meghalt. A
mindég éber bécsi policzia
figyelmes leve ezen esetre is,
s'kérdőre vonták az iffiu körül lévőit.
Atyja ki gyáva ember lehet meg-
ijedvén oly veszélyes titok birto-
kába leni, az egész dolgot kival-
lotta. Hogy mi történt a más
három fiatal emberrel nem tuda-
tik, hihetősen idejébe megszöktek.
Nyik Professor Szász meghalálo-
za guttaütésbe Vásárhelyt. Ő
egyike volt a nevezetesebb s'főbb
tagjai közül az ~~volt~~ erdélyi
volt ellenzéknek. Mint Nagy
Enyedi professor tüntété előbb

ki fényes elmetehetségét ~~s a~~
s'körpályáját az alsó Fejér Megyei
gyülésekbe kezdé. Többször vá-
lasztatott követnek a külömbö-
zö országgyülésekre s'nagy
tekintélyénél fogva nem ~~kis~~
sekély befolyása volt az ellen-
zéknek mérsékeltebb pártjánál.
Különösön a harmincznégybeli
országgyülés végén emlékszem
mint kivánú mérsékelni Vesse-
lényi Miklost, ki azonban
nem állván soha el ön nézetei-
töl, gyakran ingerült volt elle-
ne. Szász a forradalom alatt
ministeri titkári hivatalt viselt,
akkor is a mérsékeltebb párthoz

tartozott. Enyedi professor ko-
rába, tanár társai Péterfi Lász-
ló és Albert feladásai következ-
tébe sok kellemetlenségnek volt
kitéve a kormány részéről, szün-
telen folytak ellene a nyomozo-
dások, de a forradalom után
nem szenvedett tetemes üldözést.
Éltét mint M. Vásárhelyi professor
fejezé bé.

1ső november Míg a hozzávetések
folynak a történendő vagy nem
történendő háboru felől csak
ujra visszatérek forradalmi emlékeimre.
Kolósvárt tehát egy párt alakult,
~~mely a francia~~ melynek egyénjei
a francia forradalom embereit
akarván utánozni a dolgok

...zérletét akarák megragadni;
...a kormányzo Teleky Sósefet
...ünteten ostromlák hogy ~~tobb~~
...agyobb tevékenységet fejtsen
...i, s'különösön hogy fegyvert szol-
...ltassan ki a nemzetörök szá-
...ára, Ő pedig ~~at~~ részint tartott
...tol hogy a forradalom ki hág
...rvényes vágásából, részint pe-
...y ~~azhonra nézt igen karosn~~
...oláhságtol fenyegetett hon-
...nézt igen veszélyesnek tar-
...tehetetlenségét felfedezni,
...rt a général cōmándo a
...kül hogy még nyilván meg-
...adta volna a kormányzo iránt
...o engedelmességet mégis min-

den ürügy alatt egy rendelését
se telyesitette, és igy megkivánta„
to számu se szolgáltatá koránt
is ki. Egy néhány lármás jele„
neten nagy egykedvüséget mu„
tata a kormányzo s'nem jöve
semiképpen zavarba midön
a tanulo ifjuság, tanárjai
vezérlete alatt igen követelö
hangon ünszolta az országgyü„
lés megnyitását. Feleletül azt
adá: hogy ö már megtevé teen„
döjét, s'öket is arra inté hogy te„
gyék kötelességeket s'takarod„
janak haza tanulni„ Képzel„
hetni mily rossz neven vette

tiatalság fontossága tulér„
tébe ezen igen czérémoniát„
lan szót takarodás. Brassai
s Nagy Péter tanároknak is
midön igen kedélyesen felele a
kormányzo, midön a fegyverek
kiszolgáltatását sürgeték„ itt
an ügy mond a falon függö
két pisztolyára mutatva,
minden fegyver miröl rendel„
kezhetek, ha tetszik az uraknak
szivesen szolgálhatok velek.„
Ugy nevezett népgyülések is tar„
todtak, melyekbe Brassai gya„
kran heves kitörésekre fakadt
az áristocrátia ellen, melynek
ö konyha tarto tagjainál azonban

5 örömest falatozott.

8dik December. A harczmezőn eddig
elő ugy látszék a törökök vol-
tak győzelmesek. Különösön
a Cserkeszek verék derekasan
meg a muszkákat, egy 20,000
ből álló sergeket szénte tö-
kélletesen porig tevék, Buku-
restből is, melyet előbb fel-
gyujtának az oroszok, kénte-
lenek voltak kivonulni. De
a beállott tél talán ideiglene-
sen véget vete a háborunak,
mert a Törökök is ujra vis-
sza léptek a Dunán keresztül.
Kihetösen felhasználják az töb-

317. 2.17 15

bi hatalmasságok eren szünidőt
az ugyo keleti ügyök békés kiegyen-
lítésére.

dik December Kolósvár. A Törököknek
ra egy nagy győzelméről beszélnek
t a szárazon vivtak volna ki;
000 Muszka esett el s'alig 500
örök. Az Oroszok egyátaljába
gyon gyengén verekednek, ágyut-
egezve hátak megett kényzze-
tik őket a vivásra. A tengeren
onban azm Oroszok levének győz-
sek, a Törököknek nyolczvan
gyujak ese birtokokba. Különö-
n a lengyel sergekre nem igen
ámithat az Orosz kormány, ha
k legkissebb alkalom mutatko-
ik átállnak az ellenséghez.

5 örömest falatozott.

8dik December. A hazazmezőn eddig
elő ugy látszék a törökök vol-
tak győzelmesek. Különösön
a Cserkeszek verék derekasan
meg a muszkákat, egy 20,000
ből álló sergeket szénte tö-
kélletesen porig tevék, Buku-
restből is, melyet előbb fel-
gyujtának az oroszok, kénte-
lenek voltak kivonulni. De
a beállott tél talán ideiglene-
sen véget vete a háborunak,
mert a Törökök is ujra vis-
sza léptek a Dunán keresztül.
Kihetösen felhasználják az töb-

hatalmaságok ezen szünidőt
az ugyo keleti ügyök békés kiegyen-
lítésére.

dik December Kolósvár. A Törököknek
ja egy nagy győzelméről beszélnek
t a szárazon vivtak volna ki;
000 Muszka esett el s'alig 500
örök. Az Oroszok egyátaljába
gyon gyengén verekednek, ágyut-
egezve hátak megett kényzze-
tik őket a vivásra. A tengeren
onban az Oroszok levének győz-
ek, a Törököknek nyolczvan
gyujak ese birtokokba. Különö-
n a lengyel sergekre nem igen
mithat az Orosz kormány, ha
k legkissebb alkalom mutatko-
k átállnak az ellenséghez.

Mind ezen környülmények mel„
lett megnem foghato hogy az osz„
trák kormány nem állitja semi„
képpen hadi lábra fegyveres ere„
jét, de sőt számtalan besorozattak
szabadsággal, vagy kiknek idejek × szerzödések
kitölt végképpen haza bocsáttat„
nak.

20dik. Politicai eseményeink közt
közlök veletek kedves unokáim
más ~~dolgokat~~ tárgyat mi ~~bizonyosan nem~~ nagyon
~~biz~~ napi renden van~~ak~~ s mi bizo„
nyosan nem csekély érdekkel fog
elöttetek bizni, mint akkor, ha
időtekbe talán nagyobb tökélyre
vagy ha egészen megsemisült
volna is az ~~m~~ állati magnétismust
× ~~tárgyaro~~ tudomány. Voltak × körül forgo tapagalodzo
még korszakok midőn × ismételt ~~megujjult~~ domány. × ~~mindég~~ ismételt

317 313 5

…nátismussal üzték ezen talál„
…ányt, de eddigelö csak élö lények„
…t képzelték a mágnétismust kö„
…ölhetni, de most ~~nem csak~~ azt állit„
…k hogy az ember közölvén mag„
…tisch erejét a fával azt nem csak
…zgásba hozhatja hanem úgy
…lva lelki életet is kölcsönöz
…ki. Így p.o. ha egy asztalra
…a teszi kezét egy magnétismussal
…ro személy azt nem csak mozgás„
… inditja hanem az egyik lábára
…tött rajzon által ~~még~~ iratja
… s még jövendöt és ~~mondatt vel~~
…indenféle titkos dolgot mondatt
…le. Az iratás mod elég egysze„
…n s kényelmesen menyen, mert
…magokat jósloknak vallott

egyének tegy kisded három lá-
bu asztalkát lecrát csináltatnak,
melynek egyik lábára egy rajz-
ónt alkalmaznak, alája egy árkus
papirt tesznek s'arra szépen iro-
gatnak, kiki a maga képessége
s'elme tehetsége szerint, valami
rendkivülinek még nem valék tanu-
ja, de sőt nekem oly kézzel foghato
másokat ámitás vagy öncsalodás-
nak tetszik, hogy nem hihetem
semiképpen azon csudás dolgokat
miket sokan regélnek rolla. Ezen
prophéta nők közt kitünik Szil-
vási Ida, egy fiatal csekély ésszel
és képzetséggel biro leányka. Az
egész vidék hozzá jár eltévedt
portékáját vagy jövöjét tölle

tudakazando, s'nem csak a tudat-
lan falusi nemes ember ád hitelt
ennek a nevetséges comédiának de
számos értelmes mivelt emberek,
kik közt Sósika Samu, Bánffy
Miklos, Miko Imre nagy hitelt
adnak, vagy csak inkább hiszem
szintelnek e tárgy iránt. A mi
legkülönösöbb, hogy a magokat
magnétismussal biro vélt személyek
kékelletesen meg vannak győződve
osb. természetfeletti tulajdonok-
ul, s'a legnagyobb meggyőződéssel
hitják ~~tobbnyire~~ valoságát, több-
ire csalfa joslataiknak.

...ik December Kolosvár. A Szebeni
...lapot keményen megintette a kor-
...ány láméntoiért az orosz hadi

veszteségek felett, oly titokba tar-
tatnak a háboru eseményei hogy
még sympáthia nyilvanitások is
tiltatnak.

1854. Kólósvár. 17dik Január.

1854.

A könyvárus Silch boltjába nagy
motozások történtek, micsoda ered-
ményel nem tudatik, beszéllik hogy
csak tiz font dohányt találtak
volna nálla, de mindazonáltal ötet
elfogák, s'vasba vivék Szebenbe.
Azt is beszéllik hogy a napokba egy
éjszaka a Minoricsné házánál
felásatta a policzia ~~egy~~ a pinczét,
hogy mit keresnek nem tudatik,
mert minden eljárásokat a leg-
nagyobb titok leplezi. Tordán
elfogatott Veress Sósef, Vásárhelyt

egy néhány egyének. Egyátaljá-
~~látszik~~ ujjabb erövel látszik
kormány gyakorolni szünteleni
ber, gyanakado politicáját.

Január. Az Ángol interventio
utja legnagyobb feszültségbe egész
oropát, hogy az mily mértékbe
modorba történend, határozza el
y látszik az Orosz praepondérén-
fenmaradását s'Ausztriának
kényileg úralkodását. A Synopsi
ta után Napoleon Lajos erötel-
en nyilvánitotta hogy nem fog-
tovább tétlen ~~eltünni~~ elnézni
keleti had folytatást, a francziá
et azonban Pétervárt üdvözötte
ért anak ríá nézt kedvező kima-
léért. Ángliába pedig a minis-
tanács a dolgok békés elintézé-

Bethlen-Tanoda

sire szavazott, minek következ-
tébe ~~Melbourne~~ Palmerston
le ismondott s'a közvélemény anyi-
ra fellázadt a béke párt ellen
melynek élén Albert herczeg van,
hogy a királyné szükségesnek látta
nyilvánítni hogy még a parlament
kinyitása előtt, az ángol hajosereg
a fekete tengerbe fog leni, hol
alkalomszerüleg tettlegesen is
fel lépend.

20dik Január. Ausztria ezen nyilat-
kozattal vélte a semlegességet
megtarthatni, hogy ő mindenben
a Décsi határozatokhaz ragasz-
kodik s'bár melyik fél is sértené
azt meg (az ellen lépend fel. De
Napoleon Lajos nem akar neki
semi kibúvo ajtot hagyni, mert
megkivánja hogy tisztán minden
kitérés nélkül nyilványuljon

vagy Orosz vagy Törökország mel-
lett, ~~kuti~~ ellenkező esetbe fenyege-
ti hogy a Magyar és Oloszország
függetlenségét pártolandja.

dik Január. A háboru egészen fel-
villanyozta nállunk a férjfi ke-
rülyeket, a cásinokba élénkség á-
ralkodik, mohon várják a hirla-
pokat s'az útolso Cáláphati út-
közet a köz beszéd tárgya. Valo-
ggal lehetetlen nem bámulni a
Török seregnek azon szilárd ki-
tartását melyel három nap ~~tudott~~
volt képpes változo szerenesével
ürdeni a sokkal számosabb ~~to~~
rosz ~~sereg~~ erővel, mig véglére sike-
ült neki, azt Cáláphátbol kinyom-
A legnagyobb fegyelem úralko-
k a Török sergeknél, anyira

hogy a fiatalabb fel két az
idvsebb elött, Ezt inkább kele-
ti szokásnak mint katonai fe-
gyelemnek tartom, hol a pátriár-
chális szokásoknál fogva még
annyira ~~ur~~ralkodák az öregek
iránt valo tisztelet.

26dik Január. Aberdeen lemondott
s'ujra Palmerston lépe a minis-
tériumba, Napoleon Lajos pedig
vissza hivá Pétervárbol követjét
s'azon élezet mondá rolla, „hogy
még csak úgy tehetett volna na-
gyobb ostobaságot, ha mint fran-
czia követ s'nem mint kereszlény
~~nyit~~ mondta volna ~~el~~ idvezletét a Synopei
gyözelmet illetöleg. Minden egy
nagy Europai háborura mutat
Hogy hol fog megállni a szabad-

ág elve gyözelme? azt még a
jozan Albion együtt munká-
lása se gárántirozhatja, s'hogy
a Magyar nemzetre mi haszon
háromlik belölle? még a jövö-
nek nagyon kétes titka.

9dik Január. Az ángol és franczia
flotta vonalt képezett a fekete ten-
eren, melynek áthágását tiltják az
orosz ádmirálnak, megizenvén ne-
ki, hogy ellenkező esetbe kellemet-
lenségnek tené ki magát, Mindazon
ttal kiindult az orosz flotta Sé-
bástopolbol, hogy mi leve eredménye
még nem tudatik. A szárazi harcz
mind Cáláphát körül foly, Csétátyá-
más szomszéd helységtél, Miklos
ár látván hogy sergei nem igen
ményen verekednek t. 50,000 ből
lte testörsergét készül a harcz-

+ válagatott

316:
34. mezőre küldeni.

29dik Február. Professor Szőrökül
Gallit, s Horváthat kötél
alatt kivégeztek. M. Vásár
helyt. Itiletjékből milyet
mint fatragosz volt látható,
igen sok jön nyilvánosságra mint
a körönség inkább csak sejtett
mint ~~nyilvánosan~~ hiszonyosság
gal tudott. Aval vádoltattak
hogy Kossuthnak küldötjevel
Kuricskával ki a général
Mack neve alatt működött
titkos tanácskozásokat tartot
tak, sitt az alkalmat s kellő
pillanatot elvárva egy ujabb
rendülést terveztek. Fő czél
jaknak tették Erdélyben a
szerint rendezni a dolgokat

hogy a kedvező alkalmat
[illegible] (hihetösen Ausztriának
[illegible] támadtatából a külhatal
[illegible] által) rögtön a lehető
[illegible] kevesebb zavar nélkül Ma
[illegible] hatalom a kezitsek a
[illegible] mányt. E végre ki is voltak
[illegible] jelelve a tisztviselők a
[illegible] többtől a fig alsoig mint
[illegible] hatona ~~sagnál~~ mint a polgári
[illegible] kormánynál. M. Vásárfelyt fel
[illegible] tiltottak volt Földvány Kő
[illegible] ~~hogy ten~~ (ki oly viselte ma
[illegible] a forradalmi háborusba) hogy
[illegible] ~~teje~~ magát élére a kitörés
[illegible] mozgalomnak, de ő a dolgok
[illegible] tisztéséből s különösön az
[illegible] k választásából követ
[illegible] tetve semi sikert se remél
[illegible] meglagadta együttmünk

z vitézül

tását, s'hogy a további an-
szolást kikerülje elutazott
M. Országra, Mindre mellett
is mint gyanus személyt elfog-
ták, s'maig is fogva bartják.
Török ki azon egyének közé
tartozott kiket Széchényi, jó
szándékú de kigyelejűeknek
mond, mint ábrándos és egyszer-
s mint nagyravágyó ember elfo-
gadá a fönöki szerepet, ~~tanít~~
Volt tanítvánt át Horváthot
is ~~[illegible]~~ részessévé tévé a talán nagyon
jól kigondolt de igen piányo-
san kivitt tervnek. Azért
mondom hogy talán helyesen
volt tervezve a dolog, mert
úgy tudom hogy egyik szabály
a volt, hogy egyik egyén se ismer-
jen az elöljároja és alattvalóján

kivül mást, és hogy leg csekélyebb
az tárgyhaz szollo irományt se
tartsanak meg. De nem így cseleke-
dtek, mert sokan szük bélátások
szerént oly vérmes reményel vol-
tak hogy szinte még tilkolni se
tétek szükséyesnek a dolgot,
a mint gyanus befogott egyének
él oly irományokra akadtak,
melyek világot vetettek az egész
dologra. A vallomásokba se
voltak talán elég óvatosak, vagy
nem birtak talán elég lelki erővel
mert azok nyomán sokakat befog-
ta. Hogy miképp folynak az osztrák
törvényszékeknél a kikérdések s'a
vallatások mely titok fedi, csak
azt mondom hogy azon szerencsél-
nek felett kik kezökbe kerülnek

ne törjük el a pálczát, mert a Jé-
zus példáját követve, kevesen tu-
dunk mi emberekül leg szentebb
meggyőződésünkért is testi s'lelki
gyötrelmeket kiállni.

5dik. Különös rossz számítása a
kormánynak hogy azon hebet hogy
hajtat a végher az ítéleteket hol sa-
tak azok a szerencsétlenek hol es-
mertek hol szerettek őket Szimon-
hatatlan volt a szikelyek elhesere-
dése midőn Sörökkel kik valór
szivvel mint ellik ott anaknak
kik meggyőződésekért szeveg-
nek hivégezni látta, általános
volt a részvét hogy meg a ka-
tonaság is zugott (a Tuesky majd
mind magyarakból álló ezred
levén Vásárhelyt) s'mugok a
tisztek jobbnak látták ugy

hallak meg

...ni mintha nem látnának vagy
hallanának semit.

...dik Május. Ferencz József ő felsé-
...e megházasoda, s'az anyira ohaj-
...tott, s'ily alkalomal ~~adn~~ szoká-
...os amnésliát mint minden ke-
...gyelmét, naggon szük marokkal
...mérte. Csak három száraz osztozta-
...bbol is s'még pedig többnyire
...ly irányba, hogy a kik kevés évek
...voltak elitélve fele elengedő-
...ött fogságok idejöknek, tudtunkra
...egy Toth Agostonon sorsán
...történt tetemes javitás, mert
...ki tizenhat évre volt elitélve
...tökélletes kegyelmet nyert. Bécs-
...e beszéllik hogy pompások let-
...ek volna a házassági ünepélyek,
...itt köztünk elég csendesen folyt
...inden, s'ő felségének az a jó gon-
...olatja volt, hogy a kiválágitás

~~helyett a szegenyeknek~~ ra teendő
költséget a szegények számára
parancsolta forditni, minden esetre
~~az~~ inkább szivből származott ado
mint a másik, s legalább nem telik
be a példabeszéd, hogy az ördögnek
is gyértyát kell gyúgtani.

9dik Herczeg Schwarzenberghez a na-
pokba azon jelentést tellék hogy
Berzenczei Lászlot elfogták vol-
na a Tölcsvári szorosnál, ~~de azu-~~
~~tán~~ minden bé akart volna jöni
mint forradalmi émissárius, So-
kan (állitják) hogy bizonyosan tévedés tör-
tént a dologba mert még egyszer
elfogtak egy oláhat helyette.
Turcsán vaňak a katona tisztek
mert még nem tudják ha a musz-
ka ellen vagy mellett fognak
hadakozni, s a mi becsületessé-
geknek tiszteletére válik, meg

em foghatják, hogy azon hatal-
masság ellen forduljanak, ~~[illegible]~~
helynek köszönheti az osztrák
birodalom fenmaradhatását.

dik Még a télen elfogták k Tilsichet
könyvárust, vagyonját ~~zár~~ a Kor-
mány zár alá tévén, most történik
az összeirás, s úgy találtaték hogy
tetemes tartozása van külföld-
Egy fogados is elfogtak csak
hamar Tilsch után, Megállott
akása előtt egy szekér sötet
alé tevék s elvivék Szebenbe.
elfogatása okának mondják, hogy
y idegent szállásolt ~~volna~~
mint forradalmi émissárius
ött volna az országba, Ötet
agát nem találták többé ott,
igen egy ferslag irományt
nek tartalmát nem tudjuk,

s'mely Elöpatakára volt czimezve.

1t dik Május. Nem lehet az ember okos a diplomátiai müködésekböl. ~~Mik~~ Miklos czár hol készséget mutat az alkudozásra, hol makacsan ragaszkodik minden békekötések ellenére elfoglalt jogaihaz, diesek szik hogy hadi ereje kifogyhatat„ lan „jelenleg„ úgy mond, 1000000 katonája van lábon, ha paran„ csol két milliot állit ki s'ha kér (inkább hiszem a mugy muszkasan) hármat„ Ezek mind igen szépen hangzo fejedelemhez illö nagy sza„ vak, de mind a mellett is nagyon szöknek a fiatal oroszak a besorozás elöl, s'pogányul bün„ tetik miatta a szegény hon ló„ vö szülöket. Ausztria pedig gyengeségének jeleivel hol Orosz„

Ország ellen hol mellett ingado„ zik. ~~Dri~~ A mig Britániának egyik admirálja Napier, a regebeli sár„ kányként buzogányát elvetve tüzet okádva készül Kronstád„ tat megrohani, addig a másik, Dundas, békésen hagyja az orosz hajokat a fekete tengeren fogdosni üzöbe veni a török hajokat. Szo„ ... ellenmondás minden felöl, ...gy harczi készületek s'mégis nagy ...nakodás harczra kerülni. E mind ...n természetes, mert ha békés úton ... nem igazithatják a dolgot, oly ...zaszti háboru támadhat, hogy ...föld megrendül belé, s'anyi minden„ ...e érdek feltámad hogy végét senki ... nem számithatja; meglehet hogy ...gyesedésbe jön a Napoleon jósla„ ... „Hogy vagy az Orosz uralom, ...gy réspublica lessz egész Europá„ ...

14dik Május. Beresztelke 1854.

Ujra kellemes falusi lakunkba vagyunk, s'mily más érzelemel, mint mikor két évi távol lét után a forradalom idejébe, haza tértünk. Az alatt oly sok külömböző válto„zás, történt, egy kiss leányunk született a leg nagyobb nyugtalanságba, mert éppen akkor verték volt vissza Bémet Sze„benél, s'jol tudtuk hogy a sereg sor„sáhaz van kötve a magyar lakos„ságé is, Különösön M. Vásárhely hol akkor mulattunk az oláhság martalékja lett volna. S'két kedves fiunk halt meg cholérába a sok vándorlás, s'az ahoz kötött nél„külezések s'kényelmetlenségek miatt. Honomat a leg nagyobb fénypontján láttam, s'azután rabságba sujtva. Soha se felejt„hetem azon kinos ellentétet

...dön
...yözelmes sergeink, védangyalak„
...ként idvezeltük, s'azután keserü
...könyekkel kisértük, idegen ellen„
...ég elöt honunkbol kivonulni.
...dik Május. Ujabb kivégzések tör„
...téntek, Kézdi Vásárhelyt Váradi
...társait felakasztották. Váradi
...gy fiatal ember ki a tervezett
...forradalomba nagy szerepet vitt.
...Székelyföldén már fegyveres erőről
...volt gondoskodva, s'e végre nagy
...számal összeseregeltek az erdőbbe,
...gy ily alkalomal tetten kapva, fegy„
...res kézzel, fogák el mondják Vára„
...t. Társai közül kettö elillant volt
...börtönböl, de ujra elfogattatván
... Vásárhelyt kivégeztettek, s'még
...y hivatalnok s'egy káplár is, kik
...szelöt szolgáltatták a foglyok
...zébe, melyel börtönek ablak„

rostélyát kireszellék. ~~Úgy lo~~
Ezek szerint úgy látszik hogy ár
osztrak császárt
~~Felsé~~gét még a mézes hetek gyönyö-
rei se vonák el kedvencz mulatsá-
gától, s'apostoli Felsége alatt a
hohéri hivatal nem sinecura.

3dik Junius. A sorozás keményen foly.
95,000 ujjoncznak kell elöállni. Az
elsö cáthégoriába esnek a husz évesek,
s'egész harmincznégy évig mind besoro-
zandok a míg a kivánt szám kite-
lik, a házasok se tesznek kivételt,
s'a kiváltás nem engedtetik meg.
A szénát, zabot, gabonát mindenütt
felírják, hogy ~~anak idejébe~~ számit-
hassanak a sergek élelmezésére.
Eddigelö erószakkal még nem vettek
senkitöl el, de tartunk tölle hogy
majd az is bekövetkezik, s'hogy
nem is fogják megadni az illen-

... árrát.

...dik Junius. Schwarzenberg talám
...gképpen el ment inem, s'helyébe
...gy générális nevezödött ki helytar-
...onak. Ezen nem sokat bánkodnánk
...ak hogy ugy ne járnánk mint
... mesebeli békák, melyek pana-
...olván a töke uralkodásáért,
...héus haragjába a golyát küldte
...éájak. Minden esetre vigasztal-
...hatjuk aval magunkat hogy nál-
...unk felforditott ~~ten~~ renddel
...örtént a dolog, mert Urbán sze-
...nelyesité az igazi golya uralko-
...ást, Básta s'Caraffátol fogva
...m gázolt senki oly pogányul
...erencsétlen kiss honunkba,
...chwarzenberg pedig jámbor töke
...olt, ki csak végétalt köztünk,
...ha vadászatakon adá csak
...letjelét.

336

12dik A katonaság mozgásba van.
A mezőségre s'vidékünkbe minden
faluba rendelés ment hogy nyuzni
valo marhát tartsanak készen szá„
mokra. Rendeltetések helyök a
Dunai fejedelemségek, de hogy ott
belé elegyednek é a tusába? ki ellen
vagy ki mellett vivnak? még mély
titok fedi. Igaz hogy a nyugotti
hatalmak mellett nyilvánult
az osztrák császár, de gyanithat„
ni hogy ebbe az esetbe is kétszinü
politicája, igen valoszinü hogy
elvárja az oroszok kitakarvvá„
sát a Dunai fejedelemségekből
s'akkor ugy nyilatkozik hogy Ti
a Török birodalom visszanyer„
vén a maga integritássát, helyre
állott az Europai egyensuly, minek
elömozditására kötelezte volt csak
magát.

...ilistriát több napi ismételt os„
...romok után se tudá még béven„
...az orosz.
...dik Junius A mostani törvénykezés„
...k egy igen jellemző vonását muta„
...om itt fel. Valami czigány suhan„
...ok megtámadnak egy pálinkás sze„
...ret, de a rajta levök visszaverik
...ket mig segedelmekre nem jön egy
...ösebb czigány, ki segit nekik pálin„
...át kiveni a hordobol, de alig ször„
...ölhetének egy fertályt belölle, mi„
...ön segitséget hozván a tulajdonos
...közel levö falubol, elveszik töl„
...k a rabolt pálinkát s'be panaszol„
...tnak a törvényszék elött, mely
...int rablok felett röglön itéletet
...rt, de úgy találván hogy a meg„
...madok nem érvén még el az akasz„
...sza ~~alkalmas~~ megkivántato telyeskort, a segitségek„
...ment idösb czigányra alkalmazzák

a törvény egész szigoruságát, s'midőn
megjött fejülről a megkegyelmezés,
már rég végre hajtatott volt rajta a
röglön itélet. Nem de derék birák
a mostaniak? kik szörszál hasogatás,
sal nem töltik az időt, nem huzzák
halasztják a dolgot, s'remélhetni
hogy időnyerés véget még gyakor,
latba hozzák ezen expeditive mo,
dat. ~~Hogy jelelje~~ Mi szerint jelelt ki a kormány ~~hogy~~
hány akasztást kiván évenkint,
mit a vád alákerültekből azután
igen gyorsan kiállithatni, akár sors,
huzás ~~által~~ mint az ujjonez állitás,
nál, akár valamely más egyszerü sys,
témátisch működés által mint p.o.
a tizedelés.

17dik Szilistria felmentődött az os,
trom alol 12,000 orosz ~~veszvén el~~
~~alatta~~ s'Omer basa segitségére erkez,
vén, s'tizenkét ezer orosz veszvén el alatta.

dik Sunius. Ma sok katonaság ment
ltal falunkon Beszterczé felé,
ég lobben mentek álgyukkal együtt
ikba, egy szoval az Oláh és Mol,
ovai szélekre felé sietnek, hogy
i végre még nem tudhatni, a
atona tisztek azt beszéllik hogy
z oroszak segitségére. Az ~~szö~~,
e nagyon elharapodzott a kato,
aságnál.

dik M. Vásárhelyt a Görökék sir,
ig egész ösvény van verve. Előbb
l volt dombositva a sir és öri,
t nélkül, hagyták de anyi virággal, ver,
~~kkel~~ ékesiték ki, verseket szortak
a, s'még egy fehér lepedöt is te,
tettek réá, jelképül hogy a kik
latta feküsznek ártatlanul
geztettek ~~ultak~~ ki, hogy jobbnak látta
rendörség azt széthányni és
mel tartani hogy ki mutat,

kozik ott, de ~~oly sokan mentek~~ mint
bucsu járásra úgy tovult a nép, sa
sirt ujra felhalmozták, a nélkül
hogy ~~le~~ az ott leskelödö gensdár
mak észre vették volna hogy ki
tette.

16dik Julius. Albrecht herczeg és
Hess tábornak ma útaznak
Sz. Régenen keresztül. Minden
felölröl sereglik a katonaság
a határszélek felé. Sok visszás
rendelkezések történek. Gyergyo
bol a katonaságat elparancsol
ták s'azután ujra vissza kül
dötték, gyakran oly erőltetett
a menetel hogy a katonáknak
egy része kifáradva az úton
elmaradoz, még az is történik,
hogy élelmezésre nincs jól gon

doskodva, it éppen itt láttam,
hogy nem volt egyszer kenye
az átmenö katonaságnak,
a gazdáknak kiknek a tavalyi
égverés miatt magoknak sincs,
kelle vele ellátni. Ezért a sok
rendetlenségért lehet is hallani
elég zugolodást, átkat, a kato
naságnál, császárjak ellen.

dik Jul. A mult postán egy rejté
es levelet kapa Magyarország
ol férjem, mi egy furcsa kalan
t juttata eszembe, melyet itt
irak, mint olyat mely időket
llemzi. ~~Sete~~ Látálak a mezön
találkozom a pap fiával kit
y esmeretlen kutya kisér, tu
kozodván hogy mint jutott hoz

342 feleté)

zá, hogy egy esmeretlen fiatal
ember a kulya gazdája, ki nál-
lak jelenleg rejtve van. Döveb-
ben tudakozodván a dologrol, meg-
tudám ~~hogy~~ bujkálásának okát.
Ö a forradalomkor ~~fegyverrel szo~~
katonáskodott, azután besoroz-
tatván az ósztrákaktol elszökött
Beszterczéröl hol akkor államás-
ba volt, s'a gondviselés Abafájá-
ra egy Mészáros nevü fiatal
emberhez vezeté, kit ö éppen egykor
hasonlo bajbol segite ki, de ott
nem lévén biztos maradása át
jött Beresztelkére a paphoz.
Már az elsö teendö ~~volt~~ kett volna ötet
eltávolitni, s'a történet úgy adá
hogy én éppen Kólozsvárra va-
lék indulando, inasom nem volt

343

...el a bakra ültetém s'bécsem-
...szém a városba, a vendeglöbe szo-
...át rendelék számára s'most is
...vetek, midön eszembe jut minö
...ellel eszkörlém ki hogy magá-
...yosan hagyják szobájába, mert
...idök a vendéglöi szolga mondá hogy
table d'hote nál fogja étetni,
...n fülébe sugám „hogy azt ne
...egye, mert ez a fiatal ember
...i irnok nállam, nagyon korhel
...ha társaságra akad nem lát
...lga után, azért csak küldjen
...obájába neki eni, mert most
...ppen sürgetö irni valoja ~~adtam~~
...n. A Kolósvárrol kimenetele
...furcsán történt, mert ö Sasnád-
...szándékozván oda menö alkal-
...t kerestem neki, s'éppen egy

szekerébe
városi hivatalnok bérlelék
számára ki helyet. E történetet,
kének már három éve, s csak
most ise tudtomra levele által,
hogy nem csak szerencsesen meg-
szabadult hanem megnösülvén
csendesen él házikörébe. Ál
név alatt irt, ~~[illegible]~~ s ugy talál-
tatá ki magát hogy egy álmát
irá le melybe út Kolosvári uta-
zásunk belészötte. Igen örü-
lek hogy embertársamon segithettem
s még azon is hogy kikaphatik a
németeken.

3dik Szeptember. Sok katonaság vo-
nult vidékünken keresztül Besz-
tercze felé, de rögtön parancsola-
tot kaptak hogy térjenek vissza
s most ugy mondják, hogy Bras-
so felé sietnek. Mi szerencsesek

[illegible] ugyanmekek

alánk hogy hozzánk nagyon × nem levén útba
kevés katonaságot szállá-
lának, s fő tiszt, egy örnagyot
[illegible]éve nem is volt köztök. Dez-
[illegible]g nem ugy volt Gernyeszegen
[illegible]lbafáján hol mindég tele volt
[illegible]ház herczegek és générálisokkal,
[illegible]bán oly nevetségesen viselé × az első helyt
[illegible]y hasonló alkalomkor magát,
[illegible]gy mint ötet jellemzöt, ide
[illegible]om. Megérkezésekor Teleky
[illegible]omokos mint házi úr nem mene elé-
[illegible] hanem kertébe vonulva vár-
[illegible] az kéretlen vendég megjelentét,
[illegible]ez kinek az oláh pap pompá-
[illegible] elébe ment s kivel azután
[illegible]ölszeötelkezett s csokolodott az
[illegible]szán, hihetösen hasonló megtisz-
[illegible]tetést várt a házi úrtol is, sa-

zért már nem a leg jobb kedély„
be lora ült, s le s fel nyargalt az
udvaron képzelve hogy igy talán
csak feltetszik, de nem sikerült
mutatváñya mert a házi urnö Telekyné
megparancsolta hogy senki se mu„
tassa magát az ablakokba vagy
erkelyen, nem akadt tehát más
nézöre mint a számtartó és szakácsna
kik az udvaron egy padon ültek
az elöbbi felkölt ülöhelyéböl mi„
dön ~~Urbán~~ közelitett hozzájak,
de a második ugy elbámészkodott
hogy semi jelét se adá a tisztel„
gésnek, örülve hogy epéjét kiönt„
heté valakin neki riaszkodott Urbán
a ~~hitva~~ szerencsétlen förö s vá„ mesternek
gatással fenyegette, s ugyan igy

...ra a körültem állo gyermekek

indulatoskodott a kocsisra mi„
dön Gernyeszegröl indulando volt
hogy miért nem várta felálva
és süvegelve ötet. Ott mulatá„
sa alatt sok kicsinyszerü hely„
telenséget vitt véghez, az ágyné„
müt kidobta az ágybol, a gyér„
tyákat az ablakon, s tisztjei„
nek is keményen meg~~parancsol~~ tiltotta
ta bár mit is elfogadni Tele„
kyéktöl.

...ik October. Közrebocsáttottak az uj
...ld birtokosi törvényczikkek, merö
...ablás és eröszakoskodásno párto„
...ásbol áll. A többek közt az mond„
...a, hogy a mit erdös helyen irtott
...z urbéres a leggen tulajdona, ségy„
...aljába az állodiaturát añak
...ja kinek 1848 ba birtokába volt.

348

Még egy törvényczikk, mely a for„
radalom alatt történt lorabláso„
kat hatalmason pártolandja. Igy
hangzik: Ha az előbbeni tulaj„
donos ~~nem~~ is esmerne lopott lová„
ra valakinél, az nem köteles
neki kiadni, ha bébizonyitja, hogy
vásár által jöve birtokába. „Ez
a törvényczikk„ jegyzé meg va„
laki igen elmésen, „csak azért
hozatott hogy ne kovetelteſsék
vissza a császártol a ~~nev~~ tarka × nevezetes
lo.

26dik October. Az örökösödési
törvény is meröbe megválto„
zott. Most rendelkezhetnek a
szülők tetszések szerint jószá„
gaikrol, ~~minden tekintet nél„~~

Ezra a körültem állo gyermekek

még az ősi birtokat sem véven
tekintetbe. ~~Ebből is~~ Világosan
ki tetszik hogy a kormány
minden modon törekszik a
nemesség erejét megtörni, mert
fiu és leány jószág közti
külömbséget tökélletesen el„
törölve, minden a két nemü
gyermek egyenlöen osztozik
beñe ha a véghagyomán más„
képpen nem rendelkezne fe„
lölle. Ezen törvény a legnagyob
visszahatást szülte igen sokan
ugtön megirták ~~k~~ véghagyomá„
gokat meröbe Verböczi után
felforgatott harai törvény ér„
elmébe.

dik October. Nem lehet eléggé bámul„
a kormány képmutatását az

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

faniuzillign Lulnéson az az ma-
gyarán mondva, erőltetett köl-
tsön dolgába is. Minden felszoli-
tása minden rendeletébe untig
van ismételve hogy csak önkén-
tes adományt fogad el, míga-
ranban minden városra, hely-
ségre, egyes polgárokra kiroo-
ja a követelt ~~meny~~ összeget.
A földesurak majd mind az
előlegezésre útatvanyoztak,
tartván tőlle hogy ha nem ten-
nék azt úgy is bentartoztat-
nák.

30 dik October. A Garay árvák szá-
mára begyült* szép összeg mutat-
ja a közönségnek ~~részvétét~~ haj-
lamát jobb irvink iránt. Átal-
jába sokkal élénkebb a honi
irodalom a forradalom ota,

* letemes

Ere a körültem álló gyermekek

Helyes hogyha alkotmányától
mefosztották a magyart, lega-
lább nemzetiségét őrizze nyel-
vét ernyedetlen szorgalomal
mivelve. Mint eñek hatalmas
szközét a szinház javát is elő-
nozditják. Átlátva hogy a Ko-
lozsvári közönség nem képpes
gy ~~opérát~~ jó énekes társaságot
bentartani, elhatározták ~~hogy~~
~~azt merob~~ a szinigazgatoság,
hogy azt meröbe nélkülezzék,
helyébe a dráma tökélletese-
séről gondoskodjanak. Szár-
mengös részvényekből mely a
közönség adomanyja, igen szép
jénz összeg gyült a szinház
számára. Kik nem fizetik be
nevezett részvényt, añak öt per

* öt vagy hat évre

352

centes kamatját ~~fizetik~~ adják éven-
ként.

2dik November. U vadászak sokat
zugolodnak Schwarzenberg ellen
a ~~fegyve~~ lovo puskákra tett adoért.
Egy vadász fegyver szabadalamért
10 Cftot egy pásztor puskáért
2 Cftot kell évenként fizetni,
e nem csak azért bosszanto mivel
sokra menyen fel kinek erdöket,
törökbuza földeket, szöllöket,
s'több efélét kell öriztetni, hanem
föképp azért, hogy tmerö önkény-
böl rábta Schwarzenberg ezen a-
dot ki, a mint ö mondja a szegények
felsegéllésére, ezen igen szép do-
log de ha tetszik neki a jóté-
konyság, tegye azt tulajdon
zsebéböl, mert még csak héle-

353

Erre a körültem állo gyermekek
...n szoktak a basák önkénye-
...n adokat, ki róvni.
Egy furcia tréfa jút eszembe
melyen most is sokat nevetek.
Midön az osztrákok orosz se-
...elemel visszafoglalák Kolo-
...t, mi nökül egy pár napig ö-
...kedtünk az útszán mutatni
magunk, de látván hogy semi
...ndetlenség nem történt neki
...toradtunk, s'egyszer a külsö
monostor gyalog ösvenyen x útszai
...nyek férjemel s'a testvérem
...éselényinével, kit egy szem-
...jövö ruzsnyák katona vi-
...zatlanságbol meglök, ezen
...rjem felbosszankodva neki
...szkodik, du Dissiginb Hist-

a mire a vissza fordul s'a győzel„
mes insolentiájával felkiált, + albizotságával
„ich bin kein ungrischer Dich,
denn ein kaiserlicher Dich.„
Meg jegyzésbe teszem, Also ein
Dich auf jedem Fall.
4dik November. Még egy furcsa történet egy császári tiszviselővel.
Midőn kitelepedtünk a forradalom után falura, kerületünkbe
egy semi részeges albiztos volt,
ki mindég a mi lovainkat használta elő fogatnak, de férjem megelégelve helytelen követeléseit,
kijelentette neki, midőn az egyszer ujra rendelkezni akart felöllek, hogy a réá csendő tartozáson kivül telyességel többet nem
adja. Az albiztos elesmérte

Erre a körültem állo gyermekek
gazságát a férjem állitásának
hogy tartozását a tulan tulletet„
de tevé hozzá oktatolag, „ha
egy báró volnék, akkor nem csak
tartozásomhar tartanám szoro„
an magam, de tudnék barátsá„
t is teni mások irányába„ Ez
volt a tüzre. „Vannak barátaim
szonzá kevélyen férjem, kik„
tól fogadok, s'kikért szivesen
teszek barátságot, de az nem
s'hasonlói, biztos úr!„ Erre ez
rösitni kezdte hogy ő erővel
elviszi a lovakat. A férjem
unyosan biztatta hogy tegye
a meri. A német részeg fővel
eszrevette hogy ostobaságot
vett, azért férjemet akarta
indenképpen belé vini hogy

hasonlot tegyen, s végre mind„
egyre belé hozá a császár nevét
disputájába, p. o., hogy feladja
~~hogy~~ mily rosz alakvalo mikor
vele ~~[illegible]~~ a császár személyes„
sével oly kissebbitöleg bán„ Meg„
vallom hogy tartottam tölle hogy
férjem felingerülve pokolba
küldi császárastol együtt, miért
azután igazán meggyült volna
baja, ~~[illegible]~~ s'aggodalmam„
ba felkiáltik franciául, mon
Dieu, mon Dieu„ Erre mérgesen
felém fordult a biztos s'mondá,
„Ah! ich versteh schon recht gut
daß Sie ihm sagen mondjad,
mondjad, hat er mir schon nicht
genug Grobheiten gesagt?

Erre a körültem állo gyermekek
hangosan felnevettek, mirre ö azu„
tán megjegyzé, das sind ~~[illegible]~~ ma„
gyarisch erzogenen Kinder„

[illegible]dik November. Egy székely nö beszélle
[illegible]kem, hogy a Váradi mérénye felfe„
[illegible]zése alkalmával igen sok más e„
[illegible]ének fogattak bé. A többek közt
[illegible]y özvegy asszony (úgy tetszik Ben„
[illegible] Ráffaella neaü) tizennyolcz
[illegible]re itéltetett, mivel Várady nálla
[illegible]tozkodott és az is tudtával történt
[illegible]gy egy borvizes ferstagba csempész„
[illegible]be magát az országba, a székely
[illegible]ekeres a ki behozta is több évi
[illegible]mény fogságra itéltetett. Cziriák„
[illegible] kiszabadult, mondják hogy nem
[illegible]ágosult semi réá és csak puszta
[illegible]nuéat szenvedte a több évi fog„
[illegible]ot, Kárpotlásul talán csak vissza
[illegible]a neki a kormány az elhuzott ~~pe~~
[illegible]gdijját.

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FRIALA CLUJ

27dik November. A fegyver letétele
után azon része a vezéreknek kiket
az osztrákok ki nem végeztettek
úgy szollva csudálatos modon me„
nekedett meg. Azok iránt kik Ara„
don voltak fogva már megérkezett
a parancs is, hogy mely nap végez„
tessenek ki, de az oda valo vár„
parancsnok (nevét nem tudom)
emberi modon érezvén, magára
vette a halasztás terhét, és kér„
dést tön Heynauhaz hogy miképp
értse a parancsot midön tudtára
amnestia igértetett a fegyverleté„
telnél? Éppen ekkor történt, midön
a kormány a vádlo Europa szavá„
ra elisszonyodva vérengező tetteit
Heynaunak szándékszott tulajdo„
nitni mely czélbol felismente hiva„ + (mint egy ötet desavouirozva
talától, de e szándék ~~vag~~ 48 orával

...ghez hajtása előtt tudtára esett
...eki, s felhasználva azt az időt
...obbra balra kegyelmet osztott,
...integy vissza tromfolva a kor„
...mánynak csalfa játékát irányába,
...gy történt hogy az Aradon lévő
...oglyak megkegyelmeztettek,
...a számos főispányak s más pol„
...ri tisztviselők kik már halál„
...voltak itélve minden bün„
...tés alol felmentettek.

...December. Minekutána Heynau
...ive kedve szerint főbelövetett, akasz„
...tott volna tulságosan Magyarhon„
...egy szép nap eszébe jutott, hogy
...lec oziumját ott ~~töltse~~ éldelje, s mint
...agyar birtokos akarta nyugnapjait
...lteni. Vett is e végre egy nagy uradal„
...t Débreczen körül, nagy bajus„
...t is nevelt magának, ~~s abba a ...~~

szomszédi látogatásokat tett, ma-
gyar cselédeket tartott s'abba arra-
lodásba ringatta hogy nagyon nép-
szerü. Midőn először utazott jossá-
gába hogy azt átvegye, egy csárda
előtt állo paraszt embertől nagy
hangon tudakozodott a távolság-
ról, az sajátságos keleti egy ked-
vüséggel feleletül adá, „tudja
a fene„ hát nem tudja hogy én
Heynau vagyok? kiáltá még pa-
rancsolabban az embernek, „bá-
ja a fene„ válaszola a[illegible]ria ki
nem jöve egy kedvüségéből.

1855

1855. 5dik Január Kolósvár,
Ezt az évet is az esmert osztrák no-
tán, ~~az~~ börtönözésen s'adon kezdem,
Nagy a rémülés mert egy ujjabb
erőltetett költsönről beszélnek,
s'még azt is mondják hogy minden-
ki kényszerittetik ezüstjét bévál-

tani bánkjegyekért. Közelebbről
Komoráni Gyurit Ottománi jo-
szágába elfogák, még nem ismerik
az ellene valo vádat, de hozzá tar-
tozoit nagyon nyugtalanitja azon
környülmény hogy Bécsbe vitték
hová idéztetnek ~~kikelgatás~~ kiker vallattatás végett
a fontosabb politicai bünösek. Egy-
szerszmint 200 egyén fogatott azon
alkalomal el, azon okát rebesge-
tik, hogy Perczel Mór benjárt
Magyarhonba ágitálni.

dik Január. A hadi mozgalmakért
Albrecht herczeg főszállását Sze-
benbe tevén át, neje, az ott mulato
Hildegarde herczegnőnek udvarlá-
sa kivántak menni a Szebeni asszony-
nagok, de nem találtatván apartement,
szigeknek az udvará étiquette sza-
lyai ~~által~~ szerint, csak a Brucken-

thal család fogadtatott el a her„
czegnö által.

21dik Március. Miklos czár halála
élénk politikai vitákra ad alkal„
mat, ki háborut, ki békét josol. A
bécsi udvarnál négy héti gyász rendel„
tetett.

Nagy dolgokat jobban leírnak má„
sok s'azoknak tudomásába nem
szenvettek hiányt, azért gondolom
hogy jellemzö aprolékosságok, a
társaság hangulata, s,t, sokkal
érdekesebbek elöttetek, el mondok
tehát egygyet mást mi velem tör„
tént s'minek minden napi szemta„
nuja vagyok. A katona tisztekkel
általánosan az igaz hogy nem tár„
salog az úri rend, de nagyobb szerü
mulatságaiba, az úgy nevezett úrfi
tánczvigalmakba mindég megvan„
nak hiva a générálisok és nejeik.

dik Március. Az császárné szeren„
és szüléséért Te Deum tartodott.
alkalomal megjelent néhány ma„
yar ur a templomba nemzeti öltözet„
e, a fiatalak közül csak Bethlen
ászlo volt jelen, egyátaljába csak
yérül mutatkoznak az ö felsége hi„
ei. Ámestiát is hirdettek ez alka„
lomal, de minöt! csak azokrol szoll
ik ~~poli~~ nem katonai itélöszék ál„
tal itéltetettek el, hollott tudjuk
hogy minden policai vétkesek ~~ez~~
azok által itéltettek el. Valóságos
esze semi fogd meg jól, minden
Ferencz Józeftöl származott ke„
gyelem. Tombori Jezredesnek kitel„
én ideje elszabadult a fogságbol, de
ég se mozdulhat ~~ki~~ az általa ki„
elett lakohelyböl engedelem nél„
kül. Ez a rendszer követödik egyá„
taljába minden fogolyal. Mind vidá„
man töretlen lélekkel térnek haza

a fogságból.

1sö Április. Sok kedvetlen vitáim van-
nak leg közelebbi rokonaimal s'az
úgy nevezett jó társasággal a felett
hogy helyes az osztrák tisztekkel
társolagni vagy nem? Részemről
azt tartom, hogy ha már legyőzettünk,
hordozzuk legalább méltosággal nyo-
morunkat, ~~és szent~~ fájdalmunkat
ne szentségtelenitsük az elnyomásunk
eszközeivel valo társalgással,
Enyit elvből is úgy vélem tarto-
zunk teni, és hogy miképpen érez-
heti magát jól, ~~konfi~~ magyar ér-
zelmü kebel osztrák zsoldosak-
kal, mikép vigadhat, nevethet ma-
gyar nö azokkal, ~~a nélkü~~ nem
értem. De hasztalan e felett vi-
tatkozni, én mindég csak a vélet-
len vagy hevességem által so-
dortatom belé, mert érzelmekre

...pacitálni nem lehet senkit,
...magasztos eszmét nem foghat olyan
...el ki az élet köznapiságából ki
...em tud vergödni.
...dik Mária Louisának egy Neiperg-
...öl valo fia Montenovo névvel,
...int ezredes itt van, néhány dá-
...a nagy dolgot csinál belölle, ö
...gy tudományos szerény férjfia.
...Horváth János is megérkeze, nem
...hajtok vele találkozni, soha
...e tudom neki feledni, hogy tá-
...ornaki czimét hazája ellen
...zolgálva nyerte.
...eszéllik hogy a robotért valo
...árpotlás már Magyarorszá-
...on ki is ~~ado~~ szolgáltatott, nem
...evéssé várják az Erdélyi ela-
...sodott urak is. Miko Imre
...egnyeré a hátratartoztatott
...ugpénzét, ~~s'ezt min örülhet~~
...el ö ~~hormány által kereset~~

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorică FILIALA CLUJ

a fo
1sö A
nak
úgy
hogy
tár.
azt
hor.
mor
ne s
esz.
Eny
zu
hel
zes
ka
gy
ér.
ta
ler
do

12dik April. Látván a nagy pangást a gazdászatba, Schwarzenberg, barátságosan összehiva néhányat a birtokosak közül hogy tanátskoznának modakrol, annak felvirágzása elösegitésére. A meghivásba kivoltak néhányan nevezve, úgy mint, Kemény István, kurta Bethlen Jozsi, Josika Lajos, s'még mások kiket nem tudok, azon hozzátétellel, hogy másokat is szivesen lát ö herczegsége és nem veszi sértésnek a ki kimarad.

21dik Aprilis Bezesztelkén. A germánizálo szellem ujra egy nagy bakat lövete a kormányal. Zehoztak egy sereg morvát Cseh országbol hogy a mezöségre telepedjenek s'már most majd meghalnak éhel, koldulnak mindenfelé. Egy Janka ne-

Banf

Bethlen-

ü udvari ágens adta el jószág
eszét Örményesen, valami Mor-
váknak, kik sáska seregként,
gyermekeket a hátakon, minden
vagyonjakat tarisnyájákba
hozva, lepték meg az országot,
ár most látva hogy itt sem
pül a sült galamb az ember
ájába, jajveszékelve, koldul-
a száguldanak haza felé, vagy
lyongnak az országba lakot
munkát keresve. Már több-
ör probált a kormány efele
gy nevezett polgárosito telepe-
t s'mindég úgy jártak hitvány
vándorlattak mint a Tokaji
met.

k April. Tokon a földes úrak
zul kérelemet folyamodtak a

kárpottás három évi elölegezé-
sére, mét megis ngertek. Részem-
röl ezen eljárást nem csak azon
okbol hibáztatom hogy nem vol-
na szabad magyar főuraknak ezen
ellenséges kormány elött megalázni
magokat, hanem azert is, hogy
mind azoknak rovására történt
kik azt nem tellék, mert a mosta-
ni tenkre jutott finánczíával
minden bizonyal, ezek a maga
idejébe se fogják megkapni saját-
jakat, ha amazok már előre ki-
vellék.

Edik Julius. Nem folytatom rinde-
sen naptom, tárgyhiánya miatt.
Mérvel olykor egy egy csekélység-
fel, ~~[illegible]~~ mely csak anyiba bir je-
lentöséggel, hogy most eteró vi-
szonyunkat jellemzi az osztrák

kormány irányába. Ez természe-
tes nem leg barátibb de ~~szak~~ figyelkeny-
eritve, elég türelmesen viseljük
[illegible]nenkat s' mégis minden csekély-
[illegible]be ellenszegülést látnak. Igy
[illegible] hogy egy nagy katonai
[illegible] alkalmával Kolosvárt
[illegible]lyen jelen volt Albrecht her-
[illegible] mellettes ellovagolt ötet észre fellett ötet észre nem véve
[illegible]lappal Bruckenthal Akos-ki
[illegible]g csak nevendék, figyelmetlen-
[illegible] felbosszankodva megfeddi
[illegible]nderiky tábornak, ö mentegetö-
[illegible] Montenovo ki meg küsé-
[illegible]bb tábornak akar leni felszo-
[illegible] a gensdarme tisztet hogy ten-
[illegible]rizet alá enek jozan eszes titt-
[illegible] az ilyes bótrányt s' mondja hogy
[illegible] meteheti meg felsöbb paran-

csot nem veszen iránta. Azu-
tán policzia elejébe idéztetett
Bruckenthal, s'aval fenyeget-
tetett, hogy midőn magoss ál-
lásu szemelyek lesznek a váro-
son, ő abbol kitiltatik.

2. Dik. Komáromi Gyurit ki csen-
desen élt falun családja köré-
be, ~~megválogatja~~ felkerési egy a-
zon izgatok közül kiket a hon-
ba küldött Kossuth, ő nem akar
sem̃i válalatba elegyedni, de
a kormány emberei nyomába
jöñek a dolognak s'ötet rögtön
elfogják. Fél év alatt le foly pere,
s'ötet azért hogy mint becsületes
ember nem adhátá fel veszedel-
mes vendégét, ~~négy~~ két évi sáncz mun-
kára itélik, hussz font vassal

[illegible] és oly [illegible] öltözet,
[illegible] hogy böre felrágodott.

[illegible] Fájdalmas csalodni
[illegible]okba kiket tisztelünk. Most
[illegible]értésemre hogy Bathytyáni Ca-
[illegible], ki anyi oly becsületes jel-
[illegible] anyi önfeláldozást bizo-
[illegible]tt a közérdek iránt, mily gya-
[illegible]atos bottást teve vég napjaiba.
[illegible] mint Cazadonak birtoka
[illegible]lattatott, de felesége vagyon-
[illegible]légséges volt, őket eltartani.
[illegible]nte nagylelküleg türé Baty-
[illegible]ni a sors változását, mert
[illegible] Országba, hol anyi nyo-
[illegible]ak volt a magyar émigrá-
[illegible]tetve, testvérilig osztoza-
[illegible] ~~felesleg~~ a Portalol
[illegible] havi díjbol, szükölködö
[illegible] társaival. Különösön

364.

a fe
pso
nat
igy
hog
tár
azt
hor
mor
ne s
esz.
Eny
zu
hel
zel
kai
gy
ért
tal
len
dor

372.

neje viseli oly felségesen magát
mint csak lelkes miatt erzelmü
no tehet, nem csak hogy el nem
csüggede a végetlen nehézségek
és kényelmetlenségek miatt mik
ről eddigi eletmodjával még
csak képzete se lehetet, hanem
kellemes kedélyét megtartva
vigasztalo angyalként örhodott
hontalan bajtársai szellemi és
anyagi szenvedésein, mert mo
solygo ~~nö~~ arczával kedélyes tár
salgásával felvidéta a gonjoba
merült férjfiak, mint jo gaz
dalszony s még förött vart és
számokra mert keletén nagy
hiány van a női szolgálatba,
Battyáni Lásimirék későbbre
midőn az internátio idejé kitölt

389

375
373.

...ísba mentek és oda irt ne
...k egy bátyjak, hogy ha Ba
...ani kegyelemért folyamod
... az ösztrák császárhoz,
...i tudná eszközölni a fel
...nél hogy vissza adassanak
...i, confiscált jószágai. Baty
...áni oly gyfuge volt hogy s meg
...ázá magát s még sem
...ere semit, Erössebb lelkü
...je sokat küzdhete ellene,
...ondolom onan, hogy Teleky
...ezinak, ki akkor Angol
...onba volt, irt, hogy jöne
...tve Parisba egy igen kel
...metlen dolgot megakadá
...zni, s midőn férje megte
...bal lépését, azt mondá

372.

374

hogy már késő, Báttyáni azu-
tán csak keveset élt, a sorsal,
sön magával elégületlen, kedé-
lye megromlott. Menyire vado-
lá magát tetteért oñan lát-
szik, hogy Pagetnek ki neki
jo esmerösse volt, azt izené,
„hogy köszönti, há elfogadja
még ~~kosza~~ tölle a köszönlést,
7dik Augusztus. Különös, hogy az
ósztrák Kormány, eltörölvén
minden magyar törvényt, csak
a notarást tartá meg, csak hogy
nem a halál büntetéssel össze-
kötve mint régen, hanem egy
pár évi fogság mellett. Igy
történt hogy Gálfalvitól ki már
kiállá fogsága idejét, most vevék

375

[illegible] országát, mely még osztatlan
[illegible]olt testvérei közt.

[illegible] Augusztus. Nevezetes kár tör-
[illegible]nt házunknál. Egy héttel ez
[illegible]ött, éjjel kilopták ~~chatoulleam~~
[illegible]ló szobámból chatoulleam
[illegible]lybe 4000 fton feljül volt
[illegible]nz, és 80,000 feljül érő
[illegible]ötlevél. Két nap mulva, uj-
[illegible] éjjel vissza vetették a cha-
[illegible]oullet közel levő luczerná-
[illegible]unkba, a kötlevelek beñe ta-
[illegible]ltottak de pénz csak mint
[illegible] 400 forint két kicsi, mi
[illegible]hetösen elfutá a rablok
[illegible]gyelmét. Megvizsgálván
[illegible]chatoullet úgy ~~tattuk~~ ta-
[illegible]ltuk hogy kulcsal nyitta-

372.

376

tott fel, a kulcs pedig egy éjje-
li almáriomon mindjárt ágyom
mellett állott. Én a szoba ~~mé-~~
~~lyedese~~ álkofenjébe hálok, egy
ólasz fal van ágyam előtt,
aprobb gyermekeim körülem
hálnak, a dajka pedig ~~az igen~~
elöl, nagyon közel egy kicsi asz-
talhoz melyen a chatoselle állott.
A nappali ~~szobabeli~~ gyertyát,
egy széken találtuk el szort
gyúfákkal, a kicsi asztal mellett,
tehát szembe a dajkával, ő azt
állitja hogy a fal felé szokott
fordulni s azért nem láthatta.
Mind ezen környülmenyeket
összevetve, igy nyilatkoztatá
az itt helyt vizsgálodó ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible], a dajkának

nyirkos Dbnr [illegible]

[illegible] a tolvajság végherzivőjének,
[illegible]gy ának czinkossának leni.
[illegible]ánál hihetőbb, hogy anya
[illegible] fürfangos asszony, ki
[illegible]jét réávette és elősegitette volt
[illegible] rendbeli zablásokba, mi-
[illegible] közül egy végtere kitudó-
[illegible] öngyilkosság által mene-
[illegible] a törvény büntetésétől;
~~az asszony~~ felesége oly oko-
[illegible] igazitá dolgát, hogy nem
[illegible]szerettete soha kiadni
[illegible]ablott pénzt. Jelenleg ő
[illegible]nya a dajka és enek férje
[illegible]akácsom elvának fogva
[illegible]g semit sem vállottak.
[illegible] eseménynél, igen neveze-
[illegible] környülmény reánk nézt

372

378.

hogy az elhagott lása fenéké,
be 1000 forintnál több Kossuth
bánko volt. En nem is tudtam
hogy ott van s' léányháim csak
akkor emlékezteterek réa, mi-
kor már törvény elejébe vettük
volt a dolaot, nagyon az grémü-
lék rajta, nem anyira magamert,
mint tartottam tőlle, hogy fér-
jem, kinek a tisztviselők és szo-
szok közt sok az ellensége, meg
bajba kerekedhetne miatta (a lá-
tom ilkvetkül aggadtam) mert
nem csak hogy ez nem jön világ-
ra de minden egyebet is muka-
van tagadnak a bünösök. Ma-
nál utánra fel ~~be~~ ugyok szolletve ~~rendelve~~
a törvényszék elejébe elött
megjeleni.

379.

1856.

Mar
1856. 15dik Március, Beresz

Hőnunkba alkotmányos élet
am létezvén, minden tevékeny-
ig az ipar ~~világba~~ elömozditá-
ba nyilvánul. Igy a mezei
zdászat pár évek ôta nagy
lökaladást tett, és most nagy
erü ipar válalatok létesü-
ndök, egyebet sem hall az
mber vasút tervnél. Magyar-
onba alig született meg az
ndrási vasút terve s' már
y elkelének a részvények,
gy neki, a tervezőnek egy se
ta. Még nállunk Erdély,
is kezdenek mozogni, egy

vonalt terveznek Nagy Várad,
tol, Kolósvár, Fejérvár, Sze,
ben, a Székelyföldön keresztül
Brassoig. Úgy látszik hogy
a kormány a kezdeményező ben,
ne, mert egy Kriegsau nevü
(nem tudom micsoda preasident)
egy igen jeles ~~tervel~~ munkát ki,
szitett rolla, a költség 40,000000
Cftravan számitva, 1000 Cftos
részvényekből kitöltendő.

11dik April. Kimeritőbb tudosi,
tást veve férjem Pagettől Kolós,
várrol a vasut ügyébe. Először
is csak Váradtol Kolósvárig ter,
veztetik a vonal, az előleges mun,
kálatokra 50,000 Cftot számtottak,

mindjárt is kitölt, 50 részvény
ly hirtelen elkelvén, hogy fér,
m, ki mindjárt irt egygyért
ár csak az útolsot kapta.
Már most az országba minden
lé mózognak ez ügybe. A
ászok ôhajtván mindenütt
agok földjöken átvini, nem
ak B. Szeben, Brassoba ter
zik a vônalt, hanem Debre,
ntől, Dézsen keresztül, Ko,
svár elmöllözésével Sz. Ré,
nig, és onan Beszterczéig.
Régen egyedül ajánlott réá
0,000 Cftot.
k April. Schwarzenberg a télen
ghivatt nehány úrakat Sze,

Paget fel is szollitá már Clar,
kat hogy válalná fel a mun,
kalatot, de még nem vevé vá,
lasszát.

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FRIALA CLUJ

benbe a leendő országgyülés
felett tanátskozni, de oly
kevesen jelentek meg, hogy
~~még~~ a herczeg azt mondá,
„hogy ő G. Soldalagi Feren„
czel és fiával nem csinálhat
dicatát. Nem is tudok név
szerint, senki mást ki elfo„
gadta volna a meghivást.
Jelenleg fő feladatunk min„
denben nyilvánitni, hogy
ezen törvénytelen állást csak
réánk tolták, de semiképpen,
soha beli nem helyezzük
magunkat.

Viszont el tele az 56 todig
év, m

1857.

1857. Beresztelke. 5dik Már.

...érjem ki szemei órvoslá„
...a végett Pesten van, az ot„
...an történteket igy irja le.
...császár leendő Magyarhon„
...i útjára, mindenképpen nagy„
...zerü elfogadtatást akarván
...ieszközölni magának, lekül„
...a végett Eszterházy Pál
...erczeget, hogy tanácskoznék
...elette a magyar főbb urak„
...at. Ezeket tehát összegyüjt„
...n, elejökbe terjeszté külde„
...ése tárgyát. Legelőbb Cziráky
...elette réá. „Hogy a magyar nem„
...t megtagadná esmert őszinte
...llemét, ha örömet ~~nyilvánitna~~,
...nlelne, midőn összerombolt

szabadságáért mély keser„ × constitutióáért
vet érez„ Második beszéllő
Andrássi vôlt. Fejtegette,
hogy a bándérium kiálli„
tása, minden egyéñek legalább
5000, 6000, pft jába ke„
rülne, mely tetemes ősze„
get, csak lelkesülés ajánl„
tott köñyen, mit azonban
a mostani × környülmény„ × környülmények közt
be semiképpen nem érez„
nek. „ Szollott azután Wenk„
heim Béla. Magyarán, szé„
pitgetés nélkül, elöadá a
nemzet jelen allapotát és
érzelmét. A többi urak

s hasonlo értelembe nyilat„
koztak, és herczeg Eszterhá„
zi nem bánkodott válalat„
ja nem sükerülésiért. Ezen × tárgyban egy igen neve„
nevezetest ~~feleletet adá~~ mondá a je„ zetest monda
lenlévő úraknak. „ Uraim,
rélátiomba, különösön ki
fogom emelni, hogy egy ör„
szágba, hol nem vôltak
nagy adôhoz szokva, de
melytől jelen rendkivül
vañak terhelve, még egy
szó sem emelkedett, añak
könyebbitése kiészközlésére,
hanem mindenki egy szivvel
lelekkel óhajtja, az alkotmány
helyreállitását.

7dik Március. Egy Turcsa tör„
tént az imént emlitett alka„
lom̄al. Egy bizonyos Dlás„
kovitch nevü, ki pompás
négyes fogata kormányzá„
sába helyzi, minden ügyes„
ségét, nagyra vágyását, és
ki tavaly nagyon megtisz„
telve érzé magát az által, hogy a
császárnak kocsiskodhatott,
az idén felszollitottott, hogy
válalná ezen hivatalt újra
magára, az ő felsége Budai
mulatása alatt, ~~de ő~~ Azota ő azonban
añyi hangon hallá penget„
ni az alkotmány után

...alo óhajtást, hogy egész
...gyszerüséggel, añak visz„
...za adását, tüzé ki kocsis„
...ága dijjául, de ezt kép„
...elhetni, igen drága bor„
...a valonak tarlák sigy el„
...arada az alku.
...dik Közelebbröl öt megadan„
... engedményröl van szó,
...it ha megis adnának, szin„
... añyi leñe, mint nesze semi
...fogd meg jól„ 1sö A magyar
...gárda helyre állitasa. 2szor
...A fö törvényszéknek (mely je„
...nleg Bécsbe székel) Magyar
...Országot illetö ágának, Pest„
...tétele. 3szor. Magyar Ó„
...ság öt kerületibe lessz öt dicata,

melybe a követeket a kormány
nevezi ki. Ezen diaetaknak jo„
guk lessz, az elejökbe ~~tr~~ abott
kérdésekre veleményt adni; e„
gyébb semi. 4szer. A régi neme„
ség a katonaság alol felmentödik.
(gyalázatos, perfid, viszályt szü„
lö ajánlat.) 5szer Magyar Ór„
szágon az oskolákba és hivata„
lokba, a tanitási és hivatalos
nyelv magyar lessz. Ez az átol„
so egyedül érne valamit.

2dik Julius. Deszterczén nagy„
szerü gyujtogatások történ„
nek, Minekutána egy tele„
mes része a városnak hamu„
vá égett völna, az ellenkezöbe,

ütött ki a tüz, mely elhin„
tett czédulák által elöre meg„
mondatott, azon fenyegetés„
el, „hogy mind addig nem
szünik meg a gyujtogatás,
mig a városba gensdármak
és császári tisztviselök lé„
teznek.„ A leg nagyobb vi„
gyázattal, sel tudának még
semi nyômába akadni, a
vétkes tett elkövetöinek.

dik October. Nagy bényomást
tt a közönségre egy vélet„ esemény
n, mi a császári kör út
lkalmával történt. Egy
ziemai, ki még a forrada„

tom~~kolta~~ idejébe kitüntette
az ósztrák úralom iránt
valo hajlamát nemzete
ellen harczolván, most ajánlá
magát elfogadni a császárt
Borsod megyébe, min igen
kaptak a hivatalnakok,
mert ~~rajtok~~ magokan kivül, nem je-
lent vôlna senki meg a ma-
gos vendég elfogadására.
Szirmai illö pompával kép-
viselé a megyei birtokoso-
kat s midön a császár ép-
pen köszönetet mondana
neki, esmert hüségéért,
halva rogygya le a felség e-
lejébe. Hirtelen gytta ülés
érte, és ~~bár~~ mindég meglepö

~~ilyes~~ eset, ~~mégis~~ mely azonban igen
természet~~ésen~~ ~~történt~~, mégis utján ment
egy hanggal, mindnyájan
Isten itéletének tulajdoni-
tok, mely hona eltiprojának
hódolva találta a hütlen
hazafit.

dik October A jövö hônap elsö-
én megnyitik a Debreczeni
vas pálya, poronddal rakod-
~~t már jarn~~ wágonok már
kárnak rajta. A kárpotlást
kezdik már Erdélybe is ki-
adni. Már csak hirére is
megindultak a sok házas-
ágok az úri renden. Szeché-
nyi kit helyreállott, vôlt ott-
hon, de ugy nevezett Dezir

kereket menvén házához, vissza
ment Döblinbe a gyogyinté„
zetbe. Oda menvén barátjai
réá birandok hogy jöne ismét
haza, Eszterházi Mihály
állitásának, hogy nincs töb„ Szechenyinek
bé semi baja Szechényinek
eröt akarván adni, igy
fejezé ki magát, „már ha
te barátom bolond, úgy
én szamár vagyok.„ Mire
Széchényi ~~egyszerüen~~ rövi„
den feleli, „már én bará„
tom bolond vagyok„ ~~Ht~~
réá ismerünk Széchényinek
szokott élességü élczére,
mert Eszterházi nem talál„
ta vólna talán fel a puska„
port.

5dik Augusztus. Kolósvár„
rol jövök, hová nagyobb
gyermekeimel a lóverse„
nyért mentem. Tavaly ~~ott tortént~~
az első, s'minthogy csak a
kormány rögtönzéséből
történt, nem bírt elég nép„
szerüséggel, de a lótenyésztés
iránt való előszeretet, any„
nyira ~~bane~~ sajátsága lévén a nem„
zetnek, mind a mellett is
vólt néző közönseg elég s'az + városi
dén, a vidékekből is majd mind
szegyültünk. Díjjak ~~is~~ té„
tettek a kormány két nagyobb
díjja mellé, melyekre számosan

versenyeztek,
Két környülményt emlitek
ez alkalomat, melyek ből kitet„
szik a kormány önfejüsége
s'az iránta valo ellenszenv.
Az elsö versenyezö nap 26dik
Suliusra, a második 28dikára
vôlt kitüzve, de a császár
szokott mir nichts dir
nichts modorából egy ukást
bocsátott télégráph utján
hogy az 30dikára halasz,
todjék. Ezen czéltalan bosz„
szantásnak azon eredménye
leve, hogy még ujjabb dijja„
kat tettek rögtön össze, s'a
magány dijjakkal makacson

agaszkodtak az elsöbben
kitüzött napokhaz, úgy hogy
csak a kormány dijjaiért
futottak 30dikán.
Az akadály versenyre Beth„
len Sándor ~~rolt~~ mind csak
katona tisztek versenyeztek
midön ö elnyerte a dijt,
~~hatta~~ oly káröröm el harsogo
éljent kiálltottak neki, hogy
minden hangbol kirivott
az osztrák iránt valo ellen„
szenv. Mondá is Bethlen,
midön mint diadalmast le„
melék lovárol, hogy mind
az, anyit tesz„ ~~hogy~~ éljen
Magyar.
Au A császárnak fia szü„

396

letett, Rudolfnak keresz„
telték. Mint ~~voll~~ kezdődött egykor
ezen névz ~~alapitója~~ a Habs ~~kezdője~~
burgy ~~háznak~~ bel, valyon nem x uralkado
~~lehet é most bé fejezője~~? —
fejezödhetik majd aval x ugyan
bé? — —

30dik Szep. Herczeg Lichtenstein
neveztetett ki Schwarzenberg
halálával Erdélyi kormány„
zonak. Mondják hogy sok
fényes tulajdonokkal bir,
mint ö, mint neje, ki az udva„
ri szinész. Löwe léánya. x Le„ x Pár
het mint egyén kitünö és sze„
retetre mélto, de azért ö mégis
csak az önkénytöl feltolt
kormányzoja Erdélynek.

Hanem azért tegymas után
készülnek a diadalivek, s'a
városok vetelkedve oly pompá„
val fogadják, minöt soha sem
fejtettek ki utolso törvényes
kormányzonk, a derék Seleky
Sósefért.

1859. 20dik Április. 1859.

A hasszas lehangoltság, néma„
ág után, jelenleg, Europának
ezen válságos x pillanataiba, x perczeibe
állunk is a társaság minden
endein alkalmos nagy izgatot„
ág létezik. Az értelmes rész,
emélli, hogy a kormány ily szo„
ongatott állapotjába az összes
onárchia eszméje s'egyátaljá„
a eddigi rendszeréröl lemond.
kik pedig nem néznek oly mé„
en a dologba, tarkábbnál

tarkább képeket képzelnek ma„
goknak, hol a háttérbe (az ők
nyelvök szerint) Magyar vi„
lág tünik mindég elő.

17dik Május. A rendkivüli sorozás,
kényszeritett lo eladás s'a kilá„
tásba ~~bélő~~ költsön, mind, rop„ × lévő
pant, zugolodásba kitörő bé„
kétlenséget hozott elő. Az uj„
janczok minden tartozkodás
nélkül éneklik az utszán,
Visz a német a vasuttal
Vissza jövünk majd Kossuthtal.
Egy ilyes alkalomal Debreczen„
be, a felügyelő több katona tiszt
az ott ~~jelen~~ éppen jelenlévő Al„
brecht herczegtől kérdést tett,
hogy mi tévös légyen ily rakon„
czátlanság fékezésére? mire a
herczeg azon böles tanátsot
adá, „hogy ilyes mit nem kell

meghallani. Hitvány idegen
tisztviselők nagyon is félnek,
nem is csoda, mert ha valami
zavar történék, a sok zsarolá„
son elkeseredett nép, minden bi„
zonyal rendre × öldösné öket. × gyilkolná

dik A cseh nemesség hüségi
feliratot intézett a csaszárhoz,
Ugy szintén a magyarországi
s erdélyi városok, a kedves Ko„
lósvárt kivéve. Nem derék egy
lőváros é ez? ~~hol~~ leg jobb ká„
posztát fornek, s'leg több önál„
lóság van, bene.

dik Dizony felsülék Kolós„
vár decséretébe, mert éppen most
kezett a lap, melybe hüségi
lérata olvashato. Ná egy ha„
lnak meg a hatalomnak az
rössek is, s'mit várhatni nyár„
olgároktol? Midőn egy Esz„

396

letett, Rudolfnak keresz„
telték. Mint ~~vott~~ kezdődött egykor
ezen nevz ~~alapitója~~ a Habs ~~kezdője~~
burgy ~~háznak~~ bel, valyon nem × uralkado
~~lehet é most bé fejezője~~? —
fejeződhetik majd aval × ugyan
bé? — —

30dik Szep. Herczeg Lichtenstein
neveztetett ki Schwarzenberg
halálával Erdélyi kormány„
zonak. Mondják hogy sok
fényes tulajdonokkal bir,
mint ö, mint neje, ki az udva„
ri szinész Löwe leánya. × Le„ × Bár
het mint egyén kitünö és sze„
retetre mélto, de azért ö mégis
csak az önkénytöl feltolt
kormányzoja Erdélynek.

Hanem azért tegymas után
készülnek a diadalivek, s'a
városok vetelkedve oly pompá„
val fogadják, minöt soha sem
fejtettek ki utolso törvényes
kormányzonk, a derék Teleky
Józefért.

1859. 20dik Április. 1859.

A hasszas lehangoltság, néma„
ság után, jelenleg, Europának
ezen válságos × pillanataiba, × perczeibe
nállunk is a társaság minden
rendein alkalmos nagy izgatot„
ság létezik. Az értelmes rész,
remélli, hogy a kormány ily szo„
rongatott állapotjába az összes
monárchia eszméje s'egyátaljá„
ba eddigi rendszeréröl lemond.
A kik pedig nem néznek oly mé„
lyen a dologba, tarkábbnál

tarkább képeket képzelnek ma„
goknak, hol a háttérbe (az ők
nyelvök szerint) Magyar vi„
lág tünik mindég elő.

17dik Május. A rendkivüli sorozás,
kényszeritett lo eladás s'a kilá„
tásba ~~béllő~~ költsön, mind, rop„ × lévő
pant, zugolodásba kitörő bé„
kétlenséget hozott elő. Az uj„
janczok minden tartozkodás
nélkül éneklik az utszán,
Visz a német a vasuttal
Vissza jövünk majd kossuthtal.
Egy ilyes alkalomal Debreczen„
be, a felügyelő több katona tiszt
az ott ~~jelen~~ éppen jelenlévő Al„
brecht herczegtől kérdést tett,
hogy mi tévös légyen ily rakon„
czátlanság fékezésére? mire a
herczeg azon böles tanátsot
adá, „hogy ilyes mit nem kell

meghallani. Hitvány idegen
tisztviselők nagyon is félnek,
s'nem is csoda, mert ha valami
zavar történék, a sok zsarolá„
son elkeseredett nép, minden bi„
zonyal rendre × öldösné öket. × gyilkolná

19dik A cseh nemesség hüségi
feliratot intézett a csaszárhoz,
Ugy szintén a magyarországi
és erdélyi városok, a kedves Ko„
lósvárt kivéve. Nem derék egy
főváros é ez? ~~hol~~ leg jobb ká„
posztát fornek, s'leg több önál„
loság van, bene.

5dik. Dizony felsülék Kolós„
vár decséretébe, mert éppen most
erkezett a lap, melybe hüségi
felirata olvashato. Na egy ha„
jólnak meg a hatalomnak az
erőssek is, s'mit várhatni nyárs„
polgároktol? Midőn egy Esz„

terházi Pál, Battyáni Fü„
löp vagyonjakat ajánlják
egy oly kormány támogatá„
sára, mely tíz évtől fogva tö„
kélletesen megsemisitette a ma„
gyar alkotmányt.x De Emég
menyen, mert hiszen ők a főbb
preabendások, s' bizonyos tekén„
tetbe, még helyes is, hogy azon
fejedelmi házat melynek fény„
je réájok árad nemzedékeken
~~tól fogva~~ át, balsorsába ne
hagyják el, de öl a bosszuság,
midőn látom ezen sok hitvány
úrat, ki a kárpotlásért udva„
ronczkodott Schwarzenberg és
Lichtensteiñál, most mint ha„
zafiskodik s'nyitt meg egyszer„
re szája. Hanem talán a köz
kényelemért, nem áll a világ
mind Cáto és Brutus szakbol. —

x Mindazonáltal

ydik Május. Térjem ki a Szilágy„
a járt, beszélt egy jelenetet mely
a Somlyai utszákon történt. Egy
gyalog ezred ment ott keresz„
tül, a városiak muzsikával
mentek elejökbe, a rákoczi nó„
tán kezdték, de útobb belé me„
legedvén a hazafias nyilvánu„
lásokban, polgár és katona„
ság tele torokkal fujta az
Osztrák Ármányt. Egyátaljá„
ban még nagyobb izgatottság
van Magyarországon mint
nállunk. A kényszeritett rémon„
tirozás megtörlint Sz. Régenbe
is, mint látom ok nelkül bosz„
szankodtunk előre, mert nem
ak hogy erővel senkitől el
em vettek lovát, hanem még
mely elado is vôlt, nem vet„

hették mind bé, ~~oly~~ Hámar
betölt a kivetett menyiség,
mert méreg drágán fizették
a sok rossz gebét, még olyat is
vettek bé, mely már kiszolgált
katona lo vôlt. Fiatal embe„
rek kik Párisbol jöttek, beszél„
lik mily nagy ott a lelkesülés.
Emigránsainkrol is mondják,
hogy szorgalmatosan müköd„
nek. Jelenleg Jelcky Laczi lát„
szik fö ügyvivönk lenni. Klap„
ka és Bethlen Gergely ~~az Oláh~~,
~~Országi seregnél~~ huzánál vanak, ~~ku a~~
Plojesden táborazo Oláh
Országi seregnél alkalmaz~~tot~~va„
~~ták magokat~~. Azt is beszéllik
hogy Görgei eltünt volna Kla„
genfurtbol s'a muszka had„
seregnél lene, de e talán csak
egy alaptalan hir, melyhez

...asonlo számtalan kering.

...dik Junius. Az osztrák sergeket
...üntelen verik Oloszországba,
...itt mi nagyon örülünk rajta.
...sak a szegény katonákat saj„
...áljuk, kiket igazán úgy lehet
...tekinteni mint vôltak hajdan
...z áldozatra valo marhák, ök
...inden meggyözödés nélkül,
...integy öntudatlanul ontják
...éreket egy oly ügyért, melyet
...em csak hogy nem értenek, de
... mely meröbe érdekekkel ellen„
...kezö.
...lár egy nehány hete hallottam
...ogy a Fejér Magyei havasi olá„
...ok lándzsákat keszitenek, és
~~...t is~~ fogtak ~~is~~ el papokat közü„
...k. Most pedig ~~vittek~~ katonásá„
...ot vittek Enyed vidékére,

mivel az ottani Oláhok meg„
tagadták az adot és ujjonez
állitást, mi történt tovább,
kivánesian ohajtjuk hallani.
Sok egyébbel, azt is helyesen
mondá Széchényi hogy suj„
tásos nemzet a Magyar.
Sám nem kelle a császárnak
egyebet
(mint egy kis nemzeti maska„
radet igérni s'már todulnak
önkéntesek zaszloji alá,
hiszik a balgák, hogy ha × ma„ × nemzeti
gyar ruhát tehetnek hátok„
a, valami nagy hazafi köte„
lességnek tettek eleget. Azon
sal eszméje is van × soknak, hogy × némelynek
ily moddal fegyverre tehetvén
szert, majd azt tömegestül el„
nyomoink ellen forditják. Fér„
jemtöl is kérdett ezen tárgyban

hány fiatal ember tanátsot,
ö azt felelé nekik „hogy mi„
ön arra alkalom lessz, ak„
kor fegyvert is fognak bi„
onyosan kapni.„ Egyeba„
ánt az émigránsok, most
ind arra intik a hon̄lévö„
et, hogy a mig el nem jön
deje ne támasszanak sem̄i
avart a hon̄ba. —

dik Augusz. Villámcsapasként
ett vérmes reményeinkre a × hatott
illafráncai béke. Mily kö„
l vôlt szabadulásunk! s'azt
jra elszalasztani. — — Feszült
gyelem̄el, dobogo szivvel les„
ük a pillanatot, midön kiü„
ött honfitársaink a szabad„
ág hászlojával a honba lép„

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

nek. S'imé mind ezek helyet,
tovább is az osztrák nyomaszto
úralom, mely gyenge állásába,
kétes igéretekhez folyamodik,
minek eredménye minden eset„
re csak hiányos reform. (Jalbn × kisérletek
Maßregel) lehet~~nek~~.

10dik Szep. Magyarhonbol egy Pá„
loczi nevü egyén útazott Székely„
földén. Czélja forradalomra
vonatkozo lehetett, mert ötet Vá„ × M.
sárhelyt elfogták, és mind azo„
kat kiknél járt. Következö ne„
veket hallottam. Boér Antal
fiastol, egy Kálnoky, Gyárfás,
s'még talán mások is. A háboru
folyama alatt, sok oly dolog tör„
tént Székelyföldön, mely nagyon
is mútatott az ott lappango for„
radalmi anyagra. A köznép„ × gyúanyagra

fiátalságából számosan szök„
tek át Oláhországba a sorozáz
alól. A gensdármakat bántal„ × és hivatalnokakat
mazták. Az útobbaktol öltek
is meg. Magam is tudok egy
esetet. Egy székely bosszut for„
alván egy fináncz tisztre ki
ötet gyakran ~~rajta kapta~~ dohány
~~kapott~~ csempészeten × kapott, hoz„ × gyakran
zá menyen most s'egy csomo
dohányt ingerkedve orra alá
tart, az eltászitja magátol,
mondván, „ne kötekedj„ Erre a
székely kiragadja a financz„
nál lévö × s'röglön agyon lövi. × puskát
Azután minden tartozkodás
nélkül, bátran jött s'ment. Gon„
dolom a Villafráncai béke alán,
átját vesztette.

dik Egy csekély eseményt hozok
el, mely jellemzi a mostani × a jelen

törvényhatosag fonák eljárá„
sát és következésképpen annak
silány tekintétyét.
Fiam Zoltán, lóháton egy paj„
tássával Sz. Régenen a hidon
akarván átmeni, feltartoztatott
a hidon lévö gerendás szekerek
által, két szekér jövö, kettö me„
nö félbe vôlt s'a rajta lévö olá„
hok egész kényelemel beszélget„
tek, midön fiam nogatná hogy
mozduljanak. Semi készséget
sem mutattak réá, ki is megún„
ván a várokazást, more patriae
az elsö szekér ökreire sujt erint„
ve gazdáját is, Az mindjárt
helyet ád néki, de mihelyt kö„
zikbe jut körül veszik az
oláhok és ostorozni kezdik, ö
sem hagyja magát, kibontja
lovaglo ostorát szabdalja

ket derekasan jobbra, balra,
mig darabokra töri kiss fanye„
lü ostorjokat. Addig pajtássa
két város szolgát elöszollit,
s'a hivatalhoz kisértetik a lár„
masabbat az oláhok közül. Ott
sak az adjunct vôlt jelen, Bo„
ta nevü, oláh grenitzer vôlt a
forradalamkor. Elöbb adta elö x az oláh
panasszát, s'midön a fiam sa„
ját elöadása után, kérte azt
inprotocolálni. Haragosan fe„
lte Botta úr, hogy néki nincs
papirossa, órvosi bizonyit„ x vizsgálat
ány nélkül nem is teheti, és
incs is miért sürgesse nem lé„
én igazza. Modora, és ellenve„
téseiböl annyira kiritt a részre„
hajlo biro, hogy fiam, ki kü„
lömben is igen kényelmetlenül
ezte magát, az orra vérezvén

mivel az ottani Oláhok meg-

a kapott ütések miatt, talán
egy kevéssé bosszusan mondá,
„Sie nehmen die Sache zu laut,
ich ~~gehe~~ will meinen Klagen
dem Herrn Vorsteher vor-
tragen„ Mire nagyon sért-
ve érezve magát az ádjunct
úr, indulatosan felkiáltott,
„so frech war noch niemand
mit mir„ Ezen mondásra
a fiam inkább csak a grádicson
eszmélt midön Bethlen Gejza
~~midön Gejza~~ ki jelenvolt meg-
magyarázta neki, s'ekkor ha-
talmas vágyat érzett vissza
meni„ megrakni a németet„ de
szerencsére megakadályozta
Bethlen ezen szándékába. A
Vorsteher lakára menvén, az
eltagadtatta magát, hanem ke-
mény ~~[illegible]~~ ki oda érkezett,

smervén szokását, meglepte szo-
bájába, s'hivatalbeli hiányos kész-
ségéért, azon silány mentseggel
él, „hogy ha ötet, mint G. Firmiánt
úgy látogatták vôlna meg, ak-
kor bizonyosan el nem tagad-
tatta vôlna magát„ Mire azon
lekötelező megjegyzést tette Beth-
len, hogy ö G. Firmiánal telyes-
séggel nem ohajt esmerkedni, ha-
nem a Vorsteher rel van dolga.
Erre bepanaszolták neki az ád-
junctot s'felvitték a hivatalba,
hogy nekik eleget tene. De bár
mint is kötötte hitvány német
az ebet a karohoz, nagyon is
meghunyászkodott, midön az
~~[illegible]~~ ötet orrán vezető ~~ádjunct~~
~~[illegible]~~ alternussa egy mérges te-
kintetet lövelt réá. A fiatal
panaszlok tökélletesen kifogy-
ván türelmekből, kôroknak

304.

mivel ... ottani Oláhok meg-

412

sajátságos hevével kezdék
leczkézni a hivatalnok úra-
kat. Bethlen, a többek közt
mondá, „hogy kedve vôlna Bot-
ta úrat megreitpeitschlizni go-
romba magaviseletéért„ Az alatt
a férjem oda, az orvosi vizgálat × érkezet
megtörtént, s'igy az napi
jelenetek bevégződtek. De volt
bezzeg folytatások. Mert férjem
Beszterczére útazott bépana szol-
ni a Kreis Vorsteher nek, a Sz.
Régeni hivatalnokokat, tapasz-
talt gorombaságok és hanyag
eljárásokért. Azok azonban
perbe idézték Bethlent és Zoltánt. × kereset alá tették
Az elsöbbet heves kitöréséért, a
másikba pedig belé akadtak azon
ürügy alatt, hogy nem mutatott
illö tiszteletet a törvényszék
elött, lovaglo ostorral, és szivar-

493. a

469. a

413.

...l lépvén az irodába és
...ott le s'fel járkálván. Már
...oda mindenki pálczával
...vagy ostorral lépik bé, mi
...van kezében, a szivart pe-
...ig letette Zoltán, mihelyt
...megintették érte, a mi a sé-
...tálást illeti, az anyibol
...állott, hogy ötet az adjunct
...ir le nem ültetvén, mozgott
...egy kevéssé, mert nem áll-
...hatott merön mint egy szo-
...bor mig az oláhot kikérdez-
...ték. Bethlent 50 Cft bir-
...ságra ~~itélték~~ vagy bocsánat
...kérésre itélték és nagyon
...vadálkoztak hogy az el-
...öt választotta. A fiamat
...talán 30 Cft birságra,

és a verekedés tárgyában
azon ítéletet hozták, hogy
az oláh két héti börtönre
zarassék, Zoltán visszont
25 Cftot fizessen. Ezek a né-
metek ~~úgy tesznek~~ mint a
mesebeli gömböcz mindent
elnyelnek, mert azután fér-
jemet idézték perben, ki a
Zoltánra kimondott ítéleten
meg nem nyugodván feljebbez-
te, Mely alkalomal némü
szováltás történt közte s'a
tisztviselők közt, ezek fér-
jemet ara utalván, hogy ta-
nulná jobban meg a mosta-
ni törvényeket, mire ö felel-
te, hogy nincs miért, mivel
úgy sem tartanak hosszason.
Es ezért is pert indátattok

+ hivatalnakok

...llene. Már nem tudom
hogy lessz vége ezen Bá-
belnek, mert mások is adtak
panaszt az szoban levö
tisztveselök ellen. A Deszter-
...ze kerületi föbiztos, azt
...yilvánitotta hogy igyek-
...zik elenyésztetni az egész
...olgot; ha pedig már igen
...késö vôlna, úgy ir Szeben-
...e Lebzelternnek, hogy a
...menyibe lehet, a további
...zettenkedésnek végét vesse.

...sö Noc.

...ltalános vélemény hogy
...kormány változtatni szán-
...ikszik absolut politicá-
...n, és tekintettel fog leni
...külön tartományok saját
...lkotmányos szükségeire.
...nyi igaz hogy mostanában

engedélyekkel kecsegtett. Csak × engedmény
képpe bene már egyszer fel„
fogni, hogy a Magyar nem„
zet nem engedményeket kol„
dul, hanem ~~jog~~ tönkormány„
zási jogát, követeli vissza.—

4dik Nov. A ~~futta~~ kolozsvári
úri társasagban a futtatás
alkalmával némü Osztrák
ellenes demonstrátio történt.
Mi ebből állott.— Sósika La„
josné és néhányan a gyúr
gyszünt tek közül törekedtek
egy bált rendezni, De ~~egy része~~ × sokan a férjfiak közül
~~a társaságnak~~, azon végczélt
látván lappangani bene,
hogy Lichtenstein herczeg
és herczegnőnek mintegy bé„
mutatassék a társaság, ~~nem~~„

nagyon elleneszegültek. Csak„
ugyan adott is Miko egy bált,
se a tánczosok nagyon gyé„
ren jelentek meg.

2dik Nov. A fő, és minden zug
városban ünepelt Kazinczy
ünepek befolytak, és jelenleg
az erdélyi Muzéum × megnyi„ × rendezése
tása ünepélye történik. Meghiv„
ták reá mint elnököt Eetves
Josefet, Déák Ferenczet és
még más nevezetes egyénisé„
ket Magyarországrol. Szá„
mos lessz a gyülekezet, mert
az erdélyi alapitok bizonyo„
an mind ~~jele~~ Kolósvárra
mentek. Dezéllik hogy Magyar„
országon, a kedélyek irgatott„

sága fokonként hág. Itt is ~~még~~
nagy elkeseredést szül, az ado„
nak újbol oly szerfeletti fel„
csigázása. Már eddig is, alig
vôlt elviselhető a terüh és
most midön szinte még egy
añyira hágtatták, talán le„
hetetlen lessz felszedni. Külö„
nösön a Radna vidéki népes„
ség añyira elszegényedett hogy i„
gen gyakran éxécutioval szedik
fel rajtok az adot, és költöznek
sokan ki Moldovába.

26dik Nagy ~~szak~~ meghasonlás
létezik nem csak a kormány
pártban de magában a császá„
ri családban is. Beszéllik hogy
a teendök felett tanátskozván,
a császár kardjára vervén,

gy nyilatkozott, „hogy abban
eté bizalmát„ Mire ~~Albrecht~~ Maximilián
öherczeg azon megjegyzést
tte vôlna, „hogy a kard az
felsége tulajdona, de a ko„
ona a család öröksége lévén
ines joga azt eljátszani„
A kormány emberei is belátjük
agyobb részt az dynástia vál„ a dolgok
ágos helyzetét, azért bhaj„
tanának is a jelen rendsze„
n változtatni, de minden
örekvések megtörik az ur„
alkado szük eszméjü és
eblü csökönyösségén.

ik Nov. Megtörtént az erdélyi
useum alapitása inepe.
leg nagyobb közlelkesült„
g nyilvánult. Magyar„

Arhiva Istorica FILIALA CLUJ

honbol Eötves, Daniellik
kánonok, Kováes Gyula és
Csengery jöttek. Herczeg Lich„
tensteinak felsöbb parancs kö„
vetkeztében egy biztost kellett
vôlna küldeni, ki a kormány
részére ellenörködjen a gyü„
lésben, de ö herczegségének oly
helyes tappintata vôlt hogy
személyesen jelent meg, mi
minden bizonyal igen sok
kellemetlenségtöl ovta mint x meg
a kormányt mint a nemzetet
meg. A redoute teremben tar„
tott köz lakomára és meghiv„
~~tak~~ Miko ö herczegségét, hol
lelkes pohárköszöntések folytak.
Elég mérsékeltség úralkodott, még
osztrák szempontbol nézve sem

…rtetett meg a kormány irányá„
…ba valo tisztelet, kivéve a
…rász Domokos pohárköszön„
…tése által, ki a magyar émi„
…ránsokat éltette, minek kö„
…vetkeztében ötet a helybeli
…énérális megis intette és egy
…ár hóra Kolósvárra inter„
…álták.

1860. 10 dik April Beresztelke. 1860.

…A téli három hônapat Kolós„
…árt töltém. Minö változást
…alálék egy év lefolyta alatt
…z úgynevezett elökellö tár„
…ságban! szellemében! – Öltö„
…ötben, tánczban, magyar
…vat úralkodik, katona tisz„
…kkel nem társolagnak;

mindenki szidja a kormányt, s'ki
beszélni restelli halgatva rosszal„
ja. Még saját eszközei is, a tisz„
viselő és kiváltképpen a katonai
rendből, számosan hibáztat„
ják a császárt. Szóval, Ferencz
Jósef a közönség, utálat, meg„
vetés, és gunytárgyává lett. —
És mégis ezen minden szellemi
és anyagi erőtől megfosztott
lény, zsarnokoskadhatik, zsa„
rolhat, és megalázhat vitéz
népeket. O Istenem! csodálata„
sok és végére járhatlanok a te
útaid. — —

18dik Ap. Villámcsapásként érte
honunkat a Széchényi halála
híre. Még csak annyit tudok,
mit a hírlapok hirdetnek, hogy
önkétes halállal, golyó által

ült ki.

dik Ápri A Széchényi halála,
ént képzelhetni, a közönség előtt
agyon gyanusnak tetszik, ám„
ár szó sem fér hozzá hogy
öngyilkosság lett vôlna. Ind„
kát abban keresik annak tulaj„
nitják, hogy Rechberg felszol„
totta vôlna, magát három nap
latt vagy bolond vagy épel„
néjünek nyilvánitni, azon kö„
etkezménnyel fenyegetvén, hogy
z első esetben bolondokházában
árják, a másodikban pedig
ert kezdenek ellene. Azt is be„
éllik hogy a nálla történt mo„
tozás alkalmával oly iromá„
yokra találtak vôlna, melyek
m csak ötet, hanem az egész

+ keresat alá vetik

pártot compromitálta volna.
Ezt nem csak ~~hogy~~ ildomosságá-
val megegygyezőnek nem tar-
tom, hanem azért sem hiszem,
mivel Paget, ki vele azután ta-
lálkozott, beszélli, hogy nem so-
kat csinált az egész dologbol,
~~itak~~ s'talán csak egy oly mun-
káját szedték el mely már kül-
földön sajto alatt leñe. Dár
mint is történt légyen, az útolso
napokban nehéz kedélyü vôlt,
a Sósika halálán is gyakran nyil-
vánította sajnálkozását. Halá-
la elött valo nap mostoha fiá-
val Zichyvel társalgott, azután
estve sokáig shakkozott titok-
nokjával Kissel. Szokása sze-
~~zint~~ éjfelkor ~~hál~~ szobájába zár-

...zott. Közelében senki sem
...ált. Reggel felügyelöi, mi-
...ön a rendes oránál tovább ta-
...ták az ajtot zárva jelentést
...ttek az órvoshoz, ki is bémen-
...n hozzá halva találta. A
...sztoly a földre volt esve. Feje
lövéstöl szét hordva, miböl
...anitják hogy a pisztoly viz-
...l lehetett töltve.

...dik April. Asztalán egy köteg
...ást találtak ~~nily~~ felül irat-
...halálom után elégetendö-
...ki Bécsböl óda siétett ma- + Döblinbe
...hoz akarta veñi, de a már
...lenlévö policzia réá tette ke-
...kitöl aztán Zichy az egygyik
...stoha fia, minekutána hasz-
...an kérte, erövel elvette.

Bécsben a testbészentelése
felsőbb parancs következtében
egy nappal ~~ho a kitüzött~~ ha-
marább történt a kitüzött
időnél, mivel megakarták gá-
tolni, hogy pestről mint sokak-
nak szándékjuk vólt, ne todul-
hassanak óda. Mindjárt is tele x megtelégráphirozta
azt az illetöknek az iffu Szé-
chényi, mire azt válaszolá Ká-
rolyi Sándor, hogy mindenkép-
pen tartsa magát a kitüzött
időhez, de ez még sem így tör-
tént. Engedni kellett a kormány
parancsának, tartván tölle
hogy az özvegyet kellemetlen-
ségnek teszik ki.

2dik május A múlt hó 26dikán tar-
tatott meg Bécsben, Pesten és
Kolósvárt a Széchényi requie-

...e, mindenütt a közönség leg
...robb részvétével. Bécsben
~~közönség~~ nép elkisérte az ör-
...gyet a távolság daczára, a
...ottnu Hirsch tölt hol az enges-
...lö áldozát tartatott, lakásáig,
...ly a Hoch Grabnuen van.
...inden bécsben lévö magyar
...gjelent, de a német úrak
...zül csak egy, ~~vólt jelen~~ Kolós-
...t, sem hivatalnok sem ka-
...a tiszt nem jelent réá meg.
...katonaság a cásármákban
...szen állott töltött fegyverrel,
...netalán valami rendzava-
...történe. De mindenütt csen-
...n folyt le a dolog. Az ujjabb
...nkái közül Széchényinek,
...utolsót még nem esmeri a
...gyar közönség, angolul van,

mivel inkább Anglia az ánglu„
soknak van irva, azt tárgyal„
ván és fejtegetvén beñe, hogy Ausz„
tria jelen voszoñyai mellett nem
eleg erőss réa, hogy Angliának × képpes, Angliának haszno
hasznos szövetséges társa le„ és kivánatos szovetséges tá
hessen. A motozás alkalmá„ leñi
val mondják egész nyugalom„
mal adá eñek kéziratát át,
azon megjegyzéssel, „hogy tar„
talma külföldön, már sajto
alatt is van.„ Gunyolta, és pi„
rongatta is a motozo úrakat.
Egy szekrénynek señiképpen
nem akarta átadni kulcsát,
mondván hogy elvesztette és
midőn felakarták feszitni, × zárját
hirtelen kinyitotta és meröben
üresnek találtatott, azután
egy irást mintegy rejtve el„
szagatott, és a mohon fel„

po egyén csak egy kizetett
ntot talált beñe, papir darab„
in. A motozást vezető Rech„
rg úrnak, tisztán megmon„
„hogy gyalázat egy minis„
nek × sbirro nak aljasitné
agát.„ Ezért azt is beszél„
k hogy talán párviadalban
ett vólna el Rechberg el„
, de éppen nem valoszinü,
szen győrnékek is mindég
ti az osztrák miniszte„
k, midőn aljas eljárása„
rt pérongatják.

(maggarul a féle Fogd meg pandur.

dik Máj. Mondják hogy Széché„
i nagyon fájlalta a Sosika
mu halálát, mert sok teen„
jek lett volna együtt. Hogy × kölcsönös
erepjöket eként osztá ki,

Ő az izgato, Jósika a mérsék-
lő szerepét válalta volna ma-
gára. Nem tudom menyi valo
ezen dologban. Véleményen sze-
rint, Jósika az ön, és kivált a saját
képpen a családja multja
miatt, nem birt vôlna elég
népszerüseggel, hogy honá-
ra nézt idvesen ~~vihet~~ és sü-
kerrel vihette vôlna a mérsek-
lő szerepét.

6 dik Május. És mégis Jósika a
közbecsülés délpontjában halt
meg; mert ő, bár milyenek is voltak
nálla az előzmények, miota
megfosztották alkotmányától
honunkat, valodi tiszta
alkotmányos magyar ho-
finak bizonyitotta bé magát,

a jelen~~kor~~ kormányt soha
törvényesnek el nem estner-
te (mit végrendeletével leg
akább bébizonyit,) kegyét
m kereste, javával nem
ält. Ezért a kik eddig helye-
lték, most magasztalják, kik
bárztatták, most kibékültek
le, s mindnyájunk, a jövöre
ményünk helyheztettük
ité.

dik Máj. Soha ily büszke nem-
temre nem valék. Oly mél-
ságos, oly felséges magatar-
sa jelen állapatunkba, ~~hogy~~

dik jun. Benedek tábornok-
nak egy igen jó mondását em-
tem. Midőn látá a sok tollas
alapot Pesten, ezen megjegy-

zést tevé réá, Mily régen tol„
lásszák már a magyarokat
s mégis oly sok tollak ma„
radt„ S'ennél talán még he„
lyesebbet mondott, midőn a
császár megnyugodván légis„
látori dicsőségén, vezéri had
tálentomát is kitüntette
Solferinonál, az ágyukat
elparancsolván azon hely„
ről, hová Benedek tarta„
lékul helyheztette vôlt, s mi„
re számítva, a harczi mozdu„
latokat rendezte, melyek
azonban hiányozván nem
csekély zavart ôkoztak. Mi„
re azután Benedek bosszusan
felkiálltott, „wer war der
Esel der sein comandirt soll?

...ydik Sun. Sokféle ókokat tu„
...ajdonitják a Széchényi ha„
...lálat. Közönségesen elter„
...dt vélemény, hogy a kormány
...észtitotta vôlna el; hogy
...nálla valo motozás alkal„
...ával, ötet és másokat nagyon
...ompromitálo irományokat
...találtak, a minek következté„
...en tette vôlna ezen kétségbe
...ett lépést, hogy a császár
...ki elejébe három nap határ„
...öt szabott, mi alatt néki vagy
...p, vagy zavart elmejünek
...ellett vôlna magát nyilvá„
...itni, hogy az elsö esetben
...lambünvádper kezdeztetvén el„
...ne, a másodikban pedig, az
...llam örültek házában záraf„
...k ván ötet, hogy a határozott

zést tevé réá, Mily régen tol„
lásszák már a magyarokat
s mégis oly sok tollak ma„
radt„ S'ennél talán még he„
lyesebbet mondott, midőn a
császár megnyugodván légis„
látori dicsőségén, vezéri had
tálentomát is kitüntette
Sofferénonál, az ágyukat
elparancsolván azon hely„
ről, hová Benedek tarta„
lékul helyheztette vôlt, s'mi„
re számítva, a harczi mozdu„
latokat rendezte, melyek
azonban hiányozván nem
wekély zavart ôkoztak. Mi„
re azután Benedek bosszusan
felkiálltott, „wer war der
Esel der sie comandirt soll?

dik Sun. Sokféle ókoknak tu„
dónitják a Széchényi ha„
lálát. Közönségesen elter„
dt vélemény, hogy a kormány
észtetotta vôlna el; hogy
nálla valo motozás alkal„
ával, ötet és másokat nagyon
mpromitálo irományokat
láltak, a minek következté„
n tette vôlna ezen kétségbe
ett lépést, hogy a császár
ki elejébe három nap határ„
ót szabott, mi alatt néki vagy
, vagy zavart elmejünek
llett vôlna magát nyilvá„
tni, hogy az első esetben
mbünvádper kezdeztetvén el„
e, a másodikban pedig, az
lam örültek házában zárat„
k ván ötet, hogy a határozott

~~napon~~ s'a határozott napon,
midőn ez végrehajtando
lett vôlna, a császár távozan-
do vôlt Décsből, a'melyet meg-
előzendő éjjel meg is történt azután
a szomoru esemény. Még azt
is susogják hogy Széchényi
Thierry miniszternek egy
~~x~~levelet, ~~irt~~ melybe magát
megalázta ~~vôlna~~ a kormány
előtt irt légyen, mit az, a kül-
földön közzé is tett, ~~vôlna~~
is az e miatt érzett megalá-
zodás ejtette vôlna Széché-
nyit kétségben, ~~das~~ Részem-
ről ágy vélekedem, hogy
bár mi is lett légyen az ind-
ôk, ~~a~~ tisztán kiváláglik a minden esétre
dr. Guzmán Széchenyiről
irt munkájába, hogy a

...gy idegrendszer rázkodás-
...l melyen keresztül ment volt,
...h tökélletesen ~~soha~~ ki nem
...pült, s'mi természetesebb
...int hogy ujjabbkori mun-
...alkodásával tulfeszitette
...ejét? Nyomhatta azon
...lelősség tudata is, hogy
...gyénisége mily nehéz su-
...yal bir hazája sorsa
...érlegében. Azután ezen
...álságos időben, még az
...gésséges ember is, szünte-
...ni izgatottságban szenved.
...dik Jun. Igen rossz neven
...szük Apponyinak hogy
...fogadta az államtanácsos-
...ágot. Nem hogy zazt csak
...y tekintély is ~~lett vôlna~~,

de még kétes hírü harafiak
mint Bánffy Miklos sem
merték ~~azt~~ teni, és hogy azt
Magyarhonak vőlt canczel-
lárja tette méltán fajlal-
hatjuk. —

2dik Szep. Az Oetves Erdélyi
útja egy valoságos diadal
menet vőlt. Vetélkedtek a
városok, községek a szíves
elfogadásban s'megtisztel-
tetve érezte magát azon
ház hová belépett. Mi is
részesültünk ezen tisztesé-
ben, Deszterczei útjában
betért hozzánk és kiséreté-
vel, mely Miko és Bánffy
Albertből állott. Igen örül-
tem megesmerkedni azon

nberrel kinek irományai
ly sok élvezetet nyujtot-
ak nékem. Társalgása kel-
mes, mintegy önkénytelenül
itünik beñe a gazdag esz-
méjü, érzékeny szívü mi-
ett ember. Mikonak és
ki kibékétő szellem édves
hatást gyakorolt a Szász
emzetre, úgyszintén a
inálly gyönyörü ékesen
zollása. Kőnyebben is
enyen a kibékülés a szász
emzettel, mely ha bár min-
ég önző és gyáva politi-
át követ, még sem szenyez-
bé magát az útolso for-
adalomban ~~is~~ magyar vér-
el; azután mivett egyé-

neket számlál maga közt,
kikkel lehet értelmesen
értekezni.

Nov 3dik. A nagyra hirdetett
constitutio helyreállitása
nem tud öszinte örömet ébresz-
teni a nemzetben, vajha meg-
hasonlást nem szülne, azután,
félhető hogy egy résznek hi-
vatal kórsága kielégitve, majd
alkuban bócsátja a nemzet
jogait, pedig soha sem vôlt
nagyobb szükség a szilárdság
és öszetartásra. Dár mint is
fejlödjenek késöbbre a dolgok,
de most még nem képes á
nemzet tájékozni magát,
minek fő óka az, hogy

...m bizik a kormány öszin-
...te jóakaratában és helyes fel-
...ogásában. —

...dik Nov. Kedves fiam Zoltán
...l mene Garibaldihoz az ólasz-
...háboruban részt veni. Hogy
...kimondhatlanul ne aggodnék
...rte azt nem tagadom, mert
...iszen már öt fiamat temet-
...em el és egy legyözhetken elö-
...rzet gyötör hogy ezt is el-
...esztem, de mégis örülek hogy
...ive oly hön dobog a szabad-
...ágért. Azon remény vitte fö-
...képpen hogy részes lehet hon-
...unk felszabaditásában, az-
...tán elment vôlt már elötte
...okona és legjobb barátja
...Paget Oliver. Szegeny fia-
...talok! még alig tizenkilenc

évesek, oly derék, oly szépek
s'anyira szeretve szülöik,
töl mi lessz még sorsok. —
Aval vigasztalnak hogy nem
minden golyo talál, de minden
golyo sebzi az anyának szi,,
vét mely találhatja fiát. —

19dik Nov. Ezen hó 15 dikén egy
falragaszt láttak Kolósvárt
mely nagyon tiltakozik a con,,
stitutio elfogadása ellen s'mely
továbbá mondja, hogy telyesség,,
gel nem lehet bizni az osztrák
kormány jóakaratában a ma,,
gyar nemzet iránt. Mind ezt
igen nagy szavakkal hirdeti,
hogy könyebb a tigrist megsze,,
liditni mint az osztrák kormányt
irányunkban, s, t. Egyébaránt

mindenböl lehet következtet,,
ni hogy egy forradalom elö,,
estvéjén vagyunk. Mink kik
tapasztaltuk már azt ezelött
tizenkét évvel, úgy találjuk
hogy akkor korant sem vôlt
ily általános a békételenség
és lehet mondani hogy az el,,
keseredés a nép minden osztá,,
lyában elhatott. Az egész
nemzet egy feszült várako,,
másban él, gondolatunk, be,,
szélgetésünk tárgya nem egyéb
mint ~~remélhetben~~ remélheto meg,,
szabadulásunk. Abban min,,
en ember meg van egygyezve
hogy egyedül a 48 beli törvény
visszaállitása elfogadhato,
e abban nem hogy az mikép,,

pen kivihető. Egy része úgy
vélekedik hogy nem kell el-
fogadni semi hivatalt mintegy
tiltakozva a mostan nyert
kinemelégithető constitutio
ellen, a más ~~pedeo~~ rész pedig
azt állitja, hogy most elő-
legesen ezt is el kellene fogad-
ni, mert a megyei rendszer
helyre állván és igy az igaz-
gatás ereje a nemzet kezé-
ben jütván, ~~igen~~ könyebben
lehet a 48 beli constitutiót
kicsikarni, s'ha másképp
nem lehet, a forradalom ke-
zére játszani.

25dik Nov. Zoltánomtól még
levelet nem vettem, de Paget
Olli irja szülőinek, hogy

hó 5 dikén megérkezett
Napolyban és ha lehet réá-
irja hogy télire menyjen
vele Londonban, hol az egye-
temben folytatná tanulmány-
nyait. Ezt aval indókolja,
hogy most a háboru végére
nagyon sok hitvány ember
nyülekezett óda, és csak vesz-
tett idő lenne azoknak társa-
ságában ott vesztegelni.

dö décem. Rendesen karácson
tében szoktunk Kolósvárra
költözni télire, de most egy
már nap múlva már indu-
lunk, férjem azt adván okul,
hogy jelenléte ott megkiván-
ató, mivel a dolgok jelen gyors
s váratlan fordulataival

a
~~444~~

szükséges ~~hogy~~ az értelmi-
ség szüntelen értekeződ~~jek~~ése ~~felette~~, annál is inkább hogy
a két irányt adhato egyén,
Kemény Ferencz és Miko
távol vannak. Ők télégraph
által Décsbe hivatattak.

11dik Déc. Paget Oliver és
Zoltán fiam etjöttek Ná-
polyból, minekutána ott
nem volt többé semi teni
valojak. Az első elégedet- + elégulve
ten távozott, mert fiatal-
sága daczára igazán décső-
séggel koronázta magát.
A Volturnoi csatába a meg-
támadásnál oly hősiésen vi-
selte magát hogy a 150 vi-

469. a ~~599~~

a ~~445~~

...ér magyar közt ő volt a
...g vitézebb. Csata után
... sereg előtt Sürr meg~~lőt~~-
...te és csokolta ezen szava-
...kat intézvén hozzá, Nem-
...zetségednek és nemzetednek
...becsületjére váltál, ki
... nevezte mindjárt főhad-
...agynak, sőt a kapitány-
...ágot és érdemjelt is megi-
...érték neki, nem tudom
...ha megadták é. Tehát ez
... fiatal bátor oroszlány
...megnyugodhat baberjain,
...e nem úgy van szegény
...fiamal, ki éppen anyi
...ó akarattal semiben sem
...ehetett részt, mert igen ké-
...ön júthatott óda. Ott pe-

dig tétlen vesztegelné i„
gen kellemetlen becsületes
fiatal embernek, mert mint
minden rögtönzött önkényles
seregnél, sok ottis a selejtes em„
ber.

16dik Déc Kolosvár. Nem csekély
megütközést okoz a hír hogy
Vay és Széchény lemondtak
vôlna, Minden arra mútat
hogy békésen nem történhe„
tik meg az átalakulás, Mi„
ko ki a napokban érkezett
Déesből, beszélli hogy a csá„
szár a sok keserü igazsá„
got a leg nagyobb türelemel
kihalgatja, Dezzeg nem üt
többé kardjára, — de mit
használ? már szinte ké„

ö, azután most sem segít
erekasan a dôlgon. —

17dik. A fiam Heidelbergbe
ment hogy az ottani egye„
temben folytassa a télen ta„
ulmányait, Paget Oliver
edig hátra maradván még
egy néhány nap Nápoly dol„
gai eligazitása végett egy
szinte veszélyt hozo kaland„
nak leve áldozatja. Nolá„
ban útazván egy setét éj„
jen öt bándita által meg„
támadtatott, kettöt közü„
lek lelött, a más három
elszaladt de ekkor veturi„ × kocsissa
noja ~~vonakodott~~ tovo ki
hihetösen velek egyetértés„
ben vôlt vonakodott tovább

hajtani, ö azt pisztolyal
kényszeritette tovább men-
ni, de csak hamar átolérték
őket az életben maradt há-
rom bánditák kik közül
viszont lelött egygyet. Igy
nagy bajjal Nolában érvén
feljelentette az eseményt a
törvényhatoságnak, mely
aztán ólasz hanyagsággal
járt el a dologban, de a pol-
gármester añál nagyobb tisz-
teségben részeltette, mert egy
baquettet rendezett tisztele-
tére, melyben a főbb étel
hagyma és zöld paprikából
állott. Már most Turinbol Paget
irt és örül hogy újra czi-
vilizált emberek közé jutott,

29dik Déc. A Drezdába lévő
osztrák követ is löve egy
nagy bakot midőn Seleky
Laczit letartoztatá. Már
most nem tudják mi tévősek
legyenek vele, ha az ~~helyre~~
álitolagosan helyreállitott
magyar törvényszék elibe + hoñi
idézik, az természetesen
felmenti, ha pedig az osz-
trák törvény által kimon-
dott véres ítélet nyomát kö-
vetnék iráñyában, úgy az
akasztásig megsem állhat-
nának. A hinárbol úgy vél-
tek tehát legjobban kibon-
takozni, ha szabad lábra
teszik, még nem tudjuk, ha
csak azért, hogy úgy védje

magát, vagy általánosan
megkegyelmeztetett. —
A rend fentartásáért minden
városban csendőrek, (consta„
blek neveztettek ki a leg
tekintélyesebb egyének közül,
különösön x az egész fiatal vagyono„ x tagja
sabb ~~fiatal~~ osztály. Mon„
dom nekik, hogy oly formán
tesznek velek, kik majd mind
háborgo nyugtalan ~~fök~~ fe„
jüek, mint a x föld birtokosok x földbirtokosok
szokták a leg ~~nagyobb~~ ve„
szélyesebb határdúlot, ha„
tárpásztornak kinevezni. — 1861.
6dik Jan 1861. Kolóvár.
A Teleky ~~elfogata~~ letar„
toztatása így történt.

Ötet meghivá az unokája
kereszt apjának Orczyné ki„
pel hajdan szerelmi viszony„
ban vôlt. A keresztelés Dréz„
dában vala történendő, hol Or„
czy Lárolta a fiatal Gyürky„
né betegedett kinek gyerme„
két kereszteltek. Teleky odta
John Hárold név alatt án„
gol útlevéllel ment, de ~~egész~~
külseje, a magyar család„
nál tartozkodása csak ha„
mar elárulá, és ö kérdöre
gonatván kivilágosula kilé„
te. A miniszter Deust öt
mindjárt letartoztá sát
szolgáltata az Osztrák
kormánynak. Hogy e

452.

582 a

most éppen, midőn az idők
annyira megváltoztak mikép
történhetett meg nem fogha„
to; mert mátszor is mula„
tott még Teleky Drézdában
s'akkor nem háborítatott.
A külföldi lapok nagyon
is felzúdultak a szász kor„
mány eljárása ellen, s'talán
a közvélemeny ily erötelyes
nyilvánulásának tulajdonit„
hato az osztrák császár
kegyelme. Minden esetre
hibáztatják Telekyt adott
igéretjéért, hogy félben sza„
kasztja mükodését a fora„
dalom irányában. Ez minden
kihirdetett télégrámok ~~dacza~~„

469. a ~~599~~

453. ~~583~~ a

...német hirlapok daczára
...m hihetem hogy Teleky ki„
...k tizenegy évi szenvedés csak
...zette jelleme szilárdságát most gyen„
...séget tanusitott vôlna.
...dék
San Miko beszélli ~~bet~~ hogy a császár
...relemel kihalgat minden
...eserü igazságot. Dezzeg
...m üt többé kardjára —
...eglehet hogy már késön tör„
...ent ébredése. — Kemény Fe„
...ncz is ~~nyilatkozik azt~~ mond„
... hogy legszivesebben magá„
...l a császárral tanácskozik
...ki leghajlandobb a kormány
...eformra, ~~azutána~~ Rechberg„
...l kit könyen kilehet forgat„
... mert nagyon középszerü

~~584~~ A
~~ember~~ elmetehetség és a mellett indulatos
is, azután Golvchovskyval
kiképpes mindenhez simulni
csak hogy tárczáját megtart-
hassa (s'mégis elveszté)
s'legkevésbé Schmerlinget
ki értelmes, becsületes ember,
de nézeteit nem egy könyen
változtatja. –
20dik Jan. Ma Nagy Péter
Wesselényi Istvánénál szá-
mos úri gyülekezet előtt
egy nagyon szép beszédet
tartott a békés átalakulás
mellett. Kiszen mi ezt öko-
sabbakul mind óhajtanok,
csak megtörténhetne. – –
A német minden situá-

...iot kizsákmányol, már
...most Bezirker családak
...ernak kóldulni. A helyre-
...llitott megyei rendszerrel
...gy nem csekély botrány tör-
...ént. Nem tudom melyik
...megyében egy Irányi ne-
...ü szólgabiro ujjonez hiva-
...talnoki hevében egy zsidot
...megvágatatott, azért hogy
...em tért ki ~~egy n~~ az úton
...gy nemes ember előtt. Kép-
...elhetni mily viz lessz ez a
...malmokra a schwarzgelb
...lapoknak, hogy ezt megelöz-
...zék keményen ostorazzák a
...tényt a honi lápok, úgy hogy
...talán még inkább kiváña

az ember a Deust bőrében
mint az Irányi úrében
leni.

VIdik Tegnap a polgári ifiu„
ság egy igen csinos ~~bált rende~~„ + tánczvigalmat, rendezett
melyet eléggé hibáson fibál„
nak nevezett. ~~rendezett~~ Ennek
főczélja az úri és polgári
rend közt valo fusió.

3dik Febrúár A pártiumbeli
megyékben megtörténtek a ki„ főispányi
nevezések. Krasznában Bán„
ffy Albert, Közép Szolnok„
ban iffabb Wesselényi Fe„
rencz, Zarándban ~~Dorgo Gá„~~
~~bor~~, Pipos János, Kővárvi„
dékében Dorgo Gábor. Bán„
ffy a környülményekhez

simulo elvét változtato szél„
kakas, hanem legalább szak„
értő, ~~de~~ Wesselényi ki meröben
tudatlan, hajlékony jellem
de külömben becsületes em„
ber, Dorgo egy tökélletes gaz„
ember ki sikkasztási per alatt
vôlt a forradalom előtt, Pipos
arrol egyebet nem tudok csak
hogy ~~hivataloskodo~~ cs. királyi
hivatalnok vôlt a törvényte„
len kormány alatt. —

10dik Febr. A Mindenből kivi„
láglik hogy a 48 ~~nyolczi~~ álla„
pot alatt 47 tet ért a kormány,
a hivatalnakok kinevezése me„
röben azon szellemben történik.

9dik Történik helyenként egy

458 a

egy kellemetlen krávállats„
ka, például itt a reformá„
tum collégiumban. ~~Az unitá„~~
~~rius deákokkal együtt~~ A refor„
mátus tanulok az unitáriusok„
kal együtt kitüzték a nem„
zeti lóbogot oskoláikra, de a
városi elöljáróság és a canczel„
lár kerülni kivánván minden
tüntetést (~~demonstrátiót~~) rendel„
te azoknak bévételét. Az uni„
táriusok engedtek is mindjárt
a parancsnak, de a réformátu„
soknál sok bajába került a
professorátusnak azt végrehaj„
tatni.
24dik Szüntelen folynak a ta„
nácskozások de csak csekély szá„

469 a ~~599~~

A. 459

nu egyének közt, mert Teleky
Domokos, Bethlen János
et compagnie kik talpig be„
sületes emberek de meglehetös
médiocritások oly szerelmesek
atyafiságos bölcsességökbe, hogy
alkalmasint kirekesztik mind
azokat kik nem tartoznak az
egymást bámúló czék[illegible]. Így
történt hogy férjem is csak
egyszer vôlt az egész télen
meghiva és mondja mily fáj„
dalmas érzés lepte el, midön
az ö fiatalságába oly szellem„
dus hazafiui tanácskozás
helyett, oly szük eszméket,
oly csekély szakavatotságot
és oly [illegible]iási elhitséget ta„
lált. —

460.

~~590~~ a

~~Feb~~ Március 9dik.

A szinházban a honvédek
javára tartottak előadást.
A szavallás és a Szozat
eléneklése mintegy fel-
villanyozta a közönséget
mely fenállva részt vett
az énekben.

9dik Már. A pártiumi megyék-
ben folynak a márchálisok.
Kalljuk Zilahra annyi oláh-
ság tódult bé hogy kényte-
len volt a főispány más nap-
ra halasztani a gyülést.
Egy igen érdekes brochure
jött ki németnyelven Attila und rother Frank

469. a ~~599~~

461. a ~~591~~

...im alatt, Schweinitz a
Nemes Hélén férje a szer-
zője. Még nem láttam né-
mettől ily helyesen felfog-
va nemzetiségünket és al-
kotmányos élstünket. —

9dik Már. Paget Oliver vitérsé-
e méltánylásául egy revol-
ert kapott ajándékba a Schwei-
zi szabadelvüektől. Még most
szöknek az iskolákból Oláh-
országba és fiatal emberek
...tak Galaczrol hogy nekik
...tt igen jó dólgok van, rendes
...izetések jár és már elöttö...
hajó melyen mint szabadi-
...ok érkeznek vissza ~~hon~~ a
Honban. Hogy mennyi valo...

~~igaz~~ ezen utolso állitásban
nem tudhatni mert ~~egy~~ a hö
vágy gyakran képzel idö elött
valosulni és azután a hadi
terveket nem bigygyesztik ép-
pen minden közlegény órára.
~~Az itten allomasoz~~ A helybe-
li katonaság félt egy már-
czius 15diki demonstrátió-
tol, az utszákon késö estve
jártak alá s fel a patrouillok
töltött fegyverrel.

8dik April Beresztelke. A császá-
ri irodákbol mostanság történ-
nek a hurczolkadások. ~~Szép lát-~~
Erdekes látni mily káröröm-
nézik ~~smil~~ s hallani minö meg-
jegyzéseket tesznen az ott ácsor-

o nép. Már most mindenü~~vi~~
megyében és székben és vidék-
ben ki vañak nevezve a fö-
ispányak és fötisztek. Alig ha
zen háromal, úgymint Pépos,
Pogány és Béldi Gergelyel
nem compromitálta magát
Kémény Ferencz. Ezek mind
szolgálván a tizenegyévi tör-
ténytelen rendszer alatt nagyon
népszerütlenek. Mitvány Bél-
i már némüleg meg is izlelte
nak keserüségét, mert a Tor-
aiak csupa szomszédság jo-
án csináltak nelki távollé-
ben egy macskazenét, egy ka- kepviselte
ra húzott magas tetejü kalap
en felirással császári kirá-
lyi Vorsteher Béldi Gergely. —

× keszemélyesitette ötet

464.
~~594~~ A

14dik April. Mily furcsán itél„
nek az egyének kiki fogalma
szerint a tárgyakrol. A vidé„
ki oláhságnak következö kép„
zete van a parlamentáris élet„
röl, „hogy a császár csak azért
csalja Pestre a magyar úrakat
hogy ott egy csapással mint kürt„
hassa öket.„ Lám mily magas
politicát lehet Dalázsfalván
tanulmányozni. — Megint
egy példa az oláh udvariaſ„
ságrol. — — Hajnáld püs„
pök meghiván érsek Sulu„
tzot ebédre, ez rosszul létével
mentegetödzött, de egy jelen lé„
vö honfiának ezen nevett meg„
jegyzést tette, „van nekem és
mit egyem.„ Én pedig ere

469. a ~~599~~

465.
~~595~~
a

...zta ~~meg~~jegyzem meg, „hogy
...z bizony inkább fokhagy„
...na mint fleur d'orange sza„
...y társasági* modorra mutat. * manirra

...ydik April. Térjem ki most Pes„
...en múlat írja mily tüzesek
...t az emberek, mintegy árvere„
...k egymást a szabadelvüség„
...n. Valoban nehéz feladatja
...n Diáknak mint közben
...ronak a kormány és a nem„
...t közt, s'talán soha sem te„
...sitette hivebben ~~h~~onfiu kö„
...lességét. —

...dik Április. Különös hogy a
...ászak kik nállunknál sok„
...l alázatosabban türték
...réánk tolt idegen tisztvi„
...lök csarnokságát, most

egyszerre midőn* hivatalos„ — * azoknak
kodásoknak vége sokkal
nagyobb türelmetlenséget és
ingerültséget bizonyítnak
* ellenek. A magyar városok„ — * irányukban
ban csekély kivétellel béké„
ben hagyják őket felszed„
ni sátorfájakat, ellenben
Sz. Régenben, Besztertzén
igen megzaklatták némelyi„
ket. Különösen az adosze„
dők vannak májakon, Nem is
csoda mert hivatalos eljá„
rásukban még a tulon tul
nyomaszto rendszerüken is
áthágtak. —

2dik Május A Lábornak Bene„
dek proclámátiója az olasz

hadsereghez roppant sensá„
tiót csinált.

dik Május. Egy télégram jelenti
hogy Teleky László 8dikán
lövéstől halva ~~talalt~~ (nossjossan)
találtatott szobájában. A na„
gyobb közönség nem akarja
hini hogy öngyilkosság lett
hólna, s valoban nem minden
alap nélkül valo gyanunak
adhat alkalmat hogy szinte
egy év alatt két öly nevezetes
emberünket érte* ezen sors. — * hasonlo
Részemről elvem soha senkiről
osszat fel nem teni mig nem
vagyok bizonyos benne, de mégis
sötét gondolatok ébrednek — * önkenytelen
el bennem. Még semi környül„
ményt nem tudunk a baleset„

468.
~~595~~ a

röl, majd azok felvilágositást
adnak, a történtekröl. Csak„
úgyan különös az, hogy midön Teleky oly
oly jelentékeny szerepet játszott
vôlna az országgyülésen, mi„
dön talán az Ausztriai ház
uralmát Magyarhon felett
csaknem alapjában megingat„
ta vôlna, ~~és midovíjszont mi~~„
épen akkor múljék ki erösza„
kos halál által. –

16dik május. A környülmények,
böl tisztán kiviláglik hogy
Teleky önkénytesen vetett vé„
get éltének. Mi vihette réá
Isten tudja. – Épen azon
nap kellett vôlna Déáknak
beszédjét tartani az ~~vál~~„

469. a ~~599~~

országgyüles felirat tárgyá„
ban. – –

Junius 24dikén. Szorgalomal jár„
ák a megyegyüléseket s'oly ál„
talános most a honfi buzgalom
hogy kivételképpen sem lehet más
egyént találni mint az öreg
Teleky Ferenczet ki még von„
szodjék az ausztriai házhoz,
elötte is gyülöletes a Bach rend„
szer, de németesen nevelve, meg„
maradt mint curiosum a 48
elötti pecsovics magyar úrak
közül. – Csakúgyan a hajda„
i büvész Merlin sem röglöner„
te hirtelenebb átalakitásait,
mint teszik azt most a hajdani
kormánypártiak, kik legsimu„
lékonyabbak vôltak a törvény„

Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

ellenes rendszerhez azok most
leghangosabbak aňak kárhoz„
tatásában, úgyaňyira hogy
szinte megúnta már az em„
ber a hazafiúg ~~nyilatkoztá„~~
~~sokat~~ nyilatkozatokat. Ha„
nem bár mint is gyülöljem az
~~kopeny~~ úgynevezett köpenyeg
forditásokat mégis meg kell
adni, hogy ~~meg~~ legtisztább gyözödésből tör„
ténik, mert nincsen ember az
hazában ki elött gyülöletessé
ne vált vôlna az elmúlt ti„
zenkét évi rendszer, és hogy csak
a félsz és önérdek tartoztatta
vissza a gyávábbat aňak han„
gos nyilvánitásában.

28dik Jun. A hadsereget probálja kisérti :
ismét âmitni a kormány, ha„
nem aňak magyar részével ba„

san fog sikerülni. A fiam ir„
ja Heidelbergből hogy a Rajna
mellett államásozo magyar ka„
tonák gyakran szöknek át a
Rajnán és az öket üldözö„
ket, Franczia Országban mint
emleges földön lefegyverzik.—

8dik Julius. A szászrégeniek,
nagy pompával fogadtáh fö„
pányjakat, Volt ott mindenfé„
le nemzeti zászlo, oláh, szász,
magyar, egy még kétfejü sassal
de úgy vôlt forditva hogy ne
legyen szembeöttö. Ezen alkalom„
al egy furcsa dólog történt, egy
val odatévedt a diszmenet kö„ vegyült
, s'a tömegtöl sodortatva, a lovak
tött kelle ballagnia. Szép látni
ellentétet, hogy minö más ér„
ölmet nyilvánitnak, a mosta„

ni tisztviselők és a bezirkerek irányába. Vidékünkben koránt sem vôlt olynagy mozgás a csá„ szár átútazása alkalmakor, mint most a főispányi fogadtatá„ son, kinek csak lova volt fel„ kapaszkodott réá. —

2dik szep. Férjem felrándult vôlt Génévába, hogy oñan haza hoz„ za fiunkat, ki elhagyván a Hei„ delbergi egyetemet oda nietett hogy az emigránsok működése„ ben résztvegyen, vagyis inkább rendelkezésök szerint ~~részt vegyen~~ szolgálatban lépjen a magyar légionál. Férjem úgy véleked„ vén hogy az invásio most egy hamar megnemtörtenendő, és nem akarván hogy fia életét

...gen ügyben az olasz bán„ ...ták ellen veszélyeztesse, vagy ...asztalan fecsérelje pénzét s'ide„ ...t semit téve, haza kivánta hoz„ ...i, ~~mi igen könyen~~ mire ö nagy ...készséggel réá állott jelen kiván„ ...án leni nénje lakodalmán."

Már most fiunk itthon van, ha„ ...em ha itt tarthatjuk é? a más ...rdés; ö nagyon vágyodik visz„ ...za s'talán szavát is adta réá; ...rje az atyja pedig itt akarja ...artani és azt mondja hogy ...em lett vôlna joga szavát adni ...z ö beléegyezése nélkül. Mi„ ...nt döl el a dólog nem tudom.

...dik szep. A bizony csak úgy ...lt el, hogy a szüle engedett, ...int rendesen szokott történi;

és elméne szegény fiunk s'ki
tudja vesztére é? Minden esetre,
sok csalodás, sok keserü kiábrán„
dulás áll elötte. — Ámbár er„
szényéhez képest igen drá„
ga hely Gé[illegible]va, mégis szeret„
ném hagy tovább is ott tartozkod„
na, mert néki a Klapkával
valo gyakori érintkezés, ki
érdeklödik iránta, csak hasz„
nára válhatik. Még nem vet„
tünk tudositást ~~megerkezes~~
tölle, a külföldröl.
A leányom lakadalmán meg„
vendégeltem a falusiakat,
mind igen jóneven vették,
derekason lerészegedtek, a
sok jókivánásnak vége, hosz„
sza nem vôlt, de azért azota

szorgalmatosan preavárical„
nak. — —
Jeszült várakozás uralkodik
általánosan az egész honban,
mindnyájan érezzük hogy sor„
unk függöben van felettünk,
szabadság malasztját áraszt„
é réánk? avagy a szolgaság
terhe még nehezebben sulyo„ x nyomasztobban
ul é réánk? az a jövendö
titka. — —
dik Oct. Egy Schneider nevü gó„
mérálison nagyon kikaptak a
kolozsvári útszakölykök. Egyet
közzülek ki Garibaldit éltet„
megkergetett vôlt, az a könyves
boltban menekülvén utána suj„
tott lovaglovesszöjével, de csak
gy üvegtáblát talált mit azu„
tán megkellett fizetnie. Ez a
logal müködése a Herr Gnnn„

a valnak anyira mulattatta
az útszagyerekeket, hogy már
jobbra, balra, elötte, utána, kiält-
ják neki az éljen Garibaldit.
Tett is jelentést Décsbe, hogy
minő fiszlnesbeynsint város ez
Kolósvár; és kérte onan mad-
hová tételét.

21dik Oct. Tizenkét katona egy
zsandár vezérlete alatt, felhaj-
tá falunkban is ~~azto~~ adot; × törvenytelen
ahoz képpest elég becsülettel
viselték magokat. Deszéllik
hogy Csikszeredán megrakták
vólna ökeméket, meglehet hogy
akkor tanulták meg, egy kevéssé
meghuzni a bagariát. Már
az ujjonczozás hogy fog meg-
történhetni? a más kérdés. –

Valósággal bámulni lehet
azon önmegtagado buzgosá-
~~ot~~ készséget melyet a mostani tiszt- × készséget
viselők szolgálják hazájo-
kat; vanak igen sok szegény
borsuak közöttök, kik nem
mak hogy egy krajczár fize-
tést nem vettek, hanem még
magány dolgaik után sem
láthattak. A nép ~~egy~~ átalá-
nosan bizalomal és engedel-
mességgel viseltetik irántuk,
ámbár azzal bujtogatnak el-
lenök, hogy nem állandok, és
mak az urak tették azokat
hivatalban.

[illegible]dik Nov. A felső Fejérmegyei
gülésben egy furcsa × közben- × sajátságos × szováltás

szollás történt, mely a román
parlamentáris képzetséget
nagyon is jellemzi. Egy ro„
mán megyeitag beszédet tar„
tott közönséges oláh nyel„
ven; egy másik ki ~~jos~~ oláh
nyelvet beszélt azt mondja
réája, „jo te refut„ (a fran„
czia refuter ből származik) mi„
vel anyit akart mondani, hogy
megczáfolja az előbbinek
beszédjét; de ujjonez törvény„
hozonk ki nem szokott a
czáfolatokhaz hanem igen
is egyébhez, — — félre érti va„
lami hasonhangzásu szit„
kozodásnak s'réá kiált „igen
apádat„ Képzelhetni mily
megdöbbenést vagyis inkább

nevetést okozott ezen román
intermezzo.

3 dik dec. Nagy úraink mind le„
mondának hivatalaikrol, alá„
rendeltjeik is készek lelépni mi„
helyt kénytelenek leñének tör„
vénytelen parancsokat végre„
hajtani. Kicsinytöl, nagyig,
nagy az egyetértés, a törvény„
hez valo ragaszkodás, s'mégis
találtotnak még oly magyarok,
még pedig magos származá„
suak, mint Nádasdy, Haller,
kik az önkény ezközeivé alya„
sithatják magokat; és a mi kü„
lönösebb esmert becsületes és ép„ az útolsó
pen nem nagyravágyo ember,
hanem korlátott elméjü s'a
hatalmasok gözköre elszédi„

tette, és még annál is inkább
katonai pályája vak engedel-
mességre szoktatta. Még most
is emlékszem mint mondták
barátjai Wesselényi és Kendef-
fy Ádám, midőn a nádori ~~ud-~~
~~varba~~ köribe mint segédtiszt-
je jutott, „hogy senkinek sem
lehet inkább terhére a nagyok
udvarában élni, mint egy oly
őszinte, egyszerű embernek
mint Haller."

24dik déc. A Creneville érkezése
Kolozsvárra a lehető sendben
történt. A külömböző testüle-
tek tisztelegtek nálla, és eléggé
~~hibaztatjuk~~ megrojjuk hogy
~~köztük~~ megjelent a réformá-
tus püspök Dodola is, a tanár
kart és egyházirendet vezetve;
voltak köztök kik annyira nem

helyeseltek hogy megsem je-
lentek, (mint Sámi tanár és Szász
Gerő lelkész.) Creneville a
püspök beszédje után, kér-
dezte ha ~~tudnak i az ur~~ ér-
tenek i az urak németül?
és az igen feleletre, az ~~emlé~~
tett nyelven egy kiss beszé-
det tartott, a nevelés fontos-
ságáról. –

6 febr 1862. Kolósvár 1862.

Paget ma érkezik Décsből, ho-
vá a vasút ~~t~~dolgában úta-
zott volt, megelőzte ötet
azon örvendetes hír, hogy
az engedmény riá megada-
tott és három év~~re~~ lefolyá-
ra alatt van kitűzve ~~felepi~~
megépítése, már hogy a pénzt
riá honnan vesszük? a~~z~~ még
nem esett tudtunkra. ~~A szá-~~

Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

11ik óbr. A vasútrol az örven-
detes hír igen elsietett vált;
mert Paget megérkezvén, mone-
ja, hogy a császár bár hajlan-
donak látszik az engedmény meg-
adásra, mégsem nyilatkozott
határazatton, a mostan úral
kado nagy pénzhiányt ad-
ván okul. Toldalagi vezette
a küldöttséget, mely Paget és
az évángélicus lelkész Hincz-
böl állott. A beszéd a felség-
hez magyarul vált intézve,
mely nyelven is ő felett réá, igen
halkan, mintegy tartván tölle
hogy hibát csinál. Nádasdy oly
formán nyilatkozott, hogy
mint magyar ember óhajtja
ná az erdélyi vasútat, de

mint osztrák minister nem
pártolhatja. Nem tudom mi-
értelme okoskodásának, ha-
nem annyi igaz, hogy politi-
kai helyzete, sem a magyar-
em becsületes-emberséggel nem
egyezik meg.

9ik Két igen érdekes de külön
nemü elmemü, foglaltatja az
olvaso közönséget. Az Ember
Trágédiája Madáchtol, philo-
sofiai mü, mely igen sok tálen-
tumot árul el, és névtelen
rotat a Dissolving Views;
szerzője regényköpenybe bur-
kolja historiáját az osztrák jelen
formánynak, élénk sátirával
ellemzi az egész Camarilla
Illustrinb jeit, a császáron el-
kezdve végig menyen minis-

jein; Rauscher érszekről
jésuita ármádájával, Sophiá-
rol; egy szoval mindenről mi
ezen osztrák bábeli zavarban
szerepel, különösen elmésen
írja le Grüne befolyását a
császáron. Ez a munka nagyon
is tiltva van az osztrák mo-
nárchiába, de añál inkább ha-
tol bé kézalatt és szivárog el min-
denfelé. A hírlapok most na-
gyon tartozkadok, nem is taná-
tsos nekik sokat patvarkodni,
mert rendre egy járhatnak mint
Dolond Miska vagy a Dus
Vitéz, hogy a hüvösen, egy
kiss gondolkoro időt adnak
nekik.

21dik Március A honvédek javára
akart egy mükedvellő társaság

játékszint előadást rendezett;
ñak megelőző napján híre fu-
tamodott, hogy Creñeville meg-
tudván a bécs jövedelem czélját, azt bégyülendő
megtiltja és az összeget felől be-
látása szerint rendelkezik. Ez
mind csak mendemonda volt, hogy
az arszlánnök añál fontosab-
boknak tegyék magokat. Megtör-
tént az előadás meglehetős si-
kerrel; a belépti-díjt ~~felemelték~~
mely 700 forint tiszta hasznot
hajtott felemelték; közönség any-
nyi volt, hogy már több nem fér-
hetett. Elgondolám, hogy fiatal
koromban, ezelőtt harmincz év-
el, és ~~ja elöada adta~~ játszod-
tak szindarabokat az előkellő
társaságba; és sokkal müértőb-

bül mint most, de fájdalom
többnyire németül, — már van
é a világon művészet mely
kárpotolhatna ily ferde ész-
mékért? mely megtagadtatja
egy nemzet áristocrátiájával
saját nyelvét. — Bethlen
Ferencz hazakerült hosszas
vándorlásából Oroszország-
ban, sok érdekest beszél,
a többek közt, hogy a Magyar-
honi hadjárat résztvevői ~~jutalmaul~~ ér-
mek osztodtak az orosz had-
seregben, melyet azonban a tisz-
tek nem hordnak, mert mintegy
~~szégyenlik~~ átalják tényező
részvétőket egy szabad nem-
zet elnyomásában. Az orosz
értelmiség nagyon kárhoztatja

résztvevői közt

tehet, lega
a által p
ll.

Austria eljárását a magyar
nemzet iránt. —

Dik Marcius Apri Beresztelke.

Mint elutazásunkkor, mint
hazajövetelünkkor ado éxé-
utio volt falunkban. Ez a
nyuzo osztrák systéma nagyon
elkeseriti az embereket. Igaz
hogy a polgárosodott nemzetek-
nél nagy szokott az ado leni; de
azután út van nyitva az ipar-
ak, de itt a legnagyobb igyeke-
et és nélkülözés mellett is, csak
holdusság áll előttünk, s'a mi leg-
keservesebb, hogy semi szavunk
ines az ado kirovásában és felhaszná-
lásában, tudtunk kivül, és a ka-
atunk ellen, rendelkeznek vagyo-
unk felett. — A [illegible]rozás is

végherment minden akadály
nélkül.

12dik Az ~~királyi~~ erdélyi kirá„
lyi tábla elnöke B. Apor Ká„
roly ~~lényeges változtatást~~ a per„
tárgyalás modjába lényeges
változást akart behozni;
mely szerint azok nem a régi
törvényes nyilvánossággal
hanem ~~ka~~ elkülönzött irodák„
ba tárgyaltottak vôlna. Ez
hírlap utján nyilvánosság
eleibe került, és nem kiss meg„
ütödést okozott a királyi gu„
berniumnál, mely felsem
tette hogy ne felsöbb parancs
által történt vôlna, mindjárt
is kérdést tett Creneville-nél
a kormányzonál, hogy mi„

tehet, legalá
sa által pr
ller

kép történhetik ily fontos do„
log a gubernium elmellöze„
sével. Creneville nyilvánitvan
hogy nem tudtával esett;
mindjárt tilto parancsot küld
Aporhaz, hogy önfejüleg ne
változtasson semit a ~~bé~~
gyakorlátba lévö rendszeren.

20dik April Fiam ir Salernobol,
hogy a magyar légio megun„
ván a sok hasztalan bizta„
tást oszlo félben vagyon, a
jövö hónapot tettek határi„
dönek, és ha addig nem törté„
nik ~~elo~~ semi nemzetünknek sem„ + semi
mi elönyére, úgy bekövetke„
zik az apostolak oszlása.
Ki Görög, ki Oláh, Országba,
ki Amérikába menyen; +

és más szinpadot változtatva,
tovább folytatja az élethalál harczát a szabadságnak,
a szolgaság ellen. Téam valamely egyetembe készül, tovább
folytatni tanulmányait. —
Klapka maga úgy nyilatkozott,
hogy oly fiatalembernek ki
előtt szebb jövő áll honjában,
kár volna tovább, a magyar
légionál tétlen vesztegelni. —
Tavaly nyáron, fiam Genfbe
múlatva, sokat volt Klapkával, kiről azt mondja, hogy
soha jobb és eszesebb embert
nem esmert, érettebb és higadtabb itélet után is azt hallám,
hogy igen derék ember. Zakik még Genfbe egy ~~neve~~ Puky
nevü nevezetes magyar

émigráns, a forradalom alatt
jelentékeny hivatalt viselt,
most két nyomdának birtokosa Genfbe, jozan belátása és
becsületessége igen nagy tekintélyt szerzett néki az
émigrátio előtt. —
8dik Május. Az alkotmányos tisztviselők igen kevés kivétellel,
majd minden megyében lemondtak, hanem itt Torda
megyében nagyobb része megmaradt hivatalába a főispány unszolása következtébe, ki azonban maga lemondott. Nem lehet megfogni,
hogy micsoda igazság érzeténél fogva lehet másnak
tanácsolni, mit maga cselekedni helytelenek tart.

Ez az egész tjésuita poli„
ka Kemény Ferencztől cred,
ki azt tartja, hogy a kisseb
hivatalnakok megmaradván
helyeken, nemzetünknek ma„
rad némü befolyása a köz„
dolgok igazgatásába és min„
den esetre, ~~nem a~~ birtokosakul
nem leszünk annyi zaklatá„
soknak, s'peres ügyeink
oly Dábeli zavarnak ki„
téve. De ~~lehe~~ szabad é ily
mellékes okokért, azon
magasztos főbb eszmét fel„
áldozni? hogy a nemzet, al„
kotmánya letéprására, so„
ha öngyilkos segédkezet
nem nyujt, s'ha egyebet nem

tehet, legalább passiv ellentállá„
sa által protestáljon az erőszak
ellen. —

22dik Május. Fiam irja Salernobol,
hogy ott a magyar légionál egy
öszszeesküvést fedeztek fel. Kilencz
légionista, egy része sédo más, né„
met; válalkozott a katonatiszte„
ket leöldösni, a közvitezeket
gedig és ágyukat a brigántik
kezébe játszadni. Ezen pokoli
gaztett szerencsére idejében
felfedeztetett. — —

dik Jun. A magyar légio tal ugy
adjuk nem vett részt a tyrolisi
expéditioba, de nagyon bizonyta„
nok az oñan valo tudositásaink.
Fiam Venosából csak annyit ir, hogy
ott mintegy hadilábon vañak,
t a légiobol százhuszan oda
üjtötték volt, egyszer rendbe
llitották s'felszollitották ~~ket~~

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorica FILIALA CLUJ

Er. az egész tjésuita poli„
ka Kemény Ferencztől cred,
ki azt tartja, hogy a kissebb
hivatalnakok megmaradván
helyeken, nemzetünknek ma„
rad némü befolyása a köz„
dolgok igazgatásába és min„
den esetre, ~~nem a~~ birtokosakul
nem leszünk añyi zaklatá„
soknak, s'peres ügyeink
oly Dábeli zavarnak ki„
téve. De ~~lehe~~ szabad é ily
~~m~~ellékes okokért, azon
magasztos főbb eszmét fel„
áldozni? hogy a nemzet, al„
kotmáñya letéprására, so„
ha öngyilkos segédkezet
nem nyujt, s'ha egyebet nem

tehet, legalább passiv ellentállá„
sa által protestáljon az erőszak
ellen. —

22dik Május. Siam irja Salernobol,
hogy ott a magyar légionál egy
öszszeesküvést fedeztek fel. Kilenc
légionista, egy része sédo más, né„
met, válalkozott a katonatiszte„
ket leöldösni, a közvitezeket
pedig és ágyukat a brigántik
kezébe játszadni. Ezen pokoli
gaztett szerencsére idejében
felfedeztetett. — —

dik Sun. A magyar légio tal ugy
adjuk nem vett részt a tyrolisi
expéditioba, de nagyon bizonyta„
nok az oñan valo tudositásaink.
Siam Venosából csak añyit ir, hogy
ott mintegy hadilábon vañak.
et a légiobol százhuszan oda
üjtötték volt, egyszer rendbe
llitották s'felszollitották ~~ket~~

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorica FILIALA CLUJ

hogy nyilvánitnák rögtön
szándékjokat tovább ott ma-
rado vagy eljövö szándékjokat,
oly mo a következö moddal, hogy
az eljöni akarok lépjenek ki
a sorbol. — Erre néma csend
lön, végtere az egyik kilép,
nagyobb része követi mint a
juh, és csak nyolczan mozdu-
latlan, köztök derék bátor
fiam. — Már most ujra egy
évi szolgálatra van kötelezve,
kivévén azon esetet ha tiszt-
nek neveztetnék ki, mert akkor
szabadságában áll elhagyni a
szolgálatot. A Victor Emánuel
és a magyar kormány hüsé-
gére eskették fel öket. — Sok se-
lejtes ember van köztök. Köze-
lebbröl a föparancsnokság a

tiszteknek kinevezendök sorát
felmutatván a Bethlen Gábor
és a fiam elmellözésével az
honvédelmi bizotmánynak, az
hibának jelelte: és rendeletet
bocsátott, hogy azoknak ne-
veik is rogtön felterjesztessék
az elöléptetendök sorába. —
22dik Jun. Igen kedvetlen sensá-
tiot csinált honunkban a Kos-
suth progamja az általános
szavazat és még mi minden-
féle mellett. Gondolom nem ép-
pen oly gyakorlíatlan és alkal-
mazhatatlan az a prográm,
mint látják az ugynevezett con-
servativek, vagy is inkább mint
szeretnék azt elhitetni az osztrák
birodalmi lapok; de megvallom,
nem csekély megdöbbenést oko-

zott nékem is azon kornyül„
mény, hogy Klapka visszahuz„
ta magát a közdolgokbol; ~~mit~~
hirlapilag nyilvánitott egy
Kossuthnak irt levelében; mely„
be lemond tovább is tagja len„
ni a honvédelmi bizotmány„
nak. —

7dik Julius. A szabadságos kato„
nákot beszállitották; de az oláh
határörok többnyire vonakodtak
elöállni, sokat közüllök vason vit„
tek. — Mily furcsa neme a démon„
stratióknak keletkezett mostan.
A Nemzetek egymásnak látoga„
tásokat tesznek; s'kölcsönös ro„
konszenvek lármás vendégsze„
retetben nyilvánul: igy történt
ez a triesti kirándulás alkal„
mával. —

12dik Augusz A lapok telvé~~k~~ a Gári„
báldi készületeivel és Olaszhon„
ban lévö fiatalaink nagy hadi„

mozgalmakról
~~készületekröl~~ irnak. Teleky
Oscar télégráphirozta szülei„
nek hogy Siciliába rendelték
a magyar légiot, menyi valo
belölle nem tudhatni, mert
ökeme nagy hazug, fiam
ki ~~jelenleg~~ Venosából irt, hol
és melynek vedékében van
mostanság a brigántikat üz„
ni, ~~csak~~ anyit mond,
hogy már valahára remény„
lik honjokért is tehetni valamit.
De hiszen szegény ifiak örökö„
sen remélnek, csak bénetelye„
sednék rajtok az olasz köz„
mondás; chi vive sperando,
muore cacando: — — Végtére
megadatott az anyira várt Vá„
ad-Kolozsvári vasut enge„
dély, de szinte bételyesedik ve„
l az egyszeri pap mondása:
adál uram de nincs köszönet
beñe: mert sokan ugy tartják,
hogy az egyszeri ~~ni~~ smint enged„
ményt nyert Szebeni vonallal nem

a

állja ki a versenyt, azután a
kormány nem biztosítván
a válalkozoknak sem tőkéjét,
sem kamatját, valoszinüleg
sem bel sem külföldi költsön„
ző nem fog találkozni — no„
ha már több városok és különösen
Kolozsvár, igen bőkezü se„
gélyajánlatokat tett.
Egy furcsa mondása kereng Pati„
káriusnak: A tárnok Pálfy
muzsikáltatván vele magának,
meghagyta tneki, hogy csak
azt az uj notát ne fujja: mi„
goda uj notát? kérdi Patikarius.
No tudod te jól azt: Jaj be hunczu„
fut a Német: : Kérem a lássan:
vágközbe Patikárius, : az
már igen régi nota: —

21dik Augusz A tervezett St. István
napi látogatása a Triestieknek
és Décsieknek Pestre, hihetösen
elmaradt, mert az iroi segély egy„

bis ~~tervezett~~ hasznára terve„
zett mulatság ~~beti~~ is betilta„
tott azon ürügy alatt, hogy
nem egygyezik meg az ünep
szentségével. Leányaim jelen„
leg Pesten vagynak atjokkal,
várom ezen tárgyban tudosítá„
sokat.
Az erdélyi gazdasági egylett, már
sokban tanusitott gyermekes fel„
fogásával, azt határozta, hogy
önkéntes adakozásokkal járul„
janak a vasutépitéshez. Az összeg
mely ily moddal összegyül oly cse„
kély, hogy nem érdemli meg ez ál„
tal népszerütleniteni ~~ezen ip~~ az
ügyet. Az igen helyes, hogy, vá„
rosok, helységek sőt magányo„
gak is áldozzanak réá, munká„
val, épitő anyaggal, földterület
átadásával; de hogy a távol eső
szegény földmives hozzájárul„
ón szolgabiroi erkölcsi kény„
szerités ~~a~~ mellett az oly keser„

+ a hol keresztül fog vétetödi

vesen megtakaritott fillérjével;
az nem helyes. Általjában az
valoságos Magyarizmus ipar„
válalatba mindég hazifiságot és áldozatkészséget veñi
igénybe. —

26dik A tervezett ~~bécsi~~ látogás
a Décsiek és Triestiek által Pest„
re Sz. István napjára nem történt
meg, hihetösen suttomba bétilta„
tott. Ismét éxécutio falunkan;
az mindenütt megtörténik min„
den három honapba; mert senki
nem képpes, és nem is akar, erö„
nak nélkül adot fizetni. Delé„
tanulván valameñyire már a nép
és, és német uraimék se lévén most
épen oly hatalmasok, talán nem
történik añyi rémitö csalás mint
eddig. Magam~~on~~ tapasztaltam egy„
szer meñyire menyen az adoszedök
emtelensége. Férjem magát gyo„
nittatni szinte egy évig lévén tá„
vol a háztol, ~~réám járatlanra ne~~„

Név- és tárgymutató.

a 501.

sok ügy és baj nehezedett
réám, ~~réám~~ beñe járatlan„
ra, mindazonáltal feltünt
nékem, hogy mindenféle ürügy
alatt rendfelett sok adot csi„
kornak ki töllem; megma„
gyaráztatom tehát magam„
nak a dolog mibenvoltát a
pappal, t.i. hogy a béfize„
tett adot bé kell irni a falu
könyvébe (akkor a magányos
soknak nem volt még külön
könyvek rolla) mely a falus„
bironál áll. A szerint cselek„
szem, de aval megnem elé„
gedvén nyugtatványt kérek
notáriustol és falusbiro„
tol kikben nem volt hitelem;
mit hosszas szabadkozás u„
tán, hogy felesleges leñe, vég„
tére megadnak. Késöbbre

férjem ħ ~~para~~ mondja, hogy
zaklatják az adohátrálé„
kért, én erösitem hogy ki
van fizetve s'a falu köny„
vére utallok, de ott egyéb
nyoma nevünknek nincsen
mint valami kétes vaka„
rása a papirnak, hagyom
hogy a notárius és falusbi„
ro lelkeidvességére jól kiha„
zudja magát, akkor elöál„
lok nyugtatványomal:
mentegetödznek nagy sül„
telenül hogy ~~velfelejtettek~~
megfelejtkeztek rolla; de Klé„
mens urnak a notáriusnak
több falukban volt hiányos
emlékező tehetsége, és igy

mindenfelölröl tódult elle„
ne a feladás, minek azon„
ban egyéb eredménye
nem lett, mint hogy jegy„
zöségböl schreiberségre
mozditották, azután schon„
nai létére nem bírván sem„
mi vagyoñal, a falusbirotol
ki magyar volt elvették
egy pár marháját s'a meny„
yire tölt kielégitették a meg„
pottakat, a többi pedig a
kárral maradt.

Dik Szep. Tiam a mult hó
dikázol irja Nápolybol,
gy a magyar légiot lefegyver„
tette az olaszkormány
Piemontba rendelte; de ö
ethlen Gáborral ketten

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

szabadságot kérvén elmacad„
tak és szándékoznak Sici„
liába átillani Garibál„
dihoz: egy halászbárkát
bérleltekki a végre és ~~tiz~~
az nap öt orakkor voltak in„
dulandok. Irja továbbá fiam,
hogy még csak most az egyszer
fog az olasz ügyben fegy„
vert, [illegible] ha most sem sikerül„
ne a válalat, akkor jön haza.
11 dik Szep. A mult ho 21 dikéről
Cátániából irt utoljára fiam.
Mily gazdag volt ö akkor re„
ményben, csak azt sajnálta, hogy
minden tusa nélkül jutnak a
gyözelemhez: azt vélte, hogy Ga„
ribáldi vezérlete alatt, csak egy
diadalmenet lessz utjok romá„
ig, s'kiludja most, ~~test talán~~

hol bánkodik ö most, talán
testben lélekben sebhedve, ke„
serü csalodásán. Szegény fiú!
kinek keble anyira hevül a
szépért, jóért, még hányszor
üriti ki az életben acsalodás
ürömpoharát; de még sem fé„
lek, hogy hitében valamikor
ingadozzan, kötelesség erze„
tében meglanyhuljon, mert
emberszeretetét szilárd elvek„
re alapitotta, leghübben kitet„
szik gondolkozásmodja ~~le~~„
~~v~~ növérének irt lebelének itt
következö töredékéböl:
„Ha valaha fiad lessz azt ön„
megtagadásba neveld, tanitsd„
másokért mindég többet ten„
ni mint magáért, tanitsd a ~~szé~~„
~~pért~~ nagyért és szépért hevül„
ni s'fiad boldog lessz. Engem„

„áldom érte szülöim s Fancso„
„bácsit, így nevettek, s boldog„
„vagyok s az is leszek telyes„
„életemben, mert ha vannak is„
„mostoha viszonyok közt sötét„
„perczeim, mindég van mibe vi„
„gasztalást találok, van egy czél„
„mire törekszem, minden lépés„
„melyel czélomhoz közelitek„
„egy jutalma szenvedéseim„
„nek, mindig egy ujj boldogság.
Hallom, hogy Radákné készül
Claszhonban Garibáldi láto„
gatására: azok a csintalan ta„
liánok még elnevezik brutta
bestianak, furcsa képzetek
lessz rolla itélve a magyar
mátronákrol. —
16dik A hivataloskodásbol a ki
csak valamirevalo volt lelépett

a megmaradtoknál csak
magányérdek a tényező, a„
zért nagyon is megveszte„
gethetők.
Beszédtárgya hogy Bohuczel
feladást tett Creñeville el„
len, ki ere azon nyilatkoza„
tot tette: hogy Bohuczel
röglön elmozditassék, kü„
lömben ö mondle hivatalá„
rol. Viszálkodásoknak oka
az, hogy Bohuczel mint a
Maszodi kerület fökapitánya,
az oláhokat mindenképpen
fegyezgetvén, igen rossz ren„
det tart ott, miértis kemé„
nyen megrótta a kormányzo.
A többek közt igen nagy bo„
tránytárgya ~~ott~~ két határos
~~falu~~, egy ~~oláh~~ szász és egy oláh
falu perlekedése; az utobbi
elleneszegül a gubernium

itéletének, és tettlegességre kerülvén a dolog, még em„berhalál is történt. —

22dik Fiam Génuába piémonti várfogságba van, sokáig nem tarthat a comédia, eddig talán ki is szabadult. Igen érdekesen írjale az Aspremontinál történteket: Bethlen Gáborral ketten Nápolyba hajóra ültek, és a ha„jós kapitány segedelmével bé csempészték magokat Messi„nába, onan kocsin Cátaniába mentek, hová érkezendő volt Garibaldi: 24 ora mulva beis vonult oda, egy rendkivüli megerőltetett mars után. Ez nap a piémonti katonaság rendesen kivonult a városbol, pár nappal az előtt pedig 23 tiszt adta bé lemondását.

Fiam Bethlenet a Garibaldi 50 lovas guidái közé irattak bé magokat, de ezek csak a szárazon lévén szervezendők hogy addig is tétlen ne veszte„geljenek, Menotti vadászai közé állottak.

27dik Szep. Fiam saját szavai„val folytatom a történtek elbe„széllését.

Cataniába a csapat pár na„pot mulatott, naprol napra növekedve önkénytesek és szö„kevényekkel. Ez alatt alkal„munk volt a csapat alkatré„szével megesmerkedni; ál„lott Lázáronibol s'a magas aristocrátiájábol alaszor„ság virágjából; az egesz öszvesen az emberiség szeny„nyéből: Garibaldit pedig kör„

„nyezték, egy pár kivételével,
„szamár s'roszakaratu em„
„berek. A magyarok közül
„volt Cátániába Pulszky,
„Frigyesi alezredes s'még
„vagy 15 a légiótol eljött ma„
„gyar. Pulszky bémutatott
„a tábornoknak, ki örömét
„fejézteki, hogy a magyarok
„a szabadságharczbol nem
„maradnak el, s'biztatott
„hogy a dolgok naprol napra
„jobban állnak. Cátániába
„ültünk még pár napot, egy
„délután talán 25 dikén
„alarmeot futtak s'az egész
„csapat felkészült, én éppen
„elöörsen voltam, szállásom„
„ra nem mehettem, így min„
„podgászom házbér fejébe

ott maradt, kivéve pár válto„
zot, mit egy kendöbe kötve ma„
„gamal hordtam. Ez nap est„
ve az egész serget két gözös„
re, mit Garibaldi a kikötöbe
lefoglalt, felpakkolták, s'a pie„
monsi hajók szemeláttára
„utnak indultunk, hogy ho„
vá, bizonyosan senki sem
tudta, egy része Romát, más
része Görögországot gondol„
ta, reggel Calabria partjain
szállottunk ki. Más nap elö„
csapatunk a rendeskatona„
ság által a Reggioi utan
visszanyomatott, Garibal„
di elött 15 lépés~~nyire a fal„
ba~~ hét ágyugolyo ment a
falba. Utat változtattunk
s'a hegyek közé vonultunk,

„itt mászkáltunk pár napot
„minden eleség nélkül, az ön„
„kénytesek raboltak ~~s'forou~~
„s'volt eset, hogy egy darab
„kenyérért főbeütés történt.
„29dikén Scilla felett Aspre„
„monthaz ért a seregnek
„majd csak fele; a többi éh„
„ség s'fáradság miatt elma„
„radt. Itt oly erős hadál„
„lást foglaltunk melynek
„párját alig találhatni, en„
„ni iñi kaptunk. 30dikán
„délután ellenséget láttunk
„a szomszéd hegyek ~~hátán~~ en
„felbukkañi; tábornokunk
„semi elökészületet nem tett,
„igy midön az ellenség lötá„
„volba ért, a mi seregünk
„már disznocsordához ha„
„sonlitott, még egy századot

„em tudtak becsületes rendbe
„állitni. A tüzet az ellenség
„kezdte s'már elsö lövéseit
„Garibaldi személyére iranyoz„
„ta, ki hamar megsebesült.
„Nekünk eleinte a tüzelésre
„felelni tiltva volt, végre
„mi is elkezdtük, de már a
„rendetlenség tetöpontra hágott;
„a híres szabadság harczosak
„megszaladtak. Corai 500 em„
„berrel elszökött, a siciliai
„az erdöbe bujt, csak az át„
„szököttek és Velenczeiek ál„
„lottak még. Menotti még pro„
„bált egyet, rohamot paran„
„solt, néhányan nekimentek,
„de ezek is a nagy tüzelésre
„elmaradtak; ugy hogy meg„
„történt mit megjosoltunk:

„ketten Gáborral maradtunk,
„igy mi lettünk az elsö fog„
„lyak, pár perczczel késöbb,
„az egész megfutott de már
„körülvett sereg letette a fegy„
„vert, s'tábornokkal együtt
„foglyul esett. — A ~~gyo~~ Piemon„
„siak gyalázatosan viselték
„magokat, raboltak, loptak,
„az öreg tábornak iránt min„
„den becsület nélkül viselték
„magukat. Amint vállain„
„kon egy házba akartuk
„viñi, oñan elutasitottak,
„ugy hogy kénytelenek voltunk
„késö éjszakáig bolygani
„vele mig egy házat kap„
„tunk. Más nap Scillába
„vittek, oñan Garibaldi
„huszadmagával ~~ide~~ x Spezziába jött, x Spezziába

„Spezziába ment, minket
„is oda vittek hosszas ut után,
„öt napig ültünk a hajó fedél„
„zetén x zsúfolva folytonos essöbe pi„
„szokba, a hajorol a várba
„tettek, mi tizenkét magya„
„rok különszobát kaptunk,
„de már ma 12 dikén iñen
„visznek Génuába. Türr
„itt járt igérte hogy bántodá„
„sunk nem lessz. Mihelyt sza„
„bad leszek beadom a légiota„
„li elbocsátásomat, s'akkor
„egyedül apámtol függ ha
„hamar haza mehetek vagy
„sem, mert mihelyt elküldi
„útlevelem s'a pénz én egy
„perczet sem kések, mind
„kettöt Milánoba várom
„el. ~~Pa~~
„Pár nap mulva Génuából

x zsúfolva

Forte Monterattibol irja;
hogy ott nyolczvanhét tiszt„
telvanak bezárva, nagyon
komiz embereknek mond„
ja őket, kényelmetlenséget
is sokat szenvednek, s'legin„
kább sulyosbitja állapot„
ját azon bizonytalanság,
ha eljutnak é levelei hoz„
zánk. —
9dik Octo Sollehet csak inkább
azon jószágok jövedelmeznek
melyek tagositva vañak, mégis
a véghezvitele igen sok ked„
vetlenséggel jár. Vidékünkbe,
Felfaluba most vevődik te„
lyesedésbe, és oly hathatos el„
lentállásra talált a törvény„
hatoság a falusiak részéről,
hogy kénytelen volt gendár„
mokat viñi fékezésekre. —
Vásárhelyt egy igen sajná„

latra mélto craval támadt
a'sidok ellen valo gyülö„
letből: Egy részeg szöcslegény
bébotorkázott sinagogájok„
ba s'az oltáron égo gyértyá„ + égö
nál meggyujtja szivarját,
Igen természetesen a'sidok
kilökdösik oñan, ö az ut„
szán felkap egy követ s'be„
töri vele a'sinagoga abla„
kát: ekkor a'sidok felbö„
szülve béhurczolják a'sina„
gogába, ott megkötözve ke„
gyetlenül elverik, s'a folyo
vérét, nem akarván hogy
bépiszkolja a padlazatot,
~~tálba fog~~ tálot tartva, fel„
fogják. Eñek hire futamo„
dik, a nép zugni kezdi: hogy
most kiviláglik azon szo„
kások, hogy keresztényvért
használnak egyházi szer„

tartásokra, megtámadják
a singogát s'ott mindent
összerombolnak; hasztalan
akar tizennégy gendárm
rendet csinálni; a várbol
egy hadnagy vezérlete
alatt katonaság ~~att~~ jön a
háborgok fékezésére: a had„
nagy sorban állitja azt s'felszol„
litja a népet hogy oszolnék
el, mert külömben közikbe
lövet; csak rajta, kiáltja visz„
sza a felbőszült nép, „lövessen,
ugy is csak egyszer lőbethek,
mert elszedjük fegyvereiket.
Ekkor a hadnagy félvén ily
nagy felelősségtől rendesen
elvárja a távollévő major × örnagy
megérkeztét, ki azután oly
formán nyilatkozik; hogy
minden semiségért nem le„

het mindjárt a katonáságot
felléptetni. — — Tehát tört
ablakokkal s'a sidok ellen
valo szitkokkal kiélégit„
hette a balgatag nép, vakbur„
go, nem anyira vallásos —
mint vallástalan, dühét. —

21dik October. A megyékben min„
denütt ugy ütöttki a bizot„
mányi gyülés, hogy a tjelen„
legi törvénytelen rendszer
ellen protéstálva, semiképpen
sem ereszkedtek ~~bélé~~
a birodalmi tanácsban va„
lo követválasztásba. Itt
Torda megyébe, az ugynevezett
főispány Ezillich, mind is
letette a megmaradt ~~t~~ ma„
yar tisztviselőket ~~a birodal„
mi tanács ellenes nyilatko„~~

~~zatokért~~. — az alkotmány
melletti nyilatkozatokért. —

27dik October. Úgy hallom, hogy
a magyar légiótol hazajöt-
tektől réversalist kérnek
az administrátorak, hogy az
osztrákháznak hű alattva-
lni lesznek. de mindazonáltal
könyen ki lehet sikulni pa-
rancsokan, mivel kényszeri-
töleg nem léphetnek fel. Csak
azok kik passus nélkül jönek
haza, utaltatnak Décsbe ma-
gok igazolására, és ott feltar-
toztatnak mig a reversálist
kicsikarják töllek; azért ~~ir~~
megis irtam fiamnak, hogy
meg ne induljon utlevél nél-
kül, és mindenesetre kerülje
ki Décset, hol a policzia für-
készö szeme minden bizony-
nyal megakad rajta. Fájdal-

mos hallani mily kéveset csi-
nálnak ugynevezett mivelt
emberek is, a hamis eskü, s'a
megnemtartando igéretből.
éngem tulzonak és gyakor-
laitlañak tartanak, hogy
añyira aggodam a fenemli-
tett dologért: mind csak aval
mossák szájukat, hogy a
kényszeritett eskü nem ér-
vényes. —

unpraktisch

3dik Octor. Mily nagy hatal-
ma van az emberek többségén
a sükernek! A földnépe nállunk
istenitette Garibaldit, a nélkül
hogy tiszta fogalma leñe elhi-
vatatásárol, kitüzött czélja-
ról, valami rendkivülit várt
tölle; és most hogy añyit tud
volla, hogy valami válalata

dugába dült, nagyon kicsi„
nyitöleg gondolrolla; Egy
idevalo falusi leány ki
körültem szolgál, kérdi
töllem, ha igaz é hogy Ga„
ribaldi sebet kapott? „igen
felelém, fiam melette volt
akkor, és azok közül volt
kik megsebezve vállaikon
vitték.„ „Földhez kellett vol„
na csapnia Zoltán urfinak„
vágott körbe a leány. „De hát
miért? kérdém nem ~~kiss~~ csekély bá„ + csekély
mulással. „Azért hogy miért
nem jött Décsbe s'miért nem
lett király?„ volt réá a csodá„
latos válasz.—

5dik Nov. A hanyag és czélta„
lan törvénykezelés élö példánya
azon lábattan fejetlenség, mely
vidéki havasainkon uralko„

dik; ott már két honaptol
fogva szüntelen tart az erdö„
gyujtogatás. Egész lángözön
vagyon, már 8000 hold er„
döt ugy elpusztitottak, hogy
talán soha ki nem epüli, mert
még a gyökerei is kiégtek a
fenyöfáknak. A tutajkeres„
kedök is roppant kárt szen„
vedtek, mert sok ezerekre me„
nö tutajkészleteik elégtek.
~~Es ördögi~~ ezen ~~müvel~~ ~~A~~ havisi o„
láhság, ~~követi~~ el mely forra„
dalomtol fogva bitorolta
a birtokosok erdeit, s'mit
ezek hosszas perlekedések
után most méretnek fel;
hogy ~~ki~~ mindenki rendel„
kezhessék tetszése szerint
sajátjárol.

~~654~~ 524. a

18dik Nov Szomoru jelenség bizonyitványa a honunk-ban létező rossz policziá-nak, a mindennap törté-nendő rablási esetek.

1sö Déc Fiam Zoltán nagy örömömre hazaérkezett; nem győrök hálátadni a Mindenhatonak, hogy ölet, testben, lélekben épen, hoz-ta vissza családjához. —

14dik Déc A magyar légiótol hazajöttektől réversálist kérnek a hivatalnokak: ez talán csak tulvitt hivatalos buzgolkodás és egy kissé szi-lárd magatartással gondo-lom kilehet kerülni, mert fiamtol még nem mertek kérni, bajosan is hiszem hogy megkisértsék. —

ACADEMIA R.S.R.
FILIALA CLUJ-NAPOCA
BIBLIOTECA
Nr. 544 1975

Nés- és tárgymutató.

243.

A KOLOZSVÁRI
M. KIR. FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM
ÉS AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA
KÜLÖNLEGES GYŰJTEMÉNYEK.

A kutató neve: Br. Bánffy János

foglalkozása:

lakása: Majális u. 21.

A szerző neve és a kért mű címe:

Br. Bánffy Jánosné naplói (családi hatot) 1 kötet.
1848. XI. 1. – 1862. XII. 14.

kötet: 1 db.

A kért mű helyrajzi száma: (~~[illegible]~~)

Kelt: 1947. II. 24. Kolozsvár.

Figyelmeztetés: Egy kérőlapon csak egy mű kérhető. Az olyan kérőlapok, amelyek nincsenek olvashatóan és pontosan kitöltve, nem vehetők figyelembe.

	Az olvasó neve:	A kért mű száma:

Kelt:

Losonczi
Báró Bánffy Sánosné
Hadadi
Báró Wesselényi Józsefa
naplója.

II. kötet.

1863–1876.

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

[illegible]ook egyenegyen [illegible]
[illegible]lovsvárt, mint a védeken
kormányhiztost is megtöpták.

Évmutató

1863	1 – 49 l.	1869	297 – 350 l.
1864	50 – 79 l.	1870	351 – 426 l.
1865	80 – 138 l.	1871	431 – 492 l.
1866	138 – 205 l.	1872	493 – 539 l.
1867	206 – 249 l.	1873	540 – 562 l.
1868	249 – 296	1874	562 – 594 l.
1875	595 – 640 l.		
1876	641 – 705 l.		

...asok egen gyakorlat ...
...holósvárt, mint a vidéken
kormánybiztost is meglopták.

1863. 5dik Január.

A felvergődő oláh áristocrá-
tia világban, nem kiss botrányt
okoz; egy bizonyos Filippo
(áliás Zsilip) nevü hivatal-
nok pénzsikkasztása és aval
elillanása. A nevezett egyén
sogorságban volt az oly nagy
uraságra felvergődött Pap
Lászloval és rokonságban
Mayerrel, kit tetemes pénz-
összegből kivetkeztetett,
beñe helyzett bizalmával
visszaélvén. Ha némü kár-
örömel emlitem ez esetet,
nem a magyar gög szabb be-
löllem; mert részemről mindég
örülek ha alsabb helyzetből
valaki feljebb juthat, csak + emelkedik
hogy ~~erdemert~~ valodi érde-

...asok egen gyakorlat
...holósvárt, mint a vidéken.
...kormány biztost is meglopták.

1863. 5dik Január.

A felvergődő oláh áristocrá-
tia világban, nem kiss botrány-
okoz; egy bizonyos Filippo
(áliás Zsilip) nevü hivatal-
nok pénzsikkasztása és aval
elillanása. A nevezett egyén
sogorságban volt az oly nagy
uraságra felvergődött Pap
Lászlóval és rokonságban
Mayerrel, kit tetemes pénz-
összegből kivetkeztetett,
beñe helyzett bizalmával
visszaélvén. Ha némü kár-
örömel emlitem ez esetet,
nem a magyar gög szoll be-
löllem; mert részemről mindég
örülek ha alsabb helyzetből
valaki feljebb juthat, csak + emelkedik
hogy ~~erdemert~~ valodi érde-

mért történjék az; és nem
nem mintegy béréül a hom
alkotmány elárulásáért. —
Ofdik Jan Azt rebesgetik, hogy
egy erdélyi országgyülést ter„
vezget a kormány. Ha ez ne„
talán, a 48 beln végherment
Unió daczára valahogy ösz„
szegyülne, még akkor se szavaz„
námeg soha a birodalmi ta„
nácsba valo ~~reszvétet~~ lepést,
~~Ha~~ mert csak a szász képviselők a mel„ × lehet felteni, hogy
lett ~~is~~ szavazzának; tőlahra
csak kevés megyében esne a
választás, és a királyi hivata„
losak közt, bizonyosan a
magyarellem birna tulsulyal,
ámbár nagyon beszéllik, hogy
román mágnásokat nevezne ki
a felség, de hihetlösen, ~~minden~~

álaptalan a hír, és csak az
elménezkedők foglalták el
magoknak ezen tág mezőt.
Egyátaljában azt hiszem
tulvitt aggodalom, melyben
anyi sok jó uraink sinlöd„
nek; az; hogy Erdélyben
az idegen nemzetiségek fel„
jül kerekednek a magyaron,
nem gondolják meg, hogy szel„
lemi fejletségünknek akve„
tetlen kikell vivni felsöbb„
ségét. — Csak is oly ember
sopánkodhatik szüntelen,
ki nem okult a multon s'nincs
hite a jövöbe. Örüljünk
hogy egykori alattvalvink
a jogosultságnak velünk
egyenlö szinterén vanak.
Örüljünk, hogy nincsen, ki × magyar
alkományunk becsét nem tanul„

ta volna megesmerni. —

7dik Feb Egyik forradalom üzi a másikat: alig történt meg Görögországban, már nyomban követi a lengyelhoni. — Mi nyugottan hordjuk jármunkat: őrizzen is Isten a meddő kísérletektől. — Déesben az udvari bálban több magyarok jelentek meg nemzeti díszöltözetben, szollott is kegytelyesen a felség hozzájok, s'már kölcsönösen képzelhetik, hogy a nemzet és uralkado közt megtörtént a kibékülés. —

17dik Febr M. Vásárhelyt vigan foly a fársáng: eleinte a casino bálokban tisztek is jelentek meg,

de kesöbbre szépen kimaradtak; mert mint a nők nem örömest tánczoltak velek, mint a férjfiaktol sértve érezték magokat, mivel minekutána hosszason tánczolták volna a mazurkát, azok hangosan kiáltozták, hogy csárdást fujjanak a muzsikusok. — Ez a minden alkalommal kimutatott ellenszenve ~~a mag~~ nemzetünknek az osztrák ~~kormány~~ ellem iránt, és passiv ellentállása teszi, hogy soha megnem gyökerezhet az honnunkban. Osztrák katona tisztnék irták haza, hogy menyire jól foly dolgok Páduában, Velenczében, pompáson kiállitott szállásokkal vannak ellátva, még csak a mosotások is, a város költ

sége rovására menyen. —

21dik Feb. A lengyel forradalom terjed, okos emberek jósolják, hogy ennek is éppen oly szomoru kimenetele lessz mint az ezelött harminczkét évvel valonak. —

27dik Feb. Az erdélyi gazdasági egylet küldötséget nevezett ki, melynek élén Miko van, a kolozsvári vonal tárgyában. Kérelmök tárgya a kamat biztositás lett volna, de tudtokra esvén, hogy ö felsége feltételül, Erdélynek a biradalmi tanácsba menetelét teszi, el sem mentek a kért kihalgatásra. Ürügyül Mikonak egy nehéz náthája szolgált, mire elnapoltatá-

sát kérték a kihalgatás napjának, mit nem csak, hogy megadott ö felsége, hanem egyszersmint felmentette a küldötséget, a további kihalgatástól. Ezen kedvezötlen fordulatáért a dolognak Nádasdyt vádolják, ki biztatja ö felségét, hogy minden áron béviszi Erdélyt a birodalmi tanácsban. Az óvás, hogy ne jelenjen a ~~küldötség~~ értekezzék ez alkalomal a küldötség ö felségével, Forgáchtol jött, ki egyátaljában nagyon hibáztatta az egész lépést: fejtegetvén, hogy a mily üdvhozo volt ez Magyarhonra nézt, melynek érdekét ö mint kan-

czellár elömozditni ~~oka~~
~~igyek~~ törekedik, ép oly
~~tot~~ káros leñe az Erdélyre
nézt, kinek kanczellárja
a magyar nemzeti érdek
ellenére, csak abban mü„
ködik fáradhatatlanul,
hogy bévigye azt minden„
képpen a biradalmi ta„
nácsba. Añyira veszélyesnek
látta ezt Forgách, hogy
kijelentette; mikép rögtön
lemondana hivatalárol,
ha ez megkisértetne. Ha
valahogy kiütne a forrada„
lom, jo leñe akkor Ná„
dasdynak eblábolni, mert
köñyen a Latour tán„
czára juthatna.

5dik Már A követség lejövén
Décsből igen érdekesen be„

[illegible]
kolósvárt, mint a védékeni
kormánybiztost is meglopták.
[illegible]

Selenleg a 661

a 663
9.

[illegible]zéllik elö az ott történte„
ket. Halván rebesgetni,
hogy ministeri conferentia
tartatott a kihalgatás tár„
gyában, végére akartak jár„
ni a dolog mibenlétéröl: el„
ment tehát közzüllök Miko
Nádasdyhoz a környülménye„
ket megtudni; tulfelöl pedig
Bánffy Albert Forgáchhoz.
A követség összegyülve várta
a két hirmondot, Miko azon
leverö hirt hozza, hogy a
gaszár a vasut kamatbéz„
tosítása igéretéhez feltételül,
~~a~~ Erdélynek a birodalmi
tanácsban ~~vato~~ részvétét
köti: Bánffy pedig Forgách„
tol megtudta az egész ~~az~~

662. a.

664 a

conferenczia menetét, mely
igy történt. A császár, Rei-
ner herczeg, Rechberg, For-
gách a kamat biztositás
mellett, Schmerling, Nádas-
dy ellene nyilatkoztak; és
ennek következtében elhatá-
roztatott; hogy a császár, a
követségnek adott válasszá-
ban, tüzze feltételül a bi-
rodalmi tanácsban menetett.
Ezen méltán megütközvén
a követség, hirtelen kereket
oldott, és semit nem igazitva
haza jött. —

12dik Már. Még a hirlapok-
ban is kihirdették volt, hogy
ő felsége, tekintetbe vévén

...ablások egen gyakoriak
...t Kolósvárt, mint a védéken.
...g a kormánybiztost is meglopták.
...

Selenlea a 665

a 665
ii.

Erdély inségét, ~~nem küld~~
megkimélli a katonai éxé-
cutióktol, és ma mégis nya-
kunkra küldték azt, saját
házunkrát három kato-
na van téve. Most könyü
elbáni velek, megétetjük,
megitatjuk, s'ha mégis szid- × öket
nak, vissza szidjuk; de bez-
zeg nem igy volt negyvenki-
lenczben, akkor mint hodi-
tott országban, a legutolso
polák katona is éreztet-
te kenyüralmát. Eszemben
jút egy furcsa kaland, me-
lyen akkor átmentem: Ko-
lósvárt szállásunkat, csak
egy ajto választatta el egy

662. a.

666 a

szobátol, melyben a katona„
bánda rendesen szokta
tartani muzsikai gyakor„
latait; igaz hogy a szom„
szédszobában csak szoba„
liányunk lakott, ki nem
éppen nagyon irtodzat a
katonai érintkezéstől. Nem
tudom ö adott é lábot réá,
vagy mikép történt, de egy
reggel egy trombitás po„
lákot találtam egész ké„
nyelemel ott instélálva, egész
becsülettel kérdezvén az
okát, a némettől, béquárté„
lyozásának; azt nyerém
igen goromba hangon fe„
lebtül: „hogy szobájok aj„
tajának nincs zárja, és
ö biztosság okáért akar„

Selenlea a 801

a 667
73.

ja nállunk leteni hangsze„
rét„ Sol van„ mondám„ hagy„
ja hát azt itt, gondunk lesz
réá, csak kérem meñyen
iñen ki, mert foglalkozá„
som van itt.„ Erre a polák
még jobban feszedezék szé„
kén, s'undok németségével
ezt hadonázza: „Wars, glorü„
bnus vielleicht daß ich
stehlen will? Azon gon„
dolatra, hogy velem magyar
asszoñyal, egy buta osztrák
katona igy bánjék, felforrt
a vér beñem, s'védtelen ál„
lapotam elfeledve, csak egy
„marscht, tudó harsogtam neki; + voltam képpes hársog„
ni
de a hang jol volt eltalálva;

ablások egy gyakorlan
t Kolósvárt, mint a vidéken.
a kormánybiztost is megtopták.

Pelenleg a 801

a 669
15.

gyülések: sokan fognak
a magyarok közül is meg„
jeleni, de csak azon szándék„
kal, hogy törvényteleñek nyil„
vánítsák az eljárást, és hogy
rögtön eloszoljanak.

26dik Már. Ha nem hazudnak
a ~~hirlapok~~ és jol vañak értesül„
ve a hirlapok, úgy a lengyeldrá„
ma utolso felvonásához jutott:
minö lessz az utojáték arrol
nekünk magyarakul képzetünk
lehet: a kancsuka és kötél nem
lessz kimélve, Szibéria megné„
pesül. — —

8dik Április. Nem csak politikai,
hanem financziális helyzetünk
is nagyon kényelmetlen. Az

662. a.

668 a

mert polákom rögtön
katona állásba téve ma„
gát kimaschirozott a szo„
bából; én pedig felnevettem,
~~hogy~~ mikép felejthettem
añyira el magam, hogy egy
öntudatlan gép dühbe hoz„
zon. —
Nem jo jelenségnek tartom,
hogy a régi Pécsovicsok és
a magokat okos politi„
kusoknak nevezök, penget„
ni kezdik: hogy ha ildo„
mosságbol belé is egyezünk
a Reichsrathba meñi;
ott bizonyosan pulsulyra
vergödünk. —

22dik Marcius. Holnapra van„
nak kitüzve a megyei köz„

ado nyomaszto, üzlet majd
semi, a g mezei gazdaság
nem fizeti magát. – Ezek
mind oly bajok, hogy még
a vagyonasabb és szorgal-
matosabb családok is rop-
pant nélkülezésekkel él-
nek, és mégis, ez egyetlenegy
módja a banqueroutt-ol
menekülni; mert azok
kik nem számitnak, egy-
másra buknak. —

14dik April. Az Apponyi le-
mondását hirlik. Mind
inkább győződhetünk meg
felölle, hogy a lehetetlen-
ségek közé tartozik, a
kormányalvalo kiegy-

gyezkedés.

21dik April. A hirlapban ol-
vasom, hogy egy katonai
tekintély azon javaslatot
adta volna, ~~ho~~ a vasutra
nézt, hogy azt, a Maros-
mentin felvigyék Gyergyon
keresztül Moldovába.
Valoszinüleg a Székelyek
fékentartását vette tekin-
tetbe.
Az Oláhok congréssussa
foly, meglátjuk mit ha-
tároznak a Reichsrath
iránt; mert sokan közzül-
lünk azzal kecsegtetik ma-
gát, hogy az oláhok közt
egy erőss párt létezik,
mely ellene van a Reichs-

...ablások egen gyakorlan ...
...t Kolósvárt, mint a vidéken.
...g a kormánybiztost is megtopták.
...

Selenbes a 791

672 8a

rathba valo menetelnek,
A Szászok pedig egy szív
vel lélekkel ki ohajtanak
résztveni bene.
27dik Április Az oláhok con-
gréssussa megtörtént: erdélyi
diaetát kértek, és köszönö-
feliratot szavaztak a fébruá-
ri pátensért. Kell é még több
ostobaság enél? — Deszél-
lik hogy az edélyi ország-
gyülést junius 25 dikére hir-
detnék, ha csakugyan léte-
sül; nem lehet majd monda-
ni, hogy az ország intéligen-
tiája lene bene képviselve,
Kolósvárt ~~noegy~~ jótékony nö-
egylet van alakuloba, és

a 673
19.

mint szokott hol sok asszony
van együtt, itt is pletykasá-
gok folytak.
2dik Május Az erdélyi ország-
gyülésre juniusra van kiné-
zés. —
11dik Május Egyébről sem gon-
dolnak Erdélyben, mint a le-
endö országgyülésről, és any-
nyi kiszenvedett keservünk
után, megérjük a legnagyobb
keservet; hogy az országgyü-
lés maga ássa sírját hazánk
alkotmányjának: mert ily mod-
dal szerkeztetve lehetetlen hogy
ne szavazzan a birodalmi
tanácsba ~~valo~~ menetelre.
A szász nemzet talán egy-

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorica FILIALA CLUJ

[illegible]
[illegible] Kolósvárt, mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is megtöpták.
[illegible]

Selenkes a [illegible]

672 &a

rathba valo menetelnek,
A Szászok pedig egy szú-
vel lélekkel ~~k~~ ohajtanak
résztveni bene.

27dik Április Az oláhok con-
gréssussa megtörtént: erdélyi
diaetát kértek, és köszönö-
feliratot szavaztak a fébruá-
ri pátensért. Kell é még több
ostobaság enél? — Deszél-
lik hogy az edélyi ország-
gyülést junius 25 dikére hir-
detnék, ha csakúgyan léte-
sül; nem lehet majd monda-
ni, hogy az ország intéligén-
tiája lene bene képviselve,
Kolósvárt ~~noegy~~ jótékony nö-
egylet van alakuloba, és

a 673
19.

mint szokott hol sok asszony
van együtt, itt is pletykasá-
gok folytak.

2dik Május. Az erdélyi ország-
gyülésre juniusra van kiné-
zés. —

11dik Május Egyébről sem gon-
dolnak Erdélyben, mint a le-
endö országgyülésről, és any-
nyi kiszenvedett keservünk
után, megérjük a legnagyobb
keservet; hogy az országgyü-
lés maga ássa sirját hazánk
alkotmányjának: mert ily mod-
dal szerkeztetve lehetetlen hogy
ne szavazzan a birodalmi
tanácsba ~~valo~~ menetelre.
A szász nemzet talán egy-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorică
FILIALA CLUJ

hangulag azt ohajtja, az o„
láhok közt ugyan létez egy
párt mely semiképpen nem
akarja, de az, bár értelmileg
fejlettebb de számra nézt cse„
kély, és egyéni hatását kivé„
ve semi befolyással nem bir,
mert ott csak a két püspök a veze„
tő, a hivatalra vergődött olá„
hok hatalmas tényezői az
ábsolut kormánynak, a tömeg
pedig csak eszköz mely jela„
dásra rivalja a jováhagyást
vagy rosszallást. A volt nem„
zeti gyülésekre + tervezve volt + csakugyan
valaminémü valasztás; de
a püspököknek telegraphiroz„
tak Décsből, hogy ök nevez„
zék ki a gyülés tagjait, kik„

röl mindenek felett bizonyo„
sak legyenek, hogy a biro„
dalmi tanácsra szavazza„
nak. Megis fogadták hüsé„
gesen a püspökök a felsőbb
parancsat, mert midőn egy
Daricz nevü tag ~~máskép~~
ellenkezőleg kezdett nyilat„
kozni, réárivallott Schul„
lucz; hogy tács, a többség
pedig oly hatalmasan u„
táña, hogy még szamár„
rivásnak is beillett volna.
Furcsa képzetek van a par„
lamentáris szabadság„
rol: de bizony nem is az
osztrák kormány az, mely
azt kifejtse beñek. —
2dik Sep. Sszonyu csapás

a magyar népen, az idei
alföldi terméketlenség, te-
mérdeken vándorolnak bé
Erdélybe, munkát keres-
ni, de nem koldulni, sok
birtokosok vélek vitellék
véghez a mezei munkát,
és igen jól dolgoznak. Teg-
nap nállam is keresett
munkát egy családapa
nejével és kicsiny liány-
nyával, mondtuk neki, hogy
lessz munka számára és
hajlék téliri, s'mégis ma
reggel szot sem szollva el-
mentek; azt mondják hogy
Sz. Regenbe huzodtak,
hol talán nagyobb mun-

kabért remélnek; izen-
tem nekik, hogyha ne-
talán csalodnának, ne
átolják visszajöni. Sok
méltoság van ebben a mi
fajunkban: még a szü-
kölködöje is ugy néz ki,
~~köztünk~~ mint megañyi
megbukott nagyság, nem
a sorstol lesujtott, hanem
azzal küzdö férjfiak. —
Vissza emlékszem azon idö-
re, midön minket is az edé-
lyi nemességet, a kényte-
lenség kiüzte hajlékából,
sokan kerestek közzül-
lünk az alföldön mene-
déket, és szives elfogadta-
tásra találtak. Külö

nösen Jaderék Tiszáék,
Dorbély Sósiék, hü ro„
konoknak bizonyitot„
ták magokat, erdélyi
vérök iránt. —

9dik Sep. Mily nagy a divat„
korság a nöknék, leginkább
látszik a magyarviselet„
röl. Oly mohon kaptak raj„
ta, mintha valamely életkér„
dés lett volna, s'most már
alig viselik; Legnevetsé„
gesebb az volt bene, hogy
nem tartvan meg a nem„
zeti öltözet eredetiségét,
modisitották a divatsze„
rint: igy p.o. a kötényt,
mely éppen oly jélképe a

× hordják

25.

magyar nök háziassá„
gának mint a kard a
férjfiak vitézségének,
mint poriast megvetet„
ték, és a fátyolt, mely ki„
zárolag csak férjhez„
ment nöt illetett s'me„
lyet az ugynevezett
felkontyoláskor illesz„
tettek elöbb a menyecs„
ke fejkötöjére, most a
menyasszonynak párta
jára, vagyis inkább vi„
rágfüzérjére teszik, mi„
dön a hitet mondja; A„
zután a párta ellen egy„
átaljában fellázodtak
a hajadonak; igaz hogy

a halado civilisatioval,
mind inkább nevekedik
az agg leányok száma,
~~kiket nem igen ékesit~~
átalják viselni, a sok izet„
len élczek miatt, de leg„
nevetségesebb azon uj gyárt„
mány, mely a párta és
fejkötö öfszetételébe all,
s'melyet pártafejkötö„
nek neveznek: talán azok
számára találták fel, kik„
röl mondja az ének: „Se
nem leány, sem menyecs„
ke„ —
Meg gondolva a dolgot,
hiábavalóságnak tartot„
tam az egész magyarvi„
selet mániát, mert az

Eu

közönségesen bevett eu„
ropai viselettöl elkülö„
nöz és féltékenységet
támaszt az együtt + a köztünk
lakó nemzetek közt;
hanem, ha már mintegy
demonstrátiót csinál„
tak belölle, gyengeség„
nek tartom, azt elhagy„
ni, a míg a démonstra„
tiora való ok el nem
enyészik: t. i. a míg el„
tiport nemzetiségünk
érvényre nem kap. —
24dik sep. Megtörtént a
kolozsvári rendes fút„
t loverseny, de a mind
inkább érezhetö pénz„

682 a

hiány miatt csak kevés
erdélyi család vehetett
részt beñe, jöttek egy
néhányon Magyar„
országról, kivált férj„
fiak többen,
Turcsa megjegyzést tett
egy közönséges oláh
az országgyülésről: „a
Magyarok elhagyták„
úgy mond, „majd el„
hagyják a Szászok is,
azután azt fogja a
császár az oláhoknak
mondani, menjetek
ti is haza szamarok„
12dik October. Ezen szá„
az időben, igen nagy

a 683
29

csapás a szünetnélküli
égés: nem telik nap, hogy
ne hallana az ember va„
lamely jelentékeny égés„
ről, különösen a Desz„
tercze vidékében lévő
Szász faluk vañak an„
nak legirkább kitéve,
Részint a Borgoi Olá„
hokra, kik zsindely ke„
reskedésböl élnek, esik
a gyanu, hogy gyujto„
gatnak, részint ~~añak~~
pedig añak lehet az
égés oly hirtelen elha„
rapozását tulajdonit„
ni, hogy a szász önzö
természetének fogva,

inkább csak a maga va„
gyonját megmenteni haj„
lando, és így minden gaz„
da a maga házával lé„
vén elfoglalva, nem vet„
nek hirtelen gátot a tüz„
árnak, mely azután min„
den akadály nélkül vé„
gigfutja az utszát. Igy
égett most egy pár nap
alatt, Dessenyö, Magya„
ros és Árokalyának
nagy része el. —

20dik October. A leendö ma„
gyarországgyüles, még csak
nem is beszédtárgya, [illegible]
anyiszor megcsalatkozott

várakozásában a nem„
zet, hogy még remélni sem
tud többet.
Ezen erdélyi országgyü„
lésen, nagyon kiczégérez„
ték magokat a követ„
kezö magyar úrak: Ne„
mes Sános, Béldi György,
Gerliczi Albert. Ezek
nem voltak semiképpen
réábirhatok, hogy a ma„
gyarok által intézett
feliratott a császárhoz,
aláirják. Gerliczi azt
mondá, „hogy elöbb meg„
kérdi mamájától, ha
megtegye é?„ — Dánffy
Miklos pedig igen mé„

pen egész nyiltsággal
nyilatkozott. Ő, Pál báty-
jának temetése miatt,
nem volt jelen Szeben-
ben az országgyülés meg-
nyitásán, himező hámo-
zo természetét esmerve,
kiszámitott dolognak
vélték, de nagyon fénye-
sen igazolá magát, mi-
dön azt télégráphizozta:
„hogy a feliratban nyil-
vánitott nézeteket ma-
gáénak valja és egész
készséggel aláirja. —
Elfelejtém ~~még~~, a hétvány
magyarok közt Tolda-
logi Ferenczet emlitni;

ki még egyenes felele-
tet adni is igen gyá-
va volt, hanem beteges-
kedés ürügye alatt, el-
huzta halasztotta a
dolgot.
Egy esmerösem, ki jelen
volt az országgyülés
megnyillásán, beszél-
li, mily nagy volt meg-
lepetések a tekintetes
karok és rendeknek,
a magyarok meg nem
jelenésén, különösen
a szász atyafiáknak,
kik nem kissé rettentek
meg az esetleges oláh
májoritástol. Előbb azt
vélték késéseinek oká-

nak, hogy a püspöknél
tisztelegvén, talán az át„
öltözkedéssel telik az
idö, de midön csak nem
jöttek, aggodni kezdtek:
végtére megjelenik Ne„
mes Sános és Déldi György,
~~ragyik~~ felszollal „rudlich x valaki mondja
nin Ungarn„ más meg„
jegyzi réá „der zählt
nicht, der auch nicht„
egy pillanátig megnyu„
gosznak a Lászlofi meg„
jelenésén: de mily nagy
meglepetések, midön
megtudják, hogy a
magyarok semiképp„

pen nem akarnak részt„
véni az országgyülésben
és tiltakoznak annak
törvénytelensége ellen.
Crainville, midön nyil„
vánitották neki a ma„
gyarok szándékjokat,
elhalaványult; nagy
felindulás látszott raj„
ta, rögtön télégráphi„
rozott Décsbe, mire a„
zután, azon válasz jött,
„unun Wahlnu.„

24dik October. Ma temetik
Sz. Régenben Viskit, az
alkotmányos időben volt
derék alispánunkat. —
Az elmellözött erdélyi
vasut ügy viszont elö„

térbe lép, mikor lessz ki„
viendö, ki tudja? pedig
már nágy szükség volna
valami iparunk emelé„
sére, mert bizony rutul
koldusadunk. Dieder„
mañ a bécsi bankár,
ki a Lázár Moricz ve„
zetése alatt, ~~havavi~~ a
topliczai tutaj kereske„
désbe roppant pénzt he„
lyezett, lejött, maga meg„
nézni a dolgok mibenlé„
tét. —

30dik October. Elvesztenk,
egy reménytelyes ifiat,
vagyis inkább, egy korán
ért férjfiut, Paget Oli„

ver hirtelen meghalt Décs„
ben. Angliában útazott
volt feleségével, añak szü„
léit meglátogatni, s'haza„
térö utjában Décsben
guttaütésben meghalt.
Egy estve mondta, hogy
nagyon fáradtnak érzi
magát s'öltözetében el„
aludt, reggel vidámon é„
bred fel, megmosdodik, fé„
sülödik, de a fésü kiesik
kezéböl, feleségét oda szol„
litja, hogy segitene neki,
mert nem birja kezét,
az, tovább fésüli, és ö a„
közben öszszerogy, ~~rögtön~~
~~mir~~ vonaglani kezd s'hu„
szonnégy ora mulva

meghal: apja, kinek
Kolozsvárra télégrá„
phiroztak volt, halva kap„
ja. Fiatal neje, ezen bor„
zaszto órákat, egyedül
töltötte mellette: csak ép
testalkata, s'mindenek fe„
lett, vallásos nevelése, ad„
hatott neki erőt, ezen ir„
tozatos csapás és állapot
elviselésére. Csodálatos
előérzetei vañak az ember„
nek; egykor, a legvirulobb
egésségben, eszében jut
egyszer Paget Olivernek,
hogy hagyakozzék neje„
nek; miképp itt lakjon és
itt nevelje gyermekét ha
ő az ő halála után.

Nagy veszteség a Hon„
nak, egy ily, tiszta és
határozott jellemü, tett„
erőss, mivelt honfi; de ba„
rátjainak, rokonjainak,
hozzátartozoinak éppen
~~elfelejthetetlen~~; anyi sok
szeretetre méltó tulajdo„
nokkal birt: Gyönyörü
météor volt ő családi
egünken, mely fénytárasz„
tott, örömet sugárzott
réánk: Kirtelen futá
ő el pályáját; még alig
tizennyolcz éves s'már
nagy tetteket viszen
végher az Olasz hadjá„
ratban, husz éves korában
megházosodik s'tiszte„

letremélto családfő lesz
belőlle. —

14dik November. Két dolog
foglaltottja főképpen
az elméket: a Napoleon
tronbeszédje, és a reichs-
rathi vitatkozás az in-
ség ügyében. Ezen tes-
tület, tökélletesen bébi-
zonyitotta képtelensé-
gét, hazánk ügyei fe-
lül határozni. —

a magyarországi

27dik Nov. Kezdik kiadni
a végleges kárpotlást is,
de igen sokan, minekelőt-
te még kikapták volna
már nyakára ültek. Kü-
lönösen a Hunyad me-
gyei nemesség üzi ezt

[illegible] a kormánybiztost is meglopták.

a könyelmü gazdálko-
dást, pedig nagyon is
kár, ez által gyengitni
a magyar ellemet, ab-
ban az oláh fészekben.
Szebenben a román fia-
talság, öröme nyilváni-
tásául az országgyülése
határozata felett a Reichs-
ráthot illetöleg; tánczos
mulatságot adott; fé-
nyes volt a mulatság, meg-
hivták réá Crainevillet
is, és a kokonyiczák
selyembe voltak fagy-
va. Lehet is fényüzés köz-
tök, mert hivatalnok jaik
roppant fizetéseket

x ifiuság

huznak, rendesen és rend„
kívülien; az az, per sun„
dám bundám. A többek
közt, egy Ráczin nevü
ügyvéd egy nehány e„
zer jövedelmet veszen
bé a topliczai havasok
lakoitol, aval biztat„
ván öket, hogy kipereli
számukra, az erdök sza„
badon használhatását. —

3dik Déc. Mai idöben, a
dics- és szereplésvágy,
nem csak férjfiakat, ha„
nem nöket is gyötör: ily
állapotban sinlik, egy
pár, fiatalságát és va„
gyonját vesztette urhöl„
gyünk, legkitünöbb e„

zek közt Bornemissza
Ignáczné és ~~ho~~ Bethlen
Gáborné (ki ~~elöb~~ a Mikes
Kelemen özvegygye volt)
külföldi utjokba sokat
társalogtak az émigrá„
sokkal, és már szeretnék
elhitetni velünk, hogy
azoknak megbizottjai
honunk dolgait illetö„
leg. —

10dik Déc. Jellemzö furcsa
esemény történt a kolozs„
vári szinpadon: a híres
Dunañan ~~a~~ pot adták,
melynek végével Cancant
szoktak tánczolni, ezt tud„
va, egy része a közönség„
nek kész volt a botrán„

kozásra; igg, a felvonás-
ba közbenesö szép kar-
dalt, mely egy ártal-
lan galoppe notával
és tánczczal jár, a rosz-
hirü parisi tánczmak
vélvén hatalmason
kifütyörölték: de még
egy hatalmasabb párt
keletkezett, mely a füty-
työsöket pisszegtetve
ismételtetni kivánta
a kardalt; miböl azon-
ban, semit sem lehetett
hallani a kölcsönös
zaj miatt. Azdara elö-
adás végén, csakugyan
eljártak, egy igen ille-

delmes, eredeti pajzán-
ságából kivetkeztetett
Tancant. Helyesebben
volt alkalmazva a
fütyly, midön a bra-
vok párdalában egy
kétes eszme fordult
elö: eñek lett is añyi
idves hatása, hogy a
más napi elöadásbol
kihagyták; de ellenben
azt is huzta magával,
hogy 24 csendör örkö-
dött, a rend fentartására.
17dik Déc. Deszterczén egy
Hust nevü ~~[illegible]~~ gyalog tiszt
megötte szováltás következ-
tében, egy gazdag Texto-
ris nevü kereskedöt.

Már régebben keletkezett
volt a kellemetlenség köz-
tök, miért voltak is tör-
vényszék elött; a kato-
natiszt ki sértve érezte
magát Textoris által, e-
légtételt követelt érte
a törvényszéktöl, melyet
képzete szerint nem
nyervén, nyilvánitotta,
hogy ö fog magának e-
leget teni. Egy alkalomal
~~kor~~ öszegyülvén a váro-
si közönség a katona ze-
ne hallására, találkozik
a két veszekedöfél, micso-
da szováltás folyt köz-
tök nem hallották, csak
látták, ~~csak látták~~, hogy

kardjával átdöfi a tiszt
Textorist, ki halva rogy-
gyik öszze; Erre félreve-
rik a harangot, todul
a gyilkos után a nép,
ö kardjára teszi kezét
hogy távolságba tartsa
azt, s'kimért léptekkel
szállására menyen, be-
zárja maga után a ka-
put, felnyitja ablakát,
kidobja csákuját kard-
ját, patroulle után kiált,
s'mint foglyat elviteti ma-
gát vele.

20dik Déc. Az oláh tolakodó
természetröl lévén szo; ma
beszélle egy esmerösem, hogy
a császár erdélyi körutja

alkalmával, ezt sokszor
igen furcsa modorbal bizo„
nyitak bé: A többek közt,
M. Vásárhelyt szemlét tart„
ván a katonaság felett a
császár, a körülállo nép„
tömeg közül, egy oláh há„
tulrol megragadja kezét
s'megcsokolja; a felség, ta„
kinek talán volt egy ke„
vés oka megnemnyugod„
ni népei szeretetébe, min„
dég résen a gyilkos meré„
nyekre, felkiáltott. — Az
oláh kérdöre vonatván
cselekedetéért, aval indo„
kolta: hogy csak azért
tette, miképelmondhassa;
hogy császárjának ke„
zet csokolt: azután

tulburgo hüség nyilvá„
nitásáért, egy orai áris„
tomal lakolt. —
Selenleg, oly merész az oláh
nemzet gyermekes köve„
teléséibe, és egyénjei oly
mohon kapkodnak a hi„
vatalok után; hogy még
az öket pártolo kormány„
kat is kifáraszszák. Kü„
lömben jámbor, jóindu„
tu nép, kivéjigen jól meg„
lehetne étni, s'kinek ér„
telmét is, idövel kilehetne
fejteni, ha nem bujtogat„
tatnék, az ugorka fára
felkapott konfiniti ál„
tal. —

704. a

1864.

19dik Február. A hó elején Kolósvártt jár-ván, a beszélgetés fő tár-gyát a vasut képezte (ki-véve a napi pletykákat, melyek kissvárosban, min-dég elsőbséget vivnak ki-magoknak.) A kolozsvá-ri vonal ügyében, Décs-ben felment urak, csekély reményt nyujtottak leve-leik által kivihetősége-ben, mindaz, mit ezen mostoha környülmények-

a 705

51.

ben ohajtottak: a tárgyal-lás elhalasztása volt, a Reichrathban. Ezen tö-rekvések sikerült is; kü-lönösen legnagyobb szol-gálatot tett ezen tárgy-ban, a szász pap Hincz-ki legjobb sikerrel in-formálta az illetőket a dolog miben állásáról. × létéről

× bene × ügyben

Az öcsém Bánffy Dezső Olaszországba, útazván, felkereste Kossuthot: erdélyi dolgokról beszél-gettek, és Kossuth nagyon hibáztotta, hogy anyira is beléereszkedtek az.

országgyülésbe: nem
kellétett volna, ugymond,
még csak a követvá-
lasztásra is befolyni:
az által is bizonyitván;
hogy seminemü érvé-
nyességét el nem ismé-
rik az országgyülésnek.

24dik Féb. Sokféle hirek
kerengenek a Haynald le-
mondásáról, többek közt;
hogy már néhány évvel
ezelött igéretét vette a csaszár, volna
hogy lemond hivatalárol,
midön ö azt kivánja, és
hogy most a felség emlékez-
tette volna adott szavára,
melyet ö azoñal béis vál
tott.

28dik Febr. Ha Haynald,
hivatala kezdetén, mint
catholicus püspök, tul-
buzgosága által, elidege-
nitette magától az erdé-
lyi reformatus fönemes-
séget, añál inkább meg-
hodita most minden ~~hon~~
magyar érzelmü embert,
magatartásával az erdé-
lyi országgyülésen: ma-
gosztason tudá felfogni,
magyar főpapi diszes ál-
lását, nem hajolva meg
gyáván a hatalom elött,
szilárdon állott a törvény
mellett, másokat ~~szilár~~
is ova a tántorgástol be-
folyása által. Valoszi-

nüleg ez oka; elmozditá-
sának hivatalából. A
nyáron esmerkedém meg
vele Csombordon Kemény
Istvánál: soha megnye-
röbb külsöt nem láttam
szellemi felsöbbség sugár-
zik át egész valoján. —
30dik Már. A legnagyobb
sensátiót okozta az Al-
mási Pali és oly sok má-
sok elfogatása: a közönség-
nek nincsen semi kétsége
felölle, hogy egy felfede-
zett öszeesküvés adott o-
kat réá, de hogy annak mi
volt tulajdonképpeni czél-
ja, meñyire ment, s, t; mind
nagyon nyugtalanitják;

anál is inkább, hogy a hír-
lapok forradalmi készü-
letekröl beszélnek az émi-
gránsok részéröl. Külö-
nösen mi szegény erdélyi-
ekül, a sok ellenséges nem-
zetiségek közt; ugy érez-
zük magunkat, mint kik
füstölgö türokádo hegy
közelében laknak: csak
a minden pillanatban ér-
zett baláztatásunk, tehet
elfásulttá bizonytalan
állapotunk iránt. A meg-
gondolobbak csak abban
biznak, hogy Klapka,
kit Kossuthnál higgad-
tabbnak ~~és k~~ esmernek,
talán csak nem vágtat
valami hebehurgya vá-

latatnak neki; azután
mint katona ember, tud-
ja, hogy nem elég a nem-
zet lelkesedése egy for-
radalom kivitelére, ha
nem hadierő ~~is szükséges~~
nélkülezhetlen réá; —

16dik Április Kolósvárt, né-
hány fiatal úriember
az ivásnak adván magát,
sok botrányos jelenetnek
elöidézője; különösen a
szinházban igen illetle-
nül viselték magokat,
és ezért egy pasquilust
készitettek réájok: nem
tudom ha van és még ha-
tása ilyesminek, az erős
elödök gyenge utodain. —

15dik Április. A forradalom
évnapjára 15dik március, évnapjára
néhány déák ~~kiva~~ a kálvi-
nista kolégyiumba, kivilá-
gitotta ablakát: ebből nagy
investigátio származott,
még a policzia is belé
elegyedett. —

30dik Mi is tartottunk Sz.
György napig egy tiz tag-
ból álló magyarországi csa-
ládot, kik ide letelepedtek,
házat és földökel vévén ki
férbe férjemtöl. Már több-
ayire mind hazamentek Er-
délyből, és igen szép hálás
levelekben köszönik meg
a velek tett jötettet; Ugy lát-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

712 a

szik, hogy lelkészszeik
és tanitoik jóra serken„
tik, mert általak van„
nak fogalmazva a köszö„
nö levelek; elég becsülete„
sek, mert anyi gyülevész
nép közt, csoda hogy sem„
mi nemü tolvajság sem
történt; és életrevalo faj,
idves volna a mezöségi
oláhok közé telepitni ö„
ket.
Egy magyar szinésztár„
sulat Sz. Régenbe ve„
tödött, meglehetösen foly
dolgok; vasárnap a Peles„
kei notáriust adták, mint
jelenlévö, gyönyörködtem
a szinházi közönségbe,
ott volt a Magyar Rége„

a 7 Fy
59

i és védéki nemesség, az
láh aristocrátia és a szá„
zakbol is: mindnyájan
aját nyelvüket beszélték,
s bár nem nagy rokonszenv„
el viseltetnek egymás irány„
yában, még sem ~~tort~~ vet„
tem semit észre, mi a mi„
elt társaság illemszabá„
lyait sértené, kivévén,
egy egy ellebenö mosolyt
a magyarok ajkain az
láh beszédre. Különös,
hogy a magyar nemzet,
mely törvény hozásába a
többiek iránt legméltá„
nyosabb, társadalmilag
legtürelmetlenebb légyen.
dik Május. A consistorium a
énérálisnotáriusságra Nagy

714 a

Pétert és a fehérvári pa„
pot Elekest jelölte ki: az
elöbbi mellett a kolozsvári
urak, a második mellett
az enyedick ~~vañat~~ (Ke„
mény István et compa„
gnie) vañak. —

19dik Máj. Soha nem készül„
tek ily csendben országgyü„
lésére, négy nap mulva meg„
nyillik, és még ~~és még~~ csak
nem is beszédtárgya. —

Kováry a Korunkba egy
czikket akart közölni, mely„
ben következö modorbal fej„
tegette szükségességét, añak,
hogy a magyar nemzet is
résztvegyen az országgülés„

x a magyar nemzet részvé
tének az országgyülésbe

a ~~715~~ 61.

be: „Ha egyes embernek,„
mondja, „kedve van ban„
queroutirozni, lássa, de egy
egész nemzetet nem sza„
bad banqueroutiroztatni,
az az tönkre juttatni. —

Május 26dika. A követválasz„
tások igen jól ütöttek ki.

8dik Május A hoñi szükölkö„
dök felsegellésére mindenfe„
lölröl özönlenek a kegyes
adományok. A külföld éga„
zán nagy részvétet mutat
irántunk, még Svécziábat
is megemlékeztek rollunk,
de különösen a kicsi Schweicz
bámulatos nagylelküséget
bizonyitott. Kiváltképpen
nöink, nem csak buzgok„

716 a

~~kodnak~~, de néha talán tulbuzgok is, az adomá„nyok beszerzésében: igy történik az, mikor az Odes„chálkiné ~~csokjo~~ híres csok„ját majmolva, mindegyre olvassuk a hirlapokban, öt forintos, tiz forintos csok. Hogy Almási Pali 1000 forintot igért az Odeschal„kiné csokjáért az eredeti eszme volt, s'hogy a derék, eszes, minden álszemérem„töl ment herczegné meg„adta, az igen természetes; de a tréfa már elvan csé„pelve, ismétlése kiméllet„len élczekre ád alkalmat; s'egy mivolt asszonynak

a 717
63.

még jótéteményért sem szabad ~~nöi a gyong~~ a nöis gyöngédséget el„mellözni. —

21dik Junius. Ha tavaly nagy volt a szárazság, hull most esö elég: országszerte nagy vihar, jégesö és árvíz van; mindenfelé fedeletlen házo„kat, kitört élöfákat, legázolt gabonákat ~~vizzel~~ árasztott földöket lát az ember, pe„dig nagyon gazdag aratást reméltünk volt. — Nekünk, kik jégellen biztositva va„gyunk csak türhetö sorsunk; de mily szomoru azoknak kiknek ~~az eset~~ nem hasonlo körülmények: fájt lelkem

a kiknek nem hasonlo környül„ményben va

szegény vejemért, kinél szem-
tanuja valék ~~kösen~~, mint
rombolta össze ~~eg~~ a szélvész
és jég ~~egy~~ néhány percz a-
latt, szorgalmát. Borzasz-
to szép egy látmány volt
a magossan fekvő várbol
szemlélni ezen viharos
természeti tüneményeket:
az első nap isszonyuan tom-
bolt a vész, más nap estve
oly csendes idő ~~volt~~, hogy még
egy szellő sem fujt; valami
nyomaszto volt a légbe és
nyolcz ora előtt elkezdve
éjfélután egyig, szüntelen
czikáztak a villámok, a leg-
sürübb sötétséget lángfény
váltottafel a láthatáron,

vécs

és a völgyben folyo Maros
azt visszatükrözve, cso-
dás* fántásticai ~~fényt~~ világitást
kölcsönzött a jelenetnek;
a dörgés csak gyéren
és távolbol hallatszott. —
mi nagy szerencze volt,
mert különben a f vászon-
cselédek ijjedelmeivel nem
birtunk volna, egyet hit-
ványt itt Deresztelkén,
ki is rontott a nyavalya.

* fántásticailag vilá-
gitotta a jelenetet.

Nagy Péter igen nagy
szavazattöbbséggel meg-
választatott générális no-
táriusnak. —

Egy elmésmondása júta
eszembe Haynald puspök-
nek: valami alkalmi

x vagyis hamis

ĩnepélyes ebéden van az
oláh procerekkel; azok
poharat üritnek egymás
egéſſégére, s'az egyik Pap
Laczira (~~még~~ akkor még
nem volt gubernátor) i„
migy köszönt, „crestye
máre". Haynald szom„
szédjához fordulva mond„
já: „erre az* alkalomra fur„
csa egy jelenet jút eszem„
be: Fehérvárt egy oláh„
né egy rokafiut hoz hoz„
zám hogy megveném,
én mindjárt kifizettetem
neki, s'midőn ő azt átad„
ná, keresztet vet réá s'nagy
ájtatoſsággal mondja „cres„
tye máre„

* aprosposra, alkalmilag

Vétérán párlámenti em„
bereink gyérülnek; elvesz„
tök Kazinczy Gábort.

25dik Doſszanto ~~menyi~~ hogy
menyi~~ze~~tt hitelt a magyar pa„
raszt az oláh babonának:
nállam egy szegény ~~falus~~
nyavalyatörös falusi léány
szolgál, ki olykor megis van
háborodva; az orvos eret„
vágott rajta és belső orvos„
ságot rendelt neki, mondván,
„hogy bár most könyebbü„
lést fog érezni utána, de a
baj mégsem fog elmulni. De
is következett a jávulás; de ő
ańak tulajdonitja; hogy há„
rom oláh pappal descintát
tatta magát: mi ańyibol
áll; hogy valami énekeket

* azok

722 a

elberbitelnek, viasszal, o-
lajjal nem tudom micsoda
hocus pocust csinálnak és
mindenek felett jol megfi-
zettetik magokat. A falusi
nép mely nem örömest gaz-
dálkodikmeg kevesséből csak
egy pár garast is, az oskolá-
ja számára: öt forintot kép-
pes adni a fenemlitett csa-
lásra. —

29dik Junius. Még csak szele
az erdélyi vasutnak, s már
is lendület mutatkozik a ke-
reskedésben: a paraszt gyapju
nagyon kapos lett, ma 45
forinton adtamel mázsáját.
Vidékünkben a lókötök egyre
szaporodnak: Gyárfás Domo-
kosnak Felfalubol ellopták

a 723

69

egy pár szép sárga lovát.
telegraphirozott minden-
felé utáñak, és a verestorony-
nál allomásazo csendör fel
is tartoztatta, Lemélhető,
hogy eñek nyomán, sok más
ilynemü csiny kikerül.
A könyelmüségnek igen
keserü gyümölcsei teremnek,
legujabb példa réá a régi
vagyonos családok közt,
a Tholdalagi Ferenczé: i-
gen szep birtoka volt, de
ö a nagy urat játszodva
(mi Erdélybe telyességgel
nem menyen) és különösen
aljas kicsapongásaira költ-
ve elprédálta mindenét.
Prokátori csavarákkal, csak
mentettekmeg valamicskét
gyermekeinek, de szerencsét-
len neje, ki gazdasszonynak

vélte magát, megtudván
dolgai állását, bánatjában
guttaütést kapott; ö pedig,
barátjait legnagyobb baj-
ba hozva, hitelezöit meg-
csalva és bujkálva elöttök,
még tengette egy néhány ho-
napig nyomoru életét, köze-
lebbröl meghalt a tufferi
fürdöken, és a véletlen ugy
hozta, hogy még halálával
is bajt okozott fiának, ki
testét lehozando, ~~feldo~~ ut-
jában feldölt s'kitörte lá-
bát. Tholdalagi Mihály-
nak is a legnagyobb zavar-
ba vanak ügyei; úgy hogy
a grofi Tholdagy ~~családot~~ megbu-
kottnak tekinthetni. Vajha
sok mások ne jutnának ha-
sonlo sorsra. —

× családot

Szebenbe foly az országgyü-
lés, de mi magyarakul nem
is hederitünk réá. Nóron-
kán kivül nem tudom, hogy
más ~~vén~~ nemzetünkböl,
veñe részt beñe. —

19dik Sul. A Dereczk vá-
rossa követe is megje-
lent az országgyülésen:
és ez ujabb Sudásnak,
éppen az elfelejthetetlen
derék Gábor Áron test-
vérének kelle leñi. —

3dik Szeptember. Vásárhelyt
jelen voltam, mikor a ter-
mészetvizsgálok gyülése
megnyilt: nagy ünepélyel
történt a várbeli reformá-
tum templomban. —

726 a

10dik Szep. A tudományos gyülésből a régészeti osztály meglátogatta Vécset: ~~ott~~ megmutatott nekik Kemény György egy ott talált romai téglát, ezen nagyon örültek, mert még eddigelö Unicumnak tartják; ~~egy~~ oly lovas légió neve van réányomva melyről mégsemit sem hallottak, a várbeli régi harangot is megbámulták és a romai útat nyomozták.

20dik Szep. Egy furcsa esemény adta magát elö, midön a tudosak ~~Radnotf~~ körtvefáján egy régi harangot vizsgálták; catholicus pap is lévén köztök a nép gyanus szemel néz-

[illegible] Kolósvárt, mint a vidékünk [illegible] a kormánybiztost is meglopták.

Selenlea

a ~~726~~

a ~~727~~

73.

te, és zugolodni kezdett, hogy nem hagyják templomjokat elfoglalni, miglen az ~~het~~ oda sietett helybeli református pap megmagyarázta nekik tevedéseket. Ezen gyanut, régi keserü emlékek ébresztették; mert vidékünkben is vettek el templomokat a Mária Térézia idejében; különösen az abafájit, mi igen könnyen megtörténhetett, mivel abirtok a ~~ref~~ protestáns Darcsaiaktol, mint liányjoszág, házasság útján, átment a catholicus Dornemisszákra, mégmost is beszéllik öreg emberek

+ reformátum

mikép hallották nagy
szüléiektöl: hogy midőn
a jézsuiták ~~a mac~~ felszon„
telendők voltak a templo„
mot a maguk számokra,
egy helybeli öreg asszony,
bár mélto, de tehetetlen
dühébe seprüt ragadott,
hogy+
öket oñan kiseprüzze. + hogy
de azok añyira elveret„
ték szegényt, hogy añak,
és ijedségének következ„
tébe meghalt.
A papnénk egy történetet
beszélle nékem ~~nagy~~ melyet
nagy apjától hallott ~~volt~~,
ki vécsi pap volt. A mos„
tani vécsi csinos templo„
mot, Kemény Simon épit„
tette volt, még más hat„

tal külömböző jószá„
gaiban, miért is ötkel
elneverték a kegyes
kémény Simonak.
Egyszer csak megjelenik
Vécsen két jézsuita, meg„
látogatják a papilakot,
ott útazoknak adják ki
magokat kik ohajtanák
megtekinteni a hires szép
uj templomot, mi végre
elis kérik a kulcsát.
A pap nem lévén ott„
hon, odoadja azt a pap„
né nekik, de az egyház„
fi gonoszságot sejtve,
utáñok lappang; lát„
ja, hogy egy velek lévö
templomi füstölöt elö„
vesznek s füstölgetik

nekivele, a rögtön elsza„
lad s'elömondja a pap„
nak, ki azalatt hazajött,
a láttottakat; az, birtok„
foglalást vélvén a dolog„
ban, felövedzi koczperd„
jét, a templomba rohan,
s'kikergeti onan a jézsui„
tákot. —

Pest 8dik October.

Már tiznaptol fogva va„
gyok a fövárosban és ész„
lelem a külömbséget, mi
szokott leni a vidéki és idevalo
élet közt: Itt sokkal na„
gyobb a pénzforgalom mint
Erdélyben, gyönyörü foga„
tokat lehet látni; azt a sok
kopottságot, avult portékát
mint otthon, seholt sem. —

24dik October. A császáripár ter„
vezett Dudára jövetele és a„
zután elmaradása, semi sen„
sátiot sem tett. A Komáromi
látogatáson nem volt teljés
megelégedése ö felségének, leg„
elöbb is, csak a kiparancsolt el„
fogadásba részesült és azután
az ezredet, melyen szemlét
tartott, nem találta a követelt
rendben. —

× mi szokott leni a vidéki

4dik Nov. Nagyon beszéllik a tavaszra megnyitando ország-gyülést, melyre a Horvátokat is meghivnák: ez által, ~~több-séget~~ szavazattöbséget remél a kormány kieszközölni a Reichsrath mellett.

18dik Nov. A hirlapok háborus szint öltenek fel: a velenczei kérdés nem fog éppen simán megoldatni.

Egy igen érdekes esmeretséget csináltam: sokat, ~~va~~ s'bizal-mason vagyok az Eötves Sö-sef családjával. Gyakran megtörténik, hogy a kitü-nö egyéniségek hozzátar-tozói nincsenek öszhangzás-ban velek; de ez egy olymi-vett kedélyes család, melyben ~~költöi~~ lélek, otthonosnak érezheti magát s'még in-

növekedik Eötves iránt tiszteletünk, mert sejtjük, hogy háziparadicsomát ö alkotta magának. Naj-dan esmertem Kemény Zsigmondot, most megujji-tottuk az esmeretséget: so-kat hagyott el fiatalkori áffectátioibol. —

× hogy háziparadicsoma sa-jat alkotása.

× géniális

25dik Nov. Az ezüst ágiója is-mét felhágott, nyilván a ve-lenczei zavarok miatt.

5dik Déc. Úgy haljuk, hogy Al-mási felett kimondatott az itélet; mely husz évi fogság és birtokvesztés leñe. — Tegnap volt a temetése egy Sebes nevü elitéltnek. Ö is az Almási féle perben ~~volt~~ itéltetett el tizen-hat évre, nem tudhatni bizo-nyosan, ha e miatt megzava-radott é elméje? vagy mi ok-

bol, de midön a Ludoviceumba
sétaltatták, azt követelte, hogy
viñék az Orczikertbe, mivel
itt rossz a levegö s'megis indult
arra felé, a mellé rendelt strázsa-
mester, talán ellillanási szán-
dékot gyanitva, megragadta
s'verni kezdte, erre, a szeren-
csétlen Sebes oly dühbe jött,
hogy földhez verte, s'az, rög-
tön tüzet parancsolt. Két
katona a fogoly oldalához
tartva puskáját, mindjárt fölelötte.
6 dik San 1865 Deresztelke
Ismét hazakerültem ked-
ves lakásomba, hol kedé-
lyesen környez egész csalá-
dom.
Pestem megismerkedtem
Vámbérivel: tudomanyá-
rol nem vagyok képpes
itélni; igen eszes, de egy

szer smint furcsa egy
önhitt embernek tartom.
Szüntelen Kántussal
vetélkedik, kinek, ugy
mond, egyéb érdeme
nincs, mint hogy meg-
gazdagodott és kitömett
kolibriket hozott a mu-
zéumnak. sokat dicse-
kedik az Angolhoni elfo-
gadtatásával is és különö-
sen a nök kegyével; mu-
tatott egy levelet, melybe
meghivatik ebédre Lord
Palmerstonhaz, hol az
Indiai viczékirályal
lett vôlna találkozando.
A levélben a császárrol
lévén emlités, azt hit-
tem, hogy az osztrák
császárrol van szó, de

x elfogadtatásával

ö egy igazitott helyre; óh
az nem számlál köztünk
egész Europában csak
nevetség tárgya udva-
rával együtt; itt Napo-
leon értetödik. — Sött
volt vele egy tatár, ki
elhozta volt magával
a Bokháriai fonalocz
~~nyav~~ betegséget. Az
orvosok, ezen itt esme-
retlen nyavalyát meg-
gyogyitották, a daga-
nat felmeczczésével. —
21. Jan. Torsikának emlek-
iratai némüleg nevetsé-
gesek: oly nagy fontossá-
got helyez, családja és ön-
életerajzába, hogy még
a Napoleonidáknak

sem leñe megbocsáthato.
Azután országszerte ei-
meretes, hogy ~~ka~~ egykor-
gyámoltalan Imbrus
öcsese monologizálva,
mily masképpen ecsetel-
te a családképét. — Mit
mortyogsz te magadba
riaszkodott reá ~~Sam~~ in-
dulatos Samu öcsese?
Hát csak göndölközöm (az ót önek ejtiki)
magakrol testvéreim
s halhatoan elösorolja.
Suzsa egy k..., Rö-
záli se sokkal többet ér,
Miklós egy tüdös bö-
lönd, Samu pedig fü-
riözüs bölönd, de erre,
Samu igazolva a rol-
la tett megjegyzést, egy

hatalmas pofot ád neki,
mondva „nesze, gondol„
kozz még mátszor nagy
hangon." —

25dik Január. Most soha
sem történik, hogy az a„
dot ne éxécutióval hajta„
nákfel: a mi falunkban még
kevés hátrálék van és egy„
gyesek, eladva valami da„
rab marhájokat, csak ki„
csinálják valahogy, de
Dorgo körül és itt a havá„
si falukban tetemes a
hátrálék és egész nyájju„
hat el árvereznek potom
árom, ~~de~~ még ruhájok„
bol is kivetkeztetik a
szegény embereket. A
zabot csépeletlen hagyja

× feljebb

a szegény nép, csak hogy
el nevehessék adoba~~n~~.
Egyátaljába, úgy ki van
meritve minden jövede„
lem forrásbol az ország,
hogy szinte lehetetlen be„
lölle többet sajtolni. —
Még az is csodálatos je„
lenség, hogy magyar u„
rak kerüljék házokat,
féltökbe ~~az adossag~~ hi„
telezöik által elfogat„
tatni, és mégis többen
vanak ily állapotban.
Igaz, hogy most a jómo„
du számitó gazda is
nagy gonddal él, de
anál vétkesebb az, ki
nem gondolva meg a
terhes környülménye„
ket, könyelmüen el„

fecsérelte ősi jószágait
s'tönkre jutotta család-
ját. Egy bukott meg az
egész Tholdalagi család,
a Dánffiak közül Zsig-
mond és még más kissebb
birtokosok, a Dethlenek
közül számtalanon,
s'a Thoroczkayk is tö-
kélletesen tönkrejutot-
tak. Pedig nem csak
maga, családja, hanem
hazája ellen is vét a té-
kozlo; hiszen a vagyon
erő, s'mily irányba for-
ditodik azon erő? ha
a vagyonosság idegen,
nemzetellenies kezek-
be menyenát. — Nincs
nyomorultabb teremtése
az Istenek a jellemte-

len tudattan úrnál,
pedig a szegénység vaj-
mi gyakran odasülyeszt.
Es még az is különös, hogy
többnyire családi göggel
biro a legnagyobb pré-
dák, hanem azok nem
elvből aristocraták, csak
szeszélyből; hiszen kö-
a könyelmü ember nem
képpes réá, hogy követ-
kezetesen dolgozzon
egy elv mellett. —

29dik Jan Láttam én most
Pesten egy valoban elalya-
sadott arat: a derék, eszes
Dethlen Sános nagyobbik
fiát Sánost, ki mindenét
eltékozolva házrol ház-
ra jár koldulni. —

742 a

2dik Február. A mult nyá-
ron történt árvizek és jég-
essök igen nagy károkat
okoztak, ugy hogy vanak
helységek, hol igen sok em-
ber szükölködik a minden-
napi kenyér nélkül. Magyar-
országrol a gazdasszonyi
egylet küldött egy kevés
pénzt azoknak felsegélle-
sére.

7dik Febr. A kihirdetedő or-
szággyülés foglalkodtatja
nagyobb részt a közönsé-
get. Vanak, kik ezt is üres
szemfényvesztésnek látják
és eredményéről semit sem vár-
nak; mások, azt tartják;
hogy a kormánynak finán-
cziája és hitele annyira ki-
van merülve, mikép

a 743
89

kénytelen felhagyni oc-
troyirazo politicájával.

17 Febr. Mit különös jelensé-
gét a jelenidőnek lehet em-
litni, hogy ma Sz. Iván-
nyon egy tánczvigalom
fog adodni, a reformáta
és oláh eklézsia javára
egygyesülve. Ezen vidékben
hol mind a három nemzet
lakik, nagy volt az egy-
másellenі gyülölség; de
most mindenki érzi az
együtttartás szükséges-
ségét. Magyarországon
egygyetértve, készülnek
a nagy politikai tusára,
s az Erdélyben történendők
csak viszhangjai azon esz-
mének. —

x a kölcsönös

16dik Feb. Pesten megesmerked-
tem Thali Kálmánnal, ér-
demet szerzett magának, his-
toriai kutatásai által, mely-
nél fogva a Rákoczi korát
felderitette. Különösen a
gr. Károlyiak levéltárába
igen becses adatokra akadt.
Sok éneket, gunyiratot, ver-
seket gyüjtött öfsze, melyek
mind ezen korrol szollnak.

21. dik Feb. Az Almási és tár-
sai elitéltétése igen szomoru
benyomást csinált Pesten,
a fársáng rögtön elveszté min-
den élénkségét. Leszámitva,
hogy Almásit mint hazafit
tisztelik; nem igen van egyé-
niség kit inkább kedvetjenek.
Oly titokszerüen folynak le

ezen úgynevezett felségáru-
lása perek s'oly sújtok a ki-
mondott itéletek: hogy a ~~haj~~
középkori velenczei rémü-
letes tizek tanácscsára em-
lékeztetnek.—
Furcsa egyéniség lehet ez a
helytarto Pálfy Mór, mond-
ják, hogy a puskaport talán
soha fel nem találta volna,
de talpig becsületes ember,
Ö nagyon magyar érzelmü, hö
de a katonai nevelés annyira
tette képtelené az alkotmá-
nyos érzelmekre, hogy szent
meggyörödése, mikép csak
a birodalmi tanácsban
lelheti üdvét a nemzet.—

4 Március. Kolozsvár, bár
lassan, de mégis csak halad
elö: Csekély idököz, kényel-
mes utszajárdái és fütött

szinháza létesült. Igaz,
hogy nem oly zajos, vig, aris-
tocratai város mint ezelött
ötven évvel volt, mert az
úgynevezett úrirend elsze-
gényedett s'többnyire falu-
ra vonult. —

27dik Március. ~~Nincs nap~~ Nem
telik el nap, melybe több
rendbeli koldus ne jöne a
házhoz; itt a faluba nincsen
nagy szükség; de a szom-
széd helységekből, Régen,
Fülpes, Tancsrol, hol na-
gyobb volt a jégverés, árviz,
sokan jönek. Ma itt átuta-
zott Creneville; a mezösé-
gen szemtanuja akart leni
az inségnek, de a nagy sár
miatt valoszinüleg nem

mert messze behatolni; mert
a reggel ment itt keresztül
s'estve ~~felé~~ már ~~ha~~ vissza-
~~felé~~ jött.

5dik ~~Március~~ Április. Selenleg a mi-
niszteri válság képezi a több
beszédtárgyát. lessz é üdves
hatással honunkra nézt, az
igen kétséges. Egy igen neve-
zetes brochure jött ki az úgy-
nevezett conservativektol.
Széchén Antalt gyanitják
szerzöjének: czimje Drei
Jahre der Verfassung.
Angliát kivéve, minden ~~ország~~-
ba europai országba, a leg-
nagyobb elégedetlenség létezik
fenállo kormányjaikkal;
nagy rázkodásokkal lehet
szembenézni, részemröl ir-

todzam tölle, mert már át-
élve egygyet honunkban
átláttam, hogy bár milyen
is légyen a tusának kimete-
le; nem az igazság orszá-
gához viszen közelebb, ha-
nem csak a győzőpárt erő-
szakoskodásait mozditja elő;
s'az mind úgy fog menni, míg
az erkölcsi világba nagy re-
formok nem történek. A főbb
~~két~~ alapja az erkölcsiségnek:
a felebaráti szeretet és mél-
tányosság merőbe megvan
ingatva, a nemzeti gyülöl-
ség és elnyomás által. Gya-
kran tekintélyes észes férj-
fiakat hallok oly vadul beszél-
ni, hogy hajamszála feláll.
hát még azok? kiknek nem
hallom véleményeiket s'kik
a müveltség alantabb fo-

kán állnak, mit nem forral-
nok egy béállando zürza-
varba? —
11 dik Április. Erenville, M.
Vásárhely és Sz. Régen felé,
egy kevessé bépillantva a vi-
dékbe; azon jelentést tette,
hogy nincsen éhség, csak ve-
tömag hiánya; mindazon-
által ~~mo~~ saját erszenyéből
szépen adokazott. Tulajdon-
képpen nem is lehet mondani,
hogy éhenvesznek az emberek,
csak szükebben táplálkoz-
nak; Ezt ~~legink~~ legjobban a
malomtulajdonosok tudják,
kiknél a vámjövedelem te-
temesen megcsökkent. Egye-
dül a sertéskereskedés
kezd lendületet kapni,
alkalmasan nagy kivite-
li áruczikkel ~~lett belol~~ képez,

750 a

Pesten megismerkedtünk volt egy Petrus Opran nevü boyárral: igen mivelt humanus ember, egy igen derék munka szerzöje, mely az urbiréség megszüntetése és megváltásárol szoll. Sokat beszélt a Cousa cselszövö politicájárol. Az urbériség eltörlését, nem engedtemeg, hogy aňak rendje szerint, az országgyülés mondjáki, hanem ugy tüntette a nép elött, mintha a boyárok ellenére, ö adományozta ~~nékik~~, volna nékik, egy szoval felbujtotta a nyerstömeget az értelmiség ellen, azon czélbol, hogy az országgyülési ellenzéket tökélletesen párálizálhassa. —

Selenleg

a ~~751~~

a ~~751~~ 97.

25dik Április. A hirlapok közt most a Debatte csinálja a legnagyobb sensatiot: a régi conservativek organuma, igen kitünö tálentumak dolgoznak beňe, különösen Ludasi; kitözött czélja; a Schmerling megbuktatása. — Sött meg egy igen jelen brochure ki a conservativak, tol, czimje Drei Jahre des Verfassungs Streits.

A Mans által tervezett vasút vonalt mérik már a mérnökök: ez M. Vásárhelyt öszeköt, ni Lejervárt és itt Régenen át Besztercze felé kimeňe Bukovinába.

szászok gensdarmokat
hoztak magokkal, több
lövés történt, egy beresztel"
ki legény × kapott is sebet"
és elisvillék a szászok ma"
gokkal Régenbe. Sellem"
ző: hogy a falunak mint
magyar mint oláh lakos"
sal praeváricáltak. de raj"
tavesztve, az oláhok nya"
kok szakadtával elszalad"
tak ott hagyva marhájo"
kat; a magyarok a lövé"
sek daczára hazahájtot"
ták a magokéit. A tusa
üres volt, egy szászt egy
öjszevertek, hogy talán
megis hal. Reggel kijött
a szolgabiro nyomozni, de
semi vallomást sem tettek
Plindazonáltal a megsebe"
sített legény nem tagadhat"

× nem kapott sebet, csak
elfogták.
× mint hadifoglyot.

ja el tudomását a dolog
felöl, azután a falubol
megszökött néhány egyén
is maga ellen bizonyit. —
Nálunk anyira nincs tisz"
ta képzete a népnek a va"
gyon sérthetetlenségéröl;
hogy ~~azt mondá nékem~~
egy aszszony, kinek mar"
háját, mivel a mi földün
ken legelt, behajtották,
azt mondá nékem akkor
egész naivitással: „ele"
get pirongatom jeam,
hogy nem a báro földjére,
hanem a szászokéra
hajtia a marhákot." —
Horváth János tábor"
nak meghala Pesten. El"
més társalgo s jó család"
apa volt, de csak is enyi,
mert mint hazafi nem

5dik Majus. Azon alkalom-
ra, hogy a császár lejött a
pozsonyi fóversenyre, a Pes-
ti Naplo ujdondásza valo-
ságos sycophánt, (magya-
rul tángyérnyaló) modorba
irt: – Hát micsoda nagy sze-
rencse, hogy az Osztrák
császár meglátogasson egy
magyar várost? – Üd-
vözölhetik mint magoss
vendéget; de nem mint ma-
gyar királyt, míg a magyar
alkotmányt helyrenemál-
litja. – Elég volt már a
sallang, czafrang; megért
már a nemzet, azt csak a va-
losággal kielégithető ki. –
12dik Majus. Minö rendezetlen
s a népbe átnem hatott nállunk
a birtokviszony, lehet tapasz-

talni, a mind untalan tá-
modando határversengések-
böl. A beresztelkiek közt
egy monda jár; hogy haj-
dan a hegytetöig nyult
határok, de egykor egy jö-
vevény ember meghalván
ott, vonakodtak azt eltemet-
ni; mi pedig tartozások
lett vôlna a saját hatá-
rokon lévö halottal, a Sz-
régeniek ellenben eltemet-
ték és ez által igényt for-
máltak ezen helyre. S'bár
csak ezen regére alapitják,
a beresztelkiek a hegyig
nyúlo birtoklási jogokat,
mégis szüntelen foly a per
patvar a két helység lakoi
közt: a héten egy éjjel-
két helyt is valoságos csa-
tározás folyt köztök. A

[illegible] rabtások [illegible]
[illegible] Kolósvárt, mint a védéken.
[illegible] a kormánybiztost is megtopták.
[illegible]

szászok gensdarmokat
hoztak magokkal, több
lövés történt, egy beresztel-
ki legény× kapott is sebet
és elisvitték a szászok× ma-
gokkal Régenbe. Sellem-
zö: hogy a falunak mint
magyar mint oláh lakos-
sai praavárácáltak, de raj-
tavesztve, az oláhok nya-
kok szakadtával elszalad-
tak ott hagyva marhájo-
kat; a magyarok a lövé-
sek daczára hazahájtot-
ták a magokéit. A tusa
tüzes volt, egy szászt ugy
összevertek, hogy talán
megis hal. Reggel kijött
a szolgabiro nyomozni, de
semi vallomást sem tettek
Mindazonáltal a megsebe-
sitett legény nem tagadhat-

× nem kapott sebet, csak
elfogták.
× mint hadifoglyot.

ja el tudomását a dolog
felöl, azután a falubol
megszökött néhány egyén
is magaellen bizonyit. —
Nállunk anyira nincs tisz-
ta képzete a népnek a va-
gyon sérthetettenségéröl;
hogy ~~azt mondá nékem~~
egy asszony, kinek mar-
háját, mivel a mi földün-
ken legelt, béhajtották,
azt mondá nékem akkor
egész náivitással: „ele-
get pirongatom fiam,
hogy ne a báro földjére,
hanem a szászokéra
hajtsa a marhákot." —
Horváth János tábor-
nak meghala Pesten. El-
més társalgo s'jó család-
apa volt, de csak is enyi;
mert mint hazafi nem

igen jó hírnévbe × rész-
sült, elömenetelét katonai
pályáján tüzteki élete
főczéljának, külső fényt
hajhászo kaposzkado ter-
mészete megnyeretett vele,
Ferencz József kegyel-
méből, mindenféle tezimet:
előbb báro Horváth azu-
tán grof Sholdy Horváth
lett, bizony pedig kár
régi ~~nemes~~ törvényes ne-
mesből ujjánsült tör-
vénytelen mágnássá
leni, mert igen jól tud-
hatnák azon jó urak,
hogy csak magyar király-
nak van joga, magyar mág-
násokat kinevezni. —
Igen jól mellattatta a közön-
séget, a Radák czivakodása

× állott

Selenleg

a 757
103.

nejével, ujszülötött leány-
nyuk vallása felett. —
16dik Május. A mezeimunka
beálltával enyészett a szük-
ség; legalább hozzánknem
jön annyi kéregető. Itt a vidék-
ben sok munkáskezet elfog-
lal Sz. Régen. Nagy meg-
elégedésem és büszkeségemre
szolgál, hogy ámbár jófor-
mán elverte a tavalyi ter-
mést Deresztelkén is a jég,
még sem folyamodtak × sege-
delemért a lakosok, mert
az alamizsna többnyire
erkölcstelenitö hatással
bir. — A falusiak, minek-
utána majd mindegyiknek
ott volt marhája a napokban
történt határdulásban, s mi-
nekutána egy szászt majd
agyonvertek, nagyon rosz-

× segedelmezésért

758 a

neven vették a papnak azon
nyilatkozatát, hogy mind
tolvajok. A férjemhez jöttek
az eklézsia elöljárói meg,
panaszolni a dolgot: azon
megjegyzésére férjemnek;
hogy minden tárgynak al,
kalmas elnevezést szoktak
adni és az idegen tulajdon
megtámadását tolvajság,
nak szokás nevezni, tehát
nincs joguk sértveérzeni ma,
gokat, ha papjok tisztán ki,
mondta a dolgot és öket köte,
lessége szerint megdorgálta,
azt felelték, hogy azt néki
a cathédrábul kellett volna
teñi és nem a szolgabiro je,
lenlétébe. —

20dik Május. Vilmos föherczeg
Kolosvárt járt; még nem hal,
lottam semit utazási czeljáról.

× igy okoskodtak.

Selenleg

a 759
105.

A császári testvérség közt
Miksát tartják legkitünöbb,
nek, Lajos egy csintalan
fiu, ki egyszer mátszor vét
az udvari etiquette ellen,
Vilmosról anyét tudok, hogy
becsület tudo; mert egyszer
egy vonaton utazva vele
láttam mint csilapitotta
a conductor tulbuzgo szol,
gálatkészségét irányába
ki mindnyájunkat kizak,
latott a már elfoglalt
vággonbol. mondva, hogy
a föherczeg számára ve,
szi égénybe, s'még nagyon
is siettetett: a herczeg ezt
látva, ~~meginte~~ monda ning
hogy miért anyira
zaklatni az embereket
s'felénk fordulva nájáson
köszönt. A császárról

× mondá, hogy nincs miért

majd itél a historia: anyi
bizonyos, hogy kormány„
zoi képpességgel nem bir.
itéletünk rolla magyarakul,
oly elfogult, hogy elvakit
talán szeretetremélto ma„
gánytulajdonai iránt is;
részeges, kicsapango hire
van. — Megjárva egykor
a Lachsenburgót, kellemes
bényomást tett réámnézt
a császári család magány
élete; ~~oly~~ lakások egyszerü,
környezetek otthoniasságra
mútat, a császár irvaszta„
lán állott, meghalt leány„
kája képe. Mulatságok:
vadászat, halászat, csol„
nakázás; mútatnak egy
farkast kitömve, mit a
császár a kertjébe lött volna.

A mi a császárnét illett,
nem igen eszes és mivelt
hirbe van: példa réá
a szojáték melyet az Echo
szájába adtak, ha kiált„
ják Eugénie, a viszhang
mondja réá génie; ha
kiáltják Elisabeth,
~~mondja~~ viszonozza bête.
De talán jó asszony, s'ez„
zel béérhetné, kivált ha
nem volna császárné. —
Sok sültelenség kereng
rolla; egykor az ángol
követet megszollitva fran„
cziául, oly értetlenül
beszélt, hogy az nem
lévén képpes felelni
réá, kénytelen volt sü„
ketséget fogni magára.

26 Május. A mezei munka
beálltával, nagyobbára meg„
szünt a koldulás, különö„
sen a Sz. Régeniek igen
sok munkást alkalmoznak. + kapálo
Olvasom a Schwarz Gyula
Magyar Iroját Külföldön:
szerfelett nagy tudomá„
nyosságot tálalki bene, ir
azonban sok helyest is,
részemröl nagyon jónak
találom, észrevételét a
magyar menyecskékröl,
mert valoban, nagyobb ré„
sze az anyáknak, nem úgy
értelmezi liányáinak a
férjhezmenetelt, mint egy
szent kötelesség felvalo„
lását, hanem mint egy
emánciopatiot, a szülei
és társasági fegyelem alol.

A hazáját ábrándosan
szerető Sósikának, mint
számüzött, külföldön
kelle meghalnia, derék
felesége, ki neki védan„
gyala volt, Pestre tele„
pedett. Sósika a nélkül,
hogy fényes tálentom
lett volna, egy valosá„
gos széplelkü, müvelt
ember és iro volt, minden
szava humanismust le„
helt, és soha, sem életé„
be, nem társalgásába,
sem irodalmába, egy
perezig sem tagadta meg
magoss eszméit. Mit Nap„
lojába gyöngédségét
illetöleg irt, nagyon is
valo, mert a ki szemé„

lyesen ismerte, mondhat„
ja, hogy az volt, föbb
vonása jellemének. Most
is pirulva emlékszem réá,
mint tettem, egykor fia„
talkoromba, egy nöt e„
lötte nevetségessé, kivel
tudtam, hogy régebben
viszonya volt; pajkos
örömet találtam benne,
hogy zavarba hozzam.
de ö mint illik müvelt
emberhez, beli sem szol„
lott a társalgásba; egyéb,
aránt, mit is mondhas„
son okos ember oly hit„
ványsághoz? mert hiszen
én alakjával gunyolod„
tam azon nönek. —
Bár csak annyi hasznát
vennök hajdani balga„

ságunknak, hogy jelenben
engedékenyebb legyünk
a fiataloké iránt, de
ez éppen ellenkezöleg
szokott lenni, mert ki fia„
talkorába gunyos és szi„
goru volt birálataiba,
bizonyosan még inkább
az lessz öregségébe. Ha„
nem annak is megvan
a maga jo fele, mert ily
egyéneknek a gyerme„
kei bizonyosan jeleseb„
bek lesznek, mint ólyak„
nak, kik jószivüen, hig„
velövel, minden ostoba„
ságot, minden helyte„
lenséget, kimentenek.
Esmerek egy hosszutüró
de rövideszü Bethlennét,
az mindég úgy inti gyer„

mekeit, ha valamely ha„
szontalan rokonjak rol
nyilatkoznak, „ne szoll„
jatok rolla rossza mert
Dethlen." Na bizony
tiszteletbe is tartodik,
a hagyományos csalá„
di kőnyelmüség, mert
nagy apon kezdve az
unokákig, mind nagy„
ba járják a bolondját. —
Azt mondja az Frás, „ne
itélj, hogy ne itéltessél".
Valo, hogy felebaráti
szeretettel kell meg„
bocsátni k a hibákat;
de azért még sem kell
azokat szépitni, ki„
vált gyermek előtt. —

29dik Május. Meghivják
a császárt a pesti futtatás„
ra, hogy minö eredménye
lessz, majd megmutatja a
k jövendö. Sokat várnak
a remélt országgülésről, de
még annak létrejötte is, na„
gyon bizonytalan.

31dik Május. A családi gög„
nek, mint mindennek mi üress,
nincs alapja, példának o„
káért, a Telekyek egyátal„
ába, mire kevélykednek oly
agyon? — Aristocraticus
szempotbol tekintve, nincs
emi elönye a többi úri csa„
ládok felett, mert historiai
nevezetessége, nem a régi
nultbol származik, Teleky
Mihály már ujabb kori
nevezetesség, és aval nincs

miért oly nagyon dicseked„
jenek; mert a bizony egy
cselszövö körmenfont gaz„
ember volt. A családnak
voltak s'vanak tagjai, kik
hazafiságuk, becsülettes„
segük és tudományosságuk
által kitüntették magu„
kat; ellenben vanak fájda„
lom olyak is, kik nem a leg
áristocráticusabb tulajdo„
nakkal birnak, mert többi
hibájok közt, lopnak mint
a varju: ilyen az a szeren„
csétlen Oscár s'az a haszon„
talan Lajos. Ha a semire„
kellöket megneveztem, meg„
nevezem a derakakot is:
legelöl, mint a ki legnagyobb
szerepet viszi a közéletbe,
a Gernyeszégi Teleky Do„

mokos és még sok mások
kiket nem gyöznék elö„
sorolni. —

Vdik Sun. Az utobb emlitett
Teleky Domokosnak, éppen
most jelentmeg egy igen jeles
brochureje német nyelven.
A hirlapok telvék a pesti
császári látogatással. A
magyar nemzet mindent
megtesz a Felséggeli kibé„
külésre; minö sükerrel, majd
meglátjuk: hihetösen a czi„
ra phrasesek kicserélése„
él marad minden, mert le„
het remélni, hogy részünk„
t, minden hüség protestá„
ó ~~mellett~~ dal is, megmaradunk
tkotmányunk sérthetetlen„
ge mellett, és ö Felsége is,
int szokott rendesen, bár
yakran hajlamát meg„

tagadva, követni fogja
a magyar ügybe, környe„
zete tanácsát —

13. Julius. Endre fiam télé„
graph útján tudositott volt
a minestérium bukásárol
s'a Májláth kinevezéséröt.
Mindjárt ~~tudositottuk~~ közöltük fe„ + közöltük
~~lölle~~ szomszédainkkal;
mintegy örült öröm fogta
el az egész családot, s'na„
gyon mulattam magam ben„
ne, mint törték a cselédek
fejöket, mi okozhatja az
uraknák azon jó kedvet,
beszédességet, melybe min„
den harmadik szó bukás. —
Talán annyit megértettek,
hogy az ország dolgárol van
szó s'hihetösen azt követ„
keztették belölle, hogy
ismét magyar világ lesz.

Még két napig azután,
semi sem jött rolla a hir„
lapokba s'tartottunk tölle,
hogy csak kacsa volt az
egész hir, és midön megér„
kezett a posta útján, les„
tük a Sz. Régenieket,
minö képeket csinálnak
hozzá: Az értelmesek kö„
zül, kik nincsenek hiva„
talba, ~~vid~~ mint doctor
Fritch is, vidám arczal
voltak, de hivatalnokok
kellemetlenül lepettek meg.
Már most, feszült figye„
lemel várjuk a jövendöt. —
Már is roppant hordere„
jü két vivmány lene Erdély„ + két
re nézt, ha mire kinézés
van: a várad-kolozsvá„
ri vasút létesülne és can„
czelláriája egyesittetnek
a Horvát- és Magyaror„

szágival.
Réserves csapás érte fa„
lunkat; több mint tíz
házlelégett. Egy csürbe,
nem tudják mikép, tüz
támadott s'oñan, szárar
idö lévén, egy pillanat
alatt, tovább harapod„
zott. A falusiák mind a
mezön voltak s'egy ideig,
csak férjem, fiaim s'a cse„
lédek ottottak; de a mikor
megjöttek se volt nagy
*köszönet beñe; mert nem
hajtva az okosabb vezér„
szóra, nem dolgozhattak
okszerüen egygyesült
erövel, az asszonyok pe„
dig vizhordás helyett,
csak jájveszékeltek.
8 Augusztus. Oly lassan tör„
ténik az alkotmányos át„

* haszon

alakulás honunkban,
hogy szinte észrevehetet„
len; azért több tartosságot
jósolnak neki, mint hat„
vanegybe volt. Mi erdé„
lyiekül sokr nagyon is ag„
godunk, a szászok, oláhok
azért, hogy érzik kisikul„
ni kezekből a hatalmat;
mi magyarakul pedig, az
Uniot látjuk veszélyeztet„
be, ha netalán egy erdélyi
országgyülés határozna fe„
lette. A kanczellár kineve„
zésével sem igen lehetünk
megelégedve; Haller egy
becsületes nulla és semi
egyéb. Apor Károlyt fel„
hivatták Décsbe, többi
nagy uraink mint Mi„

kor Kemény Ferenczről
nincsen semi szó —

15dik Szep. A napokba egy igen keserves temetésen valék Saromberkén. Teleky Samunak, két napi betegség után, meghala egy igen szép reményü, Déla nevü fia: csak tizennyolcz éves volt, de már sokat igért, tanulmányait kitünö szorgalomal folytatta.

A Reichenstein elbocsáttatását, ilyképpen beszéllik; mi azonban nem valoszinü: Májláth a magyarországi kanczellár, Erdelynek vicé kanczellárját szem-

meltartva, egy levelének birtokába esett, melyet a szász universitáshoz intézet: hagyakozva bene, hogy az Oláhokkal mindenáron kibéküljenek; mindent megigérve nekik, a mit késöbbre meg sem tarthatnának, és hogy a jelen kormányt mindenképpen gyanusitsák. Ezen levelet állitolagosan megmutatva Majláth a császárnak, az rögtön elbocsátotta szolgálatából Reichensteint. —

Szep 20. A jelen futtatáson: Erdélynek, majd minden politikai jelentös-

sége öszegyült, különö-
sen a föispányok tarta-
nak értekezletet.

25dik Szep. Megtörtént a fut-
tatás, nagy vigság és fény-
üzés közt: hogy miből tölt,
nem tudom, mert minden
ember pénzszükségről pa-
raszkodik. — Az Ezen alka-
lomal történt politikai
értekezetre a Drassai szá-
szok is küldtek két egyént,
kik minden feltétel nél-
kül az unio mellett nyi-
latkoztak. Selenleg a mér-
sékeltség a jelszó, nagyon
is óvakodnak a ~~lor~~ beli
tulzásokba nem esni
s'ez által a kormánynak

a ~~797~~ 12

ürügyet szolgáltatni,
ismét lelépni a törvényes
térről. ~~Mondják~~ hogy Deszéllik
a császárnak sokat kell
küzdeni, környezete és
családjával, a magyar
ügy felett, az anya és
bátjai mind ellene vannak,
és ö Felsége felbosszan-
kodva mondjanekik:
wenn Ihr mich noch viel
schlirt, so geh ich mit
meiner Frau und
meinen Kinder nach
Ofen." Még azt is be-
széllik, hogy Mailáth
megigérte volna ö Fel-
segének, Magyaror-

szággal elválaltatni
felét Ausztria adossá-
gának, ha megnyerné
a nemzet, hogy külön
kezelje penzügyét
s'a kiállitando kato-
nák számát, és az Or-
szág határozná meg.

4dik October. Kezdödnek a
követválasztási mozgal-
mak: sok fiatal nagyra-
vágyás merülfel. Régeb-
ben, ha volt is olyan, ki
nem sokat fárasztotta
magát, a törvény és hazai
intézeteink tanulmá-
nyozásával, mégis, al-
kotmányos élet lévén,

Selenleg

gyakorlatilag is sok ra-
gadott réá, de most, csak
tanulással szererhet ma-
gának esmereteket felölle.
Azért helyesebb volna, ki
nem türni helyeikböl, a
tapasztalt, tanult egyé-
neket, de fiatal uraink
Molière mondásával
tartanak: nous gens de
qualité savons tout, sans
avoir jamais rien ap-
pris. Igy történik, hogy
Marosszékbe, Rhédey
István Dozsa Danieltöl
vitázza a követséget,
felső Fehér megyébe az
fiabb Bethlen Gábor
Horváth Jánostol, és
Sorda megyébe Huszár

~~890~~ a

Károly férjemtöl. Utolso
azonba, kéréssel járt fér-
jemhez, hogy adnáát ~~he~~-
néki helyét s' fogadná
el helyébe Szék város-
za követségét.
Ma indula Berlinbe
kissebbik fiam Endre,
két évre távozott, hogy
külföldi egyetemeken
folytassa tanulását
és útazzon. Két év
oly sok az életbe: meg-
talál é még mindnyá-
junkat kiket elhagyott?
(80 éves jó nagy anyát,
hihetösen nem) és
vele, a tizen[illegible]yolcz é-
ves, tapasztalatlan,
szép eszü, ártatlan

[illegible] rablások [illegible]
[illegible] Kolozsvárt, mint a védéken.
[illegible] a kormánybiztost is megloptak.
[illegible]

Selenleg

a ~~891~~

a ~~891~~
~~891~~
127.

fiatal emberrel, mi,
minden történhetik!
Óvja az Eg minden
rossztol! —
Hopcsa a Hunyad vár-
megyei főispán, Ko-
lozsvárra télégráphi-
rozott, hogy Bethlen
Oliver és Miklos az
Unió ellen bujtogat-
nak. —
[illegible]dik October. Magyar K[illegible]
[illegible]genben, ezelött egy pár
évvel kiraboltak, egy Lu-
[illegible]uj nevü gazdag oláhot.
[illegible]e mostanig, soha nyomára
[illegible]em akadhadtak a tettesek-
[illegible]ek. Ö, s' felesége, ilykép-
[illegible]en adtákelö az ~~dol~~ esetet:
[illegible]integy hat fekete szakál-
[illegible]e férjfi, éjjel belépett

~~792~~ 752 a

szobájokba, magok kö-
zül a ház elött is hagy-
va ört, ~~beszéltek~~ poszto
ruhájok volt és valami,
általa nem értett idegen
nyelvet beszéltek egymás
közt; de tölle magyarul
pénzt követeltek, mit ö
eltagadva, le akarták
kötözni ágyába, mint
már tettek volt nejével;
ö azonban sokáig ke-
ményen ellentállott, úgy
hogy a + tusában megis × küzdésbe
marta egyiknek ujját;
de ötet nagyon megver-
ték elistörték egyik
lábát s'lekötözték.
23dik October. Ez a Lupuj

Selenleg

a ~~791~~

783 a ~~793~~ 129.

későbbre meghalt s'a tör-
ényes nyomozás, semi
világot sem vetett az
elkövetett rablásra, de
hogy is lehetett volna
másképp, midön éppen
az akkori tisztviselök
követtékel. Volt akkor
tájba Régenben, nem tu-
dom micsoda hivatalba
egy Dotta nevü lovag
(Rittmr. de Opincsos)
az jelenleg Naszodon
lökapitány, nemzeti szo-
kás szerint megverven
feleségét (nyevásztáját)
azon felbosszankodott
apája, ki azután be-
szélni kezdte, hogy ö
tud valamit a Lupuj
rablvirol.
6dik Nov Az emlitett nö-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorica
FILIALA CLUJ

784 a

nek testvére tett is némü
vallomásokat magának
Serbán Lupujnénak, de
a törvényszék által felszól„
litattván azoknak hitelesi„
tésére, minden vissza vont:
azonban román esperes
Krisán, ki alattomba
már rég müködött ezen
dolog felderitésébe, olyü„
gyesen gyüjtötte az ada„
tokat és gondoskodott ta„
nukrol, × midön a nö egye„
dül Serbáninak vétte
teni vallomásait; hogy
semi kétség sem mara„
dott a tettesek személyei
iránt. Annak nyomán bé
is van fogva Dotta lovag,
egy rokona, a szóban lévö
nö, kire azután kiderült,

× kiket elrejtett

Selenleg

a 795

785 a

131.

hogy nálla voltak letéve
az orzott tárgyak; me„
lyekböl már sokat meg„
kaptak: urbéri kötelez„
vények, ezüst kanalok,
egy félkeszlyü melybe.
aranyok voltak s'mely„
nek társa megvan Lu„
pujnénál s'egy ridicu„
le melybe rézpénz állott
volt. Az urbéri kötelez„
vényeknek, szintén le„
vannak irva számjai Lu„
pujnénál. Mind ezek„
böl láthatni, hogy a taga„
dásnak nincs helye, még„
is vakmeröen mindent
tagad Dotta, rokona ellen„
ben ~~bé~~ vallott, és igen so„
kan belikeveredneк az

794 a

nek testvére tett is némü
vallomásokat magának
Serbán Lupujnénak, de
a törvényszék által felszol„
litattván azoknak hitelesi„
tésére, mindenvisszavont:
azonban román esperes
Krisán, ki alattomba
már rég müködött ezen
dolog felderitésébe, olyü„
gyesen gyüjtötte az ada„
tokat és gondoskodott ta„
nukrol, midön a nö egye„
dül Serbáninak vétte
teni vallomásait; hogy
semi kétség sem mara„
dott a tettesek személyei
iránt. Annak nyomán bé
is van fogva Dotta lovag,
egy rokona, a szóban lévö
nö, kire azután kiderült,

× kiket elrejtett

Selenleg

a 795

795 a

131

hogy nálla voltak letéve
az orzott tárgyak; me„
lyekböl már sokat meg„
kaptak: urbéri kötelez„
vények, ezüst kanalok,
egy félkeszlyü melybe.
aranyok voltak s'mely„
nek társa megvan Lu„
pujnénál s'egy ridicu„
le melybe rézpénz állott
volt. Az urbéri kötelez„
vényeknek, szintén le„
vannak irva számjai Lu„
pujnénál. Mind ezek„
böl láthatni, hogy a taga„
dásnak nincs helye, még„
is vakmeröen mindent
tagad Dotta, rokona ellen„
ben ~~bé~~ vallott, és igen so„
kan belékeverednek az

akkori tisztségből, a töl-
bek közt, egy Destrei-
cher nevü kiss girbics
ember is, ki most Galiczia-
ba hivatalkodik. Ez a
Botta egy határör tiszt
volt a forradalom alatt,
az akkor divatazo rablá-
sokkal is jolbézsebelt, erő-
szakos preavaricator hi-
vatalnok lett belölle s most
képzelhetni menyi ember
örül bukásán. A kirá-
lyi tábla egy Sebestyén
nevü investigatort ren-
delt ki ezen tárgyban. —
Furcsa egy pár történet
a Dran de Leményével,
ki Décsbe a vendéglöből
ezüst kanalokat is enege-

[illegible] rablások [illegible]
[illegible] Kolosvárt, mint a védéhen.
[illegible] a kormánybiztost is meglopták.
[illegible]

tett, mit észrevéve a ven-
déglös a policziához fo-
lyamodott, mely azután
rajta és szállásán, meg-
találta az apránként
elhordogatott kanalo-
kat. Még oly orczátlan
volt ezen ember, hogy azu-
tán Kemény Ferenczhez
elmenvén, mintegy un-
szolta azon kérdésére
felelni, hogy mi lehet
az oka az ö elmellöz-
tetésének a hivatalok
kiosztásába? Kemény
ötölt hatolt, mondván,
térnénekel ezen kelle-
metlen tárgyrol; de az
nem hagyván békét neki,
kénytilen volt elöállni

a bizonyos kalány his„
toriával, mire ö azu„
tán azon lovagias
mentséggel élt, hogy
nem ö, hanem a felesé„
ge leñe a tettes, mit bé
is bizonyitando, mind„
járt kihuzta zsebé„
böl az arol szollo ité„
letet. —

22 dik Nov. Megnyilt az + végtére
añyira várt és rettegett
eddélyi országgyülés, ~~vég„~~
~~tére~~.

26 dik Nov. Úgy látszik,
békülékeny szellem ural„
hodik az országgyülésen.
A királyi biztos, ~~magyar~~
alkotmányos beszéddel

nyitotta meg; a szászok
és oláhok még nem gán„
csoskodtak, a magya„
rok nem hatalmoskod„
nak s'még a halgatok
~~is illendö~~ közönség is,
illendö mérséklettel vi„
seli magát. —

11 dik Décz. Turcsa vétség
történt, a Közép Szolnok
~~vár~~ megyei föispány kine„
vezésével. A kinevezö levél,
idösb Wesselenyi Ferencz
cs. ki kamarás és ezredes„
nek volt czimezve, oly tar„
talomal, hogy ö felsége
megengedi hivatalát
ismét elfoglalni; holott
az ifiabb Wesselényi
Ferencz volt 61ben föispány.

890 a

Vagy elfutotta figyel-
met, ezen környülmény
az idösb Wesselényinek;
vagy, amit, ötet esmerve,
inkább hiszek, kierösza-
kolni véltelmagának
kinevezését, a kormány-
nak ezen compromissioja
által, elég az hozzá, hogy
már készületeket tett szék
~~ke~~ elfoglalására. Akadt
is már egy töredéketskéje
a megyének mely idvezle-
tére sietett, de anál egy
hatalmasabb párt, hat-
van aláirással adott
küldött kérelmet, hogy
helyeztetnék vissza az
ifiabb Wesselényi Feren-
czet főispániji hivatalába.
Mi azután megis történt.

[illegible]
[illegible] Kolosvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is meglepták.
[illegible]

Selenleg

a 891
137

Décz 1 Bdik. Ezen szó alatt
pártfegyelem, sok minden-
féle kisszerü fondorlat
rejlik. Igaz, hogy Erdély
felébredése után létezett
egy központi kormány,
melynek feje Wesselényi
Miklos volt és az ország
ertelmességéből állott.
Ott csinálták ki vázla-
tát a teendöknek, de
köz megegygyezéssel,
minden vármegye kép-
pességének hozzájá-
rultával és nem eresz-
kedtek a megyei dolgok
oly részleteibe melyet
nállak nélkül is jól vé-
gezhettekel. Ellenben
most minden követvá-
lasztást, a magokat ve-

zéreknek nevezendök,
valaban igen csekély
bélátások szerint ki„
vánják intézni.

1866: Deresztelke.

3dik Január. Megérkezett
a válaszleirat az unio
dolgába s'holnapra köz„
lendö az országgyülésel.
Feszült figyelemel várja
tartalmát mindenki, és
jellemzö, hogy senki sem
kecsegteti magát azon re„
ményel, hogy a felség, min„
den ~~ut~~ feltétel, vagy uto„
gondolat nélkül, hagyta
volna helybe az uniot.
A jelen országgyülesben,
kitüntették magokat né

hányan a szászok kö„
zül, mint igen jeles szó„
nokok.

7dik Donis ellenzéki köve„
tet felszollitották választoi,
hogy mandanáel program„
ját. Mire ö azt felelte, hogy
az csak enyiböl áll, huncz
fut a német. Schwarz Gyu„
la, kivel pesti múlatásunk
alkalmával megesmerkedtünk,
férjemnek egy igen mulat„
ságos levelet irt, melyböl
úgy látszik Vámbéri ba„
rátjával összezándorodott
a követjelöltség felett!

8dik Jan. Mint haljuk az
erdélyi orszaggyülés nem
háratikbé, hanem csak el„
napoltatik és hogy Mi„

konak mondta volna Esz„
terházi Mórúz, hogy azon
feltétel alatt megigéri az
úniot s'a szászok és oláhok
megnyugtatását; ha az
erdélyi követek a pesti or„
szággyülésen, mindenbe
vele szavaznának. Efféle
sötét alkukra bajosan lehet
réáállni; hihetösen csak any„
nyi van a dologba, hogy Er„
délyhez, mint mérsékeltebb
elemhez, nagy fontosságot
köt a ministérium.

15dik Január. Mondják, hogy
Pesten is lehangolodtak a
vérmes remények; itt leg„
alább nagyon kellemetlen
bényomást tett, az únio„
nak csak feltételeges megigé„

rése, Oly homályos kité„
tel a kiegyezkedésnek
sikerülese; hogy a jövöre
semi biztosságot sem lát
beñe a nemzet. Dezséfy
Emil halálával eszem„
be jút, mily korán elhalt
~~azon je~~ Dezséfy jeles test„
vérség, mely állott Au„
rel, Marcel, Emil, és
Virginiábbl, közzül„
lek, még csak Marcel
van életbe.

1sö Május. Különös egy
állapotba sinlödik most
hazánk: añyi látszola„
gos nagy szavakba bur„
kolt bizalom a nemzet
és a császár közt s'oly
kevés öszintesség mind
a két részröl, jól tudjuk

~~896~~ a

hogy csak a kénytelen„
ség csikarta ki a felségé„
tól alkotmányos igére„
teit, s'ö is tisztán sejdi„
ti, hogy csak addig ma„
rad koronája alatt Ma„
gyarország, míg rés
nyilik függetlensége
kivivására. Hol a
Kúra bukásán örülünk,
hol Dismárknak há„
lálkodunk, egy szóval
a zavarosba remélhe„
tünk halászhatni —

+ csattakozik koron
jahoz

9dik A folyobalívö követ„
választásokan, furcsa kiss
versek keletkeznek: Forda
vármegyébe „Nem kell finánc„
zsandár, követünk lessz
Huszár. Delsö Szolnokba:
Frunze verdje, s'i bosztány
Szetréjászke domnu Mán.

+ folyamatba

d ~~197~~ 143

Azonban mind elpártol„
tak a domnu Mán vá„
lasztoi Dethlen Sándor„
haz.
Eszembe jút, hogy azon
szomoru idökben, midön
a kormány az országot egyszerre
idegen tisztviselökkel elá„
rosztatta; mily találó alkal„
mi verset csinált a nép réu:
Dukovinát kiseperték
A szemetet idemerték,
A szemétböl gombatermek
A gombából bezirkerlett. —
9dik Március. Tolakodás, ~~s'egy~~
~~neme az ærezáttan~~ szerény„
telenség lehetne mostani er„
délyi politikusaink jelszava.
Ez leginkább bébizonyult
a követválasztásoknál, hol
gyakran a választok által

795 a

esmeretlen egyén kiturta
a ~~körbizalmokat bírot.~~
általok kijelölt és bizodal„
mokat bírot. Példát hó„
zokfel réá: Torda vármegye,
hol férjem már harminczn„
negy évtől fogva lakik,
hol együtt táblabíráskodott
az öregebbekkel, hol a ~~teg„~~
~~kissebb a kiesi~~ gyermek is
esmeri gazdaságárol, ötet
jelelte követjénekki; — de
Kolósvárt az ugynevezett
központi kormány, hol
Dethlen Sános (de bezzeg
nem a néhaihoz hasonlo)
viszi, nem angyira a vezér,
mint a szájaskodó sze„
repet, másképp határzott;
Huszár Károlyt szemelik
ki a Tisza László, kinek
létezett pártja, követtár„

[illegible]
[illegible] Kolósvárt, mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kima„
[illegible]át a Dembinsky öcsesének mond„

145.

sának, s'hogy férjem láb„
alol eltegyék megkinál„
ják a Szék várossa követ„
ségével. Férjem nem akar„
ja az ajánlatot elfogad„
ni azon okbol, hogy bár
volt Széknek politikai
pályája kezdetén egy„
szer képviselője, mégis
ott csak pártfogásnak kö„
szönhetné választását;
holott Torda megyében, az
ottan tett szolgálatja elis„
merése leñe. Azonban Ti„
sza minden követ megmoz„
dit, hogy Huszárnak pár„
tot szerezzen, de a tordai
bizotmányi gyülésen lát„
va, hogy semikép nem
menyen, a férjem lemondá„
sát ~~kivan~~ igyekeznek
kieszközölni.

795 a

800 a 146.

27dik Már Felszollitják Pa„
gettet, veñérià férjemet a le„
mondásra, ö igen szárazon
megjegyzi: ~~réà~~ hogy mint ize„
netjeket megviheti, añál is in„
kább, mikép ö nem eshetik a„
zon gyanuba, hogy ö kiván„
ná kitúrni helyéböl, külöm„
ben réábeszéllést nem hasz„
nál, mivel nem tartja helyes„
nek lemondását. Ekkor fel„
szollal Huszár (a gentleman„
ség szokott pálczapirapáján
lovagolva) hogy az ö férjem
jellemébel leginkább meg„
egygyez, ha nyittan beszél„
nek egymással; Ezt helyben„
hagyja Paget hozzátéve:
hogy ~~leg~~ elöször is úgy kel„

[illegible] a kormánybiztost is meglep[illegible]
[illegible]gy piczényke kiss emberke, kiszá„
[illegible]át a Dembénsky öcsesének mond,

a 801
147.

lett volna cselekedni, nem
elvárni az allattomas el„
járás sükertelenségét. E
szerint a hangulat a kiss ta„
nácskozo társaságban nem
a legszivélyesebb volt, és ki„
tört Pagetnek bosszusága,
midön Bethlen János nyil„
vánitá: „hogy ha férjem nem
akarna hajolni kivánsá„
gokra, réá kellene eröltetni.„
Azonban felkeresi Huszár
férjemet szobájába s'añyit
rimeánkodik neki, hogy
lemond érette; de másik
ágára kérésének, hogy
fogadná el a Széki követ„
séget, semiképpen nem akar
réá áltni, végtére arra is
réáveszi, ~~mert~~ szabadkozva
~~zik~~, hogy külömben nem

795 a

802 a

fogadhatjael áldozatát,
mert általlana egy oly
derék embert megfosztani
az országgyülésbe valo
részvéttől. A megtörténtek
után, megcsinálják a co-
médiát, hogy felkeresik
férjem s'inepélyesen meg-
köszönik tett áldozatjáért. —

29dik Május. Turcsa adoma
kereng az egyiptomi basa
küldöttjéről. Az Osztrák
udvarnál ebéden lévén,
egészen az europai szo-
kásokhoz alkalmazta
magát, magaviseletébe
csak az volt feltünö, hogy
a császárra gyakran pil-
lantva, mindég szánalom-
mal rázta fejét. Ö Felsége
kivánesi lett enek ókát

[illegible] a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, kima-
gát a Dembinsky öcsesének mond,

a 803
149.

megtudni, s'a tudakozodást
franczia követ Gramont-
ra bizta, kivel a keleti bi-
zalmas lábon látszott
leni. Deszelgetésbe elegyed-
ve vele, Gramont ~~ellenál-~~
~~hatlanu~~ nem volt képpes
a nevetést legyözni, mely
ragálejos hatással lát-
szott a császárra ~~nézt~~
leni: midön megtolmá-
csolta neki: hogy a jám-
bor keleti mind azon
töprenkedik, mikép lehet
egy oly jóforma férjfiu-
nak mint az osztrák
császár, oly rút vén ~~fele~~-
~~se~~ neje, — mert ö bizony,
a mellette ülö Seitovsky
primást vélte a császár-
nénak leni. —

795 a

804 a

6 dik Április — Követeink
egy része, kik nem bizot„ valamely
mány tagjai, hazajöttek
a húsvéti szünidőre, és
sok érdekest beszélnek:
A kiegygyezkedésre mond„
ják általános a remény,
mi talán juliusig megis
történendő leñe, a had- és
pénzügy a két nagyobb
bökkenő; az elsőre tárgyá
ba ~~nem~~ nincs még semi tájé„
kozás az országgyülés tag„
jai közt, még egy szóval
sem pendítette meg Déák,
a másodikat illetőleg; azt
tervezgetik, hogy az állam„
adosság ötödrészét az nem„
zet magára válalja, és a
pénzügy miniszter helyébe,
mit a kormány telyességgel

A rablások egy [illegible]
mint Kolyvárt, mint a védeken
Még a kormány biztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma„
sát a Dembinsky öcsesének mond„

a 805
151.

megnemád, egy bizotmányt
nevezzenek ki, mely azután
a közös kiadások felöl
rendelkezzék. A képvi„
selőház három osztályra
oszlik, melyszékeit is a sze„
rint foglalja el a teremben:
a jobboldal azon véleményt
képviseli mely nem idegen
az összes monárchiába va„
lo beléolvadástol; mindössze
öt tagbol áll, Bartal, Ap„
ponyi, Széchényi Béla
s'a más kettőt nem tudom.
A baloldal a volt határo„
zati párt, mely ~~eg~~ mereven
áll a 48 beli vivmányok
mellett, számos követő„
ket számlál, vezérjék Gi„
czy Kálmán, Tisza Kál„
mán is fontos szerepet
viszen.

798 a

806 a

A közép, mint számra,
mint kitünö egyéniségek-
be leggazdagabb; bár szi-
goru védöi a jogfolytonos-
ságnak, mégis hajlandob-
baknak mútatkoznak a
kibékülésre, vezetöjek
Déák, Andrásy Gyula,
Lonyai Menyhért, Eöt-
ves és még sok más fényes
tálentomok vannak soraik
közt.—

11dik Április. A nagy pártos-
kodása Bethlen Sános
és Tisza Lászlonak a
követválasztásnál, férjem
ellen és Huszár Károly
mellett, részint személyes
ellenségeskedésböl történt,
mivel régebben az elsö
adossa volt tetemes összeg-
gel, mit csak per útján

a 804
153

vehetett rajtafel, a má-
sodikat kiméletlen ki-
mokázta egy a gazdasá-
gi egylethez intézett leve-
lébe, idétlen és esetlen el-
járásáért az egylet ügyé-
ben, részint pedig azon
reményben, hogy Huszárt
az ök notájokra tánczol-
tatják.

17dik Április. Ritkaság tör-
tent az országban: négy
oly egyén halt meg, ki ~~örök-~~
~~séget hagy~~ nem adosságot,
hanem örökséget hagyott
maga után, tulajdonkép-
pen nem is volt egyéb ér-
demek: Bethlen Domokos
és Gerliczi, ha nem is egész,
de félbolondak, Nemes Ábi
kártyával töltött haszan-

x pedig

795 a

808 a

talan életét párviadal-
lal végezte; Hallerné pe-
dig egy azon egyéniségek
körül, kitől a Biblia int,
hogy őrizkedjünk: a szol-
gálobol lett úrnétol.
Nagyon kárhoztatják Beth-
lent, hogy végpillanatai-
ban catholizált; úgy vélem
igazságtalanok, mert ak-
kor nem érdek, hanem meg-
győződés ~~vezetheti~~ eselekedteti egye-
dül az embert: Csak any-
nyibol áll a dolog, hogy
ő, külömben is gyenge fe-
jével, riábeszéltette ma-
gát a pápa nunczius-sával
ki már régebben körülhá-
lozta, ki azonban az utol-
so szentség felvételénél
egyebet nem nyerhetett

[illegible]
[illegible]
[illegible] a kormánybiztost is meglopta
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembinsky öcsének mond-

a 809
155.

tölle, mert már képtelen
volt vegrendeletén változ-
tatni. Mindazonáltal
végzetszerü, hogy a utol-
so ivadékja Bethlen Gá-
bornak catholizáljon. Vrokonságának
Talán az egész világon
nincs anyi sajátszerü
egyéniség, mint ebben
a kicsiny Erdélyben: itt
mindenki háboritatla-
nul, kényekedve szerint
lovagolja pálczaparipá-
ját, majd a vasút ki-
veszen elszigeteltségünk-
ből, és a czivilisátio el-
mossa rossz, s'talán még
nagyobb mértékbe, jó tu-
lajdonságainkat.
25dik Április. Mint mende mon-
da kering, hogy a császár meg-
tudva a válaszleirat ked-

795 a

810 a

vetlen benyomását az or„
szággyülésre, felesége szo„
bájába lépve, bosszusan
~~veté~~ vágá sipkáját földhez
mondva: „tudtam hogy is„
mét elrontom a dolgom a
magyarokkal, ha német
tanácsossaim szaván in„
dulok meg: „Ki látta?
ki hallotta? Egyátaljá„
ba szeretjük hini, hogy a
császár hajlando ~~a magyar~~
nemzetünk iránt, s'a csá„
szárné valoságos lelkese„
dést költött ferjfiainkban. —
25dik Április. A püspökünk
Dodola meghala; kik köze„
lebbröl ismerték tisztelték,
szerették, mások korlátolt
eszünek, s'részrehajlonak
tartották, általánosan né„
potismussal vádolták;

[illegible]
[illegible] a kormány biztost is megloptak
Egy piczényke kiss emberke, ki ma„
gát a Dembinsky öcscsének mond„

a 511
157

nagyszerü
de ha valami tágos világ„
nézetei nem is voltak,
mégis józan eszünek s'be„
csületesnek kellett lenie,
hogy a jelen kényes kör„
nyülmények közt, elhá„
rithatta hitfelekezetünk
automiájába valo, felsöbb, hivatlan
belé avatkozást. —
Minden esetre, reménylett
utodja Nagy Péter, képpeb„
bb ~~egyéniség~~ a püspökség„
re. hivatatra. —
1sö Május. A felsöház nyi„
latkozata valoban sajnos:
csodás, hogy menyire nem ó„
kultak meg az osztrák kor„
mány absolutisticus ten„
dentián, hiszen az, midőn
szorultságba van menyre„
földre mindent igér s'a hogy x fogad
nem inog a föld lába alatt,

798 a

812 a

mindjárt oly daczos állás„
ba teszi magát, hogy nem
csak a jogos követelést, de
még a kérelmet is visszauta„
sítja. Azután mélto é egy
alkotmányos nemzethez,
egy egyénéségbe helyezni
biztositékát? légyen a
felség bár mily hajlam„
mal jelenleg a magyar
nemzet iránt; mégis ö is
csak ember, s láthatjuk
~~csalodásnak alávetve~~
~~az eddig történtekböl.~~ —
~~a csalodásnak~~ menyi„
re alávetve a csalodás„
nak, az eddig történtek„
böl. —

5dik Május Nagy készü„
lödések folynak házunk„
nál, mert 8dikán Pépim
esküvöje s ezen alkalom„
mal megkivánom ven„

[illegible]
mint Kolosvárt, mint a védéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kima„
gát a Dembinsky öcscsének mond„

a 813
159

dégelni a falusiakat:
igy tettem midön Poli„
kám is férjhezment és
a felszabadulás inepén,
midön az, urbériség meg„
szünt. En ezt testvéri szi„
ves indulatbol teszem, mely„
nél fogva óhajtom öröme„
met megosztani a néppel,
mely közt éltem. Sokan
nem képpesek felfogni
ezen eszmét s azért gán„
csolnak érte. Menyi ok„
talan és szivtelen beszé,
det kelle a felszabadu„
lás alkalmával, ~~elnyel„~~
~~nem~~, korlátolt eszü nének„
töl és pinczos dámáktol
elnyelnem: hanem azon
inkább nevettem mint
bosszankodtam; de mi„
dön gajat gyermekeim
élczeskednek felette, a

A rablások [illegible]
mint Kolosvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is megloptak.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
gat a Dembinsky öcsesének mond-

798 a

814 a

a szivemből fáj. Csodás-
menyire nem vertek gyö-
keret a humánismus esz-
méje a fiatal úri nem-
zedékben, gögösek mint
Luczifer, szivtelenek
mint a kiélt diploma-
ta. —

14dik Május. Megtörtént a
~~falusi~~ lakoma, igen jó ne-
ven vették a falusiak: ~~igen~~
szépen megköszönték s'az
asszonyok elbucsuzván
Pépimtöl egy egy kendövel
megajándékozták.
A kelendö háboru, nagy for-
rongást okoz a közönségbe;
különösen a pénzviszonyok
kétes állása bizonytalan-
ságban tartja: mindenki
forradalmot, déválvá-
tiot jósol; ki remélli, ki

a 815
161.

tart tölle: a szerint,
mily szemüvegen láttat-
ja vele a dolgot, politi-
kai nézete, vagy vagyoni
környülménye.
18dik Május. Miniszterel-
nöknek Andrássi Gyulát
jelöli a közhir: Vajjon,
ha meglesz, ~~öis a v~~ majd
neki is oly végzettelyes lessz
é halála; ki tudja? a
mely kéz kineveztetését
aláirja, még aláirhatja
halálos itéletét is, — semi
~~sejn~~ sem történtenik e-
zen a világon. —
Már hányszor volt az
osztrákház ily szorult-
ságban! s'mindég csodá-
son megmenekült, s'a
hogy vérszemre kapott,

798 a

816 a

elsö dolga volt a magyar
nemzetet letiporni, mely
felsegélte.
Elsö tekintetre úgy látszik,
mintha a közönség ó„
kult volna az olasz há„
borutol fogva, mivel ak„
kor sokkal hevesebben mu„
tatkozott a forradalmi szel„
lem, de ~~szerintem~~ én csak
aňak tulajdonitom, hogy
nem lévén megyeigyülé„
sek, nincsen hol nyilvá„
nuljon: külömben már
sok panaszt hallottam a
mérsékeltebb országgyüli„
si tagoktol, hogy ott a kö„
vetelések mind tulfeszite„
tebbek, lesznek, s'a higgad„
ság tünedezni kezd.
26dik Május. Déák, ki eddig
nem csak a nyilvános téren,

[illegible]
[illegible]
[illegible] a kormánybiztost is megloptak.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma„
gát a Dembénsky öcsesének mond,

a 817
163.

de magánykörben is, oly
türelmes és vidám volt,
most nagyon ingerlékeny:
hihetösen a nagy felelöség
terhe nyomja; mindazon„
által játzi esze, ismét egy
furcsa mondással árulá„
el magát: Két Szentkeresz„
ti leány ~~ment~~ ~~fel~~ Pestre:
a fiatalabbikat Máris„
kot, mint jó lovast és
szép leányt dicsérték.
Déák, ki~~nek~~ ~~inkább~~ izlésének
Stephanie feleltmeg;
iz~~lésének~~ azt jegyzé„
meg réá: „már én csak
az infánteristával tar„
tok.„
A jelen criticus idöben,
sajátságosan nyilvánul
minden gondolkozásirány:

798 a

818. a

a katonaság, árátando
babérakrol képzeleg,
az alkotmányos elvüek,
a kivivando alkotmány„
rol, a császár és centrá„
listák, Ausztria consoli„
dált nagyhatalmi állá„
sárol: egyszâval bete„
lik, „hogy ösztövér dész„ a közmondás
no makkal álmodik.„ —

15dik Hapius A szabadságos
katonák ezredeikbe bészol„
littatva, isszonyu békételen„
séget nyilvánitottak: For„
dán átmentekbe brészeged„
tek s'egy szegény fogadost
szinte halálra vertek, fegy„
vereiket kilödözték az ut„
szán, Radnotan pedig erö„

a 819
165.

szakosan nyugvonapot
tartottak, hasztalanul
doboltatott nékik kapi„
tanyuk indulot, mert
daczosan nyilvánitották
egy napi nyugvo szándék„
jokat, minek kénytelen
volt az végtére engedni;
de Kolósvárt bévádol„
va öket a föbbtisztek„
nél, nehányat megbün„
~~tetödtek~~. tettek.

16dik Sun Kolósvárrol rend„
be indulva el a csapat, esen„
desen viselte magát, a mig
az út egy fordulatot képez
a Sebes mentébe, és ott ~~ria~~
megtámadva kapitány„
kat, azt szélyeltépték vol„
na. Azt hiszem, hogy az
egész historia mese, s'csak
annyi valo belölle, hogy
nagyon zugolodtak a szabad„
ságosak.

795 a

820 a

22dik Junius. Furcsa adoma
kereng a magyar seregről:
Benedek a buzdito beszéd„
jét ily formán végzé.
„Fiuk igérem, hogy visz„
lek a németet megverni."
„Tessék itthon megkezde„
ni tábornak úr," szolltak
a katonák körbe. —
Se non e vero é ben tro„
vato. —
A császári manifestum köz„
zététetett, de nincs benne sem„
mi, mi a magyar nemzetet
érdekelhetné: igazságos ügy„
ről, böjt, imádkozásról
beszéll, de semit a helyre„
állitando alkotmányról. —
Beszéllik, hogy a magyar
felkelés ellen, védve érzi + lehető

A rablások egen gyakorinak [illegible]
mint Kolósvárt, mint a védéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma„
gát a Dembinsky öcsesének mond„

a 82[illegible]
167.

magát, orosz segedelem
által.
Midön a Dismark ellen„
valo merénylet történt, hir„
telen elterjedt Berlinbe, hogy
azt egy magyar tanulo vit„
te véghez.
29dik Junius. A hirlapok
tele torokkal kürtölik,
az osztrák sergek által
kivivott gyözelmeket:
nállunk ez semi, — lega„
lább örvendetes, + sensátiót + benyomást
nem csinál, mert részint
valotlanak tartjuk, vagy
ha netalán valosulna;
akkor + a kormány elbiza„ + attol tartunk, hogy
kodva erejébe, minden
tartozkodás nélkül, meg„
tagadná a magyar al„
kotmány helyreállitá„
sát. A beállando ~~stálu~~„ állam

798 a

822 A

banquerouterol pedig,
mindenki, mint a két,
szerkettőnégyről, meg,
van győződve. Még va,
lamenyire az is közön,
bös, ha idegen sergek nyo,
mulnánakbe ~~az ország,~~
~~ba go~~ hazánkba: Lé,
gyen az Garibaldi olasz,
szaival Triest felé, az
egész magyarnép rokon,
szenvel várja, s még at,
tol lehetne tartani, hogy
rögtön kiütne a forra,
dalom az osztrák ellen.
Légyen az bár Hohenzol,
lern az Oláh fejedelem,
ség sergeivel Erdélybe,
ő sem mint ellenség jöne,
de söt igyekezne a magyar
nemzet rokonszenvét meg,
nyerni.

A rablások [illegible]
mint Kolosvárt, mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma,
gát a Dembinsky öcscsének mond,

a 823

169

5dik Julius. A hírlapok, fal,
ragaszok telvék az osztrák
győzelmekkel: és a nagy
közönség, nem csak hogy
nem lelkesül érte, hanem
hitelt sem akar adni neki,
és azon különös helyzetbe
jött, hogy büszke a magyar
sergek vitézségére, fájlalja
azoknak balsorsát, és még
sem kíván győzelmet ne,
kik. Mind ezen ellenté,
tek megfejtendők: az
osztrák kormány iránt
valo bizalmatlanságba.
Az országgyülés elnapolá,
sa, a nélkül, hogy bármeny,
nyire is helyreállittatott
volna az alkotmány, sem
nevelte a kegyeletet az

795 a

824 a

uralkado iránt, s' mégis
találkoznak oly léha fia„
tal emberek, mint Ámbro„
zi, Semsei, Dencsik kik
önkénteseknek beállnak:
Cziráky János ~~meg~~ és Sze
chényi Béla önkényes
sereg felállitásárol
beszélnek, mint hallom
Dánffy Miklos is na„
gyon ágitál mellette
Erdélybe: kivánesi va„
gyok látni, ha prében„
dási lelkesedése, legyö„
zi é fukar természetét,
de inkább hiszem, meg„
elégszik a mások réábe„
széllésével, mert ö bizony
sem pénzét, sem saját
fiát felnem ajánlya
réá.

a 825

171.

Beszéllik, hogy Sósika
Sankot pensionálnák:
ö ki oly eszes, nem volna
é alkalmas a vezérkedés„
re? — Igaz, hogy inkább
mint az orosz segély ~~utás~~
küldött futár, tüntette + mint harczvágyba
~~inkább~~ ki szolgálati buz„
galmát az absolutis„
mus mellett; ~~mint harcz„~~
~~vágyba~~ mert Ausztriá„
nak, még egy háborujá„
ba, sem vett tettlegesen
részt. — er will keinen
Verdrießlichkeiten
mit den Feind haben.

9dik Julius. Dár mint titkol„
ják, de a következmény ki„
mutatja, hogy ißzonyu le„
hetett az osztrák sereg ~~ver~~„

795 a

826 a

megveretése a poroszok
által: Velencze átengedé„
se, Benedek visszahivása,
Clam-Gallas haditörvény„
szék eleibe állitása, mind
oly tények, melyek a vezérek
iránt bizalmatlanságot,
a további siker remény„
telenségére bizonyitják.
Borzaszto dolgokat be„
szélnek: a magyar kato„
nák, nem akarván dereka„
son verekedni, Benedek há„
tuk-möge más nemzetbelié„
ket rendelt ~~volna~~, kijazu„
tán lödöztek réájuk,
mint az oroszoknál szo„
kás illyes esetekbe. Iste„
nem! még meddig kényte„
len a nemzet eltürni, hogy
idegen érdekért, fiai

[illegible]
[illegible] a kormánybiztost is meglep[illegible]
egy piczinyke kiss emberke, kima„
[illegible]át a Dembinsky öcsesének mond,

a 827

173.

virágját meszárszékre vi„
gyék? — Azt is beszéllik,
hogy Clam-Gallas körül
egy porosz katonatiszt lé„
vén, az, tudositotta volna
kormányát minden hadi„
tervről, és hogy a telegraph
hivatal is meglett volna
vesztegetve; mindég közöl„
ve Berlinel, az osztrák
vezérekhez intézett tele„
gramokat Bécsből.
Bethlen Aurel beállott had„
nagy ranggal a Creneville
ezredhez: haszontalan egy
fiu, még eddigelö eszét,
csak hazugságra és hely„
telenségre forditotta, úgy
látszik, utol fogja érni
elvtelenségbe három na„
gyobbik bátyját. —
Felszollitás jött a ménes„

birtokosokhaz; hogy ad„
nának lovakat, az osz„
trák sereg számára: csak
német lehet oly szemtelen,
hogy minekutána mindenünk„
ből kifosztott még a ján„
dékot is követeljen. —

13dik Julius. Az üzletvilág„
ba, tapasztalhatok már a
háboru nyomai: a repcze„
vásárlás tökélletesen meg„
szünt, a Csehországi és
ausztriai gyárok szünete„
lése miatt, és ez nem cse„
kély csorba gazdáink szá„
mitásába. Egyátaljába,
a behozott portékák ára
hágott, a kiviendöknek
pedig; mint gabona,
liszt, s, t, bizonyosan
szállani fog.

× hogy

A cablasok [illegible]
mint Kolosvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is meglepták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma„
sát a Dembénsky öcsesének mond„

Nagy családi bánatom
van: az elmult májusba
meghala egyetlenegy
kedves kiss unokám:
én ki már anyi gyermek„
ken ~~oru~~ leltem örömöm
s'bánatom, azt gondol„
tam, hogy ezt inkább
csak leányomért szere„
tem, de mind inkább ke„
servesen tapasztalom,
hogy ö maga szivemhez
nött: csak két éves volt;
de oly rendkivüli kedves„
séggel birt, hogy mind„
nyájunk felvidámitója
volt. —

19dik Julius. Közvélemény,
hogy az osztrák monárchia
felbomlásnak indult. Hogy
az ármáda szelleme sokat

változott, miöta az in„
téligentia is sorozás a„
lá esik, az világos: nem
csak a gyütüs fegyver
hatásának lehet tulaj„
donitni, hogy 35,000 e„
~~sett~~ foglyat ~~a porosz~~ csi„
náltak a poroszok. Már
most mindenfélét össze„
vissza beszélnek, minek
valoszinüleg fele sem valo.
de azért mégis jéllemző
mikép ~~jár a k~~ nyilatko„
zik a közönség gondol„
kozása: Hogy a déli,
csatatérnél, Albrecht
herczeg meghatodol„
tatott volna egy magyar
ezredet, melynem akart
~~volna~~ az olaszok ellen
verekedni. Viszont, hogy
a Königgrätzi ütkö„

zetbe olaszok vonakodtak
poroszok ellen verekedni;
mire azután Benedek
a Deutchmeister ezred„
del lötette volna öket
hátba; mit azonban meg„
látva a magyar ezredek,
a Deutchmeisterekre tá„
madtak volna. — Mond„
ják, hogy az országgyü„
lestöl kerengtek ~~volna~~
proclámátiók az ármá„
dánál, és midön megtud„
ták volna, hogy elnapol„
tatott, minden harczvágy
elmult a magyar ezredek„
nél; igy zugolodva: „is„
mét megcsaltak."

24dik Julius. Nagyon beszél„
lik, hogy Klapka egy ma„
gyar önkéntes sereg élére
teñé magát és a porosz

haddal müködnék Ausz„
tria ellen: ha úgy van,
tartok tölle, hogy a berli„
ni egyetemen x levö Endre
fiam is beáll sergébe,
añál is inkább, hogy már
több egy hónapjánál, mi„
óta nem vettem tölle tu„
dositást.
Még nem közölték a hivata„
losan a helységekkel, az
~~elesett~~ harczba elesettek
kimutatását. Falunkba
érkezett két közvitéztöl
levél, az egyik még a csatá„
rozás elött ir: pénzt kér
hazulrol, mondva, hogy
talán örökségét küldik
neki, mert véres harczok
állnak elöttek, a másik,
már a negyédik ütközet
után á; de nem nevezve„

x tanulo

A rablások [illegible]
mint Kolósvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is megtoptak.
Egy piczényke kiss emberke, kima„
gát a Dembénsky öcscsének mond„

meg az ütközet helyisé„
geit; egyik falubeliét,
mint elesettet emliti,
magárol mondja, hogy
nagy szerencsével járt;
mert csak köñyü sebet
kapott.
30dik Julius. Foly Régen„
be a sorozás, és nagyba
szidalmazzák a császá„
rokat: a szászok Napo„
leont s'a magyarok Fe„
rencz Jósefet. Székely„
földén nem csak a zugo„
lodásnál maradnak, ha„
nem az erdökbe menekül„
ve elösem állnak a soro„
zásra. Ha köñyüszerrel
tehetik, a gyon is kullint„
nak egy egy fénánczat:
egyébaránt, minden za„

varos idöben, mint az o„
lasz háboru alkalmával
is, igy nyilvánul forradal„
mi hajlamuk.

3dik Augusztus. Mi valo*
~~minem~~ beñe, minem, de
azt rebesgetik: hogy az
nap midön a poroszok bé„
mentek volna Pozsonyba
Hohenzollern sergével
átlépte vôlna Erdély ha„
tárát. mondják hogy a
hoñi, úgynevezett oláh
értelmiség már tudosit„
tatott is felölle, azon meg„
hagyással hogy örködné„
nek mindenütt nemzetbe„
liek felett, elneragadtatt„
nák csendháboritásra
magokat. A Doyárok
telyességgel ~~nincsenek~~

nem értenek egyet ezen
tervvel: ez igen természe„
tes; mert az Aszsztria
ellen valo háboruba a„
vatkozása H az oláh
fejedelemnek, nem az
Oláh — hanem Porosz„
ország érdekébe történ„
nek.
Sorozásnál egyebet nem
lehet hallani a faluban,
szivszaggato hallani mint
siratják szegény anyák
fiaikot, de hogy is ne?
hiszen mintha mészár„
székre viñék öket, mert
a háborubol, épen még
egy sem jött haza és a
táborba lévök panaszol„
nak mify rosszul vañak
ellátva, bezzeg nem úgy

A rablások [illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
sát a Dembénsky öcscsének mond,

kára a császári önkény,
tekintetbe nem véve
~~korma~~ alattvalvi elé-
gedetlenségét, a ~~kor~~ ki-
ontott vért, könyhulla-
tást, és réáér egy szegény
nyomoru egyént vigasz-
talni, kit megfosztva
istápjától, szép szó
helyett, köteles volna
eltartani. —

[illegible]dik Augusztus. Begbizonyosod-
tam felölle, hogy Endrém
beállott a Klapka önkény-
tes sergébe. Az apja módja,
hogy bosszankodik érte (de
sak mondja) én pedig nem,
mert látom, hogy szesz-
van a fiuban, azután egy
kissé élhetetlen s'a kato-
naságnál életrevalóság-

a poroszfogságba jutottak.
dicsekesznek hogy semi
hiányt nem szenvednek
és a legemberibb bánásmod-
ba részesülnek. En ilyes le-
velet nem láttam, de bár
mint is légyen, elég az, hogy
ilyformán forog a közön-
ség szájába. Minden ház-
nál tépéskészitéssel fog-
lalkoznak, általános a
részvét a sebesültek iránt;
az értelmiség úgy tekinti,
mint az absolutismus zál-
dozatait, a nép pedig fi-
ait siratja benek.
Még az a császárné által
iratott levél a sebesült
czigánykatona anyá-
nak, is nevetséges egy co-
média. Népei jollétét,
ezerek életét veti kocz-

838 a

szokik

ra, attol sem féltem, hogy
kijön a tanulásbol; mert
eszes, buvárkadoféle, ki
bizonyat mindég fog ki„
vání a világgal haladni;
hanem féltem bizony az
ellenség fegyverétöl, és
azt oly nagyon, hogy egy
pillanat nyugtom sincs;
még itthon is meggyülhet
majd a baja érte, ha köz„
tudomásra esik; de nékem
az sem jút eszembe, mind
csak a közelebb fenyegetö
veszélyért aggodak; és ez
a négyhéti fegyverszünet,
és a békereménye megvi„
gasztalt.
~~Deszet~~ Kárörömel beszél„
lik, hogy Bethlen Aurel
könyüsebet kapott volna;
kortársai nagyon inge„

x szoktatják

A rablások [illegible]
mint Kolozsvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kis emberke, ki ma„
sát a Dembinsky öcsesének mond„

a 8[illegible]

185

gültekréá, hogy osztrák
szolgálatba lépett.
Augusz 21. Vidékünkben
oly bö az aratás, hogy már
végtöl fogva nem emlékeznek
ilyenre és a Kükkülö men„
tébe és Udvarhelyszékbe,
hol most jártam, szinte
olyan. Szorgalmas, életre„
valo egy nép a Székely, oly
sekély vagyonal, oly jól
táplálkozni, ruházodné
és oly csinos, kényelmes la„
kással birni, valoságos
csoda; de azért mégis al„
kalmatlan szomszédok
lehetnek; isszonyu nagy
comunisták, mikor csak
szerittehetik mindég rabol„
nak, s'a forradalom alatt
ép úgy kifosztották a na„
gyobb birtokosokat, mint

nállunk az óláhok, igaz
hogy nem bántalmazták
őket, és a ki honmaradt
annak kára sem történt.
A bukkovinai kéregetők
gyérültek, talán nagyobbá-
ra hazatakarodtak. Ked-
vező a párhuzam a ma-
gyarhoni szükölködök-
re nézt, mely köztek s'a bu-
kovinaiak közt húzan-
do; azok nem alamizs-
nát, hanem munkát kér-
tek és a nyert adományt
egy Istenfizessével kö-
szöntékmeg; ezek ellen-
ben nem igen szivesen
válalták az ajánlott
munkát s'a nyujtott
segedelem megköszönése-
nek vége, hossza nem volt;
az ember ruháját, s'a földre
borulva, azt sokszoro-

A zablázok igen [illegible]
mint Kolozsvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is megloptak.
Egy pizzényke kiss emberke, ki ma-
sát a Dembénsky öcscsének mond-

zan csokolgatták. — —
Augusztus 25 dikén. Múlat-
ságomra szolgál, mikép
beszélnek az ~~haza~~ országgyü-
lési követek egymástol:
a szélső baloldal (erdélyi-
ekből csekély számbol áll)
tudomra csak Szentkeresz-
ti Sigo, az ifiabb Bethlen
Gábor és Pap Louis, azt
mondják a Déák párton
lévőkről, hogy igen ~~nagy~~
~~kárt tettek~~ hibáztak en-
gedékenységek által és egy-
szersmint meggyőződésők
ellen cselekedtek, mert ma-
gok jól tudják, hogy kivi-
hetetlen a kiegyezkedés,
a 48 beli alkotmány mel-
lett, továbbá hibáztatják
őket, hogy nem szollaltak-

[illegible]
[illegible]
[illegible] a kormánybiztost is megloptak
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
[illegible]át a Dembinsky öcsesének mond,

fel azon törvénysértés
ellen, hogy a nem magyar
érdekbe vitt háboruba,
a nemzeti sergeket felál-
dozták, mely elmulasztá-
sokat aval indokolták,
hogy óvakodtak, mint
igen kényes tárgyba, a
közös-ügyek ~~tárgyába~~ dolgába
ereszkedni.
A Deák pártonlevök
pedig, ezeket süttbolon-
dohnak tartják, kik min-
den áron forradalmat a-
karnak elöidézni, azt is
mondják, hogy az okosabb-
jai, mint Gizzi, a Tiszák,
Podmanijiczky nem akar-
tak semi alkudozásba
~~vegy ele~~ ~~ereszkedni~~ a po- + bocsátkozni
rosz émissáriusokkal.
kikkel inkább csak a kétes

jellemü tigrisek (igy nevez-
ve a Tigris vendéglöröl, mely
gyülhelye vôlt a szélsö bal-
oldalnak) sugdostak ösz-
sze: költötték is tartozko-
dás nélkül a porosz pénzt,
és egy sem élt oly költsége-
sen Pesten az erdélyi kö-
vetek közül, mint Pap
Louis. Azt is beszéllik, hogy
50,000 forintot kapott vol-
na a székelyek fellázastá-
sára. —
A Pesten elfogattak sem
valami solide emberek: + egyének
többnyire kávéházi hösök,
Szilágyi Virgil és Vidacs,
mindketten birtoktalan
emberek. —
29dik Augusztus. Minden
pillanatban várjuk a
magyar ministerium

A cablások egy [illegible]
mint Kolósvárt, mint a védekezés.
Még a kormány biztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
sát a Dembénsky öcscsének mond,

ältala kiontattattot ártat-
lan vér, a mesebeli elát-
kozottat, ~~juttat~~ kinek
nyomán minden elhervad
és soha többé felnemvi-
rul; juttatja az embernek
eszébe. Ujabban a közvé-
leményt tekintetbe véve,
Benedeket neveziki hadi-
föparancsnoknak, és bekö-
vetkezik a königgráczi
catastropha. —
4dik Szep Különös mániák
uralkodnak a társaságba:
Jelenleg a sebesültek iránt
részvétmútatás és azoknak
ápolása a divatkorság,
és az oly tulságig ment, hogy
~~a sebesülteket~~ midön megér-
keztek a vasútvonatokkal,
nyilvánosan az oda gyüle-
kezett közönség előtt, kö-

kinevezését: rebesgetik,
hogy az óconservátiv
egyéniségekből lessz alko-
tando, azonban Andrásy
Gyulát, már harmad-
szor hivatta Décsbe a
+felség; mindenesetre + császár
nagy vajudások közt
van a hegy, csak hogy ne-
szüljön ismét egeret. —
Már annyiszor ütöttek sze-
rencsétlenülki a kormány-
kisérletek; hogy a felség
saját magában elveszté
bizalmát; egykor Andrá-
sival értekezve, e szavak-
ra fakadt „Ich bin unglück-
lich in Alles was ich
unternehme" — Átok-
sulyal nyomul réá, a
még gyenge fiatalságába

tözték és ámputálták
öket. A nézők sergébe,
sok mivelt osztályu nők
is, sok számosan voltak.

Szep 8. dikán. A hirlapok
jelentik a magyar minis-
térium kinevezését a Senyei
elnöksége alatt; de hi a hi-
vatalos megerösités még
hiányzik; és az oly kü-
lönös valami, hogy semi
hatást sem tészen a közön-
ségbe, — talán azért, hogy
már annyiszor csalodtak re-
menyökbe, vagy hogy elvesz-
tették bizalmukat a jelen
kormány allandoságába
és részint még az osztrák
úralom fenállhatásába is.
Minden békeszerzödés mel-
lett is, érezhető, hogy még

A rablások [illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembénsky öcsesének mond-

nincs vége a háboru lehető-
ségének, s'mintegy tüzokádo-
hegy közelébe, nagy rázkod-
tatásokat sejditnek egész
europánát. Bekövetkezik
egy élethalálharcza, a
liberálismus és absolutis-
musnak. —

October 18. dikén. Nem tudom
megfejteni magamnak,
mi lehet az oka, hogy Endre
fiam egy betüt sem ir miöta
beállott a magyar légiohaz.
tudni valo, hogy politicát
nem tárgyalhatnak levelei,
de családi dolgokat, bizony
akár hól, és akár hová le-
het irni, — igaz hogy má-
sok által hallottunk rolla,
de még sem tudok megnyu-
godni, mig nem látom
saját tudositását. —

A rablázok [illegible]
mint Kolósvárt, mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is megloptak.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
sát a Dembinsky öcscsének mond,

24dik October. Végre telegraphi-
rozott Endre fiam Genfböl:
kérdi az apjától, hogy hol
folytassa tanulását, az oda
valo egyetembe é, vagy
Parisba? az apja, az utob-
bit határozta pedig, ott
ma-holnap kövezetfel-
szedésre kerül a dolog
s'ismét galibába bonyolitja
magát a fiu; — se bañám,
csak tudnám, hogy meg-
menti börét. — Történt
vitáirol csak añyit tudok,
mit a hírlapok mondanak;
hanem a Neissébe járt
Dethlen Ferencztöl ~~[illegible]~~ hallot-
tam; hogy igen nagy ked-
vességbe van Klapka e-
lött, azután Csáky Siva-
dar is mintegy izente

egy Berlinböl hazajövö
Szakács nevü fiatal em-
bertül: hogy Endre volt
az elsö ki beiratta magát
a magyar légióba, elöbb
be sem akarta Csáky veñi
gyenge koráért, de utobb
engedni kelle kérelmének.
öt kiméllendö, a hadjáratba
is a szekerekhez rendelte;
hanem ott sem maradt,
és kitüntetett bátorságáért,
hadnagynak nevezteki. —
Hogy ez micsoda alka-
lomal történt nem tudom,
mert tudtunkra a magyar
légio nem is verekedett. —
A Leitovszky halála, talán csak
azon szoros egyházikörbe,
hoñan utodja ~~valaszto~~ ne-
veztetikki, okozott némü

sensatiot: jámbor, csekély
talentomu ember volt,
helyzetébe mily fontos sze-
repet játszhatott volna, egy
kitünöbb egyéniség. Zono
vicsat emlitik utodjául,
de jelenleg, ö is betegeskedik.

Midön a császár Ischelbe
múlatott, macskamuzsi-
kát csináltak neki, talán
sejtettek is valami olyast,
mert az udvari társzekerek,
mindég felvoltak pogygyász-
szolva, másnap az esemény
után, mindjárt elisment
az udvar oñan. Décsbe
is nagy volt az izgatottság
a ~~sok csat~~ nagyszerü csa-
tavesztés hirére.
Ö felségéröl az ahir, hogy

[illegible] a kormánybiztost is megl[illegible]
egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembénsky öcscsének mond,

a részegség porias hibájá-
ba sinylik, és hogy oly
állapotba lett volna, midön
Décs várossa küldötsé-
ge tisztelkedett ~~volna~~ nál-
la. Mennyi igaz beñe,
bizonyossággal nem tu-
dom: magoss helyzetüek-
nek, nem csak hizelgöik,
hanem o csártoik is vañak;
nem kiváñék, még irány-
nyába is igazság talan leñi.
5dik november. Endre fiam je-
lenleg Genfbe van: leirta
terjedelmesen kiállott vi-
tâit. A békekötés után, a
szerzödésnek tizedik pont-
jába bizva megindult a
magyar légionak egyik
sapaja, hogy honjába
menjen, s'már a máso-
ik követte egy porosz

~~852~~ a 198.

biztos kiséretébe, ki
azt az osztrák kormány
biztosnak átszolgálta-
tando lett volna, midőn
Oderbergbe érve, úgy ér-
tesültek, hogy az elsöt fel-
tartoztatták; ezen na-
gyon megremült a legény-
ség; már jegyeket is vál-
tottak volt a vasutára,
ki Pestre, ki Szegedre,
kinek merre közelebb
volt otthonja, a porosz
biztos pedig arra biztat-
ta őket, hogy kisérte-
nékmeg belopozni hon-
jokba. ~~G. Károlyi~~ Fő-
hadnagy Gr. Károlyi
Pista látva tétovázáso-
kat, megsajnálta őket
és ajánlotta magát
őket elvezérelni.

A rablótok egy [illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembénsky öcsesének mond,

a ~~852~~ 199.

Azonban testvérőcs-
cse Gábor nyugtalan-
kodva érte, mivel se
pénzzel se polgári ru-
hával nem volt ellátva,
utána ment Plagewicz-
be Endrével: ők polgá-
ri ruhába öltözkedve be-
szemlélődnek a városon,
és látják a piaczon a
veress sipkásokat osz-
trák vadászaktol kö-
rülvéve, és egy pár ágyut
réájokszegezve, hanem
Pista nem volt közöttük.
a lakosok közé vegyülve,
kik beszélgettek a fogoly
csapattal, megtudják,
hogy ő elvanzárva.
Endre és Károlyi Gábor
egy [illegible] endéglőbe menek,
~~és már örülnek, hogy~~

A zablások [illegible]
mint Kolosvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembénsky öcscsének mond-

a ~~65~~ 201.

ott elbeszéllik a történteket, távol egymástol, szemeltartották volt egymást, hogy ha az egy gyiket elfogják, a másik oldalagjonel, és már örültek mily jo sikerrel kémkedtek, midön egy osztrák tüzér dühössen reájokront, elömútatva a hadügy ministérium rendeletét, melynél fogva ök, mint foglyok Décsbe szállitandok; erre egymásra nézve nagyot nevettek, hogy mily ügyesen sültel az incognito.

A vendéglöbe menve,

szobájokba

Décsbe beszállásolták öket az hotel Munchba, becsületszavakat kérve, hogy nem távoznak on-

nanel, hanem azonban mindég örizet alatt voltak; látogatokat ~~sza~~ fogadhattakel, pár napmulva szabadlábra tétettek és a biradalambol kiütasittottak. Annak pedig, hogy Genfbe többen vanak a legionáriusak közül, egy félreértett telegram az oka: t. i. Csáky Sivadar azt télégráphirozta volt Poroszországba, hogy ö Genfbe van, és ~~minde~~ a légiobol mindenki elmehet. ez utobbi mondatot balul úgy magyarázták, hogy Genfbe hivjá öket. —

14dik Nov. Az országgyülés ismét összehiva, de

A rablácok egy [illegible]
mint Kolosvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
sát a Dembinsky öcsesének mond,

vas a

856 a

mindenki megvan gyö-
zödve felölte, hogy nem
hosszason marad együtt,
mert a tigrisek erőre kapva,
ki bocsátják, a Deák párt
által, eddig fékezett, dü-
höket. Bizony ebből a hi-
nárbol, már talán csak
forradalom segithetki;
de az is miképp? — Ki
már egy forradalmat ért,
az rettegés nélkül nem
gondolhat a készülen-
döre. — Mindenesetre ne-
künk Erdélyieknek kell,
a keserü pohár seprejét
kiüritni. — Mulattatott
néha a magyarországiak
bölcs véleménye, az oláh
és szász nemzeti viszályok
kiegyenlitésére nézt;
mindenkinek, vérálkota

a 857
203

vagy miveltsége szerint
megvan pánacéuma
ellene: a szelidlelkü
emberbarát, engedé-
kenységet, testvériséget
ajánl, a véresszáju
pedig, kérlethetetlén
szigort; szerintem egyik-
nek sincs igaza, az utob-
binak nincs, mert eltött
már Istenek hálá ö-
rökre azon idö, midön
egész népfajokat lehe-
tett kiirtani, a elsö-
nek nincs, mert itt nem
a szász vagy oláh nem-
zet forog a játékba,
hanem a szász bureau
crátia és az oláh pasz-
torruhás egyének, kik
ajat Hasznokra kivánják
vizsákmányolni a hiány-

zo nemzeti egyetértést. —

20dik November. Tegnap, Erzsébet napján, nyilt meg az országgyülés. Valószínüleg czélzás volt benne, azt a felséges asszony névnapjára tenni, a császári családbol, ö egyedül kedveltje a nemzetnek. Mondják, hogy ezen hajlamot öis viszonozza, mert leginkább Budán szeret mulatni, máshol mindég rosszkedvü, különösen Décs iránt van ellenszenve, vagyis inkább a Sofia herczegasszony közelségéhez. Ott gyakran duzzag felséges férjére, mi nem csekély alkalmatlanságára szolgál környezetének s'a szolgalatlevö úraknak, be-

A rablások ig [illegible]
mint Kolósvárt, mint a védéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kimagat a Dembinsky öcsesének mond,

[illegible] hogy
sokszor egész ebéd alatt
szótalanül ül.

[illegible]dik Déc. Követek irták haza, hogy több remény van a kormányal valo kiegyezkedésre, mint valaha, de úgy látszik várakozások nagyon csökkent, legalább a hirlapok után ítélve, az ágio is naponta hág, és ez mindég csalhatlan jele, az elötelachato bonyodalmaknak. Kereskedök, jöñek, meñek a termesztökkel alkukat tsinálni; vagy dévalvátiot, vagy háborut érezñek. — A gabona ára magossabbra hágott, mint volt valaha, a Krimi háborutol fogva.

1867. 4ᵈᵉ Január.

Mennyivel fényesebb
reményekkel lépünk ezen,
~~évbe~~, mint az eltött keser-
ves tizenhétbe. Nem tudom,
ha helyesen használám
ezen szót remény; mert
bizony igen sokan inkább
rosztol tartanak mint
jót remélnek, hanem any-
nyi igaz, hogy a régi
tespedésből kijöve, vára-
kozástelyes időt élünk.
Írják kolozsvárról; hogy
Nagy Péter, püspöki mi-
nőségébe a református
tanárkart vezetve az
ujévi üdvözletre Crêne-
villehez, beszédébe ~~mondá~~, emlité, elohozá
emlité:
mikép „Davéd királynak
ezen három csapások
közül ada Isten válasz
[illegible]

A rablások [illegible]
mint Kolozsvárt, mint a védeken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kimá-
sát a Dembénsky öcsesének mond-

és háboru közt; de fejsé-
ges fejedelmünknek
mind a hárombol ki-
júta és segittse a Min-
denhato réá, népei se-
beit begyogyitni." —
Miko a nálla mondott
üdvözletet, ezen bizta-
to szavakkal viszonzá.
„Hogy, ha még nem is
adatottmeg a magyar
ministérium, mégis egész
biztossággal lehet réá-
számitni. — —
A szájaskodo értelmet-
len egyének jelenleg sem
hiányoznak: vannak kik
Déák irányába igen
méltatlanok, gyanusit-
ják, névtelen levelek
[illegible] a kar-
ják, és egy hatalmas

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

demonstrátiot tervez„
tek volt ellene; mit azu„
tán magok a tigrispárt
vezérek, Giczi és Tisza
~~restellet~~ általlattak,
megis akadályozták,
de nem rótták meg elég
keményen. Egyébaránt
anyi a gondolatlan
ember köztök; hogy
midőn az ifiuság me„
lettek demonstrálva, a
nagy fáklyásmenetet
tartá; a vezérek mind × tevé
felosztták egymás közt,
kik leñének a szóvi„
vök, tartván tölle, hogy
avatatlanok igen ba„
darul nyilatkoznának.
De ez minden pártnál
igy van, ha a nagy kö„
zonség velemény nyil

anulására kerül a
or, azért igen okos
mber Deák, hogy be„
tiltotta a mellette va„
lo demonstrátiokat.—

pril 23. Menyi minden tör„
ént három honaptol fogva,
niota, nem folytatám nap„
lomat: Az alkotmányos
kormány, melyet oly eped„
ve vártunk, végtére, tali„
ter, qualiter, ocasionali„
ter, helyreállott. — —

Május 5dikén. Kolósvárt × × idöztem, mulattam
voltam, midőn a minisz„
térium kinevezése nyil„
vános lett; és igy ~~alkal~~ × képpes × képpes vagyok
~~mom~~ vagyok nyilt, összehason„ × lett
lítani a bényomást, me„
lyet az, a közönségre gya„
korolt, a 48 ban történt

események hasonlo alkal„
mával: Mély nagy volt
akkor a lelkesülés a mos„
tanihoz képpest? — —
Most csendesen, rendbe ment„
végher minden. — Ágyba
fekvö lévén, csak akkor
levék figyelmes réá, mi„
dön a cseléd kérdésemre,
„hogy miért teszi a gyér„
tyát az ablakba s nem az
asztalra"? felelé; „hogy
világitni kell, mert kü„
lömben ~~bedobjo~~ beütik
az ablakot." Azután mi
is kivilágitattuk az~~két~~
utszára felé valo két szo„
bánkat; leányaim vacso„
ra után küldtek; de nem
kaptak semit, mert a ven„
déglösek mind az utszán
barangoltak. A világitás

A cabl[illegible]
[illegible]t Kolosvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma„
gát a Dembénsky öcscsének mond,

[illegible]talanos volt, különö„
sen kiti~~kont~~ közzülle,
a bányászhivatalé; mely
jelképét; két keresztbetett
kalapácsot ábrázolt. De„
szélték, hogy Creñeville
nem fog világitni; de csa„
lodtak, nem volt semi ki„
vétel, és mégis ~~más~~ a kö„
vetkezö estve, beütötték
az oláhpap ablakát: az
bizony hitvány egy eljárás. — —
Más nap reggel pedig, a piacz„
rol hazajövö bécsi szoba„
leányom aval lépettbé
hozzám; „Es geschieht
Spektakel auf die Gas„
sen, man hat bei alle
Häuser dreifarbige
Fahnen ausgesteckt,
der Fratzen tragen

Kokarden auf die Brust
und schreien wie sie
nur können; „éljen An„
drássi Gyula, éljen Pósi„
ka Lajos." und die No„
stadter reissensich um
den Telegram." —
Doctor Szabo azt jegyzé,
meg az elbadásra, hogy i„
gen helyesen jellemzö; mert
igazán mind csak gyermek„
hangokat lehetett hallani csi„
ripolni. — — —
12dik Május. Fogarassi pü„
pök ~~nek~~ Kolósvárt macska„
zenével tiszteltékmeg: eben
esett. — — Mégis ö vezet„
te a gyberniumat, a kirá„
lyibiztost üdvezleni. A
szamosujvári Örmények
okosabbak; mert nem fo„

gadtákel a Lászlofit vezér„
letét ezen alkalomal. Fi„
gen nagy szemtelenség is,
a reichsrathi hösöktöl, most
elöfurakodni. — —
A hallottak után nincs va„
lami nagy képzetem, a ki„
rályibiztos G. Péchyröl.
Még azt is mondják rolla,
hogy ö is egy azok közül
leñe, kik az orosz inter„
ventiót tanácsolták, ~~volna~~
és az ellenséges sereggel
öttek volna; azután; hogy
császárnak nagyon ked„
elt embere, és az erdélyi
viszonyok rendezésébe tár„
gyába azon feltétellel ad„
ta beleegygyezését a mi„
nisztériumnak, hogy Pé„
[illegible] küldetnék általak

A rabl[illegible]
mint Kolosvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembinsky öcsesének mond-

868 a

királyibiztosul Erdélybe.
Valo, hogy erdélyit nem
lett volna eszélyes kinevez-
ni, mivel egygyik vagy
másik fél által, könyen
gyanusittathatott volna
részrehajlással, de a ma-
gyarországiak közt igen
sok, ~~kinek~~ több esmerettel × sokan vañak, kiknek
bír az erdélyi viszonyak-
rol, mint ~~neki~~ ő, ki Erdélybe
csak azon ~~alka~~ okbol ma-
latott egykor, hogy egy szi-
nésznével valo kalandját
elrejtse, az általa ismert
világ elött. —
16dik Május. Péchy azért ké-
sett, mivel elakarta várni
szinésznéje lebetegülését;
Andrassi azt mondta volt
néki „du darfst sie nicht

a 8~~41~~
215.

uitunsumu." — Mindazon-
által ugy látszik, hogy
privát tréfái mellett, × a × is
közdolgok intézéséhez
komolyan és erélyesen
hozzáfogott, mert mind-
járt Kolosvárra idézte
a főispányokat értekezlet-
e, és ohajt az erdélyi vi-
szonyokkal és egyénisé-
gekkel megesmerkedni, mi
zélbol, már adott is estélyt
s tett látogatásokat. A
vármegyék képviseletei
majd mind megtették
álla tisztelgésüket: a
zász comes, oláh püspök s, t.
A tt marosszéki küldötséget
gernyeszegi Teleky Domo-
kos vezette, nem akarván
épszerütten fötisztjek,

8bis Horváth Albert áttal ve-
ki ettetni. A közönség, laká-
sa falára ezen feliratot fir-
kálta: „itt lakik ki hazá-
ját, nemzetét elárulta; ju-
talma érte, czimeres báro-
ság és gyalázat." — A fo-
garassi macskazenéjét Te-
leky Sándor és Bánffy Kál-
mán rendezték: minden
utszagyermektől megkér-
dezték vallását, és ha catho-
licusnak mondotta magát,
egy forintot kapott és a
Diásini vendéglője elejébe
rendeltetett; ezen gyülhely-
ből azután, kiadatott nékik
a parancsszó. —

3 Junius. Kossuthnak nyilt-
levele Déákhoz nagy sensátiót
okozott: [illegible]

A rablások egen gyan[illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembinsky öcscsének mond-

a 1217

a közönséget, tulfelöl fel-
losszantotta a Déákpárton-
lévöket, kik egyebet, méltat-
lan gyanusitgatásnál, nem
látnak beñe. Szerintem Kos-
suthnak tökélletesen igazza
van; de valyon lehetet é más-
kép cselekedni? — Déák-
nak pedig nyilatkozata a Pes-
ti Hirlapba, oly higgadt, mél-
toságtelyes, hogy csak bámul-
ni lehet. Ö is elmondhatja, mint
hajdan, még a fejedelmek ide-
jébe Bethlen János: „tudtuk
volna mikép cselekedni, de
tettünk a mint lehetett." —
Szebenben a szászok igen
szivesen fogadták a királyi
biztost, nem ugy, az oláhok
Balázsfalván. — —

1dik Junius Egy szemtanu fua-

csán adjaelő a Péchy elfo„
gadását Balazsfalván; mi„
dön kiséretjével közeledett
oda, a hidat lángba látja*
és az öszszecsoportosult né„
pet körülte; ~~mely nem éppen~~
~~vendégszerető~~ melyen éppen
nem volt az Istenhozott ki„
fejezés; tanakodott is*, ha ta„
nácsos lenne é, az átmenet;
midön Sulucz térsek kom„
pon átkelve, meghívja ma„
gához ebédre, mit ő elfo„
gadva, ártjába mindenütt
láthatta, a lerombolt és
még hirtelen elnem taka„
ritott diadalivek marad„
ványait; mely környül„
ményre ebédközbe azután
tett is czélzást, az álso Téhér

* a királyi biztos

a ~~874~~
219.

megyei* főispánytol enye„
legve kérdezve „ hogy miért
nem tudatta elég korán jöve„
telét, az öt tisztelni kivá„
no közönségnek, hogy készü„
leteit idejébe megtehesse;
különben tevé hozzá, a vi„
lágitás a hidnál, gondolam
csakugyan az én tiszteletem„
e történt." — —
A szászok sokkal okosabban
tesznek, szépen meghunyász„
kodtak, és még ők vádos„
kodnak az Oláhokra. —

* Pogány

[illegible]dik Junius. Balázsfalván
a rakonczátlan tanulo, de mégis
semi jót nem tanult iffiu„
ság, ismét egy igen kelle„
metlen eseményt idézettelő:
ott helyt a vendéglőbe két ~~enye~~

átutazo enyedi déák
és Bornemissza Tiva„
dar ebédelt; egy más asz„
talnál román tanulok
ültek, kik magoss jó kéd„
vekbe muzsikáltattak
magoknak, az egyik enye„
di déák felszollitja a mu„
zsikusokat, hogy „huznának
már egy csárdást is", mire
a románok réádörmednek,
hogy „Balázsfalván nem
kell magyar nota" „huz„
zatok hát oláh notát" szollt
egy kedvüleg a déák, de er„
re egy a saját nemzeti nevét + egy
szégyenlő román fiatal,
oly dühbe jön, hogy Bor„
nemisszának, ki legcseké„
lyebb részt sem vett a vetá„ + volt

ba, egy pofotád. Képzelhet„
ni mit érez, egy nemes ma„
gyar nemes, ily lealacsani„
to bánásra: székeket, asz„
talt, egy pillanat müve
volt a három magyar fia„
talnak felragadni s'vele
az oláhokat agyba föbe
verni, míg kénytelenek
voltak kivonulni a szobá„
bol, de azok az oskolából
segitséget hivtak s'egy
irtozatos harcz támadt
a magyarok ellen, minek
az a szomoru vége, hogy
Bornemissza betegágy„
ba fekvö. —

30dik Junius. Az ámnéstia
és a honvédek számára tett
[illegible] jó [illegible]

[illegible]
mint [illegible], mint a [illegible]
Míg a kormánybiztost és meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kima-
gát a Dembénsky öcsesének mond-

nyomást tett. —

18 Julius. Nem Dornemissza
Sivadarral történt a ba-
lázsfalvi verekedés; ha-
nem Dornemissza Soská-
nak egy, Tholdy Louise-
tol született törvénytelen
fiával: és a mint kide-
rült, nem éppen provoká-
latlan ~~történt~~ a magyar
fiatalok részéről.
Egy különös eset adta magát
elő vidékünkben: Savaly
Korondan, a fürdő-idény
alatt, egy kezein és terdein
csúszó × koldus ébresztette — × süketnéma
fel a vendégek szánakozá-
sát, különösen Huszár
~~Károlyné~~ pártolta; ~~falu~~
Abafájára hozta és ott
~~tá~~ honapig tartotta.

Néha, néha elistünede-
zett, és egy ily alkalom-
mal a házitanito Réti,
éppen Vásárhelyt lévén.
a vendéglőbe lát belép-
ni egy csinos fiatal em-
bert a Huszár ruhájá-
ba öltözve és halja, hogy
lovakat rendel magá-
nak: réáismer benne
a nyomorék, néma kol-
dusra, feltartoztatják,
megmotozzák és sok el-
rrott × találnak nálla. — × portékát

Odik Augusztus. Csak cse-
kély számu erdélyi vett
részt a koronázási ine-
pélyen, a nagy ~~költség~~
miatt. Részemről ne-
etségesnek tartom, hogy

A rablások egen gyakorlatban
mint Kolósvárt, mint a vidéken
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, kima-
gát a Dembinsky öcsesének mond-

oly rendkivüli fényüzést
fejtettki a nemzet!
Elég ha a kiszenvedett
közelmultat feledni i-
gyekszik és békülékeny-
ségre hajlando. Fejede-
lem és nemzet közt, a
kényszerüség leghatá-
lyosabb békitö; és telye-
séggel nincs helye az
öröm áradozásainak;
midön a költönös kiegyez-
kedés, nem éppen felbor-
tathatatlanak remélhetö. —
Valoságos magasztos
tettje a fejedelemnek;
az általános amnestia
és a honvédegylet szá-
mára tett ajándék: o
mindkettöben hibája
elesmerése rejlik, és ez

a legfőbb erény, mit
halando gyakorolhat. —
25dik Augusztus. Sósika Za-
josnak, hivatalárol le-
mondásába külömböző
okot keresnek: némelyek,
azon gyermekies sértett
büszkeségnek tulajdonit-
ják, mit gerjesztett volna
fel benne, felesége elmel-
lözése a palotahölgyek
kineuezése sorából; —
mások pedig a főispá-
nyi hivatal kicsiny-
lését látják benne. Min-
denesétre nem elégszik-
meg a befolyással, mit
melyel a jelenlegi kor-
mánynál bir, azt vet-
tem észre, hogy Pichi-

x legfelségesebb

x részéröl

vel barátságtalan visz„
szonyba áll. — talán
magának követelte volt
~~alla~~ kormányzoi ~~hi~~
állását. — Pedig na„
gyon is megelégedhetne
helyzetével, ha álnagy„
ravágyás nem gyötörné:
mert ö és családja, mely
a negyvennyolczbeli
átalakulásker oly
gyülölt, volt most a leg„
nagyobb népszerü„
ségbe részesül. —

Augusztus 30dikán. M. Vásár„
helyt: hol ~~a mivelttebb osz~~
az ugynevezett urfiak mi„
velettensége és a nyárspol„
gárok szájaskodása miatt,
szüntelen foly a sok nevet„
séges párviadal és a nyil„

A rablások egen gy[illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kima„
gát a Dembénsky öcsesének mond„

vános gorombáskodás;
ujabban egy nagyban bo„
trányos esemény adta elö
magát: Berzenczei Lász„
ló 1848 ban, ~~ingosagait~~ há„
zi portékáit inventárium
mellett, egy Szöllösi Ani„
ko nevü gazdasszonyára
bizta, s'most hazafövie;
kézhez kivánta veni, de
a letéteményezett ingosá„
goknak már hire, pora
sincsen, és a gazdasszony
fivére egy volt szabo, te„
letorokkal piszkolodott;
hogy a követett portékák,
a Szász régeni predábol
származtak, mélyeket Ber„
zenczei añan orzott vol„
na, és a melyeket késöbb„

[illegible]
[illegible]
Még a kormánybiztost is meglopták
Egy piczinyke kiss emberke, kima-
gát a Dembinsky öcsesének mond-

szindarabját, din Mit-
Juldigrut. — Ennek
következtébe folyt tehát
a kölcsönös piszkolodás:
Szöllösi, Berzenczeit tolvaj-
nak kikiáltotta; a Ber-
zenczei fia is, hasonlo
modorban nyilvánitot-
ta, „hogy ha azt szembe
meri mondani neki Szöl-
lösi, ö megrakja," és hor-
dott is e végre egy hatal-
mas ostort magával, ta-
lálkoznak a piaczon a
czukrászbolt elött, Szöl-
lösi sértegeti az iffiu
Berzenczeit, az, szem-
közt vágja ostorával,
a Szöllösi kiáltására,

re Szöllösi Aniko kény-
telen volt a régi tulajdo-
nosoknak visszaszolgál-
tatni. Már hogy miben
áll a dolog valosága, ba-
jos elhatározni: mert
bizony Berzenczeiért
se merném tüzbeten-
ni a kezem, de az is igaz,
hogy a Szöllösi család
nem Aristidestöl vette
származását; ezt a sza-
bocontokkal történt
többszöri csalások, és
az Aniko tolvajságai; ki
nállam is, szakácsnéi mi-
nöségbe gabona lopásba
keveredett, bizonyitják,
gondolom öszresen elját-
szodták Goethe szép kiss

röglön ott terem nyolcz
ember, reárohan Derzen„
zzeire s'talán agyonverték
volna, ha egy megtámado„
játol, kinem kapva egy
csákányt, ügyesen nem
védelmezi magát, s'egy
háznak a felső emeletébe
vonulva, hol éppen gens„
d'arme tanya volt, azok
oltalmakba nem veszik.
Már most foly a nyomo„
zás, a zavar okozoi ellen. —
Szep. 5dikén. Megjelent az
Izidora (Horváth Ida Be
thlen Miklosné) naplojá:
merő silányság! — Kár,
hogy ily csekély képesség„
gel biro, merészel iroi
pályára lépni, midőn a

A rabb[illegible]
mint [illegible]várt, mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is megloptak.
Egy piczénykе kiss emberke, ki ma„
gát a Dembénsky öcsesének mond„

valodi eszes, mély és dusér„
zelmü Wass Ottilia vissza„
huzodik.
11dik Szep. Vidékünkben egy nö„
egylet alakulando, a népta„
nitást elösegélendö; varako„
zásunkat felülmulta a nagy
részbét mely mutatkozik:
már több van hatvan alá„
ironál; Czélja tagadhatla„
nul idves, de a kivitel terve,
melyet Denkö esperest és
a gernyeszegi Teleki Domo„
kos csinált, nem életrevalo;
azért vonakodom is az egylet
elnökségét elfogadni; kü„
lömben is gyülölek minden
nöiszereplést: véleményem
szerint, elég volna, ha csak
adományainkal járulnánk

887

hozzá, és az egyház elöl„
jároi intéznékel a teen„
döket.

15dik Szep. Nem tudok eléggi
hálálkodni Isteñek; hogy
két év távollét után, test„
be, lélekbe épen jött haza
fiam Endre.
Nagy izgatottságba van sa„
lunk, a közeledö marha„
vész miatt.
A királyibiztos Péchy kör„
utat téve, holnapután
Sz. Régenbe hálmeg. Eszen„
bejut, egy hasonlo alka„
lomal történt ~~egy~~ párbe„
szédje Pálffy Mórnak egy
magyarországi birtokos„
sal: Feltünvén egy épü„
let az útmellett Pálffy„

A rablócok egy [illegible]
mint Kolósvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma„
sát a Dembénsky öcsesének mond„

a ~~[illegible]~~
233.

nak minden teketoria nél„
kül, kihivatja tulajdonos„
sát; ki azonban nem levén
nagy barátja a provisorium„
nak, nem legnyájosabban
tudakozá, hogy mi okbol
hivatá: „Na ne nehezteljen"
viszonzá Pálffy engesztelö„
leg, „hiszen én javát aka„
rom öñek, és csak nyilvá„
nitsa valami kivánságát,
mert én azt kitethetöleg te„
lyesitem" Nincs nékem sem„
mi kivánságom" dörmögé
a birtokos. „No, de mégis"
unszolá továbbá Pálffy.
„Már ha minden képpen
azt akarja a grof hogy
kivánjak valamit; ugy
jóutat kivánok öñek"

felelé, ~~birtokosu~~ foldesurunk,
a faképnél hagyva a hely„
tartot.

29dik Szep. Sok érdekest hal„
lok most fiamtol, a porosz-
magyar-légiót illetöleg.
Csak 12c mintegy 1200 ~~bol~~
állott, s'midőn átlépték
Magyarország határát,
már megvolt kötve az öt
napos fegyverszünet.

3dik October. A Kossut és Pes„
ti-Naplo czivakodása foglal„
tatja a közönséget; mindket„
ten a kicsinyszerüség terére
léptek, hanem Kossutot a
balszerencse mintegy szen„
tesiti, mit nemes ellenfélnek
mindég tekintetbe kellene ven„
ni, de Kemény nem azon

A rabl[illegible]
miset Kolosvárt, mint a [illegible]
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, ki ma„
sát a Dembinsky öcsesének mond„

ember, ki ne inkább a siker„
nek hodolna, pedig kár; mert
ilyes esetbe, a nagylelkü ter„ × générosus
mészetücket, mindég a sza„
már rugásra emlékeztetik.

8dik October. Nagyon mulattat
ja a közönséget az Ustökös
torzképe a Quotárol. Bizony
fertelmes egy fatytyugyer„
mek az, s'még azt se lehet re„
mélni, hogy az országgyülés
eliszszonyodjék tölle, mert igen
hatalmas a párt, mely elfo„
gadásával kerülni akarja × kivánja
a scandallumat.

Már csak puszta hire is a
vasutnak, ~~nagy~~ lendületet
adott a kereskedésnek: a tisz„
ta buzát nagyon keresik.
Külömben a politikai látkör

zivatarra mutat: minden-
kit nyugtalanit a kilátás
egy orosz háborura. Külö-
nösen nekünk erdélyiek-
nek, kikre egész sulya
nehezednék, nagyon saj-
nos volna. Es a végén
miért? Mi közünk né-
künk Hekubával? —
Nekünk semi hasznunk,
söt kárunk; ha a magyar
király egyszersmint né-
met császár. Azért bi-
zony vétek volna, a nem-
zet vérét és vagyonát fel-
áldozni.

12dik October. Bár bölcs em-
berekböl áll a magyar mi-
nisztérium, mégis ~~csin~~álnak
sok olyast, mi el is maradhat-
na: Miért kellett Wenkheim-

A rabb[illegible]
mint [illegible], [illegible]
Még a kormánybéztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, kisma-
gát a Dembénsky öcscsének mond-

nak az aradi honvédgyülést
betiltani? az egri feliratért
fleves megyének rendelkez-
ni? — Ezek mind oly lépések,
minek okvetetlen compromis-
sio a következménye, és
csak gyengiti vele, tekinté-
lyét.

Sok furcsa adoma keren-
gett a ~~Porosz~~ háboru alatt
a Poroszoknál az Osztrákok-
rol: Midön még csak sejtve
volt a háboru; Berlinen át-
utazo osztrák katonatisz-
tek, tudakozodtak a hon-
niaktol, az ottanlévö mula-
to helyekröl, hozzátéve,
hogy majd mikor elfoglal-
ják Poroszországot, kive-
szik részeket a mulatságba:

a porosztisztek mindenek„
felett Spandaut ajánlot„
ták nekik; mit ök szorgal„
matosan felirtak tárczá„
jokba: kesöbbre, mint ha„
di foglyoknak, volt is részek
az ottan mulatásba. —

23dik October. Bethlen Gergely
Vásárhelyre érkezve, ünepé„
lyesen fáklyás menettel fogad„
ták: a szovivö Bereczki,
tüzes szonoklattal elöadá,
hogy a megcsalt remények,
a honban csüggedést és
a minisztérium irántyába
bizalmatlanságot költöttek,
és már csak az émigrátioba
és a külföld beléavatkozá„
sába helyezi minden remény„
jét. Erre Bethlen ezt felelé:
„hogy sem elcsüggedésre,

A rabl[illegible]
mint [illegible], mint a [illegible]
[illegible] a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczinyke kiss emberke, kima„
sát a Dembinsky öcscsének mond„

sem bizalmatlanságra nem
tát okot; a dolgon kifejlö„
dését, elváro türelemre
inti halgatoit, és min„
denek felett, ovja a külföld
segélyébe helyezett remény„
töl, melybe eddigelö, még
mindég csak csalodott a
nemzet." Ezen beszéd
nem lévén inyére a hal„
gatoságnak, rosszallását,
a leforditott fáklyákkal és
tokba-huzott zászlokkal
nyilvánitá, és még macska„
zenét is tervezgettek, mit
azonban a higgadtabb hon„
védek megakadályoztak.

7dik November Találkoztam
Berzenczei Lászlóval, sok
érdekest beszél Görgeiröl,

kivel két évig mulatott
Klagenfurtba, hová ő is in„
ternálva volt. Görgei igen
szükes állapotba volt, aszta„
los napszámra szegődött
50 ~~kra~~ krajczáron napjára.
13dik November. Még egy igen
csodálatost mond Perzenczei
Görgeyről, ha hiñi lehetne
szavanak: hogy fia ki 54be
született, szakasztott mássa
Kossuthnak, mint alakjára,
mint hangjára nézt, és ezen
különös hasonlatosságnak
~~azon~~ okát ~~adja~~ añak tulaj„
donitja, hogy felesége, mi„
alatt teherbe lett volna a
gyermekkel, sokat foglal„
kozott elméletileg Kos„
suthtal, kire nagyon bosz„

A rablások egen gyal[illegible]
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma„
gát a Dembénsky öcsesének mond„

zankodott, mint férje hir„
nevének megrontojára.
Nem valoszinü; de tapasz„
talásbol mondom, nem le„
hetetlen, mert elevenen em„
lékszem réá, hogy midőn
elsöszülöttemel valék
várandos, álmodám egy„
szer, hogy mint egy ~~gyerme~~ fél„
éves gyermeket hozának
a szobába, mire felkiálték,
hogy ugyan kié ez a gyö„
nyörü gyermek"? testvé„
reim felelék, mondva,
„a tiéd." én kinevettem
őket, ~~mondva~~ megjégyezve,
hogy egy oly szép, fehér
gyermek nem lehet az e„
nyém" és ismétlödett
a felelet, „hogy az bizony
mégis a tiéd." Megszü„

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorică FILIALA CLUJ

Sógy a

lete gyermekem, fejlödék,
s'nyolcz hónapos korába,
midön aratáskor megis halt,
éppen olyan volt, mint
szép életképem.
Továbbá beszélli Derzsen,
ezei, hogy Györgey tökéllete,
sen kívan békülve, önma,
gával és másokkal; öt
~~kun ön~~ elkiesnérete tiszta
lelkiismerete tiszta
lelkiismerete tiszta
lelkiismer

A rablások igen gyakorian
mint Kolósvárt, mint a vidéken.
Még a kormánybiztost is meglopták.
Egy piczényke kiss emberke, ki ma-
gát a Dembinsky öcsesének mond-
va, koldulva barangoltaát az or-
szágot, bélopodzott a Péchy szo-
bájába és elesente fegyvereit, ké-
sőbbre Dézsen összeveszve egy foga-
dossal riálött, az elfogatván
ölet; találtottak nálla, revolve-
rek a Péchy czimerével.

Egyik November. Férjem és öcsese Dániel
jelenleg osztoznak: minden pillanat-
ban várom a hirt, mely tudatja me-
nyik jószág jutott részünkre, elég kö-
zömbös nékem, bár melyék, mert mi
szeregekül lakást többet nem változ-
tatunk: Zoltán Nagyfalura vágyik,
és is, a mellett hogy kivánám ó-
hajtása telyesedését, még az is vonz
a, hogy szeretett Gejzám ~~oda~~ az
dávalv kertben van temetve, de
férjem ~~egy tartja~~, a másik osztály-
vilt elönyösebbnek tartja, és igy,
k fiaim hasznát tartom szemelött.

× ott lévő

lete gyermekem, fejlödék,
s'nyolez honapus korába,
midön azután megis halt,
éppen olyan volt, mint
szép álomképem.
Továbbá beszélli Derzen-
czei, hogy Görgey tökéllete-
sen kivan békülve, önma-
gával és másokkal: öt
~~bun ön~~ lelkiesmérete tiszta
lévén, s'mint a féle tudomá-
nyos ember, nem sokat fog-
lalkozva a világitéletével,
philosofi nyugodtsággal
éli napjait. Még az is egy
különös játéka a sorsnak:
hogy leánya, a Világos bir-
tokossához mentférjhez, él-
czet csináltak réá: hogy mind-
ketten Világosan capitu-
láltak. —— A leányt szép
és eszesnek mondják.

Látja Isten! menyit fáradtunk,
nélküleztünk szülékül, gyerme-
keinkért; születésök pillanatá-
tol fogva, magunkat tökélle-
tesen elfeledve, egésszen nékik
éltünk, minden igyekezetün-
ket szellemi és anyagi javak
elömozditására forditattuk;
talán átis fogják ök azt vala-
ha látni; — mindenesetre vissza-
fizetik aval, hogy ökis telye-
sitni fogják szülöi kötelessé-
geket, miröl tökélletesen meg-
vagyok győződve. —

23dik Nov. Ebbe a pillanatba érke-
ze a tudositás a Dozsa Elek ha-
lálárol; tiszta jellemü, derék
egy ember vala, kevés egyénbe volt
a hálaérzet és méltányosság oly
nagy mérube kifejtve, ö egy irányá-
ba tett szolgálatot, vagy baráti ér-
zelmet százszorta szokott viszo-
nozni, nem volt meg benne azon bi-
zonyos cástagyülölség mely tár-
sadalmi sorsossait oly gyakran

x megtagadva

x jöllétük

jellemzi, elfogulatlan, éles bélátá-
sa, megovta minden pártdühtöl. —

29dik Nov. Ismét sok érdekes a Görgei
magányéletéböl minekutána Klagen-
furtba internáltatott. A legszükesebb
állapottat ~~ett~~ volt; elöbb mint egy
szeszgyárnak munkavezetöje (Zrnu-
nnn) kereste kenyerét, de a gyár meg-
bukván, kénytelen volt 50 x rért nap-
számoskudni egy asztalos mühely-
be, Még volt valami csekély birto-
ka a feleségének Frankhonban;
ezt felélve kiapadt minden segély-
forrás. A császár Klagenfurtba
megfordulva ~~kivánt~~ ohajtott segélni va-
lamit sorsán, és elhivatván, talán
a Schmerling nevébe, kérdezt et-
te általa, hogy mi volna kivánsá-
ga? A beszélgetés ~~alatt~~ nem ~~aol~~
császár jelenlétébe folyt; de a
nyilt ajton mindent halhatott.
Görgey más kegyelmet nem kért,
csak hogy börtönben sinlödö
bajtársai szabadon bocsáltasanak;

x némüleg

és a mi ölet illeti; engedélyt a
külföldre menetelre, hol kenye„
rét könyebben megkeresheti.
E megnem ~~adatott neki~~ x megtagadtatott tölle, hanem
1200 forint évi járulék adatott
neki, a mi pedig bajtársait il„
leti, többen Hegyelmeztettek„
meg kérése x nyomán.

x megtagadtatott tölle

x következésébe

6dik Décz. A koronázáskor, midőn
~~a csász~~ a Ferencz Sósef a császár,
mint a magyarok felkent királya
lépett ki az egyházbol, a nép egy
szivbölömlő harsány éljeñel fo„
gadta; mire a mellette lépdelő Hay„
náld érsek x sugá neki: „ez nem volt
paranesolva." A felség látszolag
felvolt indulva: adja az Isten
hogy termőföldbe esett volna a
mag! és esküjére megemlékezve,
ne váljon hitszegővé, mint minden
elődje.

x ~~ezt jego~~ ezen megjegyzést tevé

x megvolt hatva

A nagyszerü mellett, sok furcsa ki„
csinyszerüség is adta elő magát:
Abauj öt bándériálistát állitott ki,
és csak egy maradott közüllek

van; részint lepotyogtak, részint
ijjedtekbe szálltakle. —

9dik Décember. Marosszékbe Dozsa he„
lyett követválasztás fog történi; a
Déákpárt az országgyülésen Föld„
váry Károlyt ajánlotta; de ugy nyilat„
koznak a Marosszékiek, hogy el„
tudják igazitni saját dolgokat ma„
gokat is. Nagyon kár a hös Földváry„
ba, hogy añyira az italnak adta
magát; és furcsa jelenség azon ember
jellemébe, ki a csatákba rettenthe„
tetleñek bizonyitotta magát, hogy
ty gyáva férjként hatalmas papus
kormány alá volt vetve: hanem
ugy látszik, könyebb az ágyutor„
ka elöt x megállni a sarat, mint
egy nyelves nő elött, talán meg lessz
magyarázva a ellentét, ha tudjuk
hogy hazáját melyért harczolt for„
ron szerette, nejét pedig csak érdek„
töl vette el, és ezen jellempulyaság
loszthattameg, minden erkölcsi
rejétol.

x helyt

10dik Décem. Szó van rolla, hogy Ro„

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

lozsvárt a tigrispart a fiatal Kossuth helyébe, Bernáth Berczit szándékoznék követnek választani; mégis csak sajnos volna, hogy ennél a léha fráternél, ne tudjanak különböt előállitni. A Déákpárt a két püspöket Nagy Pétert, vagy Haynaldt, ohajtja ellenjelöltül felléptetni.

21dik Décember. Az Eötves gyönyörü beszédje az államadosság tárgyába nagy sensátiót csinált, annál kellemetlenebb ~~hatásu volt~~ a Bethlen Farkasé, ki ügyetlenül, népszerüség vadászatot lobbanta az ellenfél szemébe, mire azután Tisza Kálmán hivatalvadászot vádjával ripostirozott. Soha sem kellene a vitatkozást a személyesség terére viñi; ~~és~~ abban is hibázott Bethlen, hogy oly fényes tálentumu szonokok, után mint Déák és Eötves, mert fellépni, mert ha bár beszédje átolvasva elég jó, mégis nagyon silányul vehel-

× nagy hatásu volt

× merészelt

teki magát; az ö szokott érthetetlen, akadazo beszédmodorával elöadva.

31dik Décember. Tizennyolcz ~~oszte~~ évig mindég azon keserves gondolattal rekesztémbe az évet, hogy a jövendöbe sem lépünk semi uj reménnyel; de végtére meghalgatá az Eg „miután annyi buzgoimádság epedez„ s'ha tényleg nem is; de legalább elvbe, elvan ismerve Magyarország alkotmányos léte.

5dik

1868. 5dik Január.

Emlékezetem ota ily nagy hófuvások nem léteztek; még a vasuti közlekedés is félbeszakadt egy párszor. Ez okbol a gabona szállitás is megakadt, és következtébe leszállott az ára. A mezöségi utvonal készitését a kormány hajtja végher; igy azután lesz valami belölle, mert a meddig a megye kezelte, nem csak nagyon hiányos volt; de igazába soha létre se jött. A kutyfalvi és gerendi hidak is átadatnak ma, holnap a közlekedésnek,

A Tehérvár-dévai vasutvonal pedig megnyíllik májusba, a bárad-kolozsvarinak erélyesen neki kezdenek tavasz nyíltával. Eszerint, csakugyan haladunk a közlekedések épitésével. —

12dik Január. A Torda megyei felsőkerületi nemesség cásinot alapitott Régenbe; de furcsa ~~kepzete~~ fogalma van annak czéljárol: legelöbb is, egy hordo bort csapraütve az olvado szobába, derekasan leitták magokat, azután két egyéniség összefozodott, mit csakugyan, mint ők mondják, lovagias elégtétel követett; szeretném tudni miből állott az? — — Férjem tanácsolta nekik, hogy egyesitsék a szász nemzetiséggel; de a nemzetiség düh engedte, pedig a szászok sokkal mivoltebbek, mint nemes atyánkfiai, és azoknak sem ártott volna [illegible]ny, a mi durván hiv magyarjainktol, egy némü közszellemet (publicus spiritus) elvesztetni.

20dik. Ma van szeretett fiam, Zoltának menyegzője: távolrol emelem fohászom; hogy segitsse Isten eskövel vállalt kötelességét mindég héven telyesitni, légyen elég józan esze, jellemszilárdsága, uj környezete fohákságait elnem sajátitni. — —

24 Január. Párviadal történt a Szilvási Miklos szoszátyársága miatt: a Bethlen Gergely halála alkalmával kétféle szomorujelentés nyomtatodott, az egygyik a család, a másik a honvédek nevébe. Bernáth Berczi, kisok haszontalanságot összevissza

majusba, a bárad-ko„
k erélyesen neki kezde„
z nyíltával. Eszerint,
n haladunk a közleke„
tésevel. —

A Torda megyei felsőke„
sség cásinot alapitott
e furcsa ~~kepzete~~ fogalma
czéljárol: legelőbb is,
bort csapraütve az olva„
, derekasan leitták ma„
tán két egyéniség össze„
, mit csakugyan, mint ők
lovagias elégtétel köve„
etném tudni miből ál„
— — Férjem tanácsolta
, hogy egyesitsék a szász
de a nemzetiség düh
te, pedig a szászok sok„
ebbek, mint nemes atyánk„
zoknak sem ártott volna
mi durván hiv ma„
ktol, egy némü köz„
(publicus spiritus) el„
é.

20dik Ma van szeretett fiam,
Zoltának menyegzője: tá„
volrol emelem fohászom;
hogy segitstse Isten eskü„
vel válatt kötelességét min„
dég hiven telyesitni, légyen
elég józan esze, jellemszi„
lárdsága, uj környezete
fohákságait elnem sajá„
titni. — —

24 Január Párviadal történt
a Szilvási Miklos szoszá„
tyársága miatt: a Bethlen
Gergely halála alkalmával
kétféle szomorujelentés nyom„
tatodott, az egygyik a család,
a másik a honvédek nevébe.
Bernáth Berczi, ki sok ha„
szontalanságot ösnevissza

majusba, a bárad-ko„
k erélyesen neki kezde„
z nyéltával. Eszerint,
n haladunk a közleke„
téseve.

A Ro
ség ce
e furcsa
czéljá
bort cs
, derek
tán két
, mit cs
lovagiá
etném i

hogy
de a ne
te, ped
ebbek,
oknak
mi du
ktol, eg
public
i

907 a

szokott locsogni, s'most mint
követségre áspirálo, olcso
népszerüséget vadász, a Szil„ × populáritást
vási bizonyitása szerint, ugy
nyilatkozott volna, hogy a
honvédek jelentéseiből nem
kellene az urak számára kül„
deni, mivel nem érdemesek
réá. Ennek hallására képzel„
hetni, nagy volt az ingerült„
ség az urak cásinojába s'mi„
dön Bernáth ott megjelent;
Horváth Lajos hangosan
tevé azon megjegyzést,
hogy a ki oly érdemetlenek„
nek tartja az urirendet,
miért keresi fel? Ebből
azután párviadal eredt,
Bernáth és Horváth közt: × ta dolog kimenetele: egy
de az egész, csak egy jelenték„ jelentéktelen karczolo
telen karczoladás.

~~451~~

a ~~408~~
253.

29dik Január. A magyar délégá„
tió Décsbe, mind hivatalosan,
mind magány körökben nagyon
szives fogadtatásba részesül, és
furcsa, hogy mind Perczelt tün„
tetik ki; talán azt ~~kiva~~ igye„
keznek leginkább lekenyerezni;
a császár is hozzá intézte leg„
nyájasobb szavait.
A Miksa császár temetése nagy
pompával ment véghez: Vécsey
Sási egy szolgálattevö fiatal
ember beszélli, mily meghato
volt a császári család bánatja:
az egyházban magokra kiván„
ván hagyatni, szivszaggato
sohajt~~kat~~, zokogást lehetett
kivülröl hallani. Vájjon,
Sofia herczegnönek, midön
ezen anyai mártirságot

majusba, a bárad-ko„
k erélyesen neki kezde„
z nyéltával. Eszerint,
n haladunk a közleke„
téseve.

A to
ség ce
e furcsa
czéljá
bort cs
, derek
tán kél
mit cs
ovagiá
tném i

hogy
de a ne
te, ped
bbek,
oknak
mi du
ktol, eg
public

907 a

szokott locsogni, s'most mint
követségre áspirálo, olcso
népszerüséget vadász, a Szil„
vási bizonyitása szerint, ugy
nyilatkozott volna, hogy a
honvédek jelentéseiből nem
kellene az urak számára kül„
deni, mivel nem érdemesek
réá. Ennek hallására képzel„
hetni, nagy volt az ingerült„
ség az urak cásinojába s'mi„
dön Bernáth ott megjelent;
Horváth Lajos hangosan
tevé azon megjegyzést,
hogy a ki oly érdemetlenek„
nek tartja az urirendet,
miért keresi fel? Ebből
azután párviadal eredt,
Bernáth és Horváth közt: x
de az egész, csak egy jelenték„
telen karczoladás.

x populáritást

x tadolog kimenetele: egy
jelentéktelen karczolo

29dik Január. A magyar délégá„
tió Décsbe, mind hivatalosan,
mind magány körökben nagyon
szives fogadtatásba részesül, és
furcsa, hogy mind Perczelt tün„
tetik ki; talán azt ~~kiva~~ igye„
keznek leginkább lekenyerezni;
a császár is hozzá intézte leg„
nyájasobb szavait.
A Miksa császár temetése nagy
pompával ment véghez: Vécsey
Sósi egy szolgálattevö fiatal
ember beszélli, mily meghato
volt a császári család bánatja:
az egyházban magokra kivän„
ván hagyatni, szivszaggato
sohajt~~kat~~, zokogást lehetett
kivülröl hallani. Vajjon,
Sofia herczegnönek, midön
ezen anyai mártirságot

majusba, a bárad-ko-
k erélyesen neki kezde-
nyéltával. Eszerint,
halodunk a közleke-
éseve

A
pég c
furcsa
czéljá
bort c
derel
tán ké
mit c
vagu
tném

hogy
de a ne
te, pe
bbek,
oknan
mi d
ktol, e
publ

gog a
szenvedte, jutott é eszébe?
hogy ö is szenvedtette ezen ége-
tö fájdalmat egy szerencsét-
len családdal, mert a Datytyá-
ni elitéltetése nehéz vádja,
sulyosodik rajta. — Csodás
játéka a végzetnek, hogy
a császári család egyetlen
egy tagja, ki emberszeretö,
felvilágosult eszmékkel
birt, lakoljan, a ~~tobb~~ népek + többinek
ellen elhövetett büneiért,
a többinek. — —

4dik Febr. A bécsieknek ~~ha~~
g mintegy hagyományos szo-
kások, nehézségeik orvaslá-
sa végett az élczhez folyamod-
ni: zord idökben, midön vas-
járnok alatt még nyögni
sem szabadott, villant még

i fel az élcznek egy egy fu-
to szikrája: A Schwarzen-
berg ministérium ellen
ily kedélyesen öntötte volt
ki epéjét: Wir haben
einen Schwarzen Berg
unter den Berg ist ein
Schmutziger Bach, auf
dem Bach ~~steht~~ ist eine
Brück, auf der Brück
steht ein Sperling (Schmer-
ling) der schreit Kraus
Kraus, mit dem Haus
Oestreich ist aus.
Sofia herczegasszonynak
pedig, Wása herczeggel
valo viszonyára vonatko-
zolag: Unser Kaiser
hat Vater und Mutter,
und ist doch ein Wasserl. — —

majusba, a barad-ko,
erélyesen neki kezde,
nyéltával. Eszerint,
haladunk a közleke.

911 a

8dik Február Szótöbbséggel
és még több nyegleséggel
megválasztatá magát M. Vá,
sárhelyt követnek. Emingrán,
saink egyről egyre, ötet kivé,
ve, a multakon okulva, és sok
esmereteket szerezve tértek
honjukba: ö most is a régi han,
da banda, bizáre eszméivel,
felületes* esmeretével, követ,
kezetlen itéleteivel. — Doc,
tor Knöpfler (Déákpárti)
és Doboly Sándor (ez is sült
bolond) voltak még a követ,
ségre jelöltek: bizony egyik
sem potolta volna ki az el,
hunyt Dorsát. —

13dik Febr. Sok dráma játszodik
el egy családi körbe, miről a
világ mit sem tud: hát még a

* Berzenczei László

* tudásával

égzettől réámért csapások:
betegség, nyomorékság, halál!
9 Február A kolozsvári követ,
választás részletei, volt* teg,
nap beszélgetésünk tárgya.
Reserves, hogy mind a két
féltől, oly lelkiesmeretlenül
történik a szavazatszerzés.
Ételek, itattak, fenyegették
mesterembereket, hogy ha
em pártjokan szavaznak
em dolgoztatnak velek és
mi ezeknél még mind több
hazudaztak a népnek. És
zt tette, mind a Déák, mind
a Sigrispárt. Az utobbik,
nak vezére Sisza László,
jo szándeku, de korlátolt
eszü hazafi. — —

24 dik Febr. A Nagy Péterénél, Joha határozatabb, tisztább eszméjü követi pro„grámot nem olvastam, ~~a Nagy~~ és a mit leginkább becsüllek beñe, az, hogy öszinte bevalja, meñyire tulzobb elvekkel bírt a forradalamkor és meñyire modositotta véle„méñyeit. A Vetter megvá„lasztatása, añyira is inkább börébe járt Tiszának, hogy azt, mint bizonyost igérte neki; midön ketten Kálmán öcscsével réábirták, hogy Váradon mondjanle jelölt„ségéröl, egy odavalo balol„dalhoz tartozo ügyvédért. elöñyére, Bizony furcsa, hogy csak amugy árulják a medve börét. — —

Hanem a történt esemé„nyekböl, okulhatott, ha képpes réá; Tisza László; ki egyébaránt igen becsü„letes ember; hogy meñyire veszélyes, az értelmetlen nép kedélyét felizgatni s'oly dolgokba ártani, mit megnem érthet.

5sö Március. A kolozsvári söcselék nép ugy beléjött az ablak bedobásba, hogy ~~fársán~~„két tégladarab repültbe a casino ablakán, midön ép„pen folyt az urak bálja ham„vazo szerdán; szerencsére csak egy pár théascsésze lett áldozata, e gyöngédtelen fár„sángi tréfának.

Dizony van még maradvány-
nya a Hun vadságnak, ben-
nünk magyar urakban:
Lázár Jenö ugy agybaütt
egy oláhot öklével, hogy
egy pár nap mulva meg-
halt; Állitja, hogy az olá-
hat bértokháborításon
kapván, köztek szóvál-
tás eredt és az oláh ötet
fejszével megtámadván,
ö csak magát védve, ad-
ta neki azon szerencsét-
len ütést.

17dik Április. Ugy kell len-
ni, hogy Ferencz Jósef jó
tapintattal bir: Minden
kiséret nélkül jár Pes-

ten le s fel az utszákon;
Andrásinét ~~me~~ látoga-
tására menve, a portás
réa esmervé, ugy elámult,
hogy + elmulasztátta a
szokott csengetyüjelt adni;
hanem ö Felsége kérdé-
sére, ha hon van é a grof-
né? még igent is hebege,
holott ellenkezöleg volt;
felfárada tehát a lepcsö-
ken és behatolva az üres
termeken várta a grofnét;
midön a meglepett inas ál-
tal a titoknok elöszollitva,
kérdézé az ö Felsége a-
karatját; ha elküldene
é a grofné után? vagy

+ nem csak

kiszollitná Andrásit szo„
bájából? ki akkor éppen
tanácskozando volt. „E
gyiket se tegye" volt a fe„
lelet, „nem akarom a
grofnak ~~drága~~ a közjö„
ra drága pillanatait el„
veni s'mondjámeg a grof„
nénak, hogy kivántam
tátogatásomat teni nál„
la." Ezen esemény után
a kapus bocsánat kér„
ve kére utasitást ~~ha~~„
további hasonlo esetre
„Nincs miért" felele enye„
legve Andrássi, ilyesmi
nem fordul gyakran
elö."

19dik Április. Nevetséges
mily nagy level kerit, a
Pesti Naplo a királyi gyer„
mek születésének. Soha se
kellene a nemzetnek elfe„
ledni méltoságát: Kibékült
uralkadojával, mivel köl„
csönösen kényszeritve volt
réá a környülmények által,
jelenleg úgy látszik felis„
fogta a ~~[illegible]~~ király elhiva„
tását, ezt méltányolni kell,
királyné asszonyunk pedig,
ártatlan az ellenünk elkö„
vetett bünbe s'mint mond„
ják rokonszenvel viseltetik
irántunk, légyünk azért mi
is hozzá tisztelettelyes há„

lásvonzalomat; de ne fe-
ledjükel könyelmüen
vértanuink kiöntott ne-
mes vérét, nem, a tizennyolcz
~~eszte~~ évig tartó megalázta-
tást: — — A közmondás
szerint: béküljünk, de
ne feledjünk. — —

1sö Május. A szászok ugy
látszik a magyar ellenhez
kiváñak csatlakozni: Iz.
Régenbe a napokba törté-
nendö bizotmányi gyülés
alkalmával, mint hallom
egy banquettet terveznek
a fusio elösegéllésére, Nem
tudom mint fog kiütni
a miénkek csökönyössége

miatt, mert már egyszer meg-
tört a jó akarat a cásino lé-
tre jöttekor, midön az uram
és több más okos emberek
azt javallták, hogy egyesite-
nék a szászokéval, kik haj-
landok is lettek volna réá: de
talán jóbban is történt igy;
mert bortol lelkesülve; köny-
nyen ütlegekbe tört volna ki;
a nemzeti gyülölség.

5dik Május. Az Ebergényi
per a közbeszéd tárgya:
méltán borzadel az ember
ñyi romlotságtol, és azon
elvetemedett ember Chorinsky,
még imádkozik, midön bünös
tervét koholja, és azon ön és

köz becsülést eljátszott
kárhozott lények; még ne-
mességek elvesztésén tud-
nak bánkodni. Dizony sok-
félekép értelmezik, a vallást
és erkölcsiséget; — — és meny-
nyivel több hatása van ezek-
nél réánk nézt, a szokásnak
és elöitéletnek. — —

19dik Május. Pesten telelt
esmeröseim beszéllik mély
feszültség létez a társadal-
mi körökbe a catolicusak és
protéstánsok közt; már
erröl nekünk erdélyiekül
fogalmunk nincs: itt tár-
salgásban baráti visszony-
ban, de söt még hazasság-

ban is ritkán okoz zavart
a külömbözö vallás. Pesten
egy jotékony czélra adott
hangverseny alkalmával,
ugy rendczték a pártfogo-
nök (dames patronesses)
hogy a protestáns dámák
helyei elkülönözve volt:
äz az, ~~a rossza~~ hátulso hely
volt nekik adva, midön a
catholicák elfoglalták a
kényelmes elsö helyeket.
Ez pedig nem csak történe-
tesen esett; mert Csékonicz
Margit mondta, hogy a
protéstáns dámák elhelye-
zése réá van bizva.

9dik Sun. A beszterczei kö-
vet Dékáni, furcsán irta
le haza nejének, a minisz-
ter elnök estélyét: legelöbb
meglepték a lépcsöken állo
sárga atlaszba öltözött
inasok, azután az elöter-
mekben veressen egyenru-
hában; neve bejelentése
után Andrássi szivesen
fogadta s'bemutatta ne-
jének, kinél szinte szives
volt az elfogadás és kiröl
ezen megjegyzést teszi:
"Sie war in Spitzen und
Seide eingehüllt, von
ihrem Gesichte kann ich
aber nicht urtheilen,
denn ihre Brust war so

Angesichte

entblößt, daß ich sie nicht
anblicken durfte, über-
haupt machte ich bei al-
len anwesenden Damen
dieselbe Bemerkung."—
Mégis csak nagy hatalma
van a divatnak; hogy tisz-
tes és ártatlan nök, ily il-
letlenségre vetemedjenek.——
13dik Ugy vélem, hogy Eötvest
igazságtalanul vádolják
vallási türelmetlenséggel;
egy oly felvilágosodott ember-
szeretö ember mintö, lehetet-
len, hogy azon bünbe essék.
Az általa behozando uj tan-
rendszer méltatlan gyanus-
kodásokra nyitott alkalmat.

hiszen általa éppen azt
czélozza, hogy kivegy a ca„
tholicus papság kezéből
a népnevelést, tehát, ha ~~azok~~
a tulburgo catholicusak
feljajdulnak természetes,
de hogy a protestánsoknak,
miért van ellenére, annak
nincs értelme.

18dik Junius. Sok érdekes
jellemző csekélységeket hal„ + beszélnek
lottam Ferencz Sozsefről:
Azon nevezetes pozsoni
lóverseny alkalmával,
midőn a legelső kísérletet
tette a magyar nemzethez
közeledni; a nép közt alá
s'fel járkálva megbállan„
totta, hogy egy ember meg„

sértvén kezét, abbol nagyon
folyt a vér, a tömeghez for„
dulva, magyarul ezen kérdést
intézé, „ha nem volna é
valakinél angol flastrom,
hogy a sebet beragassza ve„
le." Ez képzelhetni, nagyon
tetszett a közönségnek. —

23dik Jun. Midőn ő Felsége elő„
ször hivtameg magához a
magyar minisztereket bizal„
mas társalgásra, megkinálta
őket szivarral, mit igen nagy
előzékenységgel megis gyuj„
tott nekik. Mi igy történt: ő
Felsége virginiait szokott
szivni; az pedig igen bajos
meggyujtani, s'a miniszte„

reknek, kik drágábbat hasz„
nálnak, nem lévén gya„
korlotságok beñe, ö Fel„
sége, kinek ez nagy derült„
séget okozott; tettemeg értek.
Ó! bár ne leñének, szegény
uralkodonkan, azok a
csunya vérfoltok. — —

Jun. 30 A koronázás alkal„
mával, elökészület hiañya;
vagy miért, a király lova
oly nagyon szilaj volt, hogy
azt, rajta kívül, talán senki
sem ülhette volna meg, az
egész monárchiában. A
dombra felvágtatás, oly
mestermü volt, hogy az
a híres Sándor grofnak
is becsületére vált volna;
a lo hánykodásai daczára,

rendkívüli

keményen megállt az idom„
talan korona a fön, és oly
ügyességgel volt a négy vágás
intézve s'a dühbe jött állat
fékezve; hogy bámulást köl„
tött a nézök tömegébe, s'nem
egy kebel sohajtott fel: volna
ezen fejedelem az Ápád
házából, s'ne leñe oly sö„
tét multja. — — —

6dik Julius. Tisza Lajóst
nagyon üldözik a balpártiak,
és különösen családja, hogy
miért pártoltel töllek. Mond„
ják, hogy az Andrásiné réá„
beszéllésének sikerült vol„
na, öt, a hivatal válalásra
réáveñi: erre vonatkozolag,
akart is kijöñi egygyik élez„

lapban egy igen elmés törz„
kép: Tisza tigrisnek ábrá„
zolva, jámborul nyujtja
lábát, egy asszonyságnak,
hogy vagdalja le körmét.
Ez azonban nem bocsálta„
tott nyilvánosság ele jé„
be; hanem ~~az a~~ nöi, me„ nyelv
lyet semi censura sem
korlátolhat, ejtett rajta,
egy igen érzékeny sebet;
Tisza belépve a czukrász
boltba, enyelegve kérdi,
a vele bizalmas lábon
állo szép kávésléánytol,
„mi az ujság"? „csak az",
~~felet~~ lön réá a felelet,
„hogy megdöglött egy

tigris" erre ugy kijön so„
drából ~~Tisza~~, hogy a
jelenlévök hahotái közt,
dühösen kirohan, maga
után vágva az ajtot. —
Julius 10: Nem lehet megérte„
ni, miért van az a nagy el„
lenségeskedés (animositás)
a jobb és balpárt közöt:
egésszen más volt, mikor
egy ellenséges, idegen, tör„
vénytelen kormánnyal volt
dolgunk; de most, midön az
alkotmány valamenyire hely„
reállitva, nemzeti kormány„
nyal és annak élén, oly férj„
fiakkal bizunk, kiknek
egyénisége kezeskedik, be„

csületök és belátásakrol,
nincs értelme annak az elke-
seredett, gyanusito ellen-
zéknek, ~~és~~ Tulfelöl az is
furcsa felfogása, az alkot-
mányos kormány~~nak~~, oly
nagyon feljajdulni, ha
gáncsolják eljárását, hi-
szen szükségkép létezni is
kell ellenzéknek, hogy tisz-
tázodhatnának ki a folyam, × külömben
ba lévö kérdések, vitatko-
zások nélkül.? —
15dik Julius. Most hallám
részleteit Görgei elsö meg-
jelenésének a nagy közönség
elött: hogy a közvéleménnyel × talán
iránnyábatisztába jöjjen, ~~vagy~~ × maga iránt

megjelent az országgyülésén
a karzaton, egyszerre min-
den szem réá ~~volt~~ lön függesztve,
bámulással, nagyobb részt
dühös gyülölettel, és ~~csekeigen~~
csekély részvéttel; régi esme-
rössei közt Eszterházi Pis-
ta volt az elsö, felkeresni
öt, barátságos jobbat nyujt-
va neki; azután kilépve a
teremböl, a gyülölség han-
gosabban nyilvánult, nép-
tömeg kisérte léptelt, áru-
lot kiáltozva, ö olykor, oly-
kor nyugottan hátratekint-
ve, csendesen folytatta ut-
ját, ügyvéd testvére laká-
sához; a ház állott a tömeg
és hosszasan zajongott.

933 a

Megjegyzendö, hogy igen szükes állapottal van és vagyonas vejétöl semi segélyt sem fogad el.

22dik Julius. Igen jö hatást tett: a Horváth Boldizsár erötelyes nyilatkozata, a Macelláriu interpellátiójára: añyi bizonyos, hogy az úgy nevezett román intéligentia (mert a köznép mit sem tud rolla,) nem szünikmeg fondorkodásaival, ebbe valoszinüleg, muszka instigátio rejlik. — —

A közelekedési miniszterrel ellenben elégedetlenek: halasztással, fillérezéssel, képesség hiáñyával vádolják,

Mikot közelebbröl esmerve, ~~úgy~~ azt tartom, hogy tiszta hazafisága, becsületessége, esze, tudományossága mellett; nem bir a státus gazdászatban elegendö tágas eszmékkel, azon kivül, a hizelgésre nagyon fogékony lévén, és ~~kesekel~~ kevés emberesmerettel birva; mindég és mindenütt, nem csak csekély telmetehetségü, hanem gyakran még igazságtalan egyénekket ~~vétetés~~ alkalmaz, és olyanok környezetébe találja magát legjobban. — Hollán Ernöt megvásároltnak mondják: de ugyan, van é kitünö

935 a

tehetség, kit ne rágalmaz„
nának? — A békétlensé„
get, a Fehérvár-Dévai
vasut megnyitta elha„
lasztása s'a ~~Kolo~~ Várad-
kolozsvári lassu elöha„
ladása, + költötte. + okozta

30dik Julius Csodállatos ez a
Deniczky eltünése, eképzi a + ez
közbeszéd tárgyát: párbajt,
bonyolodott pénzvisszont, ma„
gán bosszut, szerelmi kalandot,
mindent, összevissza találgat„
nak. Még ~~fordu~~ került egy tárgy
a szönyegre Erdélyben: az
Eisenberger féle per: a nevezett
egyén, megbizotja volta, egy
Belga üzérkedő társaság„
nak, mely 700,000 forintra

erdélyi kárpotlási papiro„
kat kivánt vásároltatni;
de csak hamar észrevevé
a társaság, hogy ügynöke
nagy gazember, perbe
idézi, s'mindamellett, hogy
a csalás kézzelfoghato, még„
i megveszti perét a királyi„
táblán, apélál a miniszté„
riumhaz, az, szigoru nyo„
mozást rendel, és kiderül,
hogy igen sokan a hivatalno„
kok közül, megvoltak vesz„
tegetve: Dodola, Kárászék
és még a tábla elnöke, Apor
is, kompromitálva van.
Ezeknek elmozditásárol be„
zélnek; az utobbit, a belső

Szolnok megyei főispán, a
derék Torma Károlyal
vélik helyesitendőnek.
5dik Augusztus. A Horváth
Mihály röpirata Kossuth
Lajos Ujabb Leveleire id„
ves hatást tett. Csodálla„
tos, hogy egy oly nagy elme„
tehetségü ember, mint Kos„
suth; oly egyoldalulag itéljen;
hiszen az mindenki előtt vi„
lágos lehet, hogy jelenleg
több erő van a nemzet kezé„
be, mint a passiv ellentál„
lás ~~idejébe~~ korában, tehát
több sikerrel szegülhet
ellene a jógbitorlásnak,
és ha majd netalán ütne
Ausztriának végzettelyes

oràja; akkor mind vele,
vagy bár mely hatalmas„
sággal, könyebben viv„
hatnáki önállosságát.
Egyébaránt lejárt már
Europában az absolutis„
mus ideje: a népek annyi„
ra fejlödtek, hogy nem egy
könyen igáztatjákle ma„
gukat. Igaz hogy a fran„
cziák még mind pórt hin„
tetnek szemökben, a Spa„
nyolok Oroszország~~ban~~ ön„
kényileg kormányoztatik;
de csak az az oka, hogy nem
protéstáns státusak; nál„
lunk, Magyarországon
a népben, Erdélybe népben

és birtokos osztályba, ha„
talmas+ elemel bir. — + protestáns

11dik Augusztus Alig tött egy
év, miota+ némzeti kor„ + önkormányzattal
mányal birunk, és már is
+ észlelhető a jollét, mely + észrevehető
a nép minden rétegeibe el„
hatott: földbirtokos, üzér„
kedő, és ~~kulonosen~~ iparos,
és különosen a napszámos,
mind, sokkal több jövedel„
met húz az édén. A gabona„
nak, a javult közlekedések
miatt, külföldi piacz nyilt,
sok neme az ~~kér~~kedésnek, ugy„
mint szeszégetés, tutajászat
nagy kellendöségnek örült,
a napszám pedig némely vi„
déken rendkivül felhágott.

A köznép pénzességének,
legvilágosabb jele, az ital
kellendösége a korcsmá„
kon, az urakénak, a gya„
koribb külföldi utazás,
az üzérkedöknél pedig,
a naponta szaporado vá„
lalat. Nem tudom, ha az
adoéxécutiók gyérültek
é.? — —

16dik Augusztus A papság;
légyen az bár protestáns,
kivánja hatalmát terjesz„ + mindég
tené, erszényét megtölteni.
A közelebbi zsinaton Sz.
Somlyon,+ mind ~~ftalán a~~ + általánosan
~~Szász Gerök~~ a polgári
házasság ellen nyilat„

kozott, aval okadolva, hogy
a válás, a protestáns pa-
pi törvényszékek elött, ke-
vesebb nehezséggel jár.
De, hát!: a catholicus forum-
maknál × áthághatlan aka-
dályok, nem veendök é te-
kintetbe? — És azután
a jelen korban, lehetséges
é, hogy az állam, a külöm-
bözö hitfelekezetek számá-
ra, külön törvényeket al-
kossan.? — —
Ez is igen nagy erö szakosság
és részrehajlásra mutat, a
püspök Nagy Péter részé-
röl, hogy vejét Szabo Sá-
muelt kinevezését, a ko-
lozsvári kolégyiom physi-

× létező

kai tanárjának, ki ezz kö-
zölte. Nem azért mondom,
mintha Szabo nem leñe al-
kalmas réá; hanem professor
Mentovich talán még job-
ban megfelelt volna e hiva-
talnak. És azután, ezen ta-
náriszék alapitoja, néhai
Méhes Sámuel szavai vi-
lágosan mondják: hogy
csak oly egyén ~~foglalhat~~-
~~jael~~ neveztethetikki ezen
államásra, ki a természeti
tudományt, valamely ko-
légyiomba, már tanitotta:
Ez pedig nem az eset Sza-
boval, hanem igen, Men-
tovichal, ki azt több éve-
ken át, elismert siker-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

rel gyakorolta. Kémény
Ferencz rosszalja, az efele
visszaéléseket, de még
sem mer fellépni ellene,
~~mi~~ consistorium elnöksé-
ge minoségébe, mert igen
sokfelé ados a protestáns
alapitványoknak és fél,
hogy szóba kerülne, több
évi kamathátrálékja. —
Augusztus 30. Csodállatos
dolog ezа Benyitzki el-
tünése! – a napokba vala-
mi vak lárma után, azt
vélte a közönség, hogy
nyomára akadt: Azon
egyén ki a Wesselényi Mik-
los és Seleki Blánca fá-

nak adtaki magát, mint
irás hamisito x s'hajdan x s'mint
Balagi nevet viselő zsi-
vány elfogatván, azon
hir szárnyalt rolla, hogy
vallomásaibol kiderült
volna; miképp ő Benicz-
kit saját kezeivel ölte
volna meg, egy titkos i-
télőszék itéletét hajt-
va rajta végbez. Azon-
ban a hirlapok, meghazud-
tolták ezen hirt. x Bala- x Balsági
ginak koholmányát, a
Wesselényiek ügyvédje.
deritetteki, minekutána
a hétszemélyes tábla,
már az ő javára itél-
tevolna, a hamisvég-

hagyományba + követelt + után + szerint
pénzöszveget, és a Wes-
selényi családi név hasz-
nálhatását.

4dik Szeptember. Napirenden
vaňak, a fenyegető névte-
len levelek: Déák és töb-
ben pártjából részesültek
beňe. Egygyikbe közzül-
lek, réáesmert egy tanár, sül-
telen tanítváňya irásá-
ra.

15dik Szeptember. Most folya
katonaságnál a gyakorlat
a hátultöltö fegyverekkel;
berendelték ezredeikhez a
szabadságosokat: nem ki-
vántatik meg, az egyenruha
viselet. Egyátaljába nagy

mozgás van a katonaságnál:
a tisztek téli hadjárat-
tot ~~rebesgetnek~~ gyanít-
nak. Ugy látszik, hogy
az Osztrák és Muszka
jelenleg farkasszemet néz-
nek egymásra. — —
Mindenféle tarka hír ke-
reng a Beniczky teste
megtalálása felöl: egy tö-
rökbuza földbe találtak
egy testet, két lövés volt
rajta, csak, mintegy három
napus halottnak látszott
~~leni~~; ezt a Beniczky hul-
lájának gyanítják, ~~leni~~;
majd meglátjuk, mit mon-
danak, felismerésére sie-
tö barátjai. — —

16dik October. A hullát a

Déniczkiének esmerték-
fel: sok különöst re-
besgetnek felölle, a töb-
bek közt, hogy Kara
Gyorgyevicsnak része
lett volna, ezen gyil-
kosságba is, mivel De-
niczky elöbb a Pánsláv
párttal szövetkezve, de
későbbre átlátva mi-
kép az, tulzo követe-
léseivel kárbsk leñe Ma-
gyarhonra nézt, kilé-
pett a szövetségböl; és
azon félelem, hogy el
~~ne~~ árulja terveiket
okozta volna halálát,
A hulla mely már régi

volt, egy hiányzo oldal-
borda által, ~~ismertetett-~~
~~te~~ melyet Deniczky, még
gyermekkorába, egy o-
perátió következtébe
vesztettel, ismertetettfel.
14dik November: Elmés mondá-
sa Déáknak: Szokás szerint,
szobája zsufolva látoga-
toval, tüzesen foly a ~~poli-~~
~~tikai vitat~~ nemzetiség fe-
letti vitatkozás, egy fiatal
szerb és magyar közt, Déák
már sokalja is, hozzájok
szoll, hogy elöbb bocsátnák
ki ~~a~~ ~~[illegible]~~ kány füstet, ~~mely tikkaszto~~,
a szobából, azok az ablak-

hoz sietnek hogy ~~kilny~~
kinyissák; „ó! nem kiált
közbe Deák, hiszen meg-
hülnönk." -- természete-
sen az ajtot akarják
kinyitni; azt sem kiált-
ja, hiszen akkor min-
den szavunk kihallana."
Dámészkodva néz nek-
rêá a vitatkozok.
„Igen," mondja nekik
Déák, „találjákki ~~az~~ uraknak
modot a füstöt kibocsát-
ni, ajto, ablak nyitás
nélkül és csak azután
folytassák vitatko-
zásokat." —

28dik Nov. Mint neveze-
tes, még a közönség elé-
be nem terjedt ujdonsá-
got, irja: Endre fiam Pest-
röl; hogy a Déák párt-
ban szakadás történen-
dö: Csengeri s'még néhá-
nyan, telyességgel, nem
akarnak beléegygyezni,
a megállitott quotát felül-
halado közös költségbe;
követelik a törvényte-
len tisztviselök: ugymint
Nádasdy, Zichi Ner-
man, Pálfy Mor s,t,
nyugdijjaik megszün-
tetését. —

30 December Ugy világoso-
dottki, hogy az emlitett jobb-
oldali szakadás, csak hir-
kacsa volt. —
Az országgyülés eloszolva,
élénken kezdödnek a me-
gyékben a pártmozgalmak:
mind a két párt gyüléseket
hirdet. Itt Erdélyben nagy
fontosságu, mely párthoz
csatlakozik az oláh és szász
nemzetiség. Eddigelö úgy
látszott, mintha a szászok
inkább a jobboldalhoz len-
ne hajlando, nem tudhat
ni még, ha a nemzetiségi
törvény, nem okozott é?
változást nállak.

1869. 6dik Január

A Torda megyei föispány
felterjesztést tévén a mi-
nisteriumhatz, hogy a me-
gyének felsö s'also kerülete
szerint valo szavaztatása
iránt, a következö követ-
választás alkalmával: a-
zon választ kapta réa; x nyerte
hogy a bizotmányi gyü-
lés határazando ezen tárgy-
ban. Már most e hô 16
dikára van x hirdetve Tor- x kitürve
dára, a bizotmányi gyü-
lés, és igen óhajtando leñe,
hogy elválasztassék a
két kerület; mert külöm-
ben veszélyeztetve van a me-
gye, hogy oláh követje lé-

gyen: minthogy az also
kerületben ~~tigris~~, bal,
az felsöben pedig jobb„
oldali többség léter, és
igy mindegygyik a ma„
ga jelöltjét választhatná
meg; ellenkező esetben
pedig, ha nem tudnának
kiegygyezkedni, bizonyo„
san az Oláhok jelöltje
kapná a szavazat több„
séget. —

11dik Január. Hirlik, hogy
Pap Laczit nyugdij me„
lett felmentették hivatalából;
ugyan az történt a Zaránd
megyei föispánnyal. Ugy lát„
szik tisztazni kivánják
egy kevéssé a kormányt, a

román befolyástol, mely
jelenleg az orosz fondor„
kodások mellett, veszélyessé
válhatna. A mi különösen
Pap Laczit illeti; hihetö„
sen, a perlekedö felek sürü
panasszai, a Fötörvényszék
igazságtalan itéletei el„
len; szolgáltatok okot, nem
csak az ö egyénisége elmoz„
ditására, hanem, azon tero„
ze, hogy x olvasztassék össze;
a ~~erde~~ erdélyi Fötörvényszék,
a magyarországival.
Tegnap megyei küldötség
jelentmeg házunknál, meg„
hivni férjemet, jobboldali
követjelöltnek: —

x egygyesitessék

21dik Január Kolozsvár.

Mind a két politikai párt eré„
lyesen müködik a követke„

zendö követválasztásokra:
tetemes penzösszegek küldet„
nek, szét mind a két részröl, a me„
gyékbe, jelöltjeik megválasz„
tása kieszközlésére. A jobb„
oldali pénztárba, Torda me„
gyébe jelenleg 3000 forint
létezik. Nagyszerü pénzál„
dozatokat tettek e végre Ma„
gyarországon a jobboldaliak;
voltak kik 50,000 ig ad„
tak.

Február 7dik Sajnos hogy
ily elkeseredetség létezik
a politikai pártok közt:
egyebet sem hall az ember
a társaságba, mint Si„
szát szidalmazni, tészen
is baklövést eleget és ha
bár jószándéku hazafi
de eszkozeibe nem igen

válagatos, sok selejtes* em„
bert alkalmaz czélja
kivitelére.

11dik Februar. A többek közt
nagyon kébáztatják,* hogy
a családokban egyenetlensé„
get okoz: nem csak ~~a fiakat,~~
~~külömbözö~~
az atyjoktol, külömbö„
zö politikai elvekre igyek„
szik terelni az ilfiakat„
hanem még felszollitja
öket, hogy ~~az ap~~ mint
ellenkövetjelöltek lépjenek„
el apjok ellen. — —

25dik Február Deresztelke.
Nára van kitüzve Sz.
Régenben a baloldali

* egyént

* Tiszát

gyülés; hanem inkább az
alsokerület vendégszerep-
löiböl fog állani, a nagy
Tisza vezérsége alatt:
gondolom a phlegmáti-
kus szászoknál, nem nagy
hatást fog okozni a szín-
padi fellépés, melybe, se
sujtás, se sallang; ~~be~~ ruhán,
háman s'még inkább szo-
noklatban, nem ~~hiányzik~~
fog hiányzani.

2sö Március. Megtörtént a
nagy balpárti gyülés Sz. Ré-
genben: szonokolt Tisza,
magyarul, németül, oláhul:
midön ez utolso nyelvre ke-
rült a sor, mentegetözve,

hogy nem birja eléggé a
nyelvet felkérte Krizsánt
az esperest, tolmácsolná
szavait; de az észevéve a
neki vetett cselt, elutasi-
totta kérését, azon meg-
jegyzéssel, hogy az elmult
gyülésen, halotta öt romá-
nul beszélni, s'azota el
nem felejthette. —

Marcius bákán. Egy becsü-
lettel és hel es eszmékkel
elétt életnek, van hatása,
bár mily körbe, és kör-
nyülmények köze légyen
is helyezve: ezt tapaszta-
lom jelenleg, ~~férjemre nézt~~,
midön a baloldali eszmék,
nagyon is lábra kaptak

vármegyénkben, férjen-
re nézt, mert bár nem
osztják véleményét, még-
is, minden nap jönnek leve-
lek és egyének hozzá fel,
világosítást kérni. Az
értekezéseknek gyakran,
valamenyire meggyőzés lesz
eredménye s'többnyire ezen
szavakkal fejeződikbé:
„van sok igaz bene mit
a báro állit, és ha nem
is osztom egészbe véleme-
nyét és nem szavazok
réá, még sem fogok elle-
ne ágitálni." S minden
esetre szivélyesen és vi-
szonyos becsüléssel vál-

* kölcsönös

nak meg egymástol. Van-
nak oly egyszerü emberek
is, kik azt mondják: „nem
tudom, hogy áll a dolog,
de az öreg báro, csak jót
és okost akarhat." —

16 dik Március. Ezen követvá-
lasztási mozgalmak, valo-
ságos erkölcstelenitö hatás-
sal vanak a népre nézt, kü-
lönösen a városi lakosságnál;
megszoktatják a más zsebére
~~valo élni~~, henyeségre, za-
vargásra, szájaskodásra,
erőszakoskodásra. — Hiszen
lehet é valami visszásabb?
mint oly dolgok felett vitat-
kozni fejletlen emberekkel
mihez úgynem ért mint a

[illegible]

[illegible]

[illegible]

hogy ök kissebségbe van-
nak.
12dik Aprilis. Két harmadrész-
szótöbbséggel megválasz-
ták férjem követnek. Ká-
rosnak tartva ~~az~~ sza-
kadást a megyébe, min-
denképpen kiakarja bé-
kitni a két pártot, azért
meghiota öket ide, ebédre,
mind a két részről, de a
balpártiak közül, még
egy sem jöttel, ámbár férjemnek
legjobb akarói vanak köz-
tek. Egyátaljába csodálla-
tos, hogy ~~az a~~ Sorda megyei
also kerületbe, a birtokos
nemesség majd mind jobb
párti, itt pedig a felsöben,

[illegible]éppen ellenkezőleg van,
Oka lehet talán az: hogy
[illegible]ordán széket a föis-
[illegible]ány és föbbtisztség
és hogy vagyonasabb ne-
messég létezik, mely azu-
tán öszeköttetéseinél
fogva ~~köze~~ társadalmi-
lag közelebbi érintke-
zésbe jön a kissebb bir-
tokuakkal, mint itt, a
fönemesség, kik közül
egyedül férjem volt ba-
rátságos visszonyba
velek.
Sehát a jobbpártnak,
minden jogos, és jogta-
lan erőtkedése daczára
[illegible], megválaszták Tiszát,
[illegible]00 szavazat többséggel

A mi a hely élen eljárást
illeti, nincs mit szemére
vessen, egyik párt is a
másiknak, mert bizony
mind a két részről, anyi
csetszövény, ételés, itatás
foly, hogy valóságos gya-
lázat. Igen találó élez
a Kemény György mondása:
„hogy rosszul adjuk az exá-
ment a szabadságból."
A balpártnak egyik zász-
laján: a Tisza saját ké-
pe volt festve, fénysuga-
rakkal környezve, ezen
felirattal: Erdély Meg-
váltója." Lehet é enél,
valami nevetségesebb.?
Ez azonban, a mint most
mondák nékem, merő hazug-
ság.

14dik Junius

A követválasz-
lások alatt, ugy fel volt
ingerülve a két párt
egymás ellen, hogy szo-
moru következésü sza-
kadástol féltem, de mind
két részről szépen lecsi-
lapultak és a társadal-
mi élet, szokott kerékvá-
gásába jár.
~~Dudán~~ A királyi udvar-
tartás Dudán, fejtki
némü udvaronczságot,
kicsinyszerü vetélkedé-
sek, irigykedések mulat-
koznak néha: nevettem
mint hazudázott egy
gyermek, miként mula-
tozott a királyfival, ha-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva istorică
FILIALA CLUJ

nem anyja eszes asszony
tévén, jól megdorgálá
érte,
Ö felsegek is néha mulat„
ják a magokat az ártat„
tan mendemondákkal:
egy alkalomal elöbeszél„
te valaki a királynak,
hogy midön a magnétiz„
mus oly nagy divatba
volt, kisérletet tételi ma„
gán Bethlen Pál, Rhé„
dey János (az ostoba
Rhédey család igen os„
toba tagja) vélvén hogy
delejes álomba van: kér„
di tölle „mit látsz?" egy
nagy szamarat látok

magam elött." feleli
a mágnétizált. „Dizony
Isten elairvoyant"
jegyzimeg réá Rhédey." —
Ugy történik, hogy ezen
adoma hallása után ke„
vés idö mulva, bemutatat„
ja magát Rhédey a ki„
rálynak, és az, Rhédeyre
pillantván, kinek egész
valoján elömlik lelki
szegénysége, alig tudja
magát tartoztatni a ne„
vetéstöl. —
18dik Junius. Nagy bo rányt
történt okozott Kolósvárt
a legifiabb Seleki Domo„
kos (Dôme) Mint része„

ges, gögös, izgága fiatal
embernek, minden évbe
van egy egy veszekedése;
Az idén a hétvány Szabo
Lélát üldözte szüntelen
kéméllettlen élezeivel,
még végre, még annak is
fellázadt vére, mert hi-
szen vér Wiirni krümt
jich vidy, és kezet emelt
réá, Teleki fefogta a csa-
pást, késöbbre pálczautél-
sel torolja vissza s'mind
valam; köstettével feldi-
csekedik vele a casinoba,
követelvén, hogy szavaz-
tatnék onan ki Szabo,
mint a ki elég to gyava
bántalmakat eltürni.

Inditványának bár nem
lett eredménye, mindazon-
által, még sem kárhoz-
tatták tettét elég álta-
lánosan; mert azután
késöbbre ismét köteke-
dik a szerencséllen Sza-
bovat, a ~~czukras~~ mámo-
rosan a czukrász bolt
elött, beütvén kalapját
és midön az hasonlot té-
szen vele, bosszul forrál-
va, dühe ily aljas módra
tör ki: meghuzza magát
a Szentegyház utsza szög-
letébe, hol lakása van
Szabonak, ellesi midön
estve haza menyen és

kocsissa segitségével,
ugy elpáhojja, hogy
pálczája darabokra
törik hátán.

Zydik Jun. Fáradságos, zak„
latott élete van miniszter„
elnökünknek: gyakran oly
izgatott állapotba ~~van~~, hogy
telyességgel nem tud ágyá„
ba nyugodni, a szoba szö„
nyegére fekszik és ugy pi„
heni ki magát. Nem anyi„
ra a munka, mint a fe„
lelösség terhe nyomja.
Magány, mint közéleté„
be fedhetetlen. Egy közelebb„
röl történt kiss adoma fe„
lölle: Pogonyiné, mint majd
minden taza erkölcsü nö,
követelö, bátor modoru,

levél által, ~~kéri Andrá„~~
~~sit~~ kihalgatást kér An„
drásitol, az, udvariasan
válaszolja, hogy ne fá„
radna hozzá, mivel ö fel„
keresi, mihelyt szabad
idövel rendelkezhetik,
el is menyen hozzá
s' Pogonyiné igy kezdi
a beszélgetést: x elöre
bocsátom, „hogy én bal„
párti vagyok" „nem tesz
a dologhoz semit" szoll
közbe Andrási, azután
Pogonyiné, minden tar„
tozkodás nélkül kér hi„
vatalt, férjének, sogorá„
nak, egy szoval min„
den pereputytyának

x én igen öszinte va„
gyok és elöre bocsátom
hogy én a balpárttal
tartok"

mindég hozzá téve, hogy
azon egyének, mind bal„
pártiak. Midőn valahá„
ra bevégezte hosszu ké„
relme lajstromát, akkor
igy felelt réá a miniszter„
elnök: „kegyed szép pél„
dáját követve, én is őszin„
te kivánok leni, azért
nyilatkoztatom, hogy
egygyik sem fog töllem
hivatalt nyerni, mivel
mind balpártiak." —

29dik Sun. A Pesti Nap„
lonak hanyatlik csilla„
ga: mondják, hogy bovo
forinttal kellett volna po„
tolni az idén, a szerkeztö„
nek, a költséget. Enek

nem csak azon oka,
hogy hanyagul van
szerkeztve, hanem bi„
zony, nevekedöbe van
a balpárt. —

3dik Julius. Egy pár igen
ingerült jelenet adá ma„
gát elö, az országházába:
Horváth Boldizsár nem
csak igazolást követelen,
minden igazságtalan
megtámadtatás ellen, ha„
nem kész is minden pillanát„
ba tárczájárol lemonda„
ni; mit azonban pártja,
semiképpen meg nem en„
ed. Már Mikonak is volt
lyes szándeka de gátol„

ták miniszter társai. Ne-
ki tulajdonképpen nincs
is képzetsége mostani hi-
vatalához, ö a ~~magy~~ honi
törvényeket intézménye-
ket, kronikákat, hiszto-
riát alaposan ismeri és
szenvedélyel üzi, de mü-
veltsége egyátaljába nem
ériel az europai eszmék
szinvonalát, látköre nem
elég tágos; azután igen haj-
lékony jelleme, kormányon
ülö férjfiunál veszélyessé
válhatik; ö igen fogékony,
a szanakozásra, hizelgés-
re és személyes vonszódás-
ra. Enél fogva mindég kö-

ül van véve lehütökkel,
kik, az általa nyujtott ke-
gyelemkenyér árába, szün-
telen bohoczkodnak és min-
den hitváng pletykát be-
sugdosnak. Tellemzö, hogy
Ádámiczi; a bolondot szín-
lö czigány, meglátogatta, x kolozsvári
Pesten.

17dik Julius. Az idén többfelé
utaztam a Honba, hol fia-
talságomtól fogva nem
voltam: meglátogattam az
ösi fészket Hadadot, fájdal-
mas és édes érzések leptek-
meg; harmincz évtöl fogva,
miota nem voltam ott, egy
egész uj nemzedéket ta-
láltam. Elhaltak, elszé-

ledtek kikket egykor ott
éltem. — —

22dik Julius. Sósef főherczeg
ről azon elmésség kereng:
hogy népszerüségét a czifra
magyar káromkodással
nyerte: de Atyjától örökölt
szeretet, vagy azon tudat,
hogy a családi hagyomá-
nyos politikai nézeteknél,
ő szabadabbat vall, vagy
bármi egyéb, de annyi igaz,
hogy a nemzet vonzal-
mat érez iránta, melyet
ő, ezer apro kaczérkodás-
sal igyekszik táplálni.
A Margit szigetén, meg-
hagyásából, nagyszerü

munkálatok folynak: pom-
pás fürdő intézet készül
és későbbre, mint mondják,
saját használatára egy kas-
tély. A magyar nyelvet las-
san, jártasság hiányával
beszélli: feleségét menyecs-
kének nevezi s'öntetszés-
sel mondja, hogy azért oly
szép, mivel magyar vér foly
benne. Külseje, szép férj-
fias kinézésü, esmerőseim
mondják, hogy fiam Zol-
tánhoz hasonlit.
Torog é képzetébe, a nado-
ri családnak, az Orleans
ház eszméje a tronválto-
zást illetőleg? vagy csak

képzete hátterébe

alaptalan gyanu sulya
alatt áll? annyi igaz, hogy
nem részesül az udvar ke-
gyébe. Családi viszályak
alkalmával, egy furcsa
mondást kölcsönöznek
József főherczegnek: „ha
még sokat bosszanta-
tok, megválasztatom
magam országgyülési
követnek." — —
A Margitszigeti épitkezé-
sek nagyszerück, azt mond-
ja a herczeg, hogy megbiz-
ta embereit, ~~hogy~~ szemel-
nékki mindenünen, mi
legalkalmasabb és dísze-
sebb leñe, az ott lévö helyi-
ségbe.

× bizonyos

× minden felölröl a terve-
ket, melyek legalkal-
masabbak és díszeseb-
bek leñének

Vydik Julius. Férjem egy kér-
désbe a baloldallal szava-
zott; ezért, szokása szerint,
Bethlen Sános (a plihes) un-
tig kelepett. Különös do-
log az: hogy sok magát
államférjfinek képzett
embernek, legkisebb fogal-
ma ~~sem légyen~~; sincsen,
egy minden oldalrol meg-
fontott, semi személyes
érdeket nem néző, önálló
politikárol. — — Egyátal-
jába, ~~nem m~~ idös ember-
nél, nem megfoghata, a
párldüh, hiszen sok éve-
ken át tapasztalhatta;
hogy nem csak egy út
vezet Romába; azután,

× tekintetbe nem vévö,

anyi gyávaságot, aljas„
ságot látva, mindég be„
csülhet, egy tiszta meg„
győződésen, ~~d~~lapult;
bár az övével ellenkező,
véleményt. — Valoban
kellemetlen volt látni,
a mult télen Kolósvárt,
minő igazságtalanul
bántak Tisza Lászlovai
és ugy vélem, hogy cse„
kély politikai fejlet„
ségre mutat: Igaz,
hogy ő gyakran, hazug„
sághoz, cselszövényhez
folyamadott, aljas embe
egyéneket használt fel.
igaz, hogy egy nevetsé„

ges, pöffeszkedő, de ~~azért~~
mind a mellett is, talpig
becsületes ember. —
6 dik Augusztus. Furcsa be„
~~szélgetése~~ párbeszéd folyt,
az uram és Derzenczei
közt: Csucsán találkoz„
ván együtt Derzenczei
igy kezdé a beszelgetést:
„Na lássa csak éngem ho„
vá internálának." „Hogy,
hogy, nem gyönyörködik
ezen szép vidékbe, azután
kap is talán némü fizetést"
volt réa a megjegyzés. „Mit,
nyomoru 1000 forintot."
Az igen szép pénz, meglehet
elégedve helyzetével." „En
legyek megelégedve e nyo„

1813

~~maru~~ ~~ki~~ állomással, ki
a oly nagy szolgálato-
kat tettem hazámnak. —
Dánffy: Sorolja előbb elé,
nagy szolgálatjait, és
azután hivatali képessé-
gét.
Derzenczei: Hát az, ~~ma~~
egyedül nem elég érdem,
hogy fegyverre szollitot-
tam a Székelyeket?
Dánffy: Na bizony abban
nem nagy haszon volt,
mert a kiket ön vezérelt,
csak rabolni és szaladni
tudtak. A mi pedig a
hivatalos képpességet
illeti, arra készültség
kell és ki, a mihez ért,

a ~~990~~
a ~~984~~
327

csak azt kovetelje s'csak
azt válalja. — —
27 dik Augusztus. Ezen pár-
beszéd képzelhetni,
némü kovászt hagyott
maga után, melynek sa-
vanyuságát izlelte ve-
lem Derzenczei, közeleb-
bi találkazásunkkor;
panaszolt, hogy mily ki-
mélletlenül bánik vele
uram és hogy ö menyire
mellözve van, még os-
kola felügyelöi állo-
mást sem kapott; —
pedig ha kivánák ö a
száját sem tátná tob-
bet.

31dik Augusztus. Igen kel-
lemetlen helyzetbe jöt-
tem: Teleki Döme több
rendbeli garázdálkodá-
sai után, utolso tettével,
a Szabo Béla megveré-
sével valosággal meg-
becstelenitette magát;
és mégis ~~min~~ megvolt
hiva, minden, vidékünk-
ben, adott mulatságba.
En ezt nem helyeselhe-
tem; mert vañak hibák,
milyek iránt, mivelt tár-
saságnak nem szabad
elnézőnek leñi s'ezért
öt egyedül kirekesztet-

tem tánczvigalmambol.
Voltak kik helyesették,
kevesebben kik hibáztat-
ták: magamnak pedig
modnélkül rosszul e-
sett, egy fiatal embert
megsérteni, kinek any-
nyával, igen szivélyes
viszonyba álltam. de
ugy tartottam helyes-
nek, az ö javára nézt is,
ha megszégyenül, talán
ezzre tér egy kissé s'át-
látja; hogy határtalan
gögje, szüntelen bajba
viszi; ostobáságot és
aljasságot követtetvén
el vele.

4dik Szeptember. Wenkheim Bélának betegsége veszélyes: közbeszéd tárgya, hogy helyét, Péchy Mano betöltendö: Még ez is, egy azon szerencsétlen kinevezések közé tartoznék, melyel a kormány x ~~bl~~ hibáztatásnak tetteki magát. Péchy egy léha fráter, kinek multja éppen nem népszerü: Faz edélyi viszonyokra nézt, nagy befolyást gyakorol réá Groisz és Nagy Elek. Mind ketten, elég eszes emberek,

x blámirozta, compromitálta magát

x vádoltatván, hogy a réactionárius urak közé tartozott, kik a muszka segitséghez folyamodtak.

de koránt sem valami nagyszerü felfogásuak: ügyvédi észjárás, szük eszmék és különösen részrehajlás x pártoltjaik iránt, jellemzik mind kettöt.

x créáturáik

7dik Szeptember. M. Vásárhelyt foly a követválasztásra a korteskedés: a város részire Derzenczei valószinüleg megválasztatik, tudtomra még ellenjelelt sincs, a Szék részére pedig három jobboldali jelelt van: Dotos Károly, Rhédey István, Toldalagi Mihály, itt sincs más párti ellenjelelt,

A megválasztás valoszi-
nüsége, az első mellett + chance
van; még az is a vélemény
hogy öt fog, a fötisztség-
re kineveztetni.

20dik Szeptember. A napok-
ba történendö lóverseny
alkalmával, a mérnöki-
kar ünepélyt akar rendez-
ni az első vasúti állo-
máson Bácson: 2000
forintot szánt a költség-
re; az első nap, meghivá-
sok következtébe zártkö-
rü tesz a társaság, a má-
sodik nap, mint népü-
nep, a nagy közönség

számára lefsz ~~rende~~ in-
~~térve~~ adva.

24dik Szep. A szászoknak fel-
világosodott többsége, na-
gyon kiván simulni a ma-
gyar elemhez: Sz. Régen-
be a kálvinista magyar
templom számára adako-
zásokat terveznek rendez-
ni, ~~a~~ Szó lévén, hogy a tör-
vényszéket átteszik Teké-
be, ~~igen~~ nagyon szép a-
jánlatokat tészen a kor-
mánynak Régen város-
sa, annak meggátlására, va-
loszinüleg a vedékbeli bir-
tokosság is követi peldá-
ját; mert nagy alkalmat-
lanságára szolgálna, a

törvényszék eltávolitása.
Ezen elmozditásnak oka
a lehet, hogy még az ön„
kény uralma alatt, egy
nagy épületet épitettek
e czélra Tekébe; de azt
ott, mindég fellehet hasz„
nálni, katonatiszti lakás„
nak.

4 October. Előbbi állitásom„
nak nagyon ellenmond ezen
környülmény, hogy mint
Sz. Régen, mint Naszod
városa felterjesztést tett,
hogy nem bir helyiséggel,
a honvédelmi örséget el„
helyezni: Ez merő kifogás,
mert mind a két városban
mindég állomásozott ka„

tonaság. A dolog vizsgála„
tára Horváth Lajos hon„
véd kapitány van kirendel„
ve, azon utasitással, hogy
minden esetre alkalmas„
nak találja a helyiséget.
Meglehet, hogy a katonai
insolentiától tartanak; mely
egyesülve a nemzetivel, csak„
ugyan, jó nagy adagot ké„
pez. —
A ~~Scheny~~ Széchenі István
fia Béla jelenleg Erdélybe
mulat: szép, nevelt modoru
fiatal ember, de még se gondo„
lom, hogy az atyja elmetehet„
ségével birna. Még egy i„
gen érdekes esmeretséget
csináltam a bethleni tánczvégalomba: Eberrel, ki egy
igen kétünö férjfi, társal„

törvényszék eltávolitása.
Ezen elmozditásnak oka
a lehet, hogy még az ön„
kény uralma alatt, egy
nagy épületet épitettek
e czélra Tekébe; de azt
ott, mindég fellehet hasz„
nálni, katonatiszti lakás„
nak.

4 October. Előbbi állitásom„
nak nagyon ellenmond ezen
környülmény, hogy mint
Sz. Régen, mint Naszod
városa felterjesztést tett,
hogy nem bir helyiséggel,
a honvédelmi őrséget el„
helyezni: Ez merő kifogás,
mert mind a két városban,
mindég állomásozott ka„

tonaság. A dolog vizsgála„
tára Horváth Lajos hon„
véd kapitány van kirendel„
ve, azon utasitással, hogy
minden esetre alkalmas„
nak találja a helyiséget.
Meglehet, hogy a katonai
insolentiától tartanak; mely
egyesülve a nemzetivel, csak„
ugyan, jó nagy adagot ké„
pez. —
A ~~Scheny~~ Széchenyi István
fia Béla jelenleg Erdélybe
mulat: szép, nevelt modoru
fiatal ember, de még se gondo„
lom, hogy az atyja elmetehet„
ségével birna. Még egy i„
gen érdekes esmeretséget
sinállatm a bethleni tánczvégalomba: Éberrel, ki egy
igen kétünö férjfi, társal„

gása eszes és udvarias;
oly jó kedvvel tánczol,
mint bármely fiatal em-
ber: A Timesnak dolgozo
társa 14,000 évi díjjal; forint
az összegből megitélhetni,
mely nagy fontosságot
tesznek munkálataira.
Arra van hivatva, hogy
honunkban fontos sze-
repet játszodjék. — Mint
Szék városa követje,
kezdte itt meg pályáját. —
12dik October. Az idei görgé-
nyi vadászat kevés siker-
rel folytle: csak egy med-
vét ejtettel egy oláh pus-
kás; Széchényi Péla e-
lött elment egy nyöstény
medve két bocscsával,
a nagy medve volt in-

kább kezeügyébe, de
az, lapoczkájába meglé-
vén sebezve báro Dors
által, nem akarta a
dicsösséget vele oszta sígy
az egygyik löve, azt el-
hibázta; min azután
kimondhatatlanul bosz-
szankodott. Még lessz,
az elsö hó le estével eg
vadászat; az mindég
jobb eredményel szokott
kiütni.
19dik October. A Magyar
Polgár, megtámadja az
erdélyi követikart, mint
a hátramaradás okát:
három vezetöje" ugymond,
nem tesz összesen, egy
ép embert, mert az egy-

gyik sánta, a másik sü„
ket, a harmadik vak." —
Erre az aprosporra, e„
szembe jút Székely Jan„
konak egy adomája:
Fia, ~~Deust~~ ki éppen nem
bírt lángészel, Décsbe
tanult, az öreg ur felment
vizsgájára, mely nagyon
silányul ütöttki, azután
jelen volt, a vakok és
süketnémák intézetébe,
letett vizsgákon is, és
bámulva eszerenesét„
len nyomorék gyermekek
ügyességét: elkeseredve
ezen szavakra fakadt:
„az én fiam lát is, hall
is, mégis borzaszta nagy
szamár, ezek mellett." — x ezekhez hasonlítva.

31 ~~Octo~~ November. A kép„
viselő hár igen nehezen
gyül össze: az első ülések„
be alig ütötte a teljes szá„
mot: Megvan a magyar
természetbe, hogy minden„
re válalkozik, meg nem
gondolva, a vele járo szoros
kötelezetséget, gazdasá„
got és követséget, nem
lehet egyeztetni. —
M. Vásárhely megválosz„
tatta Derzenczeit, pedig
csak éppen anyi szavazat„
tot kapott, mint a mult„
kor; tehát a jobbpárti
tulnyomó többség hiány„
zott; jele, hogy x lankad x lankadt tevékenysé„
a párt, egyébaránt, mind gök.

a két résznél, nagy mér-
tékbe dolgozik, a szemé-
lyes érdek.
Holnap Vásárhelyt, egy
bánkat tervező társa-
ság, tart gyülést. Egyedül
Eber szakértő köztök;
Huszár Károly, tudat-
lansága s pénztelensé-
ge daczára, nagyon sze-
repel benne, ö is egy azok
közül, kik, mint Molière
mondja, azt hiszik: ~~hog~~
nous gens de qualité sa-
vons tout, sans avoir ja-
mais rien appris. Kemény
Gejzát készülnek, bank-
x directornak kinevezni,
ö Pesten tanulmányoz-

x bánkigazgatonak

ta a x kezelést, valoszinü-
leg, megszerzette magá-
nak, a szükséges képzet-
séget: —
5dik Novem: Megalakula
a bánk, három napi ta-
nácskozás után. ~~A Részvé~~
Ugyvivöit a részvényesek
választották: igazgato
Kemény Gejza 3000 frt
évidíjjal, titkár Szász
Robert, pénztárnok Göl-
ner, ügyvéd Dodola. Eb-
ner nem volt jelen és egyéb
részt nem is vett a dologba,
mint, hogy a Magyar-An-
glo bánk ügynöke: 50,000
forint áru részvényt vett,
a nevezett bánk számára,

x dolgot

Directort választottak tizet. —

28dik November. A Görgenyi uradalom, talán negyven éves per után, ismét álladalmi birtok lessz. Csak 100 évre lévén eladva a Dornemissza családnak és annak ideje már rég eltelvén, hosszas per és becsülgetések után, most végtére kiegyezés utján bevégződik a dolog. Az állam 300,000 forinttal, kárpotolja a családnak a jószágba tett ipart, mi mellett, ez mégis nagy veszteségbe van, mert az

úrbéri váltság magára, ~~ment~~ tészen ugyan annyi összeget és azon kívül, 22,000 forint volt az uradalom haszonbére. Ezen változásokkal, sajnálnák a vadászok, ha a hírneves medvevadászatok megszünének. —

2dik December. Jósef főherczeg átaljába véve igen jó benyomást hagyott maga után: egyszerü, katonás, fesztelen magatartása tetszett, voltak olyanok is kik nevetségesnek tartották halgatagságát és hogya honvédeknek tartott beszédjeit, többnyére ezen

× tsinalt Erdélybe

mondatot ismétette; „ké„
szek vagyunk mindég meg„
halni a hoñért, hiszen
magyarok vagyunk."
7dik Déc. Posszanto, hogy
mily ostoba, a nagy közön„
ség. – Már ezen pénzügyé„
ri számadás feletti vitá„
bol, egyebet nem ábstrá„
hál, csak hogy Lonyai
bizonyosan lopott, mert
vett is egy nagy jószágot
magának Hunyad vár„
megyébe. Aljas eszmék„
~~nek~~, mindenképpen, nyilt
mezöt találnak, a rága„
lomra: ha gazdag a
közügyviselö, akkor az
állam zovására törté„
nik; ha ellenben sze„

gény, akkor ismét, az
az eset; mert hiszen réá„
szorul. Esmerve a világot,
intette is felesége Lonyait,
midön a x ~~Zámi~~ jószágot
vásárolta, de ö igen he„
lyesen ugy gondolkozott,
hogy egy alaptalan rága„
lomért, kár volna család„
ja érdekét elmellözni.

x Sarkadini

23dik Décember. Dorzaszto bo„
trány: Ráday Laczi hamis
aláirásokat csinált, már tiz
nappal azelött, hogy világosság„
ra jött volna a dolog, megszö„
kött volt feleségével. Egy hét
ezeres váltot viszen egy zsido
Károlyi Pistához, hol saját
nevét, mint jótálloét látja
aláirva; ö jól tudta, hogy

csalás rejlik a dologba,
mert felszollitotta ~~volt~~
még régebben Ráday, hogy
irná alá ezen általa kibo-
csátott váltot, de ö meg-
tagadta volt, Mindazon-
által, a botrány elkerü-
léséért, kifizette a tölle, × mint, kjótállotol,
követelt öszeget, mint,
hogy Rádai nem volt
megtalálhato. De egy
pár nap mulva rémülve
látja egy tetemesebb ösz-
szegü válton neve alái-
rását, tudakozodása
után kiderül, hogy az
is Rádaytol került, köz-
li atyjával, de az vona-
kodik kifizetni és igy
napvilágra jön, több rend-
beli névhamisitása Ráday-
nak.

30 dik December. Az ellenzék
véleménye, hogy Lonyai
lehetetlené tette magát, a
jobb pártnak nagy töredé-
ke is úgy tartja, hogy igen
nagy fejességet fejtettki,
a számadások befejezése
erőszakolásával; de mind-
azonáltal azt tartja, hogy
nállánál, se becsületesebb,
se szakértöbbet nem talál-
nak. Tréfort Ágostont,
rebesgetik utodjának. A
hiba gyökere abban rejlik,
hogy nem neveztekki egy fö-
számoltato hivatalt, mely
azután az országgyülésének
bemutatta volna munkálatát.
Ez egy oly elmulasztás, ~~sok~~

1005 a

még sok mással, mely a-
zért igen menthető, mert
hiszen, mind a miniszté-
rium, mind az országgyü-
lése, még csak ujjonoz
az alkotmányos életbe.
Úgy vélik, hogy ha András-
si hon lett volna, nem
történt volna ezen huzal-
kodás a pénzügyér és
~~balolo~~ ellenzék közt,
de távollétébe Eötvös, ki
inkább költöi~~ek~~ mint ve-
zetöi tulajdoñal bír, fog-
lalvánel helyét, megen-
gedte Lonyainak, hogy
igazságérzete hevétöl
elragadva, a végletig
menjen. —

a ~~1006~~ 334

1870: 19 Janvár Pest.

Öt év eltölte után ismét
a fövárosban irom nap-
lomat, menyi változás
añyi idö alatt! — Ak-
kor Pálffy Mor× uralko-
dott Budán, ma angya-
li kiralynénkat várják
óda. Most orszaggyülés
foly a parlamentárizmus
legszabadabb mozzanatai-
val. Egy szóval, telyesedés-
be kezd jöñi Széchényi× jós-
lata: hogy Magyaror-
szág nem volt, hanem
lessz. — Mindenütt, min-
denbe pezseg az uj élet,

× mint helytarto

× szava

1005 a
1009 a

uj erö.

24dik Január. Készülek a Dethlen Farkas temetésére, ki, mint hü-küllö megyei követ, itt meghalt: egy példány-ja aňak, hogy a legjobb akarat is, gyenge elmé-töl vezérelve, meňyi sok tévedésbe esik. Kölcsön vett pénzel, jószágot vásárolt, azt mint i-gyekszö gazda, költsé-gesen beruházta, hibás szamitásai megbuktat-ták; azután mint a vizbe-halo ember kapaszkodott mindenfelé, x oly modok-

x s' mint szokott ilyes esetekbe

haz nyult, mely a becsület szabályaival megnemfér.

28dik Január. A miniszterek közül Lónyai a legnépsze-rütlenebb, ötet bár igazta-lanul, sokféle ~~p~~szeňyes dolgokkal gyanusitják. Mikot, kit éppen nem tarta-nak alkalmasnak tárczá-ja vitelére, soha önérdek-kel nem vádolják és a meg-támodások, mindég Hollán Ernöre vaňak irányozva. Gondolom, hogy Lonyai leg-többet tett tekintélye elvesz-tésére, azzal, hogy néha el-tért az igaz ~~ságtol~~ mondástol: állam-férjfinek, ildomosságbol,

sem szabad soha, + valot„
lant állitni.
3dik Miko anyira kifá„
radt, hogy talán leis akar
mondani: azt mondá a na„
pokba uramnak: „bizony
nyaggatott egy ember va„
gyok én." Igaz, hogy még
a leglármásabb baloldali
sem kétkedik becsületes„
ségébe, de igen jelenlegi
hivatali képességébe séb„
ben ö maga is, Nem is
lehet máskép, hiszen
nem volt szakmájába ki„
képezve, csak az a kér„
dés, ha kapnak é he„
lyébe alkalmasabbat?

+ valottanságot

8dik Febr. Megizlettem egy há„
zi tánczestélyen az ugyne„
vezett pesti magosabb kört;
nem feszes~~nek~~, vagy gögösnek,
hanem inkább + kizáronak
tartom, mi fökép az idösb
asszonyságoknál abbol áll,
hogy nem vegyülnek a tár„
sasággal, hanem inkább
csak párbeszédeket + folytat„
nak, az örög urak udvaria„
sabbak, inkább kivánják
mulattatni a dámákat,
mint nállunk Erdélyben.
12dik Jelen valék egy ülé„
sen az országházában: fel„
tünt nékem azon iñepélyes„
ség hiány, és hogy nem létezik
szónok, ki képpes leñe, érde„

+ exclusivenek

+ tartanak

ket ébreszteni.

18dik febr. A közelebbröl esendö udvari bálba megjelenésre, felszollitották a dámákat, de alig jelentkezett hatvan, minthogy ~~eksz~~ gyemánt és gó féle gyöngy kivántatik az öltözethez, az általános elszegényedést tartják okául, azután vanak még, kik a balpárthoz tartozván, elveik nem engedik az udvarhoz menetelt. — Mint szemlélö s'ki soha ilyesmit nem láttam, igen érdekesnek tartom szemtanuja leni azon fényes gyülekezetnek, leányaim is vágynának, de nagyon

restelleném bérbevett ékszerekkel megjeleni; azután, ha szép és jó királynénkhez örömest közelitnék, mindég nagy honfiaink vérfoltjáit látnám a királyon. Igaz, ~~hogy~~ oly fiatal volt, hogy mondhatni, nem öntudattal cselekedte. —

24dik Na az ember közelebbröl látja a dolgokat, azon fájdalmas meggyözödéshez jút, hogy nem lehet állando ezen minisztérium.

3dik Március. Elszomorito, hogy a magasabb körökbe, ~~minden idegen nyelvet~~ inkább lehet ~~hallani~~, idegen,

mint anyanyelvünket
hallani, kivált az i-
dösbeknél, a fesztelen
társalgás mindég néme-
tül foly, azután spé-
kelik franczíával
és a szegény magyarra,
csak nagy erö megfeszítés-
sel, udvariasságból er-
délyiek iránt, kerül a
sor, egy pár szakadozott
szóval. Valoban, csak
most látom, meñyi há-
lával tartozunk ezen
tekintetbe jó király-
nénknak, ki megvetett
nyelvünket, legalább
valamenyire divatba
vezza.

7 dik Március Pest. A király-
né meglátogatta András-
sinét: A kiss Váleriát gya-
kran viszik szekerezni
s'be van tanitva, hogy kiss
kezeczkéjével köszönjen
a közönségnek: furcsa lát-
mány: termetes ángol ája-
ja ölébe, a ~~ki~~ picziny, haty-
tyu prémbe burkolt bábut,
kacsocskájával inteni jobb-
ra, balra. –

14 dik Március. Az úrikörök-
be szini elöadásra készülnek,
franczia ~~darabokat~~ nyelven:
Andrassiné felszollatt, hogy
ha már jotékony czélra
a közönségnek játszodnak,

akkor legalább magyarul
is játszodjanak egy darabot,
mert ugy mond, „furcsado„
log, hogy a magyar fővárosba,
csak én és a királyné be„
széljen magyarul." Az Eu„
ropa szállodába készültek
az előadásokat tartani; de
a királyné kivánságára,
a budai udvari színházba
~~lesznek az előadások~~ fog leni, ket„
tő francziá~~ul~~ és egy magya„
~~rul~~ nyelven. —

19dik Estélyen voltam An„
drassinál: igen érdekes ~~tát~~
~~mány~~, minden rendbeli kitü„
nöséget együtt látni, ho„
lott az chinai falakkal
van, a többi úri körökbe

elkülönitve. — Andrássi
izgatott kinézésü szikár,
ember, úgy látszik, nagyon
fárasztotta a társaság; so„
kat foglalkozott a Szemere
leányával, ki egy igen ér„
dekes egyéniség: Sifts dáma
s'így sok előnyel bir a tár„
sasságba, melyel hajadon
leány nem szokott élni;
p,o. nincs az illem ellen
csak magára járni. —

28dik Március. Megértem,
hogy a magyar király„
néval, magyarul beszél„
tem: Sötékony müked„
vellő × előadást rendeztek,
a királyné ~~oha~~ kivánsá„
gát nyilvánitotta, hogy

× szini

a budai szinházba adnák,
hová alkalmasabb volna
neki meni. Midön megjé„
lent páholyába nemzeti
szinü bokrétával, megél„
jenezték. Az elöadás u„
tán estvély volt Andrássi„
nál, a szinházbol egy fo„
lyoso vezetvén lakásá„
hoz, a királyné ~~s'egész~~
és a hivatalos vendégek ott
tartották átmeneteleket:
Midön belépek ~~An~~ az An„
drássiék második terme„
be s a háziasszonynak
köszönök, kérdi sietve
töllem: bevagy é mútat„
va a királynénak? nem„
felelem: „átjál tehát ill,

mert mindjárt bemutat„
tak." Oda állok legvégül,
a félkörbe állo idös asz„
szonyságok közé s'még
idöm sincs összeszedni ma„
gam, már szembe áll ve„
lem a királyné s'kérdi
halkan igen jó magyar
kiejtéssel, „rég van é már
~~itt~~ Pesten? még meddig
múlat itt? jár é sokat
ki a világba? ugy é
erdélyi? hallom az, igen
szép hely. Ezen kérdések
és feleletek, mindég igen
köznapiak; de a királyné
egyénisége, mindég bájt
kölcsönöz jelenetnek,

egész valoján, női szen-
deség, jóság ömlik el,
22 dik Aprilis. Deresztelke. Is-
mét csendes lakomban, fol-
hol anyi jó s'rossz napot
értem, folytatom naplom.
Csak idös ember esmerheti
becsét saját hajlékának;
légyen az fényes, egysze-
rü, kényelmes, kényelmet-
len, mégis jól érzi magát
benne, megnyugtato azon
tudat, hogy van egy zug
a világon, hol másnak
utjába nem áll, hol más-
nak terhére nem eshetik.
Idegenek közt, az idös ~~em~~ × asszony
ber, mindég feleslegesnek
érzi magát, csak otthon-

munkássága terén, hol le-
köteletetjei vannak, érezhe-
ti, hogy a szeretet, hálá ha-
gyott még élvezetet számá-
ra s'mindég talál még me-
zöt tevékenységének.
26 dik Aprilis. Miniszterein k
nem rozsákon nyugosz-
nak; zaklatott egy életet él-
nek, nagyon megviselte öket
a nagy uraság. Andrássi szá-
ját soha mosolyra nem huzza,
Lonyai megátalkodott forma,
egész macska képet váltott,
Horváth ~~betegeskeo~~ nya-
valyog, Miko örül, mint
egy kolégyista a vácationak,
hogy eldobhatta tárczáját,
csak Gorové gyözi pozsgás

1021 a

pofával a miniszterséget.

30 dik April. Az elmult + gyülés-szakba, egy furcsa jelenet adta magát elö az ország-házában: Andrássi vádolja az ellenzéki sajtót, kimél-letlen megtámadásaiért és emlékböl idéz, egy meglehe-tös gorumba passaget a Csernátoni lapjából, kik feljajdul több elvbarátjai-val, hogy tulzotta András-si a kitételeket; ö mentege-tödzik, hogy bárcsak emlék-böl idézett eñyi s'eñyi szá-mu lapbol, mégis úgy véli, nem csalatkozik: erre el-rohan Csernátoninak egy meghitje a kiadohivatal-

+ ország

ba ~~s'mintegy gyözelem érzet-tel adja át a kerde~~ elhozza oñan a kérdéses lapot s'mint-egy gyözelem érzettel adja azt: de lön bezzeg megaláz-tatás, mert Homeri hahotá-ra fakadt az egész ház, mi-dön felolvasva az emlitett passaget, az, sokkal gorom-bábban hangzott, mint a hogy Andrássi emlékezett volt réá.

6 dik Május. Egy a föpapság közül, igen rutul compro-mitálta magát, mi añál saj-nosabb, hogy felvilágosodott és tálentomos egyeniség: A Sz. István Egylet pénzét hütelenül kezelte, miért

+ Dánielik,

is perbe fogatván, több
évi fogságra elitéltetett;
mostanság töltki fogsága
ideje s'oly orczátlan volt,
hogy mindjárt elfoglalta he-
lyét az urak házába s'nagy
vacsorát ütott, dorbézolo
× társa, Kemény Sigával. × pajtása
A Dünvádi vizsgálatába, igen
csúnya, paphoz nem illö
környülmények kerültek
ki: ö, Thaisz a városbiro,
s'a Pesti Naplo rédactora
Kemény Siga, oly aljas or-
giákat csaptak, melybe
ledér erkölcs és öltözet
~~szerepelt~~. leplezetlen sze-
repelt.

11dik Május. A honvédtisz-
tek kinevezése, nem éppen
méltánytalanul, nagy in-
gerültséget szült. Oly egyé-
nek neveztettekki, hadnagyi
s'főhadnagyi állomásra,
kik semi katonai képzet-
séggel nem birtak; ellen-
ben olyanok mellöztettek
el, kik 48 ban szolgáltak.
Különösen, a förendü fia-
tal urak részesültek nagy
kedvezménybe. Ez ellen
kikeltek az ellenzéki lapok,
és különösen a Honban,
jött egy goromba megtáma-
dás, mely × azon ~~tulzo~~ sértö
nyilatkozatot foglalta ma-
gába: hogy a honvédkar

× oly sértöleg nyilatko-
zott: miképp

gyalázatjára válná, a hon-
vedelmi miniszter által,
különös protectiobol, ki-
nevezett tisztek.

15 Május. A protectio oká-
ul, rokonság is lévén emlit-
ve; ezt ~~leginka~~ különösen
Kendeffy Árpád és Wesse-
lényi Joska vehettek ma-
gokra: az utobbi elégtételt
is kért érte Jokaitol, ki ~~azu~~
tañak következtébe nyilvá-
nitotta hirlapjába, hogy ö,
semiképpen nincsen, becsü-
letsértö veleméñyel, a ujó-
nan kinevezett honvédkar-
rol. Egyébaránt nem fog-
hatjameg az ember, né-

mely báklövéseit a kormány-
nak ezen tárgyban is: p.o.
miért nevezteki, az erdé-
lyi honvédsereg föparancs-
nokának Graefelt? Igaz
talán, hogy mint cápazi-
tás, melynek oly nagy hiá-
nyába vañak, nem volt nél-
külezhetö: de miért kellett
éppen Erdélybe, hol a forradal-
lom alatt hazafiatlan
müködése szinhelyére
teñi? hiszen még meleg
emlékébe van a székelyek-
nek, mint harczolt a
magyar sereg ellen, midön
folyt nállak az élet-halál
harcz. — Csodálhatni é tehát
az ellenszenvet, melyet kine-

katonai
+ képpesség
+ vaggunk

vezése költött. —

19dik Május. ~~Már~~ Dánffy-Hunyadtal kezdve lehet már vasúton járni; de még nincs megnyitva a közlekedésnek.

23dik Május. A királyné érezvén, hogy †nagyobb hodolattal, tisztelettel, szeretettel vanak iránta, a magyar fővárosban, × székvárosban mint Décsbe, inkább szeret Budán múlatni, mint ott, hol azután ~~igen szi-vesen felmen~~ ö felségök, igen szivesen felmentek magokat, a szokott ud-

vari fesztöl. Ennek bizonyitékául, ezen furcsa † esemény szolgál: A király szivarral szájába, belépik a királyné szobájába, s'az udvari szabályokba absorbeált × szabályoktol, áthatott udvarmesterné, ámultába felkiált: „um Gottes willen Euer Majestät vergessen, wo Sie sind" felelte réá türelmetlenül a király: „lassen Sie die etiquette in Ruh, wir sind ja nicht in Wien. — — Egyátaljába, sokkal kedélyesebb viszonyba van a királyné a magyar

urnökkel, mint a Decsiek-
kel, gyakran meghiaja
öket ebédre s'különösen
Andrássinéval kivân mu-
latni.–

VIdik. A Batytyáni gyászi-
nep alkalmával, valoszi-
nüleg távol lesz az udvar
Budától; igen nagy mega-
láztatás volna az a Fel-
ségnek. Külömben is, ha
képpes a király érezni, gon-
dolni, sok keserü pillana-
tokat okozhat néki a vissza-
emlékezés a hon mártirjaira.
Anyira is elirtozott a ha-
lálos itéletek aláirásá-
tol, hogy a legnagyobb

gonosztévöt illetöleg, is
csak nehezen tudja magát
réáveñi.

1sö Junius Azt hiszen meg,
bánhatták a baloldalak,
sok kötekedésöket Lonyai-
val; mert tölle a tevékeny-
séget, szaktudományt még
ellenei sem vitázhatjákel,
hollott utodja Kerkápolyi
képességébe, ~~még~~ egygyik
párt sem nagyon bizik.
Nagy géniálitással kellene
neki birni, ha mint eddig
egyházi ~~pályán~~ ~~hivatalt~~ lévő
~~viselt~~ ember, csak egyszer-
re, kész pénzügyminiszter-
ré válna. A hadügy mi-

nisztérium alatt valo mü-
ködésekor, mondják, sok
baklövést tett volna; gögös,
goromba bánásmodjára
is panaszkodtak. Egyszo-
val, nem lévén népszerü
ember, bajosan birhatja
hosszason tárczáját.
Mikonak nagy ovátiót
készül a jobbpárt teñi
Kolósvárt: egy kissé
nevetségesnek látom,
hogy éppen ily országos
ügyet csinálnak belölle.
Mint becsületes, áldozat-
kész ember, megérdemli
Kolozsvártol, melynek
képviselöje, a megtisz-
teltetést; de hogy éppen

x viselt hivatalába

oly nagyszerü tüntetést
tégyen mellette pártja,
felesleges. —
10 Junius. Csodálatos az em-
beri természet, oly irigy,
hogy még temetését is
irigyli egymástol: a Sé-
szénák rokonai méltat,
lankodnak, hogy miért
csinálnak Batytyáninak
oly pompás temetést, ho-
lott, a mint ök mondják,
ö is éppen ügy megérde-
mette volna s'vetélkedé-
sök añyira elvakitja, hogy
nem képpesek átlátni, mi-
kép az által, összesen

szolgáltatik elégtétel már-
tirjainkért. Vádolják Baty-
tyáninét, hogy nagyravá-
gyásbol, ö inditványozta
volna ezen tüntetést; gon-
dolom, nagyon igazságta-
lanul. —

14dik Junius. A megyék ren-
dezése, valoszinüleg heves
vitákra ád alkalmat. Fel-
tünö, hogy a baloldali
képviselö Berzenczei
jelenleg, midön oly fontos
minden országgyülési tag-
nak jelenlete, Vásárhelyt
idözik: azt hagyja gya-
nitni, hogy eltávolitották
mert tulajdonképpen, sé

meggyözödéssel, se va-
gyonal nem birva, köny-
nyen lehet vele alkudoz-
ni. —

18 Jun. Bizony kár, hogy
megkettöztették a köve-
tek napidijját és szállás-
pénzét; mert igy, még
több vetélkedés támad,
bár képesség hiányával
is, azon államás elnye-
résére. Egyátaljába el-
szomorodik az ember,
midön oly kevés tehetség-
re talál, mint a megyek-
ben, mint az országgyü-
lésen. Meglehet, hogy
fiatal szem, mindent

1035 a

nagyszerübbnek lát; de
úgy tetszik nékem, hogy
ifiu koromban, több
kitünö egyéniséggel
birtunk és az nem vi-
gasztalhat, hogy á talá-
nosabb lett a mivelt-
ség. Mindazonáttal a
városi tehetösb polgár-
ságnál, nagy elömene-
telt tapasztalok; úgy
hogy igen szépen ké-
pezödik egy ~~harma~~
középosztály (tiers
état) melynek eddig-
elö tökélletes hiányá-
ba voltunk.

23dik Junius. Nagy készü-
leteket tesznek a Magya-
ron tartando zsinatra.
Ez talán a utolso, melynek
költsége, közadomány
és a tractusbeli egyhá-
zi személyek megrová-
sából fog kitelni. Ré-
gen, midön az urak gaz-
dagok és az élelmisze-
reknek oly csekély ára
vôlt; könyen esett a föis-
helybeli föispáñak és
nagy birtokosoknak a
zsinatot megvendégelni;
de most a változott kör-
nyülményekkel, pana-

szosan gyülössze, még csak a közadomány is, és a szegény papoknak és mestereknek, pedig éppen terhére esik.

28dik Jun. A Lonyai lemondásárol, többféle versiok folynak: sokan felesége unszolásának tulajdonitják, ki polgári születésü lévén, nem foglal kedvező állást a pesti magosabb körökben; de ez, csak a féle mendemonda, mert ha létezhe is ezen eset, még sem feltehető, hogy ily hitványságnak befolyása lehetne, oly férjfira,

ki az igazságtalan közvéleményel, daczolni tudott. Azt is állitják, hogy Andrássival, mindketten önfejü lévén, gyakran kellemetlen összeütközések volt. Hát az, nem lehetne é, egy egy fö ök, hogy reménytelen ~~nemzel~~ a magyar finánczia jövöje? — Részemről azon véleményen vagyok, hogy ö a leg önállobb egyéniség, egész miniszteriumban.

5dik Julius. A képzetségnek és ~~tapasztalásnak~~ tar

x igazság érzetébe, a közvéleményel

tapasztaltság méltánylá-
sának, csekély bizonyit-
ványját adta az ország-
gyülés, midön Weningert
elmellözve, Gajzágo Sa-
lamont valasztotta, az
főállam fő számvevőszék
elnökének.

9dik Julius. Az egész kál-
vinista papság az Eötves
oskolai terve ellen van: Teg-
nap itt volt házamnál a
püspöki visitátio s'elej-
tett beszédjekből kitünt,
hogy a felekezeti oskolák
mellett kiváñak maradni:
nagy érvek mellette, az
oláh× nemzetiség, mely

× népesség

Erdélyben a tulnyomo, és
añálfogva, majd minden
községben, oláhul folyna a
tanitás.

23dik Julius. Az elméket,
most főleg a háboru fog-
laljael, nem azért, mint-
ha különös érdekkel leñe
a közönség a Franczia, vagy
Porosz mellett; hanem
azon eshetőség miatt; hogy
az Orosz felhasználhat-
ja az alkalmat, világ-
hódito tervei kivitelé-
re s'akkor okvetetlen,
belésodortatna Magyar-
ország is a harczba.

1041 a

Hazánkban, hol anyi
különböző nemzetiség
létez, és mélynek nagyobb
része, az Orosz felé hajol
és mely szüntelen bujtogot„
tatik érdekébe, nem csekély
zavar támadna, ha az O„
rosz elfoglalná a Duna
Fejedelemségeket. – Úgy
látszik az országgyülés
sem napoltatik el; a ma„
gát, minden pillanatba elő„
adhato hátrarui esemé„
nyek miatt, és a mi bele„
avatkozásunk, egyenesen
az Orosz, mikénti fellé„
pésétől függ.
Tiam Endre éppen a harcz„ × valoszinüleg

a ~~1040~~
a ~~1042~~
387.

téren útazik, mert a Rhé„
nus mentén, volt szán„
déka idözni.
27dik Julius. Egy család éle„
tébe, igen × sok trágicum × nagy
történt.
Biro Pálnak, kinek
már négy gyermeke rend„
re elhalt, volt egy tizen„
hat éves gyönyörü leány„
nya, szülöi szemefénye,
ez a fársángon hülés kö„
vetkeztébe szárazbeteg„
séget kapott és most
meghalt. Az atya kese„
rüségét, még neveli a
szerencsétlen anya ba„
bonája, ki mintegy

végzetesnek látja gyer„
mekei halálát, mert Bi„
ronak fiatal korába, egy
igen szerencsétlen kime„
netelü párbaja volt Na„
láczival; Biro Klári,
egy kétes hirü rokona
miatt, kinek kegyével
Naláczi dicsekedett. Kard„
dal viva, ~~anyira~~ olyňagy
sértést kapott Naláczi
gyomrába, hogy meg„
halt, az oda sietö anyja
kétségbe esésébe, letér„
delt fia elfolyo vérébe„
s'azon isszonyu átkat
mondáki Birora, hogy
soha, egy gyermeké„

× tetemes serülést

be, se érje örömét." — —
Még neveli a trágicumat
azon környülmény: hogy
a Biro leánya temetésé„
böl hazajöve, egy fiatal
katonatiszt, eszmélette„
nül rogyott össze: ö szerel„
mes volt az eltemetett ha„
jadonba s'idegzete oly isz„
szonyu zárkodást szenve„
dett, melynek következ„
tébe, az orvos azt véli;
hogy vagy túl nem élhe„
ti, vagy megbolondul. —
30 dik Julius Most vevék
levelet uramtol, melybe
bizonytalanak mondja
hazajövetele idejét,

1045 a

× mert az europai politikai bonyodalmak miatt, nem napoltatik rendesen el az országgyülés, hanem csak elbocsáttatik határozatlan időre, hogy szükség esetébe, rögtön összegyülhessen. —

× mivel

4 Augusztus. Nem értem, micsoda politikai combinátioknál fogva, tart a balpárt a Poroszokkal: azt igen is értem, hogy mint szabadelvüek, óhajtják a német egységet, de hogy, mint önkénytesek, szolgáljanak egy oly hatalmasságot, melynek

a 1046
391

az Orosz szövetségesse: az Orosz, született ellensége a Lengyeleknek, saját nemzetünknek, természetszerü elnyomoja, minden szabadságnak, minden polgárosodásnak; ~~nem, ezt nem érthetem.~~ az Orosz, ki ellött határunk őrizzük, ki, a hoñunkban lako nemzetiségeket ellenünk lázasztja: nem, ezt megvallom, semiképpen sem értem. — És azért töröm fejem, megértésére ezen talánynak, hogy közbeszéd

tárgya, mikép fiam
Endre is beállott volna,
a porosz önkéntes se-
regbe: que diable cher-
cherait-il dans cette
maudite galère? —

8dik Augusztus. Valahára
elnapolák az ország-
gyülését: utolso határo-
zata a vasut tárgyába
volt: hogy a kolozsvár-
Dassoi vonalt, ne Thorda,
hanem Gyéres felé vigyék,
Thorda pedig szárnyvo-
nalat kapjon. Valo, hogy
az eredeti terv, Thordá-
rol szollott; de további
vizsgálodás után, átlát-

irait-il faire

ták, hogy epitése ne-
hézséggel, időhaladék-
kal és igen nagy költség-
gel jár. Az utobbi okot,
nem akarják a Thordaiak
tekintetbe veni, mivel a
vasút épitö társaság ro-
vására menyen és a töb-
bi hátrányakot sem ér-
tik, úgy hogy mind Sa-
gettet gyanusitják, mi-
kép magányérdekböl
vitette saját gószágán
keresztül a vonalt, és e-
zen sültelen állitás, any-
nyira elterjedt hitelt
nyert, hogy egész gyülöl-
séget vettek ellene a tor-
daiak és fenyetöznek,

1049 à

vargamódra (de csak egymás közt) hogy megverik.

12dik Augusztus. Az Erdélybe hazatérö követek a Várad-~~Koloz~~ rol Kolozsvárra, vasúton jöttek: a vonal még nincs átadva a közforgalomnak, de Miko iránt valo udvariasságbol a válalkozok nem csak hogy megnyitották, hanem még megis vendégelték az utazo társaságot. Külomben már rég használják a vasút hivatalnokai s'ezeknek pártolása által, ~~sok~~ mások is. Az iñepélyes megnyitással is sietnek a

válalkozok, mert az egyezésbe kitüzött idön túl, minden napra 3000 büntetéspénzt kell fizetnöök.

17dik Augusztus. A szobalivö vonal, minden iñepélyesség nélkül, ma a közforgalomnak átadatik: a czéltalan költség helyett a válalkozok, inkább 10,000 forint ajándékba részesitik Kolósvár városát, mely öszeg jótékony adományokra van szánva.

21dik Augusztus. Már történt is baleset, a jelzés hiánya miatt, az ujvonalon: Egeresnél, két porondhordo waggon öszeütö-

dött; talán vagy nyolcz
egyén sérülést kapott.
kettö közüllek a vasút
hivatali személyzetből
és az útazok közül, Mac-
kási × Pali kapta a te-
temesebb sérülést, a két
lába össze zurodott és ~~fél~~ egyik
szemét elvesztette.

× Anti

25dik Augusztus. Ezen szeren-
csétlen háboru, szomoru
kimenetele a francziákra
nézt: igen nagy, és kü-
lömböző hatást csinált
a közönségbe; A jobb és
balpárt két táborra oszlik,
az elsö a francziákkal, a
másik, a poroszokkal tart;
ezek ujjongnak a Napo-
leon bukásán, a köztár-

sasságra valo kilátás
miatt, amazok pedig, a
legszörnyübb rémképet
látják beñe. Azután fél-
nek a porosz tulsulytol,
mely nem csak osztrák
biradalmait fejedelmünk-
nek, csattolná magához,
hanem még Magyarország-
bol is, a németajku, Duna
melletti megyéket és hogy
mindenesetre háboruba
keverödnék, a Pragma-
tica sanctio védése miatt.
Csak a szászok, ámbár
conservátovok, jubilál-
nak, fajrokonságoknál
fogva, a porosz gyözet-
meken

30dik Augusztus. A gyakori
essözés és hives idő miatt,
igen rossz kinézés van, a
mále és bor termésre.
Az utolso inkább a va-
gyonosabb birtokost sujt-
ja, de az első, nyomort
okozhat az also néposz-
tályra nézt. Mindazon-
által kettöztetett szor-
galomal köñyen kipo-
tolhatja a hiány; mert
a vasút és a nagy gaz-
daságok sok munkást
igényel. Az idén csak
bajjal ~~lehetett~~ kék és mé-
reg drágán lehetett,
mezei munkást és cse-
lédet kapni.

3dik Szeptember. Kükülló
megyei főispán G. Déldi
Ferencz, igen hanyagul
és erőszakosan vitte hiva-
talos dolgát, és azért, igen
helyesen elmozditatott, de
az már nem méltányos,
hogy semi előzmény nél-
kül, csak a hirlapok ál-
tal esett ez tudtára. Ez Sé-
chy által, magánybosszu-
bol történt, ki nagyon
megneheztelt réá, hogy
a jelen válságos időbe,
neki nem jelentve, ~~fürdő~~
~~idényre elme~~ Márienbad-
ra, fürdőidényre ment, ki-
sölbre megkinálta a kor-
mány Déldit, kárpotlá-

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

sul, a vaskorona rendjelé-
vel, mit ö azonba, sértett
méltosága érzetébe nem
fogadottel.

8dik Szeptember. Mily rohama
az eseményeknek! Napo-
leon hadifogoly, Párisba
a köztársaság kikiáltva.
És ezen zivataros idökbe
már a negyedik hônapja,
hogy legkissebbet sem tu-
dok Endre fiamrol: ö még
májusba indult el hazul-
rol, és akkor a háborurol,
még szó sem lévén, úti ter-
vét éppen, añak szinhelyé-
re tette; terve ez volt:
Sálzburgnak hegyes vi-
dékeit megjárni, Mün-

chenbe három hetet múlat-
ni, egy hônapot a hohen-
heimi gazdasági intézet-
be, a Rajna vidékén hat
hetet barangolni, Bruxel-
lebe telepedni a bánkvi-
szonyokat tanulmányoz-
ni s'azután Angliába
útazni. Még junius elején
találkozott vele Vég Arthur
Ischlbe s'azota semi tudo-
sitás rolla: Hohenheimba
irt az uram tudakozodni
felölle, de ott nem járt, már
most Münchenbe fogok
tudakozodni utáña, az
osztrák követségnél.

13dik Szep. Tegnap történt
Kolósvárt, a zászlo szen-
telés: Andrássiné, a minisz-

sut, a vaskorona rendjelé-
vel, mit ö azonba, sértett
méltosága érzetébe nem
fogadottel.

8dik Szeptember. Mily rohama
az eseményeknek! Napo-
leon hadifogoly, Párisba
a köztársaság kikiáltva.
És ezen zivataros idökbe
már a negyedik hônapjá,
hogy legkissebbet sem tu-
dok Endre fiamrol: ö még
májusba induttel hazul-
rol, és akkor a háborurol,
még szó sem lévén, üti ter-
vét éppen, aňak szénhelyé-
re tette; terve ez volt:
Sálzburgnak hegyes vi-
dékeit megjárni, Mün-

chenbe három hetet múlat-
ni, egy hônapot a hohen-
heimi gazdasági intézet-
be, a Rajna vidékén hat
hetet barangolni, Bruxel-
lebe telepedni a bánkvi-
szonyokat tanulmányoz-
ni s'azután Angliába
útazni. Még junius elején
találkozott vele Vég Arthur
Ischlbe s'azota semi tudo-
sítás rolla: Hohenheimba
írt az uram tudakozodni
felölle, de ott nem járt, már
most Münchenbe fogok
tudakozodni utáňa, az
sztrák követségnél.

9dik Szep. Tegnap történt
Kolósvárt, a zászlo szen-
telés: Andrássiné, a minisz-

-déval vasutvonal pedig
k májusba, a Várad-ko-
nak erélyesen neki kezde
asz nyo
an ha
itésev
A
meség
; de furcs
k czélj
o bort a
iba, dere
zután ke
ott, mit
, lovagi
eretném
?
ik, hogy
l; de a
edte, pe
ltebbek
azokna
, a mi
inktol,
t (pub

1059 a

30dik Augusztus. A gyakori
essözés és hives idö miatt,
igen rossz kinézés van, a
mále és bor termésre.
Az utolso inkább a va-
gyonosabb birtokost sujt-
ja, de az elsö, nyomort
okozhat az also néposz-
tályra nézt. Mindazon-
által kettöztetett szor-
galomal könyen kipo-
tolhatja a hiány, mert
a vasút és a nagy gaz-
daságok sok munkást
igényel. Az idén csak
bajjal ~~lehetett~~ kék és mé-
reg drágán lehetett,
mezei munkást és cse-
lédet kapni.

a ~~1059~~ 399

3dik Szeptember. Kükellö
megyei föispán G. Béldi
Ferencz, igen hanyagul
és eröszakosan vitte hiva-
talos dolgát, és azért, igen
helyesen elmozditatott, de x b
az már nem méltányos,
hogy semi elözmény nél-
kül, csak a hirlapok ál-
tal esett ez tudtára. Ez Pé-
chy által, magány bosszu-
bol történt, ki nagyon
megnehéztelt réá, hogy
a jelen válságos idöbe,
neki nem jelentve, ~~fürdö~~
~~idényre elme~~ Márienbad-
ra, fürdöidényre ment. Ré-
sölbre megkinálta a kor-
mány Béldit, kárpotlá-

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

sul, a vaskorona rendjelé-
vel, mit ö azonba, sértett
méltosága érzetébe nem
fogadottel.

8dik Szeptember. Mily rohama
az eseményeknek!! Napo-
leon hadifogoly, Párisba
a köztársaság kikiáltva.
És ezen zivataros idökbe,
már a negyedik hônapja,
hogy legkissebbet sem tu-
dok Endre fiamrol: ö még
májusba indultel hazul-
rol, és akkor a háborurol,
még szó sem lévén, úti ter-
vét éppen, annak szinhelyé-
re tette; terve ez volt:
Sálzburgnak hegyes vi-
dékeit megjárni, Mün-

chenbe három hetet múlat-
ni, egy hônapot a hohen-
heimi gazdasági intézet-
be, a Rajna vidékén hat
hetet barangolni, Bruxel-
lebe telepedni a bánkvi-
szonyokat tanulmányoz-
ni s'azután Angliába
útazni. Még junius elején
találkozott vele Vég Arthur
Ischlbe s'azota semi tudo-
sitás rolla: Hohenheimba
irt az uram tudakozodni
felölle, de ott nem járt, már
most Münchenbe fogok
tudakozodni utánna, az
osztrák követségnél.

13dik Szep. Tegnap történt
Kolósvárt, a zászlo szen-
telés: Andrássiné, a minisz-

terné a zászlvanya, még
ma s'holnap Kolósvárt
mulat, hogy elvárja a
testvére leánya a szép
Wesselényi Mária, menyeg-
zöjét. A felszentelési szer-
tartás alatt, képzelem, min-
den erdélyi zászlvanya sze-
me Andrássinén fog csügni,
hogy megtanulják tölle,
az alkalmi teendőket. —
Andrássiné, egy megnyerő,
kellemetes külsejű asszony.

17dik Szeptember. A Várad-ko-
lozsvári vasutan, ha nem
is szomoru következéssel,
de ismét történt baleset: egy
néhány waggon kiesett a
sinből, de egy pár nő ájul-

tán kívül, nem történt ko-
molyabb baj. Egyátaljába,
szakértő emberek, úgy ta-
látják, hogy az egész vonal
nagyon hanyagul van épit-
ve; közelebbről így nyilat-
kozott egy száxoniai épi-
tömester, kit Teleki Domo-
kos hozatott, Sárpatakra
egy háztervet készitni. —

29dik Szeptember. Hászár Ká-
roly ki jelenleg Drezdába
lakik, beszélli, mily menyire
megelégelték ezen háborut:
hogy is ne? hiszen hány csa-
lád siratja halottját és meg
egy sincs, kine féltsen vala-
kit az övéi közül! — —
Mihelyt kikiáltották a köz-
társaságot Párisban, azon-

1059 a

nal a francia ügyhez sze„
gödtek az ellenzéki lapok:
Válv, hogy azt lehet állit„
ni felölle, hogy következe„
tesség; de bizony nem kel„
lett, valami mély politi„
kai belátással bírni, már
a dolog elején kitalálni,
hogy a porosz, bizony,
nem a köz szabadságér„
dekébe harczol.

4dik October. Már négy hónap„
ja, hogy Endre fiam semit
sem tudatott magárol: bár
hanyag ero, mégis kell en„
nek valami más okának len„
ni, talán tagja enek a de„
mokráta respublica propá„
gándának és nem akarja
tartozkodása helyét tudat„
ni, vagy valami baj érte:

a ~~1060~~
405

gyakran az a borzaszto
gondolat villanmeg agyamba,
hogy talán elpusztult. —
Istenem! forditsd el e poka„
rat ~~elott~~ töllem! — —
Bruxellesbe szándékozott
vált mulatni, a bánkvi„
szonyak tanulmányozásáért,
irtam is oda, az osztrák kö„
vetnek G. Viczthumnak, fe„
hogy tudakozodján felölle;
még nem vehettem válasz„
szát. — Mégis csak cso„
dállatos dolog lene, a jelen
polgárosodott kórba, hogy
így eltünjen egy ember,
de ez az irtoztato háboru,
egészen, a zavaros közép„
kórba, vetette vissza Euro„
pát. — —

x Uram! muljékel, e
pohár töllem.

1061 a

8dik October. Segnap hal-
lottam Endre fiamrol;
Vejem Pálffi találkoz-
ván Vásárhelyt az örög
Rákosival, a Reform
szerkeztö apjával, azt
hallotta tölle, hogy a Re-
form levelezöje irta vol-
na, hogy Endre Pánffy
Endre, mint galop in
tiszti ranggal generális
Manteufel mellett van.
Én ezt nem tudom meg-
érteni, hogy ö, ki oly sza-
badelvü, egy keletkezö
köztársaság ellen har-
czoljan, tündérálma, leg-
vérmesebb remenye, min-
dég, a francia köztár-

a ~~1111~~ 11
a ~~1062~~
407

saság volt, a honan, az-
eljövendö volna egész
Europára.

15dik October. A porosz con-
sul Weckergotter Vecsen
járt vejémnél és megigér-
te, hogy tiz nap alatt tudó-
sitni fog fiamrol, ha iga-
zán, a porosz seregben szol-
gálna, de ö valoszinütlen-
nek látja, a Rákosi álli-
tását, mert idegent, csak
közvitéznek veszékbé.
Külömben, midön Zoltán
kikérdezte környülmé-
nyesen, azt mondotta, hogy
ö nem tudja, a levelezö-
nek nevét, ki ezt irta volt.

sül, a
vel, m
méltasa
fogadó
s'ók Sz
az esen
keon ha
a kőzta
É ezen
már a n
hogy b
ok Eno
májusba
rol, és a
még szó
vét éppe
re tette;
Sálzba
dékezt

nal a francziá ügyhez sze„
gödtek az ellenzéki lapok:
Válo, hogy azt lehet állit„
ni felölle, hogy következe„
tesség; de bizony nem kel„
lett, valami mély politi„
kai belátással birni, már
a dolog elején kitalálni,
hogy a porosz, bizony,
nem a köz szabadságér„
dekébe harczol.

4dik October. Már négy hónap„
ja, hogy Endre fiam semit
sem tudatott magárol: bár
hanyag iro, mégis kell en„
nek valami más okának len„
ni, talán tagja eñek a de„
mokráta respublica propá„
gándának és nem akarja
tartozkodása helyét tudat„
ni, vagy valami baj érte:

gyakran az a borzaszto
gondolat villanmeg agyamba,
hogy talán elpusztult. — —
Istenem! forditsd el e poha„
rat ~~elott~~ töllem! — —
Druxellesbe szándékozott
vólt múlatni, a bánkvi„
szonyak tanulmányozásáért,
irtam is oda, az osztrák kö„
vetnek G. Viczthumnak, fe„
hogy tudakozodján felölle;
meg nem vehettem válasz„
szát. — — Mégis csak cso„
dállatos dolog leñe, a jelen
polgárosodott kórba, hogy
így eltünjen egy ember,
de ez az irtoztato háboru
egészen, a zavaros közép„
kórba, vetette vissza Euro„
pát. — —

x Uram! muljékel, e
pohár töllem.

8dik October. Legnap hal-
lottam Endre fiamrol:
Vejem Pálffi találkoz-
ván Vásárhelyt az örög
Rákosival, a Reform
szerkeztö apjával, azt
hallotta tölle, hogy a Re-
form levelezöje írta vol-
na, hogy ~~Endre~~ Pánffy
Endre, mint galopin
tiszti ranggal générális
Manteufel mellett van.
Én ezt nem tudom meg-
érteni, hogy ö, ki oly sza-
badelvü, egy keletkezö
köztársaság ellen har-
czoljan, tündérálma, leg-
vérmesebb remenye, min-
dég, a franczia köztár-

saság volt, a honan, az-
eljövendö volna egész
Europára.

15dik October. A porosz con-
sul Weckergotter Vecsen-
járt vejémnél és megigér-
te, hogy tiz nap alatt tudo-
sitni fog fiamrol, ha iga-
zán, a porosz seregben szol-
gálna, de ö valoszinütlen-
nek látja, a Rákosi álli-
tását, mert idegent, csak
közvitéznek veszékbé.
Külömben, midön Zoltán
kikérdezte környülmé-
nyesen, azt mondotta, hogy
ö nem tudja, a levelezö-
nek nevét, ki ezt írta volt.

1061 a

1063 a

22dik October. Ma nyillik
ismétmeg az országgyü„
lés, hogy a jövö évi költ„
séget megszavazzák:
addig oly rövid az idö,
hogy alig vihetik vég„
hez, kivált, ha ismét szo„
noklatokkal töltik a bal„
párti képviselök az idöt.

27dik October: Zoltán fiamtol
fiú unokám született: ad„
jon Isten belátást szülei„
nek, hogy hasznos ember„
ré nevelhessék, légyen meg„
értetve vele, hogy a gög
és indulatosság, mint a
korszellemétbel nem egye„
zö, megvetendö s'nevetsé„

a ~~1064~~ 11

ges tulajdonok.

7dik November. Aggodalmaim
Endre fiam iránt hálá Is„
tenek megszüntek: a bel„
ga követ Vitzthum télé„
gráphirozza, hogy Bruxel„
lesbe van és küldjünk ne„
ki 1000 fráncot, hogy
mikép jutott oda s'min„
ment keresztül nem tu„
dom. Decsületes, jó ember
lehet ez a követ, hogy ény„
nyire felvette ügyemet.

15dik November. Egy igen kelle„
metlény esemény fordult
elé s'még nincs is bevégez„
ve, az úgynevezett elöbb„

1061 a

1065 a

kellö körbe: Rhédey
Pista eladosodva, dobra
került jószága, midön
legszebb jószágát és lako„
helyét Sámsondat árve„
rezték, megvette a Gernye„
szegi Teleki Domokos,
léánya, Bethlen István„
né számára. A vásár vég„
hezmenve, az uj birtoko„
sak belé is ültek, de Rhé„
dey, mint afféle tékozlo
ember, mindennemü ügy„
védi fürfanggal remél„
te még megtarthatni bir„
tokát, azért tisztartoja
által, felbújtogatott né„

a ~~1066~~

hány volt cselédet, kik
jókor reggel, midön még
Bethlenék az ágyba vol„
tak, beakartak hatolni
a szobába, hogy öket on„
nan kivessék, ezt azon„
ban nem merték teni, mert
Bethlen lövéssel fenye„
getödzött. Még valami pisz„
kolodo levelet is irt napa Rhé„
dey Bethlenek napájárol;
elég az hozzá, hogy ezen
aljas eljárások után,
Bethlen kihivta Rhé„
deyt, ki dolgai rendezé„
sére haladékot több héti
haladékot kért magának.

17dik November A hala-
dékot, a Dethlen segédei,
Teleki Károly, Norváth
Béla 20dik octoberig tür-
tékki, midön Rhédey meg-
nem jelenvén, ezek levelet
irtak neki, melybe becste-
lenittetnek nyilvánitják,
ki nem érdemes többé, hogy
~~elégtétett~~ megvivjan be-
csületes ember vélle, de
már most Rhédey jó em-
berei s'több követtársai
által a falhoz szorrittat-
va szüntelen ajálja a pár-
viadalt, mit Dethlen azon-
ban segédei elve szerint,

nem fogadhatel, és igy a
Rhédey szájhoskodésé-
nek és a Magyar Pol-
gárba valo piszkolodá-
sának, vége, hossza nincs.
A ki a Dethlen István
kényes becsületérzetét
esmeri, tudja, hogy menyi-
re szenved, hogy oly bal-
helyzetbe tették, hogy ezt
büntetlenül elkell tür-
nie; már azon a ponton volt,
hogy segédeit hivja ki,
miröl azonba lebeszélték;
félek, hogy a dolog még
nincs befejezve s'ki tudja
micsoda végletekre viheti — ragadhatja
Dethlent heveskedése

1669 a

s' Rhédeyt alattomas
bosszuvágyja.

21 dik Nov. Hálá Istenek
megkerült Endre fiam:
Bruxellesbe van, az osztrák
követ oly szives volt és mind-
járt télégráphirozta ottlé-
tétt, ö maga is irt nékünk.
Nagy örömünket megzavar-
ta, irántunk bevelébe bizo-
nyitott zárkozottsága, s'az
érte kiállott aggodalmaink
tekintetbe nem vétele: még
egy szoval sem érinti azt,
mintha semi rendkivüli nem
lett volna köztünk, öfsze-visz-
sza ir mindenféle közönbös

közönye

a ~~1111~~

a ~~1171~~ 415

tárgyakat. Már ha azért
teszi, hogy nyiltan nem
~~akarja~~ kivánja bevallani a velle
történteket és hazudni
nem akar, vagy hogy á-
talja elmulasztását és
e miatt zavarba van; min-
denképpen balul fogta-
fel a dolgot; mert ha
csak e pár szót irta vol-
na: sajnálom, hogy ag-
godalomra adtam okot.
bizony nagyon jól esett
volna nekünk.

25 dik November. Ez az orosz
jegyzék az 56 beli szerzö-
déstéllehöleg, nagy sensá-

Ciot csinált honunkban is,
különösen itt Erdélybe, hol
nagyon is szájunkizébe
van még a 49beli hadjá
orosz hadjárat. Külömben
is, ha Erdély nem éppen
szinhelye lesz a netalán
leendő háborunak, minden
esetre legközelebb lesz hoz-
zá s'a hadak átvonulása
helye. Ezen eshetőségre
igazitják is szorgalmatosan
az útakat és a vasút épi-
tésnél is, rendkivüli tevé-
kenység mutatkozik.
1sö December. A Warring tár-
saság, rögtön megszüne-

tettette vasút munká-
latait: károsodást, vagy
függöbe levö peres kér-
déseket, mondanak okul.
[illegible]dik December. Sosef löher-
czeg teleségével Budán
töltik a telet: nagyon há-
ziasan és igen egysze-
rün élnek, fenyüzésök,
a sok szüköldöre árasz-
tott, jótéteményekböl áll.
A mely pénzösszeget a
he K. Clotilde herczegnö
kikészitéséül vitt magá-
val, fél nem pipe rézte,
hanem bánkba helyezte
el, és midön kérdik e-

zen gazdálkodás okát,
azt feleli, hogy liányai-
nak gyüjti kikészitésö-
ket, mire azután a bé-
csi udvaronczak, kik mint
magyar érzetmüt, nem ked-
vellik a föherczeget, azon
élczet csinálják, midön
Alcsúton mulat a hercze-
gi pár, „hogy falun van-
nak, szötetni fontatni
liányaiknak. Még egy
élcztárgy a herczeg ma-
gyaroskodása: beszéd- + mely
hevébe, gyakran magyar
felkiáltásokat használ.

tat vele, mint p. o. eny-
nye, dehogy, s, t.
A herczegné természetes
kedélyessége is nagy bo-
trány a korlátolt fe-
szes világba: nagyon + udvari
megütköztek benne; midön
Kóburg Kohárу herczeg-
né hozzá érkezve, a kö-
zel állo szakácsnak, rög-
tön hagyakozott, hogy
édes anyjának kedvencz
étkét főzze. —
Déc 10. A kolozsvári szín-
háznak ajándékozott pénz-
összeg, kegyes királynénk
által soknemü sürgös szük-
séget fedezendö. Legelöbb

is, intendáns kinevezése jött
szóba, mely állomásra ki is
van már jelelve, G. Beth-
len Emil. Eszterházi Gej-
zárol és rolla volt szó, mely
vetélkedés ~~párv~~ köztök, pár-
viadalra is adott alkalmat.
Bethlen minden ferdesége
mellett, legalább külföl-
di mivelt séggel és müvé-
szi hajlamal bír, Eszter-
házi, se külföldi se bel-
földivel, müvészi esme-
retét, csak anyiba bizonyi-
totta még, hogy a legszebb
színésznével, Pataki
Rozával van tartos

visszonyban. Bethlen ki
pökezü s még tart vagyon-
jából, valoszinüleg sokat
fog magáébol költeni a
színházra, azért mondám
ferdének, mert minden in-
kább, mint magyar em-
ber és férjfi. —
15dik Déc. Andrássiné az
ö természetes fesztelen mo-
dorával, nem tetszettmeg
egy részének a kolozsvári
úri társaságnak; nem ta-
lálták elég czifrának, vagy
szereplőnek, egy szóval nem
felelmeg a ~~képzelnek~~ ~~a~~
~~ma~~ magoss eszmény-

1677 a

képnek, melyet egy Kürs„
wiulnt csinál magának, alkot
egy miniszternéről pe„
dig bizony jobb volna, ha
követnék példáját és a
sok czifra rongy miatt,
ne üttetnék dobra vagyon„
jakat és még azt is ve„
hetnék példának, hogy
a fényüzés helyett, bö„
kezü nyomát hagyta
jótékonyságának.
Megütköztek még, egy
valoba helyzetéhez nem
illö enyelgésébe, az in„
dohazhoz ötet kisérö
honvéd tisztekkel, azt
mondá nekik tréfásan,

a ~~1677~~
a ~~1678~~
422

hogy ha majd szüksé„
gök lesz markotányos„
néra, elfog hozzájak
jöni. Egyátaljába An„
drássinénak, egy kissé
cavaliere modora van,
a többek közt sziva„
rozik is, az ~~a~~ félét nem
lehet helyeselni s'min„
dég vésszás, magoss mi„
veltségre igényt tarto
nökbe. Hanem ez a szi„
varozás ~~a nök közt~~, oly
elterjedt szokás Pesten
a felsöbb körökbe, hogy
tudok estélyt Károly

Edénénél, hol a háziasz-
szony és léányán kívül,
minden nő szívarazott.

19dik Sobb és baloldal
rokonszenve, mind a fran-
dziákhoz hajlik, még a szá-
szok is, kik oly nagyon éltek,
a porosz dicsösségbe, nagyon
megütköztek, miöta sejdi-
tik, hogy az, az orosz szövet-
séggel jár, mely még nagyon
megkeserülhet nekünk.

24dik Décem Kraszna me-
gyébe a meghalt Kabos
helyett, egyhangulag Bán-
ffy Eleket választották
képviselőnek: nagyon

közepes tehetség, hanem
jámbor, becsületes ember,
kitüzte magának, hogy
baloldali légyen és nem
sokat törödve, az indokok-
kal, követi bevallott
pártjának társait. Zol-
tán fiamat kivánta a
megye megválasztani, de
~~bevallo~~ környülményei,
nem engedték, hogy el-
fogadjá.

31dik Décember. Ez a Rhédey-
Bethlen István affaire
nagy mérvet vett: Rhé-
dey minekutána Bethlent

1687 -

és segédeit Horvath Dé-
lát és Teleki Károlyt, kik
honvédek, piszkolván a
Polgárban és Herman-
städter Zeitungban, fel-
szollitotta Tracf ezredes és
Inczédi a nevezetteket, hogy
tisztitnákki magokat, meg-
verekedvén Rhédeyvel, vagy
külömben kénytelenittetnek
lemondani, honvédtiszti ál-
lásokrol.

23dik Jan Pest. 1871.

Folynak a vigságok itt
a fővárosban: A jogász-
bál igen kellemetlen vi-
tatko zásra adott alkal-
mat a Gott erhalte miatt
melyet a Felség megjele-
nésekor ~~játszodtak~~ zenél-
tek: Szerintem, ha a Köl-
csey Hymnusza vagy az
~~Gott erhal~~ osztrák volt
helyén, az most nem, vagy
minden esetre elkésett
kérdés, hanem az ellen-
zéki lapoknak oly har-

gulata ellene minden„
képpen helytelen: elö„
ször, mert kár ily cse„
kélységért ily nagy
zajt ütni s még káro„
sabb a Felséget sérte„
ni, ki jelentenlétével
éppen hodolatot nyilvá„
nitott a fiatalság köz„
véleménye iránt.

27dik Jan. T. Bánffy Bé„
la Kraszna megyei fö„
ispány, sajátságos gyer„
mekesen mérges bosszus
~~indul~~ természetével, na„
gyon compromitálta ma„
gát: Az úton, egy zsido„

nak szekerével összeakadt
az övé, le ugrik rolla dü„
hössen megtámadja, a
vele lévö nyugalmazott
ezredes Wesselényi Feren„
czel a hitvány zsidot, szi„
dalmazzák, összevissza po„
forzák, szakállát tépik
és evel megnem elégedve,
elfogatási ~~pa~~ rendeletet
ádki a föispány, be is
csukják, de a somlyoi vá„
roskapitány okosabb lé„
vén, huszonnégy ora
mulva kibocsátja kezy„
ségre. Somlyon egy zsi„

do ügyvéd nyilvánosság-
ra hozza a Váradi Uj-
ságba, onan felkapja a
Llvyd ezen czim alatt.
Szaffer Verfahren,
egy magyar hirlap pe-
dig, igen élczesen, ajánl-
ja Bánffyt az üresedés-
be jövö belügyminisz-
terségre, mint a ki, ezen
tény által bebizonyi-
totta, humánus gondol-
kozását. —
1sö Febr Tegnap, mi alatt
látogatásom tettem Frau-
nénál, nálla volt léánya

Andrássiné; kit anyja na-
gyon unszolt, hogy szol-
lana férjének, egy átta-
la pártott egyének hiva-
talba alkalmazása mel-
lett. Mire nézt, felvilá-
gositásul, ~~nékem ezt~~
éngem igy értesitett:
ez az ember, kit én ajám-
lak sok képességgel bir,
de egy kissé rest, el is vet- × hanem
te kedvét, a hivatalos-
kodástól, azon környül-
mény, hogy felesége bé-
csi nö lévén, nem akart
ide költözni, ezért ö le × inkább
is mondott hivatalárol,

de most másképpen gon-
dolkozván, anyja kit
esmerek megkért, hogy
szollanék vejemnek
mellette: "Andrássiné
pedig, anyja unszolá-
sára felelte; „Gyula azt
mondta, monddmeg a
mamának, hogy írja-
meg a mamának, hogy
nem tehetek semit érte."

6dik Február. Megdöbben-
táleg hatott a közönségre,
az Eötves halála.

11dik Február. Eötves végpil-
lanataiban hagyakozott
hogy temetése szertartásá-

ne püspök végezze a val-
lási szertartást és hogy
nem az ákadémia termé-
be nyujtoztassák ki, irtoz-
ván látványul szolgálni
a baloldaliaknak. Ezen kis
ellentétes párt: ~~ultramon~~
a főpapság és balpárt,
sok keserüséget okozott
neki. hanem most min-
den véleményüek egye-
sülve, meghajolnak az el-
hunyt ~~szeny~~ homályta-
lan jelleme, fényes elme-
tehetsége elött.

16dik Febr. Az ujonan kine-
vezett miniszterek állan-

óvságába nem nagy a bi-
zalom: Sothrol a vélemény,
hogy igen követelöi s' gyön-
gédtelen alárendeltjei iránt,
Paulerröl pedig, hogy bár
tökélletes tanár, nem bir
elegendö organizálo tehet-
séggel és hogy túlságos
catholicus nézetekket bir.

21dik Február A föherczegné
cerclejében, ö maga volt leg-
egyszerübben és olcsobban öltöz-
ve, még azt mondták; hogy
25 forintba került volna csak ruhája,
ez nem lehet, mert fekete gaze × ezüsttel
szövet volt, de minden eset-
re, nagy egyszerüséget akar

peldájával mútatni.

25dik Tegnap estve nagy
rémülés volt a városban, a
fenyegetö vizár miatt: ágyu-
dörgés jelentette a jég megin-
dulását, a Duna partjára
csoportosult a néptömeg és
aggodalomal lesve a vizár
növekedését és midön leg-
nagyobb volt a feszültség
egy az ellenkezö elemi csa-
pás, tüz, ütötteki magát,
de a derék tüzóltók hihetet-
len gyorsasággal ~~oszegy~~ eleit-
vették.

Itt, a nagy világba divat
lenézöleg beszelni a Szé-

chényi Ödön elmetehet-
ségéröl, pedig bár minden-
ki, anyi önfeláldozást, te-
vékenységet bizonyitna
a közérdek iránt.

3 dik Már. Tegnap megnéz-
tem az Engel mütermében
a Széchenyi szobor mintá-
ját: egy papir tekercset tart
kezében, valoszinüleg azon
tettét ábrázolja, midön az
àkádémiának ajándékoz-
ta, joszága évijövedelmét;
a pillanat minden esetre
jól van választva, mert ez,
az ö nagysága kiindulá-

si pontja, de az arczkife-
jezést erötetjesebbnek óhaj-
tottam volna, tevékeny-
sége férjfikorából, mit a
müvész azonba késöbbi + ké- + ábráirol
péiröl vett, valoszinüleg a
Gasser által készitett mell-
szoborrol, mely inkább a
gondolkozo, megtört lélek x ki- x kinyomata
fejezése.

8 dik Március. Valojába el-
szomorodik az ember, ha
itt társaságba menyen, mert
találvan mondja a költö,
hogy „oly ritka a magyar
szó, mint a fejér hollo." An-
drássinál z sufolva voltak
a termek, de az erdélyieket

kivéve, kevesen beszéltek
magyarul: a nők többnyi-
re csak töredezve s'a kik
tudnak is szivesebben beszél-
nek németül. Még ekkor,
~~méltányol~~ midőn az ideva-
lo felsőbb körökkel meges-
merkedik az ember, méltányol, hatni
ja illőleg ~~az er~~ Schéchényit,
hogy ezen társaságba, mely ki
a bécsi áristocrátiával va-
lo rokonság és az udvar kö-
zelsége miatt, anyira elné-
metesedett, képpes volt fel-
éleszteni ~~benek~~, a nemzeti-
ség eszméjét és ~~ki~~ hogy, e- ~~hogy~~ ki
zen előítéletek által kor-
látolt kizáro társas kört,

valamenyire öszszehozta,
a cásino s'egyéb intézmé-
nyei által, a nemesi rend-
del. Ez azonba csak a
férjfiakrol szoll, mert a
nőket illetőleg, még min-
dég létezik a chinai
közfal, pedig különös,
mert sokkal több házas-
ság kötletik, a két rend
közt, mint Erdélybe s'még
is sokkal többet tartanak
itt, a mágnásságra.

12 dik A catholicus congrés-
sus elfoglalja főurainkat,
és majd mind buzgo védői
a catholica egyház abso-

lutismussának, az opposi-
tio, nagyon csekély számbol áll,
és talán nincsen is mágnás
köztæ.

17dik Március. Tegnap Bu-
dára érkezett a király és
királyné sóly sendben, hogy
csak a hírlapok által érte-
sittetünk felölle. A jelen-
idöben, köznapi, de örven-
detes esemény lett, ö Felségok
és különösen, a királyné
fogadtatása. Az eseme-
mények fejlödése, körül-
mények kényszere, nem-
zetünket feje uralkodojá-
val, összekötötték, és a

királyné valoja, mely
mind a két részrél vala + félnél
menyire enyhiti, a kény-
szer szigorát.

22 Március. Többféle felol-
vasáson voltam. Sokai-
nak valami sajátságos mo-
dora van, melyel élénkséget
érdeket kölcsönöz, a leg min-
dennapiabb, egyhangubb tár-
gy-
nak: elöadása ezen czim
alatt volt: a Rök a tüzhely-
nél; egy kissé igen beléele-
gyedett a főzésbe, bár néhá-
nyan megsokalták, részem-
ről szivesen halgattam, a
rétes és béles készitéseket.

Nékem a híres Tanhäü-
ser nem nagyon tetszék;
valo, hogy nem értek a zené-
hez, de ~~nékem~~ igen zajosnak
tartam, ~~igen~~ szép bene, a
zarándokok+ éneke. + dala

27dik Március. Könyelmü el-
járás, a mit a jobbpárti
+ képviselök követnek: biz-
va többségekbe, nem csak el-
útaznak sokan közüllek,
hanem még x ~~az o~~ tanácsko- x az országházából
zo teremböl is, el eltávoz-
nak; úgy hogy gyakran
igen fontos kérdésekbe,
~~nagyon~~ csak csekély több-
ség határoz.

8dik Április Deresztelke.
Ismét csendes lakomban
vagyok, melyet anál is
inkább élvezek, hogy a
jelen világfordultával,
ki tudja, még meddig
lehet ment békés népünk,
a sociál komunismus
ragályától? Ebben a
par excelence aristocra-
ta s'pátriárchális or-
szágban, még igen kel-
lemetesen és békébenle-
het élni. Haza érkezé-
semkor, sok sajátsá-
gos csekélység ~~emlékez~~

+ eszmék zavará-
nál fogva,

kálás Istenhez való
szép kötelével is megál-
dotta gyermekeit. Ki"
nek a szépészeti Jogal"
macinának, gyönyörkö"
dők minden szép alak"
ban, hát megmutatn
sellalája saját csalá"
jában? Haerr vétek,
egy dobja rámar ez el"
ső követ, azonnya,
kinem ezen egy és e"
lébb tudnám elhini,
a pápa valhatatlan
dogát, mint, hogy lét"
nek anya, kinek gyönyö"
rűséges gyermekei szép"
ségébe.

× hogy

× aesthetikai

× valóságos képpes

1704 a

19dik Április. Az ország-
gyülésen, Horvath Bol-
dizsárnak a telepitvénye-
ket (colonicáturát) tár-
gyazo törvényjavasla-
ta kerül szönyegre: ez
~~mint~~ igen természetesen,
egy néhány birtoktalan
szélsö bali s'a városi kép-
viselöket kivévé, nagy el-
lenszenvet költött és még
is valoszinüleg keresztül
fog menü; mert nagyobb
része abba bizik, hogy
a felsöháznál mega-
kad, azután kevésnek

x mindenkinél

a ~~1711~~
a ~~1705~~
451

van erkölcsi bátorsága
a közvélemény ellen
nyilatkozni.

23dik Április. Magyaror-
szágon sokkal bigottab-
bak mint Erdélyben, mind
catholicusok, mind protes-
tánsok. Nagy böjtben szo-
kás a dámák közt: bizo-
nyos napon összegyülni
s'elhatározni miféle: him-
zések készittessenek közös
munkával, a vidéki sze-
gényebb egyházak szá-
mára, természetesen majd
mindegyik a ~~maga~~ saját
birtokában lévö templo-
mot kivánja kézimunka-

x eklézsiák

jával ekesitni.

4dik Május Megrábbo
egy eset, ez a Nyári ön-
gyilkossága: ezt a számos
vastagbörü + egyénisé-
gek megnem foghatják.
Szentkereszti Zsigo, ki
vele közebbi érintkezés-
be volt, állitja, hogy nem
lehet, az általa indokolt
pénzzavar: elhiszem biz-
én, hogy ö, ki minden lép-
ten hazud, soha kétség-
be nem esne szava be-
nem válthatásáért és
hogy inkább megérti
vejét Rádayt, ki

+ banqueroute

becsületvesztve is, meg-
tud élni. —

17dik Május. Megtörtént
nagy inepélyességgel, a
zászloszentelés Vásárhelyt.
Eszembe jutott, hogy ezelött
huszonkét évvel, mily szo-
moru eseménybe vettem ott
részt: eszeveszetten mene-
küttünk az ellenség elöt
beljebb Székelyföldére,
akkor Rákhelem szüle-
tendö volt, azt se tudtam,
hová huzzam meg magam
betegülni sö most ~~zász~~
koszorus leány a hon-
ved zászlo szentelésnét,

+ hova hajtsam büfejim

a honvéd akkor, mint lá-
zadó büntettetett, ugyan
azon felség által, kinek
most hüséget esküttek
és kit ök akkor, ~~mint~~ gyü-
lölt zsarnoknak tekin-
tettek. Bizony változó
a világ! —
Teleki Domokosné, mint
illik magyar mátronának,
szépen adakozott, helyesen
viselte magát és jól vette ki
magát, ~~mag~~ zöld magyar ru-
hájában; mégis vége, kosz-
sza nincs a sok gancsosko-
sásnak, mert a nőknek na-
gyobb része, irigységből, hiu-

ságbol van gyurva s' fel-
jajdul a kicsinyszerüség,
ha más, bár mi csekély ki-
tüntetésbe részesül. — x alkotva
Az ebéden mulatságot szer-
zett, a Gáméra s' Bodola
hazafiui felt pohárkö-
szöntései, mindkettö szol- x hotott
gált az alkotmányt alan-
rendszer alatt.
19dik Május. Sósef főherczeg
Kecskeméten a honvéd équi-
tátio vizsgánál jelenlévén,
a katonatisztekkel szokott
ebédelni, halgatag termé-
szeténél fogva, csak ritkán
szollott, hanem midön be-
szélt, természetesen ~~nagy~~

mindenki réá figyelt és
egyhor az örnagyhor. for-
dulva, sajátságos nehéz-
kés beszédmodorával
elöadta: "hogy ö sajnál-
kozásbol megfogadta
a Miksa császánál volt
lovászmestert és hat lo-
vat átadván neki, betani-
tás végett, egy darab idö
mulva megprobálta, hogy
menyire ment velek, de
nem nagy sikert mutat-
hatott elö, különösen
nem tudtak sorompan
átszökni; Ezért megfedd-
ve ötet, egy ~~hanap~~ ha-

táridöt szabott a lovak
betanitására, mely eltelvén,
sor-neki kezdtek a probálás-
hor. Ez, azon részébe tör-
tént, az alcsúti kertnek,
hol egy réten, a föherczeg fiai
paraszt gyermekekkel jál-
szodoztak, néhány szamár
is volt ott rendelkezésökre.
A lovak nem ~~tudtak~~ vol-
tak betanitva, mindeg-
kitörtek a sorompónál
a föherczeg irgalmatla-
nul mérgelödött, káron-
kodott; a gyermekek oda
bámészkodtak; egyszer
csak az egyik paraszt fiu,
felkaposzkodik egy szamár-

+ tüzött
+ kisérlethez
+ jól

ra, neki vágtat a sorompo„
nak és szerencsésen átugrat„
ja. : „Nem képzeli örnagy
úr," fejezé, ezen szavakkal
be beszédjét a főherczeg,
„menyire bosszankodott
és szégyelte a dolgot, az
a diszno német."

6dik Lupius. Berzenczei
lemondott a képviselőség„
ről és mindenki töri fejét,
hogy mi okból történhetett.
Aligha, nem találtunk nyi„
tánjára: az a kalantos
Baldácci réátette fejét, hogy
mindenkép képviselő légyen,
sok vallott kudarcz után,
M. Vásarhelyt szándék„
szik egyet × kiserteni; val„

× probálni

jon, nem a tát lencse törté„
nete, ismétlődött közte
s' Berzenczei közt? —

10dik Junius. Az áristocratai
göggel pöffeszkedő fiatal„
ság, nem gondoljameg, hogy
homlok egyenest, az rohan áris„
tokratai elv megrontásá„
ra: Tekintsünk csak
körül, az egész miniszté„
rium, Andrássit, Wenkhei„
mot kivéve, mind a közép„
osztálybol áll, és miért?
mert nem tudtak arra kép„
zett egyéneket, a förendüek
közt találni, a kik volná„
nak a regiek közül, úgy
mint Apponyi György,

× menyen × munkál

Széchen s, t, nem birnak
népszerüséggel, ujabbak
pedig nem áltak elö; Azu-
tán szidják Horváth Bol-
dizsárt prolétáriusnak és
nem képpesek, a nagy bir-
tok érdekét képviselni:
tanulás, és mindenek felett
kitartó szorgalom uraim!
azután nem határoznak,
~~felotto~~ felöllünk, nállunk
nélkül. — Szapári Gyula
egy dicséretes kivétel és
már is nagy befolyással
bir. Zichi Victor közpá-
lyára lépésével, talán, mint
nagy arszlán után, divatos-
sá válik egy kissé a mun-
kásság; mert most nem si-

sine cura többe a hivalal,
átláthatják, hogy a Mollie-
re élczes mondásának ide-
je eltelt: nous, gentilhom-
mes savons tout, sans a-
voir jamais rien appris.

15dik Junius. Nagy nap a
mai, ~~az egész~~ hazánkban
általánosan, folynak min-
denütt a gyülések, a megyék
rendezését illetöleg. Meglát-
ják, ha ez is oly szenvedé-
lyesen menyen, mint a
képviselö választások, nékem
úgy tetszik, hogy most csila-
pultabbak a kedélyek: talán
azon okból, hogy nem sze-
mélyes kérdés, vagy talán,

+ ánimozitással

1716 a

gyakorlodott a nemzet egy
kissé ismét az alkotmányos
életbe.

20dik Junius. Ismételt vá-
lasztási kisérletek után,
~~megtere~~ végtére képvise-
lö leve Orbán Balázs M.
Vásárhelyt. Vele igazán
betelik, hogy l'enfer est pa-
vé des meilleurs intentions,
mert becsületes szelid ember
létére, gyakhazafi buzgo-
ságaba, gyakran igen va-
dakat mond: itél elevenek
és holtak felett, „Kemény
Ferenczet a lábánál fog-
va kellene felakasztani"
s'több efféle badarságokat

mond, pedig oly jámbor,
hogy talán egy légynek
se tudna ártani. Ö egy kor-
látott eszmekörü, vas szor-
galmu, önzéstelen, igen becsü-
letes, ~~egyén~~ elvéhez, az el-
fogultsagik hü egyén.
A legnagyobb nélkülezése-
ket szenvedi, ámbár nem
egyszer volt alkalma segit
ni szükes állapotán, hiva-
tal viselés által, de ö ezt,
mintegy elvei megtagadá-
sának nézte.

24dik. Az Orbán Balázs test-
vér bátyjárol Felixröl,
egy igen kárhoztato tet-
tet hallottam. Bálin-
tit Jozsi beszélli, hogy
szemtanuja volt, midön

× tanulmányaiba
× nagyon

489ben az elfogott Román
Konstantinak, Orbán
mint nemzetör fedeze„
tül rendeltetve, saját ke„
zével tette réá az elsö kar„
csapást, mire, végig vo„
nulva, a Sz. György ut„
szán, a nép kövel dobál„
ta s'mint hullát vették
le, a szekérröl.

29dik Junius. Tisza Lajos
egy becsületes, józan eszü
s'mivelt salonember, de
~~hogy~~, de, hogy biré képes„
séggel a miniszteri tárczá„
ra, az más kérdés, aligha
ha Tréfort Ágoston
nem lett volna inkább
elhivattatva réá, legalább

× közlekedési hivatalra

igen sokan úgy tartják.
Ö nagyon jártas volt az × Tisza
Andrássi házához, és vá„
dolják sokan Andrássit,
hogy a családjának udvar„
lo egyéneknek, nagyon is
kedvez és aval is, hogy
nehezen tür miniszté„
riumába, önállo embert.

4dik Julius. Hallám, hogy
Tisza Kálmán, dohány„
telepesseit, ~~ezelött~~ már ez„
elött párévvel kitette tele„ × volna
pitvényjeiböl és ezézt dú„
tiozna oly kényelmesen a
telepitvényes ügyben. A
tény valoságáról nem ke„
zeskedem, mert sok gyanu„
sito mende monda foly a

jobbpártnál is, elleneik
ellen.

8dik Julius A Marosszéki
közgyülésen kiméllette„
nül megtámadta, az a
haszontalan Tholdalagi
Zsigi Teleki Domokost
és egyátaljába, az egész
erdélyi képviselö testü„
letet, tétlenséggel, némaság„
gal vádolta öket, bézzeg
kelepel ö eleget és ha„
lyest nem, ir de helytelent
eleget teszen, tehát nem
az ö szájában ~~és az ö in„~~
~~do ellenzéki~~ illik a meg„
rovás. Ö, népszerüseget
hajhászva, a vérilis sza
vazat miatt x jajveszékett, x lámentált

holott talán éppen ellen„
kezöleg, azért érdemelnek
megrovást, hogy meg„
gyözödések ellen sok tár
gyat, hag a töb[redacted]
a tele[redacted]nyes [redacted], hagy
tak szó nélkül ke[redacted]
meni, a felsöház [redacted]
fogadásába bi[redacted].

13dik Julius. A vizek minden„
felé temérdek kárt csinál„ x okoz[redacted]
tak az országban, a közö„
sülés anyira megbomlott,
hogy két napig, posta sem
érkezett Sz. Régenbe,
s'a borszéki utat Toplicza
felé anyira megrongálta
az áradas, hogy tökéllete„
sen járhatatlan: igazitnak
rajta, nagy erövel, ~~igye~~„

anál is inkább igyekeznek,
mivel Slávy miniszter
körútat tészen, a végszo-
rosak megvisgálására.

18dik Julius. Szomoru jelen-
ség, az hogy a főbbrendüek
közül, oly kevesen vanak
~~hivata~~ magoss hivatalba
alkalmozva; ők ~~beké~~ mél-
tatlonkodnak, hogy × kész-
akarva történik így, én
pedig × képzetség és főleg
szorgalom hiányjának
tulajdonitom.

22dik Julius. A törvény-
székek elhelyezése sok elé-
gedetlenséget szült, temér-
dek kérlevél ment iránta
a belügyminisztériumhoz
be: minden nevezetesebb
kiss helység követelt
maga számára.

× szándékosan mellöz-
tetnek,
részökről

18dik Julius. Ma van Torda
megye felső kerületének
bizotmányi gyülése Sz.
Régenben: a tanácskozás
a megye rendezéséről foly
és főképpen felterjesztés in-
ditványoztatik a törvény-
szék tárgyába; kéretik
bene a minisztérium, előb-
beni határozatát megvál-
toztatva, Sz. Régenbe is
helyezni egyet; a felter-
terjesztés eg küldötség ál-
tal × adatik által a minisz-
ternek. A közakarat fér-
jemet jelölteki: a felter-
jesztés, mind inditványo-
zojának, mind szerkeztö-
jének.
Általános megjegyzés,
hogy gyérültek a képessé-
gek a megyékben. —

× állitni

× kézbesittetik

1724 a

9dik Augusztus Anyi kiál-
lott aggodalom után,
Isten kegyelméből, megé-
rém azon örömet, hogy fiam
Endre, épen testben, lélekben,
ismét a szülöi háznál van.
Gondolom a párisi esemé-
nyek sokat tettek foradal-
mári kiábrándulására.
15dik Augusz. Deñem kel-
lemetlen benyomást tett,
Lonyai Menyhértnek, a
grofi czim elfogadásá:
valo, hogy nem ingyen ke-
gyelemből, hanem érdemei
után, jutott e kitüntetésre,
az is valo, hogy törvényes
magyar király adoma-
nyozta, de valahogy, oly
ellenkező a kórszellemé-

az előhaladotsággal

a 1725
471

vel, fontosságot helyez-
ni, a czimekbe s' különö-
sen Lonyait, ily csekély-
ségen feljülemelkedet-
tebbnek képzeltem, azu-
tán megvallom, nincs
tetszésemre, egy oly
tekintélyes ösi nemes-
séget, mint a Lonyai-
uj grofsággal felcse-
rélni. — — a végén, ez
csak hiuság. — —

+ ezen eszmém is, hiusá-
gon alapszik.

19dik Augusztus Sogorom Pa-
get, egy igen helyes megjegy-
zést tett ~~családunkról~~ nem-
zetunkről: azt mondja,
hogy minden magyar há-
romféle büszkeségből van
alkotva: a nemzeti, csa-

ládi s'egyéni büszkeség„
ből, azért néki, még Isté„
ne is külön van és pár exe„ + kiválvan
lence lovagiás nemzet,
családját pedig, a földmi„
vesen kezdve, mindenki
saját körébe, tekintélyes„
nek veli s'elöljárviban
nem örömöst türi az es„
meretlen neveket, saját
egyénységéröl pedig, min„
denki hiszi: „hogy ö a
legény a csárdában. —
Ezért visszatetszést okoz„
~~zett~~ az ujabbi föispányi
kinevezések, és egyátal„
jába az egész tisztviselöi„
kar. —
23dik Az álladalom jo„

szágait, többnyire saját
kezellése alá veszi.
28dik Augusztus. Ez a Lo„
nyai olyan, mint a me„
sebeli vitéz, kit fegy„
ver nem jár: nem csak
az ellenzék nyilai pat„
tañak vissza, aczélzott
melléröl, hanem, még a
vasúti összeütköze„
sekböl is sértetlenül
menekül: közelebbröl,
midön Szapári Béla,
életétvesztette, ö egy plaid„
det, fejére bonyálva, ~~ám„~~
~~bára~~ sértetlenül maradt,
ámbára waggon, mely„
ben ült, zuzást kapott.

1728 a

1. Szeptember. Andrássi
s' Kerkápolyi készültek
beutazni Erdélyt, kü-
lönösen, a végh elyeket, szo-
rosokat, megtekintendök.
Andrássi Vécsre szándé-
kozott betérni, ez egy kiss
baj lett volna, mert a ve-
jem és leányom Dorszé-
ken lévén, nem lehettek
volna ott, elfogadására,
hanem volt nekik ott, sze-
rencséjök, egy más mi-
niszterhez; Szlávy ép-
pen akkor érkezett volt
oda, midön Dánffy Elek
és Teleki Károly egy
kiss tánczos mulatsá-
got rendeztek, az ott

lévö dámák számára
s' meghivásuk következ-
tébe, Szlávy is részt
vett beñe.

9dik Szeptember. A városi
föispányok kinevezései
közt, legkellemetlenebb
hatást csinált a Lázár
Mihályé, mivel hir-ne-
ve nem éppen szeplöte-
len: 48 elött, az ügy ne-
vezett Pécsovics világban,
Sósikáéknak volt teremt-
meñye (créáturája). Rad-
notfái Samu által, pénzt
kapott szavazatok vásár-
lására, miben olykor nem
éppen hiven eljárva,
gyakran x zsimbelt réá, x ily formán

1730 a

föbb tángyérnyalója Rad„
notfáji, „ez a haszontalan
Lázár ismét megcsatt."
Forradalom alatt, mint
veress kakas kukorikott
és csupa hazafi buzgo„
ságból ~~sok~~ oláhoknál,
szászoknál rabolt, miért,
ha az események meg
nem változtak ~~volna~~,
Bém elött, egy kiss ga„
libába jött volna; ha„
nem mint oportunitás
embere, tudott ö, a dol„
gok változtával segit„
ni magán, és hogy, hogy
nem, bezirker leve. Már
most jobbpárti képvi„
selöből, városi föispány.

~~1731~~
477

12 dik Szeptember. Csalhatat„
lanul, Kerkapolyi ~~leg~~ bir
legtöbb tehetséggel a minisz„
terek közül, e mellett, vas
akaratu, fáradhatatlan
szorgalmu, alattvaloit
olyrendben tartja, hogy
az övé, azon egygyetlen iro„
da, melyben munka hátrá„
lék nincsen, Lonyaitol
25,000 elláttatlan ügy
maradott ~~hátra~~ volt hát„
ra s'ö mégis annyira vitte
a dolgot, hogy minden, ma„
gát elöadando ügy folya„
matba van. —
October 3 dikán: A löverse„
nyen voltam Kolósvárt.

1732 a

Bizony szegény ország
ez az Erdély és kicsiny vá„
ros ez a Kolósvár. Még egy
valamire valo lóvat sem
~~tuo~~ voltak képpesek, a gyep„
re viñi. Wesselényi Bélá„
nak, ki idejét, pénzét ~~egy~~
csak a lótenyésztésre fecsér„
li, sem volt ~~e~~gy kitünö lo„
va is, úgy szintén Beth„
len Sándornak. Bánffy
Ádám mutathatott job„
bakat fel. Az államdijt
ismét, mint rendesen, ma„
gyarországi; Stiéray nyer„
te el. A város kicsiny sze„
rüségének pedig az, bizo„
nyitvañya, hogy az asz„
szonyok csak mende mon„

a ~~1733~~
479

dával mulatják mago„
kat, a fiatal emberek,
most kivételképpen, nem
korhelkedtek.
Nágyon sokat nyert a
város, az Europa szál„
lodával; egyetlenegy ven„
déglö, mely kielégiti a
mivelt közönséget izlé„
sét, csinre, tisztaságra,
kényelemre nézt, a főzés
is izletes. Sikert kivánok
válalkozojan, Bánffy Kál„
máñak, ki elég jozan be„
látásu s'erélyes, atyja
hibája által tönkre ju„
tott vagyoni állásán, ezen
válalat által, segitni. —
8. dik October. Meglátogat„

tam Vásárhelyt, a nöegy-
let kiállitását: szép
vetemény, izletes befőt-
tek, jó háziszövetek;
bizonyitnak a magyar
nök, ügyes gazdasszony-
kodásárol. A gazdasá-
gi kiállitás most foly
ottan.
12dik October. Különös az,
meñyire nem létezik, a
magyar fajunkban és
különösen az úri ren-
den a pontosság: majd
minden iparválalatunk-
nak, bukás a vége: meg-
bukott, az elsö Kölcsönös
tüz és jégkár biztosito
intézet, a Victoriát

sem gondolom szilárd
alapokan állani, az elsö
kolósvári pincze egylet,
a legnagyobb zavarba hagy-
ta számadásait és az ü-
jabban alakultnál, is mu-
tatkozik már, a rendet-
lenség. Egyedüli kivétel
a Vásárhelyi bánk, me-
lyet úri, vagy is Teleki
bánknak kereszteltek
és melyröl, aňyi sok
rosszat jósoltunk: Ez,
nem csak szilárd hitel-
lel bir, hanem naprol
napra gyarapodik és
mindegyre, egy, egy elö-
nyös pénzopérátiot vi-
szen végher. En, mind
ezt elnökének, Ke-

1736 a

mény Gejzának tu-
lajdonitom, ki egy
pontos, szilárd jelle-
mü, józan belátasu
ember. —

17dik October. Nem csoda, ha a
királyon kezdve, András-
si s'a miniszterek rendre,
szoval, minden fötényező
a kormányon, mind rendre
édegesek lesznek, hirtelen
vénülnek és elfogynak,
mert ez a külombözö nem-
zetiségekböl állo osztrák
monárchia, szünet nél-
kül, baj és zavar forrá-
sa: Kik alkotmányos ú-
ton, kik azon kivül, de
szüntelen réclámálnak,
alig van kilátás, a cse-

a 1737
483

hekkel kibékülni, a miért
azután a németek zugolod-
nak; már felüti fejét, a ha-
horváth határszélbeli
katonaság. Ezen harczias,
de értelmetlen nép, fogékony
a sláv elem bujtogatására,
örökös tüzhelye, a forron-
gásnak. Jelen alkalommal,
rögtön legyözve öket, sike-
rült elfojtani a ~~tuz~~ láza-
dás tüzét. — —

17dik October. Reméltük, hogy
a ~~pr~~ birtoktalanok élet-
halál harcza, a birtokos
osztály ellen, hozzánk jut
legkésöbbre, hol se tulné-
pesedés, se a kézmü tul-
kapása, a földmivelésen,

mény Gejzának tu„
lajdonitom, ki egy
pontos, szilárd jelle„
mü, jozanbelátasu
ember. —

17dik October. Nem csoda, ha a
királyon kezdve, András„
si sáminiszterek rendre,
szoval, minden fötényező
a kormányon, mind rendre
édegesek lesznek, hirtelen
vénülnek és elfogynak,
mert ez a külömbözö nem„
zetiségekböl állo osztrák
monárchia, szünet nél„
kül, baj és zavar forrá„
sa: Kik alkotmányos ú„
ton, kik azon kivül, de
szüntelen réclámálnak;
alig van kilátás, a cse„

hekkel kibékülni, a miért
azután a németek zugolod„
nak; már felüti fejét, a ha„
horváth határszélbeli
katonaság. Ezen harczias,
de értelmetlen nép, fogékony
a sláv elem bujtogatására,
örökös tüzhelye, a forron„
gásnak. Jelen alkalommal,
rögtön legyözve öket, sike„
rült elfojtani a ~~tuz~~ láza„
dás tüzét. — —

dik October. Reméltük, hogy
a ~~pr~~ birtoktalanok élet-
halál harcza, a birtokos
osztály ellen, hozzánk jut
legkésöbbre, hol se tulné„
pesedés, se a kézmü tul„
kapása, a földmivelésen,

nem okozhatja: nállunk
még oly fejletlen az ipar,
hogy, ugy szolva, zsarnokos,
kodhatnak rajtunk a ~~mes~~
× kézmüvesek és a mezei
munkabér is annyira fel,
hágott, hogy ép kézláb,
szorgalmatos ember, nem
éhezhetik magyar földün,
ken, és mégis kiderült, hogy
Pesten volt szándéka, az
internationalnak, felüt,
ni tanyáját. Nállunk
nem a szükség kényszeriti réá az iparosokat, ha,
nem, a változás viszketege.
Azon szabolcsiények, kik
a strikot csinálták volt,
három forint napibért
kaptak, ez már, honunk,

× mesteremberek

× kézmüveseket

ban, hol az élelmiszerek
olcsobbak, tiszteséges bér,
Azonban jelenleg Erdélyben,
kivételes állapotban vagyunk
a máléterme's oly sitányul
ütöttki, hogy igen magos,
ra, emelkedett annak ára:
igaz, hogy vasuti munká,
lotaknál, havasos helyt,
favágással, segithet ma,
gán a szegény ember, de
minden esetre, nagy szüksé,
get fog szenvedni. Ha a
vásárhelyi vasút megnyil,
lik, reméljük, hoznak raj,
ta gabonát, a Dánátbol,
e nagy könyebbség lessz,
vidékünkre nézt. Ma,
gunknak is, a tisztabuzát
kivive, oly silány ter,

mésünk van, hogy az egyéb
gabna nemüt veñünk kell.

28dik October. Tegnap egy
igen szomoru eset történt
a háznál: A bivalost a
bivalbika úgy oldalba dö„
fte, hogy az orvos megvis„
gálván, mindjárt nyilváni„
totta, hogy tüdöje añyira
megvan sértve, mikép élet„
be maradása lehetetlen.
A bivalbika legelvén, meg„
szemlélte, a járomba fogott
bivalokat ~~és~~ dühössen ne„
kik rohant, és a szegény
bivalos, védni akarván,
a gondviselése ~~alatt valo~~
bizott marhát, vasvillá„
jával elakarta ijeszteni
oñan, de az, szarvára vé„
vén ötel, a levegöbe vetette.

s'oldalba oly mély sebet
ejtett rajta, hogy tüdö„
je tetemes sérülése miatt,
életbe nem maradhat.

15dik November. Darázs„
fészekbe nyula András„
si, evel a birodalmi can„
cellárság elválalásával,
de ö, eñek okát jobban tud„
ja, mint mi avatattanok;
valoszinüleg kényteleñek
érzi magát, magyar ér„
dekbe, megtartani a ve„
zérszerepet, mi azonban
ara mutat, hogy az osz„
trák birodalmi bonyo„
dalmak, a tetöpontot
érték. — —

1742 a

20dik November. Ma nyilik meg a Vásárhelyi vasut a közlekedésnek. Ha eszembe jút, hogy ezelött 23 évvel, midön osztrák katonaság és oláh nép megszállta a várost, mily nagy volt ott a rémülés, levertség, hála fogel, hogy nem csak fenye eltörölt alkotmányunk, fenyegetett nemzetiségünk, ismét felvirult, hanem még iparválalatok is életbe lépnek. A polgárosult Europával valo érintkezése által, talán csak veszt valamit, Vásárhely zugvárossá-

a 1743
489

gából. Minden városnak megvan a maga tipussa: Kolósvár egy kicsiny patriárchális áristocrata fészek, ott az úri rend, esmerve egymást gyermekkorától fogva, szüntelen együtt élve, mint egy nagy családot képez, bizalmas körökbe, nem juthat a polgárság, mely koránt ~~sincs~~ ~~anyira~~ sem bír anyi mivelt-séggel; idegeneket azonban szivesen fogadnak. — Vásárhelyt már rég nem laknak mivelt úri családok, nincsenek tekintélyes egyéniségek, kik hangulatot adnának a társaságnak. Laknak ott, Aporan-

elkezdve, sok a kétes jellemü hivatalnok, a vidékbeli birtokos fiatalság, mely csak idejét ölni fordul ott meg, fesztelen engedi magát át, a korhelységnek. Bösek, fiatalak közt, a kártya s'borozás a fö mulatság; a nagy közönség pedig oly fejletlen, hogy a Derzenczei s'hasonlói szonoklatát tudja élvezni*. Fehát bizony Vásárhely kiválóképpen (par excellence) zugváros. —

4dik December: A hirlapokbol látom, mily komoly szinezetet váltott, a Mirelli féle szinházi botrány; Orczi Bodog

és sta at államférjfiuságokra, sokat tart.

lemondásával végződik, mire a közönség mintegy kényszeriti.

5dik December. A felvilágosadott, vagy is inkább, független Deákpártiak, sokat tartavárnak, a Réform uj szerkezetétöl: Átlátva, hogy ez a mámeluk féle odaadás, mind országgyülésen,* a kormány indítványait illetöleg, alá ássa pártjok hitelét, a jozanabb gondolkozasuak egy tárgaságot alakitottak, talán husz egyénböl, mely 1000 forint részvény után, a Reform szerkesztöségét átveszi, Kemény Gábort

* mind a kormány hirlapi organumainál

1746 a

és Salamont jelölvén ki szerkeztőnek. Ezen vála„lat vezetésére, Széchény Antal felszollittatott: előbb vonakodott elfodá„sán; kétlem, hogy most is beléegyezését adta vol„na.

28dik Déc. A Keleti Vasut részvények ~~ujeszter~~ meg„semisülése, ujév után, kimutatja magát,

---

a ~~1747~~ 47

1872. Beresztelke

Jan A törvényszékek személy„zete kinevezése, nagy bé„kétlenséget okozott az országban: minden kima„radott áspiráns balolda„li lett, egyébaránt, a hik nincsenek is személyesen érdekelve gáncsolják a kormányt, némely igen nevezetes hely betöltésé„vel, különösen a vasúti ügyekben: Így tették, a Kopcsa Ferencz ajánlatá„ra, Jordánt kisajátitási biztoznak, ki ezen hiva„talbol sok ezereket szer„zett magának: a birto„

1748 a

kosak által megveszte„
gettetve magát, igen drá„
gán becsült, minden kisa„
játitando földöt. Ezen
egyéniség, még a föispány
Nopcsa László teremt„
ménye volt és iñen kép„
zelhetni, mint áll, becsü„
let dolgában. Erre nézt,
egy furcsát hallottam,
mely oly valoszinütlen„
nek tetszik, ~~mely~~ hogy nem le„
het egyéb, x hozzá hasonli„
to adománál! Horváth
János megvásárolván
Bretytyét, a Nopcsa a„
jánlatára, megteszi azo„
jószág felügyelöjé„

x mint ötet jellemzö ado„
ma.

a ~~1749~~ 495

nek fordánt, ki añak
berendezésére tetemes
pénzösszeget kér tölle
s añak idejébe, jelenti is
Horváthnak, hogy min„
deñel elkészült és jöñe
megtekinteni birtokát.
Horváth a legnagyobb meg„
elégedéssel látta Bretytyé„
re érkezve, hogy az általa ú„
talványozott pénzösszegek,
mily haszoñal lettek befek„
tetve: gazdasága, háza, kert„
je szépen beállitva, ~~tig~~ any„
nyira is gyönyörködött beñe
hogy ott mulatását elöbbi
szándékánál tovább nyuj„
totta, hanem bizony napon„

ta tünedezni kezdett a csal„
kép elötte: legelöbb is, serdü„
lö fenyö csemetéi száradni
kezdtek, mert viritások, csak
egy pár napra lévén számit„
va, csak amugy× hirtelen vol„
tak a földbe dugdosva, egyser„
re magtárai, pajtái, aklai
kiürültek, mert a sokadalom
közeledtével betodult a fa„
lusi nép az udvarba, vissza„
követelni sajátját, mit csak
dekorirozni kölcsönzött töl„
lek Jordán úr. A varázs
igy eltünt, ta szépen beren„
dezett házat kivéve, mert
hiszen az épülettel, nem
amithatott Jordán úr. a
bútorokat pedig, Horváth
küldte volt oda.

× rögtönözve

12dik Február: Pest.

Derék, becsületes Zol„
tánom, szeretett, jö fe„
leségét elvesztve, egész
családunkat lesujtotta
e nagy csapás: ez a
ha fiatal házaspár, nem
csak szerető, egyetértö,
munkás, hanem még
nagyon elégedett is volt,
mi szerintem, mindég é„
letrevalo (gyakorlati) ész„
nek, jóságnak, szerény ön„
zéstelenségnek jele, mert
a ki betalálja magát
visszonyaiba, hálás a
tapasztatt jóért, nem

képzeli magát többre ér„
demesnek, anak minden
esetre, a nevezett tulajdo„
nokkal birnia kell.

17dik Február. Nevezetes
szakadás készül a bal„
pártban: egy része meg
lett győződve az osztrák„
kal valo kiegyezés szük„
ségességéről, köztök Pod„
mániczky Frigyes; a Ké„
glévich Béla visszavona„
lásat is anak tulajdonit„
hato: a más rész, ~~Tisza~~
~~Kálmán vezerseg~~ főkép
a megyéken, a Tisza Kál„
mán vezérsége alatt,

(nem követel többet
a sorstol)

a független Magyaror„
szág utogondolatjával,
a kiegyezés felbomlásán
dolgozik.

27dik Febr. Sokan, a ~~Lonyainak~~
~~eszélyességének tulajdo„~~
~~nitják~~, e politikai változá„
sát, a kitünöbb balpártiak„
nak, a Lonyai eszélyesse„
gének tulajdonitják: mond„
ják, hogy Károlyi Edével
három ora hosszat volt
bezárkozva. Részemről,
csak a történtek természe„
tes következését látom
beñe: tovább vive az ellen„
zékeskedést, átlátták, hogy
a kiegyezés felbomlására

vezelne, mire még, telyesség-
gel nem birunk elég erövel
minden becsületes, tiszta
szándéku hazafi vissza-
retten e nagy felelösségtöl.
Ez által, gondolom, a jobb-
pártban is változás törté-
nik: nem látja magát kény-
szeritve, a kormány fentar-
tására, mindég feltétlenül
vele szavazni; s igy bizony-
nyal, gyorsabban haladunk,
az okszerü réform terén.
28dik Február Mint méhkás-
ban, melybe, a királynét
sérülist szenvedett, oly boly-
gás van az ellenzéki tábor-
ban Schwarz Gyula ellen-
ki merészkedett, a Tisza

Kálmán szentséges sze-
mélyét megtámadni: Keve-
sen tudják megérteni az
egyéni vélemény függet-
lenségét. A Réform ege-
kig magasztalja, az Ellen-
ör sárba huzza. — —
4dik Március Az országházából
jövök: Tisza Kálmán tartott
egy hosszadalmas beszédet, a
választási törvényjavallat
felett: hangja tompa, ~~nem~~
elöadása, nem érdekeltsé-
get gerjesztö; felett réá Toth
Vilmos, tiszta értelmes elö-
adás, érczes hang. Megjegyze-
ni valo, hogy midön Tisza ~~be~~
szonokolt, a jobbpárti padok,

× költö

× szonokolt

ellenbe, midőn Toth, a balpár-
tiak ürültekmeg. —

11dik Mártius. Rémülés fo-
gottel minden gondolkozo
embert, a képviselő házban
történt jelenetek után, a-
zonba reményünk felett
csilapultak a kedélyek;
mert[x] képzelni se mertük,
hogy a balpárt gyülése al-
kalmával, ne történjenek
nagy ellenzéki démonsrátiok.
de a balkörnek vitt fáklyás
meneten kívül, mely nyu-
gott rendet tartott, nem tör-
tént semi. Turcsa[x] jelenet,
mint megtett a város vi-
déki alakokkal: őszinte,
becsületes, derék magyar

éppen nem vártuk

x látvány
x megtett

hazafiak! kik mindég készek
vagytok véreteket áldoz-
ni a honért, maradjatok ti
megyétekben annak ügyeit
rendezni s ne ártsátok ma-
gatokat europai politiká-
ba, melyhez nem érthettek,
nem elegendő arra, az áldo-
zatkészség, s allangos mon-
dat, képzetség, tágos eszme-
kör, világnézet[x] kell arra,
melyel ti nem birtok és nem
is birhattak.

x szükségeltetik ~~rá~~ ahoz.

15dik Mártius. Eltele ez a bal-
oldali ~~dem~~ tüntetés is, kevesiff
zajjal, fontossággal mint kép-
zeltük. Alkotojá Tisza Kál-
mán, ha magába tér és iga-
zat vall önön magának, el-
esmerheti kudarczát; Mint a

közép balpártnak feje, meg-
kellett neki hallani, saját
takomáján, a szélsöbal ~~nyi-~~
~~latkozatát~~ vélemény nyil-
vánulását, a Kossuth
éljenzésével, mit hadsegé-
de, Csernátoni se tuda meg-
gátolni, azután pártjából
tekintélyes egyének: úgy
mint, Schwarz, Károly
Ede, Pronay, Podmánicz-
ky, mondtákfel a máme-
luksàgot nálla. s'még az
a szomoru kinézése van,
hogy ösi Debreczenében
egy értelmiségénél fogva
tekintélyeb Déák párt
kelethezik.

21dik Már. Mint gomba
úgy teremnek a sok hír-

kénytelen volt

kilátása

lapok: a Réform balpárt
adja ki a Haladást, az ön-
álobb jobbpárt a Korunkat.
Ez utobbi teremtöje Kemény
Gábor: a függetlenebb jobb-
pártiak a Pesti Naplot
igen feltétlenül kormány
organumának tartották és
azért a Réform szerkeztöjével
Rákosi Jenövel indultak
alkudozásba, hogy légyen vé-
leményük organuma, de az
egyezkedés nem jöhetvén lét-
re, a Korunkkal, 1000 forint
részvény által, saját hírla-
pot teremtettek magoknak.

26dik Március. Nagyon mulat-
tat, a balpárt kebelbeli czi-
vakodása: a Hon, Schwarz

BIBL. ACADEMIEI Arhiva Istorică FILIALA CLUJ

1760 a

Gyulát, választoi nevében szüntelen csipkedi, ~~bi~~ öpé-dig dühös Csernátoni ~~ellen~~ mondja, hogy csak cselszö-vény az ~~ellene~~ vegész, alig tudtak 20 egyént megkeritni, ki ellene nyilatkozzék.

16dik Április. Beresztelke.

Valoszinüleg a télen utol-jára mulattam huzamosab-ban Pesten. mert az uram végkép akar lemondani a képviselö pályárol. ~~Ezen~~ Szándékát nagyon hely-ben hagyom: koros ember-nek méltosága megkivánja hogy önként mondjonle a világban valo szereplés-röl: anyian várnak egy

x lelépni

x helyeslem

a ~~1761~~ 507

hely betöltésére s'anyi közép-szerü kortársa van az ember-nek, kik ha szellemi ~~hiasu~~ fogyatkozást nem lobbant-hatnak szemére, annál in-kább rágodnak phisikai nyomoréksagán. —

Május 14dikén Szenyes dol-got miveltek a jobbpártiak M. Vásárhelyt: azt vétték, hogy érdeköket elömozditja, ha a balpárt nagy gyülek-zetén verekedés támad, azért Berzenczeit megvesztegetve, mint agent provocateurt fel-léptették.

x vitték végher

18dik Május. Még egy ballépés a jobbpárttol: pártjok követ-jelöltéül, csak valamenyire

is, siker reményjével, nem
léptethetnek mást fel, mint
Lenei Joskát, Lenei Jos-
kát ki forradalom alatt,
mint tyukász fönök, ne-
vezetes volt rablásairol,
Lenei Joskát kit Dem
rablásaiért katona ité-
löszék elebe állitott, ki
talán csak a ~~magyarok~~ le-
~~gyor~~ osztrákok visszajö-
vetelivel menekedett meg
az akasztofától. —

27dik Május. Ez a pártviszály
nékem keserves órákat sze-
rez: Decsületes Zoltánom
indulatosságánál fogva, i-
gen kellemetlen helyzetbe
bonyolodott: a mindenek

által megvetett kraszna me-
gyei alispán Lázárral, nyil-
vános helyt, igen megvetö-
leg bánt ~~es~~ mivel a mint a Réfor- × mivel
irja, erőszakosan akarta
pártját beviñi a megye-
terembe, ~~melyet a ko~~ be-
zárt az alispán elölle,
a követjelöltség felöl ta-
nácskozni. Hogy meñyi
valo a dologban, nem tud-
hatom meg bizonyosság-
gal; de añyit tudok, hogy
fiam, fájdalom, gyakran
elragadtatja magát indu-
latossága által s'hogy az
alispán kétségen kivül
kizsákmányolja ezen

1764 a

gyengéjét.

10dik Junius. Tökélletesen
elferditve jöttki a közelebb
emlitett czik a Réformban;
A tényállás ez: Bánffy E-
lek követi jelentését kiván-
ta a megyetermében tení,
melyet az alispán paran- × azonban
csából zárva talált, oñan
a gyülekezendök bosszankod-
va eloszolva, az úgyneve-
zett Zsido Soska vendéglö-
jébe mentek, ott halgatni
a követi jelentést, de melyet azonban
Bánffy Elek nem akart
ott megteni. Megjegyzén-
dö, hogy Zoltán jelen se
volt a történteknél, ha-

a ~~1765~~ 51

nem estvefelé Somlyora
menve, mulatta magát
a Bánffy Elek × tehetetlen × gyermekes
pujka mérgén, ki megpil-
lantva az ara jövö alis-
pánt, bement a czukrász
boltban, hogy kikerülje
a vele valo találkozást,
Zoltán ingerkedésböl vissza
akarta tartoztatni s mond-
ta, hogy minden esetre kiszol-
itja oñan. Salán ezen tré-
fa, vagy megtudva a Zoltán
ki mélletlen nyilatkozatait
ezemélyéröl, bosszantották
añyira fel, hogy elfelejtve × az alispánt
az illem szabályát, nyilvá-
nos helyt, az utczán, Zoltánt
szemteleñek nevezte.

1766 a

14dik Junius. A történtek folytatását Bánffy Béla által tudom, ki éppen nem hajlando titéletében kedvezni Zoltának: Az emlitett sértö mondást, tekintve az alispán idös korát, volt annyi türelme Zoltának bé-kével elhalgatni s'kezét vállára téve, csak ~~annyit~~ kérdezte tölle: örög úr, meg tud é állani szavának? igen" felelte az határozattan." Tehát más nap reggel házához küldve Bánffy Eleket és Torvczkay Pátt, felszollittatta, hogy vené vissza szavát, vagy adjon elégtetelt érte, mire ö fe-

× önuralma
× nyugodtan

~~1767~~ a
513

lette, hogy ilyes ~~dolgokrol~~ tárgyrol, nem kiván családja köré-ben vitatkozni, hanem jöjjen a nevezett urak irodájában hol elfogja intézni a dolgot. Azok el is mentek oda, ismételve megbizásokat, ~~és~~ beszolli-tolta ~~a porkoláb~~ Kellert a porkolábot (ki közbe-szollva, hajdan katonatiszt lévén, ha halgatva is, de nem csekély megütödéssel, lehetet, ezen ~~eljára~~ becsü-letbeli eljárásnak tanuja) hogy légyen bizonyság, mint fenyegetik ötet hi-vatalos helyiségében, azu-tán, a Zoltán kihivására azt felelte: „hogy ö mint

mire azonban

alispán és nem mint magány
ember cselekszik, nem tartok-
ván semi elégtétellel. —

20dik Junius. A történtek után
rögtön Pestre indult az alis-
pán, Zoltánt erőszakoskodá-
sért bevádolni; már most foly
a bünvádi kereset ellene, mely
minden részrehajlás mellett,
alig hiszem, hogy a vádlo-
ra nézt, kedvezőleg ütneki;
mert gaz eljárása miatt,
a becsületesebb egyének fellá-
zadva; már három tisztvi-
selő adtabe lemondását,
azt indokolva, hogy nem
kiváñak, ily aljas jellemü
ember alatt szolgálni.

A Reform jobbpártiaknak
tulajdonitja ezen fellépést:
Valo hogy az egyik szolga-
biro közzüllök, Dozsánszy,
balpárti, de a másik, Nagy
Domokos jobbpárti, az árva-
székbirot, nem tudom mely
párthoz tartozik.

25dik Junius Valojában el-
szomorito, menyire erkölcs-
telenitik a népet, ezen [illegible]álasz-
tások: Mind a két párt részé-
röl, legszemtelenebbül folynak,
a vesztegetések. A kormány
a helyett, hogy szigoru, pártat-
lan birája légyen ezen eljárás-
nak, alattomban ~~segéd~~ pénzzel
segélyezi pártját, a balpártiak-
~~nak~~, már csak az egyesek

x a harmadikat,

adakozására szorítkozva,
kevesebb pénzöszegyöl ren-
delkeznek: ki szelet vét, vi-
hart arat: meglátják, mily
sajnos következménye lesz
eñek, hazánkra nézt.
Károlyi Gyula 100,000 fo-
rintot költött választására,
s'az a ügyefogyott Teleki Sán-
dor, 60,000 ret.

29dik Junius. A Lonyai Kolós-
várt mulatása alatt, három
nagy ebéd volt: egyet rendezett
a város, meghivojegy és részvény
fizetés mellett, egyet adott
Péchy; mely a helyiség szü-
ke miatt, inkább csak a hiva-
talnokokra szorítkozott
és egyet, a redoute termében
Lonyai, a meghivások na-

gyon kiterjedt körü s'tapin-
tatosságot tanusitott. Dánffy
Kálmán válalkozott a vendég-
lösségre, úgy találom igen
drágán: nyolcz forintért sze-
mélyenként, pedig csak a ~~szto~~
asztali bort adta, csemege boro-
kat Lonyai hozván magával.
Lonyai nagyon kivánt erdélyi
emberekkel és viszonyokkal
esmerkedni, miben, úgy mond-
ják, Péchy nem igen igyeke-
zett elösegitni ötet. × öt

4dik Julius. Most foly Sz. Ré-
genben, a képviselöi választás,
mondják nagyon egykedvüen,
lanyhán, valoszinüleg azon
okbol, hogy eddigelö, inkább
még csak a szászok szavaztak,
és hogy, oly tulnyomo a

jobbpárt, ~~hogy~~ mikép semi
sikerrel, se kecsegtetheti ma
gát a balpárt, melynek Tisza
László a jelöltje. Minden két
ségen kívülinek tartják, a ~~ke~~
~~mo~~ vejem Kemény Kálmán
megválasztását.

9dik julius Megtörtént a válasz
tás; x Kemény nagy szavazat
többséggel választatott meg.
Ez, inkább annak tulajdonit
hato, hogy a balpárt ezen ke
rületben, leapadt és ellankadt:
Keményt tisztelik, becsüllik,
mint derék fiatal embert,
szeretik ~~is~~, a megye gyerme
kének tekintik, köztök nött
fel, köztök élt, jó tapintat
ja, igénytelen nyájas modora
kedvelt egyéniséggé tették,
de a politikai szinpadra most

Torda megyének felső kerü
letében.

lépnén elöbbfel, nem lehet poli
tikai tekintély.

17dik Julius Nagy veszteség a
kormányra nézt, hogy be
fészkelte magát a balpárt
Székelyföldére: Ott nem lé
tezhet, a kor igényével ha
lado ellenzék, mert az úgy
nevezett értelmiség meröben
hátramaradt az europai
czivilizáciotol. tudattan, ~~szük~~
korlátott, fogalom nélkül,
az igazmondás, becsületes
ségröl, telve ügyvédi csür
csavarással, fortélyal, ép
pen úgy a köznép, mély a
nellett, még ~~vérengező, mint~~
komunista s vérengező,
mintha most jött volna ki
Szcitiából.

1774 a

7dik Augusztus. Ezeket hal-
lottam, a politikai kulisz-
szák megül: a Déákpárt-
ban, nagy meghasonlás és
intriga forralodik Lonyai
ellen, Déák maga nem a-
kar beléereszkedni; Esen-
gery volna az inditója, ki
maga vágynék miniszter
elnökségre, vagy talán
nem ~~egyer~~ látja okszerü-
nek, a Lonyai réform ter-
veit.

12dik Augusztus. Lonyai a
keletkezö réformpártat,
~~le~~kivánja × kenyerezni; biz-
tatja öket, hogy ö maga is,
czélul tüzteki, az üdves
réformok elömozditását.

× lekenyerezni

a ~~1775~~
521

A Schwarz számitása
szerint, már huszan feljül
aňak a párton, de neve-
etes nev, az övén kivül,
incsen köztök, legtekinté-
esebb a Károlyi Sándoré,
ki, ha mint képviselö meg
bukik, a felsö házban
ogja réform elveit érvé-
yesitni.

Ercsa két kortesnotát hal-
ottam: Károlyi Edére:
Jaj be bolond ez a grof,
reg, forog, mint a srof,
akár jobbra, akár balra,
indegy neki akárhova:
ethlen Sánosra:
nek egy juhasincsen
m fogadjuk majornak-

1776 a

Ki magának rossz gazda volt
Rossz a tisztartonak
A ki dadog jö pap nem lehet
Bethlen uram, a hogy jött, úgy
elmehet.

21dik Augusztus Kraszna me-
gyében, a két párt~~ok~~ cziva-
kodása, de főképpen az
alispán tekintélytelensé-
ge miatt, annyira felbomlott
a rend, hogy vasvillával,
fejszével támadják meg
a pandurokat. Hogy ne
is veszitsse a köznép,
a törvényességro rendről valo
a fogalmat, midön ilyen
példát lát maga elött:
A képviselö valasztás
alkalmával, az alis-

a ~~1777~~ 523

pán pandurakkal hajtat-
ta a szavazokat. Bán-
ffy Elek találkozik egyél,
lefegyverzi s' felülteti sze-
kerében. Ez mind köny-
nyen megtörtenhetett, mert
a pandurnak, leghissebb
fogalma se lévén kötelesé-
ségéröl, csak arra szá-
mitott, hogy ha a megyei
szolgálatol elveszti, majd
kárpotolja érte Bánffy,
ö, pedig nem képpes fel-
fogni cselekedete balkö-
vetkezményeit, mert még
a mi kevés ésszel született
is, elvesztette, már többszö-
ri örültségi rohamok-
ban, alkalmasobb he-

1776 a

Ki magának rossz gazda volt
Rossz a tisztartonak
A ki dadog jö pap nem lehet
Bethlen uram, a hogy jött, úgy
elmehet.

21dik Augusztus Kraszna me-
gyében, a két párt~~ok~~ cziva-
kodása, de föképpen az
alispán tekintélytelensé-
ge miatt, annyira felbomlott
a rend, hogy vasvillával,
fejszével támadják meg
a pandurokat. Hogy ne
is veszitsse a köznép,
a törvényességro rendről valo
a fogalmat, midön ilyen
példát lát maga előtt.
A képviselö valasztás
alkalmával, az alis-

a ~~1777~~

523

pán pandurakkal hajtat-
ta a szavazokat. Dán-
ffy Elek találkozik egyél
lefegyverzi s' felülteti sze-
kerében. Ez mind köny-
nyen megtörtenhetett, mert
a pandurnak, leghissebb
fogalma se lévén kötelesé-
ségéröl, csak arra szá-
mitott, hogy ha a megyei
szolgálatol elveszti, majd
kárpotolja érte Dánffy,
ö, pedig nem képpes fel-
fogni cselekedete balkö-
vetkezményeit, mert még
a mi kevés ésszel született
is, elvesztette, már többszö-
ri örültségi rohamok-
ban, alkalmasobb he-

lye volna egy gyógyin„
tézetben, mint a politi„
kai teren.
28dik Augusztus: A felsö ház„
ban, egy hatalmas reform„
párt készül keletkezni,
melynek Károlyi Sándor
lessz a feje. Úgy látszik
Lonyai sem idegen ezen
eszmétöl, mert a régálisok
kiosztása nagy méroben
foly, különös tekintettel
az ifiabb nemzedékre.
A pártiumban lévö birto„
kunk után, nem csak fér„
jem, hanem mind a két fiam
kapott meghivást. Kegle„
vich Béla tudakozodott
kik leñének meghivhatok,
a szabadelvüek közül,

tehát úgy látszik, hogy
a réformpártnak enged
befolyást Lonyai. —
Szep. 3dikán: Úgy látszik en„
gesztelékenyebbek a pártok
egymás irányában, nagy
resze a tekintélyes hírla„
poknak egy leendö fúzió„
rol ~~értekezik~~ elmélkedik.
Valoszinüleg a Réform párt„
nak jút a × közvetitö szerep,
az országházában, helyet
is a szerint kíván foglalni.
Ha a közoktatási miniszté„
rium változás történe, lehet
éges, hogy Schwarzot lép„
tetnék a Pauler helyébe,
mert Lonyai nagyon is
kívánja pártjának meg„
nyerni; ö pedig fentartva

× közbejáro

vélemény függettenségét;
mert hiszen, a mint nyil„
vánitotta, a közjogi kér„
désbe, nem tartja korszerü„
nek, jelenleg ereszkedni,
a miniszterelnök pedig,
a czélszerü réformoktol,
koránt sem idegen. Egyéb
aránt azt hiszem Schwarz„
csalodik pártja erejében, Csá„
ky Gyulát is oda számlálta;
ö pedig, határozattan nyilat„
kozik, hogy a jobbpárthoz
tartozik. Különösök is e„
zen párt elnevezések; mert
a szélsöbalt kivéve, mindegy„
gyik jógérvényesnek valja
a kiegyezést és a réformok„
ra késznek mondja magát.

11dik Szep. Nagy izgalom,
érdek, a létesitendö fuzio
miatt.
17dik Szep. Károlyi Ede
és Schwarz Gyula kézzel
lábbal dolgoznak (az utob
bi inkább fejjel) a Reform„ x fövel
pártnak prozélitákat
szerezni; de nehezen me„
nyen, mert a szabadelvüebb
jobbpártiak és a jozanabb
gondolkozásu középbaliak,
ugyan azon politikai vélé„
menyel birnak és mindegy„
gyik restelli nyilván egy uj
párthoz szegödni, gondol„
va, hogy megmaradva a
magáéban, éppen úgy

közre munkálodik az
üdvös reformokra.

2dik Szep. A 48 beli forra,
dalomba, nagy szerepet vi-
vö hires Sanku meghala:
s'meghalt, mint a hogy a
koborlokrol szokás mon-
dani a kert alatt (nem ép-
pen ott, mert onan egy ~~ki~~
könyörületes pék bevitte
pitvarában.) Lehetne mon-
dani, hogy a Némézis keze
sujtotta, de anál sokkal
okszerübb okoskodás, hely-
zeté~~nek~~, környülményei-
nek és különösen mivélt-
ségi fokának, természe-
tes következményjél

látni beñe. Balázsfalvi
oskolai tanulmányai
felülemelhették némüleg
értelmiségben, ~~konfitár~~
nemzetiségi társain,
lelkesülhetett ö is pillana-
tig, (~~bár ferde~~) ~~nemz~~ szél-
lemi czélokért (na de
az megbocsáthato, csak
huszonnégy éves volt,
~~ak~~ s'kinek nincs akkor
politikába néha ferde
nézete?) + ~~lehetett~~ birhat is ügyes-
ség, szellemi felsöbbség
beñe, hogy egy rendezet-
len népsereggel tudjan
hadat vivni; de egy alap-
talan, elotelen nevelésel,
mily mulékony mind

+ birhatott is ügyes-
séggel, szellemi fel-
söbbséggel

1784 a Megszünt

ez! (tevékenységével
elveszett munkaereje,
a beállt zsibbaszto kör„
nyülmények lehangol„
ták, csalálmaibol,
melyhez a miveletlen
ember mindég személyes
jollétet köt, kiábrán„
dulva, állati kétségbe„
esésbe sülyedt. A ma„
gyar forradalmárok,
polgárosodottabb álla„
mokba jútva, sokat ta„
nultak, vagy a kik
nem is jozanodtak, to„
vább folytatják szellemi
ábrándjaikat, naplo„

a ~~1785~~
531

kat, jegyzeteket, hisz„
toriát irnak; a szegény
oláh× mit miveljen
egyebet, mint része„
geskedjék? — —

× forradalmár

Vydik Szep. Nékem úgy tetszik,
hogy mind a ~~Déák~~ jobb—
mind a balpárt sokat józa„
nodott: az elsőnek tagjai,
nem éppen oly feltétlen
pártolói a kormánynak:
igen sokan ohajtják az
önállo magyar bánkat
és megütköznek a Kuhn
eljárásain, túlfelöl az
utobbiaktol se halja az
ember, azt a sok éretlen
okoskodást és gyanusi„

× támagatói

1786 a

tást: Hogy mikép fog
nyilvánulni a vitatko-
zások alatt, ezen közelé-
dés, majd meglátjuk, én
csak társalgásban hallott,
minden napi beszédről
szollok.
Most hallék egy borzasztó
kegyetlenséget, mit csodál-
lok, hogy nem büntetnek
szigorubban: Sorostyén
a Seleki Sándor erdejében,
~~rajta~~ tetten kap az úradalmi ~~er~~,
német erdész három fa-
tolvajt: levetkezteti őket,
megvereti s'úgy hajtat-
ja őket be a faluba. Egyik
ezen emberek közül

az ~~et~~ közelebbi kemény
télben,

a ~~1787~~ 533

e bánásmód következté-
be meghalt, beperlik ér-
te az erdőszt, kit azu-
tán csak három héti
fogságra itélnek. Bizony
még akasztofát is érdem-
lett volna s'bámulni le-
het, mint akadhatott
~~az erdősz~~ emberteten
parancsa végrehajtojá-
ra. —
October 2 dikán. Most ~~vala~~ já-
ra itt: a bécsi világkiálli-
tás magyar megbizottja,
Bartha úr, felirando, a
küldendő tárgyakat. S-
gen helyes volt, a magyar
országi gazdasági egylet-
töl, egy megbizott kiné-

vezése, mert külömben
az erdélyi kiállitás,
magyar részről, igen
silányul ütött volna ki:
A szászok 400 tárgynál
többet irattak volt már
be, mig a magyarok csak
negyvent, de a Bartha úr
személyes eljárása, úgy lát-
szik nyélbe ütötte a dolgot,
felszollitására, tetemes be-
iratások történtek.

12dik Oktober. Ez a Senyei fel-
lépése, nagy sensátiót csi-
nált: nyilván az ó conser-
vátivak kisértik meg a
kormányrudra ülni, meg-
buktatva a jelen kormányt

a balközép segélyével,
Tagadhatatlan, vanak kör-
tök, ~~fényes te~~ mint Senyei
is, fényes tálentumu, he-
lyes reformokra készsé-
ges egyének, de öszesen,
mégis, retrográd, korsze-
rütlen eszméket töreked-
nének érvényre juttatni.
Akkor igazán betetnék,
a szélsöbalon, a békák
meséje, kik, nem eléged-
vén meg, a töke fejedelem-
mel, a golya által pré-
dáltattak fel irgalmat-
lanul. Senyei elesmert
derék ember, de a mellett,
sok subtilitás van benne:

mint tudá indokolni, a
plácétum ~~mellett~~ ellen
valo felszollalását! —

26dik October. Bánffy Béla
többször beadva lemon-
dását a Kraszna megyei
főispányságrol, végtére el-
fogadtatott és már most sze-
retné visszanyerni hivatalát,
miből azonba semi se lesz,
mert Soth Vilmos meges-
merte, ingatag, megnem biz-
hato jellemét.

15 November. A vejemet, Ke-
mény Kálmánt, Kraszna
megye felszollalása követ-
keztébe, szüntelen kinálja
Soth Vilmos a főispányság-
gal; de nem lévén odavalo

lakos, környülmenyeihez
nem találja alkalmasnak,
semiképpen se fogadja el.
Ő ajánlotta a belügy minisz-
ternek fiamat Zottánt, ki
~~vgy~~ balpárti lévő daczára,
mégis derekasan betöltené
helyét, mert kötelesség érze-
te, szigoru becsületessége,
nagy tevékenysége, józan
belátása, minden bizonyal
hasznos hivatalnokká ten-
né. En főképpen az ő tö-
kélletesülése érdekébe óhaj-
tom, mert sok hiányja s'hi-
bája leñe vele orvosolva:
belátása tisztulna, eszméi
tágulnának, darabos modo-
ra, simulna, kijöhetetlen
nehéz természete ~~simuli~~

magát, mások után, alkal-
mazobbá tenné. —

26 November. Ez a Csernátony
botrány azért végződött oly
kevéssé kielégitöleg Lonyai-
ra nézt, részint a Déák köz-
vetitö természetéért, ki ta-
lán igen bölcsen, kerüli a
torzsolkodást, részint pedig,
a saját pártbeli intrigákért,
mikép vaňak egyének kik
~~nem~~ ôhajtanák a Lonyai te-
kintélyét alááasni. Nullöm-
ben egész ~~nyilat~~ gyanusitá-
sa Csernátonynak egy kofa-
ság egy nonsense ~~volt~~;
hiszen maga bevallja, hogy
nincs semi adata vádja
bebizonyitására, s valojá-
ba nem finyás becsület

érzetet bizonyit azon párt,
mely megtüri keblében, az
aňyira aljas insinuátiókat.

8 December. Már most iga-
zán betölt a közmondás, "hogy
egy bolond oly követ hány a
kútba, hogy száz okos sem
huzzaki." Ez a Csernátony bo-
trány, ha nem is ok, de lega-
lább alkalom volt, a Lo-
nyai bukására. már most
keressenek helyette jobbat,
ha kapnak; mert ezt a Slá-
vy miniszteriumat, minden-
ki érzi, hogy csak ideiglenes.
Lonyai az egyetlen állam férj-
fi, ki ért a pénzügyi viszo-
nyokhaz.

---

a

1794

1877 Deresztelke

28 Febr. Szapáry Gézával ismét oly miniszteri kinevezés történt, mely állandosággal nem biztat; ~~ko~~ a közvélemeny azt tartja rolla, hogy léha ember. Szapary Gyulárol volt szó, a belügyi tárczát illetöleg, vele, mint esmert dologvivö, jellemes egyéniséggel inkább meglettek volna elégedve. Zichy Sósef a nélkül, hogy valami fényes tálentom lenne, mégis reméllik meg fog felelni

a ~~1795~~ 541

hivatalának: szorgalmas, becsületes, komoly irányu ——

20dik Március. A kik az országgyülésen jelen vannak, állitják, hogy a függönyök megett, sok turpis cselszövény foly Lonyai ellen. ~~Az ocsa~~ Testvér öcsese Sósef rendezi a contreminákat mellette, de úgy látszik nem nagy sikerrel, mert a conferentiákban is, csak öt párthivet tuda nehi szerezni. Gondolom a fook abban rejlik, hogy mindenki ~~ova~~

kodik a miniszter vál„
ságoktol.

17 Április. Egy különös eseméný történt velem: Hus„
vét szombatján, midön va„
csoránál ülnénk, behoz a
kicsiny inas egy levelet
nékem, ezen czimel: D.
Bánffy Sánosnénak, vagy
ha nem leñe otthon, fia,
vagy léányat által bon„
tassékfel, tartalma* követ„ × körülbelül
kező: „Felszollitás kö„
vetkeztébe átjöttünk a nagy
Hortobágyrol egy néhány
erdélyi mágnással elbán„
ni, Adjon ezen küldöncznek

rögtön 300 forintot, egy
negyed orát szabad tar„
tozni, a pénzt akár ban„
koban, ezüstben, vagy
aranyban lepecsetelve
kell küldeni. Tudakozod„
ni a küldöncztöl nem
szabad, vagy azt bánta„
ni, ki egészen ártatlan
ezen dologban és kitöl
nem ott fogják átveñi
a* küldeményt, hoñan × választ
küldték. Semi politiká„
val nem szabad élni,
mert külömbön: folytat„
ja, a levél: „szénás kerted
csüröd felfog gyujtatni,

te pedig, golyo által, saját
asztalodnál, vagsoránál
fogsz megöletni."

9dik Május. Szerencsémre
fiam Endre itthon volt.
vele közölve a levelet e„
gészen réà biztam a teen„
döket, ki azután szép csen„
desen igen helyesen rendel„
kezett: öröket állitott az
udvar körül, a férjfi cse„
lédséget résen tartotta,
a küldönczöt örizet alatt
beküldte Régenbe, ott a vá„
rosi hatoságat felzaklatta,
mely mindjárt kutatást tar„
tott a korcsomákban, a gya„
nus egyének megkeresésé„
re s'a gensdármakat is

készen tartotta a történen„
dö szükség esetére. A kül„
döncz egy jámbor régeni
lakos, kinek egy ~~idege~~ es„
meretlen úr egy fiucská„
tól vezettetve, átadta há„
zánál a levelet, 50 xr vitel„
bért kiatkudván. a fiu pe„
dig egy vendéglöből való
valo. A vendéglöst kikér„
dezve kiderült, hogy két
csinos öttözetü fiatal em„
ber idözve nálla, tudako„
zodott ~~á~~ ha nem tudna é
valakit, ki egy levelet De„
resztelkére viñe, s'ö azon
embert ajánlotta.

10 Május. Mint a törvényes

18000 a

nyomozásbol itélhetni,
valoszinüleg ~~két~~ egy Vo„
gel és Pájerlé nevü két
tekergönek a müve, ezek
már több nemü csalásokat
vittek végher, kár hogy a
rendörség ily lanyhán ve„
szi a dolgot és nem keritet„
te még öket kézre.
Jelenleg a beszéd és hirla„ köz
pok tárgyát, ~~a nagy bécsi~~
~~tőzsdei válság~~ ~~képezi~~ még
a kiállitást is mellözve, a
~~nagy~~ bécsi nagy tőzsdei
válság képezi. Mindazonál„
tal épen úgy nem fog rajta
okulni a közönség, mint pár
~~évvel hason~~ elött, hasonlo
esetben.

a ~~1801~~ 547

24 Május: A gabonanemük„
re bár jó termés mutatko„
zik, a szöllökben mégis, na„
gyon sok kárt tettek a tava„
szi fagyok. A téli vadásza„
tok alkalmával, király ö„
felsége szóba álva, egy
általa esmert földmivéssel,
mondá ~~kérdé tölle~~, „ugy é bár,
jó idö van?„ szép, de
nem jó„ viszonzá az réá,
„inkább szeretem, ha tét„
ben és nem nyárban fagy.„ —
Esmét egy ujabb kalandor
[illegible]gás Perzenczeitöl. —
eleblábolt Isten tudja
hova, ügyes, bajos dol„
gait, a legnagyobb zá„

varban hagyva, azon fur„
csa körülmény adta ma„ × létezik
gát elö, hogy háremét, a
csödtömeg kénytelen el„ × tartani
látni, mint olyan egyéne„
ket, kiknek követelésök
van, a csödtömegen. × rajta

4 Junius. A franczia kormány„
változás, bécsi bukások,
és országgyülésünken, a
Csemegi megtámadása,
vanak napirenden.

9 Junius A bécsi bukások
miatt, sok magányember
is károsult: a többek közt,
Piácsevics Márkust is
emlitik.

Szomoru jelenség, hogy az
úgynevezett úri társaság„
ban, sok a becsületvesztett
egyén, ~~ez~~ már úgy elharapod„
zott és a rágalom annyira
nem tisztel többé feddhe„ × érdemes
tetlen egyéneket is, hogy
bajos volna kitisztázni
a társaságot: Egyröl rebesge„
tik, hogy hamis kártyás,
másrol, hamis váltoké„
szitö, harmadik kijátszod„
ta hitelezöit, negyedik
~~nem foga~~ hátrált a pár„
viadal elöl, és mind ezen
vesmányságokat öszevisz„
za beszellik, a tények be„
bizonyitása hiányjával,

szigora visgálatot, birá-
latot nem tartanak felet-
tek és igy eltüretnek, a
kétes hírü emberek. —

14 Junius. A Szilágynak bé-
kételensége, egyenesen, az
ado helytelen felosztásából
származik, dolgozik is már
az országgyülési ~~anak~~ bizot-
mány, anak orvoslásán;
de itt Erdelyben nem igen
ôhajtják, mert jól, rosszul
csak belétörödtek valahogy
és attol tartanak, hogy
minden változtatás, csak
az ado felemelését hoz-
za magával.

19 Junius. Minden párton,
nagy az elégületlenség,
a jelen minisztériumal,
különösen a Kérkápo-
lyi ~~fijano~~ penzügy ke-
zelésével.

26 Junius. A kik a ~~politi-~~
~~ka~~ a Lonyai bukásá já-
téka függönyei megett vol-
tak, azt állitják, hogy Szlá-
vy bizony nagyban fondor-
kodott ellene, szemtelen-
ség volt tehát tölle, éppen
Lonyait felszollitni, hogy
bizonyitson mellette ezen
tárgyban, hanem nagyon
is felsült; mert Lonyai
fiélspanvén a teremböt,

eléggé értésire adta a
közönségnek, hogy nem
akar mellette bizonyitni × tanuskodni,

3dik Julius. Arisztokrata elvü
hazánkban, az is sért so-
kakat; hogy Szlávy, ki nem
hisztoriái ~~csalad~~ névvel
bir, ~~ki talán~~ kiröl beszél-
lik, hogy az abszolutiz-
mus alatt szolgált, Ma-
gyarország miniszter elnö-
ke. A Kerkápolyi pénz ke-
zellésével sincsenek mege-
légedve. Egy szóval a mi-
nisztérium bomlofélbe, még
csak a Tisza Kálmán tá-
massza tartja. A Kerká-
polyi becsületességébe

elfogulatlan ember
nem kételkedik, hanem
tagadhatatlan, hogy min-
den nagy esze mellett, sok
balfogásokat ~~tett~~, köve-
tettel, a kincstári vagyon-
nal. —

8dik Julius. Ez a Tisza biz-
tosito társulat, midön a
biztositási eljárásban,
igéretjét be nem váltotta,
nagy hibát követett. A
legnagyobb oktalanság,
elidegenitni a mögeletlen
emberek, az eféle hasz-
nos intézetektől

2 Augusztus Ischl.

Ischlbe jöttünk szegény
uram gyengélkedö egés„
ségéért, ámbár névezetes
sikert nem reméllek réá
nézt, mégis örülek némü„
leg itt létünkért. Oly bájos
szép a vidék, egésséges
üde a levegö, hogy csak
enyhitö hatással lehet,
a romlott kedélyre s'eges„
ségre. Különösnek tetszik
nekünk erdélyiékül, hol
az áristocrátia személye„ × úri rend
sen és minden viszonyairol
esmerik egymást, hogy itt,
ebben a népes, nyüsgö élet„
ben, mint tökélletesen ide„ × esmeretlenek

lézengünk, mert alig van egy néhány pesti esmerösünk, kikkel néha ~~oss~~ látogatjuk egymást.

8 Augusztus Ischl

Feltüzlék a lobogot a császárilakra, ma érkeznek ö felségök gyermekei.

11 Augusztus Ischl

A fürdövendégek nagy része, magyarokból áll. oly édesen hangzik idegen földön a honi szó! s'mégis óhajtásom + ellené + daczára re, nem köthetek esmeretséget, az illem szabálya tiltván azt, meglehet, hogy közelebb esmeretség után, nem tetszenének honfiaim általánosan, oly kellemeteseknek. Egy elmés es-

merösem azt állitja, hogy a magyar ember, ha otthon okos is, megbolondul, ha külföldön van, és én ehez hozzáteszem, különösen Ausztriában. Ezen csipös megjegyzésre Vay Ádám adott alkalmat: kinek a Dauer Hotelben, ~~trá~~ ilyen tránsperentet csináltak: Es lebe seine Excellenz Graf Adam Vay, képzelhetni menyit csalatta magát ezen vendéglöben, ha ily kicsinyszerü, nevetséges hizelgésekbe örömét leli.

15 Au. Tegnap délután érkezett ide a király: a korona örökös egy kiss könyü szekérben

ment elejébe.

22 Augusztus. A császár szüle-
tésnapjára nagy misét tar-
tottak, jelen volt az udvar
fényes környezetével. A
réá következő Sz. István
napján, az itt múlato ma-
gyarok mentek serges-
től a templomba, nem-
zéti ünepünket ünepel-
ni.

28 Augusztus. Magyar létemre
gondolkozás módomhaz mérve,
különösnek tetszik, az a ho-
dolo érzet, melyel, nagyja, ki-
csinyje, az itt levő népnek, vi-
seltetik, a császári család
irányjába. Ennek pedig ter-

mészetes ..., hogy ő felsé-
gök és ~~ho~~ hozzájok tarto-
zo fönségök, sokkal szere-
tetre méltobbak x mutatkoz-
nak pátriárchális visszo-
nyaikban, mint országlá-
si képességökben.

x nyilvánulnak

2 dik Szep. Egy vasárnap
elmentem az helybeli
protésztáns imaházba.
Az itt levő protésztáns
egyhá~~znak~~ csak 12 évtől
fogva létezik; egyedül a
Meklenburgi herczeg ado-
mányjából alapult.

6. Tegnap láttam a király-
nét lovagolni, csak lovász-

mestere s'távolabb két lovász
kíséretébe. Ő felsége nagyon
jól veszéki magát lóháton,
az ügyes lovaglást párosítni
tudja, a nőiesség bájjával.

1873: 17 December: Deresztelke.
Mily szomoru változás tör-
tént sorsomon, mióta nem
folytattam naplom: Elvesz-
tém derék, jó úram, kihez
létem volt forrva, 39 évet
~~to~~ éltünk együtt, jó s'rossz
napjainkban, irámtam nem
csak jónak, nemeslelkünek,
de minden környülmény ~~ei~~-
ben nagynak találtam. A
legboldogabb házasok közt
is történendő kellemetlensé-

gek, nálla csak idegesség-
ből származtak, ő mindég
őszinte jó barátom, ~~na~~ e-
rőss támaszom, nagylelkü,
lovagias pártolom volt. —

22 December. Még csak az or-
szaggyülésen tartanak
a pártviszályok, a társal-
gó körökben, nem hall az
ember, még csak egy tüzes
vitatkozást is, balpárti s'jobb-
párti közt, mindenki meg-
van azon igazságrol győ-
zödve, hogy a legelső teen-
dő, az igazgatást rendes
kerékvágásába viñi.
Mindazonáltal hallottam

1815 a

feljajdulásokat, magokat
szabadelvüeknek nevező
elöitéletes maradáraktol,
az eshetöség lehetségére,
hogy Horvát Boldizsár,
ismét kormányra kerüljen.

12

1874: Beresztelke 12 Jan

12 Jan A két évi szük ter-
mések hazánkban, vagy az
itten is érezhetö bécsi Krach,
teszi, ezt a nagy pénzválsá-
got. Nem csak a mezei gaz-
daság, de minden féle üzlet,

× minden nemü

károsnak bizonyult be-
mostanság. Ezt legköze-
lebb tapasztalom, a Sz.
Régenben és körünkben
folyo tutajkereskedéssel,
már tavaly veszteség-
gel folyt és valoszinüleg,
az idén is aképp folyan-
do.

21dik Január Deák Ferencz
betegebb elgyengültebb, mint
a hirlapok hirdetik.

2 Febr Azon német kifejezés
Rotflossigkeit illik legjob-
ban, a jelen kormány és or-
szággyülésre: szakadozott

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorica
FILIALA CLUJ

pártakból és erélytelenségből
áll. Már most ezt a me-
gyék felosztását fogják is-
mét elhalasztani, mert szün-
telen meñek a folyamodások,
kifogások, a tervezet ellen,
bizony fejletlenek és kisko-
rvak még hoñunk népei. —

6 dik Febr Csak tizenegy sza-
vazat többséggel tartámeg
magát a miniszterium. Még
baloldaliaktol is lehet azon
véleményt hallani, hogy in-
kább Tenyeit kiváñák a
kormányrudra, mint oly
egyéniséget ki határozott
jelleménél fogva, véget vet-
ne eñek a sok tétovázásnak.

Különös az, hogy a volt
miniszteriumak és a mos-
tani, senki által se gyanu-
sittatik becsület elleni hi-
bával (kivéve talán, a fedd-
hetetlen Csernátony urtol)
és mégis szüntelen megtá-
madások ~~és~~ ellen kell kür-
deniök, vádak ellen mago-
kat menteni. Hiszem hogy
nagyobbára, hiányzik
nállak, a megkivántato
szakképzetség, de hol le-
het képzettebbeket találni?
hiszen a végén, mégis a
kön kitünöbb egyénisé-
geiből állott.

volt kiszemelve.

1879 a

10 Február Soha se hittem, hogy egy ily életrevalo vá„lalat keletkezhessen, úgy nevezett urak áttat, mint a M. Vásárhelyi bank. Szinte valoságnak tartom Molièrenek azon élczét: nous gens de qualité sa„vons tout, sans avoir jà„mais rien appris. Anyi igaz, hogy nállunk, a kö„zéposztályban sinesenek talán több szakképzett egyé„nek a pénzügyek kezelé„sét illetöleg, becsületesség, mettányosság pedig több van, a felsöbb, mint a ke„reskedö osztálynál, mely

a ~~1880~~ 567

nagyobbára örmény nem„zetiségböl áll. Kolósvárt igen találó hasonlatos„ságot csináltak egyszer egy örmény és egy mág„nás kridát jelentett egyé„niség közt: az utobbi G. Bethlen György félre„nyomott csizmával, ko„pott öltözetben ballagott a sétatéren, miálatt az elsö Izai, négyes, csinos fogattal robogott el mellette. Egy élczes egyén réájok mútatva, ezen megjegy„zést tevé: nézzétek a külömb„séget, egy megbukott mág„nás és kereskedö között. —

x megkülönböztötést

1881 a

28 Febr. Jól esik bánatos szivemnek, hogy derék férjem ~~emlékéről~~ méltányosan emlékeznekmeg, a hírlapok. Tudtam hogy szükebb környezetében egy nagyra becsült egyiniség volt, de hogy enyire esmerje, meltányolja, a nagyobb közönség, nem reméltem. —

4. Március. A napokba történik az uj miniszterium kinevezése, lázas izgatottságban várjuk az eseményt. Anglia peldája szerint, valoszinüleg itt is a conservátivek jutnak hatalomra, minek azután

a 1882
569

az eredményje, még sem egy; mert nállunk az úgy nevezett conservátivek, ~~föke~~ árisztocratus elvekkel és fökép pápizmussal száturált egyének. Részemről a Lonyai miniszteriumat látom, jelen környülményeikben ohajtandonak, a mostaninál minden esetre × eröteljesebb, azután mint eszes ember okulhatott, a múlt hibáin; macskai talpraesett × ügyességét, szivosságát esmerve, remélhető, hogy ismét, a kormány rudjára jút,

× életrevalobb.

× ügyességébe, szivosságában bizva.

1887 a

Lonyainak nagy* hátrány-
ja, a pesti árisztocraticus
társas körökben a felesé-
ge, kinek nem tudják meg-
bocsátni polgári születé-
sét. Csekélyesmeretségem
után vele, kit csinos, nyá-
jas, mivelt asszonynak* ta-
lálok,* nem képzelek ~~elle~~
eñél,* jogosabb ellenszevet
egyénisége ellen. Atyja,
egy Kappel nevü gazdag
pesti polgár, ~~még~~ a má-
sik leányját, egy Földvá-
ryhoz adta férjhez.

9. ~~Február~~ Marcius. Különös,
hogy minden alap nélkül

* hátrányjára szolgál

* tartok, valojába

* igazoltabb

a ~~1884~~ 57.

réátapad egy egy rágalom
bizonyos egyénre, és pedig-
mentöl magassabban van
helyezve: Igy terjedtel a
közönségnél Slávyrol, az
a légböl kapott hir, hogy szol-
gált az ábsolutizmus a-
latt, holott anyira üldözve
volt, hogy forradalmi* mü-
ködéséért, nehéz várfog-
ságra volt itélve s'most
is szenved lábaival, az ak-
kor hordott békok miatt.

27. Március Megtörtént valahára
sok vajudás, ~~ut~~ tétova után,
az uj miniszterium kinevezé-
se, mely azonban éppen nem

* müködése miatt

biztat senkit állandoság-
gal. Bittot általánosan
becsületes, tanult ember-
nek tartják, de nem remélnek
tölle anyi gyakorlati ké-
pességet, mely te tekinté-
lyét fentarthatná. András-
sit vádolják, hogy minden
áron mellözni akarván
Lonyait, öszetákolta ezt
a halvaszületett miniszté-
riumat. Gizzy nagyon is
akaratja s'kedve ellen fo-
gadta el tárczáját, csak a
király kérelme, unszolása
gyakorolt réá anyira ha-
talmas prészszíbt: félál-
dozásából, törekedéséből

csekély eredményt remél,
ez, nagyon is kitünik tar-
tott beszédéből, anyira ag-
godik miatta, hogy szemei
gyakran könybe lábadoznak.
Andrássinak ellenszenvét
Lonyai ellen, anak tulaj-
donitják, hogy bene önállo,
s'nem az ö akaratjához min-
denbe simulo, egyénre ta-
lált.

31 Március Honunkban min-
den járvány közt, legveszélyesebb:
a politikálás korság; nincs oly posz-
togunyás és vigános egyéniség,
ki arra hivatva ne érezné ma-
gát. Tegnap aval mulattam ma-
gam, hogy egy nagyon is egysze-
rü kiss birtokos, mint dühös-

+ politizálás

1884 a

Ködött az ujabbi minisz-
teri kinevezés ellen; Dal-
dácsit ~~mone~~ találván a leg-
méltobbnak a miniszteri el-
nökségre: Ekkor igazán be-
tölt volna; ~~azzel~~ szollás mod:
eszeveszett pártnak, bolond
vezére. — —

8dik Április A szollásszabadság fél-
re értése, egy igen kellemetlen ese-
ményre adott alkalmat: Orbán
Dalázs interpélál a Teleky
Sámuel által alapitott könyv-
tár tárgyába, sóly sértöleg,
gyanusitolag a mostani örökös
Teleky Samuel ellen, a többek
közt ezen kitételt használva
~~hogy~~ szemérmetlen elsajátitása
a közvagyonak, elsatnyult

× vagyis a szollásszabadság-
gal valo visszaélés

× nyilatkozik

a ~~1888~~ 575

maradék, s, t, hogy minden
ember, ki esmeri a Teleky be-
csületességét fellázzadt ezen
kiméletlen, igazságtalan vád
ellen, anál is inkább, fia ki elött
atyja becsületének szentnek
kell leni; Rögtön távsürgönyö-
zött Pestre vejemnek Remény
kálmának, hogy várnábe ötet
felsietett Pestre s felkérte
hogy leñe segédje, párbajá-
ban Orbán ellen, megis történt
a kihivás, de Orbán úgy nyilat-
kozott, hogy nem tartozik fe-
lelösséggel az országházában
kimondott szaváért, azután
segédje Simoni Ernö, úgyan
ezt a nyilatkozatot tette irás-
ban is. Már e szerint be leñe
fejezve a dolog, de az ifiu Te-
leky természetesen nem érzi

× ivadék

× fia

és csak az elnöktöl fogadhatott vol-
na el helyre utasitást;
× kiejtett

magát kielégítve, ~~ha~~ míg a szo„
kásos lovagias elégtétel meg„
tagadtatik tölle. — —

3 dik Május Nem mondom
Telekit tökélletesen hibát„
lañak; mert ámbár a vég„
hagyomány szerint, nem
tartozik számolni a hagya„
tékrol, mégis erkölcsi köte„
lezetsége volt ezt megteñi;
de hanyag termeszetének fogva,
saját érdekét is gyakran el„
múlasztva, nem tette, hanem
ezért megróhatta volna Orbán
illedelmesen, az oktatásügy
miniszterhez folyamodva añak
orvoslásáért és nem szeñyes
vádakkal bepiszkolni, egy

becsületben vénült embert.

7 Május Hogy Giczy meñyi„
re mehet, a fináncziális ku„
rával, nem lehet még tudni;
minden esetre, charlatan mod„
ra, nem biztat fényes eredmény„el,
bevalja a rongált, szomoru
állapotat, és szerényen mond„
ja, hogy igyekezni fog añak
orvoslásán, señi meglepö
sikert nem remélve. Külö„
nös az, hogy majd minden
pártszinezetü ember be„
valja, hogy Lonyai az e„
gyedüli fináncziális ké„
pesség hoñunkban (ki„
véve a szélsöbal vidékie„
ket, kik ~~azt~~ sokan hiszik,

× kapáczitás

hogy az állam rovására
gazdagadottmeg) és még
se vergödhetik többségre.

6 junius. A legnagyobb csapás
ért életemben: A derék, kitü-
nö eszü s'képzetségü Endre
fiam elvesztém: beoltatá ma-
gát, fasajgást erezvén karján
és a feldagadván azt hittük,
hogy a himlö fogantmeg, de az
orvos felesmerte, hogy orbánc
járult hozzá s'mindjárt oly
rohamal nevekedett a gyula-
dást, hogy doctor Fritsch
veszélyt látva, más orvoso-
kat is kivánt konzultálni;
rögtön távsürgönyöztem.
Nagy Jozsi gyermekkori

barátja, Engel és Mátchik
után. Az utobbi nem jöhe-
tett Schweinitz Frén ne-
héz betege lévén. Ezek az
értelmes, tanult orvosok,
minden igyekezetek mellett
csak siratni tudták velem
kedves fiam, de segitni
nem tudtak rajta. —

12dik Junius. Miböl ~~áll egy~~
álhat egy reményvesztett,
bánatos anya naploja?
csak sirás, jajgatásbol. —
Nem találok vigaszt, mert
nincs hitem; irigylem az
legcsekélyebb tudatlan a-
nyát, ki remél a viszont-
látásban. Miért is kell

hogy az állam rovására
gazdagadottmeg) és még
se vergödhetik többségre.

6 junius. A legnagyobb csapás
ért életemben: A derék, kitü-
nö eszü s'képzetségü Endre
fiam elvesztém: beoltatá ma-
gát, fosajgást erezvén karján
és a feldagadván azt hittük,
hogy a himlö fogantmeg, de az
orvos felesmerte, hogy orbánc
járult hozzá s'mindjárt oly
rohamal nevekedett a gyula-
dást, hogy doctor Fritsch
veszélyt látva, más orvoso-
kat is kivánt konzultálni;
rögtön távsürgönyöztem.
Nagy Sozsi gyermekkori

barátja, Engel és Mátchik
után. Az utobbi nem jöhe-
tett Schweinitz Frén ne-
héz betege lévén. Ezek az
értelmes, tanult orvosok,
minden igyekezetek mellett
csak siratni tudták velem
kedves fiam, de segitni
nem tudtak rajta. —

12dik Junius. Miböl állt egy
álhat egy reményvesztett,
bánatos anya naplója?
csak sirás, jajgatásbol. —
Nem találok vigaszt, mert
nincs hitem; irigylem az
legcsekélyebb tudatlan a-
nyát, ki remél a viszont-
látásban. Miért is kell

a tudosoknak rideg tana„
jokat terjeszteni? talán
soha se szeretnek, vagy
kegyettenek. — — De hogy
is tudnék én abban megnyu„
godni; hogy az én szellem„
dus, derék, életvidor fiam,
ki ékessége volt kortár„
sainak, ~~megsemisüljön~~,
legszebb virágjában meg„
semisüljön, midön anyi
elsatnyult, hitvány fia„
tal ember, ki csak henye
terhe a földnek, él kö„
rültem? — — Dizony
ezen kicsiny Erdélynek
sincs szerencséje! — ~~az~~ áris„
tokracziájának legremény„

dusabb fiatal tagjait veszti
el: a szépen fejlödö, jö
tanulo 17 éves Seleky Dé„
lát, a jö igyekezetü, helyzi„
ténél fogva befolyásos
Miko Ádámot, a hatá„
rozott jellemü, férjfias,
tettreképpes Paget Olivert
és most, mind ezen tulaj„
donokat egyesitö, magasz„
tos érzelmü, ritka elme„
tehetségü, derék fiamat. —
Y'menyi gögös, tudatlan,
hitvány fiatal, úgy neve„
zett árisztokrata él! — —

Julius 9dikén Megtörtént Sz.
Régenben, az utolso hon„

1896 a

vedzászlo felszentelése is,
összesen 18 volt. A szá-
szok nagyon vedégszeretön,
elözékenyen × viselték mago-
kat.

× mutatták

14 dik Julius A consistoriális
gyülésben, melyben az enyedi
oskola vagyona dilapidátiojá-
rol volt szó, természetesen
megrották a gondnokok
gondatlanságát, erre Szabo
Samu tanár felszollal, valo-
szinüleg azon czélbol, hogy
hibás testvéréhez elnézéssel
legyenek, hogy oly tekintélyes
× emberek iránt több kismé-
lettel kellene leni; mire

× egyéniségek

a 1897
583

azután Kemény István,
saját hibáját elismerve,
ugy nyilatkozott,
hogy ök bizony gondno-
kokul, megérdemlik, a
megrovást. A püspöknek
hagy Péternek pedig, sok
kellemetlensége volt: a Szász
Gerö ellen valo perét, a dis-
penzátiok miatt, elvesztette,
egyátaljába minden kérdés-
ben × megvertek.

× kissebbségben maradt.

23 Julius Egyérdekes környül-
ményt hallottam a forra-
dalom évszakából: Pa-
gétné Debreczenben mu-
latása alatt, Csányi ki
akkor, mint kormány-

1898 a

biztos Erdélybe indulando volt, hozzá küldte Török nevü megbizottját, véleményjét kérni, hogy kit ~~gondol~~ legalkalmasabbnak, hogy neki, az erdélyi viszonyokról és egyénekről felvilágositást adhasson. Pagetné Bethlen Sánost (az idösbiket, nem kell összevétni, a csekély elmetehetségü, akkor ifiabikkal) ajánlotta, hozzátéve, hogy ámbár nem Kossuthista, söt nagyon mérsékelt politikai nézetü, mégis legfelvilágosodottabb és minden esetre legelfogulattanabb egyéniség Erdélyben.

× kikérni

a 1905

a ~~1899~~ 585

29dik Julius. Esányi komoly, szigoru, valoságos antique jellem volt. Sövendö sorsát tisztán látta mi ezen mondásából kivilláglik: fajt a foga, ~~tudá~~ ~~kozodott valaki egy~~ kérdezte valaki, hogy van? úgy, mint a ki egy nappal közelebb az akasztofához, felelte. Szándékosan nem menekült, midön még modjában állott volna, azért, hogy hivatalban alárendeltjei, becsülettel mentegetödz hessenek, az ö rendeleteivel.

4dik Augusztus. Az ura

1900 á

mat bevádolták Csánginál,
hogy igen elnézö az olàhok
iránt, mit közölvén vele Csá-
nyi, ezt jegyzémeg réá úram;
valo, hogy én nem követem
mindég az ön rendeleteit,
ezért nagy zavarban vagyok,
mert tudom, hogy engedel-
mességgel tartozom, de ha
mind kivégeztetném azokat
kik gyilkoltak, raboltak,
akkor véghetetlen sokan
~~bünhödnének~~ lakolnának
érte; ezt, se czélszerünek, se
kivihetönek nem látom.
Ezen okbol a vérbiroságot
~~oly~~ a volt, úgy nevezett

~~minden kivel erez alkal-~~
~~moznám, a törvény szigo-~~
~~rát, akkor a megyém la-~~
~~kossagának oly tetemes~~
~~részet kelleni kivégez-~~
~~tetnem; hogy ezt s.t.~~

a 1901

pecsovics kormány tisztsé-
géből neveztemki, kiket
elbocsátottam volt hivata-
lukbol, mivel nem talál-
tam öket elég erélyeseknek,
de igy alkalmazva öket,
kevesebb pártdühvel bírva
megfelelnek tisztjeknek
és egyszer s'mind kenye-
ret adva nekik, legalább
apasztam a régi kormány
elégedetlenjeit. „Cseleked-
jék telyes belátása sze-
rint, ne korlátoztassa
magát rendeleteim által,
melyek csak az általános-
ságokra szollnak." viszon-
zá réá Csányi.

15 dik Augusztus. Az erdélyi magyar képviselők káros nak tartván, a nemzeti ségre nézt, a megállitot választási czenzust, igye kezzek, aňak létrejöttét, a felsöház által megakadályozni; Keglevich Béla, Zichy Viktor és még mások, készeknek nyilváni tották magokat arra munkálni. Megyei küldötségek is mentek Budapestre ezen czélbol. A tordait megyéit Miksa alispán vezette, kinek mind észbeli tehetsége, mind

~~mive~~ képzetsége nagyon csekély: ~~mido~~ a Giczy ~~tá~~ pártolását kérve ezen megjegyzéssel kisérte „ha réánk biznák erdélyiekül, tudnok, mi azt megelégedésünkre eligazitni, az ~~igo~~ nagyon könyü volna, felelé réá gunyosan Giczy, „csak az többi nemzetiség megelégedését volna bajos kinyerni vele." Azok, csak hátrább az agarokkal." jegyzémeg réá, tordai humánizmussal Miksa.

18 Augusztus. Nem lehet felfogni, miképp tehetteki magát

× tamogatását kérve

1904 a

Szapáry Gyula erre a ku-
darezra, hallattan, hogy egy
minisztert saját pártja, a felső
ház segítségével, megverjen.
Felrendelte a főispányokat,
hogy utasítása szerint sza-
vazzanak és a Naszod vidé-
ki olák Boheczelen kívül,
még egyet se nyertmeg ré-
szére. Dánffy Dani tar-
tott is beszédet ezen tárgy-
ban, a felsőházban: ~~gond~~
felteszem, nem volt ~~mi~~ az
mintája, a szonoklatnak,
mert ő, bizony unalmas;
de megvan azon érdeme,
hogy kötelességénak tart-
ja, meggyőződését, mindég
nyiltan kimondani.

a ~~1905~~ 591

24dik Augusztus Az idei aratás
is sitányon ütöttki vidé-
künkben, az országnak
némely részében volt bő
termés, de általánosan
véve, bizony nem kielé-
gitő s'a mi legnyugtala-
nitobb, a máléterméss is
nagyon szüknek mutat-
kozik.

16 Szeptember. A hirlapi té-
légrám, mely boo moldovai
beütéséről szoll Csikszék-
ben, nem bir semi diploma-
tikai jelentőséggel; nem
egyébb, mint a szokátlo
legelő miatt valo villon-

1906 a

gás: Egy kaszálo ~~feletvolt~~
a vitás kérdés, mintegy
300 – 400 moldovai ment
azt lekaszálni, ha végher
vihették i szándékjukat,
nem tudatik. A magyar
és moldovai kormánytol
~~bizot~~ egy bizotság rendel,
tetet, a vitás kérdés eldön,
tésére. Szüntelen folynak
az eféle erőszakoskodá,
sok, az idő folyamával a
moldovaak rövidítettek meg,
a székelyek lévén inkább
a foglalok. Egyátaljába,
Moldovának mind + népe a,
lantabb áll a polgárosodásnak,
mind kormánya gyengébb a
miénknél. —

+ népessége

a ~~1907~~
593.

4. October: A honvédek gya,
korlata M. Vásárhelyt, a
közönség nagy részvét kimu,
tatásával folyt~~nak~~, oda is vár,
ják Jósef főherczeget.

30dik November Nem tudom he,
lyeselni ezen erdélyi ~~nem~~
magyar nemzeti párt fellé,
pését: igen drágán fizetjük
azon csekély látszolagos előnyt
melyet kivivtak, és + van helyé,
be, a kormány tekintélye erőt,
lenítése, a Déák pártban te,
temes szakadás és a mi ezek,
nél sokkal nagyobb hordere,
jü: a többi nemzetiség felin,
gerlése. Egyátaljába szeren,
sétlen közvetitő ez a

+ lett

1908 a

Kemény Gejza, combátiv
természetü, szegletes, dara„
bos, sértö. — —

28. December: Dezzeg feljaj„
dultak a fényüzési ado ellen,
hiába, szegények vagyunk és
mégis megszoktuk uraskod„
ni, képzelni se tudjuk, hogy le„
hessünk többféle fogat és hä„
tasló nélkül, azután nem
gondoljuk meg, hogy az állam
is csak oñan vehet, a hol van
még valami, a mindennapi élet„
szükség csak ugyan kevésbé
megadoztatható. A becsületes
Gyuzy darázsfészekbe nyúlt,
mely valoszínüleg agyonszur„
ja, csak kapjanak azután
jobbat nállánál. — —

~~1909~~
595.

1875: Deresztelke. 14 Jan

Remegve lépek ez uj év„
be: 72ben januárban meg„
halt kedves, jó meñyem, u„
gyan azon év áprilissén szép
kiss unokám Klári; 73nak
décemberén derék úram
és 74ben májusban, az én
felejthetellen, gyászéltem
végéig sératott, imádott
szivemgyermeke Endre. —
Mit rejt családom számára
a jelen ~~a jövö~~ év? Én már fáradt
vagyok az élettöl, añyá saj„
go sebem, hogy minden é„
rintkezés durvának tetszik
nékem, azután tartva tölle,
hogy nem lévén már senki„

nek szükséges csak alkal-
matlan vagyok létemel,
oly félve, oly örömtelenül
élek, hogy nagyon is sovár-
gom már az örök nyugal-
mat. — —

19 Január Az is nagyon lehan-
galo, hogy oly sok badar poli-
tikát hallok környezetem-
ben. Ha a haladárok alkal-
matlanok, bizony a maradá-
rok is sok bajt okoznak, fel
nem fogva a korszellemét,
tudatlanságba, gögbe merülve
rétrográd lépéseket követel-
nek a kormánytol, ez az Ás-
bot röpirata tökelletesen
elbolonditotta öket.

20 Január. Csak két példán-
ját mutatom ittelö a badar
beszédeknek: Kemény Gej-
za azt nyilvánitja, hogy a
Tenyei kormány alatt talán
fogadnael hivatatt azon szán-
dékbol, hogy megvágatassa
Pap Miklost a Magyar Pol-
gár szerkeztöjét. Teleky Do-
mokos (pedig de nem a gernyeszi, ki
humánus miveltséggel bir)
nem akarja részébe adni szöl-
lö mivelését Felgyogyon, ~~azért~~
azon okbol, hogy ne segitstse
az oláhok vagyonosadását. —
Ezek pedig mindketten talpig
becsületes emberek is az utol-

so különösen oly gyöngéd,
jó indulatu, hogy önzetlen
barátsága mindnyájunkat
lekötelez; de hiába! nincs
gonoszabb szemüveg az el„
fogultságnál!" — —

2 dik Február. A Senyei helyes
beszédje nagy hatásu volt.
Annál több helytelen szószátyár„
kodást folytatnak sok má„
sok. Úgy látszik ismét minisz„
terkrizis ~~to~~ állbé, mert az a
szemtelen nyelveskedö Eser„
nátony ismét ugyan neki„
rontott: ezt elöjelnek lehet
tekinteni, talán ismétlödése
a Lonyai megbuktatásának.
Bizony fontosabb és komo„

lyabb vitatkozásai lehetnének
az országgyülesnek, minthogy
aval vegye igénybe ~~ideje~~ fi„ x idejét
gyelmét Orbán Balázs, hogy
miféle dokumentumokat ka„
parki a szemeldombrol a
kormány ellen. — —

6 dik Febr. A Lonyai, a Tisza
Kálmán beszédjei mind nagy
horderejüek. A Deákpárt és
Balközép kiegyezésével, leg„
alább ideiglenesen (mert a mig
a magyar nemzet saját magát
el nem enyészteti addig mindig
foly a pártoskodás) megszünve
a pártoskodás, remélhető, hogy
a külföldön hitelünk erössödik,
és nemzetünk több erélyt, buz„
gosságot fejtki ~~pénz~~ zitált pénz„

1914 a

ügyeink rendezésére. —

11 Február: Andrássi mint mond„
ják nagyon ellenére van a Se„
nyei, Tisza, Lonyai ~~miniszterium~~ x kormánynak
~~nak~~, kivált az elsöt nem akarná
semiképpen hatalomra kapat„
ni, hanem a kénytelenségnek
inkább úgy engedne, hogy
a más kettöböl foltoznáki a
miniszteriumat, ö jelenleg
Pesten incognito az anyjá„
nál tartozkodik és a suttom„
ba emberei által oñan mü„
ködik. Egyátaljába nagy
méroben foly most a csel„
szövény (intriga) Pesten,
a nagyobb rész egyéni hasznát
nézve, találgatja s'ide s'tova
kapkod, egy, vagy más

a ~~1915~~ 601.

kombinátiótol remélve a zsi„
ros konczot. Az Andrássi
emlitett ellenszenvét pedig
oda lehet magyarázni, hogy
az egyedurasságat kedvelve,
nem szeretne oly önállo mi„
nisztériumat, mely nem
leñe mindég kész rendelkezé„
sére.

16: Február. Az ~~tarsa~~ úri tár„
gaságban egy bizonyos conser„
vátiv áramlat uralkodik, azért
az Asboth röpiratát nagyon
felkapták, bár csak helyesen fel„
fognák értelmét; én még csak
anyi érvelést hallottam belölle,
hogy Dárwin szerint is ki„
váltságos egy osztály vagyunk

1916 a

Mindég bámulok rajta, hogy a kik magokat aristokra-táknak tartják, hogy nem ér-tikmeg a föelvet, hogy no-blesse oblige.

20. Február. Furcsa hallani midön jelentéktelen egyének nagy horderöt tulajdonít-nak magoknak, ilyenekböl áll a magát úgynevezett Marosmenti nemzeti párt: Ez igy keletkezett: ebben a vidékben is, mint majd min-denütt hazánkban, nagy el-lenszenvet költött a válasz-tási cenzus leszállitása; ezen látszolag szabadelvü törvény ellen igen termé-

a ~~1917~~ 603

szetes, hogy feljajdult a fél-tett magyar nemzetiség, a ki-váltságos hajlam, ~~és minde-nek felett~~

25. Február: Tehát ~~azo~~ emlitket-teken b elégettenkedve, mondá Zoltán fiam, hogy lehetne elle-ne a hirlapok útján izgatni. Ezen eszmét rögtön felkarolva nehányan, úgyan is neki gyür-köztek és nem elégedvemeg az egyszerü hirlapi vitalkozás-sal, a sokat jelentő Magyar Nemzeti Pártra kereszteltek magokat: Elükön a minden torzsolkodásra kész Kemény Gejza, az ötet vakon követő Teleky Domokos, azután Dán-fy Dezsö ki, törik, szakád

x Marosmenti

nevezetes ember kíván
leni, aláírtak hárman egy
menydörgös pártnyilatko„
zatot melyben még az Unió
felbontásával is fenyegetöz„
nek. — — Természetes, hogy
ezen nyilatkozatot az egész
Marosmente magáénak nem
vallotta, söt ezen szakadást
a kormány vagy Deák párt„
ban, nagyon is rosszaltá, a
tekintélyesebb egyének, úgy
mint a gernyeszegi Teleky
Domokos ki folytatja is
a harczot ellene a Keletben.
Kikelt ellene a tordai bizot„
mány többsége Bethlen Gej„
za által és az úgy nevezett

kolozsvári casino. Észre„
vévén némüleg baklövesei„
ket beishúzták vitorláikat,
kivéve servenczlijeket Nor„
váth Misit, ki az elfagyott × megfagyott
hangot most is fujja, mint
a De Mánksz trombitája
tavaszi felengedés kor. —

2 Március A Lonyai kormány„
ra nem júthatását a bécsi
penzhatalmasságok × cselszövé„ × machinátiójainak
nyeinek tulajdonitják, kik
mindenképpen távol akarnak
tartani a kormányzástol egy
oly egyéniséget, ki majd pénz„
ügy ~~vezetésével~~ kezellésével
nem hajtja anyira a vizet
az ök malmokra.

1920 a

6 Március. A közönség nincs megelégedve az ujonan ki„ nevezett minisztériumal, úgy tartja, hogy a hosszas vajudás után, a hegy csak egeret szült.

14 Március. A Haller Ferencz temetése oly pompával ment, milyen, a Rádeczkyétöl fogva egy főemberé se volt; megis érdemelte a kitüntetést a ki„ rálytol, mert bajosan hiszem, hogy lett volna ~~sok~~ még sokmás magyar ember, ki hatvan évenát, oly önzéstelen, változhatlan x hü„ séggel szolgálta volna a felséges házat: ~~ezek~~ ezt mind

x vak

a ~~1925~~ 607

katonai nevetése, mind nem nagy gondolkozotehetsége eredményezte, Ö talpig becsü„ letes ember volt, de magoss politikával nem törte fejét. Mind e mellett nem jött azon kellemetlen helyzetbe, hogy honfiai ellen harczoljan, mert a magyar forrada„ lom alatt Olaszhonban volt. Mint egyén, tisz„ teletre mélto, fenkölt jellem volt, barátjai nagyon is sze„ rettek, kik a jobbak közül voltak, emlékszem mily sze„ retettel emlitette mindég Bánffy László, Kendeffy Ádám. Wesselényi Miklos.

1922 a

18. Március. Kolózvárt a pártok egyesülése nyilvánitására nagy gyülés lessz. Erdélyben általánosan örömel veszik a politikai kiegyezést, ~~még~~ csak megyénként van egy egy bús magyar ki még mind szidja a németet. Sok fáradságába került Tisza Kálmánnak, hogy réábeszélje Kemény Gábort az államtitkárság elfogadására, Erdélyt illetőleg igéreteket tett. A Tenyei pártjához az Erdélyx fiatalsága közül, csak G. Bánffy György és

x ifiusága

a ~~1923~~ 69

Földváry János szegödött; egyikök se fog soha vizet zavarni a politikai világban.

24 Március. Beszéltik, hogy Tisza Kálmán nagy változásokat tatásokat szándékszik teni a főispányi karban, ha Lázár Mihályt* és hozzá hasonlo egyéniségeket belment szolgálatjából, azt igen helyesen teszi, de azért, hogy valaki csökönyös Déák párti volt és ötet sokat szidta, kár volna ~~elteni~~ elmozditni, ha különben szorgalmatos, becsületes hivatal

x ki becsületvesztett

1924 a

nok mint Bánffy Dani,
Béldy Gergely, mert ha
nem is nagy eszüek mégis
birnak egy bizonyos hival„
noki routinenal, mi ~~bizo~~„
valoszinüleg hiányozni fog
az ö fiatal hiveinél.

29. Március. Nevetséges mily
x igazságtalan iteleteket hoz x részre hajlo
a pártszenvedély: a kik ré„
gebben minden mocskot réá„
tettek Sisza Kálmánra,
most magasztalják, a töb„
bek közt Kemény István
soha se emlitette más kép„
pén, mint a kálvinista
jésuita, most egyszerre di„
csöiti.

1875. a ~~1425~~ 611

3dik Aprilis: A folyo hónap„
ban fog~~nak~~ történi azf uj fö„
ispányok kinevezése: Meg„
kezdödött a sór az ifiabbik
Bethlen Gáboron: elég tehet„
séges, képzett ember, de mod
nélkül goromba ökeme, Is„
ten irgalmazzan szolgabirái„
nak. Izóba van fiam Zoltán
is, hogy Marosszékre teñék
Béldy Gergely helyett, kit
áthelyeznének Háromszékre
a gaz Lázár Mihály helyébe.
Fiam megvagyok gyözödve,
lelkiesméretesen, ügyesen vin„
né hivatalát, mindazonáltal
nem gondolom, hogy népszerü

1926 a

leñe, modora olyan, hogy
inkább közbecsülést, mint
szeretetet nyert.

8dik Április A gyömröi Teleky
Sándor is a Jenyei párthoz
szegödött, úgy látszik, hogy ho„
vá tovább kilessz az intéligen„
tia zárva belölle. A két Tele„
ky Sándor, a koltoi és ez, ha„
ragusznak ha névesere törté„
nik köztök,+ az egyiknek az
erszénye, a másiknak az esze
rovására esik. Különösen
külföldön van sok alkalmat„
lanságnak kitéve a gyömröi,
a mint nevét halják jöñek
réá a mindenféle pénzbeli

+ és méltán,

+ mindennemü pénz

a ~~1927~~ 613.

követelések, mert nincs ta„
lán Europában hely, hol
a koltoi bár egy pár napot
is múlatva, ne hagyott volna
adosságot. Külömbözö fogal„
mai vañak az embereknek
még a becsületröl is: — —

13 Április. A gabonák jól telel„
tekki, tavaszunk enyhe; egy jó
termés talán csak elviselhetövé
teszi a felemelt adot. A szegény
emberek nehezen, nélkülezve húz„
tákki a hosszu telet, most a
beállott mezei munkával meg„
nyilva a kereset, köñgitnek ál„
lapotjakon. Sokan a megrozs„
dásodott földbirtokosok közül
állitják, hogy jobb sorsa volt

1928 a

a földmivesnek, meg nem lett sajátja a kezén lévő birtok, én nem úgy találom, mert most sem a gazda emberek a szegényebbek. Való, hogy a hol túlnyomo az oláh népség sokan elidegenítik örökségöket, de az nem válik kárára az államnak, mert többnyire magyar vagy örmény veszimeg.

17 Április. A Tisza Kálmán nyilatkozata melyet Politnak tett, nagy sensa és remélhető idves sensátiot tett, általánosan minden pártnak helybehagyásával találkozott. Gondolom a szászoknak használ leginkább a leczke, mert ők

a ~~1929~~ 615.

cirkumspectus okos emberek, ha egyszer átlátják kié a hatalom bizonyosan nem rúgodoznak ellene. Horváth Gyula hireszti, hogy megkinálták volna a Küküllő megyei főispánysággal, valoszinüleg hazugság, jellemének és finánczíális állásánál fogva, nem lévén arra elég tekintélyes egyéniség; még az is bizonyitja állitása valottlanságát, hogy nincs megelégedve a kormáñyal, azt mondja, hogy Küküllő megyében bizonyosan nem fog megtörténi a fusio a pártok közt.

1930 a

23dik Aprilis. Egy kiss adoma
a politikai nagyvilágból:
Señyei, Andrássi nem férhet-
nek össze, ellenszenvök we-
kélységekben is nyilvánul:
Egy asszonságnál látogatást
tesz Señyei, kinek Andrássi
is gyakran udvarol, az meg-
kinálja ~~egy~~ karszékkel, Se-
ñyei egy másra ül réámutat-
va, hogy az zsiros, a Gyula
feje helye látszik rajta.
"Nem tudom ha ~~zsiros~~ pomá- zsiros
dés é feje, hanem azt tudom,
hogy szerencsés egy fő, mert
mindenben sikert arat."
viszonzá réá az asszony.
"A nöknél is? kérdi Señyei.

a ~~1931~~ 617.

"Igen a nöknél is." lön réá
a felelet. „Nem tudom
~~bizony~~ miért, jegyzi meg
réá Senyei, „mert Gyula
bizony lelkestül testestül
czigány."
24 Aprilis. Az úgy nevezett fel-
sőbb körökben divattá vált
a ~~fe~~ Señyei párttal tartani.
A ki faschionable kíván
leñi rögtön felcsap, még
a protestánsok közül is
akad belölle, pedig bizony
meggondolhatnák, hogy a fő
czél a pápizmus és ariszto-
krátzia hatalmát terjesz-
teni hoñunkban. Czéljuk a
körszellemével ~~meg nem~~

1932 a

egyezvén, csak mielékony
sikere lehet, elhull mint di„
vat [illegible] virága.
Az e[illegible]élyiek elhatározták,
hogy [illegible]nem bocsátnak töb„
bé ven[illegible]égszereplő képvise„
lőket magyarországrol,
azon okot hozvánfel mel„
lette, hogy azok nem esmer„
vén × és nem is törödvén az
erdélyi ügyekért csak hát„
térbe × tétetik miattak Erdély.
Ezen elkülönzéseknek nincs
nagy értelme, ha helyi viszo„
nyaink tszükségelnek is némü
modositásokat, még sem ér„
demes ép oly lényeges érdek„
elkülönitésre. —

× az erdélyi ügyeket és nem is törödvén érte.

× tétetnek miattak.

a ~~1933~~ 619

8. Május A jelen környülmé„
nyek közt azért legalkal„
masabb Wénkheim a minisz„
terelnökségre, hogy se tálen„
tumával se tevékenységével
sok vizet nem zavarva, vele
egyik párt sem féltékeny
hatalmára × s'mégis becsü„
letessége, öszintessége által
tekintélye van mindegyik„
nél. A királynak tökellete„
sen birja bizalmát, értekez„
vén vele ö felsége, oly nyiltan
minden hátulso gondolat nél„
kül ~~[illegible]~~ nyilatkozott, hogy
azt jegyzémeg réá: „ön több„
re felel, mint én kérdezem."

× azonba

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorică
FILIALA CLUJ

Lonyai pedig azon vélemény-
nyel van rolla, „hogy oly
kényes érző szarva van
minden turpisság ellen,
hogy ~~mi~~ ösztönénél fogva
minden csetszövényt, alatta-
mos útat kerül.

20 dik Május: Rendelet jött a
honvédségher, hogy minden
politikai működéstől tartoz-
kodjanak és szorosan megtil-
tatik ~~a~~ ti valamely titkos
társulat vagy egyesületbe
valo × állás. Ez egészen a régi
osztrák rendszer bélyegét
hordja magán, valoszinüleg
egy ~~co~~ engedmény (concessio)
mit a magyar kormány
a közös hadügynek tett, —

× lépés

25 dik Május. Különös egy jelen-
ség meñyire nyujt ~~azjelt~~ aka-
rat szilárdság bizalmat a
közönségben. Itt a példája
Tisza Kálmánban: ötet ~~egy~~
nagy része a Déákpártiak-
nak vakon gyülölte, önérde-
kü nagyravágyo törekvéseket
tulajdonitott neki s most mi-
dön a kormány añyi kisérle-
teken ment által, a pénzügyek
zilált állapotban, a nemzeti-
ségek tulkapatva vañak, e-
gyedül az ö vasakaratába
vetik bizalmokat; nem a-
zért mintha a volt minisz,
tériumnak tükörtiszta

jelleméről, honfiás törekvé-
séről, elmetehetségéről meg
ne lek volna győződve, hanem
azon tudat, hogy Tisza ugyan
azon czélkivitelére mir sem-
mi modtol se retten vissza, s'hogy
/vas akarata, kitartása
valoszinüleg a lehetöségig czél-
hoz vezeti.

29 Május Érdekes látni a Szé-
chényi naplojából mint ébredt-
fel szunyado lelke, mint bonta-
kozottki ~~azon~~ elöitéletes, fe-
lületes nevelése polyáibol, mi-
dég kitünö elmével kell bir-
ni ki környezete ~~s'ko~~ visszás-
ságait, környülményei ne-
hézsegeit letudja gyözni.

Anyira meghatott vallásos-
sága, hogy miátyánkomat
azota több buzgosággal
mondom. Valoságosan lélek-
emelö nagy lelkének a tö-
kélletesbülésre törekvése
meleg honszeretete áthatja
az embert.

Médön nem volt még neve-
zetes, a Wesselényi Miklos
társaságában meglátogatta
egyszer szülöimet Hadad-
ban: lóháton jöttek, anyám
kün ült az esti hüvesen,
Miklos leszálva lovárol
Széchényinek adta tartani
a kantárszárat, még köszönt-
ve anyámat bemutatta a
vele jött vendéget. Tár-

salgása meglepte anyámat;
érdekkeltséggel tudakozo„
dott, talpraesett megjegy„
zéseket tett; még ingerked„
tek anyámal, hogy aval
nyertemeg tetszését, hogy
hizott disznoit megdicsérte,
s'a fia lovát találta az egész
ménesben legjobbnak, de
anyám semikép se tágitott
dicséretével megjosolva,
hogy még nevezetés em„
ber lessz.

2 Junius - Tisza László a fu„
sio ínepélyen Kolósvárt ~~na„~~
~~gy~~ szokása szerint nagy ta„
pintatlanságot mutatott:
pohárfelköszöntésnél azt

mondá, hogy a ~~fu~~ szabadelvü
párton kivül, még létező
csekély jelentőségü pártok
eltörlődnek ezentul, mint
pök a földön. Alig tudám
elhini, hogy ő ezen triviális
és ~~ho~~ sértő hasonlattal élt,
mert ő nem szokott goromba
leni s'mindég ékesen szoll,
de hiába elragadtatta magát
és kiönté epéjét a kolósvári
casino ellen, hol vele ~~igen~~
nagyon méltatlanul bántak
volt; mert azért hogy nem
találtak nézetei az erdélyi u„
rak nagyobb részével, nem kel„
lett volna azért oly ellenséges
indulattal viseltetni, szünte„
iránta

len piszkolni szintégy igye„
kezni kizárni a társaságból.
A többek közt Kemény Sst„
ván zsimbelt Pagetre, hogy
ez a fogás sikerült volna,
ha ö is belé egyez vala;
Paget
~~ha~~ nem levén oly elfogult
mint nagyobb része a Déák„
pártiaknak, természetesen
nem látott okot megvetni egy
becsületes embert, kinek ha
bár téveszméi is s'más elvei
vaňak.

9 Junius. Folyamatba van„
nak a képviselö választási
elözmények: G. Péchy megje„
lent Kolósvárt, Biro Pál„
lal öszeölelkezett, gyermek„

kertre s'más jótékony inté„
zetekre mintegy 2000 forint„
dús ajándékot adott (egyéb
aránt ~~más alka~~ nem csak„
ilyes alkalomal bökezü, ha
nem mindég nyitva adako„
zásra erszéňye.) valoszinü„
leg a szép dictiok se hiányoz„
tak. Tervezgették, hogy ki„
zárják az erdélyi képviselet„
ből a magyarországiakat, mint
a kik nem esmerik helyivisz„
szonyainkat: ez egy sültelen
chinai fal emelés volna, mert
eddigelö telebb erszéňyel és vi„
lágosabb fövel jelentekmeg
a magyarországiak: Péchy
s Eber minden esetre a je„

lesebbek közül valoks Si„
sza Lajos a nélkül, hogy
valami kitünőség lene még„
is felér nagyobb részével kép„
viselőinknek.

4 Szeptember. Egy igen szép utat
tettem leányom Marieval: Da„
jororszag és Párisba. ~~Elsőbb~~
Legelőbb Würzburgban múlat„
tunk két hetet azután Mainz„
bol a Rajnán Kölnig mentünk,
onan Belgium felé Párisba.
Előttem az a zajos, ~~nagy~~ főváros
egész új világ volt.

10 Szep. Úgy veszem észre hogy
Erdély főurait csak a kálvi„
nizmus tartjael a Senyei párt„
tol a mi saját meggyőződésüket
és különösen hajlamakot ille„
ti, a mellett az is nagyon aka„ x gátolja

bene, hogy megbízoik éppen
nem azon elvből kiindulva
választottákmeg. x őket

15 Szeptember. Leginkább meg„
lepett Franczia országban
azon velek született advarias„
ság, szives indulat mely demo„
kratikus elveik és szokásaik
mellett jellemzi a nemzetet.
A középületekre felvan irva:
liberté, égalité, fraternité;
a Palais des Elyséeben azon„
ba, hová az országgyülés
után tette lakását MacMa„
hon, a Palais National
felirattal cserélődöttfel.

28 Szeptember. Kezdezöskedtem
Párisban a comuneröl; felel„
ték: a Paris on oublie vite,

1944 a

on travaille et on n'en parle plus. Többnyire azonba szid„ ják a Comunet, canaille nak nevezik és mondják les honêtes ouvriers ont été forcés d'y pren„ dre part. A Père la Chaise i vezetönk, egy értelmes ember, beszélte: hogy a Comunenek egy csapatja a Père la Chai seben tanyázott, ott is sokat rombolt össze-vissza minden czél és értelem nélkül, beszéd„ jét aval a megjegyzéssel végezte: il ne faut pas chercher de rai„ son chez des têtes montées, ils auraient pu faire encore pire, ils en avaient le temps et le pouvoir.

2 October Jósef föherczeget

a ~~1945~~ 631

várják M. Wásárhelyre a honvédgyakorlat szemlére. A nyáron egy rablobánda sok fosztogatásokat vitt végher Borszék, Görgény, Deszter„ tze vidékén: üzöbe vették ö„ ket Borszék körül, de egyet kivéve mind elmenekültek.

6dik October. Jósef föherczeg Szent„ Györgyön Máriafi Albertnél ebédelt, valoszinüleg szives in„ dulatját akarta áttala bizonyit„ ni felesége udvari hölgye Bethlen Vilma iránt, ki akkor sogoránál idözött. A házigazda diszmagyarban fogadta, a föherczeg ebéd alatt se tevén-le kardját és ebéd

után végik álva, természe„
tesen senki se ülhetettle. Már
most a vidékünkben foly a
sok beszéd: „nem így, hanem
úgy kellett volna fogadni."
Igaz hogy mi magyarokul
járatlanok vagyunk az ud„
vari ×étiqueteben, hanem sze„
rintem jobb talán igen nagy
tiszteséget adni az egyet„
len magát magyarnak neve„
zö föherczegünknek, mint
helytelen bizalmaskadásunk„
kal magunkat nevetségessé
teni, azután a sok leülessel
valo kinálgatással még jár„
hatnonk úgy mint hajdan
Buda Bálint uram, × Jósef

× illemszabályokban

× ki megszokta hogy sü
vegeljék.

sászárral, kit unszott a höség
miatt levett kalapját újból fel„
teni, mire a felség megnyugta„
tolag mondá: nu pintru dom„
nyátá Buda Bálint. —

× biztatott

2 November: Egy furcsaság Jósef
föherczegröl: M. Vásárhelyt
egy Daboczi nevü vendéglös
hir-nevet szerzett magának
gorombasága által. A föher„
czeg kiváncsi lett megesmerked„
ni vele, hogy lássa ha kitesz
é egy × Ausztriai × vendéglössen
kit eddigelö leggorombább
egyéniségnek esmert, de nem
teljesült kedve, hadsegéde
Nyári lebeszélvén szándéká„
rol.

× felsö

1948 a

26 Nov. Pár hét előtt Pesten
jártam, szobám ablaka a Du-
nára nézett, még éjjel lámpa
s'hold fényjénél is gyönyör-
ködtem a szép kilátásban.
Nappal a parton nagy volt
a tevékenység, a közel beáll-
hato fagy miatt sürgös volt
a Dunán valo szállitás.
Az áruczikkek fötárgyát
a szilva képezte, temérdek
hordocskával ~~szállit~~ fu-
varoztak szüntelen, ~~Mag~~
honi termékünkből, Szer-
viából, Bosniából.

1 December. Örülek hogy Schwarz
Gyulát megválosztották kép-

a ~~1949~~ 635.

viselőnek: ő azon kevés ország-
gyülési tagok közül valo, kik
felsőbb miveltséggel, szabadelvvel
europai nézetekkel birnak; min-
den esetre nehezen nélkülezhető
lett volna országgyülési testüle-
tünkben. Sokan állitják, hogy
nem gyakorlati ember, de ez
a rend-szerinti vád a tudatlanabb × szokott × rendes
és különösen abszolutikaib, néze-
~~tü egyéniségeknek~~ tüeknek, a
felvilágosodott eszméjü egyé-
niségek ellen.

5 December. Dulyovszkyné M.
Vásárhelyre jött vendégszere-
pelni; nagy ovátiok történtek
fogadtatásán, különösen a vi-
dékbeli. Teleky úrak tüntet-

1950 a

tékki magokat tiszteletére
adott szives vendégségeikkel:
~~Megyesfalvára~~, Gernyeszegre
Sáromberkére hivatalos volt,
~~és~~ a vig ebédeken és még vigabb
éjre nyúlo vacsorákon elbá-
jolta hanyatlo kecseivel az
igen is gyülékony úrakat.
Modora szerénységéröl nem
dicsérik a nök, na! de azok
mindég is elfogultak, midön
egyik kitüntetett iñepelt tár-
sakrol itélnek, mindazonál-
tal nincs nagyobb ellensége Du-
lyovszkynénak Gyulai Pál-
nál, ki hütelenséggel vádolja
nemzeti müvészetünk iránt.

9. December. A beállando fény-
üzési ado megrettentette az ú-
rakat, a felesleges inasokat bo-
csátjákel egymásra, a rozzant
kócsik is sok töprénkedésnek
tárgyai, mert olyanok is vañak
sok háznál, milyeneket nem
lehetni añyi áron eladni,
mint a meñyi ado fizetendö
érte. Erre természetes azon
megjegyzést lehet teñi:
hogy miért tartson az ember
felesleges cselédet, vagy lom-
lomot a háznál? ugy de, meg- x eñek
engedem hanyagságunk,
rendetlenségünk mellett,
helyiviszonyainkban is

van oka: a jó gazdaszony-
nak se lehet (csak) a ~~szuks~~ rendes
napi szolgálatra szüksé-
ges cselédséget tartani, mert
vendégei többnyire váratla-
nul jöñek és mindegyre ad-
ja magát elö valami rend-
kivüli alkalom, azután a
mi a kocsikat illeti, oly roszak,
sárosak némelykor útaink,
hogy csak az aféle öszetol-
dozott, foldozott kocsit hasz-
nálhatunk, a mig végképpen
használhatlan lesz.

17 Décember. Eñek a mi nemze-
ti kormányunknak is van
sok viszás rendelete mivel
csak compromitálja magát,

A többek közt, a lovak ösze-
irása végett, kár volt minden-
ütt a székhelyre rendelni be
azokat, Mind ~~az ural~~ némely
helyt uralkado szopornyi-
cza, mind a költség miatt
añyira gyakorlatlanias
volt, hogy sok helység nem
is engedelmeskedett a rende-
letnek. Szende. Béla aval
mentegetödzik, hogy a fel-
ségnek volt ez kijelentett
kivánsága.

17 Décem. Minthogy igazságos
óhajtok leñi itéletemben, most
egy oly ember tetje felett mon-
dom roszallásom, kit kü-

1954 a

tömben rendkívül szerettem
és becsültem: Wesselényi Mik-
los naplot vitt és oly hitvány-
ságokat irt belé, mik inkább
a Richelieu ~~memoi~~ szerelmi
kalandjai memoirejába, vagy
a marquis de Sade mocskos
irataiba illenének belé, mint
ö hozzá: Pontosan, környül-
ményesen leirja szerelmi ka-
landjait és a mi legkevésbé
megbócsathato, megis neve-
zi a nöket kikkel viszonyja + ilyféle
volt.

31 Déc. Rekesztjükbe az évet.
Kevesebb politikai ellenszenv-
vel egymáshoz, nevett ado-
val, jobb rendszerrel mint ed-
dig

a ~~1955~~ 641.

1876 Deresztelke 6dik Január

A király titkára potyogtaki,
mily ideges állapotban volt
ö felsége midön a Schmerling
elbocsátását elhatározta:
éjjel két orakkor hivatván
ötet megbizta, hogy a szoká-
gyakorlatba levö felmentest
fogalmazza, minekutána több
rendbeli kisérlettel nem volt
megelégedve magára válal-
ta a munkát, és saját kezü-
leg megirva átadta neki öt
reggel öt orakkor azon
meghagyással, hogy rögtön
vigye a Schmerling laká-

1956 ~~ta~~

sához kit azonba még alu„
va talált.
Nagy küzdelembe kerül„
het egy fejedelemnek kor„
mányzási rendszerét (sys„
témáját) megváltoztatni,
de annak elkerülhetetlen szük„
ségességét végtére átlatva ő felsége
s' főképpen a környülmé„
nyek által réá kényszerit„
ve, azôta hiven, habozás
nélkül a magyar nemzet
~~kije~~ által kijelölt úton
jár, csak ne vôlna kezén vér„
fôlt! — —
10 Januar A Kernálsi katona„
tiszt árva neveldére kéreget„
nek, senkinek sincs nagy kéd„

ve adni, mert tudjuk, hogy a
honvéd árvák nem igen
részesülnek benne.
14dik Januar. A Senyei párt
az országgyülésre gyüjtötte
erdélyi hiveit, de azokkal
bizony nem sokra menyen
nem lévén tálentomos vagy
népszerü egyéniség köztök.
Dánffy Miklos, Teleky Mik„
los eszes emberek, de jellemek„
nél fogva nem birnak politi„
kai hitellel, ~~az egy~~ Dornemisz„
sza Sános csekély eszü csekély
tudással, a veje Mikes Miklos
külföldi nevelése mellett
nem esmeri, nem érti honi

viszonyainkat és nem is tart„
ja elökellönek érdeklöd„
ni értek, Horváth Lajos
nem egyéb, egy jó indúla„
tu, elmés, léha fráternél;
Jósika Lajos nyomna a
mérlegben, de ö mostanság
beteges.

19 Janvár. A mely házaspár
~~Erdélybe~~ elakar válni Erdély„
be jön, vallást változtatva,
a kolozsvári polgári jógot
megszerezvén, könyen, gyor„
san ellátják ügyét és több„
nyire rögtön ismét megháza„
sodnak az ~~elöbbi~~ tiltott sze„
relmi viszonyt törvénye„

sitve.

4dik Február. Mátyás király
legmagasztosabban e példa„
beszéd által van örökitve:
meghólt Mátyás, király oda
az igazsag." Deák Ferencz
halálával éppen úgy lehet„
ne mondani: „oda az önzéste„
len, nem csak fényt nem ke„
reső de söt kerülö hazafiság"
ö a szó telyes értelmében egy böles + philozofus
volt, kit soha diesvágy nem
vakitott, hanem mindég józan
ész, igazságosság vezérelt.
Erzi is ezt egész nemzet és
fejedelem ki anyi hálával
tartozik neki, nem is adatott
ily tiszteség talán soha, egy„

szerü állásu magány ember„
nek.

10. Február. Az országgyülés
rossz neven veszi a királynak,
hogy nem volt jelen a Deák
temetésén; sokan úgy véleked„
nek, hogy elavult étiquette,
mások, hogy bécsi kabalda
tartotta vissza. A katona párt
pedig Jósef herczeget vádolja
népszerüség hajhászattal a
király rovására, a temeté„
sen valo jelenléte miatt:
elfelejtették ezen vitéz ú„
rak, hogy a Sadowai kátás„
trofa után, nem az ármáda,
hanem Deak tartottameg
a magyar koronát a Habs„
burgi háznak. — —

Egy igen kellemetlen esemény
történt: Vásárhelyt lengtek
a gyászlobogok, zugtak a ha„
rangok és ~~ennek daczar~~ evel el„
lentétesen a vidéki, ~~tiri~~ vig
úri társaság korcsolyázni
ment a Marosra, ebben azon„
ba helyesen senki se ütközhe„
tett volnameg, ha két léha frá„
ter, Lázár Vincze s' Brucken„
thal Gyula nem vitt volna
zenét a hely szinére, az oko„
sabbak bosszankodva érte,
figyelmeztették az illetlen„
ségre, de Bruckenthal kinek
már Tirolisban is megjöhetett
volna esze ostoba gögjébe fel
nem fogva a helyzet komolysá„
gát, tovább folytatta lustig„

ságál, lett azután belölle
nagy botránkozás, álta„
lános megróvás.

25 Február. Meszire sísodála„
tos környülményekbe vetöd„
hetik az ember. Volt Kolozs„
várt egy Hersch Dávid nevü
zsido, annak egy Sárolta ne„
vü szép leányja, az férjhez„
ment egy váradi zsido lóku„
peczhez, hi a franczia porosz
háboru alatt, lóvakat szálli„ × lovakkal kereskedett
tott a franczia sereg számá„
ra, hogy, hogy nem, szép
feleségén megakadt szeme
Macmahonnak és most
esmert maitresse e.

1 Március. Buda-Pest az ár„
víz miatt ismét rémteljes na„
pokat élt, a veszély a jég meg„
mozdultával Pest alatt keves„
bedett, de még most sem e nyé„
szettel, az aláásott épületek
közül ~~be~~ valoszinüleg sok
fog összeómolni. Leányom
Keményné kinek szállása
~~vizmentesen, tehát~~ az or„
szágúton, tehát ármente„
sen van, írja, hogy Teleky
Sándornéhoz a Szervita
térre költözködtek, mivel
a ház melyben laknak ám„
bár újdon épült, mégis oly
roskatag, hogy kéntelenek

1964 a

voltak egy pár szobában
támaszt teni. Átaljába
ez már több uj házakkal
történt, vagy a talaj sü-
lyedező, vagy az épitészek
hibások. Selenleg az ár-
emelkedése feljül haladta
a 1838 belit, mely tudva
levőleg legmagossabb volt,
mégis Isteñek hálá nem
okozott ahoz képpest oly
nagy rombolást, mi fökép
az óvo épitkezéseknek
és az elöreláto rendsza-
bályoknak tulajdonit-
hato.

a ~~1965~~ 651

10dik Március. Lassan apad
az ár mindenütt, a vidéken
még nagyobb károk történ-
tek mint Pesten. Teleky
Sándornénak a Tetétleni
pusztáján, mely nem éppen
a Duna mellett fekszik, el-
mosta az ár gulyáit, nyá-
jait, minden épületjeit.

16 Már: Meñyivel nagyobb
Franczia országban a pénz-
forgalom mint nállunk, evel
az árviz alkalmával lehet
látni: tavaly éppen ott idöz-
tem midön a kárasultak
számára folyt a pénzgyüj-
tés; a hivatalos úton történt

1966 a

tetemes pénzösszeg aláirá-
sok mellett, minden alkalmat
felhasználtak a gyüjtésre.
Minden vendéglöben, minden
nyilvános helyt, átszállito
hajókon, mulatohelyeken
perselyek áltak az adomá-
nyok betételéri, így minden
idegen, minden mulato ember
több versen adozott és bár fil-
lérenként, mégés a honi se-
gedelmünkher mérve, ~~hason-~~
~~lit~~ közelithetlenül nagyobb
összegre nötteki magát.

25dik A Kossuth nyilatko-
zatában a Déák halála
alkalmával, nem látok ki-
sebbitést mint némely értel-

a ~~1967~~
653.

metlen ellene állitja, ha-
nem a sértett barátság saj-
go fájdalmát és egy kiss epé-
vel vegyitett keserüséget
honfiai ellen, összehasonlit-
va a Deák fényes ~~megt~~ te-
metési megtisztelltetését
és majd az ö jövö, idegen
földön, környezettel, törté-
nendö dicstelen magányos
halálát. × kimultát

29 Március A Fátá Morgá-
ná szerzöjének mindenki
Pors Lorit tartja, futo es-
meretségem után itélve, sok × felölle
orczátlanságra tartom képpes-
nek, szerelmi bosszubol ö

nagyságát. Már csak a„
zon környülmény, hogy
Edelsheimal volt viszonja,
mutatja, hogy nem éppen
Rosière.

2 Aprilis. Egy furcsa kormány„
rendeletet olvasék: Az állam„
nak nagy kárára lévén a gör„
gényi faüzlet, felhagy vele
s az egész fakészletet árve„
rezteti, x a ~~vevö~~ vásárlonak
szabott feltételek közt, az is
kivan tüzve, hogy ~~ha nem~~
nös ~~ta köteles feljelenteni há„~~
~~zas~~ házasulo szándékkal
van, köteles azt, az árverés
ideje elött, hivatalosan felje„
lenteni. Mi ennek az értelme?

6. Aprilis: Egyik német vagy
cseh hirlap azt mondá volt
a Deák temetése alkalmá„
val, hogy: ö ~~felsége~~ a király
~~ag~~ korona helyett koszorut x cserébe
adott Deáknak, Helyes és
igaz megjegyzés, mert bi„
zony ~~akkor~~ Sádova után
i[illegible]gott a korona ö felsége
fején, Deák erösitette azt
meg, a magyar alkotmány„
nyal. A királynénk azon
alkalomal is ujabban bebi„
zonyitotta mennyire azonos
a nemzet érzületével, a há„
la koszoruját megvive, imád„
kozva a ravatálnál, gyön„

1970 a

géden nyilvánitottabánat„
részességét.

15 Április 12 dikén M. Vásár„
helyt nagy égés volt: mint
már többször a barátok
hátulso épületeinél kezdö„
dött és felment egészen a
temetöig; a házaknak a fa„
lépcsöi, folyosoi égvén leg„
elöbble, a lakosok az abla„
kakon létrákan menekültek„
~~meg~~ és igy többnyire sem„
mit se menthettekmeg, A
sz. régeni s'kolozsvári tüzol„
tok gyorsvonattal oda siettek.
Vásárhely szegény város, eddig
is lassan haladtak épitkezé„
sei, már most éppen hátramarad,

a ~~1777~~ 667

21 Április. Nagyon hibáztat„
ják a M. vásárhelyi elöl„
jároságot, hogy nem tudott
helyesen rendelkezni az
égés alkalmával: a város„
nak több fogatai vannak, még
egy se rendelödett a vizhor„
dásra, a bérkocsisok a he„
lyet hogy segitsenek, ki„
szöktek fogataikkal a vá„
rosbol, még csak arra se volt
gond, hogy a kolozsvárrol
érkezendö tüzoltokat kész
alkalmak várják az indo„
háznál. A szomszéd bir„
tokosak küldtek fogatokat,
embereket segitségre a vész„

1972 a

helyére: Bálintit Ernyé-
ből, Sárpatakrol, Sárom-
berkéről vizfecskendöket
is vittek; Képzelhetetlen
hanyagság, hogy a város
még egygyel se bír, egyedül
a csizmadia czéhnek van
egy; tüzolto egylete sincsen.
25 Április. Baruch kire mint
gazdag zsidora sokan irigy-
kedtek bebizonyitotta ~~evel~~
az égés alkalmával is, hogy
mindég hasznos a társada-
lomra nézt a gazdag iparos:
nem csak czélszerü gátolta
a vész tovább terjedését

a ~~1972~~ 659

czélszerü intézkedéseivel,
hanem enyhitette is a köz-
nyómort bökezü adomány-
jával: 2100 forintot ~~osztadott~~ ki. a szükölködöknek.
Egy fürcsa szóváltása vôlt
eñek a Baruchnak Rothen-
thallal kinek haszonbér-
löje vôlt; költsönös gorom-
báskodás után eszébe jütott
a német bâronak magosabb
születésénél fogva tekin-
télyt igényelni, mondva
wie unterstehn Sie sich
mit einem fürstlich ge-
bornen so zu reden! —
Ja Reis Schleissi 77dik
Henrik törvénytelen gyer-

meke lévén, dúsekedni szo-
kott vele) „Was sehr ich
mich um einen Bastar-
den" viszonzá Daruch,
„in meiner Fabrik sind
fünfzig Arbeiter lau-
ter Bastarden von Lá-
zár Albert, daß wäre
doch sogar sich, wenn ihnen
einfiel mir nicht zu fol-
gen und ~~mir~~ ihre gräf-
liche Geburt einzuwen-
den."

29 Április. Még el se múlt
Vásárhelyt a remülés és
már Kolósvárt történt
ismét nagy égés: A Szap-

pany útczák égtekle,
házszámra nézt talán
több pusztultel mint Vá-
sárhelyt, de még se okozott
oly láthato rombolást a
városban, mert csekélyebb
házak égtelle. Bánffy
Kálmán mint a tüzóltok
vezére, ügyessége, bátor-
sága áttal kitüntette ma-
gát.

Május 6dikán. Nagy vál-
ság pontján van, mind ha-
zánk, mind az egyetemes
monárchia: A hírlapok na-
gyon pengetik a védegyle-
tet, az is közbeszéd tárgya,

hogy ha a vám és bánk
kérdésben, a kiegyezés
nem sikerülne, minek kö-
vetkeztébe a Tiszaminisz-
térium lemondana, és-
mét provisorium álna-
be Gyulay-Edelsheim
alatt.

Május. 11diken. Kolósvárt a-
lakulando egy jobbpárti
lap, következő urak főin-
ditoi: Jósika Lajos (~~man~~-
ka képesség nélkül, bár
bir gyakorlati észel) Dor-
nemissza János (jámbor,
üress, eszme nélküli fő)
a veje Mikes Miklos,

(idegen nyelveken kivül
egyéb esmerettel nem bir,
külföldön nevett el idege-
nyedett magyar) Teleky
Gusztáv (már ez éppen
süttelen) Bethlen István,
(eszes, olvasott, áristokrátu-
si hajlamu, gondolkozo,
hanem lusta, kétkedö, vál-
tozékony, tagsága a társa-
ságban kezeskedik felölle,
hogy nem lesz hosszasan állan-
do.) Szerkeztönek Ásbothot
emlitik: bár eszes, de az er-
délyi viszonyokkal tökél-
letesen esmeretlen, hanem
azért igen elmésen handa-

bandázhatik majd arrol
is.

15 Május. E hó 4 dikén el-
temetők a becsületes, jó
Teleky Domokost, a
megelőző napon Kolósvárt
hól halála történt, meg-
vôlt a gyász szertartás,
testét családja Gernyeszeg-
re hozva, a családi sirbolt-
ban helyezé. Temetésén
a vidékből sokan megje-
lentünk végső kiérdem-
lett tiszteletünket téve.
Teleky a nélkül, hogy
valami fényes elmetehet-
séggel birt vôlna egy igen
hasznos egyéniség vôlt,

főbb jellemvonása buzgo
kötelességérzet, fárad-
hatatlan tevékenység,
vott emberszeretet vôlt,
mely mind köz, mind ma-
gány életében minden cse-
lekedetében nyilvánult.
Szép vagyoñal birva szé-
pen is költötte, bökezüleg
részesitett belölle közinté-
zetek, szükölködöket. Ger-
nyeszegen tágas iskola-
házat epittetett, más os-
kolákat is több ezerek-
kel felsegitett, mindég
tárva vôlt erszényje a
jotékony czélu adako-

zásokra, barátjai számá-
ra, vendégszerető, fényes
házat tartott; ő a fran-
czia közmondást, noblesse
oblige, a szó telyes
értelmébe követte.
Mind köz, mind magány
életében egy tiszteletre,
szeretetre mélto egyé-
niség vôlt.

20dik Május. Nem érti a kö-
zönség a Csernátony kor-
mány-ellenes nyilatkozatát,
a többi társainak a ~~szabad~~
~~elvü~~ pártbol kilépését ér-
tik, nagyobb rész az ultra
radikálisakbol áll, mások,
mint Paczolay, Prileszky

valoszinüleg hidat készitnek
magoknak az átlépésre a
netalán beállando Senyei
kormányra; de Csernáto-
nynál nem fordulván elő
ezen környülmények, elha-
markodásnak, vagy vala-
mi politikai taktikának
tulajdonitják.

25dik Május. Királynénk ~~hogy~~ kikerülni kivanván
mene~~küljön~~ azon kellemet-
len kénytelenseg~~tól~~et, hogy
meghivja asztalához Edels-
heimnét, azt a rendszert
hoztabe, ~~udvarához~~ hogy
csak a palotahölgyek része-
gülnek ezen megtiszteltetésben.

1982 a

Esmerve az Edelsheimnét múltját Kronau korában, csak méltányolni lehet ö felségének ezen óvatosságát, de hogy azután miért nevezteki palota hölgynek Metternichnét született Zichy grófnöt ki éppen oly illetlen könyelmü magaviseletü, azon ismét méltán lehet megütközni.

29 Május. A megyék × felosztásával nagy főispán változás lesz történik. Most nem vágynak anyira ezen dicsös-

× rendezésével

a ~~1983~~ 669.

ségre mint régen: részint azért, hogy nem csak üres czim többé mint hajdan magyarországon, hol csak a megyegyülésre jelentmeg a főispán ~~csak~~ csupán neve s'birtok állása által imponálva, hanem egy munkás pálya, nagy felelöséggel a megye főhelyéhez kötve, részint azért is, hogy a kormányzásba nincs többé oly szabad keze, mit régen egy szabadelvü tevékeny főispány a megye javára s'a maga dicsösségére oly szépen feltudott használni. Még

1984

jö emlékbe vañak azok-
nak nevei kik az önkényes
felsöbb rendeleteket mellöz-
ve, megtudták védni törvé-
nyes állását megyéjéknek,
vagy ha az nem sikerülhe-
tett, képpesek voltak lemon-
dani tiszviselöiktöl követve
hivatalaikrol. Minden
elökellö, vagyonos anya
erre a pályára szánta fiát,
ez vôlt egyedül a tekintélye
hivatal melyet nem néztek az
akkor ellenséges, könkényes
kormány engedelmes eszkö-
zének.

2 Junius. Dár forradalom-

a ~~1985~~ 671.

ba vañak az Alduna tarto-
mányok még sincs semi
jele nállunk az orosz iz-
gatásnak.

9. Junius. Ábdul Azisz kivégzé
magát, nem vevé igénybe a
hála kötelezetséget melyel
a mostani szultán tartozott
neki, mert tronra léptekor
ö is megkiméllé az Ábdul
Medzsid gyermekei életét.
Éber ki esmerte mint kato-
nát a mostani szultánt, dicsé-
ri, hogy europai miveltséggel
bir, késöbbre Ábdul Azisz
anyira elkülönitette, hogy
idegen nem férhetett hozzá
midön. Pesten átútazott meg

europai útját tette magá-
vélle átútazva

~~se engedte, hogy nálla is~~
~~t~~ magával vitte, meg se
engedte, hogy nálla is meg-
tegyék mint tronörökös-
nél a testületek a ~~rendes~~
~~ti~~ szokásos tisztelgést.
Az Ábdul Azisz fiát szép
ifiunak mondják, ki már
egészen elpúhult a serail
gyönyörei miatt.

19 Junius Ehez a nyomott finán-
cziai állapothaz még csak egy
háboru hozzájövetele kell
azután tökélletesen tönkre
vagyunk téve, azonban a
konstancziápolyi tronválto-
zással remélni lehet, hogy

elhárul a fenyegető veszély
ezuttal. Eber ki a jelen al-
kalomal küldetésbe járt
Török országban, azt ~~mond-~~
~~ja~~ beszélli, hogy a rendes tö-
rök hadsereg jól felszerelve
mindenképpen harezkép-
pes.

23 Junius A vizáradások külö-
nösön a Székelyföldön nagy
károkat okoztak: az ár hi-
dakat vittel, úgy hogy sok
helyt megszünt a közlekedés,
gátokat, malmokat, háza-
kat. Egy tíz házbol állo kis-
telep úszott a vizen, az egyik
házban még égett a lámpa,

1988 a

s'a mint egy hidlábhoz ütödött, fellocsant a víz eloltva a lámpát.

28dik Junius. A közelgö keleti háboruba valo bonyoladásunkat mindenki bizonyosnak látja, a katonaságot készitik réá, ~~az erredeknél~~ se regnél, uj beosztások lesznek, de minden rendszabály csendesen, titkosan készül. Az ostromállapot kimondásával a Dácskára nézt, talán kikerülödnek az ottan támadhato zavargások.

a ~~1989~~ 675.

3 Julius. A szünteleni esszözés és még a mellett nagy jégverés némely helyt, nagy kárt tett a termésbe, még se lehet egy átaljába rossz évnek nevezni Erdélyben.

8dik Jul. Eisenberget egy Delga bánk hirhedt csalóját, meg bizottja lévén a magyar urbéri ~~kötvé~~ papirok vásárlásával, egy pár évi fogsága után a vád alól felmentették. Ugy tartják hogy biráit megvesztegette volna, az erdélyi királyi tablán sok ~~gyanus~~ egyént gyanusitnak, az elnök Apor maga se ment tölle, bár nem

1992 a

porczellán festésre adta magát,
ki jobban, ki rosszabbul, Bán-
fly Ádám legkitünöbb beñe.

24 Sul Nagyon aggodnak a
gazdák, mert éppen az ara-
tás és szénagyüjtés közepet-
te állott be az essös idö.
Nagy részében az országnak
a fagy már sok kárt tett;
különösen a szöllöben,
és rozsban, nállunk mind
añak daczára elég jó ga-
bonatermés lett vôlna, de
már most a mi megérve s részint
learatva van vész. ott
a mezön az örökös essö a tartos

a

miatt. A politikai világ-
ban a keleti háboru fog-
lalkoztatja az elméket,
a vele járo bonyodalmak,
hazánkban létezö cselszö-
vények, csak a kormány
avatottjai által esmerete-
sek; hogy tevékeny a szerb
propagánda, a surlin tö-
ténö elfogatásakbol lát-
hato; a cselszövények
nem kerülnek nyilvános-
ság elébe s a lapok se so-
kat beszélnek felölle.

28 dik Lonyai Menyhért
nagyon szabadkozott, hogy
ö mint képviselö soha se

1994 a

fog többé résztveni azor-
sza politikába s'lám most
fellépik mint jelölt. Állam-
férjfiak ilyes állításaitta
nem adokhitelt, ki egyszer
lőszerepet vitt, azt, ellen-
áthatatlanul ismét elra-
gadja a tettvágy, vagy
ámbitio s'helyesen, mert
nem szabad a világot
véka alá rejteni. A Lonyai
felléptét mindenki úgy id-
vezelheti, mint egy értelmi-
ség nevekedését az országgyü-
lesen, csak korlátolt eszmé-
jü, féltékeny felesége bosz-
szankodik miatta.

× nagyravágyás

a 1995
681

3dik Augusztus. Mint a hirlap-
bol látom Lonyai nem fogad-
tael a képviselő jelöltséget.
Falun annyira igénybe veszi
te munkásságunk, gondunkat
a sürgös jelen mezei munka
hogy nem sokat törödünk.
a szomszéd háboru törté-
nendöivel, talán azért is
hogy a hirlapbol nem lehet
eligazadni felölle, mind a
török, mind a szerb télégrá-
mok mindég győzelmet
hirdetnek; holott úgy látszik
nagyon álmosan menyen
az egész actio, eszembe jut-
tatja az adomát, midőn a
két szomszéd mint kisér-
tet ijesztgette egymást.

1996 a

Milyen más volt midőn az osztrák, olasz háboru folyt, mily érdekkel olvastuk a lapokat. —

9 Augusztus. Furcsán érez a ~~magyar~~ szabadelvü magyar ember a folyamatba lévő keleti háboru iránt, mint elnyomott néppel rokonszenvezne a szerbekkel, tulfelöl, annyi zavart okoz honnunkban a sláv ellem, hogy méltán irtozzunk annak túlkapásától. Szüntelen foly az allattomas nemzeti bujtogatás részekről, alig hogy kikerülhetjük, hogy a háboruba ne sodortassunk.

18. Augusztus. Arany lemondott akadémiai hivatalárol és még nyugdijt se fogadel; ritka egy önzéstelen, hiuságtol ment nagyságában egyszerü jellem. Furcsa történt vele: a pályamunkák akadémiai birálgatásánál egyet diszeretével nagyon kiemelt melynek a dijt itélte s a többség utána. A levél felbon-

a ~~1997~~ 683.

BIBL. ACADEMIEI Arhiva istorică

1998 a

tása ~~után~~ alkalmával
kiderülvén, hogy saját
fia László a szerző,
nagyon felbosszankodott
az örög úr, szemére lob-
bantva fiának, hogy ve-
le, mint vén hülyével
nem közölve a dolgot,
ily kétes helyzetbe tette
melynél fogva részrehaj-
lással vádolhatnák. × gyanusíthatnák.

Boldog ~~alszüle~~ apa, ki ilyesért
haraghatik fiára! — —

24 Aug A felmentet főispá-
nyok közül Bánffy Dani
belső titkos tanátsosnak ne-

a ~~1999~~
685.

veztetettki mi a kegyel-
mes úr czimel jár? Ő,
~~ki nem~~ ~~sokat ád~~ ilyes haszontalan-
ságra, ~~s kinek~~ külseje se
egyezik meg a nagy uras-
sággal, ~~nem sokat ád réá~~,
de anál többet neje, ki
gangos egy asszonyság. —
Azon elménczség kereng,
hogy midőn tanakodtak
a kormány részéről, ha
a Léopold rendjellel vagy
a czimel kárpotolják
Bánffyt, azt mondta vol-
na Wenkheim Béla, hogy
az utobbival, mivel fele-
sége van. Úgy látszik
jól esmeri a nőket. —

× éxélenciás

× Ő, ilyes haszontalanságra
nem sokat ád, külseje se
egyezik meg a nagy urasá-
gal,

2000 a

30dik Augusztus. Hirlapjaink bár mint hirdetik a szerbek hadképtelenségét, mégis úgy látszik tüzesen foly a harcz, minden esetre kénytelen lessz a Porta némely követelésö-ket megadni.

4dik Szeptember: Meggondo-lattan nagyravágyás × sok honfiainknál, hogy a Du-na Fejédelemségek hagyo-mányos politika szerént, a magyar államhoz csat-toltassanak: Hol van a Mátyás, nagy Lajos erös kormányja ki

× azon ôhajtás

a 2001
687

azt összetartsa? — azu-tán elmult azon idö, hol az uralkodok rendkivüli tehetsége minden légyen a mindenben.

8dik Szep. G. Grundeman Moricz réábizonyult csa-lási büntény miatt fogság-ra itéltetett: Egy régi ékszerárus egyetértése-vel, hamis ékszereket tettek pénzé értékesitettek és egy úrnak titoknokját megvesz-tegetvén, attol ékszereket oroztattakel vele. Sajnos csapás, derék testvérei, Kor-nisne s Macskásynéra nézt, kik nágyon szégyellik.

14 Szeptember. Miko Smre
végnapjait éli, nyavalyá-
ja oly kinos, hogy maga ôhajt-
ja végét. ~~A leg kissebb cse-~~
~~lemetése~~

25 Szeptember. Eltemetök a
derék jö Mikonkat. Azon
alkalomkor történt Vásár-
helyt a löverseny, tánczos
mulatságok vôltak tervez-
ve Haller Györgynél, és
Lázár Senönél Megyes-
falván, az első, belátva
némelyeknek megjegyzé-
sét, hogy nem találják he-
lyesnek ily szomoru kör-

nyülmények közt ~~v~~ zajo-
san vigadni, csak ~~egys~~ tár-
salgo estélyt adott, de
a másiknál viradtig tán-
czottak, mit sokakul na-
gyon megrévandonak tar-
tunk. Sajnos, hogy a szo-
baczicziusbol lett grössné~~na~~
több tappintatot, helyesebb
illemérzést bizonyitott be-
mint a ~~családi nevekkel oly~~
~~buszke kevélykedö~~ grofi
czimekkel oly kevélykedö
Lázár család. Evel is be-
bizonyul, hogy mai nap
csak az üress göghöz érte-
nek, asszonyaink de nem ahoz, mikép

x asszonyaink

kell érezni, mily illemet
követni valoságos ma„
gyar dámáknak. + úrhölgyeknek.

9dik Oktober. Teleky Mik„
los az Ebredésben torzsol„
kodik Pap Miklos ellen
neve aláirása felett, és
a többek közt aval bizo„
nyit, hogy fontos okmá„
nyok aláirásánál is min„
dég az y használta. Már
egyebet nem kellene ~~irni~~
felelni réá Pap Miklos„
nak, mint hogy: igaza van
a grofnak," igy láttam azt
a Léopoldinum diploma

megsemisitése okmányán
is aláirva". Evel tökelle„
tesen levôlna téve, de
valoszinüleg nem áljameg
Pap, hogy ne kofáskodjék. —

13 Oktober. Kikapta Teleky
Miklos a magáét: Pap Mik„
los azt a megjegyzést tette
feleselgetésére, hogy jobb lesz
saját érdekében nem emlit„
ni az okirat aláirásokat. —
Egyébaránt mint szemte„
len fráterröl lepereg ez is
rolla, fiatal korában Fou„
chénak neveztékel, kémke„
dö, a hatalom elött hajlang.
termeszetéért, eszes, kü„

lönösen emlékezötehet„
séggel és élczel bír, nem
is rossz indulatu, söt in„
kább lágyszivü, hanem
erö, tisztaság, méltoság
nincs jellemében.

18 October Nem nagy öszintes„
ségre mûtat a mit most hal„
lék ~~ö felsegero~~ királyunkrol,
de csak kötve hiszem, mert
nem az érdekelttöl, Vay Mik„
lostol hallottam: Ugy beszél„
ték, hogy az ötvenes évekbe
midön a Vay befogatása
történt, az elött valo estve
a király magával théáz„
tatta s'nagyon nyajas lett

vòlna hozzá, képszelhetni
mily megdöbbentö vôlt meg„
lepetése midön más nap elitél„
tetése közöttetett vele.

26 October: Beszélik menyi
kellemetlenséget okoz a Jo„
sef föherczeg mellett lévö
szárnysegéd Nyári fukarsá„
ga: közelebbröl midön a had„
gyakorlatok vottak Vásárhelyt,
a Bunko bandája éppen
ott lévén, a föherczeg kiván„
ságál nyilvánitotta, hogy
muzsikálna a táborban, mi
meg is történt, és egy hosszu
délutáni muzsikálás béré„
ül Nyári csak husz fo„

rintot adott, mély öszeget
azután a katonatisztek„
nek kellett pótolni. Nállunk
a zenészek nagy bérhez
szoktak: emlékszem mély
kellemetlen érintkezésem
vólt egykor Patikárius
Ferkövel: Pesten az Eu„
ropa vendéglöben voltunk
szálva, az uram kérdé egy
ott esmerössétöl, ha nem
szokott é ott estvénként ze„
nélni Patikarius? a ~~ga~~ ven„
déglös nem hivatta mostan„
ság, felette az; de örömest
megteszi mihelyt kivánjuk.
Zenélt is Patikarius vacso„
ra alatt, a vendégek

várták, hogy a szokott tángyér„
hordozás megtörténjék, ez, a„
zonba elmaradt, egyedül az
uram kinagyon élvezte a ze„
nét adott neki 40 forintot, más
nap reggel belép szobánkba
többet követelve, kicsinyelve
az öszeget zenészei számára, részére
még adott réá 10 forintot az
uram, de látszolag nem vôlt
kielégitve. — —

29 November. Kiknek katona
fiai vaňak, rebegnek a kilá„
tásba valo háborutol; sokan
tartanak egy ismételt oláh
zendüléstöl, részemröl nem
hiszek ilyesmit, nem mon„

dom, hogy némely félreesö he„
lyen ne törtéñe rablás, mert a
vagyontalan mindég felhasz„
nálja az alkalmat a vagyo„
nos kifosztására, de a moz„
galom nem lehet általános,
mivel most nincs ki rendezze,
mint 48 ban a császári
katonaság, a nép pedig ~~ne~~
képtelen magára, a terv~~ez„~~
~~getésre~~ csinálásra, rendsze„
res mozgalomra, erélyes el„
lenállásra. Mondják, hogy
járnak köztök bújtagatok
az orosz részéröl. —

4 Décember. Úgy találom,
hogy az Ellenörnek igen

igen goromba kifakadásai
vañak az osztrák minisz„
terium ellen, mert bár
mily jógosult elkeseredés„
ben, méltosága ellen van egy
politikai lapnak a mocsko„
lodo szószaporitás. Kit
szószegéssel lehet vádolni,
nincs miért még állatnak
is mondani; a nehéz vád
x sulyát, mindég elveszi
a kicsinyes bántalmazás.
Ezért tehát felesleges vôlt
x állatkinzásrol beszélni.

x sulya ~~élét~~ erejét x nyomá„
sát

x az állatkinzást b[illegible]

8. Décem Nagyon érdekes és
jellemzö minö badar beszé„
dek folynak a nép közt a

2012 a

jelen politikai ~~eset~~ válság sejtel-
mébe: Azt meséllik, hogy
a király fia megvert egy
zsidot, az, panaszt tett
érte s'a király úgy megha-
ragudott, hogy mindjárt a
muszka császárhoz ment,
segitséget kérni tölle, hogy
mind egy szálig kiüzzék
a zsidokat országából.
Világos, hogy mínő erkölcsi-
tant huz a nép ezen me-
séből: Zavaros idők beál-
tával, a zsidok üldözése-
vel és kifosztásával szán-
dékjuk kezdeményezni.

× ~~mor~~álja van e mesének

Névmutató

a ~~2013~~ 697.

12 December. Bizonyos jele a
közelszegényedésnek, × hogy
Kolósvárt sok az elado sár-
verezendö ház. Az épitke-
zések ~~nagyon~~ csak gyérek és az
is inkább egy egy meggaz-
dagadott polgár számára
történik, az árisztokráczia
éppen nem épit, de söt so-
kan eladták és adják há-
zakot. ~~Megs~~ Elszegénye-
désük oka nagyobbára on-
nan származik, hogy a kár-
pottást könyelmüen elköltve
nincs mivel folytaszák × ise-
kélyen jövedelmező gazda-
ságukat, a kik pedig ~~vál~~

× Erdelyben

× külömben is

üzletekre válalkoztak, a
~~pénz~~ kölcsön nagy uzso-
rája s'a váltazó környül-
mények miatt gyakran
megbuknak, és mind ezen
pénz szükségért a kor-
mányt vádolják, de ezen
jámbor emberek a falyjak
tornyánál nem igen tovább
látnak, mert ha kissé szét-
tekintenének, nem csak
Europában de Amerikа-
ban is, külömb pénzza-
vart, bukásokat, szédelgé-
seket látnának.

16 Décember: A Lonyai Meny-
hert fia Béla kridát je-
lentett, és még azt is kez-

dik beszélni, hogy saját
pénzügye is zavarba leñe,
a bár olcson bevásárlott
jószágok, nem hozvánbe
a reávett költsön kamat-
ját. Tósef főherczegnek is,
talán még atyjárol maradt
tetemes adossági vañak,
azután jószágai kezellé-
se s'különösön a Margit
széget berendezése temér-
dek pénzösszeget felemésztett.

23 Déc. Sósika Sanko kire 48ban
a közvélemény añyira felvôlt
zudúlva most közkedvesség-
be részesül. Elgondolom mily

BIBL. ACADEMIEI
Arhiva Istorică
FILIALA CLUJ

kevésbe mult, hogyfel ~~ne~~
tartoztassák és ~~valoszi~~mü„
leg kivégezzék M. Vásár„
helyt, midőn az oroszhoz
ment követségbe, ez, a mellett,
hogy igazságtalan, forradal„
mi eljárás ~~lett vôlna~~, az ő
egyéniségéért is kár lett vôl„
na, mert nem csak becsületes,
hanem talpig magyar em„
ber is, a mint mondják ad„
dig élt a lengyelek közt és
különösen női befolyás
által, hogy még szabadel„
vü s'orosz gyülölö lett.
Az idövel és környülmé„
nyek által sokat válto„

zik az ember. — — Külömben
legyözetésünk után a menyi„
be lehetett segitett a fogoly
és besorozott magyar ifia„
kon, nem csak hajlamát
követte általa, hanem a
bátyja Samu szoros meg„
hagyását is.

30dik December. A kolozsvári
mint minden kisvárosi tár„
saság, hosszason és gyöngéd„
telenül foglalkozik a legké„
nyesebb családi ügyekkel. A
meghalt Teleki Miksa család„
ja, kinek leányjait most mu„
tatjákbe a nagy világba,
a főbeszéd tárgyai: sokan

vitatják, hogy a három
első gyermek, nem lévén
törvényes születésü, kik-
nek maga Teleki a Kendi
családi nevet jelölteki
(Kendi Lonát birván)
nem illetimeg a Teleki
név. Most a gondnokuk
Degenfeld Pál kiakar-
ja eszközölni számokra
a Teleki név törvényes
viselhetését és ezért felzu-
dult a család és nagy része
a társaságnak, rosszaka-
ratuknak pedig nincs sem-
mi lényeges oka, mert a

ACADEMIA R.S.R.
FILIALA CLUJ-NAPOCA
BIBLIOTECA
Nr. 545 1975

Névmutató

Néomutató.

A· 86

II

SFIRȘIT

ACADEMIA ROMANA
FILIALA CLUJ
BIBLIOTECA
1998

FILM1
8 1 9 1 4